

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W.C., AND MR. OTTO

HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

*Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some of the Fasciculi being out of stock.*

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Rs. 1	5
Advaitachinta Kaustubhe, Fasc. 1	...	0	6
*Agni Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	...	4	2
Aitarēya Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6	...	7	8
Anu Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6, each	...	1	14
Aphorisms of Sāṅkhya, (English) Fasc. 1	...	0	12
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6, each	...	2	4
Açhvaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1	14
Avadāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	10	0
*Bhōmatī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	1	14
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-3	...	1	2
Bṛhaddevatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Bṛhadharma Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2	4
Bodhicaryavatara of Candidevi, Fasc. 1	...	0	6
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	...	6	0
Çatapatha Brāhmaṇa, Fasc. 1-5	...	1	14
*Çaurvarga Chinīsamāni (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18. Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	19	14
Çloka-vartika, (English) Fasc. 1-2	...	1	8
*Çrauta Sūtra of Apastamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6 each	...	4	14
Ditto Çāṅkhyaṇa, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	5	10
Çri Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Çodadhara Paddhati Kālasāra Vol I, Fasc. 1-3	...	1	2
Kāla Mādhyama, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Kāla Vivaha, Fasc. 1-4	...	1	8
Kāraṇa, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
Kāthā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	10	8
Kāraṇa Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /8/ each	...	3	6
Lakṣa-Vāstava, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	2	4
Mādara Pīpīṣṭa, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each	...	4	2
Mātaṅga-Sūtra, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	4	8
Mātaṅga, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Mātaṅga, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
Mātaṅga, (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	...	4	14
Mātaṅga, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Mātaṅga, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	2
Mātaṅga, (Text) Vol. III, Fasc. 1-4; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	5	10
Mātaṅga, (Text) Fasc. 1-III @ /6/ each	...	1	2
Mātaṅga, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Mātaṅga, (Text) Vol. I, Fasc. 1-5 Vol. II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	9	14
Mātaṅga, (Text) Vol. I, Fasc. 1-5 Vol. II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	2	4
Mātaṅga, (Text) Vol. I, Fasc. 1-5 Vol. II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	8	14

ḌATA SĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ

A

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY

PRATĀPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 1.

KUGARCHAND BHAIRODAN SETHIA,
JAIN LIBRARY. :
BIKANER, RAJPUTANA.

CALCUTTA :

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,

AND PUBLISHED BY THE

ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET.

1902.

PREFACE.

About 30 years ago, as Assistant Secretary of the Asiatic Society of Bengal, I drew the attention of the Council of the Society to the neglected condition of the voluminous Tibetan Xylographs, which were lying unnoticed in its archives, damaged by damp and insects, and I suggested the desirability of getting them catalogued and arranged by some one conversant with that language. Consideration of the question was deferred till Mr. E. T. Atkinson, as President of the Society, took up the matter and entrusted me with that work. Not being able to spare much time and being burdened with my official duties I regret the work was much delayed. While cataloguing, Mr. E. T. Atkinson encouraged me to undertake the editing of the Sher-phyin which extends to one hundred thousand stanzas and is considered as sacred as the Vedas of the Hindus. As no second copy was available, with the permission of the Council I had to rely entirely on my own resources. I have, however, carefully followed the text of the Xylograph, though I have failed to understand several passages which are abstruse and obscure. The Society's edition of the Sher-phyin is therefore no better than a reproduction in types of the Xylograph original. By omitting the repetitions which were numerous the bulk of the work has been brought down to a moderate size.

A translation of the Sher-phyin, which is itself a verbal translation of the Sanskrit *Çatasāhasrikā-Prajñā-Pāramitā*, however desirable it might be, is beyond my poor acquirements: the language of the Sher-phyin is archaic and the subject matter being mystic Yoga philosophy is abstruse to the extreme. No Lama accessible to me has been able to elucidate any passage, however perspicuous it might be in the Sanskrit original. Constant reference to the Sanskrit original therefore made me familiar with that work, and I suggested that as the Society has already printed the *Aṣṭa-*

PREFACE

About 25 years ago as Assistant Secretary of the Asiatic Society of Bengal, I drew the attention of the Council of the Society to the neglected condition of the voluminous Tibetan Nylographs, which were lying unnoticed in its archive, covered by damp and insects, and I suggested the desirability of getting them catalogued and arranged by some one conversant with that language. Consideration of the question was deferred till Mr. E. T. Atkinson, as President of the Society, took up the matter and entrusted me with that work. Not being able to spare much time and being burdened with my official duties I regret the work was much delayed. While cataloguing, Mr. E. T. Atkinson encouraged me to undertake the editing of the Sher-phyin which extends to one hundred thousand stanzas and is considered as sacred as the Vedas of the Hindus. As no second copy was available, with the permission of the Council I had to rely entirely on my own resources. I have, however, carefully followed the text of the Nylograph, though I have failed to understand several passages which are abstruse and obscure. The Society's edition of the Sher-phyin is therefore no better than a reproduction in types of the Nylograph original. By omitting the repetitions which were numerous, the bulk of the work has been brought down to a moderate size.

A translation of the Sher-phyin, which is itself a verbal translation of the Sanskrit *Çatasāhasrikā-Prajñā-Pāramitā*, however desirable it might be, is beyond my poor acquirements: the language of the Sher-phyin is archaic and the subject matter being mystic Yoga philosophy is abstruse to the extreme. No Lama accessible to me has been able to elucidate any passage, however perspicuous it might be in the Sanskrit original. Constant reference to the Sanskrit original therefore made me familiar with that work, and I suggested that as the Society has already printed the Asta-

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON. W.C., AND MR OTTO

HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

*Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some of the Fasciculi being out of stock.*

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Rs.	1	5
Advaitachinta Kaustubhe, Fasc. 1	...	...	0	6
*Agni Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	...	...	4	2
Aitarēya Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6/	...	...	7	8
Anu Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Aphorisms of Sāṅḍilya, (English) Fasc. 1	...	...	0	12
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Açravaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Avadāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	...	10	0
*Bhāmatī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	...	1	14
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-3	...	...	1	2
Bṛhaddēvatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1	8
Bṛhaddharma Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Bodhicaryavatara of Candidevi, Fasc. 1	...	...	0	6
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	...	...	6	0
Çatapatha Brāhmaṇa, Fasc. 1-5	...	...	1	14
*Çaturvarga Chintāmaṇi (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18. Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	...	19	14
Çlokavartika, (English) Fasc. 1-2	...	...	1	8
*Çrauta Sūtra of Āpastamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6/ each	...	...	4	14
Ditto Çāṅkhāyana, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	5	10
Çri Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1	2
Çadadhara Paddhati Kālasūtra Vol I, Fasc. 1-3	...	...	1	2
Kāla Mādhyama, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1	8
Kāla Viveka, Fasc. 1-4	...	...	1	8
Kātantra, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4	8
Kāthā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	...	10	8
Kūrma Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	...	3	6
Lalit-Vistara, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	...	2	4
Madana Pārijāta, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each...	...	...	4	2
Mahā-bhāṣya-pradīpodyōta, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	4	8
Manutikā Saṅgraha, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1	2
Mārkaṇḍeya Purāna, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4	8
*Mīmāṃsā Darçana, (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	...	...	4	14
Nārada Smṛti, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	...	1	2
Nyāyavērtika, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/	...	...	1	2
*Nirukta, (Text) Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	...	5	2
Nitya-carapaddhati Fasc. I-III (Text) @ /6/	...	...	1	2
Nyāyabindutikā, (Text)	...	...	0	14
Nyāya Kusumājñali Prakarana (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	2	2
Padmaçapati Fasc. 1-3 @ 2/	...	...	6	0

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।

प्रथमपरिवर्तः ।

नमः श्रीसर्वबुद्धबोधिसत्त्वार्थश्रावकप्रत्येकबुद्धेभ्यः ॥

या सर्वज्ञतया नयत्युपसम* शान्तेषिणः श्रावकान्

या मार्गज्ञतया जगद्धितकृतालोकार्थसम्प्रापिका ।

सर्वाकारमिदं वदन्ति मुनयो विश्वं यया सङ्गतां

तस्यै श्रावकबोधिसत्त्वगणिनो बुद्धस्य माघे नमः ॥

यदसुलभमनन्तकल्पकोटिभिः प्रसरशतैरपि हेतुवर्जितानां ।

भवतु हि जिनाकारस्मिभूतं तदिदमिदं प्रतिचचुरगयानं ॥

गम्भीरञ्च न चाभ्यस्तं दुर्लभञ्च मुनेर्वचः ।

न च तेन विना मोक्षं तस्माच्छ्रोतव्यमादरात् ॥

नमो भगवते भैषज्यगुरुवैदूर्यप्रभाय तथागताय ॥ नमो भगवत्यै

* उपसममिति पुस्तकचतुष्टये लिखितं । उपशममिति पाठोयुक्तः प्रतिभाति ।

† सङ्गता इति पाठः पुस्तकचतुष्टये दृश्यते । सङ्गतमिति पाठोयुक्तः ।

‡ रस्मि इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । रश्मि इति पाठोयुक्तः ।

§ मोक्षी इति नेपालीय ग पुस्तके पाठः । मोक्षः — इति तु युक्तं ।

॥ सर्वाकाराविपरीतधर्मेदेशिकत्वेन परार्थसंग्रहा तथागताः इत्यय-
साष्टसीटीका ।

sāhasrikā-Prajñā-Pāramitā, the publication of the Ṣata-sāhasrikā would be acceptable to the reading public.

Much time was lost in securing five copies of the text, and one manuscript had to be obtained on loan from the Cambridge University Library.

There are now at my disposal five manuscripts.

क. This is a manuscript which years ago I had secured from a Nepali Pandit who had come down to Calcutta on a pilgrimage to Purī. It is a tolerably correct copy but incomplete. Character Nagri.

ख. Is an incomplete copy obtained from the Society's Library. Character Nepali.

ग. Another manuscript from the Library of the Asiatic Society of Bengal, incomplete but much older than any. Character Newari.

घ. This is the only complete copy I have got. It belongs to the Asiatic Society of Bengal, it was found in the Collection of Hodgson's Nepali manuscript. Character Newari.

ङ. The Cambridge University Library manuscript is in Nepali characters. A neatly written copy. Character Nepali.

This copy has to be consulted under orders of the authorities of the Cambridge University Library at the premises of the Asiatic Society of Bengal. Part I, only.

क. The first manuscript has been made the basis of collation; and so far as they have been collated all the five manuscripts generally tally with each other. There are a few clerical errors which have been corrected by collation with the other manuscripts. Notes from Patanjāla aphorisms, Bhāṣya, Tīkā, from the *Śāstra* and *Śāstra*, and from Bhāmati have been given with a few of the *śloka* passages, but the language of these authors as well as their technical terms differ greatly from those of their Hindu brethren. Notes from the *Śāstra* of Asta-śikṣā have also been given.

The *śloka* of the text do not appear from the text nor from the *śloka* passages.

Printed and Published by
The Asiatic Society of Bengal, 1881

Editor.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।

प्रथमपरिवर्तः ।

नमः श्रीसर्वबुद्धबोधिसत्त्वार्थश्रावकप्रत्येकबुद्धेभ्यः ॥

या सर्वज्ञतया नयत्युपसमं* शान्तेपिणः श्रावकान्

या मार्गज्ञतया अगद्धितकृतालोकार्थसम्प्रापिका ।

सर्वाकारमिदं वदन्ति मुनयो विश्वं यया सद्गतां

तस्मै श्रावकबोधिसत्त्वगणिनो बुद्धस्य मात्रे नमः ॥

यद्सुलभमनन्तकल्पकोटिभिः प्रभरशतैरपि हेतुवर्जितानां ।

भवतु हि जिनाकारिभिर्भूतं तदिदमिदं प्रतिचचुरग्रयानं ॥

गभीरञ्च न चाभ्यस्तं दुर्लभञ्च मुनेर्वचः ।

न च तेन विना मोक्षं† तस्माच्छ्रोतव्यमादरात् ॥

नमो भगवते भैषज्यगुरुवैदूर्यप्रभाय तथागताय ॥ नमो भगवत्यै

* उपसममिति पुस्तकचतुष्टये लिखितं । उपसममिति पाठोयुक्तः प्रतिभाति ।

† सद्गता इति पाठः पुस्तकचतुष्टये दृश्यते । सद्गतमिति पाठोयुक्तः ।

‡ रस्मि इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । रश्मि इति पाठोयुक्तः ।

§ मोक्षी इति नेपालीय ग पुस्तके पाठः । मोक्षः— इति तु युक्तं ।

॥ सर्वाकाराविपर्येतधर्मेदेशिकत्वेन परार्थसम्पदा तथागताः इत्यय-
साधुस्त्रीटीका ।

ÇATA SĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY

PRATĀPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 1.

KUGARCHAND BHAIRODAN SETHIA,
JAIN LIBRARY,
BIKANER, RAJPUTANA,

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,

AND PUBLISHED BY THE

ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET.

1902.

ĀTASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ

A

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY

PRATĀPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 1.

JUGARCHAND BHAIRODAN SETHIA,
JAIN LIBRARY,
BIKANER, RAJPUTANA.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,

AND PUBLISHED BY THE

ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET.

1902.

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W.C., AND MR. OTTO

HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied

of the Fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Rs	1
Advaitachinta Kaustubhe, Fasc. 1	...	0	0
* Agni Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	...	4	2
Aitarēya Brāhmana, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6.	...	7	8
Aṅu Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1	14
Aphorisms of Sāṅdilya, (English) Fasc. 1	...	0	12
Aṣṭasūhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6 each	...	2	4
Aṣṭavaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1	14
Avadhāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	10	0
* Bhāmatī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	1	14
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-3	...	1	2
Bṛhaddēvatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Bṛhaddharma Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2	4
Bodhicaryavatara of Candidevi, Fasc. 1	...	0	6
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	...	6	0
Qatapatya Brāhmaṇa, Fasc. 1-5	...	1	14
* Caturvarṅa Chintāmaṇi (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18. Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	39	14
Olokavartika, (English) Fasc. 1-2	...	1	8
* Cṛmua Sūtra of Āpastamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6/ each	...	4	14
Ditto Cāṅkhyaṇa, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	5	10
Grī Bhāṣyanti, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Gadadhara Paddhati Kūlasāra Vol I, Fasc. 1-3	...	1	2
Kāla Mādhyama, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Kāla Viveka, Fasc. 1-4	...	1	8
Kātantra, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
Kāthā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	10	8
Kūrma Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	3	6
Lalita-Vistara, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	2	4
Mādama Pārijāta, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each...	...	4	2
Mahā-bhāṣya-pradīpodyōta, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	4	8
Manutikā Saṅgraha, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Mārkaṅḍeya Purāna, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
* Mīmāṃsā Darśana, (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	...	4	14
Nārada Smṛti, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	1	2
Nyāyavārtika, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/	...	1	2
* Nīrākta, (Text) Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	5	0
Nītyacarapaddhati Fasc. I-III (Text) @ /6/	...	1	0
Nyāyabinduṭīkā, (Text)	...	1	0
Nyāya Kusumājvali Prakaraṇa (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	2	0
Pañcraṅgati Fasc. 1-3 @ 2/	...	6	0

ĀTASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ

A

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY

PRATĀPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 1.

KUGARCHAND BHAIRODAN SETHIA.
JAIN LIBRARY,
BIKANER, RAJPUTANA.

CALCUTTA :

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET.

1902.

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W.C., AND MR. O. DE

HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

*Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some*

of the Fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Rs.	1	0
Advaitachinta Kanasthabe, Fasc. 1	...	...	9	6
*Agni Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	...	...	4	2
Aitarēya Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6/	...	...	7	8
Ann Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Aphorisms of Sāṅdilya, (English) Fasc. 1	...	...	0	12
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Āçhvaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Avadāna Kalpalatā, (Sansk. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	10	0
*Bhāmatī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	...	1	14
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-3	...	...	1	2
Bṛhaddēvatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1	8
Bṛhaddharma Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Bodhicaryavatara of Candidevi, Fasc. 1	...	...	0	6
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	...	...	6	0
Ātapatha Brāhmaṇa, Fasc. 1-5	...	...	1	14
*Caturvarga Chintāmaṇi (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18, Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	...	19	14
Ālokavartika, (English) Fasc. 1-2	...	...	1	8
*Çrauta Sūtra of Āpastamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6/ each	...	...	4	14
Ditto Çāṅkhāyana, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	5	10
Çri Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1	2
Gādhara Paddhati Kūlasūtra Vol I, Fasc. 1-3	...	...	1	2
Kāla Mādhava, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1	8
Kāla Viveka, Fasc. 1-4	...	...	1	8
Kātantra, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4	8
Kāthā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	...	10	8
Kūrma Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	...	3	6
Lalita-Vistara, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	...	2	4
Mādhava Pārijāta, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each	...	...	4	2
Mahā-bhāṣya-prāṇīpōdyōta, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	4	8
Manuṭīkā Saṅgraha, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1	2
Mārkaṇḍeya Purāna, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4	8
*Mīmāṃsā Darçana, (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	...	...	4	14
Nārada Smṛti, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	...	1	2
Nyāyavārtika, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/	...	...	1	2
*Nirukta, (Text) Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	...	5	0
Nityacarapaddhati Fasc. 1-III (Text) @ /6/	...	...	1	0
Nyāyabandutika, (Text)	...	...	0	0
Nyāya Kusumāñjali Prakaraṇa (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	5	0
Padmasūpatī Fasc. 1-3 @ 2/	...	...	6	0

ĀTASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ

^

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY

PRATĀPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 1.

LUGARCHAND BHAIRODAN SETHI.
JAIN LIBRARY.
BIKANER, RAJPUTANA.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,

AND PUBLISHED BY THE

ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET.

1902.

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W.C., AND MR. OTTO

HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some

of the Fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Rr.	1	8
Advaitachinta Kaustubhe, Fasc. 1	...	...	0	6
*Arvi Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	...	...	4	2
Aikārya Brāhmana, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6/	...	...	7	8
App. Bāhyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Apfhorisms of Sāṅkhya, (English) Fasc. 1	...	...	0	12
Aśvamedhikā Prajñāpīramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Āṅgavāidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Avadhāna Kalpalatā, (Sana. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	10	0
*Bhāmatī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	...	1	14
Bhāta Dīpikā Vol. I, Fasc. 1-3	...	...	1	2
Prinādvatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1	8
Pradhānī Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Pradhānī Purāna of Candidevi, Fasc. 1	...	...	0	6
Pradhānī of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	...	...	6	0
Pradhānī Brāhmana, Fasc. 1-5	...	...	1	14
*Pradhānī Chintāmani (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18, Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	...	10	14
Pradhānī (English) Fasc. 1-2	...	...	1	8
*Pradhānī Sāra of Āpāstamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6/ each	...	...	4	14
Pradhānī (English) (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	5	10
Pradhānī (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1	2
Pradhānī Pradhānī Kāṇḍa Vol. I, Fasc. 1-3	...	...	1	2
Pradhānī (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1	8
Pradhānī, Fasc. 1-4	...	...	1	8
Pradhānī, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4	8
Pradhānī Sāra, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	...	10	8
Pradhānī (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	3	6
Pradhānī (Text) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	...	2	4
Pradhānī (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each	...	...	4	2
Pradhānī (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/	...	...	4	8
Pradhānī (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1	2
Pradhānī (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4	8
Pradhānī (Text) Fasc. 7-12 @ /6/ each	...	...	4	14
Pradhānī (Text) Fasc. 1-2 @ /6/	...	...	1	2
Pradhānī (Text) Fasc. 1-4 @ /6/	...	...	1	2
Pradhānī (Text) Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	2	2
Pradhānī (Text) Fasc. 1-11 (Text) @ /6/	...	...	1	2
Pradhānī (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-6	...	...	9	14
Pradhānī (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	...	2	0
Pradhānī (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	...	2	0

चैरकुक्षैरल्यकैरपगतज्ञानलाभचित्तैर्निरामिषधर्मदेशकैर्गभीरधर्म-
 चान्तिपरमगतिं गतैर्महावैशारद्यप्राप्तैरसंकुचितमानसैः सर्वमारकर्म-
 समतिक्रान्तैः कर्मावरणप्रतिस्त्रुद्धैर्निहतकर्मक्लेशप्रत्यर्थिकैः सर्वपर-
 प्रवादानभिभूतैः सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धदुरवगाहैः कर्मप्रविचयविभक्ति-
 निर्देशकुशलैरसंख्येयकल्पसुसमारब्धप्रणिधानैः सत्यमुखैः पूर्वालापि-
 भिर्यपगतमृकुटिकैः क्षल्लमधुरवचनैर्गाथाभिगीतपरालापनकुशलैर-
 नाच्छेद्यप्रतिभानैरनन्तपरिषदभिभवनैः वैशारद्यसमन्वागतैरनन्तकल्प-
 कोटिनिर्देशज्ञातिभिः सरण्याकुशलैर्मायामरीच्युदकचन्द्रस्वप्नप्रति-
 श्रुत्वाप्रतिभासगन्धर्वनगरप्रतिविम्बनिर्याणोपायधर्माधिमुक्तैरपगतसं-
 लौनचित्तैः सर्वसत्त्वचित्तगतिसूक्ष्मज्ञानचर्याधिमुक्त्वावतारकुशलैः
 सर्वसत्त्वाप्रतिहतचित्तैः अधिमात्रचान्तिसमन्वागतैः सर्वधर्मसमता-
 प्रतिबेधज्ञानकुशलैर्गभीरधर्मतादुरवगाहैः स्वचित्तवसिताऽप्रतिलम्बैः
 सर्वधर्मवसिताप्राप्तैः सर्वकर्मक्लेशदृष्ट्यावरणविमुक्तैः प्रतीत्यनिर्देश-
 कुशलैर्गभीरप्रतीत्यसमुत्पादचयनयावतीर्णैः सर्वदृष्टानुग्रहपर्युत्थान-
 विगतैः सर्वसंयोजनप्रहीणैः सत्यप्रतिबेधज्ञानकुशलैः सततसमितं॥
 प्रतिश्रुत्वासमसर्वधर्माधिमुक्तैः अप्रमाणधर्मनयनिर्देशवैशारद्यैर्याव-
 चार्यावतारणाकुशलैः अनन्तबुद्धचेत्रव्यूहप्रणिधानप्रस्थानपरिगृहीतै-

* प्रमत्तैरिति-ग पुस्तके पाठः । प्रखल्लैरिति ख घ पुस्तके पाठः ।

† सरण्य इति-पाठः पुस्तकचतुष्टये दृश्यते । शरण्य इति युक्तः ।

‡ मुन्यावतारण इति ख पुस्तके घ पुस्तके च पाठः । मुन्यवतार इति युक्तः ।

§ वसिता इति पुस्तक चतुष्टये पाठः । वसिता इति तुं युक्तं । एवं परत्र ।

॥ समितं इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । समित इति पाठोऽयुक्तः ।

तिन च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । अवलोकितेश्वरेण च नाम
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । महास्यामप्राप्तेन च बोधिसत्त्वेन महा-
त्त्वेन । मंजुश्रिया च कुमारभृतेन च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
मारवलप्रमर्दिना च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । वज्रमतिना च
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । रत्नमुद्राहस्तेन च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
नित्योत्क्षिप्तहस्तेन च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । महाकरुणाचितिना
च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । महाव्यूहेन च नाम बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन । प्रहराजेन च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । मेरुकूटेन
च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । मैत्रेयेण च नाम बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन । एतैश्चान्यैश्चानेकैर्बोधिसत्त्वकोटिनियुतशतमहस्रैः ॥

अथ खलु भगवांस्तस्यां वेलायां स्वयमेव सिंहासनं प्रज्ञापयञ्च-
षीदत् । पर्यंकमाभुञ्च ऋजुकायं प्रणिधाय प्रतिमुखं स्रुतिमुप-
स्थाप्य तत्र निषद्य सर्वसमाधिराजनामसमाधिं समापन्नोऽभूत् । यत्र
समाधौ समाधयोऽन्तर्गता अनुप्रविष्टाः सङ्गहं समवसरणं गच्छन्ति ॥

अथ खलु भगवान् स्रुतः सम्यजानंस्ततः समाधेर्व्युत्थाय दिव्येन
चक्षुषेदं बुद्धचेत्रं व्यवलोकयति स्म । व्यवलोक्य सर्वकायात्मभां
प्रासुञ्चत् । तस्याधस्तात् पादतलयोः सहस्राराभ्यां चक्राभ्यां षष्टि-
षष्टिरग््निकोटीनियुतशतमहस्राणि निश्चरन्ति स्म । दशभ्यश्च
पादाङ्गुलिभ्यः षष्टिषष्टिरग््निकोटीनियुतशतमहस्राणि निश्चरन्ति
स्म । द्वाभ्यां गुल्फाभ्यां षष्टिषष्टिरग््निकोटीनियुतशतमहस्राणि
निश्चरन्ति स्म । नाभिमण्डलात् षष्टिषष्टिरग््निकोटीनियुतशत-
महस्राणि निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यां पार्श्याभ्यां षष्टिषष्टिरग््निकोटी-

रसंख्येलोकधातुगता* बुद्धानुस्यूतिसमाधिसततसमिताभिमुखीभूतं
 सर्वबुद्धोत्पादोपसंक्रमणकुशलैरपरिमितबुद्धाध्येषणकुशलैर्नानादृष्टिप
 र्युत्थानसर्वक्लेशप्रशमनकुशलैः समाधिगतसहस्राणिनिर्हारविक्रीडन
 ज्ञानप्रवेशकुशलैः अपर्यन्तकल्पाक्षीणगुणवर्णासमन्वागतैः । तद्यथ
 भद्रपालेन च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । रत्नकरेण च ना
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । रत्नगर्भेण च नाम बोधिसत्त्वेन महा
 सत्त्वेन । रत्नदत्तेन च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । सुसार्थ
 वाहेन च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । नरदत्तेन च ना
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । गुह्यगुप्तेन च नाम बोधिसत्त्वेन महा
 सत्त्वेन । वरुणदेवेन च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । इन्द्रदेवे
 च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । भद्रपालेन च नाम बोधि
 सत्त्वेन महासत्त्वेन । उत्तरमतिना च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 विगेषमतिना च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । वर्द्धमानमति
 च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । अनन्तमतिना च बोधिसत्त्वेन महा
 सत्त्वेन । अमोघदर्शिना च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । अनावरण
 मतिना च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । सुमग्नस्थितेन च नाम बोधि
 सत्त्वेन महासत्त्वेन । सुविक्रान्तविक्रामिणा च बोधिसत्त्वेन महा
 सत्त्वेन । अनन्तवीर्येण च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । नित्योद्युक्तेन च
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । नित्यप्रयुक्तेन च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
 अनिद्विहधुरेण च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । सूर्यगर्भेण च बोधि
 सत्त्वेन महासत्त्वेन । चन्द्रगर्भेण च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । अनुपम-

* इत्येव सर्वत्र पाठः । गत इति तु युक्तं ।

स्युरन्ति सः । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं
 महताऽवभासेन स्युरन्ति सः । उत्तरपर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन स्युरन्ति सः । पूर्वदक्षिणस्या-
 न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन स्युरन्ति
 सः । दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं
 महताऽवभासेन स्युरन्ति सः । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन स्युरन्ति सः । अधस्ताद्विदिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन स्युरन्ति सः ।
 उपरिष्ठाद्विदिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन
 स्युरन्ति सः । येऽथ सत्त्वं मोऽवभासो दृष्टो ये च तेनावभासेन
 स्पृष्टान्ते सर्वे नियता अभूवन् अनुत्तरायां सन्त्यक्मन्वोर्धौ ॥

अथ खलु भगवान् पुनरेव सर्वरोमकूपेभ्यः प्रभां प्रामुञ्चत् । यया
 प्रभयाऽयन्दिगाद्यन्महाभासो लोकधातुर्महताऽवभासेन स्फुट*म-
 भूत् । पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवोमहताऽवभा-
 सेन स्फुटा अभूवन् । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोक-
 धातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमां लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । उत्तर-
 स्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा

* स्फुटमभूत् इति क पुस्तके स्फुटेन भूत् इति ख, घ, पुस्तके स्फुट-
 मभूदिति ग पुस्तके पाठः । यकोपि पाठो न समीचीनः । स्फुटो-
 ऽभूदिति पाठः सङ्गतः प्रतिभाति ।

† क पुस्तके वालुकोपमा इति पाठो बह्वस्यत्वे दृश्यते ।

नियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । हृद्यश्रीवत्मान्नाहापुरुषलक्षणात्
षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । दशभ्यो-
हस्ताङ्गुलिभ्यः षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति
स्म । द्वाभ्यां वाङ्गभ्यां षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि
निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यामंग्राभ्यां षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसह-
स्राणि निश्चरन्ति स्म । धीवायाः षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगत-
सहस्राणि निश्चरन्ति स्म । चतसृभ्यो दंष्ट्राभ्यः षष्टिषष्टिरश्लिकोटी-
नियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । चत्वारिंशतो दन्तेभ्यः षष्टि-
षष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यां चक्षुर्भ्यां
षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यां
श्रोत्राभ्यां षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म ।
द्वाभ्यां घ्राणाभ्यां षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति
स्म । मध्ये भ्रुवोः ऊर्णायाः षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुतगतसहस्राणि
निश्चरन्ति स्म । उपरिष्टादुष्णीषात् षष्टिषष्टिरश्लिकोटीनियुत-
गतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । सुखद्वाराच्च षष्टिषष्टिरश्लिकोटी-
नियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । सर्वाणि च तानि रश्लिकोटी-
नियुतगतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । सर्वावन्तमिमन्त्रिमाहस-
महामाहस्यं लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरित्वा पूर्वस्यान्दिशि
गङ्गानदीवानुकोपमां *लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म ।
दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवानुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन

* लोकाद्वाद्गुणव्यतिरेकप्रदस्य क्वचित् स्त्रियां क्वचित् पुंसिप्रयोगो दृश्यते
वस्तुतः पुंसिप्रयोग एव युक्तः ।

स्फुरन्ति सा । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं
 मरुताऽवभासेन स्फुरन्ति सा । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कोपमां लोकधातुं मरुताऽवभासेन स्फुरन्ति सा । पूर्वदक्षिणस्या-
 न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं मरुताऽवभासेन स्फुरन्ति
 सा । दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं
 मरुताऽवभासेन स्फुरन्ति सा । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कोपमां लोकधातुं मरुताऽवभासेन स्फुरन्ति सा । अधस्ताद्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं मरुताऽवभासेन स्फुरन्ति सा ।
 उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं मरुताऽवभासेन
 स्फुरन्ति सा । ऐश्वर्यैः सौख्यैः मोऽवभासो दृष्टो ये च तेनावभासेन
 स्पृष्टास्ते सर्वे नियता अभवन् अनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ ॥

अथ खलु भगवान् पुनरेव सर्वरोमकूपेभ्यः प्रभां प्रामुञ्चत् । यथा
 प्रभयाऽयन्निर्गच्छन्मरुताऽवभासेन स्फुटम-
 भत् । पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो मरुताऽवभा-
 सेन स्फुटा अभवन् । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोक-
 धातवो मरुताऽवभासेन स्फुटा अभवन् । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमा लोकधातवो मरुताऽवभासेन स्फुटा अभवन् । उत्तर-
 स्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो मरुताऽवभासेन स्फुटा

* स्फुटमभूत् इति क पुस्तके स्फुटेन भूत् इति ख, घ, पुस्तके स्फुट-
 मभूदिति ग पुस्तके पाठः । एकोपि पाठो न समीचीनः । स्फुटो-
 ऽभूदिति पाठः सङ्गतः प्रतिभाति ।

† क पुस्तके वालुकोपमा इति पाठो वज्रस्यजे दृश्यते ।

ज्ञासुंविमुक्तचित्तैः^(१) सर्वचेतोवशिपरमपारमिताप्राप्तैः^(२) रेकपुङ्गवैः^(३)
 स्थापयित्वा । यदुतायुषान्तमानन्दं शैवं श्रोतश्रापन्नं । पञ्चमात्रैश्च
 भिक्षुशतैः । अशोधरामहाप्रजापती* प्रमुखैः समञ्जलैश्च । उपासको-
 पासिकाभिश्च सर्वैर्दृष्टधर्मभिः । महता च बोधिसत्त्वसङ्घेन सार्द्धम-
 प्रमेयैरसंख्यैर्बोधिसत्त्वैः सर्वैर्द्वारणीमुखप्रतिलब्धैः शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितैर्विहारिभिरानिमित्तागोचरैरविकल्पिकप्रणिधानैः सर्वधर्म-
 संमतांतीर्णप्रतिलब्धैरसङ्गप्रणिधानैरसङ्गप्रतिभानसमन्वागतैरक्षयप्र-
 तिनिर्देशप्रतिनिर्देशैः प्रतिसंविन्नयप्रतिवद्धैर्महाभिज्ञाविक्रीडितैर-
 त्यन्ताच्युताभिज्ञैरादेयवचनैरकुसीदैरारब्धवीर्यैः कायजीवितनिरपे-

* प्रजापती इति पुस्तकचतुष्टये पाठोदृश्यते । प्रजापति इति पाठोयुक्तः ।

(१) सम्यक् अविपरीतं, अथ समन्तात्, ज्ञा ज्ञानं तत्त्वावबोधस्तया सुखु-
 विमुक्तं सर्व्ववन्धनविसंयुक्तं चित्तं येषां ते सम्यग्ज्ञासुविमुक्तचित्ताः ।

(२) सर्व्वत्र चेतसि नवानुपूर्वं विहारसमापत्तिजक्षणे स्वातन्त्र्यादशिनस्ते
 च ते परमपारमिं स्वगतप्रकर्षपर्यन्तगतिं प्राप्ताश्चेति सर्व्वचेतोवशि-
 परमपारमि प्राप्ताः । अत्र पूर्व्वपूर्व्वस्योत्तरोत्तरं कारणं । कुतः
 क्षीणाश्रवाः ? निःक्षीणत्वात् । एवं सर्व्वत्र योज्यं । अतः सर्व्वपुरुषार्थ-
 समाप्तत्वान्नापरं विशेषणं वाच्यमिति । तदनेन अष्टसाहस्रीटीकायां
 परमपारमि प्राप्तैः इति पाठोऽप्याख्यातः अष्टसाहस्रं स एव पाठो-
 दृश्यते । अत्र तु पुस्तकचतुष्टये परमपारमिताप्राप्तैः इति पाठो-
 दृश्यते ।

(३) नित्यस्य कार्यकारणक्षक्षणस्य वास्यवासकभावानुपपत्तेः शुभाशुभवास-
 नाभिः पूर्णोऽनित्यस्तदनुत्तरं गतिं क्षातिगृह्णातीति निरुक्ताभिधानात्
 प्रबन्धतयैकपुङ्गवः । पुनःपुनर्गतिषु लीयते इति पुङ्गवः इति स्थाना-
 न्तरे उक्तं ।

ज्ञासुविमुक्तचित्तैः^(१) सर्वचेतोवशिपरमपारमिताप्राप्तैः^(२) रेकपुङ्गवैः^(३)
 स्थापयित्वा । अदुतायुषान्तमानन्दं शैलं श्रोतश्रापन्नं । पञ्चमात्रैश्च
 भिक्षुशतैः । अशोधरामहाप्रजापती* प्रमुखैः समञ्जलैश्च । उपासको-
 पासिकाभिश्च सर्वैर्दृष्टधर्मभिः । महता च बोधिसत्त्वसङ्घेन सार्द्धम-
 प्रमेयैरसंख्येयैर्बोधिसत्त्वैः सर्वैर्द्वारिणीमुखप्रतिलब्धैः शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितैर्विहारिभिरानिमित्तागोचरैरविकल्पिकप्रणिधानैः सर्वधर्म-
 समंतार्क्षान्तिप्रतिलब्धैरसङ्गप्रणिधानैरसङ्गप्रतिभानसमन्वागतैरच्यप्र-
 तिनिर्देशाप्रतिनिर्देशैः प्रतिसंविन्नच्यप्रतिबद्धैर्महाभिज्ञाविक्रीडितैर-
 त्यन्ताच्युताभिज्ञैरादेयवचनैरकुसीदैरारब्धवीर्यैः कायजीवितनिरपे-

* प्रजापती इति पुस्तकचतुष्टये पाठोदृश्यते । प्रजापति इति पाठोयुक्तः ।

- (१) सम्यक् अविपरीतं, अथा समन्तात्, ज्ञा ज्ञानं तत्त्वावबोधस्तथा सुखु-
 विमुक्तं सर्ववन्दनविसंयुक्तं चित्तं येषां ते सम्यगाज्ञासुविमुक्त चित्ताः ।
 (२) सर्वत्र चेतसि नवानुपूर्वविहारसमापत्तिक्षण्ये स्वातन्त्र्याद्वशिनस्ते
 च ते परमपारमिं स्वगोत्रप्रकर्षपर्यन्तगतिं प्राप्तास्वेति सर्वचेतोवशि-
 परमपारमि प्राप्ताः । अत्र पूर्वपूर्वस्योत्तरोत्तरं कारणं । कुतः
 क्षीणाश्रवाः ? निःक्षेपत्वात् । एवं सर्वत्र योज्यं । अतः सर्वप्रस्यार्थ-
 समाप्तत्वान्नापरं विशेष्यं वाच्यमिति । तदनेन अष्टसाहस्रौटीकायां
 परमपारमि प्राप्तैः इति पाठोप्याख्यातः अष्टसाहस्रं स एव पाठो-
 दृश्यते । अत्र तु पुस्तकचतुष्टये परमपारमिताप्राप्तैः इति पाठो-
 दृश्यते ।

- (३) नित्यस्य कार्यकारणक्षणक्षणस्य वास्यवासकभावानुपपत्तेः शुभाशुभवास-
 नाभिः पूर्वोऽनित्यस्तदनुसृष्टां गतिं क्षातिगच्छतीति निरुक्ताभिधानान्
 प्रवन्द्य तथैकं पुङ्गवः । पुनःपुनर्गतिपु लीयते इति पुङ्गवः इति स्याना-
 न्तरे उक्तं ।

चैरकुहकैरलयकैरपगतज्ञानलाभचित्तैर्निरामिषधर्मदेशकैर्गभीरधर्म-
 चान्तिपरमगतिं गतैर्महावैशारद्यप्राप्तैरसंकुचितमानसैः सर्वमारकर्म-
 समतिक्रान्तैः कर्मावरणप्रतिसङ्घैर्निहतकर्मक्षेत्रप्रत्यर्थिकैः सर्वपर-
 प्रवादानभिभूतैः सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धदुरवगाहैः कर्मप्रविचयविभक्ति-
 निर्देशकुशलैरसंख्येयकल्पसुममारब्धप्रणिधानैः स्रुतिमुखैः पूर्वालापि-
 भिर्यपगतसृष्टिकैः स्रष्टृणमधुरवचनैर्गाथाभिगीतपरालपनकुशलैर-
 नाच्छेद्यप्रतिभानैरनन्तपरिषद्भिभवनैः वैशारद्यसमन्वागतैरनन्तकल्प-
 कोटिनिर्देशजातिभिः सरण्यांकुशलैर्मायामरीच्युदकचन्द्रस्वप्नप्रति-
 श्रुत्काप्रतिभासगन्धर्वनगरप्रतिविम्बनिर्याणोपायधर्माधिमुक्तैरपगतसं-
 लीनचित्तैः सर्वसत्त्वचित्तगतिसूक्ष्मज्ञानचर्याधिमुक्तावतारैर्कुशलैः
 सर्वसत्त्वाप्रतिहतचित्तैः अधिमात्रचान्तिसमन्वागतैः सर्वधर्मसमता-
 प्रतिवेधज्ञानकुशलैर्गभीरधर्मतादुरवगाहैः स्वचित्तवसिताऽप्रतिसंभैः
 सर्वधर्मवसिताप्राप्तैः सर्वकर्मक्षेत्रदृष्ट्यावरणविमुक्तैः प्रतीत्यनिर्देश-
 कुशलैर्गभीरप्रतीत्यसमुत्पादक्षयनयावतीणैः सर्वदृष्टानुग्रहपर्युत्थान-
 विगतैः सर्वसंयोजनप्रद्वीणैः सत्यप्रतिवेधज्ञानकुशलैः सततसमितं॥
 प्रतिश्रुत्कासमसर्वधर्माधिमुक्तैः अप्रमाणधर्मनयनिर्देशवैशारद्यैर्याव-
 द्वाय्यावतारणाकुशलैः अनन्तबुद्धचेचब्यूहप्रणिधानप्रस्थानपरिगृहीतै-

* प्रमन्त्रैरिति ग पुस्तके पाठः । प्रखल्वैरिति ख घ पुस्तके पाठः ।

† सरण्य इति पाठः पुस्तकघतुल्ये दृश्यते । शरण्य इति युक्तः ।

‡ मुक्यावतारण इति ख पुस्तके घ पुस्तके च पाठः । मुक्तवतार इति युक्तः ।

§ वसिता इति पुस्तकघतुल्ये पाठः । वशिता इति तु युक्तं । एवं परच ।

॥ समितं इति पुस्तकघतुल्ये पाठः । समित इति पाठोदुक्तः ।

ज्ञासुविमुक्तचित्तैः^(१) सर्वचेतोवशिपरमपारमिताप्राप्तैः^(२) रेकपुङ्गवैः^(३)
 स्थापयित्वा । यदुतायुषन्तमानन्दं शैचं श्रौतश्रापन्नं । पञ्चमाचैश्च
 भिक्षुशतैः । यशोधरामहाप्रजापती प्रमुखैः सम्बद्धलैश्च । उपासको-
 पासिकाभिश्च सर्वैर्दृष्टधर्मभिः । महता च बोधिसत्त्वसङ्घेन सार्द्धम-
 प्रमेयैरसंख्येयैर्बोधिसत्त्वैः सर्वैर्द्वारणीमुखप्रतिलब्धैः शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितैर्विहारिभिरानिमित्तागोचरैरविकल्पिकप्रणिधानैः सर्वधर्म-
 समतां चान्तिप्रतिलब्धैरसङ्गप्रणिधानैरसङ्गप्रतिभानसमन्वागतैरचयप्र-
 तिनिर्देशाप्रतिनिर्देशैः प्रतिसंविन्नयप्रतिवद्धैर्महाभिज्ञाविक्रीडितैर-
 त्यन्ताच्युताभिज्ञैरादेयवचनैरकुसीदैरारब्धवीर्यैः कायजीवितनिरपे-

* प्रजापती इति पुस्तकचतुष्टये पाठो दृश्यते । प्रजापति इति पाठो युक्तः ।

(१) सम्यक् अविपरीतं, आ समन्तात्, ज्ञा ज्ञानं तत्त्वावबोधस्तया सुसु-
 विमुक्तं सर्व्वबन्धनविसंयुक्तं चित्तं येषां ते सम्यगाज्ञासुविमुक्त चित्ताः ।

(२) सर्व्वत्र चेतसि नवानुपूर्व्वं विहारसमापत्तिलक्षणे स्वातन्त्र्यादशिनस्ते
 च ते परमपारमिं स्वगोत्रप्रकर्षपर्य्यन्तगतिं प्राप्ताश्चेति सर्व्वचेतोवशि-
 परमपारमि प्राप्ताः । अत्र पूर्व्वपूर्व्वस्योत्तरोत्तरं कारणं । कुतः
 क्षीणाश्रवाः ? निःक्लेशत्वात् । एवं सर्व्वत्र योज्यं । अतः सर्व्वपुरुषार्थ-
 समाप्तत्वान्नापरं विशेषणं वाच्यमिति । तदनेन अष्टसाहस्रीटीकायां
 परमपारमि प्राप्तैः इति पाठो व्याख्यातः अष्टसाहस्र्यां स एव पाठो-
 दृश्यते । अत्र तु पुस्तकचतुष्टये परमपारमिताप्राप्तैः इति पाठो-
 दृश्यते ।

(३) नित्यस्य कार्य्यकारणलक्षणस्य वास्यवासकभावानुपपत्तेः शुभाशुभवास-
 नाभिः पूर्व्वोऽनित्यस्तदनुरूपं गतिं कांतिगृह्णातीति निरुक्ताभिधानान्
 प्रवन्धतयैक पुङ्गवः । पुनःपुनर्गतिषु लीयते इति पुङ्गवः इति स्याना-
 न्तरेऽर्थाः ।

ज्ञासुविमुक्तचित्तैः^(१) सर्वचेतोवशिपरमपारमिताप्राप्तैः^(२) रेकपुङ्गवैः^(३)
 स्थापयित्वा । यदुतायुष्मन्तमानन्दं श्रेष्ठं श्रोतव्यपन्नं । पञ्चमाचैश्च
 भिक्षुशतैः । यशोधरामहाप्रजापती प्रमुखैः समञ्जसैश्च । उपामको-
 पासिकाभिश्च सर्वैर्दृष्टधर्मभिः । महता च बोधिमत्त्वसङ्गेन सार्द्धम-
 प्रमेयैरसंख्येयैर्बोधिसत्त्वैः सर्वैर्द्वारणीमुखप्रतिलब्धैः शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितैर्विहारिभिरानिमित्तागोचरैरविकल्पिकप्रणिधानैः सर्वधर्म-
 समंतात्क्षान्तिप्रतिलब्धैरसङ्गप्रणिधानैरसङ्गप्रतिभानसमन्वागतैरक्षयप्र-
 तिनिर्देशाप्रतिनिर्देशैः प्रतिसंविन्नयप्रतिवद्धैर्महाभिज्ञाविक्रीडितैर-
 त्यन्ताच्युताभिज्ञैरादेयवचनैरकुसीदैरारब्धवीर्यैः कायजीवितनिरपे-

* प्रजापती इति पुस्तकचतुष्टये पाठोदृश्यते । प्रजापति इति पाठोयुक्तः ।

(१) सम्यक् अविपरीतं, अथ समन्तात्, ज्ञा ज्ञानं तत्त्वावबोधस्तया सुख-
 विमुक्तं सर्वबन्धनविसंयुक्तं चित्तं येषां ते सम्यगाज्ञासुविमुक्त चित्ताः ।

(२) सर्वत्र चेतसि नवानुपूर्वं विहारसमापत्तिबलक्षणे स्वातन्त्र्यादश्रिन्स्ते
 च ते परमपारमिं स्वगोत्रप्रकर्षपर्यन्तगतिं प्राप्ताश्चेति सर्वचेतोवशि-
 परमपारमि प्राप्ताः । अत्र पूर्वपूर्वस्योत्तरोत्तरं कारणं । कुतः
 क्षीणाश्रवाः ? निःक्षोभत्वात् । एवं सर्वत्र योज्यं । अतः सर्वप्रसुधार्य-
 समाप्तत्वान्नापरं विशेषणं वाच्यमिति । तदनेन अष्टसाहस्रौटीकायां
 परमपारमि प्राप्तैः इति पाठोव्याख्यातः अष्टसाहस्रं स एव पाठो-
 दृश्यते । अत्र तु पुस्तकचतुष्टये परमपारमिताप्राप्तैः इति पाठो-
 दृश्यते ।

(३) 'नित्यस्य कार्यकारणबलक्षयस्य वास्यवासकभावानुपपत्तेः शुभाशुभवास-
 नाभिः पूर्वोऽनित्यस्तदनुस्थां गतिं क्षान्तिगृह्णातीति निरुक्ताभिधानात्
 प्रबन्धतयैकं पुङ्गवः । पुनःपुनर्गतिषु लीयते' इति 'पुङ्गवः' इति स्थाना-
 न्तरे उक्तं ।

ज्ञासुविमुक्तचित्तैः^(१) सर्वचेतोवशिपरमपारमिताप्राप्तैः^(२) रेकपुङ्गवैः^(३)
 स्थापयित्वा । यदुतायुषान्तमानन्दं शैवं श्रौतश्रापन्नं । पञ्चमात्रैश्च
 भिक्षुशतैः । यगोधरामहाप्रजापती* प्रमुखैः सम्बद्धलैश्च । उपामको-
 पाशिकाभिश्च सर्वैर्दृष्टधर्मभिः । महता च बोधिसत्त्वसङ्घेन सार्द्धम-
 प्रमेयैरसंख्येयैर्बोधिसत्त्वैः सर्वैर्द्वारिणीमुखप्रतिलब्धैः शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितैर्विहारिभिरानिमित्तागोचरैरविकल्पिकप्रणिधानैः सर्वधर्म-
 समतां चान्तिप्रतिलब्धैरसङ्गप्रणिधानैरसङ्गप्रतिभानसमन्वागतैरक्षयप्र-
 तिनिर्देशाप्रतिनिर्देशैः प्रतिसंविन्नयप्रतिवद्धैर्महाभिज्ञाविक्रीडितैर-
 त्यन्ताच्युताभिज्ञैरादेयवचनेरकुसीदैरारब्धवीर्यैः कायजीवितनिरपे-

* प्रजापती इति पुस्तकचतुष्टये पाठो दृश्यते । प्रजापति इति पाठो युक्तः ।

(१) सम्यक् अविपरीतं, आ समन्तात्, ज्ञा ज्ञानं तत्त्वावबोधस्तया सुखु-
 विमुक्तं सर्ववन्धनविसंयुक्तं चित्तं येषां ते सम्यगाज्ञासुविमुक्त चित्ताः ।

(२) सर्वत्र चेतसि नवानुपूर्वविहारसमापत्तिक्षणे स्थातन्तप्राद्विशिनत्ते
 च ते परमपारमिं स्वगोत्रप्रकर्षपर्यन्तगतिं प्राप्ताश्चेति सर्वचेतोवशि-
 परमपारमि प्राप्ताः । अत्र पूर्वपूर्वस्योत्तरोत्तरं कारणं । कुतः
 क्षीणाम्भवाः ? निःक्लेशत्वात् । एवं सर्वत्र योज्यं । अतः सर्वप्रसवार्थ-
 समाप्तत्वान्नापरं विशेषणं वाच्यमिति । तदनेन अष्टसाहस्रौटीकायां
 परमपारमि प्राप्तेः इति पाठो व्याख्यातः अष्टसाहस्रं स एव पाठो-
 दृश्यते । अत्र तु पुस्तकचतुष्टये परमपारमिताप्राप्तेः इति पाठो-
 दृश्यते ।

(३) 'नित्यस्य कार्यकारणक्षयस्य वास्यवासकभावानुपपत्तेः शुभाशुभवास-
 नाभिः पूर्णोऽनित्यस्वदनुत्सृपां गतिं क्षातिं गृह्णातीति निरक्षताभिधानात्
 प्रबन्धतयैकपुङ्गवः । पुनःपुनर्गतिषु लीयते' इति पुङ्गवः इति स्थाना-
 न्तरे उक्तं ।

क्षैरकुहकैरलयकैरपगतज्ञानलाभचित्तैर्निरामिषधर्मदेशकैर्गभीरधर्म-
 ज्ञान्तिरमगतिर्गतेर्महावैशारद्यप्राप्तैरसंकुचितमानसैः सर्वमारकर्म-
 ज्ञानात्प्रान्तैः 'कर्मावरणप्रतिखट्वै' निहतकर्मक्लेशप्रत्यर्थिकैः सर्वपर-
 प्रवादानभिभूतैः सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धदुरवगाहैः कर्मप्रविचयविभक्ति-
 निर्देशकुशलैरसंख्येयकल्पसुभमारब्धप्रणिधानैः सृष्टिसुखैः पूर्वालापि-
 भव्यपगतमृकुटिकैः सत्त्वमधुरवचनैर्गाथाभिगीतपरालपनकुशलैर-
 नाच्छेद्यप्रतिभानैरनन्तपरिषद्भिभवनैः वैशारद्यसमन्वागतैरनन्तकल्प-
 कोटिनिर्देशज्ञातिभिः शरण्याकुशलैर्मायामरीच्युदकचन्द्रस्वप्नप्रति-
 युक्तान्तमात्रान्वर्धनगत्यातावस्थानर्थाशेषैः अधिमुक्तैरपगतसं-
 लीनचित्तैः सर्वसत्त्वचित्तगतिसूक्ष्मज्ञानचर्याधिमुक्त्वावतारैर्कुशलैः
 सर्वसत्त्वाप्रतिहतचित्तैः अधिमात्रज्ञान्तिसमन्वागतैः सर्वधर्मसमता-
 प्रतीत्यैः ज्ञानकुशलैर्गभीरैः अन्तदुरवगाहैः स्वचित्तवसिताः प्रतिबन्धैः
 सर्वधर्मवसिताप्राप्तैः सर्वकर्मक्लेशदृष्ट्यावरणविमुक्तैः प्रतीत्यनिर्देश-
 कुशलैर्गभीरप्रतीत्यसमुत्पादक्षयनयावतीर्णैः सर्वदृष्टानुग्रहपर्युत्थान-
 प्रतीत्यैः सर्वसंयोजनप्रहीणैः सत्यप्रतिवेधज्ञानकुशलैः सततसमितं॥
 प्रतियुक्त्वासमसर्वधर्माधिमुक्तैः अप्रमाणधर्मनयनिर्देशवैशारद्यैर्याव-
 नार्थावतारैः कुशलैः अनन्तबुद्धचेत्रबूहप्रणिधानप्रस्थानपरिगृहीतै-

* प्रमत्तैरिति ग पुस्तके पाठः । प्रसव्यैरिति ख घ पुस्तके पाठः ।
 † शरण्या इति पाठः पुस्तकचतुष्टये दृश्यते । शरण्या इति युक्तः ।
 ‡ मुक्त्वावतारण इति ख पुस्तके घ पुस्तके च पाठः । मुक्त्वावतार इति युक्तः ।
 § वसिता इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । वसिता इति तुं युक्तं । एवं परत्र ।
 ॥ समितं इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । समित इति पाठोऽयुक्तः ।

ज्ञासुविमुक्तचित्तैः^(१) सर्वचेतोवशिपरमपारमिताप्राप्तैः^(२) रेकपुङ्गवैः^(३)
 स्थापयित्वा । यदुतायुष्मन्तमानन्दं गैचं श्रोतश्रापन्नं । पञ्चमात्रैश्च
 भिचुगतैः । यगोधरामहाप्रजापती* प्रमुखैः सम्यङ्जलैश्च । उपामको-
 पासिकाभिश्च सर्वैर्दृष्टधर्मभिः । महता च बोधिमत्त्वसङ्गेन सार्द्धम-
 प्रमेयैरसंख्येयैर्बोधिसत्त्वैः सर्वैर्द्वारणीमुखप्रतिलब्धैः शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितैर्विहारिभिरानिमित्तागोचरैरविकल्पिकप्रणिधानैः सर्वधर्म-
 समंतात्क्षान्तिप्रतिलब्धैरसङ्गप्रणिधानैरसङ्गप्रतिभानसमन्वागतैरचयप्र-
 तिनिर्देशाप्रतिनिर्देशैः प्रतिसंविन्नयप्रतिवद्धैर्महाभिज्ञाविक्रीडितैर-
 त्यन्ताच्युताभिज्ञैरादेयवचनैरकुमीदैरारब्धवीर्यैः कायजीवितनिरपे-

* प्रजापती इति पुस्तकचतुष्टये पाठोदृश्यते । प्रजापति इति पाठोयुक्तः ।

(१) सम्यक् चविपरीतं, अथ समन्तात्, ज्ञा ज्ञानं तत्त्वावबोधस्तया सुसु-
 विमुक्तं सर्ववन्धनविसंयुक्तं चित्तं येषां ते सम्यग्ज्ञासुविमुक्त चित्ताः ।

(२) सर्वत्र चेतसि नवानुपूर्वविहारसमापत्तिक्षक्षणे स्वातन्त्र्यादश्रितस्ते
 च ते परमपारमिं स्वर्गोत्रप्रकर्षपर्यन्तगतिं प्राप्ताश्चेति सर्वचेतोवशि-
 परमपारमि प्राप्ताः । अत्र पूर्वपूर्वस्योत्तरोत्तरं कारणं । कुतः
 क्षीणाश्रवाः ? निःक्षेत्रत्वात् । एवं सर्वत्र योज्यं । अतः सर्वप्रसवार्थ-
 समाप्तत्वान्नापरं विशेषणं वाच्यमिति । तदनेन अष्टसाहस्रीटीकायां
 परमपारमि प्राप्तैः इति पाठोव्याख्यातः अष्टसाहस्रं स एव पाठो-
 दृश्यते । अत्र तु पुस्तकचतुष्टये परमपारमिताप्राप्तैः इति पाठो-
 दृश्यते ।

(३) 'नित्यस्य कार्यकारणक्षक्षणस्य वास्यवासकभावानुपपत्तेः शुभाशुभवास-
 नाभिः पूणोऽनित्यस्तदनुत्पूर्णां गतिं लांतिगृह्णातीति निरुक्ताभिधानान्
 प्रवन्धतयैकपुङ्गवः । पुनःपुनर्गतिमुल्लीयते' इति पुङ्गवः इति स्थाना-
 न्तरे उक्तं ।

॥ऽवभाषेन स्फुरन्ति

कोपमां लोकधातुं

न्दग्नि गङ्गानदीवालु-

स । अधस्ताद्दिग्नि

भासेन स्फुरन्ति स ।

कधातुं महताऽवभासेन

दृष्टो ये च तेनावभासेन

सम्यक्स्वोधी ॥

यः प्रभां प्रासुञ्चत् । यया

हिताऽवभासेन स्फुट*म-

कधातवोमहताऽवभा-

कोपमा लोक-

ग्नि गङ्गानदी-

तर-

स्फुटा

स्फुट-

स्फुट-

नियुतगतमहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । हृद्यश्रीवत्मान्मात्रापुरूपन्तमन्त्रात्
 षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतमहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । दग्भ्यो-
 हस्ताङ्गुलिभ्यः षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतमहस्त्राणि निश्चरन्ति
 स्म । द्वाभ्यां वाङ्मयां षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतमहस्त्राणि
 निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यामंगाभ्यां षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतमह-
 स्त्राणि निश्चरन्ति स्म । शीवायाः षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगत-
 सहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । चतसृभ्यो दंष्ट्राभ्यः षष्टिषष्टिरग्निःकोटी-
 नियुतगतमहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । चत्वारिंशतो दन्तेभ्यः षष्टि-
 षष्टिरग्निःकोटीनियुतगतमहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यां चक्षुर्भ्यां
 षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतसहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । द्वाभ्यां
 श्रोत्राभ्यां षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतसहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म ।
 द्वाभ्यां घ्राणाभ्यां षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतसहस्त्राणि निश्चरन्ति
 स्म । मध्ये भ्रुवोः ऊर्णायाः षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुतगतसहस्त्राणि
 निश्चरन्ति स्म । उपरिष्ठादुष्णीषात् षष्टिषष्टिरग्निःकोटीनियुत-
 गतसहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । मुखद्वाराच्च षष्टिषष्टिरग्निःकोटी-
 नियुतगतसहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । सर्वाणि च तानि रग्निःकोटी-
 नियुतगतसहस्त्राणि निश्चरन्ति स्म । सर्वावन्तमिमन्त्रिसाहस्र-
 महामाहस्रं लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरित्वा पूर्वस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमां *लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म ।
 दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन

* लोकधातुशब्दविशेषणपदस्य क्वचित् स्त्रियां क्वचित् पुंसिप्रयोगो दृश्यते
 वस्तुतः पुंसिप्रयोग एव युक्तः ।

न स्यात् । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं
 ऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कां लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । पूर्वदक्षिणस्या-
 न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति
 दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं
 ऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कां लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । अधस्ताद्दिशि
 दीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म ।
 ष्टाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमां लोकधातुं महताऽवभासेन
 स्फुरन्ति स्म । यैश्च सत्तैः सोऽवभासो दृष्टो ये च तेनावभासेन
 ते सर्वे नियता अभवन् अनुत्तरायां सम्यक्प्रबोधौ ॥

यथा खलु भगवान् पुनरेव सर्वरोमकूपेभ्यः प्रभां प्राप्नुञ्चत् । यथा
 ऽयन्त्रिमाहस्रमहामाहस्रो लोकधातुर्महताऽवभासेन स्फुटम-
 पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकापमा लोकधातवो महताऽवभा-
 स्फुटा अभवन् । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोक-
 धातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभवन् । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदी-
 कोपमां लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभवन् । उत्तर-
 दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा

स्फुटमभूत् इति क पुस्तके स्फुटेन भूत् इति ख, घ, पुस्तके स्फुट-
 मभूदिति ग पुस्तके पाठः । यकोपि पाठो न समीचीनः । स्फुटो-
 ऽभूदिति पाठः सङ्गतः प्रतिभाति ।

क पुस्तके वालुकोपमा इति पाठो वज्रस्थले दृश्यते ।

अभूवन् । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदी-
 नानुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । दक्षिण-
 पश्चिमास्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन
 स्फुटा अभूवन् । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा
 लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । अधस्ताद्दिशि गङ्गा-
 नदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् ।
 उत्तरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवानुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन
 स्फुटा अभूवन् । यैश्च मत्तैः गोऽवभासो दृष्टो ये च तेनाऽवभासेन
 स्फुटाऽपि सर्वे नियता अभूवन् अनुत्तरायां सम्यक्गन्धो(१) ॥

अथ सन्तु भगवान् पुनरपि या मा तयागतस्य प्रकृतिप्रभा
 वनया अन्विमाहस्यमहासाहस्यं लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति
 स्फुटाऽपि दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंमेन महताऽव-
 भासेन स्फुरन्ति स्फुटाऽपि । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातुंमेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्फुटाऽपि । पश्चिमास्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंमेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्फुटाऽपि ।
 उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंमेन महताऽव-

१. सम्यक्गन्धो इति शब्दोऽत्र प्रकृतिसंज्ञक इति भाष्ये । अत्रोपमायाः प्रकृतिसंज्ञक इति भाष्ये ।
 २. अत्रोपमायाः प्रकृतिसंज्ञक इति भाष्ये । अत्रोपमायाः प्रकृतिसंज्ञक इति भाष्ये ।
 ३. अत्रोपमायाः प्रकृतिसंज्ञक इति भाष्ये । अत्रोपमायाः प्रकृतिसंज्ञक इति भाष्ये ।

भासेन स्फुरन्ति स्म । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । ऐश्वर्यैः सोऽवभासो दृष्टो ये च तेनाऽवभासेन स्पृष्टास्ते सर्वे नियता अभूवन् अनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ ।

अथ खलु भगवान् सुखद्वारा जिज्ञेन्द्रियं निर्णामय्य सर्वावन्त-
मिमन्त्रिसाहस्रमशामाहस्रं लोकधातुं जिज्ञेन्द्रियेण स्फुरित्वा स्मितं
प्रादुरकार्षीत् । ततश्च जिज्ञेन्द्रियादनेकानिनानावर्णानिरग्निःकोटी-
नियुतशतसहस्राणि निश्चरन्ति स्म । सर्वत्र च रम्यां नानारत्नमयानि
सुवर्णनिर्भासानि सहस्रपत्राणि पद्मानि मन्त्रिष्ठन्ते स्म । चित्राणि च
दर्शनीयानि मनोरमाणि सुवर्णानि सुगन्धीनि मृदूनि काचिलि-
न्दिक* सुखसंस्पर्शानि । तत्र च पद्मेषु तथागतविग्रहानिषष्ठाधर्म-
न्देगयन्ति स्म । यदुतेमासेवषट्पारमिताप्रतिसंयुक्तां धर्मदेगनां । ते
पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमां लोकधातुं गच्छन्ति स्म । तत्रापि
गत्वा धर्मं देगयन्ति स्म । यदुतेमासेवषट्पारमिताप्रतिसंयुक्तां

* काचिलिन्दिक इति पाठः पुस्तकचतुष्टये दृश्यते ।

अभूवन् । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो महताऽवभासेन स्फुटा अभूवन् । यैश्च सत्त्वैः सोऽवभासो दृष्टो ये च तेनाऽवभासेन स्फुटास्ते सर्वे नियता अभूवन् अनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ^(१) ॥

अथ खलु भगवान् पुनरपि या सा तथागतस्य प्रकृतिप्रभा एतया *यन्त्रिसाहस्रमहासाहस्रं लोकधातुं महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽवभासेन स्फुरन्ति स्म । उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुंस्तेन महताऽव

* एतया यन्त्रिसाहस्र इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । एतये यन्त्रिसाहस्रेण पाठोयुक्तः ।

(१) नाभ्युत्तरं प्रधानं यस्याः नियमनुत्तरा सम्यक् अविपरौता सम्बोधि मर्त्याकाराभिसम्बोधिवृद्धभूमिरितियावत् ।

देवानां त्रायचिंशानां तुषितानां निर्माणरतीनां परनिर्मितव
वर्तिनां देवानां सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्येन पौर्विकीं
जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्यप्रतिलम्भ
भगवांस्तेनोपमङ्गमन्ति स्म । उपसङ्गम्य भगवन्तं नमस्यन्ति स्म ।

अथ तेन क्षणत्वमुहूर्त्तेन पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुको
लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयमलोकाः समुच्छि
मवांक्षणायाप्तमिता अभूवन् सर्वे च ते सत्त्वामनुष्याणां देवा
सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव च प्रीतिप्रसादप्रामोद्येन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामो
द्यप्रतिलम्भः स्वकर्मकेषु बुद्धकेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः स
मनुद्गामिभूतास्तानुपमङ्गमन्ति स्म । उपसङ्गम्य पादान् वा
प्राप्तान्भूतास्तानुपमङ्गमन्ति स्म । उपसङ्गम्य पादान् वा
प्राप्तान्भूतास्तानुपमङ्गमन्ति स्म । उपसङ्गम्य पादान् वा
प्राप्तान्भूतास्तानुपमङ्गमन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणत्वमुहूर्त्तेन दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदी
लोकेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयम
ल्लोकः सत्त्वामनुष्याणां देवा अभूवन् । सर्वे च ते सत्त्वा
मनुष्याणां देवानां सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्येन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीति
प्रसादप्रामोद्यप्रतिलम्भः स्वकर्मकेषु बुद्धकेषु ये तत्र त
थागता अर्हन्तः समनुद्गामिभूतास्तानुपमङ्गमन्ति स्म । उ

पादान् वन्दित्वा प्राञ्जलीभृतास्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्सम्बुद्धान्ममम्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेन पश्चिमाद्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपनेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वथमलोकाः
समुच्छिन्नाः सर्वाक्षणाद्यास्तमिता अभूवन् । सर्वे च ते सत्त्वा
मनुष्याणाञ्च देवानाञ्च सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्यजातेन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्य-
प्रतिलब्धाः स्वकस्वकेषु बुद्धक्षेत्रेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः सम्यक्-
सम्बुद्धास्तिष्ठन्ति । तानुपमङ्गामन्ति स्म । उपमङ्गम्य पादान् वन्दित्वा
प्राञ्जलीभृतास्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्सम्बुद्धान्ममम्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेन उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपनेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वथमलोकाः
समुच्छिन्नाः सर्वाक्षणाद्यास्तमिता अभूवन् । सर्वे च ते सत्त्वामनुष्याणां
देवानाञ्च सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्यजातेन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्य-
प्रतिलब्धाः स्वकस्वकेषु बुद्धक्षेत्रेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः सम्यक्-
सम्बुद्धास्तिष्ठन्ति तानुपमङ्गामन्ति स्म । उपमङ्गम्य पादान् वन्दित्वा
प्राञ्जलीभृतास्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्सम्बुद्धान्ममम्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेनोत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपनेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वथमलोकाः

देवानां त्रायत्रिंशानां तुषितानां निर्माणरतीनां परनिर्माण-
वर्तिनां देवानां सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्येन प-
जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्यप्रति-
भगवांस्तेनोपसङ्गमन्ति स्म । उपसङ्गम्य भगवन्तं नमस्यन्ति

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेन पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयमलोकाः समु-
समुच्छिन्नाः सर्वाक्षणाश्चास्तमिता अभूवन् सर्वे च ते सत्त्वामनुष्याणां त-
सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव च प्रीतिप्रसादप्रामो-
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसाद-
प्रतिभ्रयाः स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु ये तत्र तथागता अर्हन्त-
समुद्धान्निष्ठन्ति तानुपसङ्गमन्ति स्म । उपसङ्गम्य पादान्-
प्राञ्जनौभृताप्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्समुद्धान्नमस्यन्ति स्म

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेन दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गाम-
क्षोपनेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्व-
समुच्छिन्नाः सर्वाक्षणाश्चास्तमिता अभूवन् । सर्वे च ते स-
व्याणां देवानाञ्च सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामो-
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्री-
प्रामोद्यप्रतिभ्रयाः स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु ये तत्र
अर्हन्तः सम्यक्समुद्धान्निष्ठन्ति तानुपसङ्गमन्ति स्म ।

पादान् वन्दित्वा प्राञ्जलीभूतान्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्स्मृद्धान्म-
स्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेन पश्चिमाद्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपसेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयमलोकाः
ममुच्छिन्नाः सर्वाक्षणास्यास्तमिता अभूवन् । सर्वे च ते सत्त्वा
मनुष्याणाञ्च देवानाञ्च सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्यजातेन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्य-
प्रतिलब्धाः स्वकस्वकेषु वृद्धेष्वेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः सम्यक्-
स्मृद्धान्निष्ठन्ति । तानुपमङ्गामन्ति स्म । उपमङ्गम्य पादान् वन्दित्वा
प्राञ्जलीभूतान्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्स्मृद्धान्मस्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेन उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपसेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयमलोकाः
ममुच्छिन्नाः सर्वाक्षणास्यास्तमिता अभूवन् । सर्वे च ते सत्त्वामनुष्याणां
देवानाञ्च सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्यजातेन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्य-
प्रतिलब्धाः स्वकस्वकेषु वृद्धेष्वेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः सम्यक्-
स्मृद्धान्निष्ठन्ति तानुपमङ्गामन्ति स्म । उपमङ्गम्य पादान् वन्दित्वा
प्राञ्जलीभूतान्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्स्मृद्धान्मस्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमुहूर्त्तेनोत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपसेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयमलोकाः

प्रतिलब्धाः स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः सम्यक्-
सम्बुद्धास्तिष्ठन्ति तानुपसंक्रामन्ति स्म । उपसंक्रम्य पादान् वन्दित्वा
प्राञ्जलीभूतास्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्सम्बुद्धानमस्यन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणत्वमुद्धर्त्तेन उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोप-
मेषु लोकधातुषु सर्वनरकाः सर्वतिर्यग्योनयः सर्वयमलोकाः समु-
च्छिन्नाः सर्वाक्षणाश्चास्तमिता अभूवन् । सर्वे च ते सत्त्वामनुष्याणां
देवानां च सभागताया उपपन्ना अभूवन् ॥

अथ ते मनुष्यास्ते च देवास्तेनैव प्रीतिप्रसादप्रामोद्यजातेन
पौर्विकीं जातिं समनुस्मरन्ति स्म । समनुस्मृत्य प्रीतिप्रसादप्रामोद्य-
प्रतिलब्धाः स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु ये तत्र तथागता अर्हन्तः सम्यक्-
सम्बुद्धास्तिष्ठन्ति तानुपसंक्रामन्ति स्म । उपसंक्रम्य पादान् वन्दित्वा
प्राञ्जलीभूतास्तांस्तथागतानर्हतः सम्यक्सम्बुद्धानमस्यन्ति स्म ॥

अथ खलु तेन तत्क्षणेनैव ये अस्मिंस्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोक-
धातौ जात्यन्धाः मत्वास्तेऽपि सर्वे चक्षुषा रूपाणि पश्यन्ति स्म ।
वधिराः श्रोत्रेण शब्दान् शृण्वन्ति स्म । उन्मत्ताः स्मृतिं प्रतिलभन्ते
स्म । विचित्रचित्ताः अविचित्रचित्तां प्रतिलभन्ते स्म । नग्ना-
क्षीवराणि प्रतिलभन्ते स्म । दरिद्रा धनानि प्रतिलभन्ते स्म ।
त्रिधक्विता भोजनानि प्रतिलभन्ते स्म । पिपासिताः पाणीयं प्रति-
लभन्ते स्म । रोगस्पृष्टा अरोगा अभूवन् । शून्यकायाविकलेन्द्रियाः
परिपूर्णकार्येन्द्रिया अभूवन् । मान्यकाया अज्ञान्यकाया अभूवन् ।
अविद्यताकुशलकायान्मनस्कमान्नामीवा विगताकुशलकायानाङ्-
गनस्कमान्नामीवा भविन्ति स्म । सर्वमत्त्याय सर्वमत्तेषु समचित्ता-

अभूवन् । यदुत मातापितृभ्रातृभगिनीभिश्चजातिमहायसमचित्ताः
 सर्वसत्त्वाश्च कुशलकर्मपथसमन्वागता अभूवन् । ब्रह्मचारिणः शुचयो-
 निरामगन्धाः सर्वाकुशलवितर्कविगताः सर्वसत्त्वाश्च तस्मिन् समये
 सर्वसुखसमर्पिता अभूवन् । एवं रूपेण सुखेन समन्वागताः । तद्यथाऽपि
 नाम तृतीयध्यानसमापन्नस्य भिक्षोः सुखम् । सर्वसत्त्वाश्च तस्मिन्
 समये एवंरूपया प्रज्ञया समन्वागता अभूवन् । यदेवं जानन्ति
 स्र । साधु दानं साधु धर्मः साधु मंत्रमः साधु सत्यं साध्वप्रमादः
 साधु मैत्री साधु करुणा साध्वविहिंसा साधु सर्वप्राणिभूतेषु ॥

अथ भगवान् तस्मिन्नेव सिंहासने निषण्ण इमं दिग्माहस्त्र-
 महासाहस्रं लोकधातुं सुमेरुं चक्रवाडं सदेवभवनं सेन्द्रकं सेन्दुसूर्य-
 गभस्तिकं सदेवदानवकायं सन्नद्धकं मण्डुद्धावामभिमिभूय स्थितः
 शोभते भासते तपति विरोचते आभया वर्णेन तेजसा श्रिया ॥

तद्यथाऽपि नाम बलवान्दिवाकरः परिशुद्धगणतले पौर्ण-
 मास्यां वा चन्द्रमण्डलं, तथाच भगवानिमन्त्रिसाहस्रमहासाहस्रं
 लोकधातुमभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते ।
 आभया वर्णेन तेजसा श्रिया ॥

एवं पूर्वस्यान्दिशि गङ्गामदीवानुकोपमान् लोकधातुमभि-
 भूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते आभया वर्णेन तेज-
 सा श्रिया ॥

एवं दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गामदीवानुकोपमान् लोकधातुमभि-
 भूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते आभया वर्णेन तेज-
 सा श्रिया ॥

एवं पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवमुत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवमुत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवं पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवं दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवं पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवमधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवमुपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमान् लोकधातुनभिभूय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

शिवतः शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

तपत्याऽपि नाम सुतेः परंतराजः सर्वोन्माद्यान्यान् काल-
पर्यन्ताभिमिश्रय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभय-
वर्णन तेजसा श्रिया ॥

तपत्याऽपि नाम एतद्वर्णनं पर्यन्तराज्याण्यभिमिश्रय स्थितं शोभते
भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

तपत्याऽपि नाम एतद्वर्णनं सर्वोन्माद्यान्यान्वभासानभिमिश्रय स्थितं
शोभते भासते तपति विरोचते । आभया वर्णन तेजसा श्रिया ॥

एवमेव भगवान् दशसु दिक्षु सदैवर्षां लोकं केन्द्र्यां मद्ग्राव-
शुद्धादाममभिमिश्रय स्थितः शोभते भासते तपति विरोचते । आभय-
वर्णन तेजसा श्रिया ॥

अथ भगवान् पुनरपि प्रादृशोत्सवतः प्रहत्यात्मभावः तादृश-
मिमन्त्रिसाश्चमसाश्च लोकाधातावुपदर्शयति च ॥

अथ यावन्तोऽपिन् चिसाश्चमसाश्च लोकाधातौ शुद्धा-
दामकायिकादेवनिकाया आभास्वरा ब्रह्मकायिकाः परनिर्भितवश-
वर्तिनो निर्माणरतयः तुपिता यामास्यायन्त्रिंशाद्यातुर्महाराजकायि-
कादेवनिकायास्ते सर्वे सिंहासने निपणं तथागतमर्हन्तं सम्यक् समु-
पश्यन्ति स्म । ते तुष्टा उद्या आतमनस्काः प्रमुदिताः प्रीति-
सौमनस्यजाता दिव्यानि पुष्पाण्डादाथ दिव्यानि मान्त्रानि दिव्यानि

* कुलपर्वतानिति पाठः सङ्गतः प्रतिभाति ।

† ग । एतन्त्रो पश्यन्ति इति पाठः ।

गन्धानि दिव्यानि विलेपनानि दिव्यानि चूर्णानि दिव्यानि वाष्पानि
 दिव्यानुत्पलकुमुदपुण्डरीकनलिनमौगनिकानि केसरतमालपत्रानि
 दिव्यानि वस्त्रानि दिव्याभरणानि दिव्यानि कवचाणि दिव्यानि
 ध्वजा दिव्याः पताकागृहीत्वा येन भगवांस्तेनोपसंक्रामन्ति स्म, उप-
 संक्रम्य* भगवन्तमभिपूजयन्ति स्म । मर्वाणि च तानि पुष्पमान्त्रि-
 लेपनचूर्णादीनि गन्धवस्त्राभरणानि कवचध्वजपताकाद्य ममनन्तरमेत-
 भगवतोऽधिष्ठानेन त्रिसाहस्रमहासाहस्रलोकधातुप्रमाणे भगवतः
 उपरि वैहायसे सर्वसत्त्वोमहापुष्पादिकूटागारः संस्वितोऽभूत् ।
 ततश्च कूटागाराद् दिव्यानि पुष्पाणि पुष्पपट्टदामानि कम्बन्ते क-
 मलम्बन्ते स्म अभिप्रलम्बन्ते स्म । तैश्च पुष्पपट्टदामाभिर्य-
 त्रिसाहस्रमहासाहस्रो लोकधातुरभिगोभते स्म । तेन च सुवर्णवर्ण-
 भगवतः प्रभाऽवभासेनात्यर्थं गोभते भानते तपति विरोचते स्म ।
 यथा चायं त्रिसाहस्रमहासाहस्रो लोकधातुरेवं पूर्वस्यान्दिशि गङ्गा-
 नदीवालुकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा-

* तैः पुष्पैर्मात्स्यैर्गन्धैर्विलेपनैश्चूर्णैर्विष्णुसैरुत्पलकुमुदपुण्डरीकनलिनमौ-
 गनिकैः केसरतमालपत्रवस्त्रैराभरणैः कवचैर्ध्वजैः पताकाभिर्भगवन्त-
 मवकिरन्ति स्म । अभ्यवकिरन्ति स्म । अभिप्राकिरन्ति स्म । ये च
 त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ मनुष्यास्ते विनेयाभाजनीभुक्तास्ते
 जलजस्थलजानि पुष्पाणि गृहीत्वा येन भगवांस्तेनोपसंक्रामन्ति स्म ।
 उपसंक्रम्य भगवन्तमभिपूजयन्ति स्म । इत्यधिकः पाठः ख । ग । घ ।
 पुस्तके दृश्यते ।

† दामाभिरिति पुस्तकचतुष्टये पाठः । दामभिरिति पाठोयुक्तः ।

अभूत् । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । पश्चिमास्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । उत्तरप्रदस्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । दक्षिणपश्चिमास्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवाङ्मकोपमालोकधातवस्तेन भगवतः प्रभाऽवभासेन स्फुटा अभूत् । तत्र जाम्बुद्वीपकानां मनुष्याणां तत्तथागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृद्स्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो* धर्मं देशयति । यथा च जाम्बुद्वीपकानां मनुष्याणामेवं गोदानीयानां मनुष्याणान्तथागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृद्स्माकं पुरतः तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । पौरविविदेहकानां मनुष्याणान्तत्थागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृद्स्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । उत्तरकौरवाणां मनुष्याणां तत्तथागत-

* निषण्ण इति पुस्तकचतुष्टये पाठः ।

स्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो
 निषण्णो धर्मं देशयतीति । चातुर्मेवमात्रं वायिज्ञानो देवानामन्त-
 त्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतः तयागतो
 निषण्णो धर्मं देशयतीति । त्रयभिर्गानां देवानामन्तत्तयागतस्यामेचन-
 कदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं
 देशयतीति । यामानान्देवानान्तत्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं
 दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । तुष्टि-
 तानां देवानान्तत्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृद-
 स्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । निर्माणरतीनां देवा-
 नान्तत्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्त-
 थागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । परनिर्मितवगवर्तिनां देवानान्त-
 त्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथा-
 गतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । ब्रह्मकायिकानां देवानान्तत्तयागत-
 स्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो
 धर्मं देशयतीति । ब्रह्मपुरोहितानां देवानान्तत्तयागतस्यामेचनक-
 दर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देश-
 यतीति । ब्रह्मपार्थिवानां देवानान्तत्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्म-
 भावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति ।
 महाब्रह्मणां देवानान्तत्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एत-
 द्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । आभानां देवा-
 नान्तत्तयागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्त-
 थागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति । परीक्षाभानान्देवानान्तत्तयागत

नकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरस्तथागतो निषण्णो धर्म-
 न्देशयतीति । सुदृशानां देवानान्तत्तथागतस्यासेचनकदर्शनमात्म-
 भावं दृष्ट्वैतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मन्देशयतीति ।
 सुदर्शनानां देवानान्तत्तथागतस्यासेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्-
 भृदस्माकं पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मन्देशयतीति । अकनिष्ठाकं
 देवानान्तत्तथागतस्यासेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं
 पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मन्देशयतीति ॥

एवं माहस्त्रे लोकधातौ सर्वमनुव्याणां सर्वदेवानान्तत् तथा-
 गतस्यासेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरतस्तथागतो
 निषण्णो धर्मन्देशयतीति । द्विमाहस्त्रे लोकधातौ सर्वमनुव्याणां
 सर्वदेवानान्तत्तथागतस्यासेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं
 पुरतस्तथागतो निषण्णो धर्मं देशयतीति ॥

एवं त्रिमाहस्त्रमहामाहस्त्रे लोकधातौ सर्वमनुव्याणां सर्वदेवा-
 नान्तत्तथागतस्यासेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा एतद्भृदस्माकं पुरत-
 स्तथागतो निषण्णो धर्मन्देशयतीति ॥

अथ भगवान्मग्निश्चैव मिंक्षामने निषण्णः पुनरेवप्रभां प्रासुञ्चय्या
 प्रभया पुनरेवं त्रिमाहस्त्रमहामाहस्त्रे लोकधातुरवभाषितो भूत्
 पूर्वस्यान्दिग्निं गङ्गानदीवान्कोपमान् लोकधातवोऽवभाषिता अभवन्
 दक्षिणस्यान्दिग्निं गङ्गानदीवान्कोपमान् लोकधातवोऽवभाषिता
 अभवन् । पश्चिमस्यान्दिग्निं गङ्गानदीवान्कोपमान् लोकधातवो
 ऽवभाषिता अभवन् । उत्तरस्यान्दिग्निं गङ्गानदीवान्कोपम

लोकधातवोऽवभाषिताश्रभूवन् । उत्तरपूर्वस्थान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपमा लोकधातवोऽवभाषिता श्रभूवन् । पूर्वदक्षिणान्दिशि
गङ्गानदीवालुकोपमा लोकधातवो अवभाषिता श्रभूवन् । दक्षिण-
पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवोऽवभाषिता
श्रभूवन् । पश्चिमोत्तरस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवो-
ऽवभाषिता श्रभूवन् । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोक-
धातवोऽवभाषिताश्रभूवन् । उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा-
लोकधातवोऽवभाषिताश्रभूवन् । येनावभाषेनय इमां* त्रिमाहस-
महामाहस्रे लोकधातौ मत्वास्ते सर्वे पूर्वस्थान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपनेषु लोकधातुषु तथागतानर्हन्तः सम्यक् सम्वुद्धान् यथावका-
महान् बोधिमत्त्वपरिवारान् पश्यन्ति स्म । तत्र च पूर्वस्थान्दिशि गङ्गा-
नदीवालुकोपनेषु लोकधातुषु मत्वास्तेऽपीमं त्रिमाहस्रमहामाहस्रं
लोकधातुं भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् सम्वुद्धं सभिक्षुमहं
बोधिमत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र च दक्षिणस्थान्दिशि गङ्गानदी-
वालुकोपनेषु लोकधातुषु मत्वास्तेऽपीमं त्रिमाहस्रमहामाहस्रं लोक-
धातुं भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् सम्वुद्धं सभिक्षुमहं
बोधिमत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र च पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदी-
वालुकोपनेषु लोकधातुषु मत्वास्तेऽपीमं त्रिमाहस्रमहामाहस्रं
लोकधातुं भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् सम्वुद्धं सभिक्षुमहं
बोधिमत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र चोत्तरस्थान्दिशि गङ्गानदी-

* इमां इति प्रस्तकाचमुच्यते पाठः । इमे इति पाठोऽप्युक्तः ।

† प्रस्तकाचमुच्यते ये पाठः क्षधित् क्षधित् इत्यन्ते वस्तुतः सर्वत्रैव ये
इत्यस्य स्थितिः स्थिता ।

वालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तेऽपीमं त्रिमाहस्रमहामाहस्रं लोक-
 धातुं भगवन्तं च शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् समुद्धं सभिचु-
 सङ्गं बोधिसत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र चोत्तरपूर्वस्यान्दिशि ये
 गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तेऽपीमं त्रिमाहस्रमहा-
 साहस्रं लोकधातुं भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् समुद्धं
 सभिचुसङ्गं बोधिसत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र च पूर्वदक्षिण-
 स्यान्दिशि ये गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तेऽपीमं
 त्रिमाहस्रमहासाहस्रं लोकधातुं भगवन्तं च शाक्यमुनिं तथागत-
 मर्हन्तं सम्यक् समुद्धं सभिचुसङ्गं बोधिसत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म ।
 तत्र च दक्षिणपश्चिमायान्दिशि ये गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुषु सत्त्वास्तेऽपीमन्त्रिसाहस्रमहासाहस्रं लोकधातुं भगवन्तं
 शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् समुद्धं सभिचुसङ्गं बोधिसत्त्व-
 परिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र च पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तेऽपीमन्त्रिसाहस्रमहासाहस्रं
 लोकधातुं भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् समुद्धं
 सत्रावकं* सङ्गं बोधिसत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्रचाधस्ताद्दिशि
 यो गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तेऽपीमन्त्रिसाहस्रमहा-
 साहस्रं लोकधातुं भगवन्तश्च† शाक्यमुनिस्तथागतमर्हन्तं सम्यक्

* क, ग पुस्तके सत्रावकसङ्गं इति पाठः । ख, घ पुस्तके सभिचुसङ्गं
 इति पाठः ।

† ये इति पाठः सर्वस्थले पुस्तकचतुष्टये न दृश्यते ।

‡ भगवन्तश्चेति चकारो न सर्वस्थले पुस्तकचतुष्टये दृश्यते । किन्तु सर्व-
 त्रेव स्यातुमुचितः ।

सम्बुद्धं सभित्तुसहं वोधिसत्त्वपरिवारं पश्यन्ति स्म । तत्र चोप-
रिष्टादिभिः ये गङ्गानदीवालुकोपसेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तेऽपीमं
त्रिसाहस्रमहासाहस्रं लोकधातुं भगवन्तश्च शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं
सम्यक् सम्बुद्धं सभित्तुसहं सर्वोधिसत्त्वगणपरिवारं* पश्यन्ति स्म ॥

अथ पूर्वस्यान्दिभिः गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनतिक्रम्य
यः सर्वपश्चिमो लोकधातुः रत्नावती नाम तत्र रत्नाकरो नाम
तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्बुद्धस्तिष्ठति ध्रियते चापयति स इमामेव
प्रज्ञापारमितां वोधिसत्त्वेभ्यो महासत्त्वेभ्यः सम्यकाश्रयति ॥

अथ तत्र लोकधातौ समन्तरग्निर्नाम वोधिसत्त्वोमहासत्त्वसं
महान्तमवभासन्तश्च महान्तं पृथिवीचालन्तश्च तथागतस्यासेचनक-
दर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन भगवान् रत्नाकरस्तथागतोऽर्हन्
सम्यक्सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः । उपसंक्रम्य तं भगवन्तं तथागतमर्हन्तं
सम्यक् सम्बुद्धसेतद्वोचत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययः योऽस्य
महतोऽवभासस्य लोके प्रादुर्भावाय अस्य च महतः पृथिवीचालस्य
अस्य चिदृशस्य तथागतकायस्य सन्दर्शनाय ॥

एवमुक्ते भगवान् रत्नाकरस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्बुद्धसं
समन्तरग्निं वोधिसत्त्वं महासत्त्वसेतद्वोचत् । एष कुलपुत्र पश्चिमाया-
न्दिभिः गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनतिक्रम्य महा नाम
लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिर्नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तिष्ठति
ध्रियते चापयति स वोधिसत्त्वेभ्यो महासत्त्वेभ्यः प्रज्ञापारमितां
सम्यकाश्रयति । तस्यैष ईदृशोऽनुभावः ॥

* सर्वोधिसत्त्वगणपरिवारमिति क, ग पुस्तके पाठः । वोधिरुत्त्वपरि-
वारमिति ख, घ पुस्तके पाठः ।

अथ समन्तरशिखोर्धिसत्त्वोमहामत्त्वमं भगवन्तं रत्नाकरस्तथा
गतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धमेतद्वोचत् । गच्छेयमहं भगवन्तं न
लोकधातुं तस्य भगवतः शाक्यमुनेस्तथागतस्यार्हतः सम्यक् संवुद्ध
दर्शनाय वन्दनाय पर्युपामनाय तेषाञ्च बोधिसत्त्वानां महामत्त्वा
सर्वेषां प्रायःकुमारभूतानां धारणीप्रतिमम्बिन्निहारं* प्रतिदत्त्वा
सर्वसमाधिसमापत्तिवर्षिताप्रज्ञानाम् । भगवान् रत्नाकरस्तथागत
आह । गच्छत्वं कुलपुत्र तां सहां लोकधातुं यस्येदानीं कालं मन्यते

अथ रत्नाकरस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धो नानारत्नमयान
सुवर्णनिर्भासानां सहस्रपत्राणां पद्मानां सहस्रं समन्तरश्लये बोधि
सत्त्वाय महामत्त्वाय प्रादात् । एभिः कुलपुत्र पद्मैस्तं भगवन्
शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धं अभ्यवकिर सम्यजान विहारं
च तत्र बुद्धचेत्रे भवेत् । तत्कस्य हेतोर्दुरामदाहिते बोधिसत्त्वा
महामत्त्वा ये तत्र लोकधातादुपपन्नानाम् तत्र क्षणेषु ॥

अथ समन्तरशिखोर्धिसत्त्वोमहामत्त्वस्तस्य भगवतो रत्नाकरस्य त
थागतस्यार्हतः सम्यक्संवुद्धस्यान्तिकान्तानि सुवर्णनिर्भासानि सहस्र
पत्राणि पद्मानि गृहीत्वानेकैर्बोधिसत्त्व कोटीनियुतशतसहस्रैः सार्द्धं
गृहस्यैः प्रव्रजितैश्च दारकदारिकाहृदिभिश्च ततो बुद्धचेत्रादन्तर्हितो
यावन्तः पूर्वस्यान्दिशि बुद्धा भगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति
तान् सर्वान् मत् कुर्वन् गुरुकुर्वन् मानयन् पूजयन् पुष्यधूपगन्ध-
मान्द्रवित्तेपनचूर्णचौवरच्छत्रध्वजपताकाभिर्महत्याबोधिसत्त्वार्थमहता

* द्विहार इति ख, ग पुस्तके पाठः ।

† वमिता इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । वशिता इति पाठोऽयुक्तः ।

दोषिभ्यश्चानुभावेन । येन भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्
 संवुद्धस्तेनोपमंत्रान्तः उपमंत्रस्य भगवतः पादौ शिर भावन्दित्वा
 एकान्तोन्वितः समन्तरम्निर्घोषिमत्तोमरासत्तो भगवन्तलेतद्वोचत् ।
 रदाकारोभगवंस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धो भगवतोऽन्यावाधतां
 परिपृच्छत्यऽन्यातद्गताश्च लघूत्यानतां वनं सुखस्पर्शविहारतासु ।
 इमानि च तेन भगवता रदाकारेण तथागतेनार्चता सम्यक् संवुद्धेन
 सुवर्णनिर्भासानि मरुत्प्रपाणि पद्मानि प्रणिहितानि भगवतः
 पूजाकर्मणे ॥

अथ भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तानि
 पद्मानि गृहीत्वा येन ते पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपसेषु
 लोकधातुषु तथागता अर्हन्तः सम्यक् संवुद्धास्तेनाचैषीत् ॥

अथ तैः पद्मैस्ते सर्वलोकधातवः स्फुटा अभूवन् तत्र च पद्मेषु
 तथागतविषयानिपणा धर्मं देशयन्ति स्म । यदुतेमामेव* पट्पार-
 मिता आरभ्य यैश्च सत्त्वैः साधर्मदेशनाश्रुता ते सर्वतियता अभवन्न-
 नुत्तरायां सम्यक् सम्बोधौ^(१) । तेऽपि बोधिमत्त्वागृहस्यास्य प्रव्रजिताश्च
 दारकदारिकाश्च स्वकस्वकैः कुशलमूलैर्भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागत-
 मर्हन्तं सम्यक् संवुद्धं सत्कुर्वन्ति स्म । गुरुकुर्वन्ति स्म । मानयन्ति
 स्म । पूजयन्ति स्म । दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमा-
 ल्लोकधातून्तिक्रम्य यः सर्वपश्चिमोलोकधातुः सर्वशोकापगतो नाम

* इमामेव इति पुस्तकचतुष्टये पाठः । इमा एव इति पाठोयुक्तः ।

(१) नास्त्युत्तरं प्रधानं यस्याः सेयमनुत्तरा सम्यक् ध्यविपरीता सम्बोधिः
 सर्वाकाराभिसम्बोधिर्वुद्धभूमिरिति यावत् ।

तत्रागीकश्रीनाम तयागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तिष्ठति धियते याच
यति । स इमानेव प्रजापारमितां बोधिपत्तेभ्यो महामत्त्व
सम्प्रकाशयति ॥

अथ तत्र लोकधातौ विगतशोको नाम बोधिमत्त्वोमहामत्त्व
सहान्तमवभामं तं च महान्तं पृथिवीचान्तस्तत्र तयागतमहामत्त्व
कदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन स भगवानगोकश्रीस्तयागतोऽर्हन्
सम्यक् संवुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः उपसंक्रम्यतं भगवन्तमगोकश्रीयं तयागतं
सम्यक् संवुद्धमेतदवोचत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययोऽस्य महतो
ऽवभामस्य लोके प्रादुर्भावायान्य च महतः पृथिवीचान्तस्य चेदृश
तयागतकायस्य सन्दर्शनाय । एदमुक्ते भगवानगोकश्रीस्तयागतोऽर्हन्
सम्यक् संवुद्धस्तं विगतशोकं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमेतदवोचत् । ए
कुलपुत्र उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवानुकोपनाज्ञोकधातूनतिक्रम्य
सहानाम लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिनाम तयागतोऽर्हन् सम्यक्
संवुद्धस्तिष्ठति धियते याचयति । स बोधिमत्तेभ्यो महामत्तेभ्यो
प्रजापारमितां सम्प्रकाशयति । तस्मैष ईदृशोऽनुभावः ॥

अथ विगतशोको बोधिमत्त्वोमहामत्त्वस्तं भगवन्तमगोकश्रीयं
तयागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धमेतदवोचत् । गच्छेयमहं भगवन्तां महां
लोकधातुं तस्य शाक्यमुनेस्तयागतस्यार्हतः सम्यक् संवुद्धस्य दर्शनाय
वन्दनाय पर्युपामनाय तेषां च बोधिमत्त्वानां महामत्त्वानां सर्वेषां
प्रायः कुमारभृतानां धारणीप्रतिमस्मिन्निर्हारं प्रतिलब्धानां सर्वस-
माधिपमापत्तिवशिता प्राप्तानाम् । स भगवानगोकश्रीस्तयागत आह
गच्छन्तं कुलपुत्र तां महां लोकधातुं यस्येदानीं कालं मन्यसे ॥

अथ भगवान्शोकश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धो नानास्वप्न-
 दानां सुवर्णनिर्भासानां सस्रस्त्रपाणिं पद्मानां सस्रस्रं विगतशोकाय
 बोधिमत्त्वायमहामत्त्वाय प्रादात् । एभिः कुम्भपुत्र पद्मैर्भगवन्तं
 शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संबुद्धमभ्यवक्षिर मन्मथानरारो च
 सुम्भपुत्र तत्र बुद्धैर्द्वयं भवेत् । तस्मिन् हेतोर्द्विरामदादिते बोधि-
 मत्त्वानराकल्पाः ये तत्र लोकाधातानुपपन्ना सा तत्र क्षणेष्टाः ॥

अथ विगतशोको बोधिभक्तोमहासत्त्वस्य भगवतोऽशोकत्रिय-
 लपागतस्पर्शतः सम्यक्संबुद्धस्यान्तिकात्तानि सुवर्णनिर्भासानि
 सस्रस्त्रपाणि पद्मानि गृहीत्वानेकेर्बोधिमत्त्वयोटीनियुतगतसदस्यैः
 माहं गृहीत्यैः प्रप्रजितैश्च दारकदारिकापिभिय ततो बुद्धचेचा-
 दन्तरितोयावन्तोद्विषणस्यान्दिशि बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति प्रियन्ते
 थापयन्ति* मत्पुत्रं शरकुर्वन् मानयन् पूजयन् पुष्पधूपगन्धमास्य-
 विकल्पनपूर्णवस्त्राभरणच्छूचध्वजपताकाभिर्मरत्याबोधिमत्त्वार्धामहता
 बोधिमत्त्वानुभावेन येन भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्
 संबुद्धेस्तनोपसंक्रान्तः उपसंग्रस्य भगवतः पादौ शिरसावन्दित्वा-
 एकान्तेस्यात् एकान्तेन्यितश्च विगतशोको बोधिमत्त्वोमहासत्त्वो-
 भगवन्तमेतद्वोचत् । अशोकश्रीर्भगवंस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धो-
 भगवतोऽत्यावाधतां परिपृच्छत्यल्पातङ्कतां लघूत्यानतां वलं सुख
 स्वर्गविहारताञ्च । दमानि च तेन भगवता अशोकत्रिया तथाग-
 तेनार्चता सम्यक् संबुद्धेन सुवर्णनिर्भासानि सस्रस्त्रपाणि पद्मानि
 प्रदितानि भगवतः पूजाकर्मणि ॥

* तान् सर्वान् इति ख, घ, पुस्तके पाठोऽधिकः ।

† प्रणिहितानि इति ग, घ, पुस्तके पाठः ।

अथ भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धस्तानि पद्मानि गृहीत्वा येन ते दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तथागता अर्हन्तः सम्यक् संबुद्धास्तेनाचैषीत् ॥

अथ तैः पद्मैस्तेसर्वलोकधातवः स्फुटा असूवन् । तत्र च पद्मेषु तथागतवियहानिषणाधर्मं देशयन्ति स्म । यदुतेमामेव षट्पारमिता*मारभ्य यैश्च सत्तैः साधर्मदेशनाश्रुता ते सर्वे नियता अभूवन्ननुत्तरायां सम्यक् सम्बोधौ । तेषु बोधिसत्त्वागृहस्थाः प्रव्रजिताश्च दारकदारिकाश्च स्वकस्वकैः कुशलमूलैर्भगवन्तं शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संबुद्धं सत्कुर्वन्ति स्म गुरुकुर्वन्ति स्म मानयन्ति स्म पूजयन्ति स्म । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमांश्लोकधातूनतिक्रम्य यः सर्वपश्चिमोश्लोकधातुरूपशान्ता नाम लोकधातुर्नाम्नैव रत्नार्चिर्नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धस्तिष्ठति धियते यापयति । स इमामेव प्रज्ञापारमितां बोधिसत्त्वेभ्यो महासत्त्वेभ्यः मन्त्रकाशयति ॥

अथ तत्र लोकधातौ चारित्र्यगतिर्नाम बोधिसत्त्वस्तं महान्तमवभामन्तश्च महान्तं पृथिवीचालन्तं च तथागतस्यामेचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन स भगवान् रत्नार्चिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः उपसंक्रम्य भगवन्तं रत्नार्चिषं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संबुद्धमेतदब्रवीत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययोऽथ

* पारमिता चारित्र्येति ल, ग, घ, एस्तके पाठः ।

† शाक्योपमान् इति ल, ग, घ, एस्तके पाठः ।

‡ इत्यत्र अनुप्रासो लोकाध्यातुप्रत्ययस्य लुटः पाठोऽङ्गते ।

मरुतोऽहमस्य लोके प्रादुर्भावाद्यास्य च मरुतः पृथिवीचालस्य
 दिग्गस्य तथागतकायस्य वन्दर्गनाथ । एवमुक्ते भगवान् रत्नार्चि-
 स्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धं चारित्र्यमतिं बोधिमत्त्वं महासत्त्व-
 सेतदवोचत् । एष कुलपुत्र पूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवानुकोपमान्
 लोकाप्राद्वनतिप्रस्य महा नाम लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिर्नाम
 तथागतोऽर्हन् सम्यक्संबुद्धस्तिष्ठति धियते यापयति । स बोधि-
 सत्त्वैभ्योमहासत्त्वैभ्यः प्रज्ञापारमितां सम्यकाश्रयति । तस्यैष
 ईदृशोऽनुभावः ॥

अथचारित्र्यमतिर्बोधिसत्त्वो महासत्त्वस्तं भगवन्तं रत्नार्चिपं तथा-
 गतमर्हन्तं सम्यक् संबुद्धमेतदवोचत् । गच्छेयमहं भगवन्तां महां
 लोकधातुं तस्य भगवतः शाक्यमुनेस्तथागतस्यार्हतः सम्यक् संबुद्धस्य
 दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय । तेषां च बोधिसत्त्वानां महा-
 सत्त्वानां सर्वेषां प्रायः कुमारभृतानां धारणीप्रतिषन्विनिर्हार-
 प्रतिलब्धानां सर्वसमाधिसमापत्तिवशिताप्राप्तानाम् । स भगवान्
 रत्नार्चिस्तथागत आह । गच्छत्वं कुलपुत्र तां महां लोकधातुं यस्से-
 दानीं कालं मन्यसे ॥

अथ रत्नार्चिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धो नानारत्नमयानां
 सुवर्णनिर्भासानां सहस्रपत्राणां पद्मानां सहस्रं चारित्र्यमते
 बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय प्रादात् । एभिः कुलपुत्र पद्मैस्तं भगवन्तं
 शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संबुद्धमभ्यवकिर सम्यजानधारी च
 कुलपुत्र तत्र बुद्धचेत्रे भवेत् । तत्कस्य हेतोर्दुरासदा हि ते
 बोधिसत्त्वामहासत्त्वाये तत्र लोकधातावुपपन्ना मा तत्र क्षणेषाः ॥

अथ चारित्रमतिर्वोधिसत्त्वोमहासत्त्वस्तस्य भगवतो रत्नार्चिष-
 स्तथागतस्यार्हतः सम्यक् सम्यङ्गस्यान्तिकान्तानि सुवर्णनिर्भासानि
 सहस्रपत्राणि पद्मानि गृहीत्वानेकैर्वोधिसत्त्वकोटीनियुतशतसहस्रैः
 सार्द्धं गृह्यतेः प्रव्रजितैश्चदारकदारिकाभिश्चततो बुद्धचेत्रादन्तर्हितः
 यावन्तः पश्चिमायान्दिशि बुद्धा भगवन्त स्तिष्ठन्ति धिचन्ते याप-
 यन्ति तान् सर्वान् सत्कुर्वन् गुस्तुर्व्वन्मानयन् पूजयन् पुष्पधूपगन्ध-
 माल्यविलेपनचूर्णवस्त्राभरणद्वन्द्वजपताकाभिर्महत्यावोधिसत्त्वार्था
 महता वोधिसत्त्वानुभवावेन । येन भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतो-
 ऽर्हन् सम्यक् सम्यङ्गस्तेनोपसंक्रान्तः उपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरसा-
 वन्दित्वा एकान्तेऽप्यात् एकान्तेऽस्थितश्चारित्रमतिर्वोधिसत्त्वोमहा-
 सत्त्वोभगवन्तमेतद्वोचत् । रत्नार्चिर्भगवंस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्यङ्गो
 भगवतोऽन्यावाधतां परिपृच्छत्यन्यातद्गताञ्चलद्यूत्यानता वल्लं सुखस्पर्श-
 विहारताञ्च इमाति च तेन भगवतारत्नार्चिषातथागतेनार्हता
 सम्यक् सम्यङ्गेन सुवर्णनिर्भासानि सहस्रपत्राणि पद्मानि प्रणि-
 हितानि भगवतः पूजाकर्मणे ॥

अथ भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्यङ्गस्तथा-
 गतानि गृहीत्वा येन ते पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवान्शुकोपमे-
 लोकधातुषु तथागता अर्हन्तः सम्यक् सम्यङ्गस्तेनाचैषीत् ॥

अथ तेः पद्मैस्ते सर्वे लोकधातवः स्फुटा अभवन् । तत्र
 यद्देशे तथागतविग्रहातिपलाधर्मं देशयन्ति स्म । यदुत्तमामो-
 ददृशपरमिताः आरभ्य येषु सर्वैः सा धर्मदेशतायुता ते सर्व-
 विग्रहाः आरभ्यस्तथागताः सम्यक् सम्यङ्गो तेपि वोधिसत्त्वा महा-

मन्त्राः श्राव्यः प्राजिताश्रुदारवादादिवायु मन्त्रान्तैः कुशमन्त्रै-
 र्भगवन्तं श्राव्यमुनि तथागतमर्हन्तं सम्यक् सम्वद्धं मत् कुर्वन्ति स
 म्वद्वन्ति स मानयन्ति स प्रथयन्ति स । उत्तरस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकाधातूनतिक्रम्य यः सर्वपद्मिभ्यो लोक-
 धातुर्जायनाम तत्र जायेन्द्रो नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्वद्ध-
 स्तिष्ठति ध्रियते यापयति स इत्थमेव प्रज्ञामारमितां बोधि-
 मत्तैर्भ्यो महासत्त्वैः सम्प्रकाशयति ॥

अथ तत्र लोकाधातौ जयदत्तो नाम बोधिसत्त्वो महासत्त्वस्त-
 म्पदान्तमवभासन्तं च महान्तं पृथिवीचालन्तञ्च तथागतस्यामेचनक-
 दर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन भगवान् जायेन्द्रस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्
 सम्वद्धस्तेनोपसंग्रान्तः उपसंग्रम्य तं भगवन्तं जायेन्द्रं तथागतमर्हन्तं
 सम्यक् सम्वद्धमेतद्वोचत् को भगवन् हेतुः कःप्रत्ययोऽस्य महतोऽव-
 भामस्य लोके प्रादुर्भावायाम्यच महतः पृथिवीचालस्यास्यचेदृशस्य
 तथागतकाचस्य सन्दर्शनाय*वन्दनायपर्युपासनाय ॥

एवमुक्ते भगवान् जायेन्द्रस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्वद्धस्तं जयदत्तं
 बोधिसत्त्वं महासत्त्वमेतद्वोचत् । एष कुलपुत्र दक्षिणस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनतिक्रम्य महा नाम लोकधातुस्तत्र
 श्राव्यमुनिर्नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक् सम्वद्धस्तिष्ठति ध्रियते यापयति
 सर्वोधिसत्त्वैर्भ्यो महासत्त्वैर्भ्यः प्रज्ञापारमितां सम्प्रकाशयति । तस्यैष-
 ईदृशोऽनुभावः ॥

अथ जयदत्तो बोधिसत्त्वो महासत्त्वस्तं भगवन्तं जायेन्द्रन्तथागत-

* वन्दनाय पर्युपासनायेति पाठोऽत्रैव स्थले पुस्तकचतुर्थे दृश्यते ॥

मर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धमेतदवोचत् । गच्छयमहं भगवंस्तां सहां
 धातुन्तस्य भगवतः शाक्यमुनेस्तयागतस्यार्हतः सम्यक्
 दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय तेषाञ्च बोधिसत्त्वानां महत्
 सर्वेषां प्रायः कुमारभूतानां धारणी प्रतिमन्विनिर्हारप्रति
 सर्वसमाधिसमापत्तिवसिताप्राप्तानां स भगवान् जायेन्द्र
 आह । गच्छत्वं कुलपुत्र तां सहां लोकधातुं यस्वेदानीद्दालं म

अथ जायेन्द्र स्तयागतोऽर्हन् सम्यक् सम्बुद्धो नानारत्न
 सुवर्णनिर्भासानां सहस्रपत्राणां पद्मानां सहस्रं जयदत्ताय व
 सत्ताय महासत्ताय प्रादात् । एभिः कुलपुत्र पद्मैस्तं भ
 सम्यक् सम्बुद्धमभ्यवकिर । सम्प्रजान विहारौच कुलपुत्र तत्र
 चेत्त्वे भवेत् तत् कस्य हेतोर्दुरासदाहिते बोधिसत्त्वा मह
 ये तत्र लोकधातावुपपन्ना मा तत्र क्षणेथाः ॥

अथ जयदत्तो बोधिसत्त्वोमहासत्त्वस्तस्य भगवतो जा
 तयागतस्यार्हतः सम्यक् संबुद्धस्यान्तिकात्तानि सुवर्णनिर्भा
 महस्रपत्राणि पद्मानि गृहीत्वानेकैर्बोधिमत्तकोटीनियुतशत
 मारुद्गृहस्यैः प्रव्रजितैश्च दारकदारिकारूपिभिश्च ततो बुद्ध
 दन्तर्हितोयावन्तः उत्तरस्यान्दशि बुद्धा भगवन्तस्मिष्ठन्ति मि
 यापयन्तितान् सर्वान् सत्कुर्वन् गुरुकुर्वन्मानयन्पूजयन् पुष्यधूपगन्
 न्यविलेपनचूर्णचौरश्चत्रध्वजपताकाभिः महत्या बोधिसत्त्व
 महता बोधिसत्त्वानुभावेन येन भगवान् शाक्यमुनिस्तयागतो
 सम्यक् संबुद्धोऽनोपमंक्रान्तः उपमंत्रम्य भगवतः पादौ मि
 वन्दित्वा एकान्तेऽस्यात् एकान्तोऽस्यितोजयदत्तोबोधिसत्त्वोमहा

भगवन्तसेतद्वोचत् । जायेन्द्रो भगवंस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धो
भगवतोऽन्याबाधतां परिपृच्छत्यन्पातकृतां लघूत्यानतां वल्लक्ष
क्षुभ्यस्त्रांविचारतां च । इमानि च तेन भगवताजायेन्द्रेण तथागते-
नार्चता सम्यक् संवुद्धेन सुवर्णनिर्भासानि सहस्रपत्राणि पद्मानि
प्रनिहितानि भगवतः पूजाकर्मणे ॥

अथ भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तानि
पद्मानि गृहीत्वा येन ते उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेपु
क्षोकधातुपु तथागता अर्हन्तः सम्यक् संवुद्धास्तेनाविषीत् ॥

अथ तैः पद्मैस्ते सर्वे लोकधातवः स्युटा अभूवन् । तत्र च
पद्मेपु तथागतविग्रहानिपणाधर्मं देशयन्ति स्म । यदूतेमासेव पट्-
पारमिता आरभ्यैश्च सत्त्वैः साधर्मदेशना श्रुता ते सर्वे नियता
अभूवन्ननुत्तरायां सम्यक् सम्बोधौ तेऽपि बोधिसत्त्वाः गृहस्थाः
प्रभ्रजिताश्च दारिकदारिकाश्च स्वकस्वकैः कुशलमूलैर्भगवन्तं शाक्यमुनिं
तथागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धं सत् कुर्वन्ति स्म । गुरुकुर्वन्ति स्म मान-
यन्ति स्म पूजयन्ति स्म । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
लोकधातवन्तिक्रम्य यः सर्वं पश्चिमोलोकधातुः समाध्यलङ्कृतोनाम
तत्र समाधिहस्त्युत्तरश्रीनाम तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तिष्ठति
प्रियते यापयति । इमामेव प्रश्नापारमितां बोधिसत्त्वैभ्यो महा-
सत्त्वैभ्यः सम्यकाग्रयति ॥

अथ तत्र लोकधातौ विजयविक्रामी नाम बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वस्तमवभासन्तश्च महान्तं पृथिवीचालन्तश्च तथागतस्यासेचनक-
दर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन स भगवान् समाधिहस्त्युत्तरश्रीस्तथागतो-

ऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तेनोपसङ्गन्तः उपसंक्रम्यतं भगवन्तं
 त्तरश्रियं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धमेतद्वोचत् । को
 कः प्रत्ययोऽस्य महतोऽवभासस्य लोके प्रादुर्भावाया
 पृथिवीचालस्य अस्य चेदृशस्य तथागतकायस्य सन्दर्शनं
 भगवान् समाधिहस्त्युत्तरश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्ध
 क्रामिणं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमेतद्वोचत् । एष कुलपुत्र
 मायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनतिक्र
 लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिर्नामतथागतोऽर्हन् सम्यक्
 ध्रियते यापयति । स बोधिसत्त्वेभ्यो महासत्त्वेभ्यः
 सम्प्रकाशयति । तस्यैष ईषदृशोऽनुभावः ॥

अथ विजयविक्रामी बोधिसत्त्वोमहासत्त्वस्तं भग
 वन्स्युत्तरश्रियं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धमेतद्वोचत्
 भगवं स्तां सहा लोकधातुं तस्य भगवतः शाक्यमुने
 सम्यक् संवुद्धस्य दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय ।
 सत्त्वानां महासत्त्वानां प्रायः कुमारभूतानां धारणीप्र
 प्रतिल्लथानां सर्वसमाधिसमापत्तिवग्निताप्राप्तानां ।
 समाधिहस्त्युत्तरश्रीनां तथागत आह । गच्छत्वं कु
 लोकधातुं यस्येदानीं कालं मन्यसे ॥

अथ समाधिहस्त्युत्तरश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् सं
 रयानां सुवर्णनिर्भासानां सहस्रपत्राणां पद्मानां स
 क्रामिणे बोधिसत्त्वाय महामत्वाय प्रादात् । एभिः
 भगवत्त्वं महासत्त्वाय

विरागी च कुक्कुपुत्र तत्र बुद्धचेत्रे भवेत् । तत् कस्य हेतोर्दरा-
भटादि तं बोधिमत्त्वामहामत्त्वा ये तत्र लोकधातावुपपन्नाः सा
तत्र श्लेषाः ॥

अथ विजयविक्रामी बोधिमत्त्वोमहामत्त्वस्तस्य भगवतः समा-
धिहस्त्युत्तरश्रियस्तथागतस्याऽर्हतः सम्यक् संबुद्धस्याऽन्तिकान् तानि
सुवर्णनिर्भासानि महस्रपत्राणि पद्मानि गृहीत्वाऽनेकैर्बोधिमत्त्व-
कोटीनिघृतशतमण्डैः मार्द्वं गृह्यैः प्रव्रजितैश्च दारकदारिकाङ्गुलि-
भिर्य ततो बुद्धचेत्रादन्तर्हितो यावन्तः उत्तरपूर्वस्यान्दिशि बुद्धा-
भगवन्तस्तिष्ठन्ति भ्रियन्ते यापयन्ति तान् सर्वान् सत्कुर्वन् गुह्यकुर्वन्
मानयन् पृजयन् पुष्यधूपगन्धसाल्यविलेपनचूर्णचौवरवस्त्रध्वजपता-
काभिर्महत्या बोधिमत्त्वधां महता बोधिमत्त्वाऽनुभावेन येन
भगवान्' शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः ।
एतपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरसा वन्दित्वा एकान्तेऽस्यादेकान्ते
स्थितो विजयविक्रामी बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोभगवन्तमेतदबोचत् । स-
माधिहस्त्युत्तरश्रीर्भगवंस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धो भगवतोऽल्पा-
बाधतां परिपृच्छत्यन्यातद्धतां लघूत्यानतां वलञ्च सुखस्पर्शविहारि-
ताञ्च । इमानि च तेन भगवता समाधिहस्त्युत्तरश्रिया तथागते-
नाऽर्हता सम्यक् संबुद्धेन सुवर्णनिर्भासानि महस्रपत्राणि पद्मानि
प्रणिहितानि' भगवतः पूजाकर्मणे ॥

अथ भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धस्तानि

भगवाञ्छाक्यमुनिरिति ग, घ, पुस्तके सन्धिनिर्देशः ग्वमन्यत्र ।

प्रहितानि इति घ पुस्तके पाठः ।

पद्मानि गृह्णीता येन त्रयपर्यायानिभिर्गणितानि तान् लोकोत्तमं
लोकधातुषु तथागता अर्हन्ताः सम्यक् संवुद्धा येनाऽर्हन्तो ॥

अथ तेः पद्मेः सर्वे लोकधातवः कृत्वा यथावन् । तत्र
पद्मेषु तथागतविपद्वाः निवृत्तानामो दृग्गणिते स्म । यदुत्तमो
पट्पारमितामारभ्य । येथ मन्तेः सा धर्मदृग्गता यथा ते मी
नियता अभूवन्ननुत्तरायां सम्यक् समीची । तेषु च बोधिमन्तः
गृहस्थाः प्रव्रजिताश्च दागृहदारिकाश्च स्वकल्पतः कुशलमसौभगवन्
शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धं मत्कुर्वन्ति स्म गुरुकुर्वन्ति
स्म मानयन्ति स्म पृजयन्ति स्म । पूर्वदक्षिणम्यान्दिशि गङ्गानदी
बालुकोपमान् लोकधातून्तिक्रम्य यः सर्वपशुमोलोकधातुर्बोधि-
मण्डालद्वारसुखचिरा नाम तत्र पद्मोत्तरयानांम तथागतोऽर्हन्
सम्यक् संवुद्धस्तिष्ठति धिद्यते यापयति । स इमामैव प्रज्ञापारमितां
बोधिसत्त्वैभ्यो महासत्त्वैभ्यः सम्प्रकाशयति ॥

अथ तत्र लोकधातौ पद्महस्तो नाम बोधिमत्त्वोमहासत्त्वो
महान्तमवभास तच्च महान्तं पृथिवीचालन्तश्च तथागतस्याऽभेचनक-
दर्शनमात्मभावं कृष्ट्वा येन भगवान् पद्मोत्तरश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्
संवुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः । उपसंक्रम्य तं भगवन्तं पद्मोत्तरश्रियं तथागत-
मर्हन्तं सम्यक् संवुद्धमेतदवोचत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययोऽस्य
महतोऽवभासस्य लोके प्रादुर्भावायाऽस्य च महतः पृथिवीचालस्याऽस्य
चेदृश्यस्य तथागतकायस्य सन्दर्शनाय ॥

एवमुक्ते भगवान् पद्मोत्तरश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तं
पद्महस्तं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमेतदवोचत् । एष कुलपुत्र पश्चिमो-

मन्त्राणां निर्याति मन्त्राणां नीवास्तुनीभूमात् लोकात्प्रोक्तमिति तस्य मन्त्राणां
 नीवास्तुनीभूमात् प्राक्कालमुनिनां तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धमिति
 विद्वत् प्रापयति । य बोधिभक्त्येभ्यो महापद्मेभ्यः प्रज्ञापारमिता
 मन्त्राणां प्रापयति । तस्मिन् ईदृशोऽनन्तः ॥

अथ पद्मस्तोत्रोपनिषत्सो महापद्मेभ्यो भगवन्तं पद्मोत्तरत्रिषं
 तथागतसर्वं सत्यं संबुद्धमन्तरदीप्यम् । तस्यैव महापद्मेभ्यो महा
 बोधिपद्मे तस्य महापद्मे प्राक्कालमुनिनां तथागतस्याऽर्हन्तः सम्यक् संबुद्ध
 दर्शनाय मन्त्रमाय पद्मपाशनाय । तेषां बोधिभक्त्यानां महा-
 मन्त्राणां सर्वेषां प्राप्यः सुसारभूतानां धारणीप्रतिमन्त्रिर्दिष्टारप्रति-
 षत्पद्मेभ्यो सर्वमन्त्राभिसन्नापितमशिताप्राप्तानाम् । य भगवान् पद्मो-
 त्तरश्रीमन्तथागत आर । तस्यैव सुकल्पुष तां महा लोकात्तां
 पद्मेभ्यो प्राप्यं सत्यमे ॥

अथ पद्मोत्तरश्रीमन्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धो नामारत्नमपानां
 सुवर्णनिर्भासानां महत्प्रपञ्चानां पद्मानां महत्त्वं पद्महस्ताय बोधि-
 मन्त्राय महामन्त्राय प्रादात् । पद्मिः सुकल्पुष पद्मेभ्यो भगवन्तं
 प्राक्कालमुनिं तथागतसर्वं सत्यं संबुद्धमभ्यवकिर । सम्प्रजानविचारी
 च सुकल्पुष तत्र बुद्धधेवे भवेत् । तत्काल्य हेतोर्बुरामदा हि ते
 बोधिमन्त्रामहामन्त्रा ये तत्र लोकात्तावुपपन्नाः । मा तत्र
 हरेणः ॥

अथ पद्मस्तोत्रो बोधिमन्त्रो महामन्त्रस्तस्य भगवतः पद्मोत्तरत्रिष-
 मन्तथागतस्याऽर्हन्तः सम्यक् संबुद्धस्याऽन्तिकान्तानि सुवर्णनिर्भासानि
 महत्प्रपञ्चानि पद्मानि गृहीत्वाऽनेकैर्बोधिमन्त्रकोटीनियुतशतमहस्तेः

माद्धं गृहस्यैः प्रव्रजितैश्च दारकदारिकास्त्रिभ्यस्ततोऽबुद्धैश्चाद-
 न्तर्हितोचावन्तः पूर्वस्यान्दिशि बुद्धाभगवन्तस्त्रिभिः प्रियन्ते या-
 यन्ति, तान् सर्वान् सत्कुर्वन् गुरुकुर्वन् मानयन् पूजयन् पुष्प-
 पगन्धमाल्यविलेपनचूर्णचोषणस्त्रवध्वजपताकाभिर्महत्या बोधिमत्त्व-
 महता बोधिमत्त्वाऽनुभावेन, येन भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतो-
 ऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्तनोपसंक्रान्त । उपसंक्रम्य भगवतः पादौ गि-
 मा वन्दित्वा एकान्तेऽस्यात् । एकान्ते स्थितः पद्महस्तो बोधिमत्त्व-
 महासत्त्वोभगवन्तमेतद्वोचत् । पद्मोत्तरश्रीर्भगवन् सम्यक् समु-
 स्तथागतोऽर्हन् भगवतोऽल्पाबाधतां परिपृच्छत्यन्पातङ्कताञ्च लघु-
 त्यानतां बलञ्च सुखस्पर्शविहारताञ्च । इमानि च तेन भगवता
 पद्मोत्तरश्रिधा तथागतेनाऽर्हता सम्यक् संवुद्धेन सुवर्णनिर्भासाणि
 सहस्रपत्राणि पद्मानि प्रणिहितानि भगवतः पूजाकर्मणे ॥

अथ भगवान् शाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक् संवुद्धस्त्वानि
 पद्मानि गृह्णीत्वा येन पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमे-
 लोकधातुषु तथागता अर्हन्तः सम्यक् संवुद्धास्तेनाऽचैषीत् ॥

अथ तैः पद्मैः सर्वे लोकधातवः स्फुटा अभूवन् । तत्र
 पद्मेषु तथागतविघ्नानिषणाधर्मं देशयन्ति स्म । यदुतेमामेव षट्
 पारमितामारभ्य । यैश्च सत्त्वैः सा धर्मदेशना श्रुता ते सर्वे निघता-
 अभूवन्ननुत्तरायां सम्यक् सम्बोधौ । तेपि बोधिसत्त्वा महासत्त्वा-
 गृहस्यैः प्रव्रजिताश्च दारकदारिकाश्च स्वकस्वकैः कुशलमूलैर्भगवन्तं
 शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक् संवुद्धं सत्कुर्वन्ति स्म । गुरुकुर्वन्ति

स्य । मानयन्ति सः । प्रशयन्ति सः । दक्षिणपश्चिमाद्यान्दिशि
गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातुनतिक्रम्य अः सर्वपश्चिमोलोक-
धातुत्रिंशत्ताराजसभाया नाम तत्र सूर्यमण्डलप्रतिभासोत्तमश्रीनाम
तथागतोऽर्हन् सम्यक् संबुद्धमिष्टति धियते यापयति । स इमामेव
प्रज्ञापारयितां दक्षिणसत्त्वोत्तमामत्वेभ्यः सम्प्रकाशयति ॥

अथ तत्र लोकधातौ सूर्यप्रतिभासो नाम बोधिमत्त्वो महा-
मत्त्वो महान्तमदभामन्तसमशान्तं पृथिवीचामन्तस्य तथागतस्या-
ऽरोचनकदर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन स भगवान् सूर्यमण्डलप्रतिभासो-
त्तमश्रीनामथागतस्तेनोपसंप्रान्तः । उपसंप्रान्त्य त भगवन्तं सूर्यमण्डल-
प्रतिभासोत्तमश्रिय तथागतसर्हन्तं सम्यक् संबुद्धमेतद्वोचत् । कोभग-
वन् हेतुः कः प्रत्ययोऽप्य महतोऽवभासस्य लोकं प्रादुर्भावायाऽस्य च
मदतः पृथिवीचामन्त्याऽस्य चैदृशस्य तथागतकायस्य मन्दर्शनाय ॥

एवमुक्त्वा भगवान् सूर्यमण्डलप्रतिभासोत्तमश्रीनाम तथागतोऽर्हन्
सम्यक् संबुद्धमां सूर्यप्रतिभासबोधिमत्त्व महामत्त्वमेतद्वोचत् । एष
कुलपुत्र उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातु-
नतिक्रम्य महा नाम लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिनाम तथागतोऽर्हन्
सम्यक् संबुद्धमिष्टति धियते यापयति । स बोधिसत्त्वो महामत्त्वोः
प्रज्ञापारयितां सम्प्रकाशयति । तस्यैष ईदृशोऽनुभावः ॥

अथ सूर्यप्रतिभासोबोधिसत्त्वो महामत्त्वो भगवन्तं सूर्यमण्डल-
प्रतिभासोत्तमश्रियं तथागतसर्हन्तं सम्यक् संबुद्धमेतद्वोचत् ।
गच्छेयमहं भगवतां महां लोकधातुं तस्य भगवतः शाक्यमुनेस्त-
थागतस्याऽर्हतः सम्यक् संबुद्धस्य दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय ।

मम्यक्मम्बुद्धमेतद्वोचत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययोऽस्य महतो
ऽवभामस्य लोके प्रादुर्भावायाऽस्य च महतः पृथिवीचालसा
चेद्बृगस्य तथागतकायस्य मन्दर्शनाय ॥

एवमुक्ते भगवानेककृचस्तथागतोऽर्हन् मम्यक्मम्बुद्धं रत्नोक्तं
बोधिमत्त्वं महामत्त्वमेतद्वोचत् । एष कुलपुत्र दक्षिणपश्चिमायः
न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनतिक्रम्य महाना
लोकधातुः, तत्र गाक्यमुनिनाम तथागतोऽर्हन् मम्यक्मम्बुद्धमिति
प्रियते यापयति । म बोधिमत्त्वेभ्यो महामत्त्वेभ्यः प्रजापारमितां
मस्यकाशयति । तस्यैषेद्दृशोऽनुभावः ॥

अथ रत्नोक्तमोबोधिमत्त्वो महामत्त्वस्य भगवन्तमेककृचं तथा
गतमर्शनां मम्यक्मम्बुद्धमेतद्वोचत् । गच्छेयमहं भगवंतां महं
लोकधातुं तस्य भगवतः गाक्यमुनेस्तथागतस्याऽर्हतः मम्यक्मम्बुद्ध
दर्शनाय वन्दनाय पर्युपामनाय । तेषाञ्च बोधिमत्त्वानां महामत्त्वानां
मर्शनां प्रायः कुमारभृतानां धारणीप्रतिमस्विष्टिहारप्रतिफलानां
मर्शमसाधिमसापत्तिवर्गिताप्राप्तानान् । म भगवानेककृचस्तथागत
साह गच्छ म कुलपुत्र तां महं लोकधातुं यम्येदानीं का
मस्येति ॥

एतद्दृश्यमानोऽर्हन् मम्यक्मम्बुद्धो नानारत्नमयानां सुवर्ण
विभूषणानां महत्करवद्वानां पद्मानां महतां रत्नोद्यमाय बोधिमत्त्वा
नस्येति ॥ प्रादुर्भावायाऽस्य च महतः पृथिवीचालसा चेद्बृगस्य
तथागतकायस्य मन्दर्शनाय ॥ मम्यक्मम्बुद्धमिति ॥ मम्यक्मम्बुद्धमिति ॥
मम्यक्मम्बुद्धमिति ॥ मम्यक्मम्बुद्धमिति ॥ मम्यक्मम्बुद्धमिति ॥

ते बोधिसत्त्वा महासत्त्वा ये तत्र लोकधातावुपपन्नाः सा तत्र क्षणेयाः ।

अथ रत्नोत्तमोबोधिसत्त्वोमहासत्त्वस्तस्य भगवतएकछत्रस्य तथागतस्याऽर्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्याऽन्तिकान्तानि सुवर्णनिर्भासानि सहस्रपत्राणि पद्मानि गृहीत्वाऽनेकैर्बोधिसत्त्वकोटीनियुतशतसहस्रैः सार्द्धं गृहस्यैः प्रव्रजितैश्च दारकदारिकारूपिभिश्च ततोबुद्धचेत्रादन्तर्हितोयावन्तः पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति । तान् सर्वान् सत्कुर्वन् गुरुकुर्वन् मानयन् पूजयन् पुष्पधूपगन्धमाल्यविलेपनचूर्णचौवरछत्रध्वजपताकाभिर्महत्या बोधिसत्त्वर्था महता च बोधिसत्त्वाऽनुभावेन । येन भगवाञ्छाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः । उपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरसा वन्दित्वा एकान्तेऽस्थ्यात् । एकान्ते स्थितोरत्नोत्तमो बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोभगवन्तसेतद्वोचत् । एकछत्रोभगवंस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धोभगवतोऽन्यावाधतां परिपृच्छत्यस्यातङ्कतां लघूत्यानतां वलञ्च सुखस्यर्गविहारताञ्च । इमानि च तेन भगवता एकछत्रेण तथागतेनाऽर्हता सम्यक्सम्बुद्धेन सुवर्णनिर्भासानि सहस्रपत्राणि पद्मानि प्रहितानि भगवतः पूजाकर्म्मणे ।

अथ भगवाञ्छाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तानि पद्मानि गृहीत्वा येन ते पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तथागता अर्हन्तः सम्यक्सम्बुद्धास्तेनाऽक्षैप्सीत् ।

अथ तैः पद्मैस्ते सर्वे लोकधातवः स्फुटा अभूवन् । तत्र च पद्मेषु तथागतविग्रहानिषलाधर्मं देशयन्ति स्म । यदुतेमासेव पट्-

पारमिता आरभ्य । यैश्च मत्तेः सा धर्मदेशना श्रुता ते सर्वे नियता
 अभूवन्ननुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ । तेषुपि बोधिमत्त्वा गृहस्थाः
 प्रव्रजिताश्च दारकदारिकाश्च स्त्रकस्त्रकैः कुशलमूलैर्भगवन्तं शाक्य-
 मुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धं सत्कुर्वन्ति स्म । गुरुकुर्वन्ति
 स्म । मानयन्ति स्म । पूजयन्ति स्म । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमान्लोकधातूनतिक्रम्य यः सर्वपश्चिमोलोकधातुः पद्मा-
 नाम तत्र पद्मश्रीनाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तिष्ठति ध्रियते
 यापयति । इमामेव प्रज्ञापारमितां बोधिमत्तेभ्यो महामत्तेभ्यः
 सम्यकाशयति ।

अथ तत्र लोकधातौ पद्मोत्तरो नाम बोधिमत्त्वो महामत्त्वस्तं
 महान्तमवभासं तच्च महान्तं पृथिवीचालं तच्च तथागतस्याऽप्सेचनक-
 दर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन स भगवान् पद्मश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्-
 सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः । उपसंक्रम्य तं भगवन्तं पद्मत्रियं तथागत-
 मर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धमेतदवोचत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययो-
 ऽस्य महतोऽवभासस्य लोके प्रादुर्भावायाऽस्य च महतः पृथिवी-
 चालस्याऽस्य चेदृशस्य तथागतकायस्य मन्दर्शनाय ।

पवमुक्ते भगवान् पद्मश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तं पद्मोत्तरं
 बोधिमत्त्वं महामत्त्वमेतदवोचत् । एष कुलपुत्र उपरिष्ठाद्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनतिक्रम्य महानाम लोकधातुस्तत्र
 शाक्यमुनिनाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तिष्ठति ध्रियते याप-
 यति । बोधिमत्तेभ्यो महामत्तेभ्यः प्रज्ञापारमितां सम्यकाशयति ।
 तस्मै च ईदृशोऽनुभावः ।

अथ पद्मोत्तरादीनां भिक्षुणां भक्ष्याभक्षणं भगवन्तं पद्मश्रियं तथा-
 भास्यं च । अथ कुसुमदुग्धानामारद्रमथानां सुवर्ण-
 निर्भासानां सप्तसप्तधाणां पद्मानां सप्तसं पद्मोत्तराद्य बोधिभक्ष्याद्य
 भक्ष्याभक्ष्याद्य प्रादात् । एभिः कुसुमदुग्धं भगवन्तं प्राप्य मुनिं
 कथागतसंज्ञं भिक्षुसमुद्गमभयविर । भग्नजानविरारौ च
 कुसुमदुग्धं तत्र दुरुत्तये भवेत् । तत्राप्य हेतोर्दुरामदा हि ते
 सोपि सत्यामहासत्याद्ये तत्र लोकधातादुपपत्ताः सा तत्र लणे याः ।
 अथ पद्मोत्तरौ बोधिभक्ष्योमहासत्त्वस्तस्य भगवतः पद्मश्रिय-
 लथागतस्याऽऽतः भिक्षुसमुद्गमस्याऽन्तिकान्तानि सुवर्णनिर्भासानि
 सप्तसप्तधाणि पद्मानि गृह्येत्वाऽनेकैर्नो बोधिभक्ष्यकोटीनियुतशतसप्तैः
 माहं गृह्येः प्रसजितैश्च दारकदारिकाकपिभिस्य ततो बुद्ध-
 हेदादन्तरिंतो यावन्तोऽधस्तादिशि बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति भ्रियन्ते
 यापयन्ति तान् सर्वान् मत्कुर्वन् गुरुकुर्वन् मानयन् पूजयन्
 पुष्यधूपगन्धमान्यविलेपनपूर्णवीवरवस्त्राभरणह्वयध्वजपताकाभिर्मह-
 त्या बोधिभक्ष्यार्थमहता बोधिभक्ष्यानुभावेन । येन भगवान् शाक्य-

मुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः उपसंक्रम्य भगवतः
पादौ शिरसावन्दित्वा एकान्तेऽस्यात् । एकान्तेऽस्थितः पद्मोत्तरो
बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भगवन्तमेतदवोचत् । पद्मश्रीभर्गवंस्तथागतो-
ऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धो भगवतोऽल्पाबाधतां परिपृच्छत्यल्पातङ्कतां लघू-
त्यानतां वलञ्च सुखस्यर्गविहारताञ्च । इमानि च तेन भगवता
पद्मश्रिया तथागतेनार्हता सम्यक्सम्बुद्धेन सुवर्णनिर्भासानि सहस्र-
त्राणि पद्मानि प्रणिहितानि भगवतः पूजाकर्म्मणे ।

अथ भगवाञ्छाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तानि
पद्मानि गृह्णीत्वा येन तेऽधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
धातुषु तथागताऽर्हन्तः सम्यक्सम्बुद्धास्तेनाऽचैषीत् ।

अथतैः पद्मैस्ते सर्वलोकधातवः स्फुटाऽभूवन् । तत्र
पद्मेषु तथागतविग्रहानिषणाधर्मं देशयन्ति स्म । यदुते मामेव षट्
पारमिता आरभ्य । यैश्च सत्त्वैः माधर्मदेशनाश्रुता ते सर्वे नियता-
अभूवन्ननुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ । तेऽपि च बोधिसत्त्वागृहस्थाः
प्रव्रजिताश्च दारकदारिकाश्च स्वकस्वकैः कुशलमूर्त्तैर्भगवन्तं शाक्य-
मुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धं मत्कुर्वन्ति स्म, गुरुकुर्वन्ति
मानयन्ति स्म पृजयन्ति स्म । उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुको-
पमान् लोकधातुनतिक्रम्य यः सर्वपथिमो लोकधातुर्नन्दानाम्
तत्र नन्दश्रीनाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तिष्ठति प्रियते
याप्रयति । स इमामेव प्रज्ञापारमितां बोधिसत्त्वेषु महासत्त्वैः
दृष्टकाटयति ।

अथ तत्र लोकधातौ नन्दस्तो नाम बोधिसत्त्वो महासत्त्वैः

महान्तमवभासं तच्च महान्तं पृथिवीचालं तच्च तथागतस्याऽशेषनक-
दर्शनमात्मभावं दृष्ट्वा येन भगवान् नन्दश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्-
सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः । उपसंक्रम्य तं भगवन्तं नन्दश्रियं तथागत-
मर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धमेतदवोचत् । कोभगवन् हेतुः कः प्रत्ययोऽस्य
महतोऽवभामस्य लोके प्रादुर्भावायाऽस्य च महतः पृथिवीचालस्याऽस्य
च तथागतकायस्य सन्दर्शनाय ।

एवमुक्ते भगवान् नन्दश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तं नन्द-
दत्तं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमेतदवोचत् । एष कुलपुत्राऽधस्ताद्दिशि
गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनति क्रम्य सहानामलोकधातुस्तत्र
शाक्यमुनिर्नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तिष्ठति ध्रियते याप-
यति । स बोधिसत्त्वेभ्योमहासत्त्वेभ्यः प्रज्ञापारमितां सम्यकाशयति
तस्यैष ईदृशोऽनुभावः ।

अथ नन्ददत्तोबोधिसत्त्वोमहासत्त्वस्तं नन्दश्रियं तथागत-
मर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धमेतदवोचत् । गच्छेयमहं भगवंस्तां सहां
लोकधातुं तस्य भगवतः शाक्यमुनेस्तथागतस्याऽर्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य
दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय तेषाञ्च बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां
प्रायः कुमारभूतानां धारणीप्रतिसम्बिन्निर्हारप्रतिलब्धानां सर्व्व-
समाधिसमापत्तिवसिताप्राप्तानां । सभगवान् नन्दश्रीस्तथागत आह ।
गच्छ त्वं कुलपुत्र तां सहां लोकधातुं यस्येदानीं कालं मन्यसे ।

अथ नन्दश्रीस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धोनानारत्नमयानां
सुवर्णनिर्भासानां सहस्रपत्राणां पद्मानां सहस्रं नन्ददत्ताय बोधि-
सत्त्वाय महासत्त्वाय प्रादात् । एभिः कुलपुत्र पद्मैस्तं भगवन्तं

शाक्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धमभ्यवकिर । मंत्रजज्ञान-
विहारी च कुलपुत्र तत्र बुद्धक्षेत्रे भवेत् तत् कस्य हेतोर्दुराम-
दाहि ते बोधिसत्त्वामहामत्वाये तत्र लोकधातावुपपन्नाः सा
तत्र चण्ठेयाः ।

अथ नन्ददत्तोबोधिसत्त्वोमहामत्त्वस्तस्य भगवतो नन्दत्रिय-
स्तथागतस्याऽर्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्याऽन्तिकान्तानि सुवर्णनिभांसानि
सहस्रपत्राणि पद्मानि गृहीत्वाऽनेकैर्बोधिसत्त्वकोटीनियुतशतमहस्रैः
साङ्गे गृहस्यैः प्रव्रजितैश्च दारकदारिकारूपिभिश्च ततो बुद्ध-
क्षेत्रादन्तर्हितः । यावन्त उपरिष्ठाद्दिशि बुद्धा भगवन्तस्तिष्ठन्ति
ध्रियन्ते यापयन्ति तान् सर्वान् सत्कुर्वन् गुरुकुर्वन् मानस्यन्
पूजयन् पुष्पधूपगन्धमाल्यविलेपनचूर्णचीवरक्वध्वजपताकाभिर्महत्या
बोधिसत्त्वार्था महता बोधिसत्त्वानुभावेन । येन भगवाञ्छाक्यमुनि-
स्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रान्तः । उपसंक्रम्य भगवतः
पादौ शिरसावन्दित्वा एकान्तेऽस्थान् । एकान्तेऽस्थितो नन्ददत्तो
बोधिसत्त्वोमहामत्त्वो भगवन्तमेतदवोचत् नन्दश्रीर्भगवंस्तथागतोऽर्हन्
सम्यक्सम्बुद्धो भगवतोऽल्पावाधतां परिपृच्छत्यल्पातङ्गतां लघूत्यानतां
वलक्ष्य सुखस्वर्गविचारताञ्च । इमानि च तेन भगवता नन्दत्रिया
तथागतेनाऽर्हता सम्यक्सम्बुद्धेन सुवर्णनिभांसानि सहस्रपत्राणि
पद्मानि प्रणिहितानि भगवतः पूजाकर्मणे ।

अथ भगवाञ्छाक्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तानि
पद्मानि गृहीत्वा येन ते उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेधु
लोकधातुषु तथागताऽर्हन्तः सम्यक्सम्बुद्धास्तेनाऽचैषीत् ।

अथ तैः पद्मैस्ते सर्वे लोकधातवः स्फुटा अभूवन् । तत्र च पद्मेषु तथागतविग्रहानिषणाधर्मं देशयन्ति स्म । यदुत्तेमासेव षट्पारामिता आरभ्य चैश्व सत्त्वैः साधर्मदेशनाश्रुताः तेऽस्यैः सर्वे नियताभ्रभूवन्ननुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ । तेऽपि च बोधिसत्त्वा गृहस्थाः प्रव्रजिता दारकदारिकाश्च स्वकस्वकैः कुशलमूलैर्भगवन्तं ग्राह्यमुनिं तथागतमर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धं सत्कुर्वन्ति स्म गुरुकुर्वन्ति स्म मानयन्ति स्म पूजयन्ति स्म ॥

अथ तेन क्षणलवमूहूर्त्तनाऽयं त्रिसाहस्रमहासाहस्रोलोक-
धातुः रत्नमयः संस्थितोऽभूत् विचित्रपुष्पावकीर्णोऽवसक्तपट्टदाम-
कलापोनानागन्धघटिकानिर्धूपितः । कल्पवृक्षैर्नानालङ्कारफलाग्र-
विटपैः सर्वपुष्पवृक्षैः फलवृक्षैर्गन्धवृक्षैर्मान्यवृक्षैश्चूर्णवृक्षैः प्रतिमण्डितः ।
तद्यथापि नाम पद्मावतीलोकधातुः समन्तकुशुमस्य तथागतस्याऽर्हतः
सम्यक्सम्बुद्धस्य बुद्धवेत्रे मञ्जुश्रीः कुमारः प्रतिवसति । सुस्थित-
मतिश्च देवपुत्रोऽन्ये समहोजस्कावोधिसत्त्वा महासत्त्वाः । यदा च
भगवानाज्जासीत् स देवकं लोकं समारकं सब्रह्मकं सश्रमणब्राह्मणीं
प्रजां सदेवमानुपासुरां तांश्च बोधिसत्त्वान् महासत्त्वान् भूयस्त्वेन
कुमारभूतान् । तदा भगवान् आयुष्मन्तं शारदतीपुत्रमामन्वयति
स्म । इह शारदतीपुत्रबोधिसत्त्वेन महानत्त्वेन सर्वाकारान् सर्व-
धर्मानभिसम्बोद्धुकामेन प्रज्ञापारमितायां योगः करणीयः ।

अथ खल्वायुष्माङ्कारदतीपुत्रो भगवन्तमेतदवोचत् कथं भग-
वन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्वाकारान् सर्वधर्मानभिसम्बोद्धु-
कामेन प्रज्ञापारमितायां योगः करणीयः ॥

एवमुक्ते भगवान् आयुष्मन्तं शारदतीपुत्रमेतद्वोचत् ।
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 अस्थानयोगेन दानपारमिता परिपूरयितव्या ।
 योगेन देयदायकपरिग्राहकाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 परिपूरयितव्या आपत्त्यनापत्त्यनधापत्तितामुपादाय ।
 मित्ता परिपूरयितव्या अचोभनतामुपादाय ।
 वीर्यपारमिता परिपूरयितव्या
 कायचित्तवीर्याशंसनतामुपादाय ।
 परिपूरयितव्या अविक्षेपाशङ्करणतामुपादाय ।
 परिपूरयितव्या सर्वधर्मानुपलब्धितामुपादाय ।
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वारिंशत्पुस्तकानि
 परिपूरयितव्यानि स्रुत्युपस्थानाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वारि
 सम्यक्प्रहाणानि परिपूरयितव्यानि सम्यक्प्रहाणानुपलब्धितामुपादाय ।

* आपत्त्यनानापत्त्य इति ख, ग, घ, पुस्तके पाठः ।

† अंसनता ख, घ, पाठः ।

‡ ग पुस्तके शङ्करणता इति पाठः । शङ्करणता इति युक्तम् ।

(१) व्याधिस्थानसंशयप्रमादालस्याविरतिभ्रान्तिदर्शनालब्धभूमिकालानवस्थितत्वानि चित्तविक्षेपास्तेऽन्तरायाः । पातङ्गलदर्शनसमाधिप्राप्ते ३० सूत्रम् ॥ स्थानं अकर्मण्यताचित्तस्य अविरतिश्चित्तविषयसंप्रयोगात्मागर्द्धः । अलब्धभूमिकत्वं समाधिभूमेरलाम्बनवस्थितत्वं लब्धायां भूमौ चित्तस्याप्रतिष्ठा । टीका । विक्षेपभावोऽविक्षेपम् ।

(२) चत्वारिंशत्पुस्तकानामिति । कायवेदनाचित्तधर्माणां स्रुत्युपस्थानानि चत्वारि ।

शय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 श्वारः षड्विपादाः परिपूरयितव्याः षड्विपादाऽनुपलब्धितामुपा-
 शय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 षड्विचिवाणि परिपूरयितव्यानि षड्विधाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन पञ्च-
 वल्लानि परिपूरयितव्यानि वलाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापार-
 मितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन सप्तबोध्यङ्गानि
 परिपूरयितव्यानि बोध्यङ्गाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन श्रार्याष्टाङ्गमार्गः परि-
 पूरयितव्यः मार्गाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शार-
 दतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन शून्यतासमाधिः परिपूरयि-
 तव्यः शून्यताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र
 स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनानिमित्तः समाधिः परिपूरयितव्यः
 अनिमित्ताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदती-
 पुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनाऽप्रणिहितः परिपूरयितव्यः
 अप्रणिहिताऽनुपलब्धितामुदाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र
 स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वारिध्यानानि^(१) परिपूरयित-

(१) सम्यग्प्रवृत्तिजातिरूपधातुस्तथावानि चत्वारिध्यानानि ह्यतन्मथमं
 ध्यान वितर्का विचारः प्रीतिः सुखं चित्तैकाग्रतेति पञ्चाङ्गं । द्वितीयं
 ध्यानमात्मसम्प्रसादः प्रीतिः सुखश्चित्तैकाग्रतेति चतुरङ्गं । तृतीय-
 सुपेक्षा स्मृतिः सम्प्रजन्यं सुखश्चित्तैकाग्रतेति पञ्चाङ्गं । चतुर्थं
 ध्यानसुपेक्षापरिशुद्धिः स्मृतिरदुःखासुखवेदना चित्तैकाग्रता चेति
 चतुरङ्गं । इत्ययसाहस्रीटीका ।

एवमुक्ते भगवान् आयुष्मन्तं शारदतीपुत्रमेतद्वोचत् ।
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 अस्थानयोगेन दानपारमिता परिपूरयितव्या । अपत्यनि
 योगेन देयदायकपरिग्राहकाऽनुपलब्धितामुपादाय । शौचपारमि
 परिपूरयितव्या आपत्त्यनापत्त्यनधापत्तितामुपादाय । चान्तिपा
 मिता परिपूरयितव्या अचोभनतामुपादाय । वीर्यपारमिता परि
 पूरयितव्या कायचित्तवीर्याश्रंसनतामुपादाय । व्यापारमि
 परिपूरयितव्या अविच्छेपा^(१)शङ्करणतामुपादाय । अश्रममि
 परिपूरयितव्या सर्वधर्मानुपलब्धितामुपादाय । अज्ञानमि
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वारिसृष्ट्युपस्थान
 नि^(२)परिपूरयितव्यानि सृष्ट्युपस्थानाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञा
 पारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वारि
 सम्यक्प्रहाणानि परिपूरयितव्यानि सम्यक्प्रहाणानुपलब्धितामुपा

* आपत्त्यनानापत्त्य इति ख, ग, घ, पुस्तके पाठः ।

† अंसनता ख, घ, पाठः ।

‡ ग पुस्तके शङ्करणता इति पाठः । शङ्करणता इति युक्तम् ।

(१) व्याधिस्थानसंशयप्रमादालस्याविरतिभ्रान्तिदर्शनालब्धभूमिकत्वा-
 नवस्थितत्वानि चित्तविच्छेपास्तेऽन्तरायाः । पातञ्जलदर्शनसमाधि-
 पादे ३० सूत्रम् ॥ स्थानं व्यकर्मण्यताचित्तस्य अविरतिश्चित्तस्य
 विषयसंप्रयोगात्मागर्हः । अलब्धभूमिकत्वं समाधिभूमेरलामः ।
 अनवस्थितत्वं लब्धायां भूमौ चित्तस्याप्रतिष्ठा । टीका । विच्छेपा-
 भावोऽविच्छेपम् ।

(२) चत्वारि सृष्ट्युपस्थानानौति । कायवेदनाचित्तधर्माणां सृष्ट्युपस्था-
 नानि चत्वारि ।

शय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 श्वारः श्रद्धिपादाः परिपूरयितव्याः श्रद्धिपादाऽनुपलब्धितामुपा-
 शय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 रश्चेन्द्रियाणि परिपूरयितव्यानि इन्द्रियाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन पञ्च-
 वल्लानि परिपूरयितव्यानि वल्लाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापार-
 मितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन सप्तबोधज्ज्ञानि
 परिपूरयितव्यानि बोधज्ज्ञानऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन श्रार्याष्टाङ्गमार्गः परि-
 पूरयितव्यः मार्गाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शार-
 दतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन शून्यताममाधिः परिपूरयि-
 तव्यः शून्यताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र
 स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनानिमित्तः ममाधिः परिपूरयितव्यः
 श्रानिमित्ताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदती-
 पुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनाऽप्रणिहितः परिपूरयितव्यः
 श्रप्रणिहिताऽनुपलब्धितामुदाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र
 स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वारिध्यानानि^(१) परिपूरयित-

(१) सम्यग्पत्तिजातिरूपधातुस्वभावानि चत्वारिध्यानानि ह्यतन्मध्यमं
 ध्यान वितर्का विचारः प्रीतिः सुखं चित्तैकाग्रतेति पञ्चाङ्गं । द्वितीयं
 ध्यानमात्मसम्मसादः प्रीतिः सुखश्चित्तैकाग्रतेति चतुरङ्गं । तृतीय-
 मुपेक्षा स्मृतिः सम्मज्जन्तं सुखश्चित्तैकाग्रतेति पञ्चाङ्गं । चतुर्थं
 ध्यानमुपेक्षापरिशुद्धिः स्मृतिरदुःखासुखवेदना चित्तैकाग्रता चेति
 चतुरङ्गं । इत्यष्टसाहस्रीटीका ।

व्यानि ध्यानाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चत्वार्यर्घ्यप्रमाणानि^(१)
 तव्यानि अप्रमाणाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 द्वितीयपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चतस्रः आरूढ्यसमापत्तयः
 परिपूरयितव्याः आरूढ्याऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 गारद्वितीयपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन अष्टौ विमोक्षाः
 पूरयितव्याः विमोक्षाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 गारद्वितीयपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन नवामापत्तिः
 परिपूरयितव्याः अनुपूर्वविहाराऽनुपलब्धितामुपादाय ।
 प्रज्ञापारमितायां गारद्वितीयपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन
 पञ्चाभिज्ञाः परिपूरयितव्याः अभिज्ञाऽनुपलब्धितामुपादाय ।

(१) "चत्वार्यर्घ्यप्रमाणानि" । कर्तव्ये सर्वथाऽधमसम्भवाद्येषु सत्त्वेषु यद्यत्क
 सुखदुःखसंयोगवियोगेच्छे मुदिता मय्युत्पत्तिपत्तिषु सत्त्वेषु सौम
 क्तवत्त्वं प्रामोक्ष्यं । उपेक्षा तु मित्रामित्रेष्वनुनयप्रतिघट्टि
 उन्नेतान्दप्रमादसत्त्वात्सत्त्वत्वात्प्रमाणानि ॥ इत्ययमाहृत्सीटीका ।

(२) कथं कथं प्राप्तिमिति । अत्रान्ताभिज्ञानमिति नाम्नि किञ्चि
 कथं कथं प्राप्तिमिति । अत्रान्ताभिज्ञानमिति नाम्नि किञ्चि
 कथं कथं प्राप्तिमिति । अत्रान्ताभिज्ञानमिति नाम्नि किञ्चि
 कथं कथं प्राप्तिमिति । अत्रान्ताभिज्ञानमिति नाम्नि किञ्चि

कथं कथं प्राप्तिमिति । अत्रान्ताभिज्ञानमिति नाम्नि किञ्चि
 कथं कथं प्राप्तिमिति । अत्रान्ताभिज्ञानमिति नाम्नि किञ्चि

द्वेत्वा बोधिभक्तेन मरामत्तेन अष्टुभसंज्ञाभावधितया अष्टुभाऽनु-
 पलब्धितासुपादाय । प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र स्त्रित्वा बोधि-
 भक्तेन मरामत्तेन मत्स्योत्पाऽनभिर् ११ निमंज्ञाभावधितया अनभि-
 रत्यनुपलब्धितासुपादाय । प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र स्त्रित्वा
 बोधिभक्तेन मरामत्तेन अविद्यामसंज्ञाभावधितया अविद्यामाऽनुप-
 लब्धितासुपादाय । प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र स्त्रित्वा बोधिभक्तेन
 मरामत्तेन दुःखसंज्ञान १२ भावधितयं दुःखाऽनुपलब्धितासुपादाय ।
 प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र स्त्रित्वा बोधिभक्तेन मरामत्तेन
 समुदयज्ञानं भावधितयं समुदयाऽनुपलब्धितासुपादाय । प्रज्ञापार-

(१) इच्छाशेषत्वोक्त्यां वैराग्यस्य धरो मतः । पक्षपक्षौ ।

(२) बुधानां सुखतां देवो विश्वस्य क्षणमङ्कुरम् ।
 प्यार्थतत्पारयदा तत्त्वपतुष्टयमिदं प्रमात् ।
 दुःखमायतनस्यैव ततः समुदयो मतः ।
 मार्गशैत्यस्य च क्षारया प्रमेण श्रूयतामतः ।
 दुःखं संसारिणः स्तन्वास्ते च पक्षप्रक्षीर्षिताः ।
 विधानं वेदेना संज्ञा संस्कारो रूपमेव च ।
 पक्षेन्द्रियाणि शब्दाद्या विषयाः पक्ष मानसम् ।
 धर्मायतनमेतानि द्वादशायानानि तु ॥
 रागादीनां गणो यस्मात् समुदेति नृणां हृदि ।
 द्यात्मात्मौय स्वभावाख्यः स स्यात् समुदयः पुनः ॥
 क्षणिकाः सर्वसंस्काराः इति या वासना स्थिरा ।
 समार्ग इति विज्ञेयः स च मोक्षोऽभिधीयते ॥

सर्वदर्शनसंग्रहः ।

सत्त्वेन महामत्त्वेन धर्माऽनुस्मृतिर्भावयितव्या धर्माऽनुस्मृतिर्भावयितव्या
 दाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन
 सत्त्वेन सद्भाऽनुस्मृतिर्भावयितव्या सद्भाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन त्यागाऽनुस्मृतिर्भावयितव्या
 त्यागाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन
 महामत्त्वेन देवताऽनुस्मृतिर्भावयितव्या देवताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन अनापानाऽनुस्मृतिर्भावयितव्या
 अनापानाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन
 महामत्त्वेन उद्देगाऽनुस्मृतिर्भावयितव्या उद्देगाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन मरणाऽनुस्मृतिर्भावयितव्या मरणाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन कायगताऽनुस्मृतिर्भावयितव्या कायाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन अनित्यसंज्ञाभावयितव्या अनित्याऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन दुःखाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां
 शारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन अनात्माऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र

द्वित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन अष्टुभसंज्ञाभावयितव्या अष्टुभाऽनु-
पलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र द्वित्वा बोधि-
मत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वलोकाऽनभिर^(१)तिमंज्ञाभावयितव्या अनभि-
रत्यनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र द्वित्वा
बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन अविद्यामंज्ञाभावयितव्या अविद्यामाऽनुप-
लब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र द्वित्वा बोधिमत्त्वेन
महामत्त्वेन दुःखमंज्ञानं^१ भावयितव्यं दुःखाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
प्रज्ञापारमितायां गारुडतीपुत्र द्वित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
समुदयज्ञानं भावयितव्यं समुदयाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापार-

(१) ब्रह्मलोककलयौकारो वैराग्यस्य परो मतः ॥ पञ्चदशी ।

(२) बुद्धानां सुगतो देवो विश्वश्च क्षणमङ्गुरम् ।
प्यार्थतत्त्वाख्या तत्त्वचतुष्टयमिदं क्रमात् ॥
दुःखमायतनसैव ततः समुदयो मतः ।
मार्गशैत्यस्य च प्याख्या क्रमेण श्रूयतामतः ॥
दुःखं संसारिणाः स्वान्धाक्ते च पञ्चप्रकीर्तिताः ।
विज्ञानं वेदेना संज्ञा संस्कारो रूपमेव च ॥
पञ्चेन्द्रियाणि शब्दाद्या विषयाः पञ्च मानसम् ।
धर्मायतनमेतानि दादशायतनानि तु ॥
रागादीनां गणो यस्मात् समुदेति नृणां हृदि ।
व्यात्मात्मीय स्वभावाख्यः स स्यात् समुदयः पुनः ॥
क्षयिकाः सर्वसंस्काराः इति या वासना स्थिरा ।
समार्ग इति विज्ञेयः स च मोक्षोऽभिधीयते ॥

सर्वदर्शनसंग्रहः ।

परिपूरयितव्याः सद्गुणारमिताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां
 गारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन महासत्त्वेन
 परिपूरयितव्यानि महामत्त्वेनानुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां
 गारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनाऽहो पुरुषमित्ते
 परिपूरयितव्याः नितकाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां
 गारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन भवमत्त्वाणाः परि
 पूरयितव्याः सत्त्वामाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां
 गारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन दृगवन्तानि परिपूर
 यितव्यानि वलाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां गारदती
 पुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनाऽष्टादशवेणिकबुद्धधर्माः परि
 पूरयितव्याः आवेणिकबुद्धधर्माऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापार
 मितायां गारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन महामैत्री
 परिपूरयितव्या महामैत्र्यनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां
 गारदतीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन महाकरुणापरिपूरयि
 तव्या महाकरुणाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां गार
 तीपुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन महामुदितापरिपूरयितव्या
 महामुदिताऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रजापारमितायां गारदती
 पुत्र स्थित्वा बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन महोपेक्षापरिपूरयितव्या महो

(१) मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षायां सुखदुःखपुण्यापुण्यविषयानां भावना
 तस्मिन्प्रसादनम् ॥ तथा समाधिपादे ३३ सूत्रम् ।

तत्र सर्व्वप्राणिषु सुखसम्भोगापन्नेषु मैत्रीं भावायत् । दुःखितेषु
 करुणां पुण्यात्मकेषु मुदितां अपुण्यात्मकेषुपेक्षामिति भाष्यम् ॥

पेक्षाऽनुपलब्धितामुपादाय । प्रज्ञापारमितायां शारदतीपुत्र स्थित्वा
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्वाऽऽकारवरोपेतं सर्वज्ञज्ञानमभिसम्बोद्धु-
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां योगः करणीयः ।
 मार्गाऽऽकारज्ञतां परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां योगः करणीयः । सर्वज्ञतां परिपूरयितुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां योगः करणीयः । सर्वसत्त्व-
 चित्तचरितज्ञानाऽऽकारतां परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां योगः करणीयः । सर्ववासनाऽनुसन्धि-
 क्लेशान् प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 योगः करणीयः । एवं हि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । बोधिसत्त्वन्यामं* शारदतीपुत्राव-
 क्रमिं तु कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 त्तव्यं । श्रावकभूमिप्रत्येकबुद्धभूमिप्रज्ञातुकामेन ते च भूमौ अति-
 क्रमितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं ।
 अवैवर्त्तिकभूमौ स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्तव्यं । षडभिज्ञतायां^(१) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । सर्वसत्त्वचित्तचरित-
 विस्यन्दितानि ज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-

* एष पाठः ५ पुस्तके ।

† क्रियतु इति च पुस्तके पाठः ।

(१) ऋद्धिर्दिव्यचक्षुर्दिव्यश्रोत्रं परचित्तज्ञानं पूर्वनिवासाऽनुस्मृतिरास-
 वक्ष्यज्ञानमिति षडभिज्ञाः । इत्यष्टमाष्टश्लोटीका ।

मितायां शिचित्वं । सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां ।
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं
 धारणीमुखसमाधिमुखानि प्रतिलभ्यकामेन बोधिसत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 कुलपुत्राणां कुलदुहितृणाञ्च दानं दत्तां एकाऽऽ
 गतेन चित्तोत्पादेन सर्वतत्कुशलमूलमभिभवितुकामेन बोधिसत्त्वे
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां
 निकानां कुलपुत्राणां कुलदुहितृणाञ्च शीलं रचतां एकाऽऽ
 मोदनासहगतेन चित्तोत्पादेन सर्वतत्कुशलमूलमभिभवितुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । सर्वश्रावक
 प्रत्येकबुद्धानिकानां कुलपुत्राणां कुलदुहितृणाञ्च चान्तिं
 यतामेकाऽऽनुमोदनासहगतेन चित्तोत्पादेन सर्वतत्कुशलमूलमभि
 भवितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां
 यानिकानां कुलपुत्राणां कुलदुहितृणाञ्च वीर्यं भारभ्यतामेकाऽऽ
 मोदनासहगतेन चित्तोत्पादेन सर्वतत्कुशलमूलमभिभवितुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । सर्वश्रावक
 श्रावकप्रत्येकबुद्धानिकानां कुलपुत्राणां कुलदुहितृणाञ्च ध्यानं
 समापद्यतामेकाऽऽनुमोदनासहगतेन चित्तोत्पादेन सर्वतत्कुशल
 मूलमभिभवितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्वं । सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानिकानां कुलपुत्राणां कु

हेतुणाञ्च^(१) प्रज्ञां भावयतामेकाऽनुमोदनासहगतेन चित्तोत्पादेन
 सर्व्वं तत्कुशलमूलमभिभवितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचित्व्यं । सर्व्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां शीलसमाधि-
 प्रज्ञाविमुक्तिज्ञानदर्शनमेकाऽनुमोदनासहगतेन चित्तोत्पादेनाऽभि-
 भवितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 त्व्यं । सर्व्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां ध्यानविमोक्षसमापत्तौ एकाऽनु-
 मोदनासहगतेन चित्तोत्पादेनाऽभिभवितुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । अल्पं दानं ददतः सर्व्व-
 सत्त्वेभ्यः उपायकौशलपरिनामनायोगेन सर्व्वाऽऽकारज्ञतायां कथ-
 मप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणं भवेदिति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचित्व्यं । अल्पं शीलं रचतः सर्व्वसत्त्वेभ्यः उपाय-
 कौशलपरिनामनायोगेन सर्व्वाऽऽकारज्ञतायां कथमप्रमेयाऽसंख्येया-
 ऽपरिमाणं भवेदिति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्व्यं । अल्पं चान्तिं भावयतः सर्व्वसत्त्वेभ्यः उपायकौशलपरि-
 नामनायोगेन सर्व्वाऽऽकारज्ञतायां कथमप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणं
 भवेदिति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 अल्पं वीर्य्यमारभमानः सर्व्वसत्त्वेभ्यः उपायकौशलपरिनामनायोगेन
 सर्व्वाऽऽकारज्ञतायां कथमप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणं भवेदिति बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । अल्पं ध्यानं समा-
 पद्यतः सर्व्वसत्त्वेभ्यः उपायकौशलपरिनामनायोगेन सर्व्वाऽऽकारज्ञ-

(१) कुलपुत्रः कुलदुष्टितेति शब्दः पूजावचनः । स्त्रीपुरुषयोश्च पादानं
 पणोद्धृतमुष्कादीनामधिगमनिरासज्ञापनार्थं ।

तायां कथमप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणं भवेदिति प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चितव्यं । अल्पप्रज्ञां भावयतः सर्वसत्त्वेभ्यः उपायकौ प्रज्ञापारमितायां
 नायोगेन सर्वाऽऽकारजतायां कथमप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणं भवेदिति
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन दानपारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 दानपारमितां परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन शीलपारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 चरितुकामेन शीलपारमितां परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन चान्तिपारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन वीर्यपारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 महासत्त्वेन वीर्यपारमितायां चरितुकामेन वीर्यपारमितां परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 पूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन ध्यानपारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन ध्यानपारमितायां चरितुकामेन ध्यानपारमितां परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरितुकामेन प्रज्ञापारमितां परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 प्रज्ञापारमितां परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन एवं चिन्तमुत्पादयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 तव्यं । कथं मे सर्व्वजातौ बुद्धविग्रहदर्शनं भवेत् । बुद्धसमन्वाहारे बुद्धानिरोधनं बुद्धपरिग्रहं भवेदिति प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप्युत्तम
 पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन बुद्धकायं परिनिष्पादयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र

तीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन द्वात्रिंशतो महापुरुषलक्षणागि-
 तिलम्बुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदती-
 पुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेनाऽग्रीतिमनुव्यञ्जनानि प्रतिलम्बुकामेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
 महामत्त्वेन सर्वत्र जातो जातिस्मरतां प्रतिलम्बुकामेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महाम-
 त्त्वेन बोधिचित्ताऽपरिप्रनागतां* प्रतिलम्बुकामेन प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन
 सर्वबोधिसत्त्वचर्याऽसम्प्रमोपतां प्रतिलम्बुकामेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वपाप-
 मित्रपापसहायान् विवर्जितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वबुद्ध बोधि-
 सत्त्वकल्याणमित्राण्यारागाद्यितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वमारकायिका-
 देवताविज्ञातुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वाऽऽवरणीयानि विप्रोधयि-
 तुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वधर्माऽनावरणतां प्रतिलम्बुकामेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
 महामत्त्वेन बोधिसत्त्वकुलं परिनिप्यादयितुकामेन प्रज्ञापारमि-

* बोधिचित्तादिप्रमाणाश्रतामिति ख, घ पुस्तके पाठः । बोधिचित्तादि-
 प्रमाणाश्रतामिति ग पुस्तके पाठः ।

तायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
 बुद्धकुलमारागयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनर
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन त्रिरत्नवंशाऽनुपच्छेदाय
 कामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन कुमारभूमिमनुप्राप्तुकामेन
 तायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
 बुद्धबोधिसत्त्वैरविरहितेन भवितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चि
 तव्यं । [*पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन बोधिसत्
 त्वभूमिमतिक्रमितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।] पुनरपरं
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन त्रिप्रन्तथागतभूमिं परिपूर
 यितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपु
 त्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन यैर्यैः कुशलमूलैर्यैरैराकारैराकाङ्क्षैर्
 बुद्धान् भगवतः मत्कर्तुं शुक्कर्तुं मानयितुं पूजयितुं । ता
 म् कुशलमूलानि तथाकाराः मद्ध्येयुरिति प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन
 मन्त्रान् मन्त्रोपयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । [पुन
 रपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वमत्त्वानामाशा
 परिपूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।] पुनरपरं
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वमत्त्वानामाशाः परि
 पूरयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । अथपानवस्तुयाः

* मन्त्रोपयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।

* मन्त्रोपयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।

इत्येतेषु धृष्यधृष्युषुणामान्याविलेपनशयनाऽऽमनोपाश्रयणानामप्रत्ययभेद-
 न्यपरिचयार्थः । धनधान्याऽनकारसमिमुतात्तैदृग्यंशहृदिनाप्रधानजात-
 कपरदतीषामराज्यादिभिः सभ्योपकरणोपभोगैः मन्त्रमत्त्वान् मन्त्र-
 परिध्यामीति बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां योगः
 करणीयः । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन धर्म-
 धातुपरमाणोरे जायाशधातुपर्यवमाने मन्त्रमत्त्वान् महायाने
 ममादापयितुक्त्वासेन दानपारमितायां प्रतिष्ठापयितुक्त्वासेन ग्रीष्म-
 पारमितायां प्रतिष्ठापयितुक्त्वासेन शान्तिपारमितायां प्रतिष्ठाप-
 यितुक्त्वासेन धैर्यपारमितायां प्रतिष्ठापयितुक्त्वासेन ध्यानपारमि-
 तायां प्रतिष्ठापयितुक्त्वासेन प्रज्ञापारमितायां प्रतिष्ठापयितुक्त्वासेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वेन
 महासत्त्वेनैकमपि कुशलचित्तोत्पादमलयं कर्तुं कामेन बोधि-
 सत्त्वोपनिषदनात् बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन ये
 पूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेपु लोकधातुपु बुद्धाभगवन्तस्ते
 मे वर्षं भाषेरन्निति बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्यं । ये दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेपु लोक-
 धातुपु बुद्धाभगवन्तस्ते मे वर्षं भाषेरन्निति बोधिमत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । ये पश्चिमास्यान्दिशि गङ्गा-
 नदीवाल्मुकोपमेपु लोकधातुपु बुद्धाभगवन्तस्ते मे वर्षं भाषेरन्निति
 बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । ये उत्तर-

* बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनेति द्विः पाठः कचपुस्तके । ख, ग, घपुस्तके च ।

पादेनोपसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्वं । यान्युत्तरस्यादिशि गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्ध-
 चेत्त्राणि तानि सर्वाण्येकचित्तोत्पादेनोपसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । यान्युत्तरपूर्व्यादिशि
 गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्धचेत्त्राणि तानि सर्वाण्येकचित्तोत्पादेनो-
 पसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिधि-
 त्वं । यानि पूर्वदक्षिणस्यादिशि गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्ध-
 चेत्त्राणि तानि सर्वाण्येकचित्तोत्पादेनोपसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । यानिदक्षिणपश्चिमायां-
 दिशि गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्धचेत्त्राणि तानि सर्वाण्येकचित्तो-
 त्पादेनोपसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्वं । यानिपश्चिमोत्तरस्यादिशि गङ्गानदीवानुकोपमानि
 बुद्धचेत्त्राणि तानि सर्वाण्येकचित्तोत्पादेनोपसंक्रामितुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । यान्यधस्तादिशि
 गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्धचेत्त्राणि तानि सर्वाण्येकचित्तोत्पादेनो-
 पसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिधि-
 त्वं । यान्युपरिष्ठादिशि गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्धचेत्त्राणि
 तानि सर्वाण्येकचित्तोत्पादेनोपसंक्रामितुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । पुनरपरं शारदतीपुत्र
 यानि पूर्वस्यादिशि गङ्गानदीवानुकोपमानि बुद्धचेत्त्राणि तानि
 सर्वाण्येकस्वरघोषेण विज्ञापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । यानि दक्षिणस्यादिशि गङ्गानदीवा-

परं शारदतीपुत्र बुद्धोत्पादाऽनुपच्छेदाय* स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वकुलरचितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बुद्धवंशाऽनुपच्छेदायस्यात्-
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 पुनरपरं शारदतीपुत्र अध्यात्मशून्यतायां^(१) स्यात्कामेन बोधिस-
 त्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । वहिर्द्धाशून्यतायां^(२)
 स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 तव्यं । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतायां^(३) स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । शून्यताशून्यतायां^(४) स्यात्का-
 मेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । महा-

* बुद्धोत्पादाय स्यात्कामेन च पुस्तके पाठः ।

- (१) आध्यात्मिकानां चक्षुरादीनामकूटस्थविनाशिताग्रकृतिमुपादाया-
 ध्यात्मशून्यता ॥
- (२) वाह्यानां रूपादीनां तथा प्रकृतिमुपादाय वहिर्धा शून्यता ॥
- (३) आध्यात्मिकवाह्यानामायतनान्तथाप्रकृतिमुपादायाध्यात्मवहिर्धा-
 शून्यता ॥ तत्राध्यात्मिकमायतनं यदिन्द्रियरूपं संगृह्येत । वाह्यश्च
 यद्विषयरूपं संगृह्येत । तद्वि आध्यात्मिकश्च चित्तेनापात्तत्वाद्वाह्य-
 चेन्द्रियसंगृह्येतत्वात् एतच्च शून्यताप्रथमधिमुक्तिघर्याभूमौ ।
- (४) सर्वधर्मशून्यताया अध्यात्मादिशून्यताया आत्मनज्ञानस्वभावाया
 अपि शून्यत्वेन शून्यताशून्यता ॥

शून्यतायां^(१) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । परमार्थशून्यतायां^(२) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । संस्कृतशून्यतायां^(३) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । असंस्कृतशून्यतायां^(४) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । अत्यन्तशून्यतायां^(५) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । अनवराग्रशून्यतायां^(६) स्यातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां

(१) सर्वधर्मशून्यताज्ञानमत्र सर्वधर्मशून्यता तेन च शून्यताशून्या । तस्य ग्राहकविकल्प प्रहाणादियं प्रयोगमार्गीदृशाणां दिशान्दिग्भिः शून्यत्वेन महाशून्यता तासां महासन्निवेशत्वादियं सर्वत्रगार्थेन(?) प्रथमायां भूमौ ॥

(२) परमस्य निर्वाणस्यार्थं रूपशून्यत्वेन परमार्थशून्यता तस्य विसंयोगमात्रत्वादियमगार्थेन(?) द्वितीयायां भूमौ ॥

(३) संस्कृतस्य त्रैधातुकस्य कामादिधातुशून्यत्वेन संस्कृतशून्यता तस्यापरिनिष्पन्नस्वभावत्वेन श क्त(?) प्रतिपत्तत्वात् । इयं निष्पन्दाग्राह्यन(?) तृतीयायां ॥

(४) असंस्कृतस्यानुत्पादानिरोधानन्यथात्वस्य तेन शून्यत्वादसंस्कृतशून्यता । अनुत्पादादीनामुत्पादादिप्रतियोगिप्रज्ञप्तिनिमित्ताभावान् । इयं निष्परिशुद्धार्थेन चतुर्थ्यां ॥

(५) अत्यन्तशून्यत्वेन शून्यत्वादतीतानान्तत्वेनात्यन्तता । अन्तोभागस्तत्रोच्छेदशून्यतान्तयोर्मध्ये न तदस्ति किञ्चिद्द्वयेन तयोर्भागव्यवच्छेदनिमित्तत्वेन स्वभावो व्यवस्थाप्यते । इयं सन्तानामेदार्थेन पञ्चम्यां ॥

(६) आदिमध्यप्रत्यवमानानां तैः शून्यत्वेनानवराग्रशून्यता । आद्यादीनां धर्मनाशशून्यत्वेनाहनिवृत्तादियं निःशेषविशुद्धार्थेन यथा ॥

शिक्षितव्यं । अनवकारशून्यतायां^(१) स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । प्रकृतिशून्यतायां^(२) स्यात्-
कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं ।
सर्वधर्मशून्यतायां^(३) स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
पारमितायां शिक्षितव्यं । स्वलक्षणशून्यतायां^(४) स्यात्कामेन बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । अनुपलम्भशून्य-
तायां^(५) स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
शिक्षितव्यं । अभावशून्यतायां^(६) स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन

- (१) अकारणोत्सर्गलक्षणस्य धकारस्य ? विपर्ययेनानवकारस्तस्य तेन
शून्यत्वादनवकारशून्यता । अकारणादेः प्रक्रियारूपत्वेनानुत्सर्ग-
प्रज्ञप्तिनिमित्तत्वायोगादियमनानात्वाद्येन(?) समग्यां ॥
- (२) सर्वार्थैरहताप्रकृतिस्तस्यास्तथा शून्यत्वात् प्रकृतिशून्यता । तस्याः
संस्कृतासंस्कृतविकाराविकारानापत्तेः ॥
- (३) धर्मस्य धर्मैः शून्यत्वात् सर्वधर्मशून्यतासर्वधर्माणां संस्कृता-
संस्कृतराशोरितरेतरापेक्षत्वेन सभावापरिनिष्पन्नत्वात् । एतच्च
शून्यताद्वयमहौनानधिकार्येण निर्विकल्पकक्षेत्रपरिशुद्धिविशिताद्वया-
श्रयत्वेन चर्याफलभूमित्वात् प्रतिबोधपरिकर्माणाऽऽद्यग्यां ॥
- (४) रूपादिब्रह्मलक्षणस्य रूपादेस्तल्लक्षणशून्यत्वात् ब्रह्मलक्षणशून्यता ब्रह्मल-
व्यवस्थानस्य सामान्यविशेषप्रज्ञप्तिमात्रत्वात् ॥
- (५) अतीतादीनां धर्माणामतीतादिव्यध्वस्वितरेतरविपर्ययानुपलम्भ-
त्वेनाऽनुपलम्भशून्यता । अध्वनां भावप्रज्ञप्तिमात्रत्वात् । एतच्च
शून्यताद्वयं ज्ञानवशिताश्रयत्वेन तथैव नवग्यां ॥
- (६) अभावशून्यता । अभावस्यासंस्कृतस्य शून्यतादेस्तेन शून्यत्वाद्भाव-
शून्यता ॥

प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । स्वभावशून्यतायां^(१) स्यात्कामेन
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । अभावस्वभाव-
 शून्यतायां^(२) स्यात्कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचितव्यं^(३) । पुनरपरं शारद्वतीपुत्रालम्बनामतेयसमन-
 न्तरहेतुप्रत्ययता* अवबोद्धुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारद्वतीपुत्राकारलक्षणान्य-
 बोद्धुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं

* एष पाठः पुस्तकपञ्चके दृश्यते ।

- (१) स्वभावशून्यता । स्वभावस्य शून्यताख्यस्यार्याणां ज्ञानेन रश्मि-
 वाह्यतकत्वात्(?) स्वभावशून्यता । ज्ञानदर्शनस्य यथाभूतार्थद्यो-
 कत्वात् ॥
- (२) अत्राभावमभावशून्यता नास्तिसंयोगिकस्य धर्मस्य भावः प्रतीक-
 समुत्पन्नत्वादिति संयोगस्य तेन शून्यत्वादभावस्वभावशून्यत-
 मामग्रौमात्रं भाव इति ॥

भावस्य उपादानस्तन्मूलक्षणस्य तेन शून्यत्वात् भावशून्यता
 व्यस्मित्वेधा धर्माणां धर्मतेति परेण कर्त्राशून्यत्वात् परभाव-
 शून्यता । शून्यताधिष्ठानो हि पुरुषयापारः केवलं विघाता-
 देति ह्यथा । एतच्च शून्यतात्रयं यथाक्रमं सवासनस्तीशावरण-
 प्रहायाश्रयत्वेन सवासनधियावगणप्रहायाश्रयत्वेन स्वयं भूत्वार्थेन
 बृहद्भूमौ वेदितव्यं । इत्यष्टमाहसौटीकायां विंशतिप्रकाश-
 शून्यताश्रयाना अत्र तु मूले अष्टादशप्रकाराः दृश्यन्ते ॥

पुनरपरं शारदतीपुत्र सर्वधर्माणां तथता अववोद्धुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । अवितथता अववोद्धुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । अनन्यतथतामववोद्धुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । अविकारतथतामववोद्धुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । यथाचेत्तथतामववोद्धुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्वधर्माणां तथतामववोद्धुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र सर्वधर्माणां भूतकोटिमववोद्धुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र यावन्त्यस्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ गङ्गानदीवालुकास्ताः सर्वाज्ञातुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ महासमुद्रेष्वप्स्कन्धोनदीषु महानदीषु कुनदीषु सरस्तङ्गागेषु पल्लेषु तत्सर्वे शतधाभिन्नया वालाग्रकोट्याऽभ्युत्क्षेप्तुकामेन च तन्निश्रियां* प्राणिनोविहेठयितुकामेन वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र यावांस्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातावग्निस्कन्धः ससर्व्वेकज्वालीभूतोभवेत् । तद्यथापि नाम कल्पोद्वाहे वर्त्तमाने तमेकेनमुखवायुनानिर्व्वापयितु-

* एष पाठः ५ पुस्तके । तदाश्रयानिति युक्तं प्रतिभाति ।

कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।
 पुनरपरं शारदतीपुत्र त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ वातमे-
 ण्डलाकाया इमं त्रिसाहस्रमहासाहस्रं लोकधातुं विधुनुयुर्विर्यु-
 विञ्चंसयेयुः तद्यथापि नाम वुसमुष्टितां सर्वामहाविज्ञोभनावात-
 मण्डलीयकानां गुल्याः प्रान्तकेनसञ्छादयितुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं* । [पुनरपरं शारदतीपुत्र
 यस्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातावाकाशधातुस्तं सर्वमेकपर्यङ्केन
 स्फुरितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चि-
 तव्यं] पुनरपरं शारदतीपुत्र त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातुं
 सुमेरुचक्रवाडमहाचक्रवाडाः पर्वतवाजास्तान् सर्वानेकवालेन वज्रा-
 ऽभ्युत्क्षिप्याऽप्रमेयाऽसंख्येयान् - लोकधातुन् समुत्क्षिपेयमिति
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं
 शारदतीपुत्र यावान् त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ वृक्षत-
 णगुल्मौषधिवनस्पतिसञ्चयोलोद्भृशर्करपाषाणपर्वतमहापृथिवीसंचयस-
 मर्थं परमाणुरजोयोगेन ज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र यावन्तः पूर्वस्या-
 न्दिशि गङ्गानदीवानुकोपमेषु लोकधातुषु? बुद्धाभगवन्तः सर्वोधि-
 सत्त्वपरिवाराः मश्रावकसंघास्तान् सर्वानेकपिण्डपातेन प्रतिपाद-

* एष पाठः पुस्तकपञ्चके ।

† [] एतच्चिद्ब्रह्मयान्तर्गतपाठः क पुस्तके नास्ति ।

‡ अभ्युत्क्षिपेयमिति ग, घ, च पाठः ।

§ लोकधातुष्विति ख, ग, घ पाठः । बुद्धोत्प्रेष्विति क, च, पाठः ।

पितृकामेन एकपुत्रेणैकमात्रेणैकगन्धेनैकविलेपनेनैकचूर्णेनैकवस्त्रेणै-
 काभरणेनैकश्वेणैकाम्बुजनेत्रपतकया सत्कर्तृकामेन गुरुकर्तृ-
 कामेन मानयितृकामेन पूजयितृकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । यावन्तो दक्षिणस्यांदिशि गङ्गा-
 नदीवाल्मुकोपमेषु बुद्धैकेषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोभिमत्त्वपरिवाराः
 सश्रावकसंघास्तान् सर्वानैकपिण्डपातेन प्रतिपाद्यितृकामेनैकपुष्पे-
 णैकमात्रेणैकगन्धेनैकविलेपनेनैकचूर्णेनैकवस्त्रेणैकाभरणेनैकश्वेणैक-
 ष्वजेनैकपतकया सत्कर्तृकामेन गुरुकर्तृकामेन मानयितृकामेन पूज-
 यितृकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 यावन्तः पश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धा-
 भगवन्तः सर्वोभिमत्त्वपरिवाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वानैकपिण्ड-
 पातेन प्रतिपाद्यितृकामेनैकपुष्पेणैकमात्रेणैकगन्धेनैकविलेपनेनैक-
 चूर्णेनैकवस्त्रेणैकाभरणेनैकश्वेणैकष्वजेनैकपतकया सत्कर्तृकामेन
 गुरुकर्तृकामेन मानयितृकामेन पूजयितृकामेन बोधिमत्त्वेन महा-
 मत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । यावन्त उत्तरस्यांदिशि
 गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोभिमत्त्वपरि-
 वाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वान् एकपिण्डपातेन प्रतिपाद्यितृ-
 कामेनैकपुष्पेणैकमात्रेणैकगन्धेनैकविलेपनेनैकचूर्णेनैकवस्त्रेणैकाभरणे-
 नैकश्वेणैकपतकया सत्कर्तृकामेन गुरुकर्तृकामेन मानयितृकामेन
 पूजयितृकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 यावन्त उत्तरपूर्वस्यांदिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु
 बुद्धाभगवन्तः सर्वोभिमत्त्वपरिवाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वानैक-

पिण्डपातेन प्रतिपादयितुकामेनैकपुष्पैकमाल्यैकविलेपनेनैकचूर्णैकवस्त्रैकाभरणैकच्छत्रैकध्वजेनैकपताकया सत्कर्तुकामेन गुरुकर्तुकामेन मानयितुकामेन पूजयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितयं । यावन्तः पूर्वदक्षिणस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोधिसत्त्वपरिवाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वानेकपिण्डपातेन प्रतिपादयितुकामेनैकपुष्पैकमाल्यैकविलेपनेनैकचूर्णैकवस्त्रैकाभरणैकच्छत्रैकध्वजेनैकपताकया सत्कर्तुकामेन गुरुकर्तुकामेन मानयितुकामेन पूजयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितयं । यावन्तोदक्षिणपश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोधिसत्त्वपरिवाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वानेकपिण्डपातेन प्रतिपादयितुकामेनैकपुष्पैकमाल्यैकविलेपनेनैकचूर्णैकवस्त्रैकाभरणैकच्छत्रैकध्वजेनैकपताकया सत्कर्तुकामेन गुरुकर्तुकामेन मानयितुकामेन पूजयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितयं । यावन्तः पश्चिमोत्तरस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोधिसत्त्वपरिवाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वानेकपिण्डपातेन प्रतिपादयितुकामेनैकपुष्पैकमाल्यैकविलेपनेनैकचूर्णैकवस्त्रैकाभरणैकच्छत्रैकध्वजेनैकपताकया सत्कर्तुकामेन गुरुकर्तुकामेन मानयितुकामेन पूजयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितयं । यावन्तोदक्षिणपश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोधिसत्त्वपरिवाराः सश्रावकसंघास्तान् सर्वानेकपिण्डपातेन

प्रतिपादयितुकामेनैकपुष्पेणैकमाल्येनैकगन्धेनैकविलेपनेनैकचूर्णेनैक-
 वस्त्रेणैकाभरणेनैकच्छत्रेणैकध्वजेनैकपताकया सत्कर्तुकामेन गुरुकर्तु-
 कामेनमानयितुकामेन पूजयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । यावन्त उपरिष्ठादिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तः सर्वोधिसत्त्वपरिवाराः
 सश्रावकसंघास्तान् सर्वानेकपिण्डपातेन प्रतिपादयितुकामेनैक-
 पुष्पेणैकमाल्येनैकगन्धेनैकविलेपनेनैकचूर्णेनैकवस्त्रेणैकाभरणेनैकच्छत्रे-
 णैकध्वजेनैकपताकया सत्कर्तुकामेन गुरुकर्तुकामेन मानयितुकामेन
 पूजयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 तव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र पूर्वस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
 लोकधातुषु येसत्त्वास्तान् सर्वान् शीलस्कन्धे^(१) प्रतिष्ठापयितुकामेन
 समाधिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञास्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन
 विमुक्तिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धे प्रति-
 ष्ठापयितुकामेन श्रोत-आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन सहादागा-
 मिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन
 अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन सर्व-
 ज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन* मार्गाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितु-

* एष पाठः क पुस्तके नास्ति ।

(१) यनाश्रवं शीलं समाधिः प्रज्ञा च शीलस्कन्धः समाधिस्कन्धः
 प्रज्ञास्कन्धः । सर्वावरणप्रहाणाद्विमुक्तिस्कन्धः विशिष्टज्ञानसाक्षा-
 त्करणं विमुक्तिज्ञानस्कन्धः ॥ इत्यष्टसाहस्रीटीका ।

ज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन अनुपधिगेषे निर्वाणधातौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं । ये पूर्वदक्षिणस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुसत्त्वास्तान् सर्वान् शीलस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन समाधिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञास्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धे श्रोत-आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन सकृदागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन सर्वज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन मार्गाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन सर्वाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन अनुपधिगेषे निर्वाणधातौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तव्यं ।

ये दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुसत्त्वास्तान् सर्वान् शीलस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन समाधिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञास्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धे श्रोत-आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन सकृदागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन सर्वज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन मार्गाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन सर्वाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन अनुपधिगेषे निर्वाणधातौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां

शिक्षितव्यं । ये पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुषु सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन समाधि-
 स्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञास्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन
 विमुक्तिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धे प्रति-
 ष्ठापयितुकामेन श्रोत-आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन सकृदा-
 गामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन
 अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन
 सर्वज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन मार्गाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयि-
 तुकामेन सर्वाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन अनुपधिगेषु
 निर्वाणधातौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिक्षितव्यं । येऽधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
 लोकधातुषु सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन
 समाधिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञास्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन
 विमुक्तिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धे प्रति-
 ष्ठापयितुकामेन श्रोत-आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन सकृदा-
 गामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन
 अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन सर्व-
 ज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन मार्गाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितु-
 कामेन सर्वाऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन अनुपधिगेषु
 निर्वाणधातौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिक्षितव्यं । ये उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
 लोकधातुषु सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन

समाधिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञास्कन्धे । ४ ।। ॥ ॥
 विमुक्तिस्कन्धे प्रतिष्ठापयितुकामेन विमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धे प्र
 पयितुकामेन श्रोत-श्रापत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन च
 फले प्रतिष्ठापयितुकामेन अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन
 प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन
 प्रतिष्ठापयितुकामेन मार्गाऽऽकारज्ञतायां
 मर्त्याऽऽकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन अनुपधिगोषे
 धातौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि
 तिगिञ्चितव्यं । पुनरपरं गारद्वतीपुत्र यावन्तो दशदिग्लोकधात
 मत्त्वाम्नान् मर्त्याञ्छ्रावकप्रत्येकबुद्ध्ययानेन च महायानेन च परि
 निर्व्यापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमिता
 तिगिञ्चितव्यं । पुनरपरं गारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्र
 पारमितायां चरतादानं ददत्तैवं गिञ्चितव्यं ॥

यदेवं दानं दत्त्वा महाफलं भवत्येवं दानं दत्त्वा चतुर्य म
 र्त्तान् कृतेषूपपश्यते । एवं दानं दत्त्वा ब्राह्मणमहागीलकृतेषु
 पश्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं नियाय चातुर्गहारा
 देवेषुपपश्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं नियाय धार्य
 देवेषुपपश्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं नियाय या
 देवेषुपपश्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं नियाय तृपि

१. महासत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमिता

२. दत्त्वा तदेवं दानं नियाय चातुर्गहारा

३. दत्त्वा तदेवं दानं नियाय तृपि

देवेषूपपद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं निश्चाय निर्वाण-
 तिषु देवेषूपपद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं निश्चाय पर-
 निर्वाणतवशवर्त्तिषु देवेषूपपद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं
 निश्चाय प्रथमं ध्यानं समापद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं
 निश्चाय द्वितीयं ध्यानं समापद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं
 निश्चाय तृतीयं ध्यानं समापद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं
 निश्चाय चतुर्थं ध्यानं समापद्यते । एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं
 निश्चाय आकाशानन्त्यायतनसमापत्तिं समापद्यते । एवं दानं दत्त्वा
 तदेवं दानं निश्चायज्ञानानन्त्यायतनसमापत्तिं समापद्यते । एवं दानं
 दत्त्वा तदेवं दानं निश्चाय आकिञ्चन्यायतनसमापत्तिं समापद्यते ।
 एवं दानं दत्त्वा तदेवं दानं निश्चाय नैवसंज्ञानासंज्ञायतन-
 समापत्तिं समापद्यते । एवं दानं दत्त्वा चत्वारिस्मृत्युपस्थानान्युत्प-
 द्यन्ते । एवं दानं दत्त्वा चत्वारि सम्यक्प्रहाणान्युत्पद्यन्ते । एवं
 दानं दत्त्वा पञ्चेन्द्रियाण्युत्पद्यन्ते । एवं दानं दत्त्वा पञ्चवलान्युत्प-
 द्यन्ते । एवं दानं दत्त्वा सप्तबोधज्ञान्युत्पद्यन्ते । एवं दानं दत्त्वा
 आर्याष्टाङ्गो मार्ग उत्पद्यते । एवं दानं दत्त्वा शून्यताऽऽनिमित्ता-
 ऽप्रणिहितविमोक्षमुखान्युत्पद्यन्ते । एवं दानं दत्त्वा श्रोतश्रापत्ति-
 फलमुनुप्राप्यते । एवं दानं दत्त्वा सकृदागामिफलमनुप्राप्यते । एवं
 दानं दत्त्वा अनागामिफलमनुप्राप्यते । एवं दानं दत्त्वा अर्हत्त्व-
 मनुप्राप्यते । एवं दानं दत्त्वा प्रत्येकबोधिरनुप्राप्यते । एवं दानं
 दत्त्वा अनुत्तरासम्यक्सर्वबोधिरनुप्राप्यते । पुनरपरं शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्जानात्येवमुपायकौश-

त्वेन दानं दत्तं दानपारमितां परिपूरयत्येवं दानं दत्तं गौण-
मितां परिपूरयत्येवं दानं दत्तं चान्तिपारमितां परिपूरयत्येवं
दत्तं वीर्यपारमितां परिपूरयत्येवं दानं दत्तं ध्यानपार-
मितां परिपूरयत्येवं दानं दत्तं प्रज्ञापारमितां परिपूरयति ।

अथायुष्मान् शारद्वतीपुत्रोभगवन्तन्नेतद्वोचत् । कथं भगवन्
वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन दानं दत्ता दानपारमिता परिपूरिता
भवति । कथं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन शीलं रक्षता शील-
पारमिता परिपूरिता भवति । कथं भगवन् बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन चान्तिं भावयता चान्तिपारमिता परिपूरिता भवति ।
कथं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन वीर्यमारभता वीर्यपारमिता
परिपूरिता भवति । कथं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ध्यान-
समापद्यता ध्यानपारमिता परिपूरिता भवति । कथं भगवन्
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञां भावयता प्रज्ञापारमिता परिपूरिता
भवति । भगवानाह । अनुपलम्भयोगेन शारद्वतीपुत्र दान-
दायकस्य प्रतिग्राहकस्य त्रिमण्डलपरिशुद्ध्या दानपारमिता परि-
पूरिता भवति । आप्त्यनाप्त्यध्यापत्तितामुपादाय शीलपारमिता
परिपूरिता भवति । अज्ञोभनतामुपादाय चान्तिपारमिता परि-
पूरिता भवति । कायचित्तवीर्याश्रंसनतामुपादाय वीर्यपारमिता
परिपूरिता भवति । *अविज्ञेपाऽसङ्करणतामुपादाय ध्यानपारमिता
परिपूरिता भवति । सर्वधर्मप्रज्ञानताऽनुपलम्भयोगेन प्रज्ञापारमिता

* अविज्ञेपाश्रयता इति ख, ग, घ पुस्तके पाठः ।

† प्रज्ञानता इति ख, ग, घ पुस्तके पाठः ।

मेता परिपूरिता भवति । पुनरपरं शारदतीपुत्र अतीतानागत-
त्युत्पन्नानां बुद्धानां भगवतां सर्व्वबुद्धगुणान् प्रज्ञातुकामेनाऽनुप्राप्तु-
तामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
पुनरपरं शारदतीपुत्र संस्कृताऽसंस्कृतानां धर्माणां पारं गन्तुकामेन
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं
शारदतीपुत्र साश्रवानाऽश्रवाणां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शार-
दतीपुत्र कुशलाऽकुशलानां धर्माणां पारं गन्तु कामेन बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र
लौकिकलोकोत्तराणां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र
रूपरूपिणां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र व्याकृताऽ-
व्याकृतानां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र नियताऽ-
नियतानां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र नैर्यानिकाऽ-
नैर्यानिकानां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र हात*-
भागीयानां विशेषभागीयानां धर्माणां पारं गन्तुकामेन बोधि-

* हातभागीयानामिति ग पुस्तके पाठः, भागीयानामिति ख, घ पुस्तके
पाठः ।

बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्व्वसत्त्वान् दानमये पुण्याक्रय वस्तुनिप्रति
 ष्ठापयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारद
 तीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्व्वसत्त्वाञ्छीलमये पुण्यक्रियावस्तु
 नि प्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरप
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्व्वसत्त्वान् भावनामये पुण्य
 क्रियावस्तुनिप्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।
 पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्व्वसत्त्वानैर्यापय
 हगते पुण्यक्रियावस्तुनिप्रतिष्ठापयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शि
 च्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन सर्व्वस
 त्त्वान् सर्व्वौषधिकसहगते पुण्यक्रियावस्तुनिप्रतिष्ठापयितुकामेन
 प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
 महामत्त्वेन सर्व्वोऽऽकारं पञ्चचक्षुषिनिष्पादयितुकामेन प्रज्ञापारमि
 तायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन
 यदुत्तमाऽऽत्मचक्षुर्निष्पादयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।
 दिव्यं चक्षुर्निष्पादयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञा
 तायां शिञ्चितव्यं । प्रज्ञाचक्षुर्निष्पादयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महा
 मत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । धर्माचक्षुर्निष्पादयितुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । बुद्धचक्षुर्नि
 ष्पादयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शि
 च्चितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र ये पूर्व्वस्यांदिशि गङ्गानदी
 बालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्व्वान् दिव्येनचक्षुषा
 मद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन यच्च बुद्धाभगवन्तो धर्मं भाषन्ते

	35	1
	2	1
	3	1
	6	1
	1	2
	2	2
	6	2
	7	2
	11	1
	2	1
	2	2
	6	1
	17	2
	5	2
	14	10
	6	1
	2	1
	3	2
	4	2
	1	2
	2	2
	4	2
	6	1
	1	10
	2	4
	2	4
<i>Tibetan Books</i>		
	4	10
	15	6
	10	6
<i>Arabic and Persian Books</i>		
	4	14
	2	1
	22	0
	29	12
	37	0
	6	0
	0	0
	7	2
	1	0
	3	0
	21	0
	14	0
	3	0
	3	6
	1	8
	0	12
	4	2
	1	2
	38	4
	13	2
	1	14

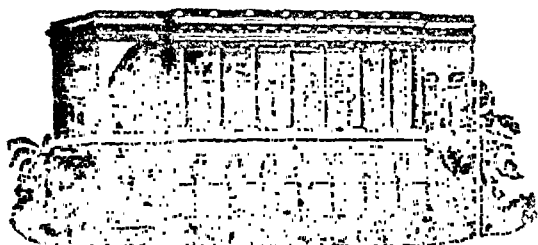
* The other Fasciculi of these works are out of stock, and complete copies cannot be supplied.

BIBLIOTHECA INDICA :

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

NEW SERIES, No. 1007.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।

ṢATASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ

A

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY

PRATĀPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS 2.

CALCUTTA.

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,

AND PUBLISHED BY THE

ASIATIC SOCIETY, 67, PARK STREET,

1902.

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W.C., AND MR OTTO
HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

*Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied*
of the Fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

	Rs.
Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	10
Advaitachinta Kaustubho, Fasc. 1	0
*Agni Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	4
Aitarēya Brāhmaṇa. Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6/	7
Anu Bhāsyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Aphorisms of Sāṅdilya, (English) Fasc. 1	0
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	2
Açvavaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Avadāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	10
*Bhāmata, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	1
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-3	1
Bṛhaddēvatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	1
Bṛhaddharma Purāna. (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	2
Bodhicaryavatara of Candidevi, Fasc. 1	0
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	6
Çatapatha Brāhmaṇa, Fasc. 1-5	1
*Çaturvarga Ohintāmaṇi (Text) Vols. II, 1-25; III. Part I, Fasc. 1-18, Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	19
Çlokavartika, (English) Fasc. 1-2	1
*Çrauta Sūtra of Apastamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6/ each	4
Ditto Çāṅkhāyana, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	5
Çri Bhāshyam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	1
Çadadhara Paddhati Kālasāra Vol I. Fasc. 1-3	1
Kāla Mādhyama, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	1
Kāla Viveka, Fasc. 1-4	1
Kātantra, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	4
Kathā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	10
Kūrma Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	3
Lalita-Vistara, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	2
Madana Pārijāta, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each...	4
Mahā-bhāṣya-pradīpodyōta, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	4
Manuṣikā Saṅgraha, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	1
Mārkaṅdēya Purāna, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	4
*Mīmāṃsā Darçana. (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	4
Nārada Smṛti, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	1
Nyāyavartika, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/	1
*Nirukta, (Text) Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	5
Nityocarapaddhati Fasc. 1-III (Text) @ /6/	1
Nyāyabindutika, (Text)	0
Nyāya Kusumājñāli Prakarana (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	3

तान् दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेत-
 न चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगमहगतां
 बोधिसत्त्वचर्यां समनुस्मर्तुकामेन तेषां बुद्धानां भगवतामनेकविध-
 षट्शिविकुर्वितुं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचितव्यं । ये दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाणुकोपमेषु
 लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुकामेन
 यच्च ते बुद्धाभगवन्तोधर्मां भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतु-
 कामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेतसैव चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषां
 बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगमहगतां बोधिसत्त्वचर्यामनुस्मर्तुकामेन
 तेषां बुद्धानां भगवतामनेकविधषट्शिविकुर्वितुं संद्रष्टुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । ये पश्चिमायां-
 दिशि गङ्गानदीवाणुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान्
 सर्वान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुकामेन यच्च ते बुद्धाभगवन्तोधर्मां
 भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषां बुद्धानां भगवतां
 चेतसैव चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगमह-
 गतां बोधिसत्त्वचर्यामनुस्मर्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतामनेक-
 विधषट्शिविकुर्वितुं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचितव्यं । ये उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवाणुकोप-
 मेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुका-
 मेन यच्च ते बुद्धाभगवन्तोधर्मां भाषन्ते तत् सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण

एष पाठः पञ्चसु पुस्तकेषु किन्तु कुत्रचित्स्थले विकुर्वितुमिति
 कुत्रचित्, स्थले विकुर्वितमिति पाठोदृश्यते ।

श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेतसैव चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषां बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगसहगतां बोधिसत्त्वचर्यामनुसर्त्तुकामेन तेषां बुद्धानां भगवतामनेकविधमृद्धिविकुर्वितुं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धान् भगवन्तस्तान् सर्वान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुकामेन यच्च ते बुद्धाभगवन्तो धर्म्मं भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेतसैव चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां पूर्वयोगसहगतां बोधिसत्त्वचर्यामनुसर्त्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतामनेकविधमृद्धिविकुर्वितुं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । ये पूर्वदिशि स्थिताः गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुकामेन यच्च ते बुद्धाभगवन्तो धर्म्मं भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषां बुद्धानां भगवतां चेतसैव चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगसहगतां बोधिसत्त्वचर्यामनुसर्त्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतामनेकविधमृद्धिविकुर्वितुं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । ये दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुकामेन यच्च ते बुद्धाभगवन्तो धर्म्मं भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगसहगतां

धिसत्त्वचर्यामनुस्मर्त्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतामनेकविध-
द्विविकुर्वितं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
मितायां शिचितव्यं । ये पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुको-
पेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् दिव्येन चक्षुषा
द्रष्टुकामेन यञ्चते बुद्धाभगवन्तो धर्मं भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन
श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेतसैव चेतः प्रज्ञातु-
कामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगसद्गतं बोधिसत्त्वचर्या-
मनुस्मर्त्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतामनेकविधमृद्धिविकुर्वितं
संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
उपस्थाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त-
स्तान् सर्वान् दिव्येन चक्षुषा संद्रष्टुकामेन यञ्चते बुद्धाभगवन्तो
धर्मं भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां
भगवतां चेतसैव चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां
पूर्वयोगसद्गतं बोधिसत्त्वचर्यामनुस्मर्त्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां
भगवतामनेकविधमृद्धिविकुर्वितं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । ये उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गा-
नदीवालुकोपेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् दिव्येन
चक्षुषा संद्रष्टुकामेन यञ्चते बुद्धाभगवन्तो धर्मं भाषन्ते तत्सर्वं
दिव्येन श्रोत्रेण श्रोतुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां चेतसैव
चेतः प्रज्ञातुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतां पूर्वयोगसद्गतं
बोधिसत्त्वचर्यामनुस्मर्त्तुकामेन तेषाञ्च बुद्धानां भगवतामनेकविध-
मृद्धिविकुर्वितं संद्रष्टुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-

तायां शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महा-
 यन्ते बुद्धाभगवन्तो धर्मा भापन्ते ममन्ताद्गसु दिक्षु सर्वं केश-
 धर्मं भापन्ते तत्सर्वं श्रुत्वा नाच्छेद्येन स्मृतिवलाधानेन ज्ञान-
 कामेन यावदनुत्तरां मरुक्कमम्योधिमभिममुद्धः प्राक-
 मर्षमप्रणाशयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुन-
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेनाऽतौताऽनागतप्रत्युत्पन्नानां
 वतां बुद्धानां बुद्धचेत्राणिच बुद्धचेत्रपरिशुद्धिञ्च १५
 परिनिष्पादयितुकामेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । पुन-
 शारदतीपुत्र यत्किञ्चित्तथागतैर्भाषितं सूत्रं गेयं व्या-
 गाथोदाननिदानत्यक्तकजातकवैपुल्याऽद्भुतधर्मायच्छ्रावकैर्न श्रुतं
 श्रोतुकामेन उद्ब्रह्मीतुकामेन धारयितुकामेन - - - का-
 पर्यवाप्तुकामेन तथता प्रतिपत्तुकामेन परेभ्यश्च १५
 सम्प्रकाशयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमिता-
 शिचितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र यत्किञ्चित् पूर्वस्थानि
 गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सर्वबुद्धैर्भगवद्भिर्भाषितं भा-
 भाषियन्ते तत्सर्वं श्रोतुकामेन उद्ब्रह्मीतुकामेन - - - का-
 वाचयितुकामेन पर्यवाप्तुकामेन परेभ्यश्च विस्तरेण १५
 कामेन प्रतिपत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्र-
 पारमितायां शिचितव्यं । यत्किञ्चिद्दक्षिणस्यान्दिशि
 भगवद्भिर्भाषितं भापन्ते भाषियन्ते तत्सर्वं श्रोतुकामेन उ-
 कामेन धारयितुकामेन वाचयितुकामेन पर्यवाप्तुकामेन

विसरेण सम्प्रकाशयितुकामेन तत्र च तथत्वाय प्रतिपत्तुकामेन
 बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । यत्किञ्चिदुत्तर-
 ष्यान्दिशि गङ्गानदीनामुपोषमेषु सर्व्ववुद्धैर्भगव-
 द्भिर्भाषितं भाषन्ते भाषिष्यन्ते तत्सर्व्वं श्रोतुकामेन उद्गृहीतुकामेन
 धारयितुकामेन वाचयितुकामेन पर्य्यवाप्तुकामेन परेभ्यश्च विस्तरेण
 सम्प्रकाशयितुकामेन तत्र च तथत्वाय प्रतिपत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । यत्किञ्चिदुत्तरस्यान्दिशि
 सर्व्ववुद्धैर्भगवद्भिर्भाषितं भाषन्ते भाषिष्यन्ते तत्सर्व्वं श्रोतुकामेन
 उद्गृहीतुकामेन धारयितुकामेन वाचयितुकामेन पर्य्यवाप्तुकामेन
 परेभ्यश्च विस्तरेण सम्प्रकाशयितुकामेन तत्र च तथत्वाय प्रति-
 पत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 यत्किञ्चिदुत्तरपूर्व्वस्यान्दिशि सर्व्ववुद्धैर्भगवद्भिर्भाषितं भाषन्ते
 भाषिष्यन्ते तत्सर्व्वं श्रोतुकामेन उद्गृहीतुकामेन धारयितुकामेन
 वाचयितुकामेन पर्य्यवाप्तुकामेन परेभ्यश्च विस्तरेण सम्प्रकाशयितु-
 कामेन तत्र च तथत्वाय प्रतिपत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । यत्किञ्चित् पूर्व्वदक्षिणस्यान्दिशि
 सर्व्ववुद्धैर्भगवद्भिर्भाषितं भाषन्ते भाषिष्यन्ते तत्सर्व्वं श्रोतुकामेन
 उद्गृहीतुकामेन धारयितुकामेन वाचयितुकामेन पर्य्यवाप्तुकामेन
 परेभ्यश्च विस्तरेण सम्प्रकाशयितुकामेन तत्र च तथत्वाय प्रति-
 पत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 यत्किञ्चिद्वृत्तिपश्चिमायान्दिशि सर्व्ववुद्धैर्भगवद्भिर्भाषितं भाषन्ते
 भाषिष्यन्ते तत्सर्व्वं श्रोतुकामेन उद्गृहीतुकामेन धारयितुकामेन

भावेवं महर्द्धिकावेवं महेशाख्यावेवं महातुभावेवं न भासते
 न तपतेन विरोचतस्ताः सर्वाश्रवभामयितुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । या उपपरिष्यादिभिः
 गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु अन्यकारतमिस्राश्रधाश्रघम्कुटायवेमौ
 सूर्याचन्द्रमसावेवं महर्द्धिकावेवं महेशाख्यावेवं महातुभावेवं
 न भासतेन तपतेन विरोचतस्ताः सर्वाश्रवभामयितुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । या उपपरिष्यादिभिः
 गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु अन्यकारतमिस्राश्रधाश्रघम्कुटायवेमौ
 सूर्याचन्द्रमसावेवं महर्द्धिकावेवं महेशाख्यावेवं महातुभावेवं
 न भासतेन तपतेन विरोचतस्ताः सर्वाश्रवभामयितुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । पुनरुप-
 शारदतीपुत्र यावन्तः पूर्वस्यान्दिभिः गङ्गानदीवालुकोपमालोक-
 धातवोयत्र न बुद्धशब्दं न धर्मशब्दं न सङ्गशब्दं सत्त्वाः शृण्वन्ति
 तत्र लोकधातुषु तान् सर्वसत्त्वान् बुद्धधर्मसङ्गशब्दान् आवयितु-
 कामेन सम्यग्दृष्टौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन

* च पुरुषके एवं महेशाख्याविव्यतः प्रागपि एवं महानुभावविवि-
 पाठः सर्वत्र दृश्यते ।

प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । यावन्तः शारदतीपुत्र दक्षिणस्या-
 न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवोयत्र न बुद्धशब्दं न
 धर्मशब्दं न महशब्दं सत्त्वाः शृण्वन्ति तत्र लोकधातुषु तान्
 सर्वसत्त्वान् बुद्धधर्ममहशब्दान् आवयितुकामेन सम्यग्दृष्टौ प्रति-
 ष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 त्यं । यावन्तः शारदतीपुत्र पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोप-
 मालोकधातवोयत्र न बुद्धशब्दं न धर्मशब्दं न महशब्दं सत्त्वाः
 शृण्वन्ति तत्र लोकधातुषु तान् सर्वसत्त्वान् बुद्धधर्ममहशब्दान् आव-
 यितुकामेन सम्यग्दृष्टौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । यावन्तः शारदतीपुत्र उत्तरस्या-
 न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवोयत्र न बुद्धशब्दं न
 धर्मशब्दं न महशब्दं सत्त्वाः शृण्वन्ति तत्र लोकधातुषु तान्
 सर्वसत्त्वान् बुद्धधर्ममहशब्दान् आवयितुकामेन सम्यग्दृष्टौ प्रति-
 ष्ठापयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 त्यं । यावन्तः शारदतीपुत्र उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कोपमालोकधातवोयत्र न बुद्धशब्दं न धर्मशब्दं न महशब्दं
 सत्त्वाः शृण्वन्ति तत्र लोकधातुषु तान् सर्वसत्त्वान् बुद्धधर्ममह-
 शब्दान् आवयितुकामेन सम्यग्दृष्टौ प्रतिष्ठापयितुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । यावन्तः शार-
 दतीपुत्र पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवो-
 यत्र न बुद्धशब्दं न धर्मशब्दं न महशब्दं सत्त्वाः शृण्वन्ति तत्र
 लोकधातुषु तान् सर्वसत्त्वान् बुद्धधर्ममहशब्दान् आवयितुकामेन

मन्वाः श्रौतमन्तुमन्ताः मृतिं प्रतिलक्ष्यन्ते नग्नाश्वीवराणि प्रति-
 लक्ष्यन्ते चुधितपिपासिताश्रयपानं प्रतिलक्ष्यन्ते ग्लानाद्याधिभ्यः
 प्रतिमोक्ष्यन्ते वन्धनाऽवरोधगतायथाकामं गमिष्यन्ति* समह्या
 समाऽनुभावेनेति तेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचितव्यं । ये शारदतीपुत्र दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवास्तुकोप-
 मेषु लोकधातुष्वन्वाः सत्त्वास्ते समाऽनुभावाश्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति
 वधिराः श्रोत्रेण शब्दान् श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः मृतिं प्रतिलक्ष्यन्ते
 नग्नाश्वीवराणि प्रतिलक्ष्यन्ते चुधितपिपासिताश्रयपानं प्रति-
 लक्ष्यन्ते ग्लानाद्याधिभ्यः प्रतिमोक्ष्यन्ते वन्धनाऽवरोधगतायथाकामं
 गमिष्यन्ति समह्या समाऽनुभावेनेति तेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । ये शारदतीपुत्र पश्चिमाद्यान्दिशि
 गङ्गानदीवास्तुकोपमेषु लोकधातुष्वन्वाः सत्त्वास्ते समाऽनुभावाश्चक्षुषा
 रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः श्रोत्रेण शब्दान् श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः
 मृतिं प्रतिलक्ष्यन्ते नग्नाश्वीवराणि प्रतिलक्ष्यन्ते चुधितपिपासिता-
 श्रयपानं प्रतिलक्ष्यन्ते ग्लानाद्याधिभ्यः प्रतिमोक्ष्यन्ते वन्धनाऽवरोध-
 गतायथाकामं गमिष्यन्ति समह्या समाऽनुभावेनेति तेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । ये शारदतीपुत्रो-
 त्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवास्तुकोपमेषु लोकधातुष्वन्वाः सत्त्वास्ते
 समाऽनुभावाश्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः श्रोत्रेण शब्दं श्रोष्यन्ति
 उन्मत्ताः मृतिं प्रतिलक्ष्यन्ते नग्नाश्वीवराणि प्रतिलक्ष्यन्ते चुधित-

* यथाकामंगमाभविष्यन्ति इति ख, ग, घ, च पुस्तकेषु पाठः एवं परत्र ।

पिपासिताश्रन्नपानं प्रतिलस्यन्ते ग्लानाः व्याधिभ्यः प्रतिमोक्ष्यन्ते
 वन्धनाऽवरोधगतायथाकामंगमाभविष्यन्ति ममर्द्धा ममाऽनु-
 भावेनेति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तयं ।
 ये शारदतीपुत्रोत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुष्वन्धाः सत्त्वास्ते ममाऽनुभावाच्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः
 श्रोत्रेण शब्दं श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः स्मृतिं प्रतिलस्यन्ते नग्राश्वीव-
 राणि प्रतिलस्यन्ते क्षुधितपिपासिताश्रन्नपानं प्रतिलस्यन्ते ग्लाना-
 व्याधिभ्यः प्रतिमोक्ष्यन्ते वन्धनाऽवरोधगतायथाकामंगमाभवि-
 ष्यन्ति ममर्द्धा ममाऽनुभावेनेति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचित्तयं । ये शारदतीपुत्र पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुष्वन्धाः सत्त्वास्ते ममाऽनुभावाच्चक्षुषा
 रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः श्रोत्रेण शब्दान् श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः
 स्मृतिं प्रतिलस्यन्ते नग्राश्वीवराणि प्रतिलस्यन्ते क्षुधितपिपासिता-
 श्रन्नपानं प्रतिलस्यन्ते ग्लानाः व्याधिभ्यः प्रतिमोक्ष्यन्ते, वन्धनाऽ-
 वरोधगतायथाकामंगमाभविष्यन्ति ममर्द्धा ममाऽनुभावेनेति
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्तयं । ये शार-
 दतीपुत्र दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुष्वन्धाः सत्त्वास्ते ममाऽनुभावाच्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः
 श्रोत्रेण शब्दं श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः स्मृतिं प्रतिलस्यन्ते नग्राश्वीव-
 राणि प्रतिलस्यन्ते क्षुधितपिपासिताश्रन्नपानं प्रतिलस्यन्ते ग्लानाः
 व्याधिभ्यः प्रतिमोक्ष्यन्ते वन्धनाऽवरोधगतायथाकामंगमाभवि-
 ष्यन्ति ममर्द्धा ममाऽनुभावेनेति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-

पारमितायां शिचित्यं । ये शारदतीपुत्र पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपनेषु लोकधातुखन्धाः सत्त्वास्ते ममाऽनुभावा-
 च्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः श्रोत्रेण शब्दं श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः
 स्मृतिं प्रतिलप्यन्ते नग्नास्त्रीवराणि प्रतिलप्यन्ते चुधितपिपासिता-
 अन्नपानं प्रतिलप्यन्ते ग्लानाः व्याधिभ्यः परिमोच्यन्ते बन्धनाऽव-
 रोधगतायथाकामंगमाभविष्यन्ति ममर्द्धा ममाऽनुभावेनेति
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । ये शार-
 दतीपुत्राऽधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपनेषु लोकधातुखन्धाः
 सत्त्वास्ते ममाऽनुभावाच्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति वधिराः श्रोत्रेण
 शब्दं श्रोष्यन्ति उन्मत्ताः स्मृतिं प्रतिलप्यन्ते नग्नास्त्रीवराणि प्रति-
 लप्यन्ते चुधितपिपासिताअन्नपानं प्रतिलप्यन्ते ग्लानाः व्याधिभ्यः
 परिमोच्यन्ते, बन्धनाऽवरोधगतायथाकामं गमिष्यन्ति ममर्द्धा
 ममाऽनुभावेनेति बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 त्यं । ये शारदतीपुत्रोपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपनेषु लोक-
 धातुखन्धाः सत्त्वास्ते ममाऽनुभावाच्चक्षुषा रूपाणि द्रक्ष्यन्ति,
 वधिराः श्रोत्रेण शब्दं श्रोष्यन्ति, उन्मत्ताः स्मृतिं प्रतिलप्यन्ते,
 नग्नास्त्रीवराणि प्रतिलप्यन्ते, चुधितपिपासिताअन्नपानं प्रति-
 लप्यन्ते, ग्लानाव्याधिभ्यः परिमोच्यन्ते* बन्धनाऽवरोधगतायथा-
 कामंगमाभविष्यन्ति, ममर्द्धा ममाऽनुभावेनेति बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्यं । किमिति ये तत्र

* केषु स्थलेषु प्रतिमोच्यन्ते इति केषु च स्थलेषु परिमोच्यन्ते
 इति पाठः सर्वेषु पुस्तकेषु दृश्यते ।

समन्ताद्दृशसु दिक्षु एकैकस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
धातुषु अचणाऽपायगताः सत्त्वाः नैरयिकाः तैर्व्यग्योनिकावा
यामलौकिकावा ते ममाऽनुभावात्ततश्चुत्त्वामानुष्यमात्मभावं
प्रतिलप्यन्ते सर्वांश्चतान् सत्त्वाञ्छीले प्रतिष्ठापयितुकामेन, समाधौ
प्रतिष्ठापयितुकामेन, प्रज्ञायां प्रतिष्ठापयितुकामेन, विमुक्तौ प्रति-
ष्ठापयितुकामेन, विमुक्तिज्ञानदर्शने प्रतिष्ठापयितुकामेन, श्रोत-
श्रापत्तिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन सकृदागामिफले प्रतिष्ठापयितु-
कामेन, अनागामिफले प्रतिष्ठापयितुकामेन अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितु-
कामेन, प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितुकामेन, सर्वज्ञतायां प्रतिष्ठा-
यितुकामेन, मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन, सर्वाकार-
ज्ञतायां प्रतिष्ठापयितुकामेन, अनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ प्रति-
ष्ठापयितुकामेन, बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
शिक्षितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन तथा
गतेर्यापयं शिक्षितुकामेन, तथागतचर्याचारित्रविशुद्धं तथागतस्य
ज्ञानपूर्वङ्गमकायकर्मवाक्कर्ममनस्कर्मपरिशुद्धिं शिक्षितुकामेन प्रज्ञा-
पारमितायां शिक्षितव्यं । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरतैवमुपपरीक्षितव्यं । किमित्यहं
महानागाऽवलोकितमवलोक्य सत्त्वेभ्योऽक्षुण्धमां देशयेयं । किमि-
त्यहमतो* मिहविक्रमिहितेन विक्रमायेयं । किमित्यहममोघविक्रा-
मितेनां विक्रामयेयं । किमित्यहं चतुरङ्गुलमात्रेण महापृथिवी

* अथमेव पाठः पुस्तकपक्षके ।

† विश्रामितया इति च पुस्तके पाठः ।

मोहिताभिविद्यामइत्यात्तमनस्काभवन्ति चत्वारोमहाराजायातुर्मा
 राजकायिकादेवास्त्रायस्त्रिंशद्देवायासादेवाः तुषितादेवाः ।
 णरतयोदेवाः परनिर्भितवगवर्त्तिनोदेवाः ब्रह्मकायिकादेवाः ।
 पुरोहितादेवाः ब्रह्मपार्षद्यादेवा महाब्रह्मणो देवाः आभासग
 देवाः शुभादेवाः परीत्तशुभादेवाः अप्रमाणशुभादेवाः शुभशक्त
 देवाः अप्रमाणवृहादेवाः वृहत्फलादेवाः अवृहादेवाः अतपादेव
 सुदृशादेवाः सुदर्शनादेवाः अकनिष्ठादेवाः बोधिसत्त्वस्य महान्त
 मैथुनसंयोगप्रस्थानतायै, स खलुब्रह्मचारौ भवति । सत्त्वानां बोधि
 नियोजनतायै न संयोजनतायै। धर्मैः संयुज्यते स एवं प्रणिदधाति।
 प्रथमचित्तोत्पादं मयोपादाय ब्रह्मचारिणाभवितव्यं नाऽब्रह्मचारिण
 तत् कस्य हेतोः । कामान् खलु पुनः प्रतिषेधमानस्यं ब्र
 लोकोपपत्तेरथन्तरायोभवति । कः पुनर्वादोऽनुत्तरायाः सम्यक्
 सम्वोधेस्तस्मात्तर्हि बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ब्रह्मचारिणाऽभिनिष्क्रम्याऽ
 नुत्तरा सम्यक् सम्वोधिरभिसम्वोद्धृत्या नाऽब्रह्मचारिणा । ५३
 आयुष्मान् शारदतीपुत्रोभगवन्तमेतदवोचत् । किं तु
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽवश्यं । तं । ५४ । ५५ । ५६ । ५७ । ५८ । ५९ । ६० ।
 तव्यं । भगवानाह । केषाञ्चिच्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वानां म
 त्वानामवश्यं मातापितृभ्यां भवितव्यं । भार्यापुत्रदुहितृभिर्भवितव्यं

* सर्वत्रपुस्तके महाब्रह्मणो देवा इत्यस्ति महाब्रह्मण इति
 प्रतिभाति ।

† संयोजनीयैरिति ख, ग, घ, च पुस्तके पाठः ।

‡ सेवमानस्य इति यत्कं प्रतिभाति ।

फलोपमाः कामाः, अस्मिधारोपमाः कामाः अङ्गाररश्मिपमाः
 कामाः, विषमा^१न्नोपमाः कामाः वडिशोपमाः कामाः मोह-
 कूपोपमाः कामाः । एवं हि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वाः महामत्त्वा-
 कामान् परिजानन्ति । सत्त्वानामनुपायल्लुश्लानां परिपाचनार्थं
 पञ्चभ्यः कामगुणैभ्यः विवेचनार्थं पञ्चकामगुणानुपदर्शयन्ति । न
 च तैर्माद्यन्ति न कामहेतोर्नकामनिदानं पापकर्त्ताऽध्यवस्यन्ति ।
 एवमुक्ते आयुश्चान् शारदतीपुत्रोभगवन्तमेतद्वोचत् । कर्म
 पुनर्भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरितव्यं ।
 भगवानाह । इह शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् बोधिसत्त्वं न समनुपश्यति । बोधिसत्त्वत्वा-
 मपि न समनुपश्यति । प्रज्ञापारमितां न समनुपश्यति ।
 प्रज्ञापारमितानामाऽपि न समनुपश्यति । चरतीति न समनुपश्यति ।
 न चरतीति न समनुपश्यति । रूपमपि न समनुपश्यति । वेदना
 मपि न समनुपश्यति । संज्ञामपि न समनुपश्यति । संस्कारानपि
 न समनुपश्यति । विज्ञानमपि न समनुपश्यति । तत्कस्यहेतोः
 तथाहि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महामत्त्वः स्वभावेन शून्यः एव
 हि बोधिसत्त्वनाम बोधिसत्त्वनाम्ना शून्यं । तत्कस्यहेतोः ॥ १ ॥
 तथाहि न शून्यतया रूपं शून्यं नान्यत्र रूपात् शून्यता
 शून्यता शून्यतेव रूपं । न शून्यतया वेदना शून्या नान्यत्र वेदनाया
 शून्यता वेदनेव शून्यता शून्यतेव वेदना । न शून्यतया संज्ञा शून्या
 नान्यत्र संज्ञायाः शून्यता संज्ञैव शून्यता शून्यतेव संज्ञा । न शून्यतया

^१ मातो इति च प्लुके पाठः ।

संस्काराः शून्याः नान्यत्र संस्कारेभ्यः शून्यता संस्कारा एव
 शून्यता शून्यतैव संस्काराः । न शून्यतया विज्ञानं शून्यं नान्यत्र
 विज्ञानात् शून्यता । विज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानं । तत्-
 कल्पहेतोस्तत्परि नाममात्रमिदं यदुत बोधिसत्त्वः नाममात्रमिदं
 यदुत शून्यता नाममात्रमिदं यदुत रूपं नाममात्रमिदं यदुत
 वेदना. नाममात्रमिदं यदुत संज्ञा नाममात्रमिदं यदुत संस्काराः ।
 नाममात्रमिदं यदुत विज्ञानं । तथा हि मायोपसं रूपं मायो-
 पसावेदना, मायोपसंसंज्ञा, मायोपसाः संस्काराः मायोपसं
 विज्ञानं । माया च नाममात्रं न देशस्थान प्रदेशाद्या असदसम्भूतं
 वितथमसं मायादर्शनं स्वभावविरहितमस्वभावश्चाऽनुत्पादोऽनिरोधः ।
 अस्थानं न क्षान्तिं न वृद्धिं न संक्षेपेण व्यवदानं एवं चरन् बोधि-
 सत्त्वोसहासत्त्वः कस्यचिद्दुर्गमस्य उत्पादं न समनुपश्यति निरोधं न
 समनुपश्यति स्थानं न समनुपश्यति क्षान्तिं न समनुपश्यति वृद्धिं
 न समनुपश्यति संक्षेपं न समनुपश्यति व्यवदानं न समनुपश्यति ।
 रूपं न समनुपश्यति । वेदनां न समनुपश्यति । संज्ञां न समनु-
 पश्यति । संस्कारान् न समनुपश्यति । विज्ञानं न समनुपश्यति ।
 बोधिरिति बोधिसत्त्व इति यदुच्यते तदपि न समनुपश्यति ।
 तत्कल्पहेतोः तथाहि छविमनामप्रतिपत्तिधर्मं ते कल्पिता-
 आगन्तुकेन नामधेयेनाऽभूतपरिकल्पितेन व्यवह्रियन्ते, व्यवहारा-
 चाऽभिनिविश्यन्ते तद्बोधिसत्त्वोसहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 सर्वधर्मान् न समनुपश्यति गोपलभते असमनुपश्यन् अनुपलभ-

* प्रति प्रति इति ख, ग, घ पुस्तके पाठः ।

मानोन मन्यते नाऽभिनिविशते । पुनरपरं शारद्वतौपुत्र वीरि
 सत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नेवं व्युपपरीचेत न
 यदुत बोधिसत्त्व इति नाममात्रमिदं यदुत बोधिरिति
 मात्रमिदं यदुत बुद्ध इति नाममात्रमिदं यदुत प्रज्ञापारमिता
 नाममात्रमिदं यदुत प्रज्ञापारमितायां चरतीति । नाममात्रमिदं
 यदुत रूपमिति नाममात्रमिदं यदुत वेदनेति । नाममात्रमिदं
 यदुत संज्ञेति । नाममात्रमिदं यदुत संस्कारा इति । नाममात्रमिदं
 यदुत विज्ञानमिति । तद्यथाऽपि नाम शारद्वतौपुत्र इति नाम
 व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते । सत्त्वः सत्त्वः
 इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते ।
 जीवो जीव इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते अनुपलभ्यशून्यतामुपादाय । पोषः पोष इति व्यवह्रियते
 स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते । पुरुषः पुरुष इति
 व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते ।
 पुङ्गवः पुङ्गव इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते । मनुजो मनुज इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते । मानवो मानव इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते । कारापकः कारापक इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते । वेदकः वेदक इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते । वेदचित्तको वेदचित्तक इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते । उत्थापक उत्थापक इति व्यवह्रियते स च यथाभूतं परिगवेद्यमाणो
 नोपलभ्यते ।

अथ यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते । मसुत्वापत्ताः मसुत्वापक-
 त्ति व्यवह्रियते सच यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते । जान-
 तो जानक इति व्यवह्रियते सच यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते ।
 पश्यकः पश्यक इति व्यवह्रियते सच यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोप-
 लभ्यते । स्पर्शकः स्पर्शक इति व्यवह्रियते सच यथाभूतं परिगवेद्य-
 माणो नोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम विजानको विजानक इति व्यव-
 ह्रियते सच यथाभूतं परिगवेद्यमाणो नोपलभ्यते । अनुपलम्भशून्य-
 तामुपादाय । यावदेव नामसङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते एवमेव बोधि-
 सत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बोधिसत्त्वं न समनुपश्यति
 बुद्धं न समनुपश्यति प्रज्ञापारमितां न समनुपश्यति । रूपं न
 समनुपश्यति वेदनां न समनुपश्यति संज्ञां न समनुपश्यति संस्का-
 रान्न समनुपश्यति विज्ञानं न समनुपश्यति । येन नाम्ना व्यवह्रि-
 यते तदपि नाम न समनुपश्यति । एवं चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन् तथागतप्रज्ञां स्थापयित्वा सत्त्वा* प्रज्ञायावत्
 सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां प्रज्ञामभिभवत्यनुपलम्भशून्यतामुपादाय ।
 आत्कस्य हेतोस्तथाहि एतदपि न समनुपश्यति नोपलभते येना-
 भिनिविशते । एवं चरन् गारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरति । सचेच्छारदतीपुत्र अयं जम्बुद्वीपः† परिपूर्णा-
 धीवेत् मौद्गल्यायनसदृशैर्भिर्बुधिः । तद्यथाऽपि नाम नडुवनं वा
 अरवनं वा वेणुवनं वा इक्षुवनं वा शालिवनं वा तिलवनं वा

* सत्त्व इति ख, ग, घ, च पुस्तके ऽधिकः पाठः, अर्थसङ्कतिर्न भवति
 कस्यापि पाठस्य ।

† जाम्बुद्वीप इति च पुस्तके पाठः ।

तेषां या प्रज्ञा सा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
 प्रज्ञायाः शततमीमपि कलां नोपैति सहस्रतमीमपि कलां नो
 शतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपै
 कोटीशततमीमपि कलां नोपैति कोटीसहस्रतमीमपि कलां नोपै
 कोटीशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटिनियुतमीमपि
 नोपैति कोटीनियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटीनियु
 तमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतशतसहस्रतमीमपि
 नोपैति संख्यामपि नोपैति कलामपि नोपैति गणनामपि नोपै
 उपमामपि नोपैति उपनिशामपि न चमते तत् कस्य तोषणी
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य या प्रज्ञा सा सर्वसत्त्व
 परिनिर्वाणाय प्रत्युपस्थिता न तु सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धानां । पुन
 रपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य श्रमिता
 चरतोया एकदिवसपरिभाविता प्रज्ञा सा सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्ध
 प्रज्ञाश्रमिभूयतिष्ठति । तिष्ठतु शारदतीपुत्र जम्बुद्वीपः शि
 शारदतीपुत्र* मौद्गल्यायनमदृगैर्भिचुभिः । सचेच्छारदतीपुत्र ।
 माहस्यमहामाहसोलोकधातुः शारदतीपुत्र वेचुणा शि श्रमिता
 तेषां या प्रज्ञा सा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य श्रमिता
 चरतः प्रज्ञायाः शततमीकलां नोपैति सहस्रतमीमपि
 नोपैति शतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीतमीमपि
 नोपैति कोटीशततमीमपि कलां नोपैति कोटीशतसहस्रतमीमपि

* शारदतीपुत्र इति पाठः पुस्तकपुस्तके पुनरपि दृश्यते ।

मानोकथातवः परिपूर्णभवेयुः शारदतीपुत्र मौद्गल्यायनसदृशैर्भिर्बुभिः । सचेच्छारदतीपुत्र पश्चिमायाब्दि
भिर्बुभिः तेषां या प्रजा सा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रजापार
मितायां चरतः एकदिवसपरिभावितायाः प्रजायाः शततमीम
कलां नोपैति सहस्रतमीमपि कलां नोपैति शततमीम
कलां नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपैति कोटीशततमीम
कलां नोपैति कोटीसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीश
सहस्रतमीमपिकलां नोपैति कोटीनियुततमीमपि कलां नोपै
कोटीनियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटीत्रियुतसहस्रतमीम
कलां नोपैति कोटीनियुतशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति सं
मपि नोपैति कलामपि नोपैति गणनामपि नोपैति उपनिशाम
नोपैति उपनिशामपि नचमते । तिष्ठतु शारदतीपुत्र दक्षि
स्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवः परिपूर्णः शारदतीपु
मौद्गल्यायनसदृशैर्भिर्बुभिः । सचेच्छारदतीपुत्र पश्चिमायाब्दि
गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवः परिपूर्णभवेयुः शारदतीपु
मौद्गल्यायनसदृशैर्भिर्बुभिः तेषां या प्रजा सा बोधिसत्त्वस्य महा
सत्त्वस्य प्रजापारमितायां चरतः एकदिवसपरिभावितायाः प्रजाया
शततमीमपि कलां नोपैति सहस्रतमीमपि कलां नोपैति शत
सहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपैति कोटी
शततमीमपि कलां नोपैति कोटीसहस्रतमीमपि कलां नोपैति
कोटीशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुततमीमा
कलां नोपैति कोटीनियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटीत्रि
युतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति

कलां नोपैति संख्यामपि नोपैति कलामपि नोपैति गणनामपि
नोपैति उपमामपि नोपैति उपनिशामपि नचमते^१ । तिष्ठतु
शारदतीपुत्र पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवः
परिपूर्णाः शारदतीपुत्र मौद्गल्यायनसदृशैर्भिचुभिः । सचेच्छारदती-
पुत्र उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवः परिपूर्णा-
भवेयुः शारदतीपुत्र^(१) मौद्गल्यायनसदृशैर्भिचुभिः तेषां या प्रजा सा
वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रजापारमितायां चरतः एकदिवसपरि-
भावितायाः प्रजायाः शततमीमपि कलां नोपैति सहस्रतमीमपि
कलां नोपैति शतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीतमीमपि
कलां नोपैति । कोटीशततमीमपि कलां नोपैति कोटीसहस्र-
तमीमपि कलां नोपैति कोटीशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति ।
कोटीनियुततमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतशततमीमपि
कलां नोपैति कोटीनियुतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति । कोटी-
नियुतशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति । संख्यामपि नोपैति कला-
मपि नोपैति गणनामपि नोपैति उपमामपि नोपैति उपनिशामपि
न चमते । तिष्ठतु शारदतीपुत्र उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपमालोकधातवः परिपूर्णाः शारदतीपुत्र मौद्गल्यायनसदृशैर्भि-
चुभिः । सचेच्छारदतीपुत्र उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोप-
मालोकधातवः परिपूर्णाभवेयुः शारदतीपुत्र मौद्गल्यायनसदृशैर्भिचु-
भिस्त्रिषां या प्रजा सा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रजापारमितायां
चरतः एकदिवसपरिभावितायाः प्रजायाः शततमीमपि कलां

(१) शारदतीपुत्र इत्यस्य पुनः पाठः पञ्चम पुस्तकेषु ।

नोपैति सहस्रतमीमपि कलां नोपैति शतसहस्रतमीमपि कलां
 नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपैति कोटीशततमीमपि कलां
 नोपैति कोटीसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीशतसहस्रतमी-
 मपि कलां नोपैति कोटीनियुततमीमपि कलां नोपैति कोटी-
 नियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतसहस्रतमीमपि कलां
 नोपैति । कोटीनियुतशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति संख्यामपि
 नोपैति कलामपि नोपैति गणनामपि नोपैति उपनामपि नोपैति
 उपनिशामपि न चमते । तिष्ठतु शारदतीपुत्र उत्तरपूर्वस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवाल्मुकोपमालोकधातवः परिपूर्णाः शारदतीपुत्र मौद्गल्या-
 यनमदृगैर्भिचुभिः । सचेच्छारदतीपुत्र पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गा-
 नदीवाल्मुकोपमालोकधातवः परिपूर्णाभवेयुः शारदतीपुत्र मौद्-
 ग्ल्यायनमदृगैर्भिचुभिस्तेषां या प्रज्ञा सा बोधिमत्तस्य महामत्तस्य
 प्रज्ञापारमितायां चरतः एकदिवसपरिभावितायाः प्रज्ञायाः शत-
 तमीमपि कलां नोपैति सहस्रतमीमपि कलां नोपैति शतसहस्र-
 तमीमपि कलां नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपैति कोटीशत-
 तमीमपि कलां नोपैति कोटीसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटी-
 शतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुततमीमपि कलां
 नोपैति कोटीनियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुत-
 सहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतशतसहस्रतमीमपि कलां
 नोपैति । संख्यामपि नोपैति कलामपि नोपैति गणनामपि नोपैति
 उपनामपि नोपैति उपनिशामपि न चमते । तिष्ठतु शारदतीपुत्र
 पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमालोकधातवः परिपूर्णाः

नोपैति सहस्रतमीमपि कलां नोपैति शतसहस्रतमीमपि कलां
 नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपैति कोटीशततमीमपि कलां
 नोपैति कोटीसहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीशतसहस्रतमी-
 मपि कलां नोपैति कोटीनियुततमीमपि कलां नोपैति कोटी-
 नियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतसहस्रतमीमपि कलां
 नोपैति । कोटीनियुतशतसहस्रतमीमपि कलां नोपैति संख्यामपि
 नोपैति कलामपि नोपैति गणनामपि नोपैति उपमामपि नोपैति
 उपनिशामपि न चमते । तिष्ठतु शारदतीपुत्र उत्तरपूर्वस्यान्दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवः परिपूर्णाः शारदतीपुत्र मौद्गल्या-
 यनसदृशैर्भिचुभिः । सचेच्छारदतीपुत्र पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गा-
 नदीवालुकं लोकधातवः परिपूर्णाभवेत् ॥ १७ ॥ ३ ॥ मौद्ग

प्रज्ञा

५॥

॥

॥

॥

॥

॥

॥

॥

॥

॥

॥

नोपैति

नोपैति ।

७ ॥

॥

निर्वापयितव्या इति अपि नु तेन कृत्येन सर्वत्रावकप्रत्येकबुद्धानां
 प्रज्ञा प्रत्युपस्थिता । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे शारदतीपुत्राऽपि नु सर्वत्रावकप्रत्येकबुद्धानां एवं
 भवत्यस्माभिरनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिमभिसम्बुध्य सर्वसत्त्वा-अनुपधि-
 ज्ञेये निष्वाणधातौ परिनिष्वापयितव्याः । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तदनेनापि ते शारदतीपुत्र पय्यायेणेदं वेदितव्यं ।
 येयं सर्वत्रावकप्रत्येकबुद्धानां प्रज्ञा या बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 इमां प्रज्ञामपनिधाय एषा सर्वत्रावरप्रत्येकबुद्धानां प्रज्ञा शत-
 तमीमपि कलां नोपैति महस्रतमीमपि कलां नोपैति शतमहस्र-
 तमीमपि कलां नोपैति कोटीतमीमपि कलां नोपैति कोटी-
 शततमीमपि कलां नोपैति कोटीमहस्रतमीमपि कलां नोपैति
 कोटीशतमहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुततमीमपि
 कलां नोपैति कोटीनियुतशततमीमपि कलां नोपैति कोटी-
 नियुतमहस्रतमीमपि कलां नोपैति कोटीनियुतशतमहस्रतमी-
 मपि कलां नोपैति संख्यामपि नोपैति कलामपि नोपैति
 गणनामपि नोपैति उपनामपि नोपैति उपनिगामपि न क्षमते ।
 तत् किं मन्यसे शारदनोपुत्राऽपि नु सर्वत्रावकप्रत्येकबुद्धानामेवं
 भवति इयं षट्पारमितासु चरित्वा मत्तान् परिपाष्य बुद्धचेत्रं
 परिशोष्य दशतयामवज्जानि परिपूर्य चत्वारिंशदार्यानि क्षतस्यः
 प्रतिप्रसिद्धः महासैर्वा महाकरुणं अष्टादशाऽत्रेणिकबुद्धधर्माः*

* बुद्धार्थिनि पाठोद्वेष्टः स, छ इत्येके दृश्यन्ते च ।

परिपूर्यन्तेऽपि चरन् । सम्यक्कम्बोधिमभिमन्मुष्ठाऽप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमा-
 णान् सत्त्वान् परिनिर्वापयिष्यामीति । अथ । मोक्षोदं भगवन् ।
 भगवन्नाथ । बोधिमन्त्रः पुनः शारदतीपत्र महासत्त्व एव भवति
 मया षट्पारमितासु चरित्वा सत्त्वान् परिपाप्य बुद्धैवं परिशोभ्य
 दशतथागतवज्रानि परिपूर्य चत्वारिंशदार्यानि चतस्रः प्रतिमन्विदो-
 महासैत्रीं महाकरुणां अष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान् परिपूर्याऽनु-
 पत्तरां सम्यक्कम्बोधिमभिमन्मुष्ठाऽप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणाः सत्त्वाः
 परिनिर्वापयितव्याः तद्यथाऽपि नाम शारदतीपत्र मणोतकस्य
 भाग्यकथातः मैवं भगवत्पदमाभया जाम्बुद्वीपमवभासयेथं समाऽऽ-
 मया जाम्बुद्वीपः स्युटीभवेत् एवमेव शारदतीपत्र सर्वत्रावक-
 प्रत्येकबुद्धानां मैवं भवति । वयं षट्पारमितासु चरित्वा सत्त्वान्
 परिपाप्य बुद्धैवं शरिशोभ्य दशतथागतवज्रानि परिपूर्य चत्वारि-
 ंशदार्यानि चतस्रः प्रतिमन्विदः महासैत्रीं महाकरुणां अष्टादशाऽऽ-
 वेणिकान् बुद्धधर्मान् परिपूर्याऽनुत्तरां सम्यक्कम्बोधिमभिमन्मुष्ठाऽ-
 प्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणान् सत्त्वान् परिनिर्वापयिष्यामि इति ।
 तद्यथाऽपि नाम शारदतीपत्र सूर्यमण्डलमुदागच्छन् सर्वजाम्बु-
 द्वीपमवभासेन स्फुरति सर्वं जाम्बुद्वीपमवभासेन स्युटीकरोति ।
 एवमेव शारदतीपत्र बोधिमन्त्रोमरासत्त्वः षट्सु पारमितासु चरन्
 सत्त्वान् परिपाप्य बुद्धैवं परिशोभ्य दशतथागतवज्रानि परिपूर्य
 चत्वारिंशदार्यानि चतस्रः प्रतिमन्विदः महासैत्रीं महाकरुणां
 अष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान् परिपूर्याऽनुत्तरां सम्यक्कम्बोधि-
 मभिमन्मुष्ठाऽप्रमेयाऽसंख्येयाऽपरिमाणान् सत्त्वान् परिनिर्वापयति ।

प्रादुर्भावोभवति । सर्वधारणीमुखानां लोके प्रादुर्भावोभवति ।
 दृशानां तथागतवत्त्वानां लोके प्रादुर्भावोभवति । चतुर्णां वैशार-
 द्यानां लोके प्रादुर्भावोभवति । चतसृणां प्रतिमन्विदां लोके प्रादु-
 र्भावोभवति । महाभैत्र्यालोके प्रादुर्भावोभवति । महाकरुणया-
 लोके प्रादुर्भावोभवति । अष्टादशाऽऽवेणिकानां बुद्धधर्माणां लोके
 प्रादुर्भावोभवति । एवमादीनां शारद्वतीपुत्र कुशलानां धर्माणां
 लोके प्रादुर्भावोभवति । एषाञ्च कुशलमूलानां धर्माणां प्रादु-
 र्भावात् चत्रियमहाशालकुलानि प्रजायन्ते । ब्राह्मणमहाशाल-
 कुलानि प्रजायन्ते । गृहपतिमहाशालकुलानि प्रजायन्ते । चतु-
 र्महाराजकायिकादेवाः प्रजायन्ते । चायस्त्रिंशादेवाः प्रजायन्ते ।
 यामादेवाः प्रजायन्ते । तुषितादेवाः प्रजायन्ते । निर्माणरतयो-
 देवाः प्रजायन्ते । परनिर्मितवशवर्त्तिनोदेवाः प्रजायन्ते । ब्रह्म-
 कायिकादेवाः प्रजायन्ते । ब्रह्मपुरोहितादेवाः प्रजायन्ते । ब्रह्म-
 पार्षद्याः देवाः प्रजायन्ते । महाब्रह्मणोदेवाः प्रजायन्ते । आभा-
 देवाः प्रजायन्ते । परीत्ताभादेवाः प्रजायन्ते । अप्रमाणभादेवाः
 प्रजायन्ते । आभास्वरादेवाः प्रजायन्ते । शुभादेवाः प्रजायन्ते ।
 परीत्तशुभादेवाः प्रजायन्ते । अप्रमाणशुभादेवाः प्रजायन्ते ।
 शुभकुत्त्रादेवाः प्रजायन्ते । वृहादेवाः प्रजायन्ते । परीत्तवृहादेवाः
 प्रजायन्ते । अप्रमाणवृहादेवाः प्रजायन्ते । वृष्टफलादेवाः प्रजा-
 यन्ते । अवृहादेवाः प्रजायन्ते । अतपादेवाः प्रजायन्ते । मदृगादेवाः
 प्रजायन्ते । सुदर्शनादेवाः प्रजायन्ते । अकनिष्ठादेवाः प्रजायन्ते ।
 आक्रामानन्द्याऽऽयतनादेवाः प्रजायन्ते । विज्ञानानन्द्याऽऽयतनादेवाः

प्रजायन्ते । आविशन्त्याऽऽपतनादेवाः प्रजायन्ते । नेवमंशानामंशाऽऽ-
 पतनादेवाः प्रजायन्ते । अंतश्रापद्मादेवाः प्रजायन्ते । महदा-
 गारिणः प्रजायन्ते । अनागारिणः प्रजायन्ते । अरन्तः प्रजायन्ते ।
 अंत्यकुलाः प्रजायन्ते । बोधिमन्त्रामहामन्त्राः प्रजायन्ते । तथा-
 गताअंताः सम्यक्सुहृदाः प्रजायन्ते । आह । किं पुनर्भगवन्
 बोधिमन्त्रोमहामन्त्रोदक्षिणां गोधयति । भगवानाह । पय्यंशेण
 गारदतीपुत्र बोधिमन्त्रोमहामन्त्रोदक्षिणां गोधयति । तत्कथ-
 रितोरत्तन्तविशुद्धादि गारदतीपुत्र बोधिमन्त्रस्य महामन्त्रस्य
 दक्षिणात्तपादि दायकः गारदतीपुत्र बोधिमन्त्रोमहामन्त्रः कन्य-
 दायकः अनेकेषां कुशलानां धर्माणां यदुत दशानां कुशलानां
 कर्मपथानां पञ्चानां शिक्षापादानां अष्टाङ्गमन्त्रागतस्य पोषस्य
 चतुर्णां ध्यानानां चतुर्णामप्रमाणानां चतुस्रणामाख्यसमापत्तीनां
 पञ्चानामभिज्ञानां पञ्चामनुसृतीनां दानपारमितायाः शीलपार-
 मितायाः हान्तिपारमितायाः वीर्यपारमितायाः ध्यानपारमितायाः
 प्रज्ञापारमितायाः अध्यात्मशून्यतायाः वद्धिर्धाशून्यतायाः अध्यात्म-
 वद्धिर्द्धाशून्यतायाः शून्यताशून्यतायाः महाशून्यतायाः परमार्थ-
 शून्यतायाः संसृतशून्यतायाः असंसृतशून्यतायाः अत्यन्तशून्यतायाः
 अनवराशून्यतायाः अनवकारशून्यतायाः प्रकृतिशून्यतायाः सर्व-
 धर्माशून्यतायाः स्वल्पशून्यतायाः अनुपलम्भशून्यतायाः अभावशून्य-
 तायाः स्वभावशून्यतायाः अभावस्वभावशून्यतायाः चतुर्णां मृत्युप-
 स्थानानां चतुर्णां सम्यक् यद्वाणानां चतुर्णामृद्धिपादानां पञ्चाना-
 मिन्द्रियाणां पञ्चानां बलानां मशानां बोध्यज्ञानां आर्याऽष्टाङ्गस्य

मार्गस्य चतुर्णामार्ग्यमत्नानां षष्टानां विमोक्षाणां नानामनुष्य-
 विहारममापत्तीनां शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितानां विमोक्षमुत्तानां
 धारणीमुत्तानां दृशानां तयागतवत्नानां चतुर्णां वैशारजानां चत-
 सृणां प्रतिमन्दितां महामेव्यामहाकरुनायाः षष्टादशानां आवेणि-
 कानां बुद्धधर्माणां । आह । कथं युज्यमानो बोधिमत्तोमहामत्तः
 प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः । भगवानाह । दृष्ट शार-
 द्दतीपुत्र बोधिमत्तोमहामत्तः रूपशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः
 वेदनाशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । संज्ञाशून्यतायां युक्तो-
 युक्तइति वक्तव्यः । संस्कारशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः ।
 विज्ञानशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । चक्षुः शून्यतायां युक्तो-
 युक्तइति वक्तव्यः । श्रोत्रशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । घ्राण-
 शून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । जिह्वाशून्यतायां युक्तोयुक्तइति
 वक्तव्यः । कायशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । मनः शून्यतायां
 युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । रूपशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । शब्द-
 शून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । गन्धशून्यतायां युक्तोयुक्तइति
 वक्तव्यः । रसशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । स्पर्शशून्यतायां
 युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । धर्मशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः ।
 चक्षुर्धातुशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । रूपधातुशून्यतायां युक्तो-
 युक्तइति वक्तव्यः । चक्षुर्विज्ञानधातुशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः ।
 श्रोत्रधातुशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । शब्दधातुशून्यतायां
 युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । श्रोत्रविज्ञानधातुशून्यतायां युक्तोयुक्तइति
 वक्तव्यः । घ्राणधातुशून्यतायां युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । गन्धधातु-

बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नासु सप्तसु शून्यतासु
 युक्तोयुक्तइति वक्तव्यः । एवं खलु शारदतीपुत्र सप्राभिः सप्तभिः
 शून्यताभिः प्रज्ञापारमितायां चरन् न तावद्युक्तइति वा अयुक्तइति
 वा वक्तव्यः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि स्वरूपं^(१) युक्तमिति वा
 अयुक्तमिति वा समनुपश्यति नवेदना युक्तेति वा अयुक्तेति वा
 समनुपश्यति । न संज्ञा युक्तेति वा अयुक्तेति वा समनुपश्यति ।
 न संस्काराः युक्ताइति वा अयुक्ताइति वा समनुपश्यति । न

(१) रूप्यन्ते एभिरिति रूप्यन्ते इति च व्युत्पत्त्या सविषयाणीन्द्रियाणि
 रूपस्कन्धः । यद्यपि रूप्यमाणाः पृथिव्यादयो बाह्यास्तथापि काय-
 स्यत्वाद्वा इन्द्रियसम्बन्धाद्वा भवन्त्याध्यात्मिकाः । विज्ञानस्कन्धो-
 ऽहमित्याकारोरूपादिविषयइन्द्रियजन्योवा दण्डायमानः । वेदना-
 स्कन्धोया प्रियाऽप्रियाऽनुभयविषयस्पर्शे सुखदुःखतद्रहितविशेषा-
 वस्थाचित्तस्य जायते स वेदनास्कन्धः । संज्ञास्कन्धः स विकल्पप्रत्ययः
 संज्ञासंसर्गयोग्यप्रतिभासोयथादिल्लः कुण्डलीगौरोब्राह्मणोगच्छती-
 त्वेवं जातीयकः । संस्कारस्कन्धो रागादयः क्लेशाः उपक्लेशाश्च
 मदमानादयोधर्माधर्मौ चेत तदेतेषां समुदायः पञ्चस्कन्धौ ॥
 इति मामती ।

चित्तचैत्तात्मकः सम्बन्धः पञ्चविधः रूपविज्ञानवेदनासंज्ञासंस्कार-
 संज्ञकः । तत्र रूप्यन्ते एभिर्विषया इति रूप्यन्ते इति च व्युत्पत्त्या
 सविषयाणीन्द्रियाणि रूपस्कन्धः । व्यालयविज्ञानप्रवृत्तिविज्ञानप्रवाहो
 विज्ञानस्कन्धः । प्रागुक्तस्कन्धद्वयसम्बन्धजन्यः सुखदुःखादिप्रत्यय-
 प्रवाहोवेदनास्कन्धः । गौरित्यादिशब्दोक्तेखिविज्ञानप्रवाहः संज्ञा-
 स्कन्धः । वेदनास्कन्धनिबन्धनारागद्वेषादयः क्लेशाः उपक्लेशाश्च मद-
 मानादयोधर्माधर्मौ च संस्कारस्कन्धः ॥ इति सर्वदर्शनसंग्रहः ।

विज्ञानं युक्तमिति वा अयुक्तमिति वा समनुपश्यति न रूप-
सुत्पादधर्मि वा निरोधधर्मि वा समनुपश्यति । न वेदानामुत्पाद-
धर्मिणीं वा निरोधधर्मिणीं वा समनुपश्यति । न संज्ञामुत्पाद-
धर्मिणीं वा निरोधधर्मिणीं वा समनुपश्यति । संस्कारानुत्पाद-
धर्मिणो वा निरोधधर्मिणो वा समनुपश्यति । न विज्ञानमुत्पाद-
धर्मि वा निरोधधर्मि वा समनुपश्यति । न रूपं संक्षेपधर्मि
वा व्यवदानधर्मि वा समनुपश्यति । न वेदानां संक्षेपधर्मिणीं वा
व्यवदानधर्मिणीं वा समनुपश्यति । न संज्ञां संक्षेपधर्मिणीं वा
व्यवदानधर्मिणीं वा समनुपश्यति । न संस्कारान् संक्षेपधर्मिणोवा
व्यवदानधर्मिणोवा समनुपश्यति । न विज्ञानं संक्षेपधर्मि वा व्यव-
दानधर्मि वा समनुपश्यति । न रूपं वेदनया सह समवसरतीति
समनुपश्यति । न वेदानारूपेण सह समवसरतीति समनुपश्यति ।
न वेदना संज्ञयासह समवसरतीति समनुपश्यति । न संज्ञा वेदन-
यासह समवसरतीति समनुपश्यति । न संज्ञा संस्कारैः सह सम-
वसरतीति समनुपश्यति । न संस्काराः संज्ञयासह समवसरन्तीति
समनुपश्यति । न संस्काराः विज्ञानेन सह समवसरन्तीति समनु-
पश्यति । न विज्ञानं संस्कारैः सह समवसरतीति समनुपश्यति ।
तत्कस्य हेतोस्तथाहि न कश्चिद्गर्भः केनचिद्गर्भेण सह समवसरति
न विसरति न युज्यते न वियुज्यते प्रकृतिशून्यतासुपादाय । या
भारदतीपुत्र शून्यता न तद्रूपं तथाहि या रूपस्य शून्यता न सा
रूपयति । या वेदानाशून्यता न सा वेदना तथाहि या वेदानाशून्यता
न सा वेदयति । या संज्ञाशून्यता न सा संज्ञा तथाहि या संज्ञा-

शून्यता न सा सञ्जानाति । या संस्कारशून्यता न ते संस्कारा-
 स्तथाहि या संस्कारशून्यता न साऽभिसंस्करोति । या विज्ञानस्य
 शून्यता न तद्विज्ञानं तथाहि या विज्ञानशून्यता न सा विजा-
 नाति । तत्कस्यहेतोने हि गारदतीपुत्र अन्यद्रूपमन्या शून्यता
 नाऽन्या शून्यता नाऽन्यद्रूपं । रूपमेव शून्यता शून्यतैव रूपं । नाऽ-
 न्यावेदना नाऽन्याशून्यता । नाऽन्याशून्यता नाऽन्या वेदना वेदनैव
 शून्यता शून्यतैव वेदना । नाऽन्यासंज्ञा नाऽन्याशून्यता नाऽन्याशून्यता
 नाऽन्यासंज्ञा शून्यतैव संज्ञा संज्ञैव शून्यता । नाऽन्ये संस्काराः
 नाऽन्याशून्यता नाऽन्याशून्यता नाऽन्ये संस्काराः संस्काराएव शून्यता
 शून्यतैव संस्काराः । नाऽन्यद्विज्ञानं नाऽन्याशून्यता नाऽन्या शून्यता
 नाऽन्यद्विज्ञानं । विज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानं । या गार-
 दतीपुत्र शून्यता न सा उत्पद्यते न निरुध्यते न संक्रियते । न
 व्यवदायते न क्षीयते न वर्द्धते न माऽतीता नाऽनागता न प्रत्युत्पन्ना
 या न उत्पद्यते न निरुध्यते न संक्रियते न व्यवदायते न क्षीयते
 न वर्द्धते नाऽतीता नाऽनागता न प्रत्युत्पन्ना न तत्र रूपं न वेदना
 न संज्ञा न संस्काराः न विज्ञानं । न तत्र चक्षुर्न श्रोत्रं न घ्राणं
 न श्रित्वा न कायेन मनः । न तत्र रूपं न शब्दो न गन्धो न
 रसो न स्पर्शः न धर्माः । न तत्र प्रियवैधातुर्नांश्यातुर्न तेजोधातुर्न
 शब्दधातुर्न श्रेयाध्यातुर्न विज्ञानधातुः । न तत्र अधुधातुर्न रूपधातुर्न
 अद्विज्ञानधातुः । न तत्र श्रोत्रधातुर्न शब्दधातुर्न श्रोत्रविज्ञान-
 धातुः । न तत्र घ्राणधातुर्न गन्धधातुर्न घ्राणविज्ञानधातुः । न तत्र
 श्रित्वाधातुर्न रसधातुर्न श्रित्वाविज्ञानधातुः न कायधातुर्न स्पर्शधा-

धातुने नाथविज्ञानधातुः । न तत्र मनोधातुने धर्माधातुने मनो-
विज्ञानधातुः । न तत्राऽविद्या नाऽविद्यानिरोधोन तत्र संस्कारा न
संस्कारनिरोधोन तत्र विज्ञानं न विज्ञाननिरोधोन तत्र नामरूपं
न नामरूपनिरोधोन तत्र पड़ायतनं न पड़ायतननिरोधोन तत्र
स्पर्शान स्पर्शनिरोधोन तत्र वेदना न वेदनानिरोधोन तत्र तृष्णा
न तृष्णानिरोधोन तत्र उपादानं न उपादाननिरोधोन तत्र भवोन
भवननिरोधोन तत्र जातिर्न जातिनिरोधोन तत्र जरामरणं न
जरामरणनिरोधोन तत्र दुग्धं न दुग्धपरिज्ञानं । न तत्र समुद्योन
समुद्यप्रराणं । न तत्र निरोधीनिरोधसाक्षात्क्रिया । न तत्र मार्गोन
मार्गभावना न तत्र प्राप्तिर्नाऽभिसमयः । न तत्र श्रोतश्चापन्नाः न
श्रोत-श्चापन्नफलं । न तत्र सद्यदागामी न सद्यदागामिफलं । न
तत्राऽनागामी नाऽनागामिफलं न तत्राऽर्हन्नार्हन्फलं । न तत्र
प्रत्येकबुद्धोन प्रत्येकबोधिः । न तत्र बोधिसत्त्वोन मार्गाकारजता
न तत्र बुद्धो न तत्र बोधिः । एवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो-
महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् युक्तइति वक्तव्यः । एवं प्रज्ञा-
पारमितायां चरन्रूपे युक्तइति वा अयुक्तइति वा न समनुपश्यति ।
न वेदनायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न संज्ञायां
युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न संस्कारे युक्तइति वा
अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न विज्ञाने युक्तइति वा अयुक्तइति
वा समनुपश्यति । एवं प्रज्ञापारमितायां चरन् न चक्षुषि युक्तइति
वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न श्रोत्रे युक्तइति वा अयुक्तइति
वा समनुपश्यति । न घ्राणे युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनु-

पश्यति । न जिज्ञायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 काये युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न मनसि युक्त-
 इति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । एवं प्रज्ञापारमितायां
 चरन् न रूपे युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न शब्दे
 युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न गन्धे युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न रसे युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । न स्पर्शे युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति न
 धर्मे युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । एवं प्रज्ञापारमितायां
 चरन् न चक्षुर्धातौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 रूपधातौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न चक्षु-
 र्विज्ञानधातौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । एवं
 प्रज्ञापारमितायां चरन् । न श्रोत्रधातौ युक्तइति वा अयुक्तइति
 वा समनुपश्यति । न शब्दधातौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानधातौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । एवं प्रज्ञापारमितायां चरन् न घ्राणधातौ युक्तइति
 वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न गन्धधातौ युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानधातौ युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । एवं प्रज्ञापारमितायां चरन् । न
 जिज्ञाधातौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न रसधातौ
 युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानधातौ
 युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न कायधातौ युक्तइति
 वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यधातौ युक्तइति वा

प्रयुक्तदति वा समनुपश्यति । न कायविज्ञानधातौ युक्तदति वा
 प्रयुक्तदति वा समनुपश्यति । न मनोधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति
 वा समनुपश्यति । न धर्मधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनु-
 पश्यति । न मनोविज्ञानधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनु-
 पश्यति । स एवं प्रज्ञापारमितायां चरन् न पृथिवीधातौ युक्तदति
 वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । नाब्धातौ युक्तदति वा अयुक्तदति
 वा समनुपश्यति । न तेजोधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति वा
 समनुपश्यति । न वायुधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनु-
 पश्यति । नाऽऽकाशधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति ।
 न विज्ञानधातौ युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति स एवं
 प्रज्ञापारमितायां चरन्नाविद्यायां युक्तदति वा अयुक्तदति वा
 समनुपश्यति । न संस्कारे युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति ।
 न विज्ञाने युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न नामरूपे
 युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न षडायतने युक्तदति
 वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न स्थिं युक्तदति वा अयुक्तदति
 वा समनुपश्यति । न वेदनायां युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनु-
 पश्यति । न तृष्णायां युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति ।
 तोपादाने युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न भवे
 युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न जातौ युक्तदति
 वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न जरामरणे युक्तदति वा
 प्रयुक्तदति वा समनुपश्यति स एवं प्रज्ञापारमितायां चरन् न
 हानपारमितायां युक्तदति वा अयुक्तदति वा समनुपश्यति । न

गौलपारमितायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 चान्निपारमितायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 वीर्यपारमितायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 ध्यानपारमितायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 एवं प्रज्ञापारमितायां चरन् नाऽध्यात्मशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न वहिर्धांशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽधात्मवह्निर्द्वांशून्यतायां युक्तइति
 वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न शून्यताशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न महाशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न परमाऽर्थशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न संकृतशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽसंकृतशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽत्यन्तशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽनवरात्रशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽनरकारशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न प्रकृतिशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न सर्वधर्मशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न स्वलक्षणशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽनुपलम्भशून्यतायां युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽभावशून्यतायां युक्तइति वा अयुक्त-
 इति वा समनुपश्यति । नम्रभावशून्यतायां युक्तइति वा अयुक्तइति

वा समनुपश्यति । नाभावस्त्रभावशून्यतायां युक्तइति वा अयुक्तइति
 वा समनुपश्यति । मणवं प्रज्ञापारमितायां चरन् मृत्युपस्यानेषु
 युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न सम्यक्प्रधानेषु
 युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न च्छद्धिपादेषु युक्तइति
 वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नेत्रियेषु युक्तइति वा अयुक्तइति
 वा समनुपश्यति । न वलेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनु-
 पश्यति । न बोध्यज्ञेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 मार्गेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽऽर्थ्यमत्येषु
 युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न धानेषु युक्तइति वा
 अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽऽप्रमाणेषु युक्तइति वा अयुक्तइति
 वा समनुपश्यति । नाऽऽहृष्यसभापत्तिषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । नाऽऽष्टविमोक्षेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनु-
 पश्यति । न नवाऽनुपूर्वविहारेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । न शून्यतायां समाधौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । नाऽऽनिमित्ते समाधौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । नाऽऽप्रणिहिते समाधौ युक्तइति वा अयुक्तइति वा
 समनुपश्यति । नाऽऽभिज्ञासु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनु-
 पश्यति । न सर्व्वसमाधिषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति ।
 न सर्व्वधारणीमुखेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 दशसु तथागतवलेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 चतुर्षु वैशारद्येषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न
 चतसृषु प्रतिसम्बित्सु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न

महामैत्र्यां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न महाकरु-
णायां युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽष्टादशाऽऽवेणिक-
बुद्धधर्मेषु युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न श्रोत-
आपत्तिफले युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न सङ्ग-
दागामिफले युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽना-
गामिफले युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । नाऽहर्त्वे
युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न प्रत्येकबोधौ
युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न मार्गाऽऽकारज्ञतायां
युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । न सर्वाऽऽकारज्ञतायां
युक्तइति वा अयुक्तइति वा समनुपश्यति । अनेनाऽपि शारीपुत्र
पर्यायेण बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वक्तव्यः ।
सर्वधर्मायोगाऽवियोगतामुपादाय । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधि-
सत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न शून्यतां शून्यतया
योजयति न वियोजयति । न शून्यतायोगं नाऽऽनिमित्तेन योज-
यति न वियोजयति । नाऽऽनिमित्तयोगं नाऽऽप्रणिहितेन योजयति
न वियोजयति नाऽऽप्रणिहितयोगं* । तत्कर्म्यहेतोस्तथाहि शून्यतया
न योगो न वियोगः । आनिमित्तं न योगो न वियोगः अप्रणि-
हितं न योगो न वियोगः । एवं युज्यमानः शारदतीपुत्र बोधि-
सत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः । पुनरपरं
शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्माणां

* नाऽऽप्रणिहितयोगमित्यधिकं प्रतिभाति ।

† शून्यता इति दुर्गं प्रतिभाति ।

स्वप्नसंज्ञान्वयतामवतरन् रूपं न योजयति न वियोजयति न वेदानां योजयति न वियोजयति न संज्ञां योजयति न वियोजयति न संस्कारान् योजयति न वियोजयति । न विज्ञानं योजयति न वियोजयति । न रूपं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति । तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न रूपमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न रूपं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति । तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न वेदानां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति । तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न वेदानामपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न वेदानां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न संज्ञां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न संज्ञामपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न संज्ञां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न संस्कारान् पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न संस्कारानपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न संस्कारान् प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न विज्ञानं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न विज्ञानमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-

पश्यति । न विज्ञानं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न चक्षुः पूर्वाऽन्तेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चक्षुरपरा-
 ऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति ।
 न चक्षुः प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्न-
 मेव न समनुपश्यति । न श्रोत्रं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोज-
 यति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न श्रोत्रमपराऽन्तेन
 योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न
 श्रोत्रं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति । तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव
 न समनुपश्यति । न घ्राणं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति
 तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न घ्राणमपराऽन्तेन योजयति
 न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न घ्राणं
 प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न
 समनुपश्यति । न जिह्वां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति
 तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न जिह्वामपराऽन्तेन योज-
 यति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न जिह्वां
 प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनु-
 पश्यति । न कायं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न कायमपराऽन्तेन योजयति न
 वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न कायं प्रत्युत्पन्नेन
 योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति ।
 न मनः पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव

वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न काय-
विज्ञानमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न
समनुपश्यति । न कायविज्ञानं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियो-
जयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं
पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न सम-
नुपश्यति । न मनोविज्ञानमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति
तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं प्रत्युत्पन्नेन
योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति ।
न चक्षुः संस्पर्शं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽ-
न्तमेव न समनुपश्यति । न चक्षुः संस्पर्शमपराऽन्तेन योजयति न
वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चक्षुः संस्पर्शं
प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न
समनुपश्यति । न श्रोत्रसंस्पर्शं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति
तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न श्रोत्रसंस्पर्शमपराऽन्तेन
योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न
श्रोत्रसंस्पर्शं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्यु-
त्पन्नमेव न समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शं पूर्वाऽन्तेन योजयति न
वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्श-
मपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-
पश्यति । न घ्राणसंस्पर्शं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति
तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न जिह्वासंस्पर्शं पूर्वाऽन्तेन
योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति ।

पश्यति । न जरामरणमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथा-
 ह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न जरामरणं प्रत्युत्पन्नेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न दान-
 पारमितां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्त-
 मेव न समनुपश्यति । न दानपारमितामपराऽन्तेन योजयति न
 वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न दानपारमितां
 प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न
 समनुपश्यति । न शीलपारमितां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियो-
 जयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न शीलपारमिता-
 मपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-
 पश्यति । न शीलपारमितां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति
 तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न चान्तिपारमितां पूर्वाऽ-
 न्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनु-
 पश्यति । न चान्तिपारमितामपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति
 तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चान्तिपारमितां प्रत्युत्पन्नेन
 योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति ।
 न वीर्यपारमितां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न वीर्यपारमितामपराऽन्तेन योज-
 यति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न वीर्य-
 पारमितां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्न-
 मेव न समनुपश्यति । न ध्यानपारमितां पूर्वाऽन्तेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न ध्यानपार-

समनुपश्यति । नाऽत्यन्तशून्यतामपराऽन्तेन योजयति न वि-
जयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽत्यन्तशून्य-
प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव
समनुपश्यति । नाऽनवराऽग्रशून्यतां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वि-
जयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽनवराऽग्रशून्य-
मपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न सम-
पश्यति । नाऽनवराऽग्रशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजय-
तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । नाऽनवकारशून्यतां पूर्वाऽ-
योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति ।
नाऽनवकारशून्यतामपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्य-
राऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽनवकारशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजय-
न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न प्रकृति-
शून्यतां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव
न समनुपश्यति । न प्रकृतिशून्यतामपराऽन्तेन योजयति न वि-
जयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न प्रकृतिशून्य-
प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव
समनुपश्यति । न सर्वधर्मशून्यतां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियो-
जयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न सर्वधर्मशून्यता-
मपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-
पश्यति । न सर्वधर्मशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति
तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न स्वलक्षणशून्यतां पूर्वाऽ-
न्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनु-

पश्यति । न स्वभावशून्यतामपराङ्मतेन योजयति न वियोजयति
 तथाह्यपराङ्मतेन न समनुपश्यति । न स्वभावशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन
 योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति ।
 नाऽन्यपक्षभावात्प्राक् पूर्वाङ्गमेव योजयति न वियोजयति तथाहि
 पूर्वाङ्गमेव न समनुपश्यति । नाऽन्यपक्षभावात्प्राक्पराङ्मतेन योज-
 यति न वियोजयति तथाह्यपराङ्मतेन न समनुपश्यति । नाऽन्यपक्षभा-
 वशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्न-
 मेव न समनुपश्यति । नाऽभावशून्यतां पूर्वाङ्गमेव योजयति न
 वियोजयति तथाहि पूर्वाङ्गमेव न समनुपश्यति । नाऽभावशून्यता-
 मपराङ्मतेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराङ्मतेन न समनु-
 पश्यति । नाऽभावशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति
 तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न स्वभावशून्यतां पूर्वाङ्गमेव
 योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाङ्गमेव न समनुपश्यति ।
 न स्वभावशून्यतामपराङ्मतेन योजयति न वियोजयति तथाह्यप-
 राङ्मतेन न समनुपश्यति । न स्वभावशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । नाऽभाव-
 स्वभावशून्यतां पूर्वाङ्गमेव योजयति न वियोजयति तथाहि
 पूर्वाङ्गमेव न समनुपश्यति । नाऽभावस्वभावशून्यतामपराङ्मतेन
 योजयति न वियोजयति तथाह्यपराङ्मतेन न समनुपश्यति ।
 नाऽभावस्वभावशून्यतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति
 तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न सृष्ट्युपस्थानानि पूर्वाङ्-
 गमेव योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाङ्गमेव न समनु-

ममापत्तिं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्यु-
 त्यन्नमेव न समनुपश्यति । नाऽष्टौ विमोचान् पूर्वाऽन्तेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽष्टौ
 विमोचानपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव
 न समनुपश्यति । नाऽष्टौ विमोचान् प्रत्युत्पन्नेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न नवाऽनु-
 पूर्वविहारममापत्तीः पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न नवाऽनुपूर्वविहारममापत्तीरप-
 राऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-
 पश्यति । न नवाऽनुपूर्वविहारममापत्तीः प्रत्युत्पन्नेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न शून्यताऽऽ-
 निमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियो-
 जयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽ-
 प्रणिहितविमोचमुखान्यपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथा-
 ह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहित-
 विमोचमुखानि प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । नाऽभिज्ञाः पूर्वाऽन्तेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽभिज्ञा-
 अपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-
 पश्यति । नाऽभिज्ञाः प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न समाधीन् पूर्वाऽन्तेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न समा-

धीन्पराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न समाधीन् प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न धारणीमुखानि पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न धारणीमुखान्यपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न धारणीमुखानि प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न दृशतथागतवल्लानि पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न दृशतथागतवल्लान्यपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न दृशतथागतवल्लानि प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न चत्वारि वैशारद्यानि पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चत्वारि वैशारद्यान्यपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चत्वारि वैशारद्यानि प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न चतस्रः प्रतिषम्बिदः पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चतस्रः प्रतिषम्बिदोऽपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न चतस्रः प्रतिषम्बिदः प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति । तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न महाभैत्री पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न महा-

मैत्रीमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न
 समनुपश्यति । न महामैत्रीं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति
 तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न महाकरुणां पूर्वाऽन्तेन
 योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति ।
 न महाकरुणामपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्त-
 मेव न समनुपश्यति । न महाकरुणां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । नाऽष्टादशाऽऽ-
 वेणिकान् बुद्धधर्मान् पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि
 पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मानप-
 राऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनु-
 पश्यति । नाष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान् प्रत्युत्पन्नेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न श्रोत-
 आपत्तिफलं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्त-
 मेव न समनुपश्यति । न श्रोत-आपत्तिफलमपराऽन्तेन योजयति
 न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न श्रोत-
 आपत्तिफलं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्यु-
 त्पन्नमेव न समनुपश्यति । न मष्टदागामिफलं पूर्वाऽन्तेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न मष्टदा-
 गामिफलमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव
 न समनुपश्यति । न मष्टदागामिफलं प्रत्युत्पन्नेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । नाऽज्ञागामि-
 फलं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न

समनुपश्यति । नाऽनागामिफलमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति
 तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽनागामिफलं प्रत्युत्पन्नेन
 योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति ।
 नाऽर्हत्त्वं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव
 न समनुपश्यति । नाऽर्हत्त्वमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति
 तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । नाऽर्हत्त्वं प्रत्युत्पन्नेन योजयति
 न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न प्रत्येक-
 बोधिं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव
 न समनुपश्यति । न प्रत्येकबोधिमपराऽन्तेन योजयति न वियो-
 जयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न प्रत्येकबोधिं
 प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनु-
 पश्यति । न मार्गाऽऽकारज्ञतां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियो-
 जयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव न समनुपश्यति । न मार्गाऽऽकार-
 ज्ञतामपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न
 समनुपश्यति । न मार्गाऽऽकारज्ञतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न
 वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव न समनुपश्यति । न सर्वाऽऽकार-
 ज्ञतां पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति तथाहि पूर्वाऽन्तमेव
 न समनुपश्यति । न सर्वाऽऽकारज्ञतामपराऽन्तेन योजयति न
 वियोजयति तथाह्यपराऽन्तमेव न समनुपश्यति । न सर्वाऽऽकार-
 ज्ञतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नमेव
 न समनुपश्यति । एवं युज्यमानः शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः । पुनरपरं शारदतीपुत्र

बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न पूर्वाऽन्तमपराऽन्तेन योजयति न वियोजयति । नाऽपराऽन्तं पूर्वाऽन्तेन योजयति न वियोजयति । न पूर्वाऽन्तमपराऽन्तं वा प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति अध्वसमानता*मुपादाय । एवं युक्तः शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वक्तव्यः । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नेवं युज्यते यथा युज्यमानेना सर्वज्ञतामतीतेन योजयति न वियोजयति तथाह्यतीतमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं सर्वज्ञतामतीतेन योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न सर्वज्ञतामनागतेन योजयति न वियोजयति तथाह्यनागतमेव न समनुपश्यति असमनुपश्यन् कथं सर्वज्ञतामनागतेन योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न सर्वज्ञतां प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नेन योजयति न वियोजयति तथाहि प्रत्युत्पन्नेन योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । एवञ्चरञ्जारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वा वक्तव्यः । पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि रूपमेव न समनुपश्यति असमनुपश्यन् कथं रूपं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न वेदानां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि वेदानामेव न समनुपश्यति

* अध्वसमानतायुक्तता, ध एकरे पाठः ।

† सर्वज्ञतामेव इति पाठोपलब्धः प्रतिभासिनः ।

अममनुष्यत्वं कथं वेदनां सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधो-
जयिष्यति वा । न संज्ञां सर्वज्ञतया योजयति न विधोजयति
तथाहि वेदानामेव न ममनुष्यति । अममनुष्यत्वं कथं संज्ञां सर्व-
ज्ञतया योजयिष्यति विधोजयिष्यति वा । न संस्कारान्
सर्वज्ञतया योजयति न विधोजयति तथाहि संस्कारानामेव न
ममनुष्यति । अममनुष्यत्वं कथं संस्कारान् सर्वज्ञतया योजयि-
ष्यति विधोजयिष्यति वा । न विज्ञानं सर्वज्ञतया योजयति न
विधोजयति तथाहि विज्ञानमेव न ममनुष्यति । अममनुष्यत्वं
कथं विज्ञानं सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधोजयिष्यति वा ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमन्त्रोमहामन्त्रः प्रज्ञापारमितायां
एवम् न एषुः सर्वज्ञतया योजयति न विधोजयति । तथाहि
एषुमेव न ममनुष्यति । अममनुष्यत्वं कथं एषुः सर्वज्ञतया
योजयिष्यति विधोजयिष्यति वा । न श्रोत्रं सर्वज्ञतया योजयति
न विधोजयति तथाहि श्रोत्रमेव न ममनुष्यति । अममनुष्यत्वं
कथं श्रोत्रं सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधोजयिष्यति वा । न घ्राणं
सर्वज्ञतया योजयति न विधोजयति तथाहि घ्राणमेव न ममनु-
ष्यति । अममनुष्यत्वं कथं घ्राणं सर्वज्ञतया योजयिष्यति
विधोजयिष्यति वा । न जिह्वां सर्वज्ञतया योजयति न विधो-
जयति तथाहि जिह्वामेव न ममनुष्यति । अममनुष्यत्वं कथं
जिह्वां सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधोजयिष्यति वा । न कायं
सर्वज्ञतया योजयति न विधोजयति तथाहि कायमेव न ममनु-
ष्यति । अममनुष्यत्वं कथं कायं सर्वज्ञतया योजयिष्यति

वियोजयिष्यति वा । न मनः सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि मनएव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं मनः सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नरूपं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि रूपमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं रूपं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न शब्दं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि शब्दमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं शब्दं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न गन्धं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि गन्धमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं गन्धं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न रसं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि रसमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं रसं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न स्पर्शं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि स्पर्शमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं स्पर्शं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न धर्मान् सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि धर्मानेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं धर्मान् सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नचक्षुर्धातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि चक्षुर्धातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं चक्षुर्धातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न रूपधातुं

सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि रूपधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं रूपधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा न चतुर्विज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि चतुर्विज्ञानधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं चतुर्विज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न ओचधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि ओचधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं ओचधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न शब्दधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि शब्दधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं शब्दधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न ओचविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि ओचविज्ञानधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं ओचविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न घ्राणधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि घ्राणधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं घ्राणधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न गन्धधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि गन्धधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं गन्धधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न घ्राणविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि घ्राणविज्ञानधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं घ्राणविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न जिज्ञाधातुं सर्वज्ञतया

योजयति न वियोजयति तथाहि जिज्ञाधातुमेव न समनुपश्यति ।
 असमनुपश्यन् कथं जिज्ञाधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न रसधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति
 तथाहि रसधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं रसधातुं
 सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न जिज्ञाविज्ञान-
 धातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि जिज्ञाविज्ञान-
 धातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं जिज्ञाविज्ञानधातुं
 सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न काचधातुं
 सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि काचधातुमेव न
 समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं काचधातुं सर्वज्ञतया योजयि-
 ष्यति वियोजयिष्यति वा । न स्पृष्टव्यधातुं सर्वज्ञतया योजयति
 न वियोजयति तथाहि स्पृष्टव्यधातुमेव न समनुपश्यति । असमनु-
 पश्यन् कथं स्पृष्टव्यधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति
 वा । न कायविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति
 तथाहि कायविज्ञानधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं
 कायविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।
 न मनोधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि मनो-
 धातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं मनोधातुं सर्वज्ञतया
 योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न धर्मधातुं सर्वज्ञतया योज-
 यति न वियोजयति तथाहि धर्मधातुमेव न समनुपश्यति । अस-
 मनुपश्यन् कथं धर्मधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति
 वा । न मनोविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति

तथाहि मनोविज्ञानधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं मनोविज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न पृथिवीधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि पृथिवी-
धातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं पृथिवीधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽन्धातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाह्यन्धातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथम-
न्धातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न तेजोधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि तेजोधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं तेजोधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा न वायुधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियो-
जयति तथाहि वायुधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं वायुधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽऽकाश-
धातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाह्याकाशधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमाकाशधातुं सर्वज्ञतया योजयि-
ष्यति वियोजयिष्यति वा । न विज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि विज्ञानधातुमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं विज्ञानधातुं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नाऽविद्यां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाह्यविद्या-
मेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमविद्यां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न संस्कारान् सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि संस्कारानेव न समनुपश्यति

करासक्तमेव न समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं करासक्तं
सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधेयोजयिष्यति वा ।

प्रज्ञापरं शान्तिपारमितामैव न समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं प्रज्ञापरमितायां
सर्वज्ञतया योजयिष्यति न विधेयोजयिष्यति तथाहि
प्रज्ञापरमितामेव न समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं प्रज्ञापरमितां
सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधेयोजयिष्यति वा । शौचपारमितां
सर्वज्ञतया योजयति न विधेयोजयति तथाहि शौचपारमितामेव न
समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं शौचपारमितां सर्वज्ञतया
योजयिष्यति विधेयोजयिष्यति वा । न चान्तिपारमितां सर्वज्ञतया
योजयति न विधेयोजयति तथाहि चान्तिपारमितामेव न समनु-
पपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं चान्तिपारमितां सर्वज्ञतया योजयि-
ष्यति विधेयोजयिष्यति वा । न वीर्यपारमितां सर्वज्ञतया योजयति
न विधेयोजयति तथाहि वीर्यपारमितामेव न समनुपपत्तिः । असम-
नुपपद्यन् कथं वीर्यपारमितां सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधेयोजयि-
ष्यति वा । न ध्यानपारमितां सर्वज्ञतया योजयति न विधेयोजयति
तथाहि ध्यानपारमितामेव न समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं
ध्यानपारमितां सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधेयोजयिष्यति वा । न
प्रज्ञापारमितां सर्वज्ञतया योजयति न विधेयोजयति तथाहि प्रज्ञा-
पारमितामेव न समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथं प्रज्ञापारमितां
सर्वज्ञतया योजयिष्यति विधेयोजयिष्यति वा । नाऽध्यात्मशून्यतां
सर्वज्ञतया योजयति न विधेयोजयति तथाह्यध्यात्मशून्यतामेव न
समनुपपत्तिः । असमनुपपद्यन् कथमध्यात्मशून्यतां सर्वज्ञतया योज-

यिष्यति वियोजयिष्यति वा । न वहिर्द्धाशून्यतां सर्वज्ञतया योज-
 यति न वियोजयति तथाहि वहिर्द्धाशून्यतामेव न समनुपगच्छति ।
 अममनुपगच्छन् कथं वहिर्द्धाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियो-
 जयिष्यति वा । नाऽध्यात्मवहिरद्धाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति
 न वियोजयति तथाह्यध्यात्मवहिरद्धाशून्यतामेव न समनुपगच्छति ।
 अममनुपगच्छन् कथमध्यात्मवहिरद्धाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति
 वियोजयिष्यति वा । न शून्यताशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति
 न वियोजयति तथाहि शून्यताशून्यतामेव न समनुपगच्छति । अमम-
 नुपगच्छन् कथं शून्यताशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयि-
 ष्यति वा । न महाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति
 तथाहि महाशून्यतामेव न समनुपगच्छति । अममनुपगच्छन् कथं
 महाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न
 परमाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि
 परमाशून्यतामेव न समनुपगच्छति । अममनुपगच्छन् कथं परमाशून्य-
 तां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न संसृत-
 शून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति तथाहि संसृतशून्य-
 तां न समनुपगच्छति । अममनुपगच्छन् कथं संसृतशून्यतां सर्वज्ञ-
 तया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽसंसृतशून्यतां सर्वज्ञ-
 तया योजयति न वियोजयति तथाह्यसंसृतशून्यतामेव न समनु-
 पगच्छति । अममनुपगच्छन् कथमसंसृतशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति
 वियोजयिष्यति वा । न अज्ञानशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न
 वियोजयति तथाह्यज्ञानशून्यतामेव न समनुपगच्छति । अममनुपगच्छन्

न कथमन्यथाशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । ना-
 ज्ञानाऽऽद्याशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाज्ञानव-
 द्वाऽद्याशून्यतासैव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमन्यथाऽद्याशून्यतां
 सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽन्यथाकारशून्यतां
 सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽन्यथाकारशून्यतासैव न
 समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमन्यथाकारशून्यतां सर्वज्ञतया योज-
 यिष्यति वियोजयिष्यति वा । न प्रकृतिशून्यतां सर्वज्ञतया योज-
 यति न वियोजयति । तथाऽपि प्रकृतिशून्यतासैव न समनुपश्यति ।
 असमनुपश्यन् कथं प्रकृतिशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियो-
 जयिष्यति वा । न सर्वधर्मशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न
 वियोजयति । तथाऽपि सर्वधर्मशून्यतासैव न समनुपश्यति । असमनु-
 पश्यन् कथं सर्वधर्मशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयि-
 ष्यति वा । न स्वप्नलक्षणशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोज-
 यति । तथाऽपि स्वप्नलक्षणशून्यतासैव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन्
 कथं स्वप्नलक्षणशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति
 वा । नाऽनुपलक्ष्यशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति ।
 तथाऽनुपलक्ष्यशून्यतासैव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथम-
 नुपलक्ष्यशून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।
 नाऽभावशून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽनु-
 भावशून्यतासैव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमभावशून्यतां
 सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न स्वभावशून्यतां
 सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽपि स्वभावशून्यतासैव

न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं स्वभावशून्यतां सर्वज्ञतया
 योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽभावस्वभावशून्यतां सर्वज्ञ-
 तया योजयति न वियोजयति । तथाह्यभावस्वभावशून्यतामेव न
 समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमभावस्वभावशून्यतां सर्वज्ञतया
 योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न स्मृत्युपस्थानानि सर्वज्ञतया
 योजयति न वियोजयति । तथाहि स्मृत्युपस्थानान्येव न समनुपश्यति ।
 असमनुपश्यन् कथं स्मृत्युपस्थानानि सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियो-
 जयिष्यति वा । न सम्यक्प्रहाणानि सर्वज्ञतया योजयति न वि-
 योजयति । तथाहि सम्यक्प्रहाणान्येव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन्
 कथं सम्यक्प्रहाणानि सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति
 वा । न षड्विपादान् सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथा-
 ह्यष्टविपादानेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमष्टविपादान्
 सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नेन्द्रियाणि सर्वज्ञ-
 तया योजयति न वियोजयति । तथाहीन्द्रियाण्येव न समनुपश्यति ।
 असमनुपश्यन् कथमिन्द्रियाणि सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियो-
 जयिष्यति वा । न बलानि सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति ।
 तथाहि बलान्येव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं बलानि
 सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न बोध्यङ्गानि
 सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाहि बोध्यङ्गान्येव न
 समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं बोध्यङ्गानि सर्वज्ञतया योजयि-
 ष्यति वियोजयिष्यति वा । न मार्गं सर्वज्ञतया योजयति न
 वियोजयति । तथाहि मार्गमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं

मानं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽऽर्घ्य-
 मत्यामि सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽऽर्घ्यमत्याम्येव
 न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमार्यमत्यानि सर्वज्ञतया योज-
 यिष्यति वियोजयिष्यति वा । न ध्यानानि सर्वज्ञतया योजयति
 न वियोजयति । तथाहि ध्यानान्येव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन्
 कथं ध्यानानि सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।
 नाऽप्रमाणानि सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽप्रमा-
 णान्येव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमप्रमाणानि सर्वज्ञतया
 योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽऽरूप्यसमापत्तीः सर्वज्ञतया
 योजयति न वियोजयति । तथाऽऽरूप्यसमापत्तीरेव न समनु-
 पश्यति । असमनुपश्यन् कथमाऽऽरूप्यसमापत्तीः सर्वज्ञतया योज-
 यिष्यति वियोजयिष्यति वा । न विमोचान् सर्वज्ञतया योजयति न
 वियोजयति । तथाहि विमोचानेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन्
 कथं विमोचान् सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।
 नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीः सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति ।
 तथाहि नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरेव न समनुपश्यति । असमनु-
 पश्यन् कथं नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीः सर्वज्ञतया योजयिष्यति
 वियोजयिष्यति वा । न शून्यतां सर्वज्ञतया योजयति न वियो-
 जयति । तथाहि शून्यतामेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं
 शून्यतां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽऽनिमित्तं
 सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽऽनिमित्तमेव न
 समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमानिमित्तं सर्वज्ञतया योजयि-

व्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽप्रणिहितं सर्वज्ञतया योजयति न
 वियोजयति । तथाह्यप्रणिहितमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन्
 कथमप्रणिहितं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा ।
 नाऽभिज्ञां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाह्यभिज्ञा-
 मेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथमभिज्ञां सर्वज्ञतया योज-
 यिष्यति वियोजयिष्यति वा । न समाधिं सर्वज्ञतया योजयति
 न वियोजयति । तथाहि समाधिमेव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन्
 कथं समाधिं सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न
 धारणीभूषानि सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाहि
 धारणीभूषान्येव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं धारणी-
 भूषानि सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न दश
 तस्य तस्यवशात् सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाहि
 दश तस्य तस्यवशात् न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं दश
 तस्य तस्यवशात् सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न
 वैशारदाणि सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाहि वैशा-
 रदाण्येव न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं वैशारदानि सर्वज्ञ-
 तया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न प्रतिमूर्तिः सर्वज्ञ-
 तया योजयति न वियोजयति । तथाहि प्रतिमूर्तिवदयं
 न समनुपश्यति । असमनुपश्यन् कथं प्रतिमूर्तिः सर्वज्ञतया
 योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न सकृद्विषयं सर्वज्ञतया
 योजयति न वियोजयति । तथाहि सकृद्विषयेव न समनु-
 पश्यति । असमनुपश्यन् कथं सकृद्विषयं सर्वज्ञतया योजयिष्यति

वियोजयिष्यति वा । न महाकारणां सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाहि महाकारणमेव न समनुपगच्छति । असमनुपगच्छन् कथं महाकारणां सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । नाऽऽद्यात्माऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान् सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति । तथाऽऽद्यात्माऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मानिव न समनुपगच्छति । असमनुपगच्छन् कथमऽऽद्यात्माऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान् सर्वज्ञतया योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । एवं पुञ्ज्यमानः शारदतीपुत्र, बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र, बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न बुद्धं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति, न सर्वज्ञतां बुद्धेन योजयति न वियोजयति । तथाहि बुद्धमेव न समनुपगच्छति, सर्वज्ञतामेव न समनुपगच्छति । असमनुपगच्छन् कथं बुद्धं सर्वज्ञतया सर्वज्ञतां वा बुद्धेन योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । न बोधिं सर्वज्ञतया योजयति न वियोजयति, न बोध्या सर्वज्ञतां योजयति न वियोजयति । तथाहि बोधिमेव न समनुपगच्छति सर्वज्ञतामेव न समनुपगच्छति । असमनुपगच्छन् कथं बोधिं सर्वज्ञतया सर्वज्ञतां वा बोध्या योजयिष्यति वियोजयिष्यति वा । एवं हि शारदतीपुत्र, बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र, बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपं भावइति योजयति न रूपमभावइति योजयति । न वेदनां भावइति योजयति न वेदनामभावइति योजयति । न मज्ञां भावइति योजयति न संज्ञामभावइति योजयति । न संस्कारान्

न तेजोधातुमभावदति योजयति । न वायुधातुं भावदति योज-
 यति न वायुधातुमभावदति योजयति । नाऽऽकागधातुं भावदति
 योजयति नाऽऽकागधातुमभावदति योजयति । न विज्ञानधातुं
 भावदति योजयति न विज्ञानधातुमभावदति योजयति । नाऽविद्यां
 भावदति योजयति नाऽविद्यामभावदति योजयति । न संस्कारान्
 भावदति योजयति न संस्कारानभावदति योजयति । न विज्ञानं
 भावदति योजयति न विज्ञानमभावदति योजयति । न नामरूपं
 भावदति योजयति न नामरूपमभावदति योजयति । न षडायतनं
 भावदति योजयति न षडायतनमभावदति योजयति । न स्पर्शं
 भावदति योजयति न स्पर्शमभावदति योजयति । न वेदनां भाव-
 दति योजयति न वेदनामभावदति योजयति । न तृष्णां भावदति
 योजयति न तृष्णामभावदति योजयति । नोपादानं भावदति
 योजयति नोपादानमभावदति योजयति । न भवं भावदति योज-
 यति न भवमभावदति योजयति । न जातिं भावदति योजयति
 न जातिमभावदति योजयति । न जरामरणं भावदति योजयति
 न जरामरणमभावदति योजयति । न दानपारमितां भावदति
 योजयति न दानपारमितामभावदति योजयति । न शीलपारमितां
 भावदति योजयति न शीलपारमितामभावदति योजयति । न
 चान्तिपारमितां भावदति योजयति न चान्तिपारमितामभावदति
 योजयति । न वीर्यपारमितां भावदति योजयति न वीर्यपार-
 मितामभावदति योजयति । न ध्यानपारमितां भावदति योज-
 यति न ध्यानपारमितामभावदति योजयति । न प्रज्ञापारमितां

भावदति योजयति न प्रज्ञापारमितामभावदति योजयति ।
नाऽधात्मशून्यतां भावदति योजयति नाऽध्यात्मशून्यतामभावदति
योजयति । न वहिर्द्वाशून्यतां भाव दति योजयति न वहिर्द्वा-
शून्यतामभावदति योजयति । नाऽधात्मवहिर्द्वाशून्यतां भावदति
योजयति नाऽधात्मवहिर्द्वाशून्यतामभावदति योजयति । न
शून्यताशून्यतां भावदति योजयति न शून्यताशून्यतामभावदति
योजयति । न महाशून्यतां भावदति योजयति न महाशून्यता-
मभावदति योजयति । न परमाऽर्थशून्यतां भावदति योजयति न
परमाऽर्थशून्यतामभावदति योजयति । न संस्कृतशून्यतां भावदति
योजयति न संस्कृतशून्यतामभावदति योजयति । नाऽसंस्कृतशून्यतां
भावदति योजयति नाऽसंस्कृतशून्यतामभावदति योजयति ।
नाऽत्यन्तशून्यतां भावदति योजयति नाऽत्यन्तशून्यतामभावदति
योजयति । नाऽनवराऽग्रशून्यतां भावदति योजयति नाऽनवराऽग्र-
शून्यतामभावदति योजयति । नाऽनवकारशून्यतां भावदति योज-
यति नाऽनवकारशून्यतामभावदति योजयति । न प्रकृतिशून्यतां
भावदति योजयति न प्रकृतिशून्यतामभावदति योजयति । न
सर्व्वधर्मशून्यतां भावदति योजयति न सर्व्वधर्मशून्यतामभावदति
योजयति । न खलक्षणशून्यतां भावदति योजयति न खलक्षण-
शून्यतामभावदति योजयति । नाऽनुपलम्भशून्यतां भावदति योज-
यति नाऽनुपलम्भशून्यतामभावदति योजयति । नाऽभावशून्यतां
भावदति योजयति नाऽभावशून्यतामभावदति योजयति । न
खभावशून्यतां भावदति योजयति न खभावशून्यतामभावदति

योजयति । नाऽभावस्वभावशून्यतां भावदति योजयति नाऽभाव-
 स्वभावशून्यतामभावदति योजयति । न स्मृत्युपस्थानानि भावदति
 योजयति न स्मृत्युपस्थानान्यभावदति योजयति । न सम्यक्प्रहा-
 णानि भावदति योजयति । न सम्यक्प्रहाणान्यभावदति योजयति
 न ऋद्धिपादान् भावदति योजयति । न ऋद्धिपादानभावदति
 योजयति । नेन्द्रियाणि भावदति योजयति नेन्द्रियाण्यभावदति
 योजयति । न वल्लानि भावदति योजयति न वल्लान्यभावदति
 योजयति । न बोध्यज्ञानि भावदति योजयति न बोध्यज्ञान्य-
 भावदति योजयति । नाऽप्रमाणानि भावदति योजयति नाऽप्रमा-
 खान्यभावदति योजयति । नाऽऽर्थ्यसत्यानि भावदति योजयति
 नाऽऽर्थ्यसत्यान्यभावदति योजयति । न ध्यानानि भावदति योज-
 यति न ध्यानान्यभावदति योजयति । न मार्गं भावदति योज-
 यति न मार्गमभावदति योजयति । नाऽऽरूपममापत्तीर्भावदति
 योजयति नाऽऽरूपममापत्तीरभावदति योजयति । नाऽष्टौ
 विमोचान् भावदति योजयति नाऽष्टौ विमोचानभावदति योज-
 यति । न नवाऽनुपूर्वविहारममापत्तीर्भावदति योजयति न
 नवाऽनुपूर्वविहारममापत्तीरभावदति योजयति । न शून्यतां
 भावदति योजयति न शून्यतामभावदति योजयति । नाऽऽनिमित्तं
 भावदति योजयति नाऽऽनिमित्तमभावदति योजयति । नाऽप्रणि-
 श्चिनं भावदति योजयति नाऽप्रणिहितमभावदति योजयति ।
 नाऽभिज्ञां भावदति योजयति नाऽभिज्ञामभाव दति योजयति ।
 न समाधीन् भावदति योजयति न समाधीनभावदति योजयति ।

न भारतीशून्यानि भावदति योजयति न भारतीशून्यान्यभावदति योजयति । न दशतभागतद्वयानि भावदति योजयति न दश-
 तभागतद्वयान्यभावदति योजयति । न चत्वारि वैशारद्यानि भाव-
 दति योजयति न चत्वारि वैशारद्यान्यभावदति योजयति । न
 चतस्रः प्रतिधर्मद्वयभावदति योजयति न चतस्रः प्रतिधर्मद्वयोऽ-
 भावदति योजयति । न महाभिर्धौ भावदति योजयति न महा-
 भिर्धौमभावदति योजयति । न महावस्त्राणां भावदति योजयति
 न महावस्त्राणामभावदति योजयति । नाऽऽद्यादशाऽऽप्रेणिकान् बुद्ध-
 धर्मान् भावदति योजयति नाऽऽद्यादशाऽऽप्रेणिकान् बुद्धधर्मान् भाव-
 दति योजयति । न श्रौत-श्रापन्नफलं भावदति योजयति न
 श्रौत-श्रापन्नफलमभावदति योजयति । न महदाऽऽगामिफलं
 भावदति योजयति न महदाऽऽगामिफलमभावदति योजयति ।
 पाऽनागामिफलं भावदति योजयति नाऽनागामिफलमभावदति
 योजयति । नाऽर्त्तं भावदति योजयति नाऽर्त्तमभावदति
 योजयति । न प्रत्येकबोधिं भावदति योजयति न प्रत्येकबोधिम-
 भावदति योजयति । न मार्गाऽऽकारजतां भावदति योजयति न
 मार्गाऽऽकारजतामभावदति योजयति । न सर्व्वाऽऽकारजतां भावदति
 योजयति न सर्व्वाऽऽकारजतामभावदति योजयति ।

युनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् न रूपं नित्यमिति योजयति न रूपमनित्यमिति योज-
 यति । न वेदनां निमित्तमिति योजयति न वेदनामनित्यमिति
 योजयति । न संज्ञां नित्यमिति योजयति न संज्ञामनित्यमिति

योजयति । न संस्कारान्नित्य*इति योजयति न संस्कारान्नित्या
इति योजयति । न विज्ञानं नित्यमिति योजयति न विज्ञान-
मनित्यमिति योजयति । न चक्षुर्नित्यमिति योजयति न
चक्षुरनित्यमिति योजयति । न श्रोत्रं नित्यमिति योजयति
न श्रोत्रमनित्यमिति योजयति । न घ्राणं नित्यमिति योज-
यति न घ्राणमनित्यमिति योजयति । न जिह्वां नित्यमिति
योजयति न जिह्वामनित्यमिति योजयति । न कार्यं नित्य-
मिति योजयति न कायमनित्यमिति योजयति । न मनो
नित्यमिति योजयति न मनोऽनित्यमिति योजयति । न रूपं
नित्यमिति योजयति न रूपमनित्यमिति योजयति । न शब्दं
नित्यमिति योजयति न शब्दमनित्यमिति योजयति । न गन्धं
नित्यमिति योजयति न गन्धमनित्यमिति योजयति । न रसं
नित्यमिति योजयति न रसमनित्यमिति योजयति । न स्पर्शं
नित्यमिति योजयति न स्पर्शमनित्यमिति योजयति । न धर्मा-
न्नित्यानिति योजयति न धर्मान्नित्यानिति योजयति । न
चक्षुर्विज्ञानं नित्यमिति योजयति न चक्षुर्विज्ञानमनित्यमिति
योजयति । न श्रोत्रविज्ञानं नित्यमिति योजयति न श्रोत्र-
विज्ञानमनित्यमिति योजयति । न घ्राणविज्ञानं नित्यमिति
योजयति न घ्राणविज्ञानमनित्यमिति योजयति । न जिह्वा-
विज्ञानं नित्यमिति योजयति न जिह्वाविज्ञानमनित्यमिति
नऽऽभिज्ञां भावदः

न ममाधीन् भावदः यानिति युक्तं प्रतिभाति ।

यानिति युक्तं प्रतिभाति ।

योजयति । न कायविज्ञानं नित्यमिति योजयति न काय-
विज्ञानमनित्यमिति योजयति । न मनोविज्ञानं नित्यमिति
योजयति न मनोविज्ञानमनित्यमिति योजयति । न चक्षुः
संस्पर्शं नित्यमिति योजयति न चक्षुः संस्पर्शमनित्यमिति योज-
यति । न श्रोत्रसंस्पर्शं नित्यमिति योजयति न श्रोत्रसंस्पर्श-
मनित्यमिति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शं नित्यमिति योजयति न
घ्राणसंस्पर्शमनित्यमिति योजयति । न जिह्वासंस्पर्शं नित्यमिति
योजयति न जिह्वासंस्पर्शमनित्यमिति योजयति । न कायसंस्पर्शं
नित्यमिति योजयति न कायसंस्पर्शमनित्यमिति योजयति । न
मनः संस्पर्शं नित्यमिति योजयति न मनः संस्पर्शमनित्यमिति
योजयति । न चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां नित्यमिति योजयति
न चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनित्यमिति योजयति । न श्रोत्र-
संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां नित्यमिति योजयति न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां
वेदनामनित्यमिति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां नित्य-
मिति योजयति न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनित्यमिति योज-
यति । न जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां नित्यमिति योजयति न
जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनित्यमिति योजयति । न कायसंस्पर्श-
प्रत्ययां वेदनां नित्यमिति योजयति न कायसंस्पर्शप्रत्ययां वेदना-
मनित्यमिति योजयति । न मनः संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां नित्यमिति
योजयति न मनः संस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनित्यमिति योजयति ।
न पृथिवीधातुं नित्यइति योजयति *न पृथिवीधातुमनित्यइति

* नित्या इति ए, ग, घ पुस्तके पाठः ।

जरामरणं नित्यमिति योजयति न जरामरणमनित्यमिति योजयति । न दानपारमितां नित्येति योजयति न दानपारमितामनित्येति योजयति । न शीलपारमितां नित्येति योजयति न शीलपारमितामनित्येति योजयति । न चान्तिपारमितां नित्येति योजयति न चान्तिपारमितामनित्येति योजयति । न धैर्यपारमितां नित्येति योजयति न धैर्यपारमितामनित्येति योजयति । न ध्यानपारमितां नित्येति योजयति न ध्यानपारमितामनित्येति योजयति । न प्रज्ञापारमितां नित्येति योजयति न प्रज्ञापारमितामनित्येति योजयति । नाऽध्यात्मशून्यतां नित्येति योजयति न नाऽध्यात्मशून्यतामनित्येति योजयति । न वह्निर्द्विशून्यतां नित्येति योजयति न वह्निर्द्विशून्यतामनित्येति योजयति । न वह्निर्द्विशून्यतां नित्येति योजयति नाऽध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतां नित्येति योजयति । न शून्यताशून्यतां नित्येति योजयति न शून्यताशून्यतामनित्येति योजयति । न महाशून्यतां नित्येति योजयति न महाशून्यतामनित्येति योजयति । न परमाशून्यतां नित्येति योजयति न परमाशून्यतामनित्येति योजयति । न परमाशून्यतां नित्येति योजयति न परमाशून्यतामनित्येति योजयति । न संस्कृतशून्यतां नित्येति योजयति न संस्कृतशून्यतामनित्येति योजयति । नाऽसंस्कृतशून्यतां नित्येति योजयति नाऽसंस्कृतशून्यतामनित्येति योजयति । नाऽत्यन्तशून्यतां नित्येति योजयति नाऽत्यन्तशून्यतामनित्येति योजयति । नाऽनवराशून्यतां नित्येति योजयति नाऽनवराशून्यतामनित्येति योजयति । नाऽनवकारशून्यतां नित्येति योजयति नाऽनवकारशून्यतामनित्येति योजयति ।

प्रकृतिशून्यतां नित्येति योजयति न प्रकृतिशून्यतामनित्येति
 योजयति । न सर्वधर्मशून्यतां नित्येति योजयति न सर्वधर्म-
 शून्यतामनित्येति योजयति । न स्वलक्षणशून्यतां नित्येति योज-
 यति न स्वलक्षणशून्यतामनित्येति योजयति । नाऽनुपलम्भशून्यतां
 नित्येति योजयति नाऽनुपलम्भशून्यतामनित्येति योजयति ।
 नाऽभावशून्यतां नित्येति योजयति नाऽभावशून्यतामनित्येति
 योजयति । न स्वभावशून्यतां नित्येति योजयति न स्वभाव-
 शून्यतामनित्येति योजयति । नाऽभावस्वभावशून्यतां नित्येति
 योजयति नाऽभावस्वभावशून्यतामनित्येति योजयति । न स्मृत्युप-
 स्थानानि नित्यानीति योजयति न स्मृत्युपस्थानान्यनित्यानीति
 योजयति । न सम्यक्प्रहाणानि नित्यानीति योजयति न सम्यक्-
 प्रहाणान्यनित्यानीति योजयति । न ऋद्धिपादान् नित्यानिति
 योजयति न ऋद्धिपादाननित्यानिति योजयति । नेन्द्रियाणि
 नित्यानीति योजयति नेन्द्रियाण्यनित्यानीति योजयति । न
 वल्लानि नित्यानीति योजयति न वल्लान्यनित्यानीति योजयति ।
 न बोध्यङ्गानि नित्यानीति योजयति न बोध्यङ्गान्यनित्यानीति
 योजयति । नाऽऽख्याऽष्टाऽङ्गमार्गं नित्यमिति योजयति नाऽऽख्याऽ-
 ष्टाऽङ्गमार्गमनित्यमिति योजयति । नाऽऽर्थ्यमत्यानि नित्यानीति
 योजयति नाऽऽर्थ्यमत्यान्यनित्यानीति योजयति । न ध्यानानि
 नित्यानीति योजयति न ध्यानान्यनित्यानीति योजयति । नाऽप्र-
 माणानि नित्यानीति योजयति नाऽप्रमाणान्यनित्यानीति योज-
 यति । नाऽऽरूपममापत्तौर्नित्यादिति योजयति नाऽऽरूपममापत्तौ-

Muntakhabu-t-Tawārikh, (Text) Fasc. 1-15 @ /6/ each	Rs. 5
Muntakhabu-t-Tawārikh, (English) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 1 @ /12/ each	12
Muntakhabu-l-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	7
Ma'āshir-i-'Alamgirī, (Text), Fasc. 1-6 @ /6/ each	2
Nukhbatu-l-Fikr, (Text) Fasc. 1	0
Nizāmi's Khiradnāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc. 1-2 @ /12/ each	1
Riyāzu-s-Salātīn, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Tabaqāt-i-Nāsirī, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	10
Ditto Index	1
Tārīkh-i-Firūz Shāhi of Ziyān-d-dīn Barnī (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each	2
Tārīkh-i-Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	2
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ /18/ each	3
Wis o Rāmīn. (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /6/ each	6
Tuzk-i-Jahāngirī, (Eng.) Fasc. 1	0

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vol. VII, Vols. XI and XVII, and Vols. XIX and XX @ 10/ each	50
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (incl.) @ /6/ per No.; and from 1870 to date @ /8/ per No.	
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846 (5), 1847 (12), 1848 (12), 1849 (6), 1850 (6), 1851 (6), 1852 (6), 1853 (6), 1854 (6), 1855 (6), 1856 (6), 1857 (6), 1858 (6), 1859 (6), 1860 (6), 1861 (6), 1862 (6), 1863 (6), 1864 (6), 1865 (6), 1866 (6), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (6), 1870 (6), 1871 (6), 1872 (6), 1873 (6), 1874 (6), 1875 (6), 1876 (6), 1877 (6), 1878 (6), 1879 (6), 1880 (6), 1881 (6), 1882 (6), 1883 (6), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (6), 1887 (6), 1888 (6), 1889 (6), 1890 (6), 1891 (6), 1892 (6), 1893 (6), 1894 (6), 1895 (6), 1896 (6), 1897 (6), 1898 (6), 1899 (6), (a 1.8 per No. to Members and @ 2/ per No. to Non-Members)	
N. B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume.	
4. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883	3
A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan, by R. B. Shaw (Extra No., J.A.S.B., 1878)	4
Steinhald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., J.A.S.B., 1868)	2
Catalogue of Mammals and Birds of Burmah, by E. Blyth (Extra No., J.A.S.B., 1875)	4
Introduction to the Maithili Language of North Bihar, by G. A. Gerson, Part II, Chronology and Vocabulary (Extra No., J.A.S.B., 1882)	1
5. Anand-Machharān	3
6. Catalogue of Hindi Vocabulary	2
7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, by W. A. Hodge	5
8. Inscriptions Commentary on the Malayah, Vols. II and IV, @ 10/ each	32
9. Inscriptions Commentary, 102 pages with 17 plates, 4to. Part I	2
10. Inscriptions Commentary	4
11. Inscriptions Commentary	40
12. Inscriptions Commentary of New Indian Lepidoptera, Part I-III, with 10 coloured plates, 4to. @ 6/ each	15
13. Inscriptions Commentary	1
14. Inscriptions Commentary, by Gerson de Har	16
15. Inscriptions Commentary	3
16. Inscriptions Commentary Part I & II @ 10/ each	3
17. Inscriptions Commentary of the part of the inscriptions, &c., in the form of a dictionary, 4to. @ 10/ each	1
18. Inscriptions Commentary, the Asiatic Society of Bombay	1

... 2/ ...
 ... by Mr. B. B. Mitra ...
 ... the "Asiatic Society"

BIBLIOTHECA INDICA :

A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

New Series, No. 1012.

शतसाहस्रिवा प्रज्ञापारमिता ।

ŚATAŚAḤSRIKĀ-PRAJÑA-PARAMITA

A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOṢA

PART I. FAS. 3.

CALCUTTA :

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET,

1902.

मिति योजयति । नाऽनागामिफलमनित्यमिति योजयति । नाऽर्हत्त्वमनित्यमिति योजयति । न प्रत्येकबोधिं नित्यमिति योजयति । न प्रत्येकबोधिमनित्यमिति योजयति । न मार्गाऽऽकारज्ञतां नित्यामिति योजयति । न मार्गाऽऽकारज्ञतामनित्यामिति योजयति । न सर्वाऽऽकारज्ञतां नित्यामिति योजयति । न सर्वाऽऽकारज्ञतामनित्यामिति योजयति । एवं चरन् शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपं सुखमिति योजयति । न रूपं दुःखमिति योजयति । न वेदनां सुखेति योजयति । न वेदनां दुःखेति योजयति । न संज्ञां सुखेति योजयति । न संज्ञां दुःखेति योजयति । न संस्कारान् सुखानिति योजयति । न संस्कारान् दुःखानिति योजयति । न विज्ञानं सुखमिति योजयति । न विज्ञानं दुःखमिति योजयति । न चक्षुः सुखमिति योजयति । न चक्षुर्दुःखमिति योजयति । न श्रोत्रं सुखमिति योजयति । न श्रोत्रं दुःखमिति योजयति । न घ्राणं सुखमिति योजयति । न घ्राणं दुःखमिति योजयति । न जिह्वां सुखमिति योजयति । न जिह्वां दुःखमिति योजयति । न कायं सुखमिति योजयति । न कायं दुःखमिति योजयति । न मनः सुखमिति योजयति । न मनोदुःखमिति योजयति । न रूपं सुखमिति योजयति । न रूपं दुःखमिति योजयति । न शब्दं सुखमिति योजयति । न शब्दं दुःखमिति योजयति । न गन्धं

सुखमिति योजयति । न रम्यं दुःखमिति योजयति । न रम्यं
 सुखमिति योजयति । न रम्यं दुःखमिति योजयति । न रम्यं
 सुखमिति योजयति । न रम्यं दुःखमिति योजयति । न धर्मान्
 सुखमिति योजयति । न धर्मान् दुःखमिति योजयति । न चतु-
 र्विज्ञानं सुखमिति योजयति । न चतुर्विज्ञानं दुःखमिति योज-
 यति । न श्रोत्रविज्ञानं सुखमिति योजयति । न श्रोत्रविज्ञानं
 दुःखमिति योजयति । न घ्राणविज्ञानं सुखमिति योजयति । न
 घ्राणविज्ञानं दुःखमिति योजयति । न जिज्ञाविज्ञानं सुखमिति
 योजयति । न जिज्ञाविज्ञानं दुःखमिति योजयति । न कायविज्ञानं
 सुखमिति योजयति । न कायविज्ञानं दुःखमिति योजयति । न
 मनोविज्ञानं सुखमिति योजयति । न मनोविज्ञानं दुःखमिति
 योजयति । न चतुसंस्पर्शं सुखमिति योजयति । न चतुसंस्पर्शं
 दुःखमिति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शं सुखमिति योजयति । न
 श्रोत्रसंस्पर्शं दुःखमिति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शं सुखमिति योज-
 यति । न घ्राणसंस्पर्शं दुःखमिति योजयति । न जिज्ञासंस्पर्शं सुख-
 मिति योजयति । न जिज्ञासंस्पर्शं दुःखमिति योजयति । न काय-
 संस्पर्शं सुखमिति योजयति । न कायसंस्पर्शं दुःखमिति योजयति ।
 न मनःसंस्पर्शं सुखमिति योजयति । न मनःसंस्पर्शं दुःखमिति
 योजयति । न चतुःसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां सुखमिति योजयति । न
 चतुःसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां दुःखमिति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्श-
 प्रत्ययां वेदनां सुखमिति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां
 दुःखमिति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां सुखमिति

योजयति । न प्राणसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां दुःखामिति योजयति । न
 जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां सुखामिति योजयति । न जिह्वासंस्पर्ग-
 प्रत्ययां वेदनां दुःखामिति योजयति । न कायसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां
 सुखामिति योजयति । न कायसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां दुःखामिति
 योजयति । न मनःसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां सुखामिति योजयति ।
 न मनःसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां दुःखामिति योजयति । न पृथिवी-
 धातुं सुखमिति योजयति । न पृथिवीधातुं दुःखमिति योजयति ।
 न ऽवधातुं सुखमिति योजयति । न ऽवधातुं दुःखमिति योजयति ।
 न तेजोधातुं सुखमिति योजयति । न तेजोधातुं दुःखमिति योज-
 यति । न वायुधातुं सुखमिति योजयति । न वायुधातुं दुःखमिति
 योजयति । नाऽऽकाशधातुं सुखमिति योजयति । नाऽऽकाशधातुं
 दुःखमिति योजयति । न विज्ञानधातुं सुखमिति योजयति ।
 न विज्ञानधातुं दुःखमिति योजयति । नाऽविद्यां सुखेति योज-
 यति । नाऽविद्यां दुःखेति योजयति । न संस्कारान् सुखादिति
 योजयति । न संस्कारान् दुःखादिति योजयति । न विज्ञानं सुख-
 मिति योजयति । न विज्ञानं दुःखमिति योजयति । न नामरूपं
 सुखमिति योजयति । न नामरूपं दुःखमिति योजयति । न षड्वा-
 यतनं सुखमिति योजयति । न षड्वायतनं दुःखमिति योजयति ।
 न स्पर्शं सुखमिति योजयति । न स्पर्शं दुःखमिति योजयति । न
 वेदनां सुखेति योजयति । न वेदनां दुःखेति योजयति । न दृष्ट्यां
 सुखेति योजयति । न दृष्ट्यां दुःखेति योजयति । नोपादानं सुख-
 मिति योजयति । नोपादानं दुःखमिति योजयति । न भवं सुख-

निति योजयति । न भवे दुःखमिति योजयति । न जातिं सुखेति
 योजयति । न जातिं दुःखेति योजयति । न जरामरणं सुखमिति
 योजयति । न जरामरणं दुःखमिति योजयति । न दानपारमितां
 सुखेति योजयति । न दानपारमितां दुःखेति योजयति । न
 शीलपारमितां सुखेति योजयति । न शीलपारमितां दुःखेति
 योजयति । न दान्तिपारमितां सुखेति योजयति । न दान्तिपार-
 मितां दुःखेति योजयति । न वीर्यपारमितां सुखेति योजयति ।
 न वीर्यपारमितां दुःखेति योजयति । न ध्यानपारमितां सुखेति
 योजयति । न ध्यानपारमितां दुःखेति योजयति । न प्रज्ञापारमितां
 सुखेति योजयति । न प्रज्ञापारमितां दुःखेति योजयति । नाऽधा-
 ताशून्यतां सुखेति योजयति । नाऽधात्तशून्यतां दुःखेति योजयति ।
 न वदित्वाशून्यतां सुखेति योजयति । न वदित्वाशून्यतां दुःखेति
 योजयति । नाऽधात्तवदित्वाशून्यतां सुखेति योजयति । नाऽधात्त-
 वदित्वाशून्यतां दुःखेति योजयति । न शून्यताशून्यतां सुखेति
 योजयति । न शून्यताशून्यतां दुःखेति योजयति । न मशशून्यतां
 सुखेति योजयति । न मशशून्यतां दुःखेति योजयति । न पर-
 माऽर्थशून्यतां सुखेति योजयति । न परमाऽर्थशून्यतां दुःखेति
 योजयति । न संकृतशून्यतां सुखेति योजयति । न संकृतशून्यतां
 दुःखेति योजयति । नाऽसंकृतशून्यतां सुखेति योजयति । नाऽसं-
 कृतशून्यतां दुःखेति योजयति । नाऽत्यन्तशून्यतां सुखेति योजयति ।
 नाऽत्यन्तशून्यतां दुःखेति योजयति । नाऽनवराऽयशून्यतां सुखेति
 योजयति । नाऽनवराऽयशून्यतां दुःखेति योजयति । नाऽनवकार-

शून्यतां सुखेति योजयति । नाऽनवकारशून्यतां दुःखेति योजयति ।
 न प्रकृतिशून्यतां सुखेति योजयति । न प्रकृतिशून्यतां दुःखेति
 योजयति । न सर्वधर्मशून्यतां सुखेति योजयति । न सर्वधर्मशून्यतां
 दुःखेति योजयति । न स्वन्नक्षणशून्यतां सुखेति योजयति । न
 स्वन्नक्षणशून्यतां दुःखेति योजयति । नाऽनुपलम्भशून्यतां सुखेति
 योजयति । नाऽनुपलम्भशून्यतां दुःखेति योजयति । नाऽभावशून्यतां
 सुखेति योजयति । नाऽभावशून्यतां दुःखेति योजयति । न स्वभाव-
 शून्यतां सुखेति योजयति । न स्वभावशून्यतां दुःखेति योजयति ।
 नाऽभावस्वभावशून्यतां सुखेति योजयति । नाऽभावस्वभावशून्यतां
 दुःखेति योजयति । न सत्युपस्थानानि सुखानीति योजयति । न
 सत्युपस्थानानि दुःखानीति योजयति । न सम्यक् प्रहाणानि
 सुखानीति योजयति । न सम्यक् प्रहाणानि दुःखानीति योजयति ।
 न ऋद्धिपादान् सुखादिति योजयति । न ऋद्धिपादान् दुःखादिति
 योजयति । नेन्द्रियाणि सुखानीति योजयति । नेन्द्रियाणि दुःखा-
 नीति योजयति । न बलानि सुखानीति योजयति । न बलानि
 दुःखानीति योजयति । न बोधज्ञानानि सुखानीति योजयति । न
 बोधज्ञानानि दुःखानीति योजयति । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं सुखादिति
 योजयति । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं दुःखादिति योजयति । नाऽऽर्यमार्गानि
 सुखानीति योजयति । नाऽऽर्यमार्गानि दुःखानीति योजयति । न
 ध्यानानि सुखानीति योजयति । न ध्यानानि दुःखानीति योजयति ।
 नाऽऽभयानि सुखानीति योजयति । नाऽऽभयानि दुःखानीति योजयति ।
 नाऽऽभयानि सुखानीति योजयति । नाऽऽभयानि दुःखानीति योजयति ।

मन्मापत्तो दुःखारति योजयति । नाऽऽतीविमोक्षान् मन्मादति
 योजयति । नाऽऽती विमोक्षान् दुःखारति योजयति । न ननाऽन-
 पूर्णविचारमन्मापत्तोः सुखारति योजयति । न ननाऽनपूर्णविचार-
 मन्मापत्तोः दुःखारति योजयति । न मन्मतां सुखेति योजयति । न
 मन्मतां दुःखेति योजयति । नाऽऽनिमित्तं सुखमिति योजयति ।
 नाऽऽनिमित्तं दुःखमिति योजयति । नाऽऽप्रणितं सुखमिति
 योजयति । नाऽऽप्रणितं दुःखमिति योजयति । नाऽऽभिज्ञां सुखेति
 योजयति । नाऽऽभिज्ञां दुःखेति योजयति । न मन्माधिं सुखरति
 योजयति । न मन्माधिं दुःखरति योजयति । न धारणीमुख्यानि
 सुखानीति योजयति । न धारणीमुख्यानि दुःखानीति योजयति ।
 न द्गतथागतवसानि सुखानीति योजयति । न द्गतथागतवसानि
 दुःखानीति योजयति । न पत्वारिवैशारद्यानि सुखानीति योज-
 यति । न पत्वारिवैशारद्यानि दुःखानीति योजयति । न चतस्रः
 प्रतिमंविदः सुखारति योजयति । न चतस्रः प्रतिमंविदोदुःखादति
 योजयति । न मशमैचीं सुखेति योजयति । मशमैचीं दुःखेति
 योजयति । न मशकरणां सुखेति योजयति । न मशकरणां
 दुःखेति योजयति । नाऽऽष्टादशाऽऽवेणिकान् वुद्धधर्मान् सुखादति
 योजयति । नाऽऽष्टादशाऽऽवेणिकान् वुद्धधर्मान् दुःखादति योज-
 यति । न श्रोत-आपत्तिफलं सुखमिति योजयति । न श्रोत-
 आपत्तिफलं दुःखमिति योजयति । न सहदागामिफलं सुखमिति
 योजयति । न सहदागामिफलं दुःखमिति योजयति । नाऽऽना-
 गामिफलं सुखमिति योजयति । नाऽऽनागामिफलं दुःखमिति

योजयति । नाऽर्त्तं शुभमिति योजयति । नाऽर्त्तं दुःखमिति योजयति । न प्रमेकतोषिं शुभमिति योजयति । न प्रमेकतोषिं दुःखमिति योजयति । न मागोऽकारजतां शुभमिति योजयति । न मागोऽकारजतां दुःखमिति योजयति । न मर्षोऽकारजतां शुभमिति योजयति । न मर्षोऽकारजतां दुःखमिति योजयति । एवं हि गारुडगीपुत्र बोधिमन्त्रोमहामन्त्रः प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं गारुडगीपुत्र बोधिमन्त्रोमहामन्त्रः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपमात्मेति योजयति । न रूपमनात्मेति योजयति । न वेदनामात्मेति योजयति । न वेदनामनात्मेति योजयति । न संज्ञामात्मेति योजयति । न संज्ञामनात्मेति योजयति । न संस्कारानात्मान इति योजयति । न संस्काराननात्मानइति योजयति । न विज्ञानमात्मेति योजयति । न विज्ञानमनात्मेति योजयति । न चक्षुरात्मेति योजयति न चक्षुरनात्मेति योजयति । न श्रोत्रमात्मेति योजयति । न श्रोत्रमनात्मेति योजयति । न प्राणमात्मेति योजयति न प्राणमनात्मेति योजयति । न जिह्वामात्मेति योजयति । न जिह्वामनात्मेति योजयति । न कायमात्मेति योजयति । न कायमनात्मेति योजयति । न मनश्चात्मेति योजयति । न मनोऽनात्मेति योजयति । न रूपमात्मेति योजयति । न रूपमनात्मेति योजयति । न शब्दमात्मेति योजयति । न शब्दमनात्मेति योजयति । न गन्धमात्मेति योजयति । न गन्धमनात्मेति योजयति । न रसमात्मेति योजयति । न रसमनात्मेति

योजयति । न स्वर्गमात्मेति योजयति । न स्वर्गमनात्मेति योज-
 यति । न भस्मान्मात्मान इति योजयति । न भस्मान्नात्मान
 इति योजयति । न चक्षुर्विज्ञानमात्मेति योजयति । न चक्षुर्विज्ञा-
 नमनात्मेति योजयति । न श्रोत्रविज्ञानमात्मेति योजयति । न
 श्रोत्रविज्ञानमनात्मेति योजयति । न घ्राणविज्ञानमात्मेति योज-
 यति । न घ्राणविज्ञानमनात्मेति योजयति । न जिज्ञाविज्ञानमा-
 त्मेति योजयति । न जिज्ञाविज्ञानमनात्मेति योजयति । न काय-
 विज्ञानमात्मेति योजयति । न कायविज्ञानमनात्मेति योजयति ।
 न मनोविज्ञानमात्मेति योजयति । न मनोविज्ञानामनात्मेति
 योजयति । न चक्षुः संस्पर्शमात्मेति योजयति । न चक्षुः संस्पर्श-
 नात्मेति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शमात्मेति योजयति । न श्रोत्र-
 संस्पर्शमनात्मेति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शमात्मेति योजयति । न
 घ्राणसंस्पर्शमनात्मेति योजयति । न जिज्ञासंस्पर्शमात्मेति योजयति ।
 न जिज्ञासंस्पर्शमनात्मेति योजयति । न कायसंस्पर्शमात्मेति योज-
 यति न कायसंस्पर्शमनात्मेति योजयति । न मनः संस्पर्शमात्मेति
 योजयति न मनः संस्पर्शमनात्मेति योजयति । न चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययां
 वेदनामात्मेति योजयति न चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनात्मेति
 योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामात्मेति योजयति न श्रोत्र-
 संस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनात्मेति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां
 वेदनामात्मेति योजयति न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनात्मेति
 योजयति । न जिज्ञासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामात्मेति योजयति न
 जिज्ञासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामनात्मेति योजयति । न कायसंस्पर्शप्रत्ययां

वेदनामात्मेति योजयति । न कायसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामनात्मेति
 योजयति । न मनः संस्पर्गप्रत्ययां वेदनामात्मेति । योजयति न मनः
 संस्पर्गप्रत्ययां वेदनामनात्मेति योजयति । न पृथिवीधातुमात्मेति
 योजयति । न पृथिवीधातुमनात्मेति योजयति । नाऽऽधातुमात्मेति
 योजयति । नाऽऽधातुमनात्मेति योजयति । न तेजोधातुमात्मेति
 योजयति । न तेजोधातुमनात्मेति योजयति । न वायुधातुमात्मेति
 योजयति । न वायुधातुमनात्मेति योजयति । नाऽऽकाशधातुमात्मेति
 योजयति । नाऽऽकाशधातुमनात्मेति योजयति । न विज्ञानधातु-
 मात्मेति योजयति । न विज्ञानधातुमनात्मेति योजयति । नाऽवि-
 द्यामात्मेति योजयति । नाऽविद्यामनात्मेति योजयति । न संस्का-
 रानात्मानदति योजयति । न संस्काराननात्मानदति योजयति । न
 विज्ञानमात्मेति योजयति । न विज्ञानमनात्मेति योजयति । न
 नामरूपमात्मेति योजयति । न नामरूपमनात्मेति योजयति । न
 षडायतनमात्मेति योजयति । न षडायतनमनात्मेति योजयति । न
 स्पर्गमात्मेति योजयति । न स्पर्गमनात्मेति योजयति । न वेदना-
 मात्मेति योजयति । न वेदनामनात्मेति योजयति । न दृष्णामात्मेति
 योजयति । न दृष्णामनात्मेति योजयति । नोपादानमात्मेति योज-
 यति । नोपादानमनात्मेति योजयति । न भवमात्मेति योजयति । न
 भवमनात्मेति योजयति । न जातिमात्मेति योजयति । न जाति-
 मनात्मेति योजयति । न जरामरणमात्मेति योजयति । न जरा-
 मरणमनात्मेति योजयति । न दानपारमितामात्मेति योजयति ।
 न दानपारमिताननात्मेति योजयति । न शीलपारमितामात्मेति

योजयति । न शीघ्रपारमितामनात्मेति योजयति । न क्षान्तिपार-
 मितामनात्मेति योजयति । न क्षान्तिपारमितामनात्मेति योजयति ।
 न शीघ्रपारमितामनात्मेति योजयति । न शीघ्रपारमितामनात्मेति
 योजयति । न ध्यानपारमितामनात्मेति योजयति । न ध्यानपारमिता-
 मनात्मेति योजयति । न प्रज्ञापारमितामनात्मेति योजयति । न
 प्रज्ञापारमितामनात्मेति योजयति । नाऽऽप्यात्मशून्यतामनात्मेति योज-
 यति । नाऽऽप्यात्मशून्यतामनात्मेति योजयति । न वरिह्यांशून्यता-
 मनात्मेति योजयति । न वरिह्यांशून्यतामनात्मेति योजयति । नाऽ-
 ष्यात्त्ववरिह्यांशून्यतामनात्मेति योजयति । नाऽऽप्यात्त्ववरिह्यांशून्यताम-
 नात्मेति योजयति । न शून्यतामनात्मेति योजयति । न शून्य-
 तामनात्मेति योजयति । न मर्यादाशून्यतामनात्मेति योजयति ।
 न मर्यादाशून्यतामनात्मेति योजयति । न परमाऽर्णशून्यतामनात्मेति
 योजयति । न परमाऽर्णशून्यतामनात्मेति योजयति । न संसृतशून्य-
 तामनात्मेति योजयति । न संसृतशून्यतामनात्मेति योजयति । ना-
 ऽसंसृतशून्यतामनात्मेति योजयति । नाऽसंसृतशून्यतामनात्मेति योज-
 यति । नाऽत्यन्तशून्यतामनात्मेति योजयति । नाऽत्यन्तशून्यतामनात्मेति
 योजयति । नाऽनवराऽयशून्यतामनात्मेति योजयति । नाऽनवरायशून्य-
 तामनात्मेति योजयति । नाऽनवकारशून्यतामनात्मेति योजयति ।
 नाऽनवकारशून्यतामनात्मेति योजयति । न प्रकृतिशून्यतामनात्मेति
 योजयति । न प्रकृतिशून्यतामनात्मेति योजयति । न सर्वधर्मशून्य-
 तामनात्मेति योजयति । न सर्वधर्मशून्यतामनात्मेति योजयति । न
 खल्लक्षणशून्यतामनात्मेति योजयति । न खल्लक्षणशून्यतामनात्मेति

योजयति । नाऽनुपलभ्यमानतामात्रेति योजयति । नाऽनुपलभ्यमान-
 तामनात्मेति योजयति । नाऽभावग्रन्थनामात्रेति योजयति । नाऽ-
 भावग्रन्थनामनात्मेति योजयति । न स्वभावग्रन्थनामात्रेति योज-
 यति । न स्वभावग्रन्थनामनात्मेति योजयति । नाऽभावग्रन्थनाग्रन्थ-
 तामात्रेति योजयति । नाऽभावस्वभावग्रन्थनामनात्मेति योजयति ।
 न तद्व्युत्पन्नानान्यात्मानेति योजयति । न मृत्युत्पन्नानान्यात्मा-
 नीति योजयति । न सम्यक् प्रहाणान्यात्मानेति योजयति । न
 सम्यक् प्रहाणान्यनात्मानेति योजयति । न षड्विपादानात्मानदति
 योजयति । न षड्विपादाननात्मानदति योजयति । नेन्द्रियाणा-
 त्मानेति योजयति । नेन्द्रियाण्यनात्मानेति योजयति । न वना-
 न्यात्मानेति योजयति । न वनान्यनात्मानेति योजयति । न बो-
 धज्ञान्यात्मानेति योजयति । न बोध्यज्ञान्यनात्मानेति योजयति ।
 नाऽर्थाऽष्टाऽऽङ्गमार्गमात्रेति योजयति । नाऽर्थाऽष्टाऽऽङ्गमार्गमनात्मेति
 योजयति । नाऽऽर्थाऽष्टान्यात्मानेति योजयति । नाऽऽर्थाऽष्टान्यना-
 त्मानेति योजयति । न ध्यानान्यात्मानेति योजयति । न ध्यानान्य-
 नात्मानेति योजयति । न प्रमाणान्यात्मानेति योजयति । न प्रमा-
 णान्यनात्मानेति योजयति । नाऽऽरूपसमापत्तीरात्रेति योजयति ।
 नाऽऽरूपसमापत्तौरनात्रेति योजयति । नाऽष्टौ विमोचानात्मान-
 दति योजयति । नाऽष्टौ विमोचाननात्मानदति योजयति । न न-
 वाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरात्रेति* योजयति । न नवाऽनुपूर्वविहार-

* आत्मानदति पाठोयुक्तः प्रतिभाति ।

समापत्तीरनात्मेति* योजयति । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽऽप्रणिहित-
 विमोक्षमुखान्यात्मानीति योजयति । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽऽप्रणिहित-
 विमोक्षमुखान्यनात्मानीति योजयति । नाऽभिज्ञानात्मेति योजयति ।
 नाऽभिज्ञाननात्मेति योजयति । न समाधीनात्मानइति योजयति
 न समाधीननात्मानइति योजयति । न धारणीमुखान्यात्मानीति
 योजयति । न धारणीमुखान्यनात्मानीति योजयति । न दृशतथागत-
 वलान्यात्मानीति योजयति । न दृशतथागतवलान्यनात्मानीति योज-
 यति । न वैशारद्यान्यात्मानीति योजयति । न वैशारद्यान्यनात्मा-
 नीति योजयति । न प्रतिसम्बिद्भ्रान्नात्मानइति योजयति । न प्रति-
 सम्बिदोऽनात्मानइति योजयति । न महामैत्रीमात्मेति योजयति ।
 न महामैत्रीमनात्मेति योजयति । न महाकरुणामात्मेति योज-
 यति । न महाकरुणामनात्मेति योजयति । नाऽष्टादशाऽऽवेणिक
 बुद्धधर्मानात्मानइति योजयति । नाऽष्टादशाऽऽवेणिकबुद्धधर्मानना-
 त्मानइति योजयति । न श्रोतश्रापत्तिफलमात्मेति योजयति । न
 श्रोतश्रापत्तिफलमनात्मेति योजयति । न सहदागामिफलमात्मेति
 योजयति । न सहदागामिफलमनात्मेति योजयति । नाऽनागामि-
 फलमात्मेति योजयति । नाऽनागामिफलमनात्मेति योजयति । ना-
 ऽर्हत्त्वमात्मेति योजयति । नाऽर्हत्त्वमनात्मेति योजयति । न प्रत्येक-
 बोधिमात्मेति योजयति । न प्रत्येकबोधिमनात्मेति योजयति । न
 मार्गाऽऽकारजतामात्मेति योजयति । न मार्गाऽऽकारजतामनात्मेति
 योजयति । न सर्वाऽऽकारजतामात्मेति योजयति । न सर्वाऽऽकार-

* अनात्मानइति युक्तः प्रतिभाति ।

जनामनात्मेति योजयति । एवं नरन् गारुडतोपुत्र बोधिमत्तो-
मनामन्तः प्रजापारमितायां शुकदति वक्तव्यः ।

पुनरपरं गारुडतोपुत्र बोधिमत्तोमनामन्तः प्रजापारमितायां
चरन् न रूपं शान्तमिति योजयति । न रूपमशान्तमिति योजयति ।
न वेदनां शान्तेति योजयति । न वेदनामशान्तेति योजयति । न
संज्ञां शान्तेति योजयति । न संज्ञामशान्तेति योजयति । न संस्का-
रान् शान्ता इति योजयति । न संस्कारानशान्ता इति योजयति ।
न विज्ञानं शान्तमिति योजयति । न विज्ञानमशान्तमिति योज-
यति । न चक्षुः शान्तमिति योजयति । न चक्षुरशान्तमिति योज-
यति । न श्रोत्रं शान्तमिति योजयति । न श्रोत्रमशान्तमिति
योजयति । न घ्राणं शान्तमिति योजयति । न घ्राणमशान्तमिति
योजयति । न जिह्वां शान्तेति योजयति । न जिह्वामशान्तेति
योजयति । न कायं शान्तमिति योजयति । न कायमशान्तमिति*
योजयति । न मनः शान्तमिति योजयति । न मनोऽशान्तमिति
योजयति । न रूपं शान्तमिति योजयति । न रूपमशान्तमिति
योजयति । न शब्दं शान्तमिति योजयति । न शब्दमशान्तमिति
योजयति । न गन्धं शान्तमिति योजयति । न गन्धमशान्तमिति
योजयति । न रसं शान्तमिति योजयति । न रसमशान्तमिति
योजयति । न स्पर्शं शान्तमिति योजयति । न स्पर्शमशान्तमिति
योजयति । न धर्मान् शान्ताइति योजयति । न धर्मानशान्ताइति
योजयति । न चक्षुर्विज्ञानं शान्तमिति योजयति । न चक्षुर्विज्ञान-

मन्त्रान्तमिति योजयति । न श्रीचक्रविज्ञानं गान्तमिति योजयति । न श्रीचक्रविज्ञानमगान्तमिति योजयति । न प्राणविज्ञानं गान्तमिति योजयति । न प्राणविज्ञानमगान्तमिति योजयति । न जिज्ञाविज्ञानं गान्तमिति योजयति । न जिज्ञाविज्ञानमगान्तमिति योजयति । न वायुविज्ञानं गान्तमिति योजयति । न वायुविज्ञानमगान्तमिति योजयति । न मनोविज्ञानं गान्तमिति योजयति । न मनोविज्ञानमगान्तमिति योजयति । न चक्षुःसंस्पर्शं गान्तमिति योजयति । न चक्षुःसंस्पर्शमगान्तमिति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शं गान्तमिति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शमगान्तमिति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शं गान्तमिति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शमगान्तमिति योजयति । न जिह्वासंस्पर्शं गान्तमिति योजयति । न जिह्वासंस्पर्शमगान्तमिति योजयति । न कायसंस्पर्शं गान्तमिति योजयति । न कायसंस्पर्शमगान्तमिति योजयति । न मनः संस्पर्शं गान्तमिति योजयति । न मनःसंस्पर्शमगान्तमिति योजयति । न चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययां^(१) वेदनां गान्तेति योजयति । न चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामगान्तेति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां गान्तेति योजयति । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामगान्तेति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां गान्तेति योजयति । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामगान्तेति योजयति । न जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां गान्तेति योजयति । न जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनामगान्तेति योजयति । न कायसंस्पर्शप्रत्ययां

(१) कार्यं प्रत्ययते गच्छतीति प्रत्ययः कारणमिति रत्नप्रभा । प्रत्ययो-
ऽधीनप्रपञ्चज्ञानविश्वासहेतुख्यत्वमरः ।

वेदनां शान्तेति योजयति । न कायमंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामशान्तेति योजयति । न मनः संस्पर्गप्रत्ययां वेदनां शान्तेति योजयति । न मनः संस्पर्गप्रत्ययां वेदनामशान्तेति योजयति । न पृथिवीधातुं शान्तेति योजयति । न पृथिवीधातुमशान्तेति योजयति । नाऽऽधातुं शान्तेति योजयति । नाऽऽधातुमशान्तेति योजयति । न तेजोधातुं शान्तेति योजयति । न तेजोधातुमशान्तेति योजयति । न वायुधातुं शान्तेति योजयति । न वायुधातुमशान्तेति योजयति । नाऽऽकाशधातुं शान्तइति योजयति । नाऽऽकाशधातुमशान्तइति योजयति । न विज्ञानधातुं शान्तइति योजयति । न विज्ञानधातुमशान्तइति योजयति । नाऽऽविद्यां^(१) शान्तेति योजयति । नाऽऽविद्यामशान्तेति योजयति । न संस्कारान् शान्ताइति योजयति । न संस्कारानशान्ताइति योजयति । न विज्ञानं शान्तमिति योजयति ।

* शान्तेति च पाठः ।

(१) क्षणिकेषु स्थिरत्वबुद्धिरविद्या । ततोरागद्वेषमोहाः संस्काराभवन्ति । तेभ्यो गर्भस्थस्यार्थं विज्ञानमुत्पद्यते । तस्माच्चालयविज्ञानात् पृथिव्यादि चतुष्टयं नामाश्रयत्वान्नाम भवति । ततो रूपं सितासितात्मकं शुक्रशोणितं निष्पद्यते गर्भस्थकललबुद्बुदाऽवस्था नामरूपपदार्थइति निष्कर्षः । विज्ञानं पृथिव्यादिचतुष्टयं रूपञ्चेति षट् आयतनानियस्येन्द्रियजातस्य तत् षडायतनं । नामरूपेन्द्रियाणां मिथः संयोगः स्पर्शः । ततः सुखादिकावेदना, तथा पुनर्विषयदृष्ट्या, तथा प्रवृत्तिरूपादानं । तेन भवत्यस्माज्जन्मेति भवोधर्मादिस्ततो जातिर्देहजन्म पञ्चस्कन्धसमुदायइति यावत् जातानां स्कन्धानां परिपाको जरास्कन्धः नाशो मरणम् । इति शाररीकमाथ्य टीका, रत्नप्रभा ।

न जिज्ञानमगान्तमिति योजयति । न नामरूपं गान्तमिति योज-
यति न नामरूपमगान्तमिति योजयति । न पदायतनं गान्तमिति
योजयति न पदायतनमगान्तमिति योजयति । न स्थिं गान्तमिति
योजयति न स्थिमगान्तमिति योजयति । न वेदनां गान्तेति
योजयति न वेदनामगान्तेति योजयति । न तृष्णां गान्तेति
योजयति न तृष्णामगान्तेति योजयति । नोपादानं गान्तमिति*
योजयति नोपादानमगान्तमिति† योजयति । न भवं गान्तमिति
योजयति न भवमगान्तमिति योजयति । न जातिं गान्तेति
योजयति न जातिमगान्तेति योजयति । न जरामरणं गान्तमिति
योजयति न जरामरणमगान्तमिति योजयति । न दानपारमितां
गान्तेति योजयति न दानपारमितामगान्तेति योजयति । न
शीलपारमितां गान्तेति योजयति न शीलपारमितामगान्तेति
योजयति । न चान्तिपारमितां गान्तेति योजयति न चान्ति-
पारमितामगान्तेति योजयति न वीर्यपारमितां गान्तेति योजयति
न वीर्यपारमितामगान्तेति योजयति । न ध्यानपारमितां गान्तेति
योजयति । न ध्यानपारमितामगान्तेति योजयति । न प्रज्ञापार-
मितां गान्तेति योजयति । न प्रज्ञापारमितामगान्तेति योज-

* अगान्तेति घ पुस्तके पाठः । एवं परत्र गान्तेति अगान्तेति पु० नपु०
सकयोर्विशेष्यत्वेऽपि प्रयोगः । पुस्तकचतुष्टये दृश्यते ।

† शान्त इति ख, ग, घ पुस्तके पाठः । एवं परत्र घातुशब्द विशेष्य
स्मिन्ने शान्त इति अशान्त इति सर्वत्र पाठः ख, ग, घ, पुस्तकेषु
दृश्यते ।

यति । नाऽध्यात्मशून्यतां शान्तेति योजयति । नाऽध्यात्मशून्यता-
 मशान्तेति योजयति । न वहिर्द्धाशून्यतां शान्तेति योजयति । न
 वहिर्द्धाशून्यतामशान्तेति योजयति । नाऽध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतां
 शान्तेति योजयति । नाऽध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतामशान्तेति योजयति ।
 न शून्यताशून्यतां शान्तेति योजयति । न शून्यताशून्यताम-
 शान्तेति योजयति । न महाशून्यतां शान्तेति योजयति ।
 न महाशून्यतामशान्तेति योजयति । न परमार्थशून्यतां शान्तेति
 योजयति । न परमार्थशून्यतामशान्तेति योजयति । न संस्कृत-
 शून्यतां शान्तेति योजयति । न संस्कृतशून्यतामशान्तेति योज-
 यति । नाऽसंस्कृतशून्यतां शान्तेति योजयति । नाऽसंस्कृतशून्यताम-
 शान्तेति योजयति । नाऽत्यन्तशून्यतां शान्तेति योजयति । नाऽत्य-
 न्तशून्यतामशान्तेति योजयति । नाऽनवराऽयशून्यतां शान्तेति योज-
 यति । नाऽनवराऽयशून्यतामशान्तेति योजयति । नाऽनवकारशून्यतां
 शान्तेति योजयति । नाऽनवकारशून्यतामशान्तेति योजयति । न
 प्रकृतिशून्यतां शान्तेति योजयति । न प्रकृतिशून्यतामशान्तेति योज-
 यति । न मर्त्यधर्मशून्यतां शान्तेति योजयति । न मर्त्यधर्मशून्यता-
 मशान्तेति योजयति । न स्वप्नशून्यतां शान्तेति योजयति । न
 स्वप्नशून्यतामशान्तेति योजयति । नाऽनुपलम्बशून्यतां शान्तेति
 योजयति । नाऽनुपलम्बशून्यतामशान्तेति योजयति । नाऽभावशून्यतां
 शान्तेति योजयति । नाऽभावशून्यतामशान्तेति योजयति । न
 स्वभावशून्यतां शान्तेति योजयति । न स्वभावशून्यतामशान्तेति
 योजयति । नाऽभावस्वभावशून्यतां शान्तेति योजयति । नाऽभावस्व-

शान्तास्यशान्तान्ति योजयति । न मृत्युप्रस्थानानि शान्तानीति योजयति । न मृत्युप्रस्थानान्यशान्तानीति योजयति । न मम्यकृत्वाणानिशान्तानीति । योजयति न मम्यकृत्वाणान्यशान्तानीति योजयति । न अरुणपादान् शान्तादिति योजयति । न अरुणपादान् शान्तादिति योजयति । नेन्द्रियाणिशान्तानीति योजयति । नेन्द्रियाण्यशान्तानीति योजयति । न वसानिशान्तानीति योजयति । न वसान्यशान्तानीति योजयति । न बोध्यज्ञानिशान्तानीति योजयति । न बोध्यज्ञान्यशान्तानीति योजयति । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं शान्तान्ति योजयति । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गमशान्तान्ति योजयति । न ध्यानानिशान्तानीति योजयति । न ध्यानान्यशान्तानीति योजयति । नाऽऽप्रमाणानिशान्तानीति योजयति । नाऽऽप्रमाणान्यशान्तानीति योजयति । नाऽऽरुण्यसमापत्तौः शान्तादिति योजयति । नाऽऽरुण्यसमापत्तौरशान्तादिति योजयति । न विमोचान् शान्तादिति योजयति । न विमोचानशान्तादिति योजयति । न नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तौः शान्तादिति योजयति । न नावऽनुपूर्वविहारसमापत्तौरशान्तादिति योजयति । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि शान्तानीति योजयति । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखान्यशान्तानीति योजयति । नाऽभिज्ञाः शान्तादिति योज-

* नाऽऽर्यस्यानिशान्तानीति योजयति नाऽऽर्यस्यानिशान्तानीति योजयति घ पाठः ।

† शान्तादिति ख, ग, घ, पुस्तकेषु पाठः

‡ नाऽनुपूर्वेति घ पाठः

यति । नाऽभिज्ञानशान्तादिति योजयति । न समाधीन् शान्तादिति
 योजयति । न समाधीनशान्तादिति योजयति । न धारणीमुखानि
 शान्तानीति योजयति । न धारणीमुखान्यशान्तानीति योजयति ।
 न दृशतयागतबलानिशान्तानीति योजयति । न दृशतयागतबला-
 न्यशान्तानीति योजयति । न चत्वारिवैशारद्यानि शान्तानीति
 योजयति । न चत्वारिवैशारद्यान्यशान्तानीति योजयति । न चतस्रः
 प्रतिमंविदः शान्तादिति योजयति । न चतस्रः प्रतिमंविदोऽशान्ता
 दिति योजयति । न महामैत्रीं शान्तेति योजयति । न महामैत्री-
 मशान्तेति योजयति । न महाकरुणां शान्तेति योजयति । न महा-
 करुणामशान्तेति योजयति । नाऽष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान्
 शान्तादिति योजयति । नाऽष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मानशान्ता
 दिति योजयति । न श्रोत-आपत्तिफलं शान्तमिति योजयति । न
 श्रोत-आपत्तिफलमशान्तमिति योजयति । न सकृदागामिफलं
 शान्तमिति योजयति न सकृदागामिफलमशान्तमिति योजयति ।
 नाऽनागामिफलं शान्तमिति योजयति नाऽनागामिफलमशान्तमिति
 योजयति । नाऽर्हत्त्वं शान्तमिति योजयति नाऽर्हत्त्वमशान्तमिति
 योजयति । न प्रत्येकबोधिं शान्तदिति योजयति न प्रत्येकबोधि-
 मशान्तदिति योजयति । न मार्गाऽऽकारजतां शान्तेति योज-
 यति । न मार्गाऽऽकारजतामशान्तेति योजयति । न सर्वाऽऽकार-
 जतां शान्तेति योजयति । न सर्वाऽऽकारजतामशान्तेति योजयति ।
 एवं चरन् शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रजापारमितायां
 युक्तदति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
युज्यमानो नरूपं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न वेदनां
शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न संज्ञां शून्यमिति वाऽ-
शून्यमिति वा युज्यते । न संस्काराः 'शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा
युज्यते । न विज्ञानं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न
चक्षुः शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न श्रोत्रं शून्यमिति
वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न घ्राणं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा
युज्यते । न जिह्वां शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न कायं
शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न मनः शून्यमिति वाऽ-
शून्यमिति वा युज्यते । न रूपं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा
युज्यते । न शब्दं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न गन्धं
शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न रसं शून्यमिति वाऽ-
शून्यमिति वा युज्यते । न स्पर्शं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा
युज्यते । न धर्मान् शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा युज्यते । न चक्षु-
र्विज्ञानं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानं
शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न घ्राणविज्ञानं शून्यमिति
वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न जिह्वाविज्ञानं शून्यमिति वाऽशून्य-
मिति वा युज्यते । न कायविज्ञानं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा
युज्यते । न मनोविज्ञानं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न
चक्षुः संस्पर्शं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शं
शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शं शून्यमिति

* न संस्कारान् दिति श्, ग, घ, च पाठः ।

वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न जिह्वासंस्पर्शं शून्यमिति वाऽऽशून्य-
 मिति वा युज्यते । न कायसंस्पर्शं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा
 युज्यते । न मनःसंस्पर्शं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न
 चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां शून्येति वाऽऽशून्येति वा युज्यते । न
 श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां शून्येति वाऽऽशून्येति वा युज्यते । न घ्राण-
 संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां शून्येति वाऽऽशून्येति वा युज्यते । न जिह्वा-
 संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां शून्येति वाऽऽशून्येति वा युज्यते । न काय-
 संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां शून्येति वाऽऽशून्येति वा युज्यते । न मनः
 संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां शून्येति वाऽऽशून्येति वा युज्यते । न पृथिवी-
 धातुं शून्य*मिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । नाऽऽकाशधातुं शून्यमिति
 वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न तेजोधातुं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति
 वा युज्यते । न वायुधातुं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते ।
 नाऽऽकाशधातुं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न विज्ञान-
 धातुं शून्यदिति वाऽऽशून्यदिति वा युज्यते । नाविद्यां शून्येति वाऽ-
 शून्येति वा युज्यते । न संस्कारान् शून्यादिति वाऽऽशून्यादिति वा
 युज्यते । न विज्ञानं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न
 नामरूपं शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न षडायतनं
 शून्यमिति वाऽऽशून्यमिति वा युज्यते । न स्पर्शं शून्यमिति वाऽ-

* ख, ग, घ, च पुस्तकेषु शून्य इति वा अशून्य इति वा पाठः । एवं
 सर्वत्र धातुशब्दविशेषस्थले दृश्यते ।

† शून्येति अशून्येति, च पुस्तके पाठः । ख, ग, घ, च पुस्तकेषु शून्याइति
 अशून्य, इति यथायथं पाठः ।

न स्वभावशून्यतां शून्येति वाऽशून्येति वा युज्यते । नाऽभावस्वभाव-
 शून्यतां शून्येति वाऽशून्येति वा युज्यते । न स्तन्युपस्थानानिशून्या-
 नीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । न सम्यक् ग्रहाणानि शून्या-
 नीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । नर्द्धिपादान् शून्यादिति वाऽ-
 शून्यादिति वा युज्यते । नेन्द्रियाणि शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा
 युज्यते । नवलानि शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । न
 बोध्यङ्गानि शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । नाऽऽर्थाऽष्टाऽङ्ग-
 मार्गं शून्यदिति वाऽशून्यदिति वा युज्यते । नार्थ्यसत्यानि शून्यानीति
 वाऽशून्यानीति वा युज्यते । न ध्यानानि शून्यानीति वाऽशून्या-
 नीति वा युज्यते । नाऽप्रमाणानि शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा
 युज्यते । नाऽऽरूप्यसमापत्तीः शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा युज्यते ।
 नाऽष्टौ विमोचान् शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा युज्यते । न नवा-
 ऽनुपूर्वविचारसमापत्तीः शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा युज्यते । न
 शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि शून्यानीति वाऽशून्या-
 नीति वा युज्यते । नाभिज्ञाः शून्यादिति वा अशून्यादिति वा
 युज्यते । न समाधीन् शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा युज्यते । न
 धारणीमुखानि शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । न तथा-
 गतवल्लानि शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । न वैशारद्यानि
 शून्यानीति वाऽशून्यानीति वा युज्यते । न प्रतिसंविदः शून्यादिति
 वाऽशून्यादिति वा युज्यते । न महामैत्रीं शून्येति वाऽशून्येति वा
 युज्यते । न महाकरुणां शून्येति वाऽशून्येति वा युज्यते । नाऽऽवे-
 णिकबुद्धधर्मान् शून्यादिति वाऽशून्यादिति वा युज्यते । न श्रोत-

आपत्तिपक्षं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । न महादागानि-
 पत्तं शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । नाऽनागानिपत्तं
 शून्यमिति वाऽशून्यमिति वा युज्यते । नाऽरुचं शून्यमिति वाऽशून्य-
 मिति वा युज्यते । न प्रत्येकबोधिं शून्यरति वाऽशून्यरति वा
 युज्यते । न सर्वज्ञतां शून्येति वाऽशून्येति वा युज्यते । न
 भागांऽऽधारज्ञतां शून्येति वाऽशून्येति वा युज्यते । न सर्व्यांऽऽकार-
 ज्ञतां शून्येति वाऽशून्येति वा युज्यते । एवं परन् शारदतीपुत्र
 योधिमन्वोमहामन्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तदति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र योधिमन्वोमहामन्वः प्रज्ञापारमितायां
 परन् न रूपं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न
 वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न संज्ञां निमित्तेति
 वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न संस्कारान् निमित्तादति वाऽनिमि-
 त्तादति वा युज्यते । न विज्ञानं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति
 वा युज्यते । न स्रुर्निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते ।
 न श्रोत्रं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न घ्राणं
 निमित्तमिति वा अनिमित्तमिति वा युज्यते । न जिह्वां निमि-
 त्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न कायं निमित्तमिति
 वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न मनोनिमित्तमिति वाऽनिमित्त-
 मिति वा युज्यते । न रूपं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न शब्दं निमित्तदति वा ऽनिमित्तदति वा युज्यते । न
 गन्धं निमित्तदति वाऽनिमित्तदति वा युज्यते । न रसं निमित्तमिति

* निमित्तेति अनिमित्तेति ख, ग, घ पुस्तकेषु यथायथं पाठः ।

वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न स्पृशं निमित्तमिति वाऽनिमित्त-
 मिति वा युज्यते । न धर्मान् निमित्तादिति वाऽनिमित्तादिति
 वा युज्यते । न चतुर्भिर्ज्ञानं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानं निमित्तमिति वा अनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न घ्राणविज्ञानं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न जिह्वाविज्ञानं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न कायविज्ञानं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न मनोविज्ञानं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न चक्षुः संस्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न जिह्वासंस्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न कायसंस्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न मनः संस्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न कायसंस्पर्शप्रत्ययां वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न मनः संस्पर्शप्रत्ययां वेदनां निमित्तेति वा अनि-
 मित्तेति वा युज्यते । न पृथिवीधातुं निमित्तमिति वाऽनिमित्त-
 मिति वा युज्यते । नाऽध्यातुं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा

युज्यते । न तेजोधातुं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते ।
 न वायुधातुं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । नाऽ-
 ऽकाशधातुं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न
 विज्ञानधातुं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । नाऽविद्यां
 निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न संस्कारान् निमित्ता-
 दिति वाऽनिमित्तादिति वा युज्यते । न विज्ञानं निमित्तमिति
 वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न नामरूपं निमित्तमिति वाऽनि-
 मित्तमिति वा युज्यते । न षड्वाचनं निमित्तमिति वाऽनिमित्त-
 मिति वा युज्यते । न स्पर्शं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न वेदनां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न
 दृष्ट्यां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नोपादानं निमित्त-
 मिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न भवं* निमित्तमिति
 वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न जातिं निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न जरामरणं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा
 युज्यते । न दानपारमितां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते ।
 न शीलपारमितां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न
 चान्तिपारमितां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न
 वीर्यपारमितां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न ध्यान-
 पारमितां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न प्रज्ञापारमितां
 निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽध्यात्मशून्यतां निमि-
 त्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न वरिदांशून्यतां निमित्तेति

* निमित्तमिति ष्यनिमित्तमिति ख, ग, घ एतकेषु पाठः ।

वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतां निमित्तेति
 वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न शून्यताशून्यतां निमित्तेति वाऽनि-
 मित्तेति वा युज्यते । न महाशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । न परमाऽर्थशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा
 युज्यते । न संस्कृतशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते ।
 नाऽसंस्कृतशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽत्यन्त-
 शून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽनवराऽग्रशून्यतां
 निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽनवकारशून्यतां
 निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न प्रकृतिशून्यतां निमित्तेति
 वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न सर्व्वधर्मशून्यतां निमित्तेति वाऽनि-
 मित्तेति वा युज्यते । न खलक्षणशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति
 वा युज्यते । नाऽनुपलम्भशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा
 युज्यते । नाऽभावशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते ।
 न स्वभावशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽभाव-
 स्वभावशून्यतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न स्रत्युप-
 स्थानानि निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । न सम्यक्
 प्रहाणानि निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । नर्द्धि-
 पादान् निमित्ता*निति वाऽनिमित्तानिति वा युज्यते । नेन्द्रियाणि
 निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । न वस्तानि निमि-
 त्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । न बोध्यङ्गानि निमि-

* निमित्ता इति ख, घ पुस्तकयोः पाठः ।

त्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । नाऽऽख्याऽष्टाऽङ्गमार्ग-
 निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । नाऽऽर्थ्यमत्यानि-
 निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । न ध्यानानि-
 निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । नाऽप्रमाणानि-
 निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते । नाऽऽरूप्यसमापत्ती-
 र्निमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा युज्यते । न विमोचानि-
 निमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा युज्यते । न नवाऽनुपूर्वविहार-
 समापत्तीर्निमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा युज्यते । न शून्यता-
 ऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि निमित्तानीति वाऽनिमित्ता-
 नीति वा युज्यते । नाऽभिज्ञानिमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा
 युज्यते । न समाधीन् निमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा युज्यते ।
 न धारणीमुखानि निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते ।
 न तथागतवल्लानि निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते ।
 न वैशारद्यानि निमित्तानीति वाऽनिमित्तानीति वा युज्यते ।
 न प्रतिस्मिदोनिमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा युज्यते । न
 महामैत्रीं निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न महाकरुण-
 निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । नाऽष्टाद्शाऽऽवेणिकबुद्ध-
 धर्मान् निमित्तादति वाऽनिमित्तादति वा युज्यते । न श्रोतश्रा-
 पत्तिफलं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न स्रष्टा-
 गामिफलं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । नाऽना-
 गामिफलं निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । नाऽर्हत्त्वं
 निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न प्रत्येकबोधि-

निमित्तमिति वाऽनिमित्तमिति वा युज्यते । न सर्वज्ञतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न मार्गाऽऽकारज्ञतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । न सर्वाऽऽकारज्ञतां निमित्तेति वाऽनिमित्तेति वा युज्यते । एवञ्चरञ्कारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपं प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते* । न वेदनां प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न संज्ञां प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न संस्कारान् प्रणिहिताइति वाऽप्रणिहिता इति वा युज्यते । न विज्ञानं प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न चक्षुः प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न श्रोत्रं प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न घ्राणं प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न जिह्वां प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न कांथं प्रणिहितइति वाऽप्रणिहितइति वा युज्यते । न मनः प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न रूपं प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न शब्दं प्रणिहितइति वाऽप्रणिहितइति वा युज्यते । न गन्धं प्रणिहितइति वाऽप्रणिहितइति वा युज्यते । न रसं प्रणिहितइति वाऽप्रणिहितइति वा युज्यते । न स्पर्शं प्रणिहितइति वाऽप्रणिहितइति वा युज्यते । न धर्मान् प्रणिहिताइति

* घ पुस्तके सर्वत्रप्रणिहितमिति पाठः ।

† प्रणिहितमिति अप्रणिहितमिति ख, ग, घ पुस्तकेषु पाठः । एवं परत्र ।

न शून्यताशून्यतां प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न
 मृदाशून्यतां प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न परमाऽर्थ-
 शून्यतां प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न मंशूतशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽमंशूतशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽत्यन्तशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽनवराऽग्रशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽनवकारशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न प्रकृतिशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न सर्वधर्मशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न खल्लक्षणशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽनुपक्रमशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽभावशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न स्वभावशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽभावस्वभावशून्यतां
 प्रणिहितेति वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न कृत्युपस्थानानि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न सम्यक्प्रहाणानि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । नर्द्धिपादान्
 प्रणिहितादिति वाऽप्रणिहितादिति वा युज्यते । नन्द्रियाणि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न वल्लानि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न बोध्यङ्गानि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न मार्गं
 प्रणिहितदिति वाऽप्रणिहितदिति वा युज्यते । नाऽऽर्थ्यमत्यानि

प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न ध्यानानि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । नाऽप्रमाणानि
 प्रणिहितानीति वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । नाऽऽरूप्यममापत्तीः
 प्रणिहितादति वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते । नाऽष्टौविमोचान्
 प्रणिहितादति वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते । न नवाऽनुपूर्व-
 विहरसमापत्तीः प्रणिहितादति वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते ।
 न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि प्रणिहितानीति
 वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । नाऽभिज्ञाः प्रणिहितादति
 वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते । न समाधीन् प्रणिहितादति
 वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते । न धारणीमुखानि प्रणिहितानीति
 वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न तथागतबलानि प्रणिहितानीति
 वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न वैशारद्यानि प्रणिहितानीति
 वाऽप्रणिहितानीति वा युज्यते । न प्रतिभस्विदः प्रणिहितादति
 वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते । न महामैत्रीं प्रणिहितेति
 वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । न महाकरुणां प्रणिहितेति
 वाऽप्रणिहितेति वा युज्यते । नाऽष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्धधर्मान्
 प्रणिहितादति वाऽप्रणिहितादति वा युज्यते । न श्रोतश्रापन्तिफलं
 प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न सहदागामिफलं
 प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । नाऽनागामिफलं
 प्रणिहितमिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । नाऽर्हत्त्वं प्रणिहित-
 मिति वाऽप्रणिहितमिति वा युज्यते । न प्रत्येकबोधिं प्रणिहितदति
 वाऽप्रणिहितदति वा युज्यते । न सर्वज्ञतां प्रणिहितेति

घतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न कायविज्ञानमुत्पद्यतइति
 वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न मनोविज्ञानमुत्पद्यतइति वा
 निरुध्यतइति वा युज्यते । न चक्षुः संस्पर्गमुत्पद्यतइति वा निरुध्यत
 इति वा युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्गमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति
 वा युज्यते । न घ्राणसंस्पर्गमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते ।
 न जिह्वासंस्पर्गमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न काद-
 संस्पर्गमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न मनः संस्पर्ग-
 मुत्पद्यतइति वा निरुध्यत इति वा युज्यते । न चक्षुः संस्पर्गप्रत्ययां*
 वेदनामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्ग-
 प्रत्ययां वेदनामुत्पद्यत इति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते ।
 न जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा
 युज्यते । न कायसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति
 वा युज्यते । न मनः संस्पर्गप्रत्ययां वेदनामुत्पद्यतइति वा निरुध्यत
 इति वा युज्यते । न पृथिवीधातुमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति
 वा युज्यते । नाऽऽन्धातुमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 तेजोधातुमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न वायुधातु-
 मुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽऽकाशधातुमुत्पद्यत-
 इति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न विज्ञानधातुमुत्पद्यतइति वा
 निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽऽविद्यामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति

* न चक्षुः संस्पर्गप्रामिति ख, ग, घ, च एस्तके पाठः । एवं परत्र ।

वा युज्यते । न संस्काराभास्यत्तदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते ।
 न विद्यानसुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न नामरूप-
 स्यत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न पदाद्यतनसुत्पद्यत-
 दिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न स्पर्शसुत्पद्यतदिति वा निरु-
 ध्यतदिति वा युज्यते । न वेदनासुत्पद्यत दिति वा निरुध्यतदिति
 वा युज्यते । न तृणसुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते ।
 नोषादानसुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न भवसुत्पद्यत-
 दिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न जातिसुत्पद्यतदिति वा
 निरुध्यतदिति वा युज्यते । न जरामरणसुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति
 वा युज्यते । न दानपारमितामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा
 युज्यते । न शौचपारमितामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा
 युज्यते । न छान्तिपारमितामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते ।
 न वीर्यपारमितामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न
 ध्यानपारमितामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न प्रज्ञा-
 पारमितामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । नाऽध्यात्मशून्य-
 तामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यत दिति वा युज्यते । न वद्विद्धांशून्यता-
 सुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । नाऽध्यात्मवद्विद्धांशून्य-
 तामुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न शून्यताशून्यतासु-
 त्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न महाशून्यतासुत्पद्यतदिति
 वा निरुध्यतदिति वा युज्यते । न परमाऽर्थशून्यतासुत्पद्यतदिति वा
 निरुध्यतदिति वा युज्यते । न संस्कृतशून्यतासुत्पद्यतदिति वा निरु-
 ध्यतदिति वा युज्यते । नाऽसंस्कृतशून्यतासुत्पद्यतदिति वा निरुध्यतदिति

वा युज्यते । नाऽत्यन्तशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते ।
 नाऽनवराऽग्रशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते ।
 नाऽनवकारशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 प्रकृतिशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 सर्वधर्मशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 खलक्षणशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽनुप-
 लम्भशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽभाव-
 शून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 स्वभावशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते ।
 नाऽभावखभावशून्यतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न
 स्मृत्युपस्थानान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न सम्यक्
 प्रहाणान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । नर्द्धिपादानु-
 त्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । नेन्द्रियाण्युत्पद्यन्तइति
 वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न बलान्युत्पद्यन्तइति वा
 निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न बोध्यङ्गान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्त-
 इति वा युज्यते । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति
 वा युज्यते । नाऽऽर्यसत्यान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा
 युज्यते । न ध्यानान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते ।
 नाऽप्रमाणान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते ।
 नाऽऽरूयममापत्तीः उत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते ।
 नाऽष्टौविमोचानुत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न
 नवाऽनुपूर्वविहारममापत्तीः उत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा

युज्यते । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽऽप्रणिहितविमोक्षमुखान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । नाऽभिज्ञाउत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न समाधीनुत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न धारणीमुखान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न तथागतवल्लान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न वैशारद्यान्युत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न प्रतिषम्बिदः उत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न महामैत्रीमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न महाकरुणामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽऽवेणिकबुद्धधर्मानुत्पद्यन्तइति वा निरुध्यन्तइति वा युज्यते । न श्रोतश्रापत्तिफलमुत्पद्यतइति वा निरुध्यत इति वा युज्यते । न मल्लदागामिफलमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽनागामिफलमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । नाऽर्हत्त्वमुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न प्रत्येकबोधिसुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न मार्गाऽऽकारज्ञतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । न सर्वाऽऽकारज्ञतामुत्पद्यतइति वा निरुध्यतइति वा युज्यते । एवञ्च-
रञ्कारदत्तीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युगाइति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नरूपमतीतमिति युज्यते । न रूपमनागतमिति युज्यते । न रूपं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न वेदनामतीतेति युज्यते । न वेदनामनागतेति युज्यते । न वेदनां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न

संज्ञामतीतेति युज्यते । न संज्ञामनागतेति युज्यते । न संज्ञां
 प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न संस्कारानतीतादिति युज्यते । न
 संस्काराननागतादिति युज्यते । न संस्कारान् प्रत्युत्पन्नादिति
 युज्यते । न विज्ञानमतीतमिति युज्यते । न विज्ञानमनागतमिति
 युज्यते । न विज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न चक्षुरतीतमिति
 युज्यते । न चक्षुरनागतमिति युज्यते । न चक्षुः प्रत्युत्पन्नमिति
 युज्यते । न श्रोत्रमतीतमिति युज्यते । न श्रोत्रमनागतमिति
 युज्यते । न श्रोत्रं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न घ्राणमतीतमिति
 युज्यते । न घ्राणमनागतमिति युज्यते । न घ्राणं प्रत्युत्पन्नमिति
 युज्यते । न जिह्वामतीतेति युज्यते । न जिह्वामनागतेति
 युज्यते । न जिह्वां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न कायमतीतमिति
 युज्यते । न कायमनागतमिति युज्यते । न कायं प्रत्युत्पन्नमिति
 युज्यते । न मनोऽतीतमिति युज्यते । न मनोऽनागतमिति
 युज्यते । न मनः प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न रूपमतीतमिति
 युज्यते । न रूपमनागतमिति युज्यते । न रूपं प्रत्युत्पन्नमिति
 युज्यते । न शब्दमतीतमिति युज्यते । न शब्दमनागतमिति
 युज्यते । न शब्दं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न गन्धमतीतमिति
 युज्यते । न गन्धमनागतमिति युज्यते । न गन्धं प्रत्युत्पन्नमिति
 युज्यते । न रसमतीतमिति युज्यते । न रसमनागतमिति
 युज्यते । न रसंप्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न स्पर्शमतीतमिति युज्यते ।
 न स्पर्शमनागतमिति युज्यते । न स्पर्शं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते ।
 न धर्मानतीतादिति युज्यते । न धर्माननागतादिति युज्यते ।

न धर्मान् प्रत्युत्पन्नाइति युज्यते । न चक्षुर्विज्ञानमतीतमिति युज्यते । न चक्षुर्विज्ञानमनागतमिति युज्यते । न चक्षुर्विज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानमतीतमिति युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानमनागतमिति युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न घ्राणविज्ञानमतीतमिति युज्यते । न घ्राणविज्ञानमनागतमिति युज्यते । न घ्राणविज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न जिह्वाविज्ञानमतीतमिति युज्यते । न जिह्वाविज्ञानमनागतमिति युज्यते । न जिह्वाविज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न कायविज्ञानमतीतमिति युज्यते । न कायविज्ञानमनागतमिति युज्यते । न कायविज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न मनोविज्ञानमतीतमिति युज्यते । न मनोविज्ञानमनागतमिति युज्यते । न मनोविज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न चक्षुःसंस्पर्शमतीतमिति युज्यते* । न चक्षुःसंस्पर्शमनागतमिति युज्यते । न चक्षुःसंस्पर्शं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शमतीतमिति युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शमनागतमिति युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शमतीतमिति युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शमनागतमिति युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न जिह्वासंस्पर्शमतीतमिति युज्यते । न जिह्वासंस्पर्शमनागतमिति युज्यते । न जिह्वासंस्पर्शं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न कायसंस्पर्शमतीतमिति युज्यते । न कायसंस्पर्शमनागतमिति युज्यते । न कायसंस्पर्शं प्रत्यु-

* संस्पर्शशब्दविशेषणानामतीतानागतप्रत्युत्पन्नशब्दानां पुंसिप्रयोगः च-
पुस्तके दृश्यते ।

त्यन्नमिति युज्यते । न मनःसंस्पर्गमतीतमिति युज्यते । न मनः-
 संस्पर्गमनागतमिति युज्यते । न मनःसंस्पर्गं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते ।
 न चक्षुःसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामतीतेति युज्यते । न चक्षुःसंस्पर्ग-
 प्रत्ययां वेदनामनागतेति युज्यते । न चक्षुःसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां
 प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामतीतेति युज्यते ।
 न श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामनागतेति युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययां
 वेदनां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामतीतेति
 युज्यते । न घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामनागतेति युज्यते । न घ्राण-
 संस्पर्गप्रत्ययां वेदनां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययां
 वेदनामतीतेति युज्यते । न जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामनागतेति
 युज्यते । न जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न
 कायसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामतीतेति युज्यते । न कायसंस्पर्गप्रत्ययां
 वेदनामनागतेति युज्यते । न कायसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । न मनःसंस्पर्गप्रत्ययां वेदनामतीतेति युज्यते । न मनः-
 संस्पर्गप्रत्ययां वेदनामनागतेति युज्यते । न मनःसंस्पर्गप्रत्ययां
 वेदनां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न पृथिवीधातुमतीतइति युज्यते ।
 न पृथिवीधातुमनागतइति युज्यते । न पृथिवीधातुं प्रत्युत्पन्नइति
 युज्यते । नाऽऽधातुमतीतइति युज्यते । नाऽऽधातुमनागतइति
 युज्यते । नाऽऽधातुं प्रत्युत्पन्नइति युज्यते । न तेजोधातुमतीतइति
 युज्यते । न तेजोधातुमनागतइति युज्यते । न तेजोधातुं प्रत्यु-
 त्पन्नइति युज्यते । न वायुधातुमतीतइति युज्यते । न वायुधातु-
 मनागतइति युज्यते । न वायुधातुं प्रत्युत्पन्नइति युज्यते । नाऽऽ-

काशधातुमतीतदति युज्यते । नाऽऽकाशधातुमनागतदति युज्यते ।
 नाऽऽकाशधातुं प्रत्युत्पन्नदति युज्यते । न विज्ञानधातुमतीतदति
 युज्यते । न विज्ञानधातुमनागतदति युज्यते । न विज्ञानधातुं
 प्रत्युत्पन्नदति युज्यते । नाऽविद्यामतीतेति युज्यते । नाऽविद्यामना-
 गतेति युज्यते । नाऽविद्यां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न संस्कारानतीता-
 दति युज्यते । न संस्काराननागतादति युज्यते । न संस्कारान्
 प्रत्युत्पन्नादति युज्यते । न विज्ञानमतीतमिति युज्यते । न विज्ञान-
 मनागतमिति युज्यते । न विज्ञानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न
 नामरूपमतीतमिति युज्यते । न नामरूपमनागतमिति युज्यते ।
 न नामरूपं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न षडायतनमतीतमिति
 युज्यते । न षडायतनमनागतमिति युज्यते । न षडायतनं प्रत्युत्पन्न-
 मिति युज्यते । न स्पर्शमतीतमिति युज्यते । न स्पर्शमनागतमिति
 युज्यते । न स्पर्शं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न वेदनामतीतेति
 युज्यते । न वेदनामनागतेति युज्यते । न वेदनां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । न तृष्णामतीतेति युज्यते । न तृष्णामनागतेति युज्यते ।
 न तृष्णां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । नोपादानमतीतमिति युज्यते ।
 नोपादानमनागतमिति युज्यते । नोपादानं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते ।
 न भवमतीतमिति युज्यते । न भवमनागतमिति युज्यते । न भवं
 प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न जातिमतीतेति युज्यते । न जातिमना-
 गतेति युज्यते । न जातिं प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न जरामरणमतीत-

• भवशब्दविशेषणानामतीतादिशब्दानां क्लृप्तलिङ्गे प्रयोगः पुस्तक-
 पत्रके दृश्यते ।

मिति युज्यते । न जरामरणमनागतमिति युज्यते । न जरामरण
 प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न दानपारमितामतीतेति युज्यते । न
 दानपारमितामनागतेति युज्यते । न दानपारमितां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । न शीलपारमितामतीतेति युज्यते । न शीलपारमिता
 मनागतेति युज्यते । न शीलपारमितां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न चान्ति
 पारमितामतीतेति युज्यते । न चान्तिपारमितामनागतेति युज्यते ।
 न चान्तिपारमितां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न वीर्यपारमितामतीतेति
 युज्यते । न वीर्यपारमितामनागतेति युज्यते । न वीर्यपारमितां
 प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न ध्यानपारमितामतीतेति युज्यते । न
 ध्यानपारमितामनागतेति युज्यते । न ध्यानपारमितां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । न प्रज्ञापारमितामतीतेति युज्यते । न प्रज्ञापारमिता-
 मनागतेति युज्यते । न प्रज्ञापारमितां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते ।
 नाऽध्यात्मशून्यतामतीतेति युज्यते । नाऽध्यात्मशून्यतामनागतेति
 युज्यते । नाऽध्यात्मशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न वहिर्द्धाशून्य-
 तामतीतेति युज्यते । न वहिर्द्धाशून्यतामनागतेति युज्यते । न
 वहिर्द्धाशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । नाऽध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतामती-
 तेति युज्यते । नाऽध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतामनागतेति युज्यते ।
 नाऽध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न शून्यताशून्यता-
 मतीतेति युज्यते । न शून्यताशून्यतामनागतेति युज्यते । न
 शून्यताशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न महाशून्यतामतीतेति युज्यते
 न महाशून्यतामनागतेति युज्यते । न महाशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । न परमाऽर्थशून्यतामतीतेति युज्यते । न परमाऽर्थशून्य-

तामनागतेति युज्यते । न परमाऽर्थशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते ।
 न संस्कृतशून्यतामतीतेति युज्यते । न संस्कृतशून्यतामनागतेति
 युज्यते । न संस्कृतशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । नाऽसंस्कृतशून्यताम-
 तीतेति युज्यते । नाऽसंस्कृतशून्यतामनागतेति युज्यते । नाऽसंस्कृत-
 शून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । नाऽत्यन्तशून्यतामतीतेति युज्यते ।
 नाऽत्यन्तशून्यतामनागतेति युज्यते । नाऽत्यन्तशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । नाऽनवराऽग्रशून्यतामतीतेति युज्यते । नाऽनवराऽग्रशून्य-
 तामनागतेति युज्यते । नाऽनवराऽग्रशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते ।
 नाऽनवकारशून्यतामतीतेति युज्यते । नाऽनवकारशून्यतामनागतेति
 युज्यते । नाऽनवकारशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न प्रकृतिशून्यता-
 मतीतेति युज्यते । न प्रकृतिशून्यतामनागतेति युज्यते । न प्रकृति-
 शून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न सर्वधर्मशून्यतामतीतेति युज्यते ।
 न सर्वधर्मशून्यतामनागतेति युज्यते । न सर्वधर्मशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । न खलचणशून्यतामतीतेति युज्यते । न खलचणशून्यता-
 मनागतेति युज्यते । न खलचणशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते ।
 नाऽनुपलम्भशून्यतामतीतेति युज्यते । नाऽनुपलम्भशून्यतामनागतेति
 युज्यते । नाऽनुपलम्भशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । नाऽभावशून्यता-
 मतीतेति युज्यते । नाऽभावशून्यतामनागतेति युज्यते । नाऽभावशून्यतां
 प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न स्वभावशून्यतामतीतेति युज्यते । न स्वभाव-
 शून्यतामनागतेति युज्यते । न स्वभावशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते ।
 नाऽभावस्वभावशून्यतामतीतेति युज्यते । नाऽभावस्वभावशून्यतामना-
 गतेति युज्यते । नाऽभावस्वभावशून्यतां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न

सम्युपस्थानान्यतीतानीति युज्यते । न सम्युपस्थानान्यनागतानीति
 युज्यते । न सम्युपस्थानानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । न सम्यक्
 प्रहाणान्यतीतानीति युज्यते । न सम्यक्प्रहाणान्यनागतानीति
 युज्यते । न सम्यक्प्रहाणानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । नर्द्धिपादा
 नर्तीतादिति युज्यते । नर्द्धिपादाननागता इति युज्यते । नर्द्धिपादा
 प्रत्युत्पन्ना इति युज्यते । नेन्द्रियाण्यतीतानीति युज्यते । नेन्द्रियाण्य
 नागतानीति युज्यते । नेन्द्रियाणि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । न
 वलान्यतीतानीति युज्यते । न वलान्यनागतानीति युज्यते । न
 वलानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । न बोध्यङ्गान्यतीतानीति युज्यते ।
 न बोध्यङ्गान्यनागतानीति युज्यते । न बोध्यङ्गानि प्रत्युत्पन्नानीति
 युज्यते । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गमतीतदिति युज्यते । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्ग-
 मार्गमनागतदिति युज्यते । नाऽर्याऽष्टाऽऽङ्गमार्गं प्रत्युत्पन्नदिति
 युज्यते । नाऽऽर्यसत्यान्यतीतानीति युज्यते । नाऽऽर्यसत्यान्यनागता-
 नीति युज्यते । नाऽऽर्यसत्यानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । न
 ध्यानान्यतीतानीति युज्यते । न ध्यानान्यनागतानीति युज्यते ।
 न ध्यानानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । नाऽप्रमाणान्यतीतानीति
 युज्यते । नाऽप्रमाणान्यनागतानीति युज्यते । नाऽप्रमाणानि
 प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । नाऽऽरूपसमापत्तीरतीतादिति युज्यते ।
 नाऽऽरूपसमापत्तीरनागतादिति युज्यते । नाऽऽरूपसमापत्तीः प्रत्यु-
 त्पन्नादिति युज्यते । नाऽष्टौविमोचानतीतादिति युज्यते । नाऽष्टौ-
 विमोचाननागतादिति युज्यते । नाऽष्टौविमोचान् प्रत्युत्पन्नादिति
 युज्यते । न नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरतीतादिति युज्यते । न

नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरनागतादिति युज्यते । न नवाऽनुपूर्व-
विहारसमापत्तीः प्रत्युत्पन्नादिति युज्यते । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्र-
णिहितविमोक्षमुखान्यतीतानीति युज्यते । न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्र-
णिहितविमोक्षमुखान्यनागतानीति युज्यते । न शून्यताऽऽनिमित्ता-
ऽप्रणिहितविमोक्षमुखानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । नाऽभिज्ञा-
श्रुतीतादिति युज्यते । नाऽभिज्ञाश्रुतनागतादिति युज्यते । नाऽभिज्ञाः
प्रत्युत्पन्नादिति युज्यते । न समाधीनतीतादिति युज्यते । न समा-
धीननागतादिति युज्यते । न समाधीन् प्रत्युत्पन्नादिति युज्यते । न
धारणीमुखान्यतीतानीति युज्यते । न धारणीमुखान्यनागतानीति
युज्यते । न धारणीमुखानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । न दश तथा-
गतबलान्यतीतानीति युज्यते । न दश तथागतबलान्यनागतानीति
युज्यते । न दश तथागतबलानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते । न
चत्वारि वैशारद्यान्यतीतानीति युज्यते । न चत्वारि वैशारद्यान्यना-
गतानीति युज्यते । न चत्वारि वैशारद्यानि प्रत्युत्पन्नानीति युज्यते ।
न चतस्रः प्रतिसंविदोऽतीतादिति युज्यते । न चतस्रः प्रतिसंविदो-
ऽनागतादिति युज्यते । न चतस्रः प्रतिसंविदः प्रत्युत्पन्नादिति युज्यते ।
न महामैत्रीमतीतेति युज्यते । न महामैत्रीमनागतेति युज्यते ।
न महामैत्रीं प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न महाकरुणामतीतेति युज्यते ।
न महाकरुणामनागतेति युज्यते । न महाकरुणां प्रत्युत्पन्नेति युज्यते ।
नाऽष्टादशाऽऽवेणिकबुद्धधर्मानतीता इति युज्यते । नाऽष्टादशा-
ऽऽवेणिकबुद्धधर्माननागतादिति युज्यते । नाऽष्टादशाऽऽवेणिकबुद्ध-
धर्मान् प्रत्युत्पन्नादिति युज्यते । न श्रोतश्रापत्तिफलमतीतमिति

युज्यते । न श्रोतश्रापत्तिफलमनागतमिति युज्यते । न श्रोतश्रापत्ति-
 फलं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न सकृदागामिफलमतीतमिति युज्यते ।
 न सकृदागामिफलमनागतमिति युज्यते । न सकृदागामिफलं
 प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । नाऽनागामिफलमतीतमिति युज्यते ।
 नाऽनागामिफलमनागतमिति युज्यते । नाऽनागामिफलं प्रत्युत्पन्न-
 मिति युज्यते । नाऽर्हत्वमतीतमिति युज्यते । नाऽर्हत्वमनागतमिति
 युज्यते । नाऽर्हत्वं प्रत्युत्पन्नमिति युज्यते । न प्रत्येकबोधिमतीतेति
 युज्यते । न प्रत्येकबोधिमनागतेति युज्यते । न प्रत्येकबोधिं
 प्रत्युत्पन्नेति युज्यते । न मार्गाऽऽकारज्ञतामतीतेति युज्यते । न
 मार्गाऽऽकारज्ञतामनागतेति युज्यते । न मार्गाऽऽकारज्ञतां प्रत्युत्प-
 न्नेति युज्यते । न सर्वाऽऽकारज्ञतामतीतेति युज्यते । न सर्वा-
 ऽऽकारज्ञतामनागतेति युज्यते । न सर्वाऽऽकारज्ञतां प्रत्युत्पन्नेति
 युज्यते । एवञ्चरञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां युक्तः इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् न रूपं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न वेदनां सारेति
 न दुर्बलेति युज्यते । न संज्ञां सारेति न दुर्बलेति युज्यते । न
 संस्कारान्धारादिति न दुर्बलादिति युज्यते । न विज्ञानं सारमिति
 न दुर्बलमिति युज्यते । न चक्षुः सारमिति न दुर्बलमिति
 युज्यते । न श्रोत्रं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न घ्राणं
 सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न जिह्वां सारेति न दुर्बलेति
 युज्यते । न कायं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न मनः

सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न रूपं सारमिति न दुर्बल-
 मिति युज्यते । न शब्दं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न
 रसं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न रसं सारमिति न
 दुर्बलमिति युज्यते । न स्पर्शं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते ।
 न अक्षान् सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न अक्षुब्धज्ञानं सार-
 मिति न दुर्बलमिति युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानं सारमिति न दुर्बल-
 मिति युज्यते । न घ्राणविज्ञानं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते ।
 न जिह्वाविज्ञानं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न काय-
 विज्ञानं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न मनोविज्ञानं
 सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न अक्षुःसंस्पर्शः* सारमिति न
 दुर्बलमिति वा युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शः सारमिति न दुर्बलमिति
 युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शः सारमिति वा न दुर्बलमिति वा युज्यते ।
 न जिह्वासंस्पर्शः सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न कायसंस्पर्शः
 सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न मनःसंस्पर्शः सारमिति न
 दुर्बलमिति युज्यते । न अक्षुःसंस्पर्शप्रत्यया वेदना सारमिति न
 दुर्बलेति युज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्यया वेदना सारमिति न दुर्बलेति
 युज्यते । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्यया वेदना सारमिति न दुर्बलेति युज्यते । न

* अक्षुस्तक्के, ख, ग, घ अक्षुस्तकेषु अ संस्पर्शविशेषणायोः सारदुर्बल-
 शब्दयोःसंसिप्रयोगाद्दृश्यते । रूपवेदनादिशब्दानां द्वितीयान्तत्वं पूर्वं
 निर्दिष्टं संस्पर्शादिशब्दानासात्र प्रथमान्तत्वं । दृग् केगाभिप्रायेणेदृग् ।
 वैधर्म्यं यत्प्रकृताकृतं तन्नाऽनुभवपथमधिरोहति । अथवा लेखकदोषः
 प्रसिद्धिमागतः ।

जिज्ञासंस्पर्शप्रत्यया वेदना सारति न दुर्बलेति युज्यते । न काय
 संस्पर्शप्रत्यया वेदना सारति न दुर्बलेति युज्यते । न मनः संस्पर्शप्रत्यया
 वेदना सारति न दुर्बलेति युज्यते । न पृथिवीधातुः सारइति न
 दुर्बलइति युज्यते । नाऽऽत्मातुः सारइति न दुर्बलइति युज्यते । न
 तेजोधातुः सारइति न दुर्बलइति युज्यते । न वायुधातुः सारइति
 न दुर्बलइति युज्यते । नाऽऽकाशधातुः सारइति न दुर्बलइति
 युज्यते । न विज्ञानधातुः सारइति न दुर्बलइति युज्यते । नाऽवि-
 द्यासारति न दुर्बलेति युज्यते । न संस्कारान् साराइति न दुर्बला-
 इति युज्यते । न विज्ञानं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते ।
 न नामरूपं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न षडायतनं सार-
 मिति न दुर्बलमिति युज्यते । न स्पर्शः सारइति न दुर्बलइति
 युज्यते । न वेदनासारति न दुर्बलेति युज्यते । न तृष्णासारति न
 दुर्बलेति युज्यते । नोपादानं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न
 भवं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते । न जातिं सारति न
 दुर्बलेति युज्यते । न जरामरणं सारमिति न दुर्बलमिति युज्यते ।
 न दानपारमितासारति न दुर्बलेति युज्यते । न शीलपारमिता
 सारति न दुर्बलेति युज्यते । न चान्तिपारमिता सारति न दुर्ब-
 लेति युज्यते । न वीर्यपारमिता सारति न दुर्बलेति युज्यते । न
 ध्यानपारमिता सारति न दुर्बलेति युज्यते । न प्रज्ञापारमिता
 सारति न दुर्बलेति युज्यते । नाऽऽध्यात्मशून्यता सारति न दुर्बलेति
 युज्यते । न वैदृष्टांशून्यता सारति न दुर्बलेति युज्यते । नाऽऽध्यात्म-
 वैदृष्टांशून्यता सारति न दुर्बलेति युज्यते । न शून्यताशून्यता सारति

दुर्वलादति युज्यते । नाऽऽनिमित्तं सारमिति न दुर्वलमिति युज्यते । नाऽप्रणिहितं सारमिति न दुर्वलमिति युज्यते । नाऽभिज्ञाः सारादति न दुर्वलादति युज्यते । न धारणीमुखानि साराणीति न दुर्वलानीति युज्यते । न दृशतथागतचलानि साराणीति न दुर्वलानीति युज्यते । न चत्वारिवैशारद्यानि साराणीति न दुर्वलानीति युज्यते । न चतस्रः प्रतिसम्भिदः सारादति न दुर्वलादति युज्यते । न महामैत्री सारेति न दुर्वलेति युज्यते । न महाकरुणा सारेति न दुर्वलेति युज्यते । नाऽष्टादशाऽऽवेणिकबुद्धधर्माः सारादति न दुर्वलादति युज्यते । न श्रोतश्रापत्तिफलं सारमिति न दुर्वलमिति युज्यते । न सक्रदागामिफलं सारमिति न दुर्वलमिति युज्यते । नाऽनागामिफलं सारमिति न दुर्वलमिति युज्यते । नाऽर्हत्त्वं सारमिति न दुर्वलमिति युज्यते । न प्रत्येकबोधिं सारेति न दुर्वलेति युज्यते । न मार्गाऽऽकारज्ञता सारेति न दुर्वलेति युज्यते । न सर्वाऽऽकारज्ञता सारेति न दुर्वलेति युज्यते । एवञ्चरञ्कारदतीपुत्रबोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तइति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न संज्ञाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न संस्काराः अस्तीति

* न संस्काराः अस्तीति न नाऽस्तीति पाठः पुस्तकपत्रके दृश्यते । अस्तीति

न अस्तीति पाठोऽप्यस्ति ।

न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न विज्ञानमस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न चक्षुरस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न विद्युज्यते । न श्रोत्रमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न विद्युज्यते । न घ्राणमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते ।
 न जिह्वामस्तीति नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न काय-
 मस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न मनोऽस्तीति
 न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न रूपमस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न विद्युज्यते । न शब्दोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 विद्युज्यते । न गन्धोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न
 रसोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न स्पर्शोऽस्तीति
 न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न धर्माऽस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न चतुर्विज्ञानमस्तीति न नाऽ-
 स्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न श्रोत्रविज्ञानमस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न विद्युज्यते । न घ्राणविज्ञानमस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न विद्युज्यते । न जिह्वाविज्ञानमस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न विद्युज्यते । न कायविज्ञानमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न विद्युज्यते । न मनोविज्ञानमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 विद्युज्यते । न चतुः संस्पर्शोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्यु-
 ज्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते ।
 न घ्राणसंस्पर्शोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न विद्युज्यते । न

* एष पाठः पुस्तकपत्रके दृश्यते । जिह्वेति पाठोयुक्तः प्रतिभाति ।

न जिह्वासंस्पर्शोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 कायसंस्पर्शोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न मनः
 संस्पर्शोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न चक्षुः
 संस्पर्शप्रत्यया वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्यया वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 न घ्राणसंस्पर्शप्रत्यया वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियु-
 ज्यते । न जिह्वासंस्पर्शप्रत्यया वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न कायसंस्पर्शप्रत्यया वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । न मनः संस्पर्शप्रत्यया वेदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । न पृथिवीधातुरस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । नाऽग्नाधातुरस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न तेजोधातुरस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियु-
 ज्यते । न वायुधातुरस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 नाऽऽकाशधातुरस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 विज्ञानधातुरस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । नाऽवि-
 द्याऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न संस्कारा अस्तीति
 न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न विज्ञानमस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न नामरूपमस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । न यद्वायनमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न शब्दोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 न विदनाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न अस्तीति
 न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । शोषदानमस्तीति

न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न भवोऽस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । न जातिरस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न जगमरणमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न दानपारमिताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियु-
 ज्यते । न शीलपारमिताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियु-
 ज्यते । न चान्तिपारमिताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न वीर्यपारमिताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न ध्यानपारमिताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न प्रज्ञापारमिताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽध्यात्मशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न वह्निर्द्वाशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न शून्यताशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न महाशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न परमार्थशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न संस्कृतशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । नाऽसंस्कृतशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । नाऽत्यन्तशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽनवराऽपशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽनवकारशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न प्रकृतिशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न सर्वधर्मशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न

वियुज्यते । न स्वलक्षणशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽनुपलम्भशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽभावशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न स्वभावशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽभावस्वभावशून्यताऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते
 न वियुज्यते । न स्रष्ट्युपस्थानान्यस्तीति* न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । न सम्यक्प्रहाणान्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियु-
 ज्यते । न द्विपादाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 नेन्द्रियाण्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न बलान्य-
 स्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न बोध्यङ्गान्यस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । नाऽऽर्याऽष्टाऽङ्गमार्गाऽस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । नाऽऽर्याऽस्त्यान्यस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । न ध्यानान्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न
 वियुज्यते । नाऽप्रमाणान्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 नाऽऽरूप्यममापत्तयोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 नाऽष्टौविमोक्षाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न नवा-
 ऽनुपूर्वविहारममापत्तयोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 न शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखान्यस्तीति न नाऽस्तीति
 युज्यते न वियुज्यते । नाऽभिज्ञाः अस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न

* अस्ति सत्त्वेऽप्यौक्तात् इत्यमरोक्तेर्विद्यमानतावाधिनाऽस्तीत्यव्ययेनोप-
 पादनोयानि बहुवचनान्तैः पदैः सामानाधिकरण्यानि । क्रियापदत्वे
 त्यसङ्गतिरेवस्यादस्तीत्यस्य ।

वियुज्यते । न समाधयोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते ।
 न धारणीमुखान्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 दशतप्रागतवनान्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 चत्वारिंशत्शारण्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 चत्वारः प्रतिगमितोऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 महासैन्यस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न महा-
 कक्षणाऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । नाऽष्टादशा-
 ऽऽद्वेषिकबुद्धधर्माऽस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 श्रोतश्रापतिफलमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न
 महादागामिफलमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । नाऽ-
 नागामिफलमस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । नाऽर्हत्त्व-
 मस्तीति न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न प्रत्येकबोधिरस्तीति
 न नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न मार्गाऽऽकारज्ञताऽस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते । न सर्वाऽऽकारज्ञताऽस्तीति न
 नाऽस्तीति युज्यते न वियुज्यते^(१) । एतच्चरञ्चारदत्तौपच बोधि-
 सत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्तदत्ति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदत्तौपच बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् न दानपारमितायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न शील
 पारमितायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न ज्ञान्तिपारमितायाः

(१) स प्रज्ञापारमितायां चरतीति नोपैति न चरतीति नोपैति चरति
 न चरतीति नोपैति नैव चरति न चरतीति नोपैति । एष पाठः ख,
 ग, घ पुस्तकेऽधिकः । प्रकान्ताऽननुक्तया प्रामादिकः प्रतिभाति ।

कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न वीर्यपारमितायाः कृते प्रज्ञा-
 पारमितायां चरति । न ध्यानपारमितायाः कृते प्रज्ञापारमितायां
 चरति । न प्रज्ञापारमितायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति ।
 नाऽध्यात्मशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न वहिर्द्वाशू-
 न्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽध्यात्मवहिर्द्वाशून्य-
 तायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न शून्यताशून्यतायाः कृते
 प्रज्ञापारमितायां चरति । न महाशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमि-
 तायां चरति । न परमाऽर्थशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां
 चरति । न संकृतशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽ-
 संकृतशून्यतायां कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽत्यन्तशून्यतायाः
 कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽनवराऽग्रशून्यतायाः कृते
 प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽनवकारशून्यतायाः कृते प्रज्ञापार-
 मितायां चरति । न प्रकृतिशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति ।
 न मर्षधर्मशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न स्मृत्तचण-
 शून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽनुपलभाशून्यतायाः
 कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽभावशून्यतायाः कृते प्रज्ञापार-
 मितायां चरति । न स्वभावशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां
 चरति । नाऽभावम्भभावशून्यतायाः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति ।
 नाऽत्रैव्यभ्रमेः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न मत्त्वपरिपाकहे-
 तोः प्रज्ञापारमितायां चरति । न बुद्धक्षेत्रपरिशोधनायं प्रज्ञापार-
 मितायां चरति । न मन्त्रप्रदानानां कृते प्रज्ञापारमितायां चरति ।
 न मन्त्रप्रदानानां कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न शिष्टपादानां

एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नेन्द्रियाणां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न इन्द्रानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न शोभद्गानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽऽख्याऽष्टाऽऽनामस्य एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽऽयमत्यानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न ध्यानानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽप्रमाणानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽऽह्यसमापत्तीनां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽष्टानां विमोद्याणां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न नवाऽनुपूर्वविचारसमापत्तीनां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न शून्यतायाः एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽऽनिमित्तस्य एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽप्रणिहितस्य एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽभिज्ञानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न समाधीनां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न धारणीमुखानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न दृशानां तथागतवस्त्रानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न चतुर्णां वैशारद्यानां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न चतसृणां प्रतिभविदां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न महामैत्र्याः एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न महाकरुणायाः एते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽष्टादशानामावेणिकानां बुद्धधर्माणां एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न तथतायाः एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न धर्मधातोः एते प्रज्ञापारमितायां चरति । न भूतकोटेः एते प्रज्ञापारमितायां चरति ।

तत्कस्य हेतोर्न हि बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां

चरति* । कस्यचिद्धर्मस्य सम्यग्दं वा नानाकरणं वा विशेषं वा समनुपश्यति । एवञ्चरञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः ।

न स दिव्यस्य चक्षुषः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न दिव्यस्य श्रोत्रस्य कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न परचित्तज्ञानस्य कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न पूर्वनिवासाऽनुसृतेः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । न र्द्धिविधेः कृते प्रज्ञापारमितायां चरति । नाऽऽश्रवचयज्ञानस्य कृते प्रज्ञापारमितायां चरति ।

तत्कस्य हेतोः । तथाहि प्रज्ञापारमितायां चरन्नप्रज्ञापारमितामेव समनुपश्यति प्रागेव बोधिसत्त्वः कुत एव सर्वाकारं सर्वाऽभिज्ञा उपलभ्यते । एवञ्चरञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो नैवं भवत्यहमृद्धिपादेषु स्थित्वा पूर्वस्थांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् सत्करिष्यामि गुरुं करिष्यामि मानयिष्यामि पूजयिष्यामि । नैवं भवत्यहमृद्धिपादेषु स्थित्वा दक्षिणस्थांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् सत्करिष्यामि गुरुं करिष्यामि मानयिष्यामि पूजयिष्यामि । नैवं भवत्यहमृद्धिपादेषु स्थित्वा पश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्तान् सर्वान् सत्करिष्यामि गुरुं करिष्यामि मानयि-

* चरत्विति पाठोयुक्तः ।

स्यान्मि शान्तियुक्त्याम् । मैवं भवत्यष्टहृदिपादेषु स्थित्वा सत्त्वस्यो-
 दिदिग्म गङ्गानदीवाङ्मुकोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्मान्
 सव्यान् सत्त्वरिष्यामि शुक शरिष्यामि मानयिष्यामि पूजयिष्यामि ।
 मैवं भवत्यष्टहृदिपादेषु स्थित्वा सत्त्वस्योपमेषु दिदिग्म गङ्गानदीवाङ्मु-
 कोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्मान् सव्यान् सत्त्वरिष्यामि
 शुक शरिष्यामि मानयिष्यामि पूजयिष्यामि । मैवं भवत्यष्टहृदि-
 पादेषु स्थित्वा पुनरुदित्तस्योदिदिग्म गङ्गानदीवाङ्मुकोपमेषु लोक-
 धातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्मान् सव्यान् सत्त्वरिष्यामि शुकशरिष्यामि
 मानयिष्यामि पूजयिष्यामि । मैवं भवत्यष्टहृदिपादेषु स्थित्वा
 उदित्तस्योदिदिग्म गङ्गानदीवाङ्मुकोपमेषु लोकधातुषु ये
 बुद्धाभगवन्तस्मान् सव्यान् सत्त्वरिष्यामि शुकशरिष्यामि मानयि-
 ष्यामि पूजयिष्यामि । मैवं भवत्यष्टहृदिपादेषु स्थित्वा पश्चिमो-
 त्तस्योदिदिग्म गङ्गानदीवाङ्मुकोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्त-
 स्मान् सव्यान् सत्त्वरिष्यामि शुकशरिष्यामि मानयिष्यामि पूजयि-
 ष्यामि । मैवं भवत्यष्टहृदिपादेषु स्थित्वा उपरिष्ठादिदिग्म गङ्गा-
 नदीवाङ्मुकोपमेषु लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्मान् सव्यान्
 सत्त्वरिष्यामि शुकशरिष्यामि मानयिष्यामि पूजयिष्यामि । मैवं
 भवत्यष्टहृदिपादेषु स्थित्वाऽधस्तादिदिग्म गङ्गानदीवाङ्मुकोपमेषु
 लोकधातुषु ये बुद्धाभगवन्तस्मान् सव्यान् सत्त्वरिष्यामि शुक-
 शरिष्यामि मानयिष्यामि पूजयिष्यामि ।

न साऽयं भवति यत्ते बुद्धाभगवन्तो भाषन्ते तत्सर्वं दिव्येन
 श्रोत्रेण श्रोय्याम्यहं । तत्र लोकधातुषु सत्त्वानां चेतमैवचित्तं प्रज्ञ-

स्याम्यहं । तेषां पूर्वनिवासमनुस्मरिष्याम्यहं । दिव्येन चक्षुषा तान्
सर्वांश्च्यवमानानुपपद्यमानानुपपन्नांश्च द्रक्ष्यामि । अहमप्रमेया-
ऽसंख्येयान् सत्त्वान् परिनिर्वापयिष्यामीति । एवं खलु शारद्वती-
पुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्व प्रज्ञापारमितां युक्तदति वक्तव्यः ।

एवं खलु शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतो माह्विद्रान्वेष्यवतारगद्वेष्यवतारं न लभते । धान्यपि
कानिचिह्नौकिकलोकोत्तराणिकरणीयानि तान्यपि सर्वाणि प्रद-
लितानि भवन्ति । अनाभोगेनापरिकल्पितानि ये चाऽस्य केचि-
ह्नौकिकाः क्लेशास्ते सर्वे प्रदलिता भवन्ति । ये च ते पूर्वस्थां-
दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं
बोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति । माश्रावकभूमिं वा प्रत्येकबुद्धभूमिं
वा पतेदिति ।

ये च चत्वारो महाराजाः^(१) त्रायस्त्रिंशद्देवाः यामा^(२)स्तु-

(१) विंशत्यधिकशतद्वयसंख्याते गणदेवताभेदे । अष्टौ वसव एकादश-
रुद्रा द्वादशादित्याः इमे एव द्यावापृथिवीत्रयस्त्रिंशद्देवाः प्रजापतिश्चतु-
स्त्रिंशस्तदेनं प्रजापतिम् । शतपथब्राह्मणः ।

(२) स्वायम्भव मनोः प्रसूतिनामिकायां कन्यायां दत्तप्रजापतिना यज्ञो
दक्षिणा च दम्पतीजनितौ । यज्ञेन दक्षिणायां द्वादशयामसंज्ञकाः
उत्पादिताः ।

यज्ञस्य दक्षिणायान्तु पुत्राद्वादशजज्ञिरे ।

यामा इति समाख्याता देवाः स्वायम्भुवेऽन्तरे ॥

तस्य पुत्रान्तु यज्ञस्य दक्षिणायां सभासुराः । मार्कण्डेयपुराणम् ।

मन्यत्तराणि वक्ष्याम आद्यः स्वायम्भुवो मनुः ।

धाम्नौध्राद्यास्तस्य सुताः यामनाम तदासुराः ॥ यज्ञिपुराणम् ।

महामत्त्वमारचन्ति माहैव कश्चिद्वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । ये केचित् कायिकादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्म सर्वेण सर्वं न भवन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः सर्वमत्वान् मैव्यास्फुरति । ये च ते दक्षिणस्यांदिशि गङ्गानदी-
वालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महा-
सत्त्वमारचन्ति माश्रावकभूमिं प्रत्येकबुद्धभूमिं वा पतेदिति ।।

ये च चत्वारो महाराजास्त्रायस्त्रिंशादेवायामास्तुषितानिर्माण-
रतयः परनिर्मितवशवर्त्तिनोदेवाः ब्रह्मकायिकाः ब्रह्मपुरोहिताः
ब्रह्मपार्षद्याः महाब्रह्माः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
आभास्वराः शुभाः परीक्षाशुभाः अप्रमाणशुभाः शुभकृत्स्नाः वृहाः
परीक्षवृहा अप्रमाणवृहाः वृहत्फलाः अवृहाः अतपाः सुदृशाः
सुदर्शनाः अकनिशादेवास्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमारचन्ति ।
माहैव कश्चिद्वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । येऽपि
केचित्* कायिकादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्म सर्वेण सर्वं न
भवन्ति तत्कस्य हेतोस्तथाहि बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः सर्वमत्वान्
मैव्यास्फुरति । ये च ते पश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमारचन्ति
माश्रावकभूमिं वा प्रत्येकबुद्धभूमिं वा पतेदिति ।

ये च चत्वारो महाराजास्त्रायस्त्रिंशादेवायामाः तुषिताः
निर्माणरतयः परनिर्मितवशवर्त्तिनोदेवाः ब्रह्मकायिकादेवाब्रह्मपुरो-

परितोत्तमोत्तमाः महाभारतः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
 आभास्वराः शुभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणशुभाः शुभकत्तः वृष्टाः
 परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणशुभाः वृष्टः फलाः अष्टाः अतपाः सुदृगाः
 सुदर्गनाः अकनिष्ठादेवास्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमारचन्ति ।
 माह्वैव काश्चिदोधिमत्यस्य महामत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । येऽपि
 केचित् काश्चिदादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मो मर्त्येण सर्वं
 न भवन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः सर्वमत्त्वान्
 मैव्यास्युरति । ये उत्तरपूर्वस्थादिशि गङ्गानदीवालुकोपसेषु लोक-
 धातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमारचन्ति
 माथावकभृमिं वा प्रत्येकबुद्धभृमिं वा पतेदिति ।

ये च पत्नारो महाराजास्त्रायन्तिगादेवायामाः तुषिता-
 निष्ठाणरतयः परनिर्गितवशप्रर्त्तिनादेवाम्नाकायिकात्रह्मपुरोहिता-
 ब्रह्मपार्षद्यामहामहः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः आभा-
 स्वराः शुभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणशुभाः शुभकत्तः वृष्टाः परी-
 क्षवृष्टाः अप्रमाणवृष्टाः वृष्टत्फलाः अवृष्टाअतपाः सुदृगाः सुदर्गनाः
 अकनिष्ठादेवास्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमारचन्ति । माह्वैव
 काश्चिदोधिमत्यस्य महामत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । येऽपि केचित्
 काश्चिदादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मो मर्त्येण सर्वं न भवन्ति ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः सर्वमत्त्वान् मैव्या-
 स्युरति । ये च ते उत्तरपूर्वस्थादिशि गङ्गानदीवालुकोपसेषु
 लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महामत्त्वमारचन्ति
 माथावकभृमिं वा प्रत्येकबुद्धभृमिं वा पतेदिति ।

ये च चत्वारो महाराजास्त्रायस्त्रिंशादेवायामाः तुषिताः निर्माण-
 रतयः परनिर्मितवशवर्त्तिनोदेवान्नक्षत्रकायिकात्रक्षत्रपुरोहिताः
 ब्रह्मपार्षद्यामहाब्रह्मणः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
 आभास्वराः शुभाः परीत्तशुभाः अप्रमाणशुभाः शुभकृत्स्नाः वृहाः
 परीत्तवृहाः अप्रमाणवृहाः वृहत् फलाः अवृहाः अतपाः सुदृगाः
 सुदर्शनाः अकनिष्ठादेवास्तेपि तं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति ।
 माहैव कश्चिद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । येऽपि
 केचित् कायिकादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मं सर्वेण सर्वं न
 भवन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वसत्त्वान्
 मैत्र्यास्फुरति । ये च ते पूर्वदक्षिणस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
 लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति
 माश्रावकभूमिं वा प्रत्येकबुद्धभूमिं वा पतेदिति ।

ये च चत्वारो महाराजास्त्रायस्त्रिंशादेवायामाः तुषिताः निर्माण-
 रतयः परनिर्मितवशवर्त्तिनोदेवाः ब्रह्मकायिका—ब्रह्मपुरोहिताः
 ब्रह्मपार्षद्याः महाब्रह्मणः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
 आभास्वराः शुभाः परीत्तशुभाः अप्रमाणशुभाः शुभकृत्स्नाः वृहाः
 परीत्तवृहाः अप्रमाणवृहाः वृहत्फलाः अवृहाः अतपाः सुदृगाः
 सुदर्शनाः अकनिष्ठास्तेऽपि तं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति । माहैव
 कश्चिद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । येऽपि केचित्
 कायिकादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मं सर्वेण सर्वं न भवन्ति ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वसत्त्वान् मैत्र्या-
 स्फुरति । ये च ते दक्षिणपश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु

सोऽपि तदा, बृहामगवन्मन्त्रेऽपि तं बोधिमत्त्वं महासप्तमारचन्ति
नाशान्मन्त्रमि वा भक्तिकवुद्भूमि वा पतेदिति ।

ॐ ८ अन्तरोमहाराजास्त्रायस्त्रिंशद्देवायामाः तृपिताः
निर्माणरतयः परनिर्मितवशवर्त्तिमोदेवाम्नाकायिकाम्नापुरोरिता-
मद्वापार्थवाः महामद्वाणः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
आभास्वराः शुभाः परीक्षशुभाः अप्रमाणशुभाः शुभकृत्वाः दृष्टाः
परीक्षदृष्टाः अप्रमाणदृष्टाः दृष्टत्वाः अदृष्टाः अतपाः सुदृगाः
सुदर्शनाः अकनिष्ठादेवास्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महासप्त मारचन्ति ।
मासैव कश्चिदोधिमत्यस्य महासप्तस्यान्तरायं कार्षीदिति । येऽपि
कश्चित् कायिकादोषाम्नेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मो सर्व्येण सर्व्यं न
भवति । तन्नाथ्य तेमोक्षायाश्च बोधिमत्तोमहामत्तः सर्व्यमत्तान्
संस्थाप्युरति । येऽपि च ते पश्चिमोत्तरस्यादिभिः गङ्गानदी-
नामुत्तरेषु शोकाभाह्यु बृहामगवन्मन्त्रेऽपि तं बोधिमत्त्वं महा-
सप्तमारचन्ति । माश्रावधभूमिं वा प्रत्तिकवुद्भूमिं वा पतेदिति ।

ॐ ९ अन्तरोमहाराजास्त्रायस्त्रिंशद्देवा यामाः तृपिता
निर्माणरतयः परनिर्मितवशवर्त्तिमोदेवाम्नाकायिकाम्नापुरोरिता-
मद्वापार्थवाः महामद्वाणः आभाः परीक्षाऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
आभास्वराः शुभाः परीक्षशुभाः अप्रमाणशुभाः शुभकृत्वाः दृष्टाः
परीक्षदृष्टाः अप्रमाणदृष्टाः दृष्टत्वाः अदृष्टाः अतपाः सुदृगाः
सुदर्शनाः अकनिष्ठादेवास्तेऽपि तं बोधिमत्त्वं महासप्तमारचन्ति ।
मासैव कश्चिदोधिमत्यस्य महासप्तस्यान्तरायं कार्षीदिति । येऽपि
कश्चित् कायिकादोषाम्नेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मो सर्व्येण सर्व्यं न

भवन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि वोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्व्वसत्त्वान्
मैत्र्यास्फुरति । ये च तेऽधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
धातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं वोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति
माश्रावकभूमिं वा प्रत्येकबुद्धभूमिं वा पतेदिति ।

ये च चत्वारोमहाराजास्तायस्त्रिंशादेवायामाः तुषिताः निर्माण-
रतयः परनिर्मितवशवर्त्तिनो देवा ब्रह्मकायिकाः ब्रह्मपुरोहिताः
ब्रह्मपार्षद्याः महाब्रह्मणः आभाः परीत्ताऽऽभाः अप्रमाणाऽऽभाः
आभास्वराः शुभाः परीत्तशुभाः अप्रमाणशुभाः शुभकृत्ताः वृहाः
परीत्तवृहाः अप्रमाणवृहाः वृहत्फलाः अवृहाः अतपाः सुदृगाः
सुदर्शनाः अकनिष्ठादेवास्तेऽपि तं वोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति ।
माह्वैव कश्चिद्वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽन्तरायं कार्षीदिति । येऽपि
च केचित् कायिकादोषास्तेऽपि तस्य दृष्ट एव धर्मं सर्व्वेण सर्व्वं न
भवन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि वोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्व्वसत्त्वान्
मैत्र्यास्फुरति । ये च ते उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तेऽपि तं वोधिसत्त्वं महासत्त्वमारचन्ति
माश्रावकभूमिं वा प्रत्येकबुद्धभूमिं वा पतेदिति ।

ये च चत्वारोमहाराजास्तायस्त्रिंशादेवायामाः तुषिता देवा
निर्माणरतयः परनिर्मितवशवर्त्तिनो देवा ब्रह्मकायिकाः ब्रह्मपुरो-
हिताः ब्रह्मपार्षद्याः महाब्रह्मणः आभाः परीत्ताऽऽभाः अप्र-
माणाऽऽभाः आभास्वराः शुभाः परीत्तशुभाः अप्रमाणशुभाः
शुभकृत्ताः वृहाः परीत्तवृहाः अप्रमाणवृहाः वृहत्फलाः अवृहाः
अतपाः सुदृगाः सुदर्शनाः अकनिष्ठादेवास्तेऽपि तं वोधिसत्त्वं महा-

मन्त्रान्तर्गतः । शारदो बोधिमत्त्वस्य मन्त्रान्तर्गतत्वात् ।
 नार्थोक्तिः । चिदपि च नैचित्वात् । ततोऽपि तस्य दृष्ट एव
 चोक्तं मन्त्रेण च न भवति । तत्त्वस्य हेतोस्तथाहि बोधिमत्त्वो-
 मन्त्रान्तर्गतः मन्त्रान्तर्गतत्वात् । एतदन्तरात् शारदतीपुत्र बोधि-
 मत्त्वोमन्त्रान्तर्गतः प्रज्ञापारमितायां युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वस्य मन्त्रान्तर्गतस्य प्रज्ञापारमि-
 तायां चरतोऽल्पत्वेण चारणीशुद्धमन्त्राभिसुखानि प्रतिमानप्रतिम-
 स्विष्टानि वाऽभिसुखीभवति । मन्त्रोपपत्तायतनेषु च तथागता-
 नन्तः मन्त्रान्तर्गतानामवति । तेषु दुष्टैर्भगवद्भिर्नैकदाचिदिर-
 रितो भवति यावत्पुत्रां मन्त्रान्तर्गतोऽभिसुखी भवति ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वस्य मन्त्रान्तर्गतस्य प्रज्ञापारमि-
 तायां चरतो नैवं भवत्यसि कश्चिद्वर्णयोर्धर्मः शार्दं मयुष्यते वा
 विद्युष्यते वा । भवेति वा न भवेति वा । तत्त्वस्य हेतोस्तथाहि
 न तदर्थं न मन्त्रोपपत्तिं चोद्युष्यते वा विद्युष्यते वा । मन्त्रोपपत्ता
 न मन्त्रोपपत्ता । एवं खलु शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमन्त्रान्तर्गतः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वस्य मन्त्रान्तर्गतस्य प्रज्ञापारमि-
 तायां चरतो नैवं भवति कश्चिद्वर्ण धर्माधातुमभिसुख्येयं न वाऽ-
 भिसुख्येयं वा । तत्त्वस्य हेतोस्तथाहि न हि धर्माधातुमभिसुख्ये-
 योनाऽभिसुख्येयं वा । एवं खलु शारदतीपुत्र बो-
 धिमत्त्वोमन्त्रान्तर्गतः प्रज्ञापारमितायां चरन् युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमन्त्रान्तर्गतः प्रज्ञापारमितायां

चरन् न कश्चिद्धर्मभातव्यतिरिक्तं समनुपश्यति एवं सन्तु गारद-
तीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् युक्त इति
वक्तव्यः ।

पुनरपरं गारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रजापारमितायां
चरन् न धर्मभातोर्धर्माणाञ्च नानाकरणं करोति । एवं सन्तु
गारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् यु-
क्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं गारदतीपुत्र बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रजापार-
मितायां चरतो नैवं भवति धर्मभातुं प्रतिविध्येयं । तथा हि न स
कश्चिद्धर्मं समनुपश्यति येन धर्मेण योधर्मः प्रतिविध्येत । तथाचि-
स न धर्मभातुं शून्यइति योजयति नाऽशून्यइति योजयति । एवं
खलु गारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रजापारमितायां चरन्
युक्त इति वक्तव्यः ।

पुनरपरं गारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रजापारमितायां
चरन् न रूपं शून्यतया योजयति न शून्यतां रूपेण योजयति ।
न वेदनां शून्यतया योजयति न शून्यतां वेदनया योजयति । न
संज्ञां शून्यतया योजयति न शून्यतां संज्ञया योजयति । न
संस्कारान् शून्यतया योजयति न शून्यतां संस्कारैर्योजयति । न
विज्ञानं शून्यतया योजयति न शून्यतां विज्ञानेन योजयति । न
चक्षुः शून्यतया योजयति न शून्यतां चक्षुषा योजयति । न श्रोत्रं
शून्यतया योजयति न शून्यतां श्रोत्रेण योजयति । न घ्राणं शून्य-

* न कश्चिद्धर्मं धर्मभातव्यतिरिक्तमिति ग प्रत्यये प्राठः ।

तथा योजयति न शून्यतां प्राणेन योजयति । न जिह्वा शून्य-
तथा योजयति न शून्यतां जिह्वया योजयति । न कायं शून्य-
तथा योजयति न शून्यतां कायेन योजयति । न मनः शून्यतया
योजयति न शून्यतां मनसा योजयति । न रूपं शून्यतया योज-
यति न शून्यतां रूपेण योजयति । न शब्दं शून्यतया योजयति
न शून्यतां शब्देन योजयति । न गन्धं शून्यतया योजयति न
शून्यतां गन्धेन योजयति । न रसं शून्यतया योजयति न
शून्यतां रसेन योजयति । न स्पर्शं शून्यतया योजयति न शून्यतां
स्पर्शेन योजयति । न धर्माञ्छून्यतया योजयति न शून्यतां धर्मेण
योजयति । न चक्षुर्धातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां चक्षुर्धा-
तुना योजयति । न रूपधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां रूप-
धातुना योजयति । न चक्षुर्विज्ञानधातुं शून्यतया योजयति न
शून्यतां चक्षुर्विज्ञानधातुना योजयति । न श्रोत्रधातुं शून्यतया
योजयति न शून्यतां श्रोत्रधातुना योजयति । न शब्दधातुं
शून्यतया योजयति न शून्यतां शब्दधातुना योजयति । न श्रोत्र-
विज्ञानधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां श्रोत्रविज्ञानधातुना
योजयति । न घ्राणधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां घ्राण-
धातुना योजयति । न गन्धधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां
गन्धधातुना योजयति । न घ्राणविज्ञानधातुं शून्यतया योजयति न
शून्यतां घ्राणविज्ञानधातुना योजयति । न जिह्वाधातुं शून्यतया
योजयति न शून्यतां जिह्वाधातुना योजयति । न रसधातुं शून्य-
तया योजयति न शून्यतां रसधातुना योजयति । न जिह्वावि-

ज्ञानंधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां जिज्ञाविज्ञानधातुना
 योजयति । न कायधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां काय-
 धातुना योजयति । न स्पृष्टव्यधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां
 स्पृष्टव्यधातुना योजयति । न कायविज्ञानधातुं शून्यतया योजयति ।
 न शून्यतां कायविज्ञानधातुना योजयति । न मनोधातुं शून्य-
 तया योजयति न शून्यतां मनोधातुना योजयति । न धर्मधातुं
 शून्यतया योजयति न शून्यतां धर्मधातुना योजयति । न रूप-
 धातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां रूपधातुना योजयति । न
 चतुर्विज्ञानधातुं शून्यतया योजयति न शून्यतां चतुर्विज्ञानधातु-
 ना योजयति । न मनोविज्ञानधातुं शून्यतया योजयति न
 शून्यतां मनोविज्ञानधातुना योजयति । तत्कस्य हेतोरेषहि
 गारदतीपुत्र परमोयोगोयदुत शून्यतायोगः शून्यतायां गारदतीपुत्र
 चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो न आवकभूमौ वा न प्रत्येक बुद्धभूमौ वा
 पतति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति सत्त्वांश्च परिपाचयति । क्षिप्र-
 द्वाऽनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । ये केचिच्छारदतीपुत्र
 योगाः प्रज्ञापारमितायोगस्तेषामग्रआख्यायते ज्येष्ठआख्यायते श्रेष्ठ-
 आख्यायते वर आख्यायते प्रवर आख्यायते प्रणीत आख्यायते ।
 तत्कस्य हेतोरनुत्तरएष योगोयदुत प्रज्ञापारमितायोगः शून्यताऽऽ-
 निमित्ताऽप्रणिहितयोगः । एवं युज्यमानः गारदतीपुत्रबोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वो व्याहृतोवक्तव्यः ।

आमन्त्रीभूतयाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ । एवं युज्यमानः
 गारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽप्रमेयाऽभंग्येयानां मत्तानां अर्थं

करोतीति । न चाख्येवं भवत्यहं प्रज्ञापारमितायां युज्यते वा
 ति युज्यते* वा मां बुद्धाभगवन्तोव्याकरिष्यन्त्यहमामन्त्रीभृतोव्याक-
 रणस्य । अहं बुद्धैषं परिशोधयिष्याम्यहं मत्त्वान् परिपाचयिष्याम्य-
 हमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिममुधेत धर्मचक्रं प्रवर्त्तयिष्यामि ।
 तत्त्वस्य हेतोस्तथाहि । स धर्मधातुं व्यतिरेकीकरोति । न स
 धर्मधातोः किञ्चिदन्यद्वर्त्मं समनुपश्यति । यः प्रज्ञापारमितायां
 चरेद्यो वा बुद्धैर्भगवद्भिर्व्याक्रियेत । यो वाऽनुत्तरां सम्यक्सम्बोधि-
 मभिममुधेत । तत्त्वस्य हेतोस्तथाहि बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञा-
 पारमितायां चरतो न सत्त्वसंज्ञोत्पद्यते । नाऽऽत्मसंज्ञोत्पद्यते । न
 जीवसंज्ञोत्पद्यते । न जन्तुसंज्ञोत्पद्यते । न पोषसंज्ञोत्पद्यते । न
 पुरुषसंज्ञोत्पद्यते । न पुङ्गवसंज्ञोत्पद्यते । न मनुजसंज्ञोत्पद्यते ।
 न मानवसंज्ञोत्पद्यते । न कारकसंज्ञोत्पद्यते । न वेदक-
 संज्ञोत्पद्यते । न जानकसंज्ञोत्पद्यते । न पश्यकसंज्ञोत्पद्यते ।
 तत्त्वस्य हेतोस्तथाह्यत्यन्तं सत्त्वो नोत्पद्यते न निरुध्यते न हि
 सत्त्वस्योत्पादो निरोधः । यस्य च नोत्पादो न निरोधः स
 कथं प्रज्ञापारमितायां चरिष्यति । एवञ्चरञ्चारदतीपुत्रबोधि-
 सत्त्वो महामत्त्वः सत्त्वाऽनुत्पादतया प्रज्ञापारमितायां चरति ।
 सत्त्वशून्यतया प्रज्ञापारमितायां चरति । सत्त्वाऽनुपलब्ध्या प्रज्ञापा-
 रमितायां चरति । सत्त्वविविक्ततया प्रज्ञापारमितायां चरति । सत्त्व-
 प्रकृत्या प्रज्ञापारमितायां चरति । सत्त्वाऽस्वभावतया प्रज्ञापारमिता-
 यां चरति । एष शारदतीपुत्रबोधिमत्त्वानां महामत्त्वानां परमो .

* अथ एव पाठः पञ्चसु पुस्तकेषु । युज्ये इति युक्तम् ।

योगोयदुत प्रज्ञापारमिता योगः अयं शारदतीपुत्रबोधिमत्त्वो
महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतीयोगोयस्तदन्वान् योगानभिभू
तिष्ठति ।

अत्र च शारदतीपुत्रयोगे चरन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोदग
तथागतबलान्यभिनिर्हरति । चत्वारिवैशारद्यानि चतस्रः प्रतिस
म्बिदोमहामैत्री महाकरुणामष्टादशाऽऽवेणिकबुद्धधर्मानभिनिर्हरति
अत्र शारदतीपुत्रयोगे चरन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वो न मात्सर्यचित्त
मुत्पादयति । न दौःशील्यचित्तं न व्यापादचित्तं न कौमीय
चित्तं न विषेपचित्तं न दौष्प्रज्ञचित्तमुत्पादयति । एवमुक्तं
श्रायुष्मान् शारदतीपुत्रोभगवन्तमेतदबोचत् । योभगवन् बोधि
मत्त्वोमहामत्त्वोऽनेन प्रज्ञापारमितायोगेन विहरति । स कुतश्चुल्लेशो
पपन्नः । इतो वा च्युतः कुत्रोपपत्स्यते ।

भगवानाह । यः शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनेन प्रज्ञा-
पारमितायोगेन विहरति सोऽग्नेभ्यो बुद्धक्षेत्रेभ्यश्चुल्लेशोपपन्नो-
वेदितव्यः । तुषितेभ्योदेवनिकायेभ्यो मनुर्येभ्योवा चुल्लेशोपपन्नो-
वेदितव्यः । तत्र शारदतीपुत्रयोऽयं बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽग्नेभ्यो
बुद्धक्षेत्रेभ्यश्चुल्लेशोपपन्नः । एषत्तिप्रसिद्धं योगं समापद्यते । यद्ग-
प्रज्ञापारमितायोगं । अथ जातिव्यतिवृत्तस्वार्थयोगस्माराभक्त्या-
शक्तिभूमोभरन्ति । पश्चात् प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । यथ
यत्र च बुद्धक्षेत्रेण तथागतार्थरत्नाः समद्वैतसमुद्भासितार्था प्रथमे
सामर्थ्यात् तत्र लक्ष्योपपद्यते । तेषु तथागतानर्थाः समद्वैतसमुद्भा
सितार्थाः । तत्र शारदतीपुत्र योगं बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनेन विहरति ।

तीक्ष्णानि । अस्ति शारदतीपुत्र बोधिभत्तामहामत्ताः प्रथमं ध्यानं समापद्यन्ते । द्वितीयं ध्यानं समापद्यन्ते । तृतीयं ध्यानं समापद्यन्ते । चतुर्थं ध्यानं समापद्यन्ते । मैत्रीं समापद्यन्ते । करुणां समापद्यन्ते । मुद्रितां समापद्यन्ते । उपेक्षां समापद्यन्ते । आकाशाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । विज्ञानाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । आकिञ्चन्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । नेत्र संज्ञानामंज्ञाऽऽयतनं समापद्यन्ते । श्रवणिकृत्युपस्थानानि समापद्यन्ते । चत्वारि सम्यक्प्रज्ञाणानि समापद्यन्ते । चतुरच्छिपादान् समापद्यन्ते । पञ्चेन्द्रियाणि समापद्यन्ते । पञ्चबलानि समापद्यन्ते । सप्तबोधज्ञानि समापद्यन्ते । आर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं समापद्यन्ते । महाकरुणां समापद्यन्ते । महाकरुणाः सन्त उपाय कौशलेन । न ध्यानयोगोपपद्यन्ते* । न ब्राह्मविहारवसेन । नाऽऽरुण्यसमापत्तिरयोगोपपद्यन्ते । तत्र पुनश्च परद्यन्ते यत्र बृह्नाभगवन्तस्मिदन्ति प्रियन्ते आपर्शन्ति । ते पुनः प्रज्ञापारमितायामेवाऽविरजितादर्थेन भद्रकल्पेऽनुभवां सम्यक्-सन्ते धिसधिसम्भोक्तवन्ते ।

इति पुनः शारदतीपुत्र बोधिभत्ताः महामत्ताः प्रथमं ध्यानं समापद्यन्ते । द्वितीयं ध्यानं समापद्यन्ते । तृतीयं ध्यानं समापद्यन्ते । चतुर्थं ध्यानं समापद्यन्ते । मैत्रीं समापद्यन्ते । महाकरुणां समापद्यन्ते । मुद्रितां समापद्यन्ते । उपेक्षां समापद्यन्ते । आकाशाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । विज्ञानाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । आकिञ्चन्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । नेत्र संज्ञानामंज्ञाऽऽयतनं समापद्यन्ते । श्रवणिकृत्युपस्थानानि समापद्यन्ते । चत्वारि सम्यक्प्रज्ञाणानि समापद्यन्ते । चतुरच्छिपादान् समापद्यन्ते । पञ्चेन्द्रियाणि समापद्यन्ते । पञ्चबलानि समापद्यन्ते । सप्तबोधज्ञानि समापद्यन्ते । आर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं समापद्यन्ते । महाकरुणां समापद्यन्ते । महाकरुणाः सन्त उपाय कौशलेन । न ध्यानयोगोपपद्यन्ते* । न ब्राह्मविहारवसेन । नाऽऽरुण्यसमापत्तिरयोगोपपद्यन्ते । तत्र पुनश्च परद्यन्ते यत्र बृह्नाभगवन्तस्मिदन्ति प्रियन्ते आपर्शन्ति । ते पुनः प्रज्ञापारमितायामेवाऽविरजितादर्थेन भद्रकल्पेऽनुभवां सम्यक्-सन्ते धिसधिसम्भोक्तवन्ते ।

* अत्र ध्यानयोगोपपद्यन्ते इति शब्दोऽत्र न भवति ।

मुदितां समापद्यन्ते । उपेक्षां समापद्यन्ते । आकाशाऽऽनन्त्याऽऽ-
 यतनं समापद्यन्ते । विज्ञानाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । आकिञ्च-
 न्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । नैव संज्ञानामंज्ञाऽऽयतनं समापद्यन्ते । तद-
 तश्च्युत्वा ब्रह्मलोक उपपद्यन्ते तत्र ब्रह्मणो भवन्ति । महात्रह्मणः ।
 अभिभुवोद्गगतवर्षवर्तिनस्तेषां सत्त्वानामथ्यावरा प्रवरावरिष्टास्ते
 तत्र स्थित्वा बुद्धचेत्रेण बुद्धचेत्रं संक्रामन्ति । यथा तथागताऽर्हन्तः
 सम्यक्समुद्धान् अनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिमस्युधधर्मचक्रं प्रवर्तयन्ति ।
 ते तां स्थागतानर्हतः सम्यक् समुद्धान् धेयन्ते धर्मचक्रप्रवर्तनाय ।

अस्ति शारदतीपुत्रबोधिसत्त्वामहासत्त्वाः एकजातिप्रतिबद्धाः ।
 प्रज्ञापारमितायां चरन्त उपायकौशलेन प्रथमं ध्यानं समापद्यन्ते ।
 द्वितीयं ध्यानं समापद्यन्ते । तृतीयं ध्यानं समापद्यन्ते । चतुर्थं
 ध्यानं समापद्यन्ते । मैत्रीं समापद्यन्ते । करुणां समापद्यन्ते ।
 मुदितां समापद्यन्ते । उपेक्षां समापद्यन्ते । आकाशाऽनन्त्याऽयतन
 समापत्तिं समापद्यन्ते । विज्ञानाऽनन्त्याऽयतन समापत्तिं समापद्यन्ते ।
 आकिञ्चन्याऽऽयतन समापत्तिं समापद्यन्ते । नैवसंज्ञानासंज्ञायतन
 समापत्तिं समापद्यन्ते । चत्वारिस्रत्युपस्थानानि भावयन्ति । चत्वा-
 रिसम्यक्प्रहाणानि भावयन्ति । पञ्चेन्द्रियाणि भावयन्ति । सप्तबो-
 ध्यङ्गानि भावयन्ति । आर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं भावयन्ति । शून्यताऽऽनि-
 मित्ताऽप्रणिहितान् समाधीन् समापद्यन्ते । न च तेषां वसेनोप-
 पद्यन्त । ते समुखीभूतान् बुद्धान् भगवत्शाराग्य* तत्र ब्रह्मचर्यं
 चरित्वा तुषितानां देवानां सभागतायां उपपद्यन्ते । ते तत्र

* शाराग्य इति युक्तम् ।

शारदतीः शिवलाः शशीर्निर्मलयाः शरणाः शरणाजानतोऽनेनैवेनकोटी-
 निरुणामसकर्मः परिदत्ताः परस्त्रताः इष्टोपपत्तिं दशैधित्वाऽनन्तरं
 धर्मदुःखनीभिर्नभिससक्तुःशामंशकं प्रदत्तयन्ति नाना बुद्धयेषु ।

अस्मि शारदतीपुत्रवोधिमत्त्वामशामत्वाः पणामभिज्ञानां
 लामिनलेताभिरभिज्ञाभिव्यिंप्रीइमो बुद्धयेषेण बुद्धयेषं संक्रा-
 मन्ति । यत्र बुद्धयेषं संक्रामन्ति । यथागतानतः यद्यद्बुद्ध्यान् सन्तुभ्यन्तो
 बुद्धयेषंमोमामयन्तः प्रशयन्तः ।

अस्मि शारदतीपुत्र वोधिमत्त्वामशामत्वाः पणामभिज्ञानां
 लामिनलेताभिरभिज्ञाभिव्यिंप्रीइमो बुद्धयेषेण बुद्धयेषं संक्रा-
 मन्ति । यत्र बुद्धयेषं न आयकथानस्य न प्रत्येकबुद्धयानस्य शब्दोऽपि
 प्रशयतेऽन्यथ बुद्धयागात् ।

अस्मि शारदतीपुत्र वोधिमत्त्वामशामत्वाः पणामभिज्ञानां
 लामिनलेताभिरभिज्ञाभिव्यिंप्रीइमाना बुद्धयेषेण बुद्धयेषं संक्रा-
 मन्ति । यत्र बुद्धयेष्यपरिनिर्णितमायुष्प्रमाणं सत्त्वानां ।

अस्मि शारदतीपुत्रवोधिमत्त्वामशामत्वाः पणामभिज्ञानां
 लामिनले लोकाधातुं संक्रामन्ति । यत्र न बुद्धशब्देन धर्मशब्देन
 मंप्रशब्देन तत्र गत्वा बुद्धस्य वर्षं भाषन्ते धर्मस्य मंप्रस्य वर्षं
 भाषन्ते ते च सत्त्वस्त्रेण बुद्धशब्देन मंप्रशब्देन चित्तानि प्रमाद्य
 यत्र बुद्धाभगवन्तगतदोपपद्यन्ते ।

अस्मि शारदतीपुत्र वोधिमत्त्वामशामत्वाः प्रथमचित्तोत्पाद-
 सुपादाय चतुर्णां ध्यानानां चतुर्णामप्रमाणानां चतसृणामाख्यम-
 मापत्तीनां पञ्चानामभिज्ञानां लामिनस्यचतुर्णां सख्युपस्थानानां चतुर्णां

सम्यक्प्रहाणानां चतुर्णांमृद्धिपादानां पञ्चानामिन्द्रियाणां पञ्चानां
 वलानां सप्तानां बोध्यङ्गानां आर्याऽष्टाऽङ्गस्य मार्गस्य द्वाभ्यां तथा-
 गतवलानां चतुर्णां वैशारद्यानां चतसृणां प्रतिमन्विदां महामैत्र्याः
 महाकरुणायाः अष्टादशाऽऽवेणिकबुद्धधर्माणां नाभिनस्ते न कदा-
 चित्कामधातावुपपद्यन्ते । न रूपधातावुपपद्यन्ते । नाऽऽरूपधाता-
 वुपपद्यन्ते । तत्र च सत्त्वानामर्थं कुर्वन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्वाः षट्पारमितासु
 चरन्तः प्रथमचित्तोत्पादेनैव बोधिसत्त्वान्याममवक्रामनयवैवर्त्तिकभूमिं
 वाऽऽनुगम्यन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्वाः प्रथमचित्तोत्पादे-
 नैवाऽनुत्तरां सम्यक्सोबोधिमभिमन्वुध्यन्ते । अभिमन्वुध सधर्मचक्रं
 प्रवर्त्याऽप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामर्थं कृत्वाऽनुपधिगोपेनिर्वाण-
 धातौ परिनिर्व्वान्ति । तेषां परिनिर्वाणानां कल्पं वा कल्पाऽवगोपं
 वा महर्म्मन्तिष्ठति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्वाः प्रथमचित्तोत्पादेनैव
 प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यन्ते । तेऽनेकैर्बोधिसत्त्वकोटीनियुतशत-
 महस्रैः सादृष्टं बुद्धक्षेत्रेण बुद्धक्षेत्रं संक्रामन्ति । बुद्धानां भगवतां
 दर्शनायमत्त्वपरिपादनाय बुद्धक्षेत्रपरिशोधनाय । अस्ति शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वामहामत्वाः प्रज्ञापारमितायां चरन्त्यर्तुणां ध्यायानां
 नाभिनन्दन्तुर्णामप्रमाणानां चतसृणामारुण्यसमापत्तीनां नाभिनन्द-
 नानि* ध्यायन्त्यसमापत्त्यसमापत्तीरनेकविधं विधीयन्ति ।

यदुत प्रथमं ध्यानं समापद्यन्ते ततः प्रथमध्यानाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्याय द्वितीयं ध्यानं समापद्यन्ते । द्वितीयात् ध्यानाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्याय तृतीयं ध्यानं समापद्यन्ते । तृतीयात् ध्यानाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्याय चतुर्थं ध्यानं समापद्यन्ते । चतुर्थात् ध्यानाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्यायाऽऽकाशाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । आकाशाऽऽनन्त्याऽऽयतनाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्याय विज्ञानाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । विज्ञानाऽऽनन्त्याऽऽयतनाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्यायाऽऽकिञ्चन्याऽऽयतनं समापद्यन्ते । आकिञ्चन्याऽऽयतनाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । निरोधसमापत्तेर्युत्याय नैव संज्ञानासंज्ञाऽऽयतनं समापद्यन्ते । नैव संज्ञानासंज्ञाऽऽयतनाद्भुत्याय निरोधसमापत्तिं समापद्यन्ते । एवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाः प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्तउपायकौशलेन समान्वागतादभानि ध्यानानि अप्रमाणानि च समाधिसमापत्तीश्च विष्कथ्य समापद्यन्ते ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाश्चतुर्णां स्रत्युपस्थानानां लाभिनश्चतुर्णां सम्यक्प्रहाणानां लाभिनश्चतुर्णांमृद्धिपादानां लाभिनः पञ्चानामिन्द्रियाणां लाभिनः पञ्चानां वस्त्रानां लाभिनः सप्तानां बोध्यङ्गानां लाभिनः आर्याऽष्टाऽङ्गमार्गस्य लाभिनः चतुर्णामार्यसत्यानां लाभिनः ध्यानानां लाभिनः चतुर्णामप्रमाणानां

नाभिनक्षतदृष्टामाह्वय ममापत्तीनां नाभिनः अष्टानां विमोचानां
 नाभिनः नानामनुपूर्वविचारममापत्तीनां नाभिनः शून्यताऽऽनि-
 मित्ताऽप्रसिद्धविमोचमुद्यानां नाभिनः अभिज्ञानां नाभितः
 ममाधीनां नाभिनः धारणीमुद्यानां नाभिनः दृशानां तयागत-
 वक्षानां नाभिनः चतुर्णां वैशारद्यानां नाभिनः यतसृष्टां प्रति-
 मस्मिदां नाभिनः अष्टादशानामायेणिकबुद्धधर्माणां नाभिनः चयाणां
 विमोचमुद्यानां नाभिनः न च श्रोत-आपत्तिफलमनुप्राप्नुवन्ति । न
 मकृदागामिफलमनुप्राप्नुवन्ति । नाऽनागामिफलमनुप्राप्नुवन्ति । नाऽहं-
 त्वमनुप्राप्नुवन्ति । न प्रत्येकबोधिमनुप्राप्नुवन्ति । प्रज्ञापारमितायां
 चरन्त उपाय कौशलेन परिगृहीताः श्रार्याऽष्टाऽङ्गमार्गं मत्तेभ्य उप-
 दर्शयन्ति येन ते मत्त्वाः श्रोत आपत्तिफलमनुप्राप्नुवन्ति । मकृदा-
 गामिफलमनुप्राप्नुवन्ति । अनागामिफलमनुप्राप्नुवन्ति । अहंत्वमनु-
 प्राप्नुवन्ति । प्रत्येकबोधिमनुप्राप्नुवन्ति । यच्छारदतीपुत्र आवकप्रत्ये-
 कबुद्धानां फलप्राप्तिज्ञानं सा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिः ।
 इमे शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वमहासत्त्वा अवैवर्त्तिकावेदितव्या ।
 येऽनया प्रज्ञापारमितयैवं विहरन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वमहासत्त्वा ये षट्पारमिता
 सुस्थित्वा तुषितभवनं शोधयन्ति । ते खलु पुनः शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वमहासत्त्वाः भद्रकल्पिकावेदितव्याः ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वमहासत्त्वाः प्रज्ञापारमितायां
 चरन्त चतुर्णां ध्यानानां नाभिन चतुर्णामप्रमाणानां नाभिन चत-
 सृष्टामाह्वयसमापत्तीनां नाभिनः सप्तत्रिंशतां बोधिपक्षाणां धर्माणां

लाभिनः षष्णामभिज्ञानां लाभिनो दृशतथागतवलानां लाभिन
 श्वतुर्णां वैशारद्यानां लाभिन श्वतसृणां प्रतिभम्बिदां लाभिनः
 अष्टादशाऽऽवेणिक बुद्धधर्माणां लाभिनः *तेऽत्राऽनुबोधायचरन्ति
 चतुर्णां सत्यानां न च सत्यानि प्रतिविध्यन्ति । ते खलु पुनः शार-
 द्दतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वा एकजातिप्रतिबद्धावेदितव्याः ।

अस्ति शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वा षट्सु पारमितासु
 चरन्तो लोकधातोर्लोकधातुं संक्रामन्ति । तत्र सत्त्वान् बोधौ समा-
 दापयन्ति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयन्ति । ते खलु पुनः शारद्वती-
 पुत्रबोधिसत्त्वामहात्त्वाः अप्रमेयै रसंख्येयैः कल्पैरनुत्तरां सम्यक्
 सम्बोधिमभिसम्भोत्यन्ते ।

अस्ति शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सुपारमितासु
 स्थित्वानित्यमुद्द्युक्ताः सत्त्वानां कृते । ते न कदाचिदनर्थोपसंहितां
 वाचमाभाषन्ते । नाऽप्यनर्थोपसंहितं कायवाङ्मनस्कर्म्मकुर्वन्ति ।

अस्ति शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सुपारमितासु-
 स्थित्वा स तत्रो द्युक्ताः सत्त्वानां कृते बुद्धचेत्रेण बुद्धचेत्रं संक्रामन्ति ।
 सत्त्वानां त्रीन पायपथां ञ्छिद्यन्तः ।

अस्ति शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सुपारमितासु
 स्थित्वा दानपारमितायां पुरस्कृत्य सर्वसत्त्वानां सर्वसुखोपधान-
 मुपसंहरन्ति । अन्नमन्नाऽर्थिकेभ्यः पानं पानाऽर्थिकेभ्यः यानं याना-
 ऽर्थिकेभ्यः पुष्यं पुष्याऽर्थिकेभ्यः गन्धं गन्धाऽर्थिकेभ्यः माल्यं माल्या-
 ऽर्थिकेभ्यः विलेपनं विलेपनाऽर्थिकेभ्यः शय्यासनं शय्यासनाऽर्थिकेभ्यः

* तेष इति च पुस्तके पाठः .

वस्तं वस्त्राऽर्थिकेभ्यः चाभरणमाभरणाऽर्थिकेभ्यः प्राज्ञौनिकं प्राज्ञौ-
विकाऽर्थिकेभ्यः उपाशयमुपाशयाऽर्थिकेभ्यः कल्पिकजीविनपरि-
ष्कारानुपमं चरन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाः ये षट् पारमिता-
सुखित्वा शीलपारमितां पुरस्कृत्य सत्त्वान् कायवाङ्मनः सत्त्वरे-
प्रतिष्ठापयन्ति । अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वा ये षट्सु-
पारमितासु स्थित्वा चान्तिपारमितां पुरस्कृत्याक्रोधव्यापादे सत्त्वान्
प्रतिष्ठापयन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाः ये षट्सुपारमितासु
स्थित्वा वीर्यपारमितां पुरस्कृत्य सर्व्वकुशलधर्माऽभियोगे सत्त्वान्
प्रतिष्ठापयन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाः ये षट्सु पारमितासु
स्थित्वा ध्यानपारमितां पुरस्कृत्य श्रमथैकाग्रतायां कामविवेके च
सत्त्वान् प्रतिष्ठापयन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाः ये षट्सुपारमितासु
स्थित्वा प्रज्ञापारमितां पुरस्कृत्य यादृश एव तथागतविग्रहस्तादृश-
मात्मभावमभिनिर्माय नैरयिकाणां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनिगतानां
सत्त्वानां यामलौकिकानां सत्त्वानां सर्व्वदुर्गतिसमतिक्रमाय धर्मं
देशयन्ति ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्त्वाः ये षट्सुपारमितासु
स्थित्वा यादृशो बुद्धविग्रहस्तादृशमात्मभावमभिनिर्माय पूर्व्वस्यांदिशि
गङ्गानदीवालुकोपमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वैभ्यो धर्मं देशयन्ति ।

तथागतान् पर्युपासन्ते धर्मञ्च गृणन्ति । बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्र-
गुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा
उदारतराणि च विशिष्टतराणि च बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्त्येकजा-
तिप्रतिबद्धाश्च बोधिसत्त्वामहासत्त्वास्तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते ।

दक्षिणस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य
सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान् पर्युपासन्ते धर्मञ्च गृणन्ति ।
बोधिसत्त्वमहञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु
निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि च बुद्धचेत्राणि
निष्पादयन्त्येकजातिप्रतिलब्धाश्च बोधिसत्त्वामहासत्त्वास्तत्र बुद्धचेत्रेषु
निष्पद्यन्ते । पश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमानि बुद्धचेत्रा-
ण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान् पर्युपासन्ते । धर्मञ्च
गृणन्ति बोधिसत्त्वमहञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र
बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि च
बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्त्येकजाति प्रतिबद्धाश्च बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः
तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते । उत्तरस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमानि
बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान् पर्युपासन्ते ।
धर्मञ्च गृणन्ति बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र
बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि च
बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्त्येकजातिप्रतिलब्धाश्च बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः
तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते । उत्तरपूर्वस्यांदिशि गङ्गानदीवालुको-
पमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान्

* प्रतिबद्धा इति ख, ग, घ, पुस्तकेषु पाठः एवं परत्र ।

पर्युपामन्ते । धर्मञ्च शृण्वन्ति बोधिमत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च
 पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च
 विशिष्टतराणि च बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्ति । एकजातिप्रतिलब्धाश्च
 बोधिमत्त्वमहासत्त्वास्तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते । पश्चिमोत्तरस्यांदिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति ।
 तथागतान् पर्युपामन्ते । धर्मञ्च शृण्वन्ति । बोधिमत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्र-
 गुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदा-
 रतराणि च विशिष्टतराणि च बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्ति । एकजा-
 तिप्रतिलब्धाश्च बोधिमत्त्वमहासत्त्वाः तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते ।
 दक्षिणपश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य
 सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान् पर्युपामन्ते धर्मञ्च शृण्वन्ति
 बोधिमत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु
 निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि च बुद्धचे-
 त्राणि निष्पादयन्ति । एकजातिप्रतिलब्धाश्च बोधिमत्त्वमहासत्त्वास्तत्र
 बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते । पश्चिमोत्तरस्यांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमानि
 बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान् पर्युपामन्ते ।
 धर्मञ्च शृण्वन्ति । बोधिमत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते
 तत्र बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि
 च बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्ति । एकजाति प्रतिलब्धाश्च बोधिमत्त्वा-
 महासत्त्वाः तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालु-
 कोपमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान्
 पर्युपामन्ते । धर्मञ्च शृण्वन्ति । बोधिमत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च

पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि च बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्ति । एकजाति प्रतिलब्धाश्च बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते । उपरिष्ठाद्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमानि बुद्धचेत्राण्युपसंक्रम्य सत्त्वेभ्यो धर्मं देशयन्ति । तथागतान् पर्युपासन्ते । धर्मञ्च शृण्वन्ति । बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यन्ति । ते तत्र बुद्धचेत्रेषु निर्मितानि गृहीत्वा उदारतराणि च विशिष्टतराणि च बुद्धचेत्राणि निष्पादयन्त्येकजाति प्रतिलब्धाश्च बोधिसत्त्वामहासत्त्वास्तत्र बुद्धचेत्रेषु निष्पद्यन्ते ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सु पारमितासु चरन्तोद्वात्रिंशतामहापुरुषलक्षणैः समन्वागताभूत्वा उत्तपैरपरिशुद्धैश्चेन्द्रियैः समन्वागता भवन्ति । ते स्तैः परिशुद्धैरात्मभावेर्व्वज्जनस्य प्रीतिप्रसादं जनयन्ति । ते च वज्जनस्य प्रियाश्च भवन्ति । मनापाश्च ते सत्त्वास्तेनैव चित्तप्रसादकुशलमूलेनाऽपूर्व्वेण त्रिभिर्यानिःपरिनिर्व्वान्ति । एवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता कायपरिशुद्धौ शिचित्थं । वाक्यपरिशुद्धौ शिचित्थं । मनः परिशुद्धौ शिचित्थं ।

अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सु पारमितासु

* क्वचित् निर्मितानीति क्वचित् निर्मितानीति क्व च पुस्तके पाठः ।

† मनापाइति पाठः सर्व्वेषु पुस्तकेषु । शब्दोऽयं कस्मिंश्चिदर्धविशेषे-
पारिभाषिकः ।

ए तेन धर्माऽवभासेन न कदाचिद्विरहिता भवन्ति । यावदनुत्तरां
सम्यक् सम्बोधिसमिसम्बुध्यन्ते । अयं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वानां
महामत्त्वानामुदयोबुद्धधर्मेषु । तस्मात्तर्हि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता साऽवद्यानां कायवाङ्मनस्कर्म-
णामवकाशेन दातव्यः । एवमुक्ते आयुष्माञ्छारदतीपुत्रोभगवन्तमेत-
दबोचत् । कतमं भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य साऽवद्यं* काय-
कर्म साऽवद्यं वाक्कर्म साऽवद्यं मनः कर्मा । भगवानाह । यदा
शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यैवं भवति । अयं कायो
येन कायारम्भं कुर्यां । इयं वाग्यया वागारम्भं कुर्यां । इदं मनो येन
मन आरम्भं कुर्यां । अयं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
साऽवद्यकायवाङ्मनकर्मारम्भः । न हि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् कायमुपलभते । न वाचमुपलभते ।
न चित्तमुपलभते । येन कायेन यथावाचा येन मनसा मात्सर्य-
चित्तमुत्पादयेत् दौःशील्यचित्तं व्यापादचित्तं कौशील्यचित्तं विक्षेप-
चित्तं दौर्प्रज्ञचित्तमुत्पादयेत् नैवं शारदतीपुत्र वेदितव्यम् ।
यद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् कायदौष्टुल्यमुत्पाद-
येत् वाग्दौष्टुल्यमुत्पादयेत् मनोदौष्टुल्यमुत्पादयेत् नेदं स्थानं
विद्यते । तत्कस्य हेतोस्तथाहि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वाः
षट्सु पारमितासु चरन् कायदौष्टुल्यं शोधयति वाग्दौष्टुल्यं

* साऽवद्यं निन्दनीयं । नञपूर्वस्य वदेर्यप्रत्ययान्तोऽवद्यनिपातः गर्हणीयार्थे ।

† साऽवद्यं वाक्कर्म साऽवद्यं मनः कर्मा ख पुस्तके ।

गोधयति मनोदौष्टुल्यं गोधयति । इदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्या-
 ऽनवद्यं कायकर्म अनवद्यं वाक्कर्म अनवद्यं मनस्कर्म । आह कथं
 पुनर्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः कायदौष्टुल्यं गोधयति वाग्दौष्टुल्यं
 गोधयति मनोदौष्टुल्यं गोधयति । भगवानाह यदा शारद्वतीपुत्र
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो न कायमुपलभते न वाचमुपलभते न चित्त-
 मुपलभते । एवं शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः कायदौष्टुल्यं
 गोधयति वाग्दौष्टुल्यं गोधयति मनोदौष्टुल्यं गोधयति ।

पुनरपरं शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रथमचित्तोत्पाद-
 मुपादाय दशकुशलान् कर्मपथान् समादाय वर्त्तते । न श्रावकचित्तं
 वा प्रत्येकबुद्धचित्तं वोत्पादयति । सततसमितञ्चाऽस्य सर्वसत्त्वेषु
 महाकरुणाचित्तं प्रत्युपस्थितं भवति । एवं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 कायदौष्टुल्यं वाग्दौष्टुल्यं मनोदौष्टुल्यं परिशुद्धमिति वदामि ।

अस्ति शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः प्रज्ञापारमितायां
 चरन्तो बोधिसत्त्वमार्गं परिगोधयमानाः दानपारमितायां चरन्ति ।
 शीलपारमितायां चरन्ति । चान्तिपारमितायां चरन्ति ।
 वीर्यपारमितायां चरन्ति । ध्यानपारमितायां चरन्ति । आह
 कतमोभगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य बोधिमार्गः । भगवानाह ।
 यदा शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 न कायमुपलभते । न वाचमुपलभते । न चित्तमुपलभते । न
 दानपारमितामुपलभते । न शीलपारमितामुपलभते । न चान्ति-
 पारमितामुपलभते । न वीर्यपारमितामुपलभते । न ध्यानपार-
 मितामुपलभते । न प्रज्ञापारमितामुपलभते । न श्रावकयानमुप-

लभते । न प्रत्येकयानमुपलभते । न सम्यक् समुद्भयानमुपलभते ।
 अयं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य बोधिमार्गः । यदुत
 सर्वधर्माऽनुपलभतो* अनायूहानियूहता । अनेन शारदतीपुत्र
 मार्गेण बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सु पारमितासु चरन्तो गच्छन्ति ।
 ते न शक्यां केनचिदवमर्दितुं । आह कथं चरन्तो भगवन् बोधि-
 सत्त्वामहासत्त्वाः अनवमर्द्या भवन्ति । भगवानाह । यदा बोधि-
 सत्त्वामहासत्त्वाः षट्सु पारमितासु चरन्तो न रूपं मन्यन्ते न वेदानां
 मन्यन्ते न संज्ञां मन्यन्ते न संस्कारान् मन्यन्ते न विज्ञानं मन्यन्ते
 चक्षुरूपमपि न मन्यन्ते । श्रोत्रशब्दानपि न मन्यन्ते । घ्राणगन्धा-
 नपि न मन्यन्ते । जिह्वारसानपि न मन्यन्ते । कायस्पर्शानपि न
 मन्यन्ते । मनोधर्मानपि न मन्यन्ते । पृथिवीधातुं न मन्यन्ते ।
 अग्निधातुं न मन्यन्ते । तेजोधातुं न मन्यन्ते । वायुधातुं न मन्यन्ते ।
 आकाशधातुं न मन्यन्ते । विज्ञानधातुं न मन्यन्ते । चक्षुर्धातुं न
 मन्यन्ते । रूपधातुं न मन्यन्ते । चक्षुर्विज्ञानधातुं न मन्यन्ते ।
 श्रोत्रधातुं न मन्यन्ते । शब्दधातुं न मन्यन्ते । श्रोत्रविज्ञानधातुं न
 मन्यन्ते । घ्राणधातुं न मन्यन्ते । गन्धधातुं न मन्यन्ते । घ्राणविज्ञान-
 धातुं न मन्यन्ते । जिह्वाधातुं न मन्यन्ते । रसधातुं न मन्यन्ते ।
 जिह्वाविज्ञानधातुं न मन्यन्ते । कायधातुं न मन्यन्ते । स्पृष्टव्य-
 धातुं न मन्यन्ते । कायविज्ञानधातुं न मन्यन्ते । मनोधातुं न

* सर्वधर्मानुपलभते इति ख, ग, घ पाठः ।

† शक्याः इति युक्तं प्रतिभाति ।

मन्यन्ते । धर्मधातुं न मन्यन्ते । मनोविज्ञानधातुं न मन्यन्ते ।
 प्रतीत्यसमुत्पादं* न मन्यन्ते । दानं न मन्यन्ते । गीतं न मन्यन्ते ।
 चान्तिं न मन्यन्ते । वीथ्यं न मन्यन्ते । ध्यानं न मन्यन्ते । प्रज्ञां
 न मन्यन्ते । अध्यात्मशून्यतां न मन्यन्ते । वहिर्द्वांशून्यतां न
 मन्यन्ते । अध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतां न मन्यन्ते । शून्यताशून्यतां न
 मन्यन्ते । महाशून्यतां न मन्यन्ते । परमाश्चर्यशून्यतां न मन्यन्ते ।
 संस्कृतशून्यतां न मन्यन्ते । अमंस्कृतशून्यतां न मन्यन्ते । अत्यन्त-
 शून्यतां न मन्यन्ते । अनवराशून्यतां न मन्यन्ते । अनवकार-
 शून्यतां न मन्यन्ते । प्रकृतिशून्यतां न मन्यन्ते । सर्वधर्मशून्यतां न
 मन्यन्ते । खलवणशून्यतां न मन्यन्ते । अनुपलम्भशून्यतां न मन्यन्ते ।

* हेतूपनिबन्धनस्य च संग्राहकसूत्रम् । “उत्पादाद्वा तथागतानामनु-
 त्पादाद्वास्थितैर्वैषां धर्माणां धर्मताधर्मस्थितिताधर्मनियामकता च
 प्रतीत्य समुत्पादाऽनुलोमतेति ।” तथागतानां बुद्धानां मते धर्माणां
 कार्यकारणरूपाणां या धर्मता कार्यकारणभावरूपा एषोत्पादा-
 दनुत्पादाद्वास्थिता । यस्मिन् सति यदुत्पद्यते तत्तस्य कारणस्य
 कार्यमिति धर्मतेत्यस्य विवरणम् । धर्मस्य कार्यस्य कार्यस्य
 कारणानतिक्रमेण स्थितिः । धर्मस्य कारणस्य कार्यं प्रतिनिधा-
 मकता । न त्वयं कार्यकारणभावज्ञेयनन्तरेण न सम्भवतीत्यत
 उक्तं कारणे सति तत्प्रतीत्य प्राप्यसमुत्पादेऽनुलोमता व्यनुत्तरिता
 या सैव धर्मता उत्पादादनुत्पादाद्वा धर्माणां स्थिता । न वाऽत्र
 कश्चिज्ज्ञेयनोऽधिष्ठातोपलभ्यते इति सूत्रार्थः । यथा प्रतीत्य समु-
 त्पादस्य हेतूपनिबन्धः । वीजादङ्कुरोऽङ्कुरात्काण्डं काण्डान्नालो नाला-
 दूर्मस्रतः पुष्पं ततः फलमिति :— सर्वदर्शनसंग्रहः ।

अभावशून्यतां न मन्यन्ते । स्वभावशून्यतां न मन्यन्ते । अभाव-
 स्वभावशून्यतां न मन्यन्ते । चत्वारि सृष्ट्युपस्थानानि न मन्यन्ते ।
 चत्वारि सम्यक् प्रहाणानि न मन्यन्ते । चतुरच्छद्विपादान् न
 मन्यन्ते । पञ्चेन्द्रियाणि न मन्यन्ते । सप्तबोधङ्गानि न मन्यन्ते ।
 आर्याऽष्टाऽङ्गमार्गं न मन्यन्ते । चत्वार्यार्यमत्यानि न मन्यन्ते ।
 चत्वारिधानानि न मन्यन्ते । चत्वार्यप्रमाणानि न मन्यन्त ।
 चतस्रश्चाख्यसमापत्तीर्न मन्यन्ते । अष्टौविमोचान्न मन्यन्ते । नवा-
 ऽनुपूर्वविहारसमापत्तीर्न मन्यन्ते । शून्यतां न मन्यन्ते । आनिमित्तं
 न मन्यन्ते । अप्रणिहितं न मन्यन्ते । अभिज्ञां न मन्यन्ते ।
 धारणीमुखानि न मन्यन्ते । दश तथागतवत्तानि न मन्यन्ते ।
 चत्वारि वैशारद्यानि न मन्यन्ते । चतस्रः प्रतिमम्बिदोन मन्यन्ते ।
 महामैत्रीं न मन्यन्ते । महाकरुणां न मन्यन्ते । अष्टादशाऽऽवेणि-
 कान् बुद्धधर्मान् न मन्यन्ते । श्रोतश्रापत्तिफलं न मन्यन्ते । सकृदा-
 गामिफलं न मन्यन्ते । अनागामिफलं न मन्यन्ते । अर्हत्वं न
 मन्यन्ते । प्रत्येकबोधिं न मन्यन्ते । मार्गाऽऽकारजतां न मन्यन्ते ।
 सर्वाऽऽकारजतां न मन्यन्ते । अनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिं न मन्यन्ते ।
 संमारं न मन्यन्ते । निर्वाणं न मन्यन्ते । एवं खलु शारद्वतीपुत्र
 बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षड्भिः पारमिताभिर्विबुद्धन्ते । न च
 केनचिदवमर्द्यन्ते ।

अस्ति शारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः षट्सु पारमितासु
 स्थित्वा सर्वज्ञज्ञानं परिपूरयन्ति । येन ज्ञानेन समन्वागता न
 जात्वपायेषूपपद्यन्ते । न मनुष्यदारिद्र्यमनुभवन्ति । न तथारूप-

मात्मभावं परिगृह्णन्ति येनात्मभावेन निन्दनीया भवन्ति
 सदेवमानुषाऽसुरस्य लोकस्य । अथायुष्माञ्छारदतीपुत्रोभगवन्तमे-
 तद्वोचत् । कतमं भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सर्वज्ञज्ञानं येन
 ज्ञानेन समन्वागतबोधिसत्त्वामहासत्त्वा न जात्वपायेषूपपद्यन्ते । न
 मनुष्यदारिद्र्यमनुभवन्ति । न तथारूपमात्मभावं परिगृह्णन्ति
 येनात्मभावेन निन्दनीयो भवति सदेवमानुषासुरस्य लोकस्य ।

भगवानाह । येन शारदतीपुत्र ज्ञानेन समन्वागतो बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः पूर्वस्थांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु
 गङ्गानदीवालुकोपमां स्तथागतानर्हतः सम्यक् सम्बुद्धान् पश्यति ।
 धर्मञ्च गृणोति बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यति । येन
 ज्ञानेन समन्वागतो बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो दक्षिणस्थांदिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु गङ्गानदीवालुकोपमां स्तथागतानर्हतः
 सम्यक् सम्बुद्धान् पश्यति । धर्मञ्च गृणोति बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्र-
 गुणव्यूहांश्च पश्यति । येन ज्ञानेन समन्वागतो बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 पश्चिमायांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु गङ्गानदी-
 वालुकोपमां स्तथागतानर्हतः सम्यक् सम्बुद्धान् पश्यति । धर्मञ्च
 गृणोति । बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्धचेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यति । येन
 ज्ञानेन समन्वागतो बोधिसत्त्वोमहासत्त्व उत्तरस्थांदिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु गङ्गानदीवालुकोपमां स्तथागतानर्हतः
 सम्यक् सम्बुद्धान् पश्यति । धर्मञ्च गृणोति । बोधिसत्त्वसंघञ्च बुद्ध-
 चेत्रगुणव्यूहांश्च पश्यति । येन ज्ञानेन समन्वागतो बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्व उत्तरपूर्वस्थांदिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु

बोधिमन्त्रमंजासुत्याऽश्रति । न बुद्धमंजासुत्याऽश्रति । (१) नात्
 मंजासुत्याऽश्रति । न परमंजासुत्याऽश्रति । न बुद्धोत्तमंजासु
 त्याऽश्रति । येन ज्ञानेन ममत्यागतौ बोधिमन्त्रोसद्गामन्त्रोदानपा
 रमितायां चरति न दानपारमितासुपलभते । शौचपारमितायां
 चरति न शौचपारमितासुपलभते । चान्तिपारमितायां चरति
 चान्तिपारमितासुपलभते । वीर्यपारमितायां चरति न वीर्य
 पारमितासुपलभते । ध्यानपारमितायां चरति न ध्यानपारमिता
 सुपलभते । प्रज्ञापारमितायां चरति न प्रज्ञापारमितासुपलभते
 अध्यात्मशून्यतां भावयति नाऽध्यात्मशून्यतासुपलभते । वहिर्द्वी
 शून्यतां भावयति न वहिर्द्वीशून्यतासुपलभते । अध्यात्मवह्निर्द्वी
 शून्यतां भावयति नाऽध्यात्मवह्निर्द्वीशून्यतासुपलभते । शून्यताशून्यत
 भावयति न शून्यताशून्यतासुपलभते । महाशून्यतां भावयति न
 महाशून्यतासुपलभते । परमाऽर्थशून्यतां भावयति न परमाऽर्थ
 शून्यतासुपलभते । संस्कृतशून्यतां भावयति न संस्कृतशून्यतासुप
 लभते । असंस्कृतशून्यतां भावयति नाऽसंस्कृतशून्यतासुपलभते
 अत्यन्तशून्यतां भावयति नाऽत्यन्तशून्यतासुपलभते । अनवराऽग्र
 शून्यतां भावयति नाऽनवराऽग्रशून्यतासुपलभते । अनवकारशून्यतां
 भावयति नाऽनवकारशून्यतासुपलभते । प्रकृतिशून्यतां भावयति न
 प्रकृतिशून्यतासुपलभते । सर्वधर्मशून्यतां भावयति न सर्वधर्म
 शून्यतासुपलभते । खलक्षणशून्यतां भावयति न खलक्षणशून्यता
 सुपलभते । अनुपलभशून्यतां भावयति नाऽनुपलभशून्यतासुप
 लभते । अभावशून्यतां भावयति नाऽभावशून्यतासुपलभते ।

Pañcīnīya Dīpaṇa, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	11,	1
Pañcīnīya-Pāṇḍurāṅga, Fasc. 1-6 @ /6/ each ...	...	...	2
Pañcīnīya Rāga, (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	...	1
Ditto (English) Part II, Fasc. 1 ...	...	...	0
Pañcīnīya Lalitāraṅga, (Text) Fasc. 1 ...	...	...	1
Pañcīnīya Smṛiti, (Text) Vol. I, Fasc. 1-4; Vol. II, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1-6 @ /6/ each ...	...	...	7
Pañcīnīya, Institute of (English) ...	...	...	0
Pañcīnīya-Saṁskṛitānī (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each ...	...	...	2
*Pāṇḍya Vēda Saṁhitā, (Text) Vols. I, Fasc. 5-10; II, 1-6; III, 1-7; IV, 1-6; V, 1-5, @ /6/ each Fasc. ...	...	...	12
Pañcīnīya Sūtra Vṛtti, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ...	...	...	1
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each ...	...	...	2
Purāṇa Saṁhitā, (Eng. Fasc. 1 @ /12/ ...	...	...	0
*Tattvareya Saṁhitā, (Text) Fasc. 14-45 @ /6/ each ...	...	...	12
Tēdyā Brh̄maṇa, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each ...	...	...	7
Tattva Cintāmaṇi, (Text) Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-10, Vol. III, Fasc. 1-2, Vol. IV, Fasc. 1, Vol. V, Fasc. 1-5, Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ /6/ each ...	...	...	14
Trikūṇḍa-Māṇḍana, (Text) Fasc. 1-2 @ /6/ each ...	...	...	0
Tullī Saṁhitā, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	...	1
Upaniṣṭa-bhāva-prapañca-kathā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ...	...	...	1
Uśānagadāsā (Text and English) Fasc. 1-6 @ /12/ ...	...	...	4
Vārāha Purāna, (Text) Fasc. 1-14 @ /6/ each ...	...	...	5
Vaṛṇa Kṛya Kāṇḍī, Fasc. 1-5 @ /6/ ...	...	...	1
*Vāyu Purāna, (Text) Vol. I, Fasc. 2-6; Vol. II, Fasc. 1-7, @ /6/ each ...	...	...	4
Viṣṇu Smṛiti, (Text) Fasc. 1-2 @ /6/ each ...	...	...	0
Vivādaratnākara, (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each ...	...	...	2
Vṛṇanūradīya Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ ...	...	...	2
Vṛṇat Svayambhū Purāna, Fasc. 1-6 ...	...	...	2

Tibetan Series.

Paṅ-Sam Thī S'ū, Fasc. 1-4 @ /1/ each ...	...	...	4
Sher-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-5, @ /1/ each ...	...	...	13
Rtogs brjed ḥpaṅ Mkhri S'ū (Tib. & Sans.) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ /1/ each ...	...	...	10

Arabic and Persian Series.

*Alamgir-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-13 @ /6/ each ...	...	...	4
Al-Muqaḍḍasi (English) Vol. I, Fasc. 1-3 @ /12/ ...	...	...	2
Ain-i-Akbarī, (Text) Fasc. 1-22 @ /1/ each ...	...	...	22
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, @ /12/ each ...	...	...	29
Akbar-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ /1/ each ...	...	...	37
Ditto (English) Fasc. 1-6 @ /1/ each ...	...	...	6
Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger ...	...	...	0
Bādeh-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each ...	...	...	7
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts ...	...	...	1
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1-3 @ /1/ each ...	...	...	3
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc. 1-21 @ /1/ each ...	...	...	21
Farhang-i-Rashidi, (Text) Fasc. 1-14 @ /1/ each ...	...	...	14
Fihrist-i-Fūsi, or, Fūsi's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc. 1-4 @ /12/ each ...	...	...	3
Fatūh-ush-Shām of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each ...	...	...	3
Ditto of Azādi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ...	...	...	1
Haft Āsmān, History of the Persian Masnavi, (Text) Fasc. 1 ...	...	...	0
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each ...	...	...	4
Iqbāl-nāmah-i-Jahāngiri, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each ...	...	...	1
Iqābah, with Supplement, (Text) 51 Fasc. @ /12/ each ...	...	...	35
Maāfir-ul-Umrā, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1-10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. III, Fasc. 11-12; Index to Vol. II, Fasc. 10-12 @ /6/ each ...	...	...	18
Maghāzi of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	...	1

* The other Fasciculi of these works are out of stock, and complete copies be supplied.

Muntakhabu-t-Tawārikh, (Text) Fasc. 1-15 @ /6/ each	...	Rs. 5
Muntakhabu-t-Tawārikh, (English) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 1 @ /12/ each	...	12
Muntakhabu-l-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	...	7
Ma'āsir-i-'Alamgīri, (Text), Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2
Nukhbatu-l-Fikr, (Text) Fasc. 1	...	0
Nizāmi's Khiradnāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc. 1-2 @ /12/ each	...	1
Riyāzu-s-Salātin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1
Ditto Ditto (English) Fasc. 1.	...	0
Ṭabaqāt-i-Nāṣiri, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	10
Ditto Index	...	1
Tārīkh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu-d-dīn Barni (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each	...	2
Tārīkh-i-Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8/ each	...	3
Wis o Rāmin. (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	6
Tuzuk-i-Jahāngiri, (Eng.) Fasc. 1	...	0

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vol. VII, Vols. XI and XVII, and Vols. XIX and XX @ 10/ each ... 60
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (incl.) @ /6/ per No.; and from 1870 to date @ /8/ per No.
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846 (5), 1847 (12), 1848 (12), 1866 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (8), 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882, (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), @ 1/8 per No. to Members and @ 2/ per No. to Non-Members
N. B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume.
4. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1893 ... 3
 A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan, by R. B. Shaw (Extra No., J.A.S.B., 1878) ... 4
 Theobald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., J.A.S.B., 1869) ... 2
 Catalogue of Mammals and Birds of Burmah, by E. Blyth (Extra No., J.A.S.B., 1875) ... 4
 Introduction to the Maithili Language of North Bihār, by G. A. Grierson, Part II, Chrestomathy and Vocabulary (Extra No., J.A.S.B., 1882) ... 4
5. Anis-ul-Musharrahin ... 3
6. Catalogue of Fossil Vertebrata ... 3
7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, by W. A. Bion ... 3
8. In'iyah, a Commentary on the Hid'iyah, Vols. II and IV, @ 10/ each ... 32
9. Jawāmlu-l-'ilm ir-riyāzi, 168 pages with 17 plates, 4to. Part I ... 2
10. Khizānatu-l-'ilm ... 4
11. Mahābhārata, Vols. III and IV, @ 20/ each ... 40
12. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to. @ 6/ each ... 15
13. Sharaya-col-I'ilm ... 4
14. Tibetan Dictionary, by Csoma de Kőrös ... 10
15. Ditto Grammar ... 5
16. Kaṣṁīraṣaḥāṣṭa, Parts I & II @ 1/8/ ... 3
17. A descriptive catalogue of the paintings, statues, &c., in the rooms of the Asiatic Society of Bengal by G. R. Wilson ... 1
18. Memoirs on maps illustrating the Ancient Geography of Kashmir by M. A. Stein, Ph.D., JI. Extra No. 2 of 1899 ... 4

BIBLIOTHEGA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES, No. 1025.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ÇATASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PARAMITĀ
A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).
EDITED BY
PRATĀPACĀNDRA GHOṢĀ.

PART I. PĀS. 4.

~~~~~
CALCUTTA :

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE

ASIATIC SOCIETY, 67, PARK STREET,

1902.

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

No. 57, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LUZAC & CO.,

46, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W.C., AND MR. OTTO

HARRASOWI, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some of the fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Rs. 1	5
Advaitachinta Kanustabhe, Fasc. 1	...	0	6
* Agni Purāna, (Text) Fasc. 4-14 @ /6/ each	...	4	2
Aitarēya Brāhmana, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-5 Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6/	...	7	8
Aṅg Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1	14
Aphorisms of Sāṅdilya, (English) Fasc. 1	...	0	12
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2	4
Açravaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1	14
Avadhāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	10	0
* Bhāmātī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	1	14
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-3	...	1	2
Bṛhaddevatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Bṛhadḍharma Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2	4
Bodhicaryavatara of Caṅtidevi, Fasc. 1	...	0	5
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-3 @ 2/ each	...	6	0
Çatānra Brāhmaṇa, Fasc. 1-6	...	2	4
Çatasahasrika Projnaparamita, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
* Çaturvarga Chintāmaṇi (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18. Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	19	14
Çatasahasrika-prajna-parimita Part I Fasc. 1-3 @ /6/	...	1	2
Çlokarvartika, (English) Fasc. 1-3	...	2	4
* Çrauta Sūtra of Apastamba, (Text) Fasc. 4-16 @ /6/ each Ditto Çāṅkhāyana, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4, Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	5	10
Çrī Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Çaḍadhara Paddhati Kālasāra Vol I, Fasc. 1-4	...	1	8
Çāla Mādhyama, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Çāla Vireka, Fasc. 1-4	...	1	8
Çātantra, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
Çāthā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	10	8
Çūrma Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	3	6
Lālita-Vistara, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	2	4
Mādya Pārijāta, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each	...	4	2
Mahā-bhāṣya-pradīpodyōta, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	5	10
Manantikā Saṅgraha, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Mārkaṅḍeya Purāna, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
* Mimāṃsā Darçana, (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	...	4	14
Nārada Smṛti, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	1	2
Nyāyavārtika, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/	...	1	14
* Nirukta, (Text) Vol. III, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	5	4
Nityacarapaddhati Fasc. 1-6 (Text) @ /6/	...	2	4
Nyāyabindutikā, (Text)	...	0	10
Nyāya Kusumāñjali Prakāraṇa (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	3	6
Pañcamaṇḍali, Fasc. 1-4 @ 2/	...	8	0

रूभावशून्यतां भावयति न रूभावशून्यतामुपलभते । अभाव-
 न्दभावशून्यतां भावयति नाऽभावस्त्वभावशून्यतामुपलभते । चत्वारि-
 स्सत्पुपस्थानानि भावयति न स्सत्पुपस्थानान्युपलभते । चत्वारि-
 सम्यक्प्रमाणानि भावयति न च 'सम्यक्प्रमाणान्युपलभते ।
 चतुरशरद्विपादान् भावयति न द्विपादानुपलभते । पञ्चेन्द्रियाणि
 भावयति न चेन्द्रियाण्युपलभते । पञ्चवलानि भावयति न च
 वलान्युपलभते । सप्त बोध्यज्ञानि भावयति न च बोध्यज्ञान्युपलभते ।
 आर्य्याऽष्टाऽङ्गमार्गं भावयति नाऽऽर्य्याऽष्टाऽङ्गमार्गमुपलभते । आर्य्य-
 मत्यानि भावयति न चार्य्यमत्यान्युपलभते । ध्यानानि भावयति न
 च ध्यानान्युपलभते । अप्रमाणानि भावयति न चाऽप्रमाणान्युप-
 लभते । आरूप्यसमापत्तीर्भावयति न चारूप्यसमापत्तीरुपलभते ।
 अष्टौ विमोचान् भावयति न चाऽष्टौ विमोचानुपलभते । नवाऽनु-
 पूर्वविहारसमापत्तीर्भावयति न च नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरुप-
 लभते । शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि भावयति न
 च शून्यताऽऽनिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखान्युपलभते । अभिज्ञां
 भावयति न चाऽभिज्ञानुपलभते । समाधीन् भावयति न च समा-
 धीनुपलभते । धारणीमुखानि भावयति न च धारणीमुखान्युपल-
 भते । दृश तथागतवलानि भावयति न च तथागतवलान्युपलभते ।
 चत्वारिवैशारद्यानि भावयति न च वैशारद्यान्युपलभते । चतस्रः
 प्रतिशब्दिदोभावयति न च प्रतिशब्दिदुपलभते । महामैत्री
 भावयति न च महामैत्रीमुपलभते । महाकरुणां भावयति न च

* क्वचिन्न इति क्वचिन्न च इति पाठोदृश्यते ।

बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यः पद्मयोजनगतानि मांसचक्षुषा पश्यति ।
 अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यः सप्त योजनगतानि
 मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो
 षोडशै योजनगतानि मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यो नवयोजनगतानि मांसचक्षुषापश्यति ।
 अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यो दश योजनगतानि
 मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो
 यो योजनसहस्रं मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदतीपुत्र बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वो यो जम्बुद्वीपं मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदती-
 पुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यो द्वौ द्वीपौ मांसचक्षुषा पश्यति ।
 अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यः साहस्रं लोकधातुं
 मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो यो
 द्विसाहस्रं लोकधातुं मांसचक्षुषा पश्यति । अस्ति शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोयस्त्रिसाहस्रं महासहस्रं लोकधातुं मांसचक्षुषा
 पश्यति । इयं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य मांसचक्षुः-
 परिशुद्धिः ।

आह । कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दिव्यचक्षुः-
 परिशुद्धिः । भगवानाह । यच्छारदतीपुत्र चातुर्महाराजकायि-
 कानां देवानां दिव्यं चक्षुस्तद्वोधिसत्त्वः प्रजानाति । यत्ताय-
 त्तिंशानां देवानां दिव्यं चक्षुस्तद्वोधिसत्त्वः प्रजानाति । यद्
 यामानां देवानां दिव्यं चक्षुस्तद्वोधिसत्त्वः प्रजानाति । यत्तुषितानां
 देवानां दिव्यं चक्षुस्तद्वोधिसत्त्वः प्रजानाति । यन्निर्माणरतीनां

यत् पुनः शारदतीपुत्र द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षु-
महातुर्नराराजकायिका देवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य
महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तथायस्त्रिंशदेवा न जानन्ति । यद्द्योधि-
मत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तथामादेवा न प्रजानन्ति ।
यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तनुपितादेवा न प्रजानन्ति ।
यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तन्निर्माणरतयो देवा न
प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तत्परनिर्मित-
वशवर्त्तिनो देवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं
चक्षुस्तद्ब्रह्मकायिकादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य
दिव्यं चक्षुस्तद्ब्रह्मपुरोरितादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य
महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तद्ब्रह्मपार्षद्यादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधि-
मत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तन्महाब्रह्मणोदेवा न प्रजानन्ति ।
यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तदाभादेवा न प्रजानन्ति ।
यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तत्परीक्षाभादेवा न
प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तदप्रमाणभा-
देवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तदा-
भास्वरादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं
चक्षुस्तक्षुभादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं
चक्षुस्तत्परीक्षाशुभादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य
दिव्यं चक्षुस्तदप्रमाणशुभादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधिमत्त्वस्य महा-
मत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तत् शुभहस्तादेवा न प्रजानन्ति । यद्द्योधि-
मत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तद्दृष्टा देवा न प्रजानन्ति ।

यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तत्परीतदृष्टादेवा न प्रजानन्ति । यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तदप्रमाणदृष्टादेवा न प्रजानन्ति । यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तददृष्टत्फलादेवा न प्रजानन्ति । यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तददृष्टादेवा न प्रजानन्ति ; यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तदतपादेवा न प्रजानन्ति । यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तत्सुदृगादेवा न प्रजानन्ति । यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तत्सुदर्शनादेवा न प्रजानन्ति । यद्बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यं चक्षुस्तदकनिष्ठादेवा न प्रजानन्ति ।

येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिसत्त्वो महामत्त्वः पूर्वस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वानां च्युतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिसत्त्वो महामत्त्वो दक्षिणस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वानां च्युतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिसत्त्वो महामत्त्वः पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वानां च्युतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिसत्त्वो महामत्त्व उत्तरस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वानां च्युतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिसत्त्वो महामत्त्व उत्तरपूर्वस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वानां च्युतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिसत्त्वो महामत्त्वः पूर्वदक्षिणस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु सत्त्वानां च्युतोपपादं

प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो बोधिमत्त्वोमहामत्त्वो
दक्षिणपश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु
मत्त्वानां श्रुतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा समन्वागतो
बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः पश्चिमोत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु
लोकधातुषु मत्त्वानां श्रुतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन चक्षुषा
समन्वागतो बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽधस्ताद्विदिशि गङ्गानदीवाल्मुकोप-
मेषु लोकधातुषु मत्त्वानां श्रुतोपपादं प्रजानाति । येन दिव्येन
चक्षुषा समन्वागतो बोधिमत्त्वोमहामत्त्व उपरिष्ठाद्विदिशि गङ्गानदी-
वाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु मत्त्वानां श्रुतोपपादं प्रजानाति । इयं
शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दिव्यचक्षुःपरिशुद्धिः ।

आह । कतमा भगवन् बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञाचक्षुः-
परिशुद्धिः । भगवानाह । येन शारदतीपुत्र चक्षुषा समान्वागतो
बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः संस्क्रतोऽमंस्क्रतो वा कुशलो वा ऽकुशलो वा
सावधो वा ऽनवधो वा संक्लेशो वा निःक्लेशो वा लौकिको वा
लोकोत्तरो वा साश्रवो वा ऽनाश्रवो वा तद्गुह्यं न प्रजानाति ।
येन प्रज्ञाचक्षुषा न कश्चिद्गुह्योऽदृष्टो ऽश्रुतो ऽविज्ञातो भवेत् ।
इयं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञाचक्षुःपरिशुद्धिः ।

आह । कतमा बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य धर्मचक्षुःपरिशुद्धिः ।
भगवानाह । इह शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वो धर्मचक्षुषा
प्रजानात्ययं पुङ्गवः अद्भ्यानुसारी अयं पुङ्गवो धर्मानुसारी अयं
पुङ्गवः शून्यताविहारी । अस्य पुङ्गवस्य शून्यताविमोचमुखेन
पञ्चेन्द्रियाण्युत्पत्यन्ते । पञ्चभिरिन्द्रियैः आनन्तर्यसमाधिं प्रच्यत्या-

नन्तर्येण समाधिना विमुक्तिज्ञानदर्शनमुत्पादयिष्यति । विमुक्ति-
 ज्ञानदर्शनेन त्रीणि संयोजनानि प्रहास्यन्ति* सत्कायदृष्टिं
 विचिकित्सां शीलव्रतपरामर्शम् । अयमुच्यते पुङ्गलः श्रोतश्रापन्नः ।
 स भावनामार्गं प्रतिलभ्य कामरागव्यापादतनुत्वं करोत्ययं
 पुङ्गलः सकृदागामी । स तेनैव मार्गेणाऽधिमात्रभावितेन काम-
 रागव्यापादप्रहाणमागमिष्यत्ययं पुङ्गलोऽनागामी । स तेनैव
 मार्गेणाधिमात्रभावितेन रूपरागमाख्यरागमविद्यां मानौद्धत्यञ्च
 प्रहास्यत्ययं पुङ्गलोऽर्हन् । अयमानिमित्तविहारी । अस्य पुङ्गलस्य
 नानिमित्तेन विमोचमुखेन पञ्चेन्द्रियाण्युत्पत्स्यन्ते । पञ्चभिरिन्द्रियै-
 रानन्तर्यसमाधिं प्रच्यत्यानन्तर्येण समाधिना विमुक्तिज्ञानदर्शन-
 मुत्पादयिष्यति । विमुक्तिज्ञानदर्शनेन त्रीणि संयोजनानि प्रहा-
 स्यति । सत्कायदृष्टिं विचिकित्सां शीलव्रतपरामर्शमयमुच्यते
 पुङ्गलः श्रोत श्रापन्नः । स भावनामार्गं प्रतिलभ्य कामरागव्यापा-
 दतनुत्वं करिष्यत्ययं पुङ्गलः सकृदागामी । स तेनैव मार्गेणाधि-
 मात्रभावितेन कामरागव्यापादप्रहाणमागमिष्यत्ययं पुङ्गलोऽना-
 गामी । स तेनैव मार्गेणाऽधिमात्रभावितेन रूपरागमाख्यरागम-
 विद्यां मानौद्धत्यञ्च प्रहास्ययं पुङ्गलोऽर्हन् । अयमप्रणिहितविहारी
 अस्य पुङ्गलस्यान् प्रणितेन विमोचमुखेन पञ्चेन्द्रियाण्युत्पत्स्यन्ते ।
 पञ्चभिरिन्द्रियैरानन्तर्यसमाधिं प्रच्यन्ति । आनन्तर्येण समाधिना
 विमुक्तिज्ञानदर्शनमुत्पादयिष्यति । विमुक्तिज्ञानदर्शनेन त्रीणि

* प्रहास्यति,—इति पाठः समीचीनः प्रतिभाति ।

संयोजनानि प्रदास्यति । मत्कायदृष्टिं विचिकित्सां शीलमतपरा-
सर्गमयमुच्यते पुङ्गवः श्रोतश्रापनः । स भावनामार्गं प्रतिलभ्यकाम
रागव्यापादतनुत्वं करिष्यत्ययं पुङ्गवः महादागामी । स
तेनैव मार्गेणाधिमाचभावितेन कामरागव्यापादप्रदाणमागमिष्यत्ययं
पुङ्गवोऽनागामी । स तेनैव मार्गेणाधिमाचभावितेन रूपरागमासूय
रागमविद्यां मानौल्यवत् प्रदास्यत्ययं पुङ्गवोऽर्हन् । इयं शारदती-
पुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य धर्मचक्षुःपरिशुद्धिः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वो जानाति । यत्कि-
ञ्चित् नमुदयधर्मां सर्वं तं निरोधधर्मेति विदित्वा श्रद्धादीनि
पञ्चेन्द्रियाणि प्राप्नोतीयं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
धर्मचक्षुःपरिशुद्धिः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वो धर्मचक्षुषा जाना-
त्ययं प्रथमचित्तोत्पादिको बोधिसत्त्वोमहामत्त्वो दानपारमितायां
चरति । शीलपारमितायां चरति । चान्तिपारमितायां चरति ।
वीर्यपारमितायां चरति । ध्यानपारमितायां चरति । प्रज्ञापार-
मितायां चरति । ततः श्रद्धेन्द्रियेण वीर्येन्द्रियेण समन्वागत उपाय-
कौशलेन सच्चिन्त्याऽऽत्मभावं परिग्रहीष्यति । कुशलमूलोपस्तम्भेन
चायं बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः चत्रियमहाशालकुलेषूपपत्स्यन्ते । ब्राह्मण
महाशालकुलेषूपपत्स्यन्ते । गृहपतिमहाशालकुलेषूपपत्स्यन्ते । चातु-
र्ध्वं हाराजकायिकेषु देवेषूपपत्स्यन्ते । त्रायस्त्रिंशेषु देवेषूपपत्स्यन्ते ।
यामेषु देवेषूपपत्स्यन्ते । तुषितेषु देवेषूपपत्स्यन्ते । निर्माणरतिषु
देवेषूपपत्स्यन्ते । परनिर्मितवशवर्तिषु देवेषूपपत्स्यन्ते । स तत्र

स्थित्वा सत्त्वान् परिपाचयिष्यति मर्त्यसुखोपधानेन च तान् प्रत्युप-
 स्यास्यति । बुद्धचेत्रञ्च परिगोधयिष्यति । तथागतांश्चार्हतः सम्यक्
 सम्बुद्धानारागयिष्यति सत्करिष्यति । गुरुकरिष्यति । मानयिष्यति ।
 पूजयिष्यति । न च श्रावकभृमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा पतियति ।
 अयं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो न निवर्तते यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बो-
 धिमभिमभोत्स्यते । इदमपि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 परिशुद्धं धर्मचक्षुः ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो जानात्ययं बोधि-
 सत्त्वो महासत्त्वो व्याकृतोऽनुत्तरायां सम्यक् सम्बोधौ । अयं न व्याकृतः ।
 अयं नियतः । अयमनियतः । इमे व्याकरिष्यन्ति । इमे न व्याक-
 रिष्यन्ति । इमे अवैवर्त्तिकाः इन्द्रियलब्धाः । इमे नाऽवैवर्त्तिका-
 नेन्द्रियप्रतिलब्धाः । अस्याऽभिज्ञाः परिपूर्णाः । अस्य न परिपूर्णाः ।
 अयं बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽभिज्ञाभिः परिपूर्णाभिः पूर्वस्यां दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुन् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक्
 सम्बुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । सत्करोति । गुरुकरोति । मानयति ।
 पूजयति । दक्षिणस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुन्
 गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक् सम्बुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । सत्क-
 रोति । गुरुकरोति । मानयति । पूजयति । पश्चिमायां दिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुन् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक्
 सम्बुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । सत्करोति । गुरुकरोति । मान-
 यति । पूजयति । उत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोक-
 धातुन् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक् सम्बुद्धानारागयति । पर्युपास्ते ।

मत्करोति । गुरुकरोति । मानयति । पूजयति । उत्तरपूर्वस्यां
 दिशि गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातून् गत्वा तथागतानर्हतः
 सम्यक् समुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । मत्करोति । गुरुकरोति ।
 मानयति । पूजयति । पूर्वदक्षिणस्यां दिशि गङ्गानदीवास्तुकोप-
 मान् लोकधातून् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक् समुद्धानारागयति ।
 पर्युपास्ते । मत् करोति । गुरुकरोति । मानयति । पूजयति ।
 दक्षिणपश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातून् गत्वा
 तथागतानर्हतः सम्यक् समुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । मत्करोति ।
 गुरुकरोति । मानयति । पूजयति । पश्चिमोत्तरस्यां दिशि
 गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातून् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक्
 समुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । मत्करोति । गुरुकरोति ।
 मानयति । पूजयति । अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवास्तुकोपमान्
 लोकधातून् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक् समुद्धानारागयति ।
 पर्युपास्ते । मत्करोति । मानयति । पूजयति । उपरिष्ठाद्दिशि
 गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातून् गत्वा तथागतानर्हतः सम्यक्
 समुद्धानारागयति । पर्युपास्ते । मत्करोति । मानयति । पूजयति ।
 अयमभिज्ञाः प्रतिलभ्यन्ते अयं न प्रतिलभ्यते । अयं चान्तिं
 प्रतिलब्धोऽयं न चान्तिं प्रतिलब्धः । अयमिन्द्रियप्रतिलब्धोऽयं
 नेन्द्रियप्रतिलब्धः । अस्य बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य परिशुद्धं बुद्धचेत्रं
 भवियति । अस्य बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य बुद्धचेत्रं न परिशुद्धं
 भवियति । अयं बोधिसत्त्वो महामत्त्वो महाप्रणिधानोऽयं न महा-
 प्रणिधानः । अनेन सत्त्वाः परिपाचिताः अनेन सत्त्वा न परि-

पाचिताः । अस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दशसु द्विंशु गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तोवर्णं भाषन्ते । अस्य न वर्णं
 भाषन्ते । इमे बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः बुद्धानां भगवतामासत्त्वस्या-
 यिनो भविष्यन्ति । इमे नासत्त्वस्यायिनः । अस्य बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य बोधिप्राप्तस्यायुरपरिमितं भविष्यति । अस्य परिमितं ।
 अस्य प्रभाषोषोभिस्तुसंघस्यापरिमितो भविष्यति । अस्य परिमितः ।
 अस्य बोधिसत्त्वस्याऽनुत्तरां सम्यक् समुद्भूतस्य बोधिसत्त्वसंघो
 भविष्यति । अस्य न भविष्यति । अयं दुष्करं चरिष्यत्ययं न
 चरिष्यति । अयं चरमभक्तिकोऽयं न चरमभक्तिः । अयं
 बोधिमण्डे निषत्स्यति नाऽयं निषत्स्यति । एषां बोधिसत्त्वानां
 महासत्त्वानां मारा भविष्यन्ति । नैषां भविष्यन्ति । एवं खनु
 गारदतीपुत्र बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां परिशुद्धं धर्मचतुः ।

आह कतमं पुनर्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य परिशुद्धं
 बुद्धचतुः । भगवानाह । यच्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो
 बोधिचित्ताऽनुत्तरं वज्रोपमं समाधिं समापद्य सर्वाकारज्ञतामनु-
 प्राप्नोति । दशभिस्तथागतवल्लैः समन्वागतो भवति । चतुर्भिर्वैशा-
 र्द्यैः समन्वागतो भवति । अष्टादशभिरावेणिकैर्बुद्धधर्मैः समन्वा-
 गतो भवति । महाभैश्या समन्वागतो भवति । महाकरुणया समन्वा-
 गतो भवति । महासुदितया समन्वागतो भवति । महोपेक्षया
 समन्वागतो भवति । अनावरणेन च बुद्धविमोक्षेण समन्वागतो
 भवति । तदस्य चतुर्थेन चतुषु बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्वाकार-
 नार्थं किञ्चिददृष्टमथुनममनमविज्ञातं । इदं गारदतीपुत्र बोधि-

मत्स्य महासत्त्वस्याऽनुत्तरां सम्यक् सम्वोधिमभिमम्बुद्धय परिशुद्धं
बुद्धसत्त्वः ।

एवं शारदतीपुत्र बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन पद्म चक्षुषि
परिशोधयितुकामेन प्रतिफलशुकामेन च पट्सु पारमितासु योगः
कारणीयः । तत्कस्य हेतोः । तथाहि । शारदतीपुत्र पट्सु पार-
मितासु सर्व्वकुशलधर्मा अन्तर्गताः सर्व्वश्रावकधर्माश्च । सर्व्वप्रत्येक-
बुद्धधर्माश्च । ये खलु ते शारदतीपुत्र सम्यग्बन्तोवदेयुः सर्व्व-
कुशलधर्मसंग्रह इति प्रजापारमितान्ते सम्यग्बन्तो वदेयुः ।
तत्कस्य हेतोः । जनयित्री शारदतीपुत्र प्रजापारमितैषां पञ्चानां
चक्षुषां । एषु च पद्मसु चक्षुषु बोधिमत्त्वामहमत्त्वाः शिचित्वा-
ऽनुत्तरां सम्यक्सम्वोधिमभिमम्बुधन्ते । अस्यां शारदतीपुत्र प्रजा-
पारमितायां चरन् बोधिमत्त्वोमहासत्त्वोऽभिजापारमितां प्रति-
लभते । सोऽनेकविधमृद्धिविधिं प्रत्यनुभवति । इमामेव पृथिवीं
कम्पयत्येकोऽपि भूत्वा वज्रधा भवति । वज्रधाऽपि भूत्वा एको
भवति । आविर्भवति तिरोभावमपि प्रत्यनुभवति । तिरः कुड्यं
तिरः प्राकारं तिरः पर्व्वतमण्यसंज्ञां कायेन गच्छति । तद्यथाऽपि
नामाकाशे पर्य्येकेन क्रामति । तद्यथाऽपि नाम *शकुनिः पृथि-
व्यामण्युन्मज्जति न निमज्जनं करोति । तद्यथाऽपि नामोदके-
ऽनुदकेऽप्यभियानेन गच्छति । तद्यथाऽपि नाम पृथिव्यां धूमायते
प्रज्वलत्यपि । तद्यथाऽपि नाम महानग्निस्कन्धः । इमावपि सूर्या-
चन्द्रममावेवं महद्विकावेवं महानुभावावेवं महेशाख्यौ पाणिना

परामार्ष्टा ब्रह्मलोकं कायेन वशं वर्त्तयति तथा चर्द्धा न मन्यते ।
 तथा हि समृद्धि* नोपलभते यथा मन्येत स्वभावशून्यतामुपादाय
 स्वभावाऽनुत्पादतामुपादाय । स चेतनामपि नोत्पादयति ।
 ऋद्ध्या वा ऋद्ध्यभिनिर्हारेण वाऽन्यत्र सर्वज्ञतामनसिकारात् । एवं
 खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 ऋद्धिविधिसाचात् क्रियाऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्हरति । स दिव्येन
 श्रोत्रधातुना विशुद्धेनातिक्रान्तमानुष्यकेनोभयाञ्छब्दान् शृणोति
 यदुत दिव्यान् वा मानुष्यकान् वा । न च तेन दिव्येन श्रोत्र
 धातुना मन्यते अहं शब्दान् शृणोमीति । तथा हि स श्रोत्रं
 शब्दांश्च नोपलभते स्वभावशून्यतामुपादाय स्वभावाऽनुत्पादता-
 मुपादाय । स चेतनामपि नोत्पादयति दिव्यश्रोत्रधातावन्वत्र
 सर्वज्ञतामनसिकारात् । एवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् दिव्यश्रोत्रधातुसाचात् क्रिया-
 ऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्हरति । स परमत्त्वानां परपुङ्गवानां चेतसैव
 चित्तं यथाभूतं प्रजानाति । स सरागचित्तं स रागचित्तमिति
 यथाभूतं प्रजानाति । स विगतरागं चित्तं विगतरागं चित्तमिति
 यथाभूतं प्रजानाति । स दोषचित्तं स दोषचित्तमिति यथाभूतं
 प्रजानाति । विगतदोषं चित्तं विगतदोषं चित्तमिति यथाभूतं
 प्रजानाति । समोहं चित्तं समोहं चित्तमिति यथाभूतं प्रजा-
 नाति । विगतमोहं चित्तं विगतमोहं चित्तमिति यथाभूतं
 प्रजानाति । सटपणाचित्तं सटपणाचित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति ।

* स ऋद्धिमिति गुरुः पाठः ।

विगतदृष्टं चित्तं विगतदृष्टं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति ।
 शोषादानं चित्तं शोषादानं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति ।
 शून्यपादानं चित्तमशून्यपादानं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति ।
 विविक्तचित्तं विविक्तचित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । परीक्षितं
 चित्तं परीक्षितं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । विपुलं चित्तं
 विपुलं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । मरुद्गतं चित्तं मरुद्गतं
 चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । अप्रमाणं चित्तमप्रमाणं चित्त-
 मिति यथाभूतं प्रजानाति । ममारितं चित्तं ममारितं
 चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । अममारितं चित्तमममारितं
 चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । विविक्तं चित्तं विविक्तं
 चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । अविविक्तं चित्तमविविक्तं चित्त-
 मिति यथाभूतं प्रजानाति । साऽऽश्रयं चित्तं साऽऽश्रयं चित्तमिति
 यथाभूतं प्रजानाति । अनाश्रयं चित्तमनाश्रयं चित्तमिति यथाभूतं
 प्रजानाति । साऽङ्गणं चित्तं साऽङ्गणं चित्तमिति यथाभूतं प्रजा-
 नाति । अनङ्गणं चित्तमनङ्गणं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति ।
 शोच्यं चित्तं शोच्यं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । अनुच्यं
 चित्तमनुच्यं चित्तमिति यथाभूतं प्रजानाति । तेन च परचित्त-
 ज्ञानेन न मन्यते । तथाहि तच्चित्तमचित्तमचिन्त्यतामुपादाय ।
 शोऽहं प्रजानामीति न मन्यते । तथाहि स तच्चित्तं नोपलभते
 येन मन्येत स्वभावशून्यतामुपादाय । स्वभावविविक्ततामुपादाय ।
 स्वभावाऽनुत्पादतामुपादाय । स चित्तज्ञानचेतनामपि नोत्पादयति ।
 न चित्तज्ञानाऽभिनिर्हारचेतनामन्यत्र सर्वज्ञतामनसिकारात् । एवं

खलु गारद्वतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् सर्वमत्त्वचित्तचरितसाक्षात्क्रियाऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्हरति ।
 सोऽनेकविधपूर्वनिवासोऽनुस्मृतिसाक्षात्क्रियाऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्ह-
 रति । एकमपि चित्तमनुस्मरति यावचित्तगतमथनुस्मरति ।
 एकमपि दिवसमनुस्मरति यावद्विवसगतमथनुस्मरति । एकमपि
 मासमनुस्मरति यावन्मासगतमथनुस्मरति । एकमपि वर्षमनुस्मरति
 यावद्वर्षगतमथनुस्मरति । एकमपि कल्पमनुस्मरति यावत् कल्प-
 गतमथनुस्मरति । यावदनेकान्यपि कल्पगतान्यनुस्मरति । अनेका-
 न्यपि कल्पसहस्रान्यनुस्मरति । अनेकान्यपि कल्पगतसहस्रान्यनुस्म-
 रति । अनेकान्यपि कल्पकोटोनियुतगतसहस्रान्यनुस्मरति ।

अत्राहमेवंनामैवंगोत्र एवंजातिरेवमाहार एवंचिरस्थितिक्र-
 एवमायुःपर्यन्तः सोऽहं ततश्च्युतः सन्नत्रोपपन्नः । यावत्ततश्च्युत
 इहोपपन्नः इति । साकारं सोद्देशं सनिर्देशमात्मनः परेषाञ्चाने-
 कविधं पूर्वनिवासमनुस्मरति । तेन च पूर्वनिवासोऽनुस्मृतिसा-
 खात्क्रियाऽभिज्ञाज्ञानेन न मन्यते । तथाहि तज्ज्ञानमज्ञानमचि-
 न्यतामुपादाय । सोऽहं प्रजानामीति न मन्यते । तथाहि स
 तदेव ज्ञानं नोपलभते येन मन्येत । स्वभावशून्यतामुपादाय स्वभाव
 विविक्ततामुपादाय । स्वभावाऽसुत्पादतामुपादाय स चेतनामपि
 नोत्पादयति । अनुस्मृतिज्ञानेनान्यत्र सर्वज्ञतामनसिकारात् । एवं
 खलु गारद्वतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 पूर्वनिवासोऽनुस्मृतिसाक्षात्क्रियाऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्हरति । स
 दिव्येन चक्षुषा विगुह्येनाऽतिक्रान्तमानुषेण सत्त्वान् पश्यति । च्यव-

साधानपपयमानान् सुदुर्गान् दुर्गान् शीनान् प्रणीतान् सुगतान्
दुर्गान् यथावर्षोपगतान् मत्त्वान् विजानाति । अमी भवन्तः मन्त्राः
वाक्चरितेन समन्वागताः वाक्चरितेन समन्वागताः मनो-
चरितेन समन्वागताः । आर्यानामनपवादकाः मिथ्याद्रष्टृमन्त्रे-
तोस्तत्प्रत्ययं वाचयन् भेदात्पाचदुर्गतिविनिपातं नरकेषूपपद्यन्ते ।
अमी पुनर्भवन्तः वाक्चरितेन समन्वागताः वाक्चरितेन सम-
न्वागताः मनःचरितेन समन्वागताः आर्यानामनपवादकाः मन्दग्-
द्रष्टृमन्त्रेतोस्तत्प्रत्ययं वाचयन् भेदात् सुगतौ स्वर्गलोके देवेषूप-
पद्यन्ते इति समन्ताद्गसु दिक्षु सर्वलोकधातुषु धर्मधातुपरमे
लोके आकाशधातुपर्यवसाने पङ्गति*कानां श्रुतोपपादं यथा-
भूतं प्रजानाति । तेन च न मन्यते । तथाहि तच्चतुरचचुरचि-
नद्यतामुपादाय । सोऽहं पश्चामीति न मन्यते । तथाहि स तदेव
चचुर्नापलभते येन मन्येत । स्वभावशून्यतामुपादाय स्वभावविविक्त-
तामुपादाय स्वभावाऽनुत्पादतामुपादाय । स दिव्यचक्षुश्चेतनामपि
नोन्वाद्यति । न दिव्यचक्षुरभिनिर्धारचेतनामन्यत्र सर्वाकारज्ञता
मनसिकारात् । एवं खलु गारदतीषुच बोधिमत्त्वोमद्यामत्त्वः प्रज्ञा-
पारमितायाश्चरन् दिव्यचक्षुःसाक्षात्क्रियाऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्हरति ।
न च श्रावकभृमिं वा प्रत्येकबुद्धभृमिं वाऽनुप्राप्नोति । न किञ्चि-
द्धर्मं पश्यति योऽनुत्तरां सम्यक् समबोधिमभिमन्वुध्यते । स तथाऽ-
भिज्ञया वज्रोपमं समाधिमधिगम्य सर्व्वामनाऽनुसन्धि क्लेशप्रहाणं
कुरुते । न च तथाऽऽश्रवचयज्ञानसाक्षात्क्रियाऽभिज्ञया मन्यते ।

* यद्गति गतानामिति । ख, ग, घ पाठ ।

तथाहि तज्ज्ञानमज्ञानमचिन्त्यमृत् । अहं प्रजानामीति न मन्यते ।
 तथाहि स तामेवाऽऽश्रवचयज्ञानसाचात्क्रियाऽभिज्ञां नोपलभते ।
 यथा मन्येत । स्वभावशून्यतामुपादाय । स्वभावविविक्ततामुपादाय ।
 स्वभावाऽनुत्पादतामुपादाय । स आश्रवचयज्ञानचेतनामपि नोत्पा-
 दयति । नाऽऽश्रवचयसाचात्क्रियाऽभिज्ञाज्ञानाऽभिनिर्हरचेतनाम-
 न्यत्र सर्वाऽऽकारज्ञतामनसिकारात् । एवं खलु शारदतीपुत्र बो-
 धिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् स आश्रवचयसाचात्क्रि-
 याऽभिज्ञाज्ञानमभिनिर्हरति । एवञ्च पुनः शारदतीपुत्र बोधि-
 सत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् षडभिज्ञाः परिपूरयति ।
 वर्द्धतेऽनुत्तरया सम्यक्ममोक्षा । सन्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वा-
 महामत्ताः प्रज्ञापारमितायां चरन्तो दानपारमितायां स्थित्वा
 सर्वाऽऽकारज्ञतायाः पन्थानं शोधयन्ति । अत्यन्तशून्यतया अनव-
 न्दहीतचित्ततामुपादाय । सन्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्ताः
 ये प्रज्ञापारमितायां चरन्तः शीलपारमितायां स्थित्वा सर्वाकार-
 ज्ञतायाः पन्थानं शोधयन्ति । अत्यन्तशून्यतया आपत्त्यनधापत्ति-
 तामुपादाय । सन्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्ताः ये प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन्तः चान्तिपारमितायां स्थित्वा सर्वाकारज्ञतायाः
 पन्थानं शोधयन्त्यत्यन्तशून्यतया अक्षोभणतामुपादाय । सन्ति शार-
 दतीपुत्र बोधिसत्त्वामहामत्ताः ये प्रज्ञापारमितायां चरन्तः बोधि-
 पारमितायां स्थित्वा सर्वाकारज्ञतायाः पन्थानं शोधयन्त्यत्यन्तशून्य-
 तया कारिण्येनमिद्वीर्यं शर्मणतामुपादाय । सन्ति शारदती-
 पुत्र बोधिसत्त्वामहामत्ताः ये प्रज्ञापारमितायां चरन्तो ध्यानपार-

मितायां स्थित्वा सर्वाकारज्ञतायाः पन्यानं शोधयन्त्यत्यन्तशून्यतया
 अविचित्रचित्ततामुपादाय । सन्ति शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः
 ये प्रज्ञापारमितायां चरन्तः प्रज्ञापारमितायां स्थित्वा सर्वा-
 कारज्ञतायाः पन्यानं शोधयन्त्यत्यन्तशून्यतया दौःप्रज्ञचित्ताऽनु-
 पलब्धितामुपादाय । एवं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन्तः षट्सु पारमितासु स्थित्वा सर्वाकारज्ञतायाः
 पन्यानं शोधयन्त्यत्यन्तशून्यतया अनागमनागमनतामुपादाय ।
 अपरिग्रहतामुपादाय । दानं परिग्रहतामुपादाय प्रज्ञप्यते । शील-
 मशुचितामुपादाय प्रज्ञप्यते । चान्ति* बोधणतामुपादाय प्रज्ञ-
 प्यते । वीर्यं कुषीदतामुपादाय प्रज्ञप्यते । समाधिरसमाहितमुपा-
 दाय प्रज्ञप्यते । प्रज्ञां दुःप्रज्ञतामुपादाय प्रज्ञप्यते । स तीर्ण इति
 न मन्यते । अतीर्ण इति न मन्यते । स दाता इति न मन्यते ।
 अदाता इति न मन्यते । शीलवानिति न मन्यते । दुःशील इति
 न मन्यते । चान्तिं सम्पन्न इति न मन्यते । क्रोधन इति न
 मन्यते । आरम्भवीर्यं इति न मन्यते । कुषीद इति न मन्यते ।
 समाहित इति न मन्यते । असमाहित इति न मन्यते । प्राज्ञ-
 इति न मन्यते । दुःप्रज्ञ इति न मन्यते । आफ्रुष्ट इति न
 मन्यते । वन्दित इति न मन्यते । मत्स्य इति न मन्यते । असत्
 कृत इति न मन्यते । तत्कम्य हेतोः । न हि शारदतीपुत्र
 अनुत्पाद् आफ्रुष्टोवेति मन्यते वन्दितोवेति मन्यते । सत्कृतो वेति

* चान्तिरिति युक्तः पाठः ।

मन्यते । असत्कृतोवेति मन्यते । तत् कस्य हेतोः । तथा
 प्रज्ञापारमिता सर्वमन्यतां* समुच्छिनन्ति । इह शारदतीपु
 बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो ये गुणभवन्ति
 तेन श्रावकप्रत्येकबुद्धानां संविद्यन्ते । स इमान् गुणान् परिपूरय
 सत्तांश्च परिपारयन्ति । बुद्धक्षेत्रञ्च परिशोधयन्ति । सर्वाका
 ज्ञताञ्चाऽनुप्राप्नोति ।

पुनरपरं शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमिता
 चरन् सर्वसत्त्वानामन्तिके समचित्ततामुत्पादयति । सर्वसत्त्वाना
 न्तिके समचित्ततामुत्पाद्य सर्वधर्मसमतां प्रतिलभते । स सर्वध
 र्मसमतां प्रतिलभ्य सर्वसत्त्वान् सर्वधर्मसमतायां प्रतिष्ठापयति ।
 दृष्ट एव धर्मे बुद्धानां भगवतां प्रियो भवति । मनापश्च । स
 बोधिसत्त्वानाञ्च सर्वश्रावकाणाञ्च प्रत्येकबुद्धानाञ्च प्रियो भवति
 मनापश्च । स यत्र यत्रोपपद्यमान उपपद्यते तत्र तत्र न जा
 चक्षुषा अमनापाणि रूपाणि पश्यति । न श्रोत्रेणाऽमनापान् शब्दा
 ष्टृणोति । न घ्राणेनाऽमनापान् गन्धान् जिघ्रति । न जिह्वयाऽ
 नापात्रमानाखादयति । न कायेनाऽमनापान् स्पर्शान् स्पृशति
 न मनसाऽमनापान् धर्मान् विजानाति । एवं खलु शारदतीपु
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न परिहीयतेऽनु
 रायाः सम्यक्मन्वोधेः ।

अस्मिन् खलु पुनः प्रज्ञापारमितानिर्देशे निर्दिश्यमाने त्री
 भिचुगतानि यथाप्रावृत्तेशीवरैर्भगवन्तमभिच्छादयन्ति स्म । अ

* सर्वमन्यतानाम्मुच्छिनन्तीति । ख, ग, घ पाठः ।

त्तरायां सम्यक्सम्बोधौ चित्तमुत्पादयन्ति स्म । अथ खलु भग
वांस्तस्यां वेलायां स्मितं प्रादुरकार्षीत् । अथाऽऽयुष्मानानन्
उत्पायाऽऽमनादेकांसमुत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणजानुमण्डलं पृथिव
प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस्तेनाऽञ्जलिं प्रणम्य भगवन्तमेतदवोचत्
को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययः स्मितस्याऽऽविष्करणे । नाऽहेतु
नाऽप्रत्ययं तथागता अर्हन्तः सम्यक्सम्बुद्धाः स्मितमाविष्कुर्वन्ति
एवमुक्ते भगवानायुष्मन्तमानन्दमेतदवोचत् । एतान्यानन्द त्री
भिर्बुधतानि एकषष्ठे कल्पे महाकेतुनामानस्तथागता अर्हन्
सम्यक्सम्बुद्धाः लोके उत्पत्स्यन्ते । तारकोपमे कल्पे तप्त इतश्च्युत
समाना अक्षीभ्यस्य तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य बुद्धत्वे
उपपत्स्यन्ते । पश्चा च देवपुत्र सहस्रैः कामावचरैरनुत्तराय
सम्यक्सम्बोन्धौ चित्तान्युत्पादितानि । तानि च मैत्रेयं तथागत
मर्हन्तं सम्यक्सम्बुद्धमारागयिष्यन्ति । तत्रैव च ब्रह्मचर्यं चरिष्यन्ति
स च मैत्रेयस्तथागतस्तान् व्याकरिष्यत्यनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधाविति
अथ बुद्धाऽऽनुभावेन तस्मिन् समये ताश्चतस्रः पर्षद इति निषण्
एव पूर्वस्थां दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म । दक्षिणस्थां दिशि
बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म । पश्चिमायां दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म
उत्तरस्यान्दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि बुद्ध
सहस्रं पश्यन्ति स्म । पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म
दक्षिणपश्चिमायान्दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म । पश्चिमोत्तरस्या
न्दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म । अधस्ताद्दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति
स्म । उपरिष्ठाद्दिशि बुद्धसहस्रं पश्यन्ति स्म । न च तान् बुद्धत्वे

गुणब्यूहानिह सहायां लोकधातौ पश्यन्ति स्म । यान् बुद्धचेत्रगुण-
 ब्यूहांस्तेषां बुद्धानां भगवतां तेषु लोकधातुषु पश्यन्ति स्म । अथ
 ततः पर्षदो दशप्राणिसहस्राणि प्रणिधानमकार्षुः । वयं कर्म तथा
 करिष्यामो येन कर्मणा कृतेनाऽत्र बुद्धचेत्रेषूपपत्स्याम इति । अथ
 भगवांस्तेषां कुक्षपुत्रानां आशयं विदित्वा स्मितं प्रादुरकार्षीत् ।

अथायुष्मानानन्द उत्थायाऽऽमनादेकांममुत्तरामङ्गं कृत्वा दक्षिण-
 जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस्तेनाऽञ्जलिं प्रणम्य
 भगवन्तरोतद्वोचत् । को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययः स्मित-
 म्याऽऽविष्करणे । नाहेतु नाऽप्रत्ययं बुद्धाभगवन्तः स्मितमाविष्कृत्य-
 न्ति । भगवानाह । पश्यमि त्वमानन्देमानि दश प्राणिसहस्राणि ।
 आह । पश्यामि भगवन् । भगवानाह । एतान्यानन्द दश प्राणि-
 सहस्राणि इतश्च्युत्वा तत्र बुद्धचेत्रेषूपपत्स्यन्ते । न च ज्ञातु विरहितं
 भविव्यन्ति तथागतैरर्हद्भिः सम्यक्सम्बुद्धैस्ततः पश्याद्बुद्धराजनामा-
 नस्तथागता अर्हन्तः सम्यक्सम्बुद्धास्त्रोके भविव्यन्ति । अथायुष्मान्
 तारुदतीपुत्र आयुष्मांश्च सशर्मोद्वन्धायन आयुष्मांश्च सुभतिरायु-
 ष्मांश्च पूर्णसिन्धवायुष्मांश्च आयुष्मांश्च सशकायन एतेषाम् च स
 वज्रराज अर्जुनराजाऽर्जुनराजमित्रवरो श्रीधरमन्त्राय महासत्याभिवृ-
 त्तिपुत्राय च संश्रित्वाश्च भगवन्तरोतद्वोचन् । महापारमिर्भवेयं
 अश्वत्थम कीर्तिपुत्राय च महासत्याभिवृत्तये इदं प्रज्ञापारमिता । अश्वत्थ-
 मयस्त्रिभुवो भगवन् कीर्तिपुत्राय च महासत्याभिवृत्तये इदं प्रज्ञापारमिता ।
 अश्वत्थमयस्त्रिभुवो भगवन् कीर्तिपुत्राय च महासत्याभिवृत्तये इदं प्रज्ञापार-
 मिता । अश्वत्थमयस्त्रिभुवो भगवन् कीर्तिपुत्राय च महासत्याभिवृत्तये इदं

यदुत प्रज्ञापारमिता । वरपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महा-
सत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । प्रवरपारमितेयं भगवन् बोधि-
सत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । प्रणीतपारमितेयं
भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । अनु-
त्तरपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापा-
रमिता । निरुत्तरपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां
यदुत प्रज्ञापारमिता । असमपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां
महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । असमसमपारमितेयं भगवन्
बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । असदृशपारमि-
तेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता ।
अनुपमपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत
प्रज्ञापारमिता । आकाशपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महा-
सत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । स्वलक्षणशून्यतापारमितेयं भगवन्
बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । सर्वधर्मशून्यता-
पारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापार-
मिता । अभावस्वभावशून्यतापारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां
महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता । सर्वगुणपरिपूरिपारमितेयं
भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता ।
सर्वगुणसमन्वागतपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां
यदुत प्रज्ञापारमिता । अनवमृद्यपारमितेयं भगवन् बोधिसत्त्वानां
महासत्त्वानां यदुत प्रज्ञापारमिता ।

अत्र हि भगवन् प्रज्ञापारमितायां चरद्भिर्बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वै-

व्यन्ति । असमसमानां संस्काराणां लाभिनोभविष्यन्ति । असमसमस्य विज्ञानस्य लाभिनोभविष्यन्ति । असमसमां बोधिमभिसम्बुध्याऽसमसमं धर्मचक्रं प्रवर्त्तयिष्यन्ति ।

प्रत्युत्पन्ना अपि बुद्धाभगवन्तोऽत्रैव प्रज्ञापारमितायां चरन्तोऽसमसमस्य रूपस्य लाभिनोभवन्ति । असमसमायावेदनायाल्लाभिनोभवन्ति । असमसमायाः संज्ञायाल्लाभिनोभवन्ति । असमसमानां संस्काराणां लाभिनोभवन्ति । असमसमस्य विज्ञानस्य लाभिनोभवन्ति । असमसमां बोधिमभिसम्बुध्याऽसमसमं धर्मचक्रं प्रवर्त्तयिष्यन्ति ।

तस्मात्तर्हि भगवन् बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः सर्वधर्माणां पारंगन्तुकामैः प्रज्ञापारमितायां योगः करणीयः । नमस्करणीयास्ते भगवन् बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः मदेवमानुषाऽसुरेण लोकेन येऽत्र प्रज्ञापारमितायां चरन्ति ।

एवमुक्ते भगवांस्तान् संवज्जलान् महाश्रावकान् तांश्च बोधिसत्त्वान् महासत्त्वानेतदवोचत् । एवमेतत् कुलपुत्राएवमेतत् यथा तथा, यथा वदथ, नमस्करणीयास्ते बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः मदेवमानुषाऽसुरेण लोकेन येऽत्र प्रज्ञापारमितायां चरन्ति । तत्कस्य हेतोः बोधिसत्त्वं हि कुलपुत्रामहासत्त्वमागम्य मनुष्यलोकस्य लोके प्रादुर्भावोभवति । देवलोकस्य लोके प्रादुर्भावोभवति । क्षत्रियमहाशालकुलानां लोके प्रादुर्भावोभवति । ब्राह्मणमहाशालकुलानां लोके प्रादुर्भावोभवति । गृहपतिमहाशालकुलानां लोके प्रादु-

• महाशालो महाशालस्य इति मण्डकोपनिषद्वाक्यं ।

भावोभवति । राज्ञां चक्रवर्त्तिनां लोके प्रादुर्भावोभवति ।
 चातुर्महाराजकायिकानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । चाय-
 स्त्विंगानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । यामानां देवानां
 लोके प्रादुर्भावोभवति । तुषितानां देवानां लोके प्रादुर्भावो-
 भवति । निर्माणरतौनां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । परनि-
 र्मितवशवर्त्तिनां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । ब्राह्मकायिकानां
 देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । ब्रह्मपुरोहितानां देवानां लोके
 प्रादुर्भावोभवति । ब्रह्मपार्षधानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति ।
 महाब्रह्मणां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । आभानां देवानां
 लोके प्रादुर्भावोभवति । परीत्ताभानां देवानां लोके प्रादुर्भावो-
 भवति । अप्रमाणाभानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । आभा-
 खराणां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । शुभानां देवानां लोके
 प्रादुर्भावोभवति । परीत्तशुभानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति ।
 अप्रमाणशुभानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । शुभहृत्त्वानां
 देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । वृक्षाणां देवानां लोके प्रादुर्भावो-
 भवति । परीत्तवृक्षाणां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । अप्रमाण-
 वृक्षाणां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । वृक्षत्फलानां देवानां लोके
 प्रादुर्भावोभवति । अवृक्षाणां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति ।
 अतपानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । सुदृशानां देवानां लोके
 प्रादुर्भावोभवति । सुदर्शनानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति ।
 अकनिष्ठानां देवानां लोके प्रादुर्भावोभवति । श्रातश्चापक्षानां
 लोके प्रादुर्भावोभवति । महदागामिनां लोके प्रादुर्भावोभवति ।

ण्णांदिग्निं गङ्गानदीवालुकोपनेषु लोकधातुषु अप्रमेयाश्रमंश्वेया
 बोधिसत्त्वामहासत्त्वास्तं प्रभाव्यूहं दृष्ट्वा स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु बुद्धाव्
 भगवतः परिपृच्छन्तिस्म । कस्यायं भगवन्ननुभावो येनेने लोकधातव
 महासावभासेन स्फुटाः । ते बुद्धाभगवन्तोऽवोचन् । एष
 कुलपुत्रा उत्तरं दिग्भागे सहानाम लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिनांम
 तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तेनेमं जिह्वेन्द्रियं निर्णमय्य गङ्गानदी-
 वालुकोपमालोकधातवोऽवभासेनस्फुटाः । यदुत बोधिसत्त्वानां महा-
 सत्त्वानां प्रज्ञापारमितादेशनतायै । पश्चिमायांदिग्निं गङ्गानदी-
 वालुकोपनेषु लोकधातुषु अप्रमेयाश्रमंश्वेया बोधिसत्त्वामहासत्त्वास्तं
 प्रभाव्यूहं दृष्ट्वा स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु बुद्धाव् भगवतः परिपृच्छ-
 न्तिस्म । कस्यायं भगवन्ननुभावोयेनेने लोकधातव एवं महासा
 वभासेन स्फुटाः । ते बुद्ध भगवन्तोऽवोचन् । एष कुलपुत्रा पूर्व-
 स्मिन्दिग्भागे सहानामलोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिनांम तथागतो-
 ऽर्हन्सम्यक्सम्बुद्धस्तेनेमं जिह्वेन्द्रियं निर्णमय्य गङ्गानदीवालुकोपमा
 लोकधातवोऽवभासेन स्फुटाः । यदुत बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां
 प्रज्ञापारमितादेशनतायै । उत्तरस्मिन्दिग्भागे गङ्गानदीवालुकोप-
 नेषु लोकधातुषु अप्रमेयाश्रमंश्वेयाबोधिसत्त्वामहासत्त्वास्तं प्रभाव्यूहं
 दृष्ट्वा स्वकस्वकेषु बुद्धचेत्रेषु बुद्धान् भगवतः परिपृच्छन्तिस्म । कस्यायं
 भगवन्ननुभावोयेनेने लोकधातव एवं महासावभासेन स्फुटाः । ते
 बुद्धाभगवन्तोऽवोचन् । एष कुलपुत्रादक्षिणेदिग्भागे सहानाम
 लोकधातुस्तत्र शाक्यमुनिनांम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तेनेमं
 जिह्वेन्द्रियं निर्णमय्य गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवोऽवभासेन

स्फुटाः । यदुत बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां प्रज्ञापारमितादेशनतायै ।
 उत्तरपूर्वदिग्भागे गङ्गानदीवालुकोपसेषु लोकधातुषु अप्रमेया-
 असंख्येया बोधिसत्त्वामहासत्त्वानां प्रभाव्युहं दृष्ट्वा स्वकस्वकेषु बुद्ध-
 चैत्रेषु बुद्धान् भगवतः परिपृच्छन्तिस्म । कस्याऽयं भगवन्ननुभावो
 येनेमे लोकधातवएवं महताऽवभासेन स्फुटाः । ते बुद्धाभगवन्तोऽवो-
 चन् । एष कुलपुत्रादक्षिणपश्चिमेदिग्भागे महानाम लोकधातुस्तत्र
 शाक्यमुनिर्नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तीनेमं जिह्वेन्द्रियं निर्ण-
 मय्य गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवोऽवभासेन स्फुटाः । यदुत
 बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां प्रज्ञापारमितादेशनतायै । पूर्वदक्षिण-
 सिन्दिग्भागे गङ्गानदीवालुकोपसेषु लोकधातुषु अप्रमेयाअसंख्येया-
 बोधिसत्त्वामहासत्त्वानां प्रभाव्युहं दृष्ट्वा स्वकस्वकेषु बुद्धचैत्रेषु बुद्धान्
 भगवतः परिपृच्छन्तिस्म । कस्याऽयं भगवन्ननुभावो येनेमे लोकधा-
 तवएवं महताऽवभासेन स्फुटाः । ते बुद्धाभगवन्तोऽवोचन् । एष
 कुलपुत्राः पश्चिमोत्तरेदिग्भागे महानाम लोकधातुस्तत्र शाक्यमु-
 निर्नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तीनेमं जिह्वेन्द्रियं निर्णमय्य
 गङ्गानदीवालुकोपमालोकधातवोऽवभासेन स्फुटाः । यदुत बोधि-
 सत्त्वानां महासत्त्वानां प्रज्ञापारमितादेशनतायै । दक्षिणपश्चिमे
 दिग्भागे गङ्गानदीवालुकोपसेषु लोकधातुषु अप्रमेयाअसंख्येया-
 बोधिसत्त्वामहासत्त्वानां प्रभाव्युहं दृष्ट्वा स्वकस्वकेषु बुद्धचैत्रेषु बुद्धान्
 भगवतः परिपृच्छन्तिस्म । कस्याऽयं भगवन्ननुभावो येनेमे लोक-
 धातवएवं महताऽवभासेन स्फुटाः । ते बुद्धाभगवन्तोऽवोचन् ।
 एष कुलपुत्राउत्तरपूर्वदिग्भागे महानाम लोकधातुस्तत्र शाक्य-

वामा अट्टहा अतपाः सुदृगाः सुदर्शनाः अकनिष्ठादेवा दिव्यानि
 पुष्पमाल्यविलेपनधूपचूर्णानि दिव्यान्युत्पलपद्मपुण्डरीकानि दिव्यानि
 मान्दारमहामान्दारकेसरतमालपत्राणि गृहीत्वा येन भगवाञ्छा-
 क्यमुनिस्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धस्तेनोपसंक्रामन्तिस्म । अथ ते
 बोधिसत्त्वामहामत्वास्ते च देवास्ताभिः पुष्पमाल्य गन्धविलेपन चूर्ण-
 चीवरच्छत्रध्वजपताकाभिर्भगवन्तं शाक्यमुनितथागतमर्हन्तं सम्यक्-
 सम्बुद्धमवकिरन्तिस्माऽभवकिरन्तिस्म । अभिप्राकिरन्तिस्म । अथ
 तानि पुष्पादीन्युपरिवेहायसमभ्युदगम्याऽस्मिंस्त्रिसाहस्रे महासाहस्रे
 लोकधातौ पुष्पकूटाकारः संस्तितोऽभूत् । चतरस्रस्रतुःस्युणसमो-
 भागशः सुविभक्तोरमणौयोमनोरमः । अथ ततः पर्षदः प्राणिकोटी
 नियुतशतसहस्रान्युत्यायासनेभ्योयेन भगवांस्तेनाऽञ्जलिं प्रणम्य भग-
 वन्तमेतदवोचत् । वयमपि भगवन्ननागतेऽध्वन्येवं रूपाणां धर्माणां
 लाभिनोभवेमः । यथा रूपाणां तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धः । एव-
 मेव श्रावकसंघं परिहारः मे । एवञ्च पर्षदिधर्मं देशयामः । यथा-
 तथागतएतर्हिधर्मं देशयति । अथ भगवांस्तेषामध्याशयं विदित्वा
 सर्वधर्माणाञ्चानुत्पादायाऽनिरोधायाऽनभिसंस्कारायाऽप्रादुर्भावाय ।
 चान्तिं विदित्वास्मितं प्रादुरकार्षीत् । अथायुष्मानानन्दउत्याया-
 सनादेकांशमुत्तरासङ्गं कृत्वादक्षिणं जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य
 येन भगवांस्तेनाऽञ्जलिं प्रणम्य भगवन्तमेतदवोचत् । कोभगवन् हेतुः
 कः प्रत्ययः स्मितस्याविष्करणे नाऽहेतुकं नाऽप्रत्ययं बुद्ध्वा भगवन्तः
 स्मितमाविष्कुर्वन्ति । भगवानाह । इत आनन्दपर्षदः प्राणिकोटी
 नियुतशतसहस्रैरनुत्पत्तिकेषु धर्मेषु चान्तिः प्रतिलब्धा । एतेषा-

एतन्मतेऽप्यस्यैवपदोक्तत्वात्तद्विनिर्दिष्टत्वात्प्रत्ययाभाषणत्वात्तद्विनिर्दिष्टत्वात्
एतन्मतेऽप्यस्यैवपदोक्तत्वात्तद्विनिर्दिष्टत्वात्प्रत्ययाभाषणत्वात्तद्विनिर्दिष्टत्वात् ।

इति मन्त्रशास्त्रविद्यायाः महापाठविद्यायाः

प्रथमः परिच्छेदः ॥ १ ॥

मात्रेण व्यवहियते । तच्च नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम सुभूते योगमाध्यात्मिकीप्रेतनेति तत्र
 यावदेवधर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र
 संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवहियते । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम सुभूते
 योगमाध्यात्मिकीप्रेतनेति नामयावदेवधर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्म-
 प्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवहियते ।
 तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि
 नाम सुभूते यदमे आध्यात्मिकाः संस्कारादिति नाम यावदेव
 धर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र
 संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवहियते । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभ-
 यमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम सुभूते यदिदमाध्यात्मिकं
 विज्ञानमिति नाम यावदेवधर्मं प्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्म-
 प्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवहियते । तच्च
 नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । एव मेव सुभूते
 प्रज्ञापारमिता च बोधिसत्त्वश्च बोधिसत्त्व नाम च सर्वमेतत् धर्म-
 प्रज्ञप्तिमात्रं तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञा-
 सङ्केतमात्रेण व्यवहियते । तच्च नामनाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभयम-
 न्तरेणोपलभ्यते । चक्षुरिति सुभूते यावदेव धर्मप्रज्ञप्तिमात्रमे-
 तत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञासङ्केतमात्रेण
 व्यवहियते । यदुत चक्षुरिति । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी
 नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । श्रोत्रमिति सुभूते यावदेव धर्म-

नाऽध्यात्मं न वहिर्द्धां नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । रमधातुरिति
 प्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञा-
 मङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । यदुत रमधातुरिति । तच्च नाम
 नाऽध्यात्मं न वहिर्द्धां नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । जिज्ञा विज्ञान-
 धातुरिति सुभूते यावदेव धर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्म-
 प्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञामङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते ।
 यदुत जिज्ञाविज्ञानधातुरिति । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्धां
 नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । कायधातुरिति सुभूते यावदेव धर्मप्रज्ञप्ति-
 मात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञामङ्केत-
 मात्रेण व्यवह्रियते । यदुत कायधातुरिति । तच्च नाम नाऽध्यात्मं
 न वहिर्द्धां नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । स्पृष्टव्यधातुरिति सुभूते या-
 वदेव धर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधो-
 ऽन्यत्र संज्ञामङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । यदुत स्पृष्टव्यधातुरिति । तच्च
 नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्धां नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । कायविज्ञान-
 धातुरिति सुभूते यावदेव धर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्ते-
 र्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञामङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । यदुत
 कायविज्ञानधातुरिति । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्धां नोभय-
 मन्तरेणोपलभ्यते । मनोधातुरिति सुभूते यावदेव धर्मप्रज्ञप्तिमात्र-
 मेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञामङ्केतमात्रेण
 व्यवह्रियते । यदुत मनोधातुरिति । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्धां
 नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । धर्मधातुरिति सुभूते यावदेव धर्मप्रज्ञ-
 प्तिमात्रमेतत् तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञा

ज्ञानमात्रेण व्यवह्रियते । यद्दत्तधुर्गधातुरिति । तच्च नाम नाऽध्या-
 त्मं न वदित्वा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । मनोविज्ञानधातुरिति
 भ्रूते यावदेव धर्माप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्चधर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न
 निरोधोऽन्यत्रसंज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । यद्दत्तमनोविज्ञान धातु-
 रिति । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वदित्वा नोभयमन्तरेणोप-
 लभ्यते । एवमेव सुभ्रूते यद्विदमुच्यते प्रज्ञापारमितेति बोधि-
 त्व इति बोधिमत्त्वनामेति । यावदेव धर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च
 र्माप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्रसंज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते ।
 ज्ञापारमितेति बोधिमत्त्व इति बोधिमत्त्वनामेति । तच्च नाम
 नाऽध्यात्मं न वदित्वा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम
 भ्रूते पोषमाधात्मिक आत्मभावइति नाम मात्रेण व्यवह्रियते ।
 शीर्षाऽस्थीनीति नाम व्यवह्रियते । ग्रीवाऽस्थीनीति नाम व्यवह्रि-
 यते । स्कन्धाऽस्थीनीति नाम व्यवह्रियते । पृष्ठाऽस्थीनीति व्यव-
 ह्रियते । पार्श्वकाऽस्थीनीति व्यवह्रियते । कथ्यस्थीनीति नाम
 व्यवह्रियते । उर्ध्वस्थीनीति नाम व्यवह्रियते । जङ्घाऽस्थीनीति
 नाम व्यवह्रियते । पादाऽस्थीनीति नाम व्यवह्रियते । धर्मप्रज्ञप्ति-
 मात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्रसंज्ञा सङ्केत-
 मात्रेण व्यवह्रियते । शीर्षाऽस्थीनीति नाम* ग्रीवाऽस्थीनीति नाम

* ग, घ, पुस्तके नाम शब्दात् परं सर्वत्र “व्यवह्रियते” इति क्रियापदं
 लिखितं दृश्यते । अत्र केषाञ्चित् पदानां पुनरुक्तिरुपलभ्यते । किमयं
 लेखकदोषः । ग्रन्थकर्तुर्व्या रचनाचातुर्यं प्रयोजनविशेषोवाऽस्तीति
 तत्त्वतोऽविद्यः ।

वाङ्मयीनीति नाम एवाऽऽम्यीनीति नाम पाप्मीऽम्यीनीति नाम
 कथम्यीनीति नाम उच्यम्यीनीति नाम गङ्गाऽम्यीनीति नाम ।
 तच्च नाम नाऽऽधात्मं न वहिर्द्धा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । एव-
 मेव सुभूते यदिदमुच्यते प्रजापारमितेति बोधिसत्त्व इति बोधि-
 सत्त्वनामेति यावदेवधर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नात्पादो
 न निरोधोऽन्यत्रसंज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । तच्च नाम नाऽ-
 ध्यात्मं न वहिर्द्धा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम सुभूते
 यानीमानि वाङ्मानि तृणकाष्ठशाखापत्रपलागानि मर्वान्येतानि
 नानानामधेयैर्व्यवह्रियन्ते तानि च एपाञ्च नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र
 संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । तानि च नामानि नाऽऽधात्मं न
 वहिर्द्धा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते ।

एवमेव सुभूते यदिदमुच्यते प्रजापारमितेति बोधिसत्त्व इति ।
 बोधिसत्त्वनामेति । यावदेवधर्मप्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्ते-
 र्नात्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । तच्च नाम
 नाऽऽधात्मं न वहिर्द्धा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम
 सुभूते अतीतानां बुद्धानां भगवतां यावदेव नाम मात्रं तिष्ठति । तच्च
 नाम नाऽऽधात्मं न वहिर्द्धा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । तद्यथाऽपि नाम
 सुभूते स्वप्नः प्रतिश्रुत्का प्रतिभासोमाचामरीचि उदकचन्द्रस्तथागत-
 निर्मितः सर्व्व एते धर्माः प्रज्ञप्तिमात्रं यस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नात्पादो न
 निरोधोऽन्यत्रसंज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । तच्च नाम नाऽऽधात्मं
 न वहिर्द्धा नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । एवमेव सुभूते यदिदमुच्यते
 प्रजापारमितेति बोधिसत्त्व इति बोधिसत्त्वनामेति । सर्व्व एते

धर्माः प्रज्ञप्तिमात्रमेतत्तस्याश्च धर्मप्रज्ञप्तेर्नोत्पादो न निरोधोऽन्यत्र संज्ञासङ्केतमात्रेण व्यवह्रियते । तच्च नाम नाऽध्यात्मं न वहिर्द्वी नोभयमन्तरेणोपलभ्यते । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता नामसङ्केत प्रज्ञावाधर्मप्रज्ञाया च शिचित्यं ।

एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम सुखमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽत्मेति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न रूपं नाम शान्तमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽशान्तमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम निमित्तमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम संस्कृतमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽसंस्कृतमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम संक्षेपमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽसंक्षेपमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न रूपं नामोत्पादइति समनुपश्यति । न रूपं नाम निरोध इति समनुपश्यति । न रूपं नाम विविक्तमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न रूपं नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न रूपं नामाऽकुशलमिति

न वेदनां नाम निरोध इति समनुपपद्यति । न वेदनां नाम वि-
 विक्रान्ति समनुपपद्यति । न वेदनां नामाऽविविक्रान्ति समनुपपद्यति ।
 न वेदनां नाम कुशलेति समनुपपद्यति । न वेदनां नामाऽकुश-
 लेति समनुपपद्यति । न वेदनां नाम सावधेति समनुपपद्यति । न
 वेदनां नामाऽनवधेति समनुपपद्यति । न वेदनां नामसाश्रवेति
 समनुपपद्यति । न वेदनां नामाऽनाश्रवेति समनुपपद्यति । न वेदनां
 नाम संक्लेशेति समनुपपद्यति । न वेदनां नाम निःक्लेशेति समनु-
 पपद्यति । न वेदनां नाम लौकिकेति समनुपपद्यति । न वेदनां
 नाम लोकोत्तरेति समनुपपद्यति । न वेदनां नाम संसार इति
 समनुपपद्यति । न वेदनां नाम निर्वाण* इति समनुपपद्यति ।

न संज्ञां नामनित्येति समनुपपद्यति । न संज्ञां नामाऽनित्येति
 समनुपपद्यति । न संज्ञां नाम सुखमिति समनुपपद्यति । न संज्ञां
 नाम दुःखमिति समनुपपद्यति । न संज्ञां नामात्मेति समनुपपद्यति ।
 न संज्ञां नामाऽनात्मेति समनुपपद्यति । न संज्ञां नाम शान्तमिति
 समनुपपद्यति । न संज्ञां नामाऽशान्तमिति समनुपपद्यति । न संज्ञां
 नाम शून्येति समनुपपद्यति । न संज्ञां नामाऽशून्येति समनुपपद्यति । न
 संज्ञां नाम निमित्तमिति समनुपपद्यति । न संज्ञां नामाऽनिमित्त-
 मिति समनुपपद्यति । न संज्ञां नाम प्रणिहितमिति समनुपपद्यति ।
 न संज्ञां नामाऽप्रणिहितमिति समनुपपद्यति । न संज्ञां नामसंस्कृत-
 मिति समनुपपद्यति । न संज्ञां नामाऽसंस्कृतमिति समनुपपद्यति ।
 न संज्ञां नामोत्पाद् इति समनुपपद्यति । न संज्ञां नाम निरोध

* निर्वाणमिति युक्तं प्रतिभाति ।

इति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम संक्लेश इति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम विविक्तमिति समनुपश्यति । न संज्ञां नामाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम कुशलेति समनुपश्यति । न संज्ञां नामाऽकुशलेति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम मावधेति समनुपश्यति । न संज्ञां नामाऽनवधेति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम साश्रवेति समनुपश्यति । न संज्ञां नामाऽनाश्रवेति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम संक्लेशइति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम निःक्लेशेति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम लौकिकमिति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम लोकोत्तरेति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम संसारइति समनुपश्यति । न संज्ञां नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न संस्कारानाम नित्याइति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽनित्याइति समनुपश्यति । न संस्कारानाम सुखाइति समनुपश्यति । न संस्कारानाम दुःखाइति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽऽत्मान इति समनुपश्यति । न संस्कारा नामाऽनात्मान इति समनुपश्यति । न संस्कारानाम शान्ताइति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽशान्ताइति समनुपश्यति । न संस्कारानाम शून्याइति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽशून्या इति समनुपश्यति । न संस्कारानाम निमित्ताइति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽनिमित्ताइति समनुपश्यति । न संस्कारानाम प्रणिहिताइति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽप्रणिहिताइति समनुपश्यति । न संस्कारा नाम संस्कृता इति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽसंस्कृताइति समनु-

पश्यति । न संस्कारानामोत्पादादिति समनुपश्यति । न संस्कारानाम
 निरोधादिति समनुपश्यति । न संस्कारानाम संक्षेपादिति समनु-
 पश्यति । न संस्कारानाम व्यवदानादिति समनुपश्यति । न संस्कारा-
 नाम विविक्ता इति समनुपश्यति । न संस्कारानामाऽविविक्तादिति
 समनुपश्यति । न संस्कारानाम कुगलादिति समनुपश्यति । न
 संस्कारानामाऽकुगला इति समनुपश्यति । न संस्कारानाम सावद्या-
 दिति समनुपश्यति । न संस्कारानाम निरवद्यादिति समनुपश्यति ।
 न संस्कारानाम साश्रवादिति समनुपश्यति । न संस्कारा नामाऽना-
 श्रवा इति समनुपश्यति । न संस्कारानाम संक्षेपा इति समनु-
 पश्यति । न संस्कारानाम निःक्षेपादिति समनुपश्यति । न संस्कारा-
 नाम लौकिकादिति समनुपश्यति । न संस्कारानाम लोकोत्तरा
 दिति समनुपश्यति । न संस्कारानाम संसारदिति समनुपश्यति । न
 संस्कारानाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न विज्ञानं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नामा-
 ऽनित्यमिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नाम सुखमिति समनुपश्यति ।
 न विज्ञानं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नामाऽऽत्मेति
 समनुपश्यति । न विज्ञानं नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न
 विज्ञानं नाम शान्तमिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नामाऽशान्त-
 मिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नाम शून्यमिति समनुपश्यति ।
 न विज्ञानं नामाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नाम
 निमित्तमिति समनुपश्यति । न विज्ञानं नामाऽनिमित्तमिति
 समनुपश्यति । न विज्ञानं नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न

विज्ञानां नामाऽप्रणिहितमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं
 नाम संस्कृतमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नामाऽसंस्कृत-
 मिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नामोत्पाददति समनुपपद्यति ।
 न विज्ञानं नाम निरोधदति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम
 संक्रेगदति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम व्यवदानमिति समनु-
 पपद्यति । न विज्ञानं नाम विविक्तमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं
 नामाऽविविक्तमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम कुगलमिति
 समनुपपद्यति । न विज्ञानं नामाऽकुगलमिति समनुपपद्यति । न
 विज्ञानं नाम साऽवद्यमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम निर-
 वद्यमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम साऽऽश्रयमिति समनु-
 पपद्यति । न विज्ञानं नामाऽनाश्रयमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं
 नाम संक्रेगदति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम निः क्रेगदति
 समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम लौकिकमिति समनुपपद्यति । न
 विज्ञानं नाम लोकोत्तरमिति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम
 संसारदति समनुपपद्यति । न विज्ञानं नाम निर्वाणमिति समनु-
 पपद्यति ।

न चतुर्नामनियममिति समनुपपद्यति । न चतुर्नामाऽनियममिति
 समनुपपद्यति । न चतुर्नाम सुखमिति समनुपपद्यति । न चतुर्नाम
 दुःखमिति समनुपपद्यति । न चतुर्नामाऽश्रेयमिति समनुपपद्यति । न
 चतुर्नामाऽनश्रेयमिति समनुपपद्यति । न चतुर्नाम शास्त्रमिति समनु-
 पपद्यति । न चतुर्नामाऽऽश्रयमिति समनुपपद्यति । न चतुर्नाम
 अश्रेयमिति समनुपपद्यति । न चतुर्नामाऽऽश्रयमिति समनुपपद्यति ।

न चक्षुर्नामनिमित्तमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामाऽनिमित्तमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम प्रणिहितमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामाऽप्रणिहितमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम संस्कृतमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामाऽसंस्कृतमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामोत्पाद इति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम निरोध इति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम संक्लेशमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम व्यवदानमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम विविक्रमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामाऽविविक्रमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम कुशलमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामाऽकुशलमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम साऽवद्यमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम निरवद्यमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम साऽऽश्रवमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नामाऽनाश्रवमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम संक्लेशमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम निक्लेशमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम लौकिकमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम लोकोत्तरमिति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम संसारइति समनुपपश्यति । न चक्षुर्नाम निर्वाणमिति समनुपपश्यति ।

न रूपं नाम नित्यमिति समनुपपश्यति । न रूपं नामाऽनित्यमिति समनुपपश्यति । न रूपं नाम सुखमिति समनुपपश्यति । न रूपं नाम दुःखमिति समनुपपश्यति । न रूपं नामाऽऽत्मेति समनुपपश्यति । न रूपं नामाऽनात्मेति समनुपपश्यति । न रूपं नाम शान्तमिति समनुपपश्यति । न रूपं नामाऽशान्तमिति समनुपपश्यति । न रूपं नाम शून्यमिति समनुपपश्यति । न रूपं नामाऽशून्यमिति समनुपपश्यति । न रूपं नाम निमित्तमिति समनुपपश्यति । न रूपं

चक्षुः संसर्गोनामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनामाऽना-
 त्मेति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनाम शान्तमिति समनुपश्यति ।
 न चक्षुः संसर्गोनामाऽशान्तमिति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गो-
 नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गो नामाऽशून्यमिति
 समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनाम निमित्तदति समनुपश्यति ।
 न चक्षुः संसर्गोनामाऽनिमित्तदति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गो-
 नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनामाऽप्रणि-
 हितमिति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनाम संस्कृतमिति समनु-
 पश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनामाऽसंस्कृतमिति समनुपश्यति । न चक्षुः-
 संसर्गोनाम संक्षेपदति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनाम व्यवदा-
 मिति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनामोत्पाद् इति समनुपश्यति ।
 न चक्षुः संसर्गोनाम निरोध इति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गो-
 नाम विविक्तदति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनामाऽविविक्तमिति
 समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनाम कुशलदति समनुपश्यति । न
 चक्षुः संसर्गोनामाऽकुशल इति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनाम
 साऽवद्यमिति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनामाऽनवद्य इति
 समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनाम साऽऽश्रवदति समनुपश्यति । न
 चक्षुः संसर्गोनामाऽनाश्रव इति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनाम
 संक्षेपदति समनुपश्यति । न चक्षुः संसर्गोनाम निःक्षेपदति समनु-
 पश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनाम लौकिकदति समनुपश्यति । न चक्षुः-
 संसर्गोनाम लोकोत्तरदति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनाम संमार-
 दति समनुपश्यति । न चक्षुःसंसर्गोनाम निर्ब्याणमिति समनुपश्यति ।

यदपि तच्चक्षुरूपचक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं दुःखं वा तदपि नाम न नित्यमिति समनुपश्यति । नाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न सुखमिति समनुपश्यति । न दुःखमिति समनुपश्यति । नाऽऽत्मेति समनुपश्यति । नाऽनात्मेति समनुपश्यति । न ग्रान्तमिति समनुपश्यति । नाऽग्रान्तमिति समनुपश्यति । न शून्यमिति समनुपश्यति । नाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न निमित्तमिति समनुपश्यति । नाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न प्रणिहितमिति समनुपश्यति । नाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति । न संस्कृतमिति समनुपश्यति । नाऽसंस्कृतमिति समनुपश्यति । न संक्षेपमिति समनुपश्यति । न व्यवदानमिति समनुपश्यति । नोत्पाददति समनुपश्यति । न निरोधदति समनुपश्यति । न विविक्तमिति समनुपश्यति । नाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न कुगलमिति समनुपश्यति । नाऽकुगलमिति समनुपश्यति । न साऽवद्यमिति समनुपश्यति । नाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न साऽऽश्रवमिति समनुपश्यति । नाऽनाश्रवमिति समनुपश्यति । न संक्षेपदति समनुपश्यति । न निःक्षेपदति समनुपश्यति । न लौकिकमिति समनुपश्यति । न लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न संसारदति समनुपश्यति । न निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न श्रोत्रं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम सुखमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम

गान्तमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽगान्तमिति समनुपश्यति ।
 न श्रोत्रं नाम शृण्वमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽशृण्वमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम निमित्तमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं
 नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम प्रणिहितमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रं नाम संस्कृतमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽसंस्कृतमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम संक्लेशमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं
 नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामोत्पाददति समनु-
 पश्यति । न श्रोत्रं नाम निरोधदति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम
 विविक्तमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽविविक्तमिति समनु-
 पश्यति । न श्रोत्रं नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽ-
 कुशलमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम साऽवद्यमिति समनुपश्यति ।
 न श्रोत्रं नामाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम साऽश्रव-
 मिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नामाऽनाश्रवमिति समनुपश्यति ।
 न श्रोत्रं नाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम निःक्लेशदति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम लौकिकमिति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रं नाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम संभार-
 दति समनुपश्यति । न श्रोत्रं नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।
 न शब्दोनाम नित्यदति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽनित्य-
 दति समनुपश्यति । न शब्दोनाम सुखमिति समनुपश्यति । न
 शब्दोनाम दुःखमिति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽऽत्मेति समनु-
 पश्यति । न शब्दोनामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न शब्दोनाम

शान्तमिति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽशान्तमिति समनुपश्यति ।
 न शब्दोनाम शून्यमिति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽशून्यमिति
 समनुपश्यति । न शब्दोनाम निमित्तमिति समनुपश्यति । न
 शब्दोनामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न शब्दोनाम प्रणिहित-
 मिति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति ।
 न शब्दोनाम संसृतमिति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽसंसृत-
 मिति समनुपश्यति । न शब्दोनाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न
 शब्दोनाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न शब्दोनामोत्पाद्दति
 समनुपश्यति । न शब्दोनाम निरोधदति समनुपश्यति । न शब्दो-
 नाम विविक्तदति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽविविक्तदति समनु-
 पश्यति । न शब्दोनाम कुश्लदति समनुपश्यति । न शब्दोनामा-
 ऽकुश्लदति समनुपश्यति । न शब्दोनाम साऽवद्यमिति समनुपश्यति ।
 न शब्दोनामाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न शब्दोनाम साऽऽश्रव-
 मिति समनुपश्यति । न शब्दोनामाऽनाश्रवमिति समनुपश्यति । न
 शब्दोनाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न शब्दोनाम निःक्लेशदति
 समनुपश्यति । न शब्दोनाम लौकिकमिति समनुपश्यति । न
 शब्दोनाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न शब्दोनाम संसारदति
 समनुपश्यति । न शब्दोनाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न श्रोत्रविज्ञानं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं
 नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम सुखमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रविज्ञानं नामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामा-

ऽनात्मेति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम गान्तमिति समनु-
 पश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽगान्तमिति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रविज्ञानं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामा-
 ऽशून्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम निमित्तमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति ।
 न श्रोत्रविज्ञानं नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं
 नामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम संस्कृत-
 मिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽसंस्कृतमिति समनु-
 पश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम संक्लेशमिति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रविज्ञानं नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं
 नामोत्पाददति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम निरोधदति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम विविक्तमिति समनुपश्यति ।
 न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं
 नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽकुशलमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम सावद्यमिति समनुपश्यति ।
 न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं
 नाम साऽऽथवदति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नामाऽनाश्रवदति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रविज्ञानं नाम निःक्लेशदति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम
 लौकिकमिति समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम लोकोत्तरमिति
 समनुपश्यति । न श्रोत्रविज्ञानं नाम संभारदति समनुपश्यति । न
 श्रोत्रविज्ञानं नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न ओचसंस्पर्शो नाम नित्यदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शो-
 नामाऽनित्यदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम सुखदति
 समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम दुःखदति समनुपश्यति । न
 ओचसंस्पर्शोनामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनामाऽना-
 त्मेति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम शून्यदति समनुपश्यति ।
 न ओचसंस्पर्शोनामाऽशून्यदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम
 निमित्तमिति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनामाऽनिमित्तमिति
 समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम प्रणिहितदति समनुपश्यति ।
 न ओचसंस्पर्शोनामाऽप्रणिहितदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शो-
 नाम संस्कृतदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनामाऽसंस्कृतदति
 समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शो नाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न
 ओचसंस्पर्शो नामव्यवदानमिति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शो-
 नामोत्पाद्दति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम निरोधदति
 समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनामविविक्तदति समनुपश्यति ।
 न ओचसंस्पर्शोनामाऽविविक्तदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शो-
 नाम कुशलदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनामाऽकुशलदति
 समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम साऽवद्यदति समनुपश्यति ।
 न ओचसंस्पर्शोनामाऽनवद्यदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम
 साऽऽश्रवदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनामाऽनाश्रवदति समनु-
 पश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न ओच-
 संस्पर्शोनाम निःक्लेशदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम
 लौकिकदति समनुपश्यति । न ओचसंस्पर्शोनाम लोकोत्तरदति

ममनुपश्यति । न श्रोत्रमंशुगोनाम संसारदति ममनुपश्यति ।
न श्रोत्रमंशुगोनाम निर्वाणमिति ममनुपश्यति ।

यदपितच्छ्रोत्रशब्दश्रोत्रविज्ञानश्रोत्रमंशुगोनामप्रत्ययदुत्पद्यते वेदश्च
सुखं दुःखं वा श्रद्धाःश्चाऽसुखं वा तदपि नाम न नित्यमिति
ममनुपश्यति । नाऽनित्यमिति ममनुपश्यति । न सुखमिति समनु-
पश्यति । न दुःखमिति ममनुपश्यति । नाऽऽत्मेति ममनुपश्यति ।
नाऽनात्मेति ममनुपश्यति । न ग्रान्तमिति ममनुपश्यति । नाऽग्रान्त-
मिति ममनुपश्यति । न ग्रान्तमिति ममनुपश्यति । नाऽग्रान्तमिति
ममनुपश्यति । न निमित्तमिति ममनुपश्यति । नाऽनिमित्तमिति
ममनुपश्यति । न प्रणिहितमिति ममनुपश्यति । नाऽप्रणिहितमिति
ममनुपश्यति । न संस्कृतमिति ममनुपश्यति । नाऽसंस्कृतमिति
ममनुपश्यति । न संक्षेपमिति ममनुपश्यति । न व्यवदानमिति
ममनुपश्यति । नोत्पाददति ममनुपश्यति । न निरोधदति समनु-
पश्यति । न विविक्तमिति ममनुपश्यति । नाऽविविक्तमिति समनु-
पश्यति । न कुशलमिति ममनुपश्यति । नाऽकुशलमिति समनु-
पश्यति । नसाऽवद्यमिति ममनुपश्यति । नाऽनवद्यमिति समनु-
पश्यति । न साऽऽश्रावमिति ममनुपश्यति । नाऽनाश्रावमिति समनु-
पश्यति । न संक्षेपदति ममनुपश्यति । न निःक्षेपदति ममनुपश्यति ।
न लौकिकमिति ममनुपश्यति । न लोकोत्तरमिति ममनुपश्यति ।
न संसारदति ममनुपश्यति । न निर्वाणमिति ममनुपश्यति ।

न प्राणं नाम नित्यमिति ममनुपश्यति । न प्राणं नामाऽनित्य-
मिति ममनुपश्यति । न प्राणं नाम सुखमिति ममनुपश्यति ।

न घ्राणं नाम दूष्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽत्मेति
समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽनात्मेति समनुपश्यति । न घ्राणं
नाम दूष्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽदूष्यमिति समनु-
पश्यति । न घ्राणं नाम निमित्तमिति समनुपश्यति । न घ्राणं
नामाऽऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नाम प्रणिरितमिति
समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽप्रणिरितमिति समनुपश्यति । न
घ्राणं नाम संसृतमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽसंसृत-
मिति समनुपश्यति । न घ्राणं नाम संश्लेषदति समनुपश्यति । न
घ्राणं नाम व्यददानमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नामोत्पाददति
समनुपश्यति । न घ्राणं नाम निरोधदति समनुपश्यति । न घ्राणं
नाम विविक्तमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽविविक्तमिति
समनुपश्यति । न घ्राणं नाम क्षुण्णमिति समनुपश्यति । न घ्राणं
नामाऽऽक्षुण्णमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नाम माऽऽवद्यमिति
समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणं
नाम माऽऽश्रवमिति समनुपश्यति । न घ्राणं नामाऽऽनाश्रवमिति
समनुपश्यति । न घ्राणं नाम संक्षेपदति समनुपश्यति । न घ्राणं
नाम निःक्षेपदति समनुपश्यति । न घ्राणं नाम लौकिकमिति
समनुपश्यति । न घ्राणं नाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न घ्राणं
नाम संसारदति समनुपश्यति । न घ्राणं नाम निर्वाणमिति
समनुपश्यति ।

न गन्धोनाम नित्यदति समनुपश्यति । न गन्धो नामा-
ऽनित्यमिति समनुपश्यति । न गन्धोनाम सुखमिति समनुपश्यति ।

न गन्धोनाम दुःखमिति समनुपश्यति । न गन्धोनामाऽऽत्मेति
 समनुपश्यति । न गन्धोनामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नाम ग्रान्तइति समनुपश्यति । न गन्धोनामाऽग्रान्तइति समनु-
 पश्यति । न गन्धोनाम शून्यइति समनुपश्यति । न गन्धोनामा-
 ऽशून्यइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम निमित्तइति समनु-
 पश्यति । न गन्धोनामाऽनिमित्तइति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न गन्धोनामाऽप्रणिहितमिति
 समनुपश्यति । न गन्धोनाम संस्कृतमिति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नामाऽसंस्कृतमिति समनुपश्यति । न गन्धोनाम संक्षेपइति समनु-
 पश्यति । न गन्धोनाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नामोत्पादइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम निरोधइति समनु-
 पश्यति । न गन्धोनाम विविक्तइति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नामाऽविविक्तइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम कुशलमिति
 समनुपश्यति । न गन्धोनामाऽकुशलमिति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नाम साऽवद्यमिति समनुपश्यति । न गन्धोनामाऽनवद्यमिति
 समनुपश्यति । न गन्धोनाम साऽऽश्रवइति समनुपश्यति । न गन्धो-
 नामाऽनाश्रवइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम संक्षेपइति समनु-
 पश्यति । न गन्धोनाम निःक्षेपइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम
 लौकिकइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम लोकोत्तरइति समनु-
 पश्यति । न गन्धोनाम संसारइति समनुपश्यति । न गन्धोनाम
 निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न प्राणविज्ञानं नित्यमिति समनुपश्यति । न प्राणविज्ञानम-

नित्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम सुखमिति समनु-
 पश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न
 घ्राणविज्ञाननामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामा-
 ऽनात्मेति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम शान्तमिति समनु-
 पश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामाऽशान्तमिति समनुपश्यति । न
 घ्राणविज्ञानं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामा-
 ऽशून्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम निमित्तमिति
 समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति ।
 न घ्राणविज्ञानं नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं
 नामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम संस्कृत-
 मिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामाऽसंस्कृतमिति समनु-
 पश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम संक्लेशमिति समनुपश्यति । न
 घ्राणविज्ञानं नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं
 नामोत्पाददति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम निरोधदति
 समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम विविक्तमिति समनुपश्यति ।
 न घ्राणविज्ञानं नामाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं
 नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामाऽकुशलमिति
 समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम साऽवद्यमिति समनुपश्यति ।
 न घ्राणविज्ञानं नामाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं
 नाम साऽऽश्रवमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नामाऽनाश्रवमिति
 समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम संक्लेशदति समनुपश्यति । न
 घ्राणविज्ञानं नाम निःक्लेशदति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम

लौकिकमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम संसारइति समनुपश्यति । न घ्राणविज्ञानं नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न घ्राणसंस्पर्शो नाम नित्यइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽनित्यइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम सुखमिति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम शान्तइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽशान्तइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम शून्यइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽशून्यइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम निमित्तइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽनिमित्तइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम प्रणिहितइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽप्रणिहितइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम संस्कृतइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽसंस्कृतइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम मङ्गेगइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामोत्पादइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम निरोधइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम विविक्तइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽविविक्तइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम कुशलइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽकुशलइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नाम भाववचइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽभाववचइति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शो नामाऽ

संस्पर्शानाम् माश्रवदति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शानामाऽनाश्रव-
दति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शानाम् संक्लेशदति समनुपश्यति ।
न घ्राणसंस्पर्शानाम् निःक्लेशदति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शानाम्
लौकिकदति समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शानाम् लोकोत्तरदति
समनुपश्यति । न घ्राणसंस्पर्शानाम् संसारदति समनुपश्यति । न
घ्राणसंस्पर्शानाम् निर्व्याणमिति समनुपश्यति ।

यदपि तद्घ्राण-गन्धघ्राणविज्ञानघ्राणसंस्पर्शप्रत्ययादुत्पद्यते वेद-
यितं सुखं वा दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा तदपि नाम न
नित्यमिति समनुपश्यति । नाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न सुख-
मिति समनुपश्यति । न दुःखमिति समनुपश्यति । नाऽऽत्मेति समनु-
पश्यति । नाऽनात्मेति समनुपश्यति । न शान्तदति समनुपश्यति ।
नाऽशान्तदति समनुपश्यति । न शून्यदति समनुपश्यति । नाऽशून्य-
दति समनुपश्यति । न निमित्तदति समनुपश्यति । नाऽनिमित्त-
दति समनुपश्यति । न प्रणिहित इति समनुपश्यति । नाऽप्रणिहित
दति समनुपश्यति । न संस्कृतदति समनुपश्यति । नाऽसंस्कृतदति
समनुपश्यति । न संक्लेशदति समनुपश्यति । न व्यवदानमिति समनु-
पश्यति । नोत्पाददति समनुपश्यति । न निरोधदति समनु-
पश्यति । न विविक्तदति समनुपश्यति । नाऽविविक्तदति समनु-
पश्यति । न कुशलदति समनुपश्यति । नाऽकुशलदति समनुपश्यति ।
न साऽवद्यदति समनुपश्यति । नाऽनवद्यदति समनुपश्यति ।
न साऽऽश्रवदति समनुपश्यति । नाऽनाश्रवदति समनुपश्यति ।
न संक्लेशदति समनुपश्यति । न निःक्लेशदति समनुपश्यति ।

न लौकिकइति समनुपश्यति । न लोकोत्तरइति समनुपश्यति ।
न संसारइति समनुपश्यति । न निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न जिह्वां नाम नित्येति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽनि-
त्येति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम सुखेति समनुपश्यति । न
जिह्वां नाम दुःखेति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽऽत्मेति समनु-
पश्यति । न जिह्वां नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम
ग्रान्तेति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽग्रान्तेति समनुपश्यति ।
न जिह्वां नाम शून्येति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽशून्येति
समनुपश्यति । न जिह्वां नाम निमित्तेति समनुपश्यति । न जिह्वां
नामाऽनिमित्तेति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम प्रणिहितेति
समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽप्रणिहितेति समनुपश्यति । न
जिह्वां नाम संसृतेति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽसंसृतेति
समनुपश्यति । न जिह्वां नाम संक्षेपइति समनुपश्यति । न जिह्वां
नाम व्यवदानेति समनुपश्यति । न जिह्वां नामोत्पादइति समनु-
पश्यति । न जिह्वां नाम निरोधइति समनुपश्यति । न जिह्वां
नाम विविकेति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽविविकेति समनु-
पश्यति । न जिह्वां नाम कुगलेति समनुपश्यति । न जिह्वां
नामाऽकुगलेति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम साऽवद्येति समनु-
पश्यति । न जिह्वां नामाऽनवद्येति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम
साऽऽश्रयेति समनुपश्यति । न जिह्वां नामाऽनाश्रयेति समनुपश्यति ।
न जिह्वां नाम संक्षेपइति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम निःसंक्षेप-
इति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम लौकिकेति समनुपश्यति ।

जिह्वां नाम लोकोत्तरेति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम मंभार-
 इति समनुपश्यति । न जिह्वां नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।
 न रसोनाम नित्यइति समनुपश्यति । न रसोनामाऽनित्य-
 इति समनुपश्यति । न रसोनाम सुखइति समनुपश्यति । न रसो-
 नाम दुःखइति समनुपश्यति । न रसोनामाऽऽत्मेति समनुपश्यति ।
 न रसोनामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न रसोनाम शान्तइति
 समनुपश्यति । न रसोनामाऽशान्तइति समनुपश्यति । न रसो-
 नाम शून्यइति समनुपश्यति । न रसोनामाऽशून्यइति समनुपश्यति ।
 न रसोनाम निमित्तइति समनुपश्यति । न रसोनामाऽनिमित्त-
 इति समनुपश्यति । न रसोनाम प्रणिहितइति समनुपश्यति ।
 न रसोनामाऽप्रणिहितइति समनुपश्यति । न रसोनाम संसृत-
 इति समनुपश्यति । न रसोनामाऽसंसृतइति समनुपश्यति । न
 रसोनाम संक्लेशइति समनुपश्यति । न रसोनाम व्यवदानइति
 समनुपश्यति । न रसोनामोत्पादइति समनुपश्यति । न रसो-
 नाम निरोधइति समनुपश्यति । न रसोनाम विविक्तइति
 समनुपश्यति । न रसोनामाऽविविक्तइति समनुपश्यति । न रसो-
 नाम कुशलइति समनुपश्यति । न रसोनामाऽकुशलइति समनु-
 पश्यति । न रसोनाम साऽवद्यइति समनुपश्यति । न रसोनामा-
 ऽनवद्यइति समनुपश्यति । न रसोनाम साऽऽश्रवइति समनुपश्यति ।
 न रसोनामाऽनाश्रवइति समनुपश्यति । न रसोनाम संक्लेशइति
 समनुपश्यति । न रसोनाम निःक्लेशइति समनुपश्यति । न रसो-
 नाम लौकिकइति समनुपश्यति । न रसो नाम लोकोत्तरइति

समनुपश्यति । न रसोनाम संसारदति समनुपश्यति । न रसो-
नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न जिज्ञाविज्ञानं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न जिज्ञा-
विज्ञानं नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम
सुखमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम दुःखमिति समनु-
पश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न जिज्ञा-
विज्ञानं नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम
शान्तमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽशान्तमिति
समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम शून्यमिति समनुपश्यति ।
न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं
नाम निमित्तमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽनि-
मित्तमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम प्रणिहितमिति
समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति ।
न जिज्ञाविज्ञानं नाम संस्कृतमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं
नामाऽसंस्कृतमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम संक्षेपदति
समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति ।
न जिज्ञाविज्ञानं नामोत्पाददति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं
नाम निरोधदति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम विविक्क-
मिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽविविक्कमिति समनु-
पश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न
जिज्ञाविज्ञानं नामाऽकुशलमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं
नाम भाऽऽद्यमिति समनुपश्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽनवद्य-

मिति समनुपपद्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम साऽऽश्रयमिति समनु-
पपद्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नामाऽनाश्रयमिति समनुपपद्यति । न
जिज्ञाविज्ञानं नाम मङ्गेशदति समनुपपद्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम
निःश्लेशदति समनुपपद्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम लौकिकमिति
समनुपपद्यति । न जिज्ञाविज्ञानं नाम लोकोत्तरदति समनुपपद्यति ।
न जिज्ञाविज्ञानं नाम संसारदति समनुपपद्यति । न जिज्ञाविज्ञानं
नाम निर्व्वाणमिति समनुपपद्यति ।

न जिज्ञासंस्पर्शोनाम नित्यदति समनुपपद्यति । न जिज्ञा-
संस्पर्शोनामाऽनित्यदति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम सुख-
दति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम दुःखदति समनुपपद्यति ।
न जिज्ञासंस्पर्शोनामाऽत्मेति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शो-
नामाऽनात्मेति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम शान्तदति
समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनामाऽगान्तदति समनुपपद्यति ।
न जिज्ञासंस्पर्शोनाम शून्यदति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शो-
नामाऽशून्यदति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम निमित्तदति
समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनामाऽनिमित्तदति समनुपपद्यति ।
न जिज्ञासंस्पर्शोनाम प्रणिहित दति समनुपपद्यति । न जिज्ञा-
संस्पर्शोनामाऽप्रणिहितदति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम
संस्कृतदति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनामाऽसंस्कृतदति समनु-
पपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम संक्लेशदति समनुपपद्यति । न
जिज्ञासंस्पर्शोनाम व्यवदानमिति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शो-
नामोत्पाद्दति समनुपपद्यति । न जिज्ञासंस्पर्शोनाम निरोधदति

समनुपश्यति । न विविक्तमिति समनुपश्यति । नाऽविविक्तमिति
समनुपश्यति । न सुशान्तमिति समनुपश्यति । नाऽसुशान्तमिति
समनुपश्यति । न साऽवद्यमिति समनुपश्यति । नाऽनवद्यमिति
समनुपश्यति । न साऽश्रवमिति समनुपश्यति । नाऽनाश्रवमिति
समनुपश्यति । न संक्षेपमिति समनुपश्यति । न निःक्षेपमिति
समनुपश्यति । न लौकिकमिति समनुपश्यति । न लोकोत्तरमिति
समनुपश्यति । न संसार इति समनुपश्यति । न निर्व्याणमिति
समनुपश्यति ।

न कार्यं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न कार्यं नामा-
ऽनित्यमिति समनुपश्यति । न कार्यं नाम सुखमिति समनुपश्यति ।
न कार्यं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न कार्यं नामाऽऽत्मेति
समनुपश्यति । न कार्यं नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न कार्यं
नाम शान्तमिति समनुपश्यति । न कार्यं नामाऽशान्तमिति समनु-
पश्यति । न कार्यं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न कार्यं नामा-
ऽशून्यमिति समनुपश्यति । न कार्यं नाम निमित्तमिति समनु-
पश्यति । न कार्यं नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न कार्यं
नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न कार्यं नामाऽप्रणिहितमिति
समनुपश्यति । न कार्यं नाम संस्कृतमिति समनुपश्यति । न कार्यं
नामाऽसंस्कृतमिति समनुपश्यति । न कार्यं नाम संक्षेपमिति समनु-
पश्यति । न कार्यं नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न कार्यं
नामोत्पादइति समनुपश्यति । न कार्यं नाम निरोधइति समनु-
पश्यति । न कार्यं नाम विविक्तमिति समनुपश्यति । न कार्यं

नामाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न कायं नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न कायं नामाऽकुशलमिति समनुपश्यति । न कायं नाम साऽवद्यमिति समनुपश्यति । न कायं नामाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न कायं नाम साऽश्रवमिति समनुपश्यति । न कायं नामाऽनाश्रवमिति समनुपश्यति । न कायं नाम संक्लेशमिति समनुपश्यति । न कायं नाम निःक्लेशमिति समनुपश्यति । न कायं नाम लौकिकमिति समनुपश्यति । न कायं नाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न कायं नाम संसार इति समनुपश्यति । न कायं नाम निर्व्याणमिति समनुपश्यति ।

न स्पृष्टव्यं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम सुखमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽऽप्रेक्षितमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽनाप्रेक्षितमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम शान्तमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽशान्तमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम निर्मितमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽनिर्मितमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम प्रणिहितमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽप्रणिहितमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम संकृतमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नामाऽसंकृतमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम अदृश्यामिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम अदृश्यमिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम अदृश्यामिति समनुपश्यति । न स्पृष्टव्यं नाम अदृश्यमिति समनुपश्यति ।

इति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम विविक्तमिति समनुपपत्तिः ।
 न स्पृष्टव्यं नामाऽविविक्तमिति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम
 तुग्रान्तमिति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नामाऽतुग्रान्तमिति समनु-
 पपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम माऽवद्यमिति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं
 नामाऽनवद्यमिति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम मात्रवमिति
 समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नामाऽनात्रवमिति समनुपपत्तिः । न
 स्पृष्टव्यं नाम संक्रेषदति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम निःक्रेषदति
 समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम लौकिकमिति समनुपपत्तिः । न
 स्पृष्टव्यं नाम लोकोत्तरमिति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम संसार
 दति समनुपपत्तिः । न स्पृष्टव्यं नाम निर्वाणमिति समनुपपत्तिः ।

न कायविज्ञानं नाम नित्यमिति समनुपपत्तिः । न काय-
 विज्ञानं नामाऽनित्यमिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नाम
 सुखमिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नाम दुःखमिति समनु-
 पपत्तिः । न कायविज्ञानं नामाऽऽत्मेति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं
 नामाऽनात्मेति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नाम शान्तमिति
 समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नामाऽशान्तमिति समनुपपत्तिः ।
 न कायविज्ञानं नाम शून्यमिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं
 नामाऽशून्यमिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नाम निमित्तमिति
 समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नामाऽनिमित्तमिति समनुपपत्तिः ।
 न कायविज्ञानं नाम प्रणिहितमिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं
 नामाऽप्रणिहितमिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नाम संस्कृत-
 मिति समनुपपत्तिः । न कायविज्ञानं नामाऽसंस्कृतमिति समनु-

पश्यति । न कायविज्ञानं नाम संक्लेशमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम व्यवदानमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नामोत्पादइति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम विविक्तमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नामाऽविविक्तमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नामाऽकुशलमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम साऽवद्यमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नामाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम साऽश्रवमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नामाऽनाश्रवमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम संक्लेशमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम निःक्लेशमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम लौकिकमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम संसारइति समनुपश्यति । न कायविज्ञानं नाम निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न कायसंस्पर्शं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम सुखमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम दुःखमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम गान्तमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽगान्तमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम निमित्तमिति समनुपश्यति ।

कायसंस्पर्शं नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम
 प्रकृष्टमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽप्रकृष्टमिति
 समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम संसृतमिति समनुपश्यति । न
 कायसंस्पर्शं नामाऽसंसृतमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम
 संश्लेषमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम व्यवदानमिति
 समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामोत्पादति समनुपश्यति । न
 कायसंस्पर्शं नाम निरोधति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम
 विविक्तमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽविविक्तमिति
 समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम कुशलमिति समनुपश्यति । न
 कायसंस्पर्शं नामाऽकुशलमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम
 सावद्यमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नामाऽनवद्यमिति
 समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम साश्रवमिति समनुपश्यति । न
 कायसंस्पर्शं नामाऽसाश्रवमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम
 संश्लेषमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम निःश्लेषमिति
 समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम लौकिकमिति समनुपश्यति ।
 न कायसंस्पर्शं नाम लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं
 नाम संसारति समनुपश्यति । न कायसंस्पर्शं नाम निर्वाणमिति
 समनुपश्यति ।

यदपि तत् कायस्पर्शव्य कायविज्ञान कायसंस्पर्शप्रत्ययादुत्पद्यते
 वेदयितं सुखं दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा । तदपि नाम न नित्य-
 मिति समनुपश्यति । नाऽनित्यमिति समनुपश्यति । सुखमिति न
 समनुपश्यति । दुःखमिति न समनुपश्यति । नाऽऽत्मेति समनुपश्यति ।

नाऽनात्मेति समनुपश्यति । न शान्तमिति समनुपश्यति । नाऽशान्त
 मिति समनुपश्यति । न शून्यमिति समनुपश्यति । नाऽशून्यमिति
 समनुपश्यति । न निमित्तमिति समनुपश्यति । नाऽनिमित्तमिति
 समनुपश्यति । न प्रणिहितमिति समनुपश्यति । नाऽप्रणिहितमिति
 समनुपश्यति । न संस्कृतमिति समनुपश्यति । नाऽसंस्कृतमिति
 समनुपश्यति । न संक्षेपमिति समनुपश्यति । न व्यवदानमिति
 समनुपश्यति । नोत्पादमिति समनुपश्यति । न निरोधमिति
 समनुपश्यति । न विविक्तमिति समनुपश्यति । न कुशलमिति
 समनुपश्यति । नाऽकुशलमिति समनुपश्यति । न साऽवद्यमिति
 समनुपश्यति । नाऽनवद्यमिति समनुपश्यति । न साश्रवमिति
 समनुपश्यति । नाऽनाश्रवमिति समनुपश्यति । न संक्षेपमिति
 समनुपश्यति । न निःक्षेपमिति समनुपश्यति । न लौकिकमिति
 समनुपश्यति । न लोकोत्तरमिति समनुपश्यति । न संसारमिति
 समनुपश्यति । न निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न मनोनाम नित्यमिति समनुपश्यति । न मनोनामा-
 ऽनित्यमिति समनुपश्यति । न मनोनाम सुखमिति समनुपश्यति ।
 न मनोनाम दुःखमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽऽत्मेति
 समनुपश्यति । न मनोनामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न मनोनाम
 शान्तमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽशान्तमिति समनुपश्यति ।
 न मनोनाम शून्यमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽशून्यमिति
 समनुपश्यति । न मनोनाम निमित्तमिति समनुपश्यति । न मनो-
 नामाऽनिमित्तमिति समनुपश्यति । न मनोनाम प्रणिहितमिति

न मनोनामाऽप्रतिनिधित्वमिति समनुपश्यति । न
 मनोनामा संज्ञकत्वमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽसंज्ञकत्वमिति
 समनुपश्यति । न मनोनामा संज्ञित्वमिति समनुपश्यति । न मनो-
 नामा अत्रदानत्वमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽत्याददति समनु-
 पश्यति । न मनोनामा निरोधदति समनुपश्यति । न मनोनामा
 विदित्वमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽविदित्वमिति समनु-
 पश्यति । न मनोनामा लुप्तत्वमिति समनुपश्यति । न मनोनामा-
 ऽलुप्तत्वमिति समनुपश्यति । न मनोनामा आऽवृत्तमिति समनु-
 पश्यति । न मनोनामाऽवृत्तमिति समनुपश्यति । न मनोनामा
 आश्रयमिति समनुपश्यति । न मनोनामाऽआश्रयमिति समनुपश्यति ।
 न मनोनामा संश्लेषमिति समनुपश्यति । न मनोनामा निःश्लेष-
 मिति समनुपश्यति । न मनोनामा लौकिकत्वमिति समनुपश्यति ।
 न मनोनामा भौतिकत्वमिति समनुपश्यति । न मनोनामा संसार-
 मिति समनुपश्यति । न मनोनामा निर्वाणमिति समनुपश्यति ।

न धर्माक्षाम नित्यादति समनुपश्यति । न धर्माक्षामाऽनित्या-
 दति समनुपश्यति । न धर्माक्षाम सुखादति समनुपश्यति । न धर्मा-
 क्षाम दुःखादति समनुपश्यति । न धर्माक्षामाऽऽत्मानदति समनु-
 पश्यति । न धर्माक्षामाऽनात्मानदति समनुपश्यति । न धर्माक्षाम
 शान्तादति समनुपश्यति । न धर्माक्षामाऽशान्तादति समनुपश्यति ।
 न धर्माक्षाम शून्यादति समनुपश्यति । न धर्माक्षामाऽशून्यादति
 समनुपश्यति । न धर्माक्षाम निमित्तादति समनुपश्यति । न
 धर्माक्षामाऽनिमित्तादति समनुपश्यति । न धर्माक्षाम प्रणिहिता

इति समनुपश्यति । न धर्मान्नामाऽप्रणिहिताइति समनुपश्यति ।
 न धर्मान्नाम संसृताइति समनुपश्यति । न धर्मान्नामाऽसंसृताइति
 समनुपश्यति । न धर्मान्नाम संक्लेशाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम
 व्यवदानाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नामोत्पादाइति समनुपश्यति ।
 न धर्मान्नामा निरोधाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम विविक्ता
 इति समनुपश्यति । न धर्मान्नामाऽविविक्ताइति समनुपश्यति । न
 धर्मान्नाम कुशलाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नामाऽकुशलाइति
 समनुपश्यति । न धर्मान्नाम सावद्याइति समनुपश्यति । न धर्मा-
 न्नामाऽनवद्याइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम साश्रवाइति समनु-
 पश्यति । न धर्मान्नामाऽनाश्रवाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम
 संक्लेशाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम निःक्लेशाइति समनुपश्यति ।
 न धर्मान्नाम लौकिकाइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम लोके-
 त्तराइति समनुपश्यति । न धर्मान्नाम संसाराइति समनुपश्यति ।
 न धर्मान्नाम निर्वाणाइति समनुपश्यति ।

न मनोविज्ञानं नाम नित्यमिति समनुपश्यति । न मनो-
 विज्ञानं नामाऽनित्यमिति समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं नाम
 सुखमिति समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं नाम दुःखमिति समनु-
 पश्यति । न मनोविज्ञानं नामाऽऽत्मेति समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं
 नामाऽनात्मेति समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं नाम शान्तमिति
 समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं नामाऽशान्तमिति समनुपश्यति ।
 न मनोविज्ञानं नाम शून्यमिति समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं
 नामाऽशून्यमिति समनुपश्यति । न मनोविज्ञानं नाम निमित्त-

मिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नामाऽनिमित्तमिति समनु-
 पपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम प्रणिहितमिति समनुपपद्यति ।
 न मनोविज्ञानं नामाऽप्रणिहितमिति समनुपपद्यति । न मनो-
 विज्ञानं नाम संसृतमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नामा-
 ऽसंसृतमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम संक्लेशमिति
 समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम व्यवदानमिति समनुपपद्यति ।
 न मनोविज्ञानं नामोत्पादमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं
 नाम निरोधमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम विविक्त-
 मिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नामाऽविविक्तमिति समनु-
 पपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम कुशलमिति समनुपपद्यति । न मनो-
 विज्ञानं नामाऽकुशलमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम
 माऽवद्यमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नामाऽनवद्यमिति
 समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम माऽऽश्रवमिति समनुपपद्यति ।
 न मनोविज्ञानं नामाऽनाश्रवमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं
 नाम संक्लेशमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम निःक्लेशमिति
 समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम लौकिकमिति समनुपपद्यति ।
 न मनोविज्ञानं नाम लोकोत्तरमिति समनुपपद्यति । न मनो-
 विज्ञानं नाम संसारमिति समनुपपद्यति । न मनोविज्ञानं नाम
 निर्वाणमिति समनुपपद्यति ।

न मनः संस्पर्शं नाम नित्यमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्पर्शं
 नामाऽनित्यमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्पर्शं नाम सुखमिति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्पर्शं नाम दुःखमिति समनुपपद्यति । न मनः

संस्यर्गं नामाऽऽत्मेति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नामाऽऽत्मेति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम गान्धिमिति समनुपपद्यति । न
 मनः संस्यर्गं नामाऽऽगान्धिमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नम
 शून्यमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नामाऽऽशून्यमिति समनु-
 पपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम निमित्तमिति समनुपपद्यति । न मनः
 संस्यर्गं नामाऽऽनिमित्तमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नम
 प्रणिहितमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नामाऽऽप्रणिहितमिति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम संकृतमिति समनुपपद्यति । न
 मनः संस्यर्गं नामाऽऽसंकृतमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नम
 संक्लेशमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम व्यवदानमिति समनु-
 पपद्यति । न मनः संस्यर्गं नामोत्पादइति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं
 नाम निरोधइति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम विविक्रमिति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नामाऽऽविविक्रमिति समनुपपद्यति । न
 मनः संस्यर्गं नाम कुशलमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं
 नामाऽऽकुशलमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम साऽऽवद्यमिति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नामाऽऽनवद्यमिति समनुपपद्यति । न
 मनः संस्यर्गं नाम साऽऽश्रवमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं
 नामाऽऽनाश्रवमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम संक्लेशमिति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम निःक्लेशमिति समनुपपद्यति । न
 मनः संस्यर्गं नाम लौकिकमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं
 नाम लोकोत्तरमिति समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम संसारइति
 समनुपपद्यति । न मनः संस्यर्गं नाम निर्वाणमिति समनुपपद्यति ।

शब्दपि तन्मनो धर्ममनो विद्यानमनः संस्पर्शाभावाद्यादुपपद्यते ।
 दृश्यं सुखं वा दुःखं वा अदृश्याऽसुखं वा तदपि नाम न
 नित्यमिति समनुपपद्यति । नाऽनित्यमिति समनुपपद्यति । न सुख-
 मिति समनुपपद्यति । न दुःखमिति समनुपपद्यति । नाऽऽत्मेति समनु-
 पपद्यति । नाऽनात्मेति समनुपपद्यति । न गान्तामिति समनुपपद्यति ।
 नाऽशान्तामिति समनुपपद्यति । न शून्यमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽशून्यमिति समनुपपद्यति । न निमित्तमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽनिमित्तमिति समनुपपद्यति । न प्रणिहितमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽप्रणिहितमिति समनुपपद्यति । न संसृतमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽसंसृतमिति समनुपपद्यति । न संक्लेशमिति समनुपपद्यति ।
 न व्यवदानमिति समनुपपद्यति । नोत्पादमिति समनुपपद्यति ।
 न निरोधमिति समनुपपद्यति । न विविक्तमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽविविक्तमिति समनुपपद्यति । न कुशलमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽकुशलमिति समनुपपद्यति । न साऽवद्यमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽनवद्यमिति समनुपपद्यति । न साऽऽश्रवमिति समनुपपद्यति ।
 नाऽनाश्रवमिति समनुपपद्यति । न संक्लेशमिति समनुपपद्यति ।
 न निःक्लेशमिति समनुपपद्यति । न लौकिकमिति समनुपपद्यति ।
 न लोकोत्तरमिति समनुपपद्यति । न संसारमिति समनुपपद्यति ।
 न निर्वाणमिति समनुपपद्यति ।

तत्कस्य हेतोस्तथा हि बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमिताया-
 च्छरंस्ताञ्च प्रज्ञापारमितां तच्च बोधिसत्त्वं तच्च बोधिसत्त्वनाम न
 संसृतधातौ समनुपपद्यति । नाऽसंसृतधातौ समनुपपद्यति । तत्कस्य

हेतोस्तथा हि सुभते बोधिसत्त्वो ममत्तामन्वः प्रज्ञापारमितानाम र
 समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वं ममनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम
 ममनुपश्यति । न बुद्धं ममनुपश्यति । न बुद्धनाम ममनुपश्यति ।
 न ममत्तु प्रज्ञोत्पन्नतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च प्रज्ञा-
 पारमितां ममनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम ममनुपश्यति ।
 न बोधिसत्त्वं ममनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम ममनुपश्यति ।
 न बुद्धं ममनुपश्यति । न बुद्धनाम ममनुपश्यति ।

नर्द्धिपादभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च प्रज्ञा-
 पारमितां ममनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम ममनुपश्यति ।
 न बोधिसत्त्वं ममनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम ममनुपश्यति ।
 न बुद्धं ममनुपश्यति । न बुद्धनाम ममनुपश्यति ।

नेन्द्रियभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च प्रज्ञापार-
 मितां ममनुपश्यति । न च बोधिसत्त्वं ममनुपश्यति । न च
 बोधिसत्त्वनाम ममनुपश्यति । न बुद्धं ममनुपश्यति । न बुद्धनाम
 ममनुपश्यति ।

अर्थात्मशून्यताभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च
 प्रज्ञापारमितां ममनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम ममनु-
 पश्यति । न बोधिसत्त्वं ममनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम ममनु-
 पश्यति । न बुद्धं ममनुपश्यति । न बुद्धनाम ममनुपश्यति ।

बहिर्द्धाशून्यताभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च प्रज्ञा-
 पारमितां ममनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम ममनुपश्यति ।
 न बोधिसत्त्वं ममनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम ममनुपश्यति । न
 ममनुपश्यति । न बुद्धनाम ममनुपश्यति ।

दृश तथागतवल्लभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न प्रज्ञापारमितां समनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वं समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम समनुपश्यति । न बुद्धं समनुपश्यति । न बुद्धनाम समनुपश्यति ।

चतुर्विंशारद्यभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च प्रज्ञापारमितां समनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वं समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम समनुपश्यति । न बुद्धं समनुपश्यति । न बुद्धनाम समनुपश्यति ।

प्रतिसम्बिद्भावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न च प्रज्ञापारमितां समनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वं समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम समनुपश्यति । न बुद्धं समनुपश्यति । न बुद्धनाम समनुपश्यति ।

आवेणिकबुद्धधर्मभावनतायै प्रज्ञापारमितायां चरति । न प्रज्ञापारमितां समनुपश्यति । न च प्रज्ञापारमितानाम समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वं समनुपश्यति । न बोधिसत्त्वनाम समनुपश्यति । न बुद्धं समनुपश्यति । न बुद्धनाम समनुपश्यति । अन्वसर्वाकारज्ञतामनसिकारात् ।

तेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्माणां धर्मलक्षणं सुप्रतिविद्धं भवति । यच्च धर्माणां धर्मलक्षणं तदसंक्लिश्यते न च्यवदायते । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरतानामसङ्केतिकीधर्मप्रज्ञप्तिरवबोद्धव्या । नामसङ्केतिकीं धर्माणां प्रज्ञप्तिमवबुध्य न रूपमभिनियेक्ष्यते ।

वेदानामभिवेक्ष्यते । न संस्कारानभिवेक्ष्यते । न विज्ञानमभिवेक्ष्यते । न चक्षुरभिवेक्ष्यते । न रूपमभिवेक्ष्यते । न चक्षुर्विज्ञानमभिवेक्ष्यते । न चक्षुः संस्पर्शमभिवेक्ष्यते । यदपि तच्चक्षुरूपचक्षुर्विज्ञान चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं वा दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा तदपि नाभिवेक्ष्यते । न श्रोत्रमभिवेक्ष्यते । न शब्दमभिवेक्ष्यते । न श्रोत्रविज्ञानमभिवेक्ष्यते । न श्रोत्रसंस्पर्शमभिवेक्ष्यते । यदपि तच्छ्रोत्रशब्द श्रोत्रविज्ञान श्रोत्रसंस्पर्श प्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं वा दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा तदपि नाऽभिवेक्ष्यते । न घ्राणमभिवेक्ष्यते । न गन्धानभिवेक्ष्यते । न घ्राणविज्ञानमभिवेक्ष्यते । न घ्राणसंस्पर्शमभिवेक्ष्यते । यदपि घ्राणगन्ध घ्राणविज्ञान घ्राणसंस्पर्श प्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं वा दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा तदपि नाऽभिवेक्ष्यते । न जिह्वामभिवेक्ष्यते । न रसानभिवेक्ष्यते । न जिह्वाविज्ञानमभिवेक्ष्यते । न जिह्वासंस्पर्शमभिवेक्ष्यते । यदपि तज्जिह्वारस जिह्वाविज्ञान जिह्वासंस्पर्श प्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं वा दुःखं वा असुखाऽदुःखं तदपि नाऽभिवेक्ष्यते । न कायमभिवेक्ष्यते । न स्पृष्टव्यमभिवेक्ष्यते । न कायविज्ञानमभिवेक्ष्यते । न कायसंस्पर्शमभिवेक्ष्यते । यदपि तत्कायस्पृष्टव्य कायविज्ञान कायसंस्पर्श प्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं वा दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा तदपि नाऽभिवेक्ष्यते । न मनोऽभिवेक्ष्यते । न धर्मानभिवेक्ष्यते । न मनोविज्ञानमभिवेक्ष्यते । न मनःसंस्पर्शमभिवेक्ष्यते । यदपि तन्मनोधर्म मनोविज्ञान मनःसंस्पर्शप्रत्ययादुत्पद्यते वेदयितं सुखं वा दुःखं वा अदुःखाऽसुखं वा तदपि नाऽभिवेक्ष्यते ।

निवेक्ष्यते । आर्याष्टाङ्गमार्गेषु नाऽभिनिवेक्ष्यते । आर्यसत्येषु
 नाऽभिनिवेक्ष्यते । ध्यानेषु नाऽभिनिवेक्ष्यते । अप्रमाणेषु नाऽभि-
 निवेक्ष्यते । आरूप्यसमापत्तिषु नाऽभिनिवेक्ष्यते । अष्टसु विमोक्षेषु
 नाऽभिनिवेक्ष्यते । नवस्वन्तुपूर्वविहारेषु नाऽभिनिवेक्ष्यते । शून्यतायां
 नाऽभिनिवेक्ष्यते । आनिमित्ते नाऽभिनिवेक्ष्यते । अप्रणिहिते नाऽभि-
 निवेक्ष्यते । अभिज्ञासु नाऽभिनिवेक्ष्यते । समाधिषु नाऽभिनिवेक्ष्यते ।
 धारणौमुखेषु नाऽभिनिवेक्ष्यते । दृशतथागतबलेषु नाऽभिनिवेक्ष्यते ।
 चतुर्षु वैशारद्येषु नाऽभिनिवेक्ष्यते । धर्मधातौ नाऽभिनिवेक्ष्यते ।
 चतसृषु प्रतिषम्बित्सु नाऽभिनिवेक्ष्यते । महामैत्र्यां नाऽभिनिवेक्ष्यते ।
 महाकरुणायां नाऽभिनिवेक्ष्यते । अष्टादशावेणिक बुद्धधर्मेषु
 नाऽभिनिवेक्ष्यते । तथतायां नाऽभिनिवेक्ष्यते । भूतकोट्यां नाऽभि-
 निवेक्ष्यते । धर्मधातौ नाभिनिवेक्ष्यते । सत्वपरिपाके नाऽभिनिवे-
 क्ष्यते । बुद्धचेत्रपरिशुद्धौ नाऽभिनिवेक्ष्यते । उपायकौशले नाऽभि-
 निवेक्ष्यते । तत्कस्य हेतोस्तथाहि ते सर्वधर्मान् संविद्यन्ते । पञ्चा-
 ऽभिनिविशेत । येन वा ऽभिनिविशेत । यत्र वा ऽभिनिविशेत ।

एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनभिनिविष्टः सर्वधर्मेषु
 प्रज्ञापारमितायां चरन् दानपारमितायां बद्धते । शीलपारमितायां
 विबद्धते । सान्तिपारमितायां विबद्धते । वीर्यपारमितायां विब-
 द्धते । ध्यानपारमितायां विबद्धते । प्रज्ञापारमितायां विबद्धते ।
 बोधिसत्त्वन्यामगवक्रामत्यवेवर्त्तिकां भूमिमाक्रामात्यभिज्ञाः परिपूर्व्यं
 बुद्धचेत्रेण बुद्धचेत्रं संशामति । सत्वान् परिपाठयन् बुद्धान् भगवतः
 मत्कुर्वन् गुह्यं कुर्वन् मानयन् पूजयन् बुद्धचेत्रं परिशोधनार्थं ।

बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते संज्ञा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यत्र संज्ञाया बोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे संज्ञायां
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे संज्ञेति । आह नोहीदं भगवन् । भग-
 वानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते असंज्ञा बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कारा
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र संस्कारेभ्यो बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कारेषु बोधिसत्त्व-
 इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 बोधिसत्त्वे संस्कारा इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते असंस्कारा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानं बोधि-
 मत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूतेऽन्यत्र विज्ञानाद्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवान् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञाने बोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 बोधिसत्त्वे विज्ञानमिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते अविज्ञानो बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते चतुर्विधिसत्त्वइति ।

Pariçista Parvan, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	Rs. 1	14
Prākṛita-Paiṅgalam, Fasc. 1-7 @ /6/ each ...	...	2	10
Prithivirāj Rāsa, (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	1	14
Ditto (English) Part II, Fasc. 1 ...	...	0	12
Prākṛita Lakṣaṇam, (Text) Fasc. 1 ...	...	1	8
Parāçara Smṛti, (Text) Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ /6/ each ...	...	7	6
Parāçara, Institutes of (English) ...	...	0	12
Prabandhacintāmaṇi (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each ...	...	2	4
*Sāma Vēda Saṁhitā, (Text) Vols. I, Fasc. 5-10; II, 1-6; III, 1-7; IV, 1-6; V, 1-8, @ /6/ each Fasc. ...	...	12	0
Sāṅkhya Sūtra Vṛtti, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ...	...	1	8
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each ...	...	2	4
Sucṛata Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ /12/ ...	...	0	12
*Taittereya Saṁhitā, (Text) Fasc. 14-45 @ /6/ each ...	...	12	0
Tāṇḍya Brāhṁṇa, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each ...	...	7	2
Tattva Cintāmaṇi, (Text) Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-10, Vol. III, Fasc. 1-2, Vol. IV, Fasc. 1, Vol. V, Fasc. 1-5, Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ /6/ each ...	...	14	10
Trikāṇḍa-Māṇḍanā, (Text) Fasc. 1-2 @ /6/ ...	...	0	12
Tul'sai Sat'sai, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	1	14
Upamita-bhava-prapañca-kathā (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	1	14
Uvāegadasāo, (Text and English) Fasc. 1-6 @ /12/ ...	...	4	8
Varāha Purāna, (Text) Fasc. 1-14 @ /6/ each ...	...	5	4
Varāha Kṛya Kaumudi, Fasc. 1-6 @ /6/ ...	...	2	4
*Vāyu Purāna, (Text) Vol. I, Fasc. 2-6; Vol. II, Fasc. 1-7, @ /6/ each ...	...	4	8
Viṣṇu Smṛti, (Text) Fasc. 1-2 @ /6/ each ...	...	0	12
Vivādaratnākara, (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each ...	...	2	10
Vṛhannārādiya Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ ...	...	2	4
Vṛhat Svayambhū Purāna, Fasc. 1-6 ...	...	2	4
<i>Tibetan Series.</i>			
Pag-Sam Thi S'iñ, Fasc. 1-4 @ 1/ each ...	...	4	0
Sher-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/ each ...	...	13	0
Rtogs brjed dpag kkhri S'iñ (Tib. & Sans.) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each ...	...	10	0
<i>Arabic and Persian Series.</i>			
Index, (Text) Fasc. 1-13 @ /6/ each ...	...	4	14
Vol. I, Fasc. 1-8 @ /12/ ...	...	2	4
Amr-Akṣari, (Text) Fasc. 1-22 @ 1/ each ...	...	22	0
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/12/ each ...	...	29	12
Akṣarāmuh, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ 1/ each ...	...	37	0
Ditto (English) Fasc. 1-7 @ 1/ each ...	...	7	0
Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger ...	...	0	6
Bīdshāhāmuh, with Index, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each ...	...	7	2
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts ...	...	1	2
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1-3 @ 1/ each ...	...	3	0
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc. 1-21 @ 1/ each ...	...	21	0
Farhang-i-Rāshidi, (Text) Fasc. 1-13 @ 1/ each ...	...	14	0
Fārisht-i-Faṣi, or, Tūy's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc. 1-4 @ /12/ each ...	...	3	0
Furūc-ush-Shām of Wāqidī, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each ...	...	3	6
Ditto of Arābi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ...	...	3	8
Haft Asmān, History of the Persian Mānawī, (Text) Fasc. 1 ...	...	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each ...	...	4	5
Iqbalnāmah-i-Jahāngīrī, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each ...	...	1	2
Irāshī, with Supplement, (Text) 61 Fasc. @ /12/ each ...	...	35	4
Mafṣir-ul-Umūr, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1-10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. III, Fasc. 11-12; Index to Vol. II, Fasc. 10-12 @ /6/ each ...	...	18	2
Maghzi of Wāqidī, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ...	...	1	2

* The other fasciculi of these works are out of stock, and complete copies can be supplied.

जिज्ञा वोधिसत्त्वेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजिज्ञो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते कायो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र कायाद्दोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते काये वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे काय इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अकायो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते मनो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्रमनसः वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते मनसि वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे मनइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अमनस्को वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रूपं वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र रूपाद्दोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रूपे वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे रूपमिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अरूपो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते शब्दो बोधिसत्त्व इति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्य
 शब्दाद्बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभूते शब्दे बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे शब्द इति । आ
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अगमो
 बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते गन्धो बोधिसत्त्व इति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्य
 गन्धाद्बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभूते गन्धे बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे गन्ध इति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अगमो
 बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रसो बोधिसत्त्व इति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्य
 रसाद्बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् कि
 मन्यसे सुभूते रसे बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे रस इति । आ
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अगमो
 बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते स्पर्शो बोधिसत्त्व इति ।

आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 ऽन्यत्र स्वर्गाद्वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते स्वर्गे वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते वोधिमत्त्वे स्वर्ग
 दिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभृते अस्पर्शाद्वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते धर्मावोधिमत्त्वदिति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्र
 धर्मभ्यो वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभृते धर्मेषु वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते वोधिमत्त्वे धर्मा दिति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अधर्मा
 वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते चक्षुर्धातुर्वोधिमत्त्वदिति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्र
 चक्षुर्धातोर्वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते चक्षुर्धातौ वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते वोधिमत्त्वे चक्षुर्धातु-
 रिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 अचक्षुर्धातुर्वोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते रूपधातुर्वोधिमत्त्वदिति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्र

रूपधातोर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रूपधातौ वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे रूपधातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अरूपधातुर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते चतुर्विज्ञानधातुर्व्वाधि-
सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूतेऽन्यत्र चतुर्विज्ञानधातोर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भग-
वन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे चतुर्वि-
ज्ञानधातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अचतुर्विज्ञानधातुर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते श्रोत्रधातुर्व्वाधिसत्त्वइति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र
श्रोत्रधातोर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते श्रोत्रधातौ वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे श्रोत्र-
धातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते अश्रोत्रधातुर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र शब्दधातुर्व्वाधि-
सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते अन्यत्र शब्दधातोर्व्वाधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह ।

आह नोहीत

वोधिमत्ते ज्ञा

तत् किं मन्य

भगवन् ।

भगवानाह

मन्वदति ।

सुभृतेऽन्यथ

भगवानाह ।

मन्वदति । आ

सुभृते बोधि

भगवानाह ।

दति । आह

भगवानाह

आह नोहीत

घ्राणघातोर्वि

तत् किं मन

आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र
 स्पृष्टव्यधातोर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते स्पृष्टव्यधातौ बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे स्पृष्टव्य-
 धातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते अस्पृष्टव्यधातुर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते कायविज्ञानधातुर्बोधि-
 सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूतेऽन्यत्र कायविज्ञानधातोर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते कायविज्ञानधातौ
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे कायविज्ञानधातुरिति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अकायविज्ञानधातु-
 र्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते मनोधातुर्बोधिमत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र
 मनोधातोर्बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते मनोधातौ बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिमत्त्वे मनो-
 धातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते अमनोधातुर्बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते धर्मधातुर्बोधिमत्त्वइति ।

मत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 सुभृतेऽन्यत्राऽध्यातोर्वीधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।
 वानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽध्यातौ बोधिसत्त्वदिति । आह नो
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेबोधिसत्त्वेऽध्यातुरिति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्र
 तुर्वीधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 मन्यसे सुभृते तेजोधातुर्वीधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भग
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्रतेजोधातोर्वीधि
 दिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सु
 तेजोधातौ बोधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे तेजोधातुरिति । आह नो
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अतेजोध
 र्वीधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 मन्यसे सुभृते वायुधातुर्वीधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भग
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्र वायुधातोर्वीधि
 दिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं म
 सुभृते वायुधातौ बोधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भ
 वानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे वायुधातुरिति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सु
 अत्रायुधातुर्वीधिसत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवान
 तत् किं मन्यसे सुभृते आकाशधातुर्वीधिसत्त्वदिति ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽन्यत्र

काशघातोर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते आकाशघातौ बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे आकाशघातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अनाकाशघातुर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं । भगवन् । भगवानाह ।

तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानघातुर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र विज्ञानघातुर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानघातौर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे विज्ञानघातुरिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अविज्ञानघातुर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अविद्या बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्राविद्यायार्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अविद्यायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वेऽविद्येति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽनविद्योर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते संस्काराबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्रसंस्कारेभ्योर्बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कारेषु बोधिसत्त्व-

सत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूतेऽन्यत्राऽध्यातोर्वीधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भग-
 वानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽध्यातौ बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेबोधिसत्त्वेऽध्यातुरिति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽनध्या-
 तुर्वीधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते तेजोधातुर्वीधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्रतेजोधातोर्वीधिसत्त्व-
 दति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 तेजोधातौ बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे तेजोधातुरिति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अतेजोधातु-
 र्वीधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते वायुधातुर्वीधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्र वायुधातोर्वीधिसत्त्व-
 दति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते वायुधातौ बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भग-
 वानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे वायुधातुरिति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 अवायुधातुर्वीधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते आकाशधातुर्वीधिसत्त्वदति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽन्यत्रा-

मरणं बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे जरामरणमिति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजरामरणबोधिसत्त्व इति ।
आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते या रूपरूपतया बोधिसत्त्व
इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
अन्यत्र रूपरूपतया बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रूपरूपतया बोधिसत्त्व इति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
बोधिसत्त्वे रूपरूपतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते अरूपरूपतया बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या वेदना ।
तथताया बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र वेदनातथताया बोधिसत्त्व इति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदना-
तथतायां बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे वेदनातथतेति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अवेदनातथतो बोधि-
सत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते या संज्ञातथताया बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र संज्ञातथताया बोधि-
सत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते

भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्रोपादानाद्वोधि-
 सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 उपादाने वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे उपादानमिति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते अनुपादानोवोधिसत्त्व-
 इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते भवोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र भवाद्वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते भवेवोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधि-
 सत्त्वे भवइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते अभवोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते जातिर्व्वोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् [भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र जाति-
 र्व्वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते जातौवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे जातिरिति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजातिर्वा-
 धिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते जरामरणं वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवा-
 नाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र जरामरणाद्वोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते जरा-

मरणे बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे जरामरणमिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजरामरणोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते या रूपस्यतथतासाबोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र रूपतथतायाबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रूपतथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे रूपतथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अरूपतथतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या वेदना । तथतासाबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्रवेदनातथतायाबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदना-तथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे वेदनातथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अवेदनातथतोबोधि-सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या संज्ञातथतासाबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र संज्ञातथतायाबोधि-सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते

संज्ञातयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे संज्ञातयतेति । आह नोही
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते असंज्ञातयतोबोधि
 सत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्य
 सुभूते या संस्कारतयतामाबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन्
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र संस्कारतयताया
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् कि
 मन्यसे सुभूते संस्कारतयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोही
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वेसंस्कार
 तयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते असंस्कारतयतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भग
 वानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या विज्ञानतयतामाबोधिसत्त्व
 इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते अन्यत्र विज्ञानतयतायाबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानतयताया
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् कि
 मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वेविज्ञानतयतेति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अविज्ञानतयतोबोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 या चक्षुस्तयतासा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र चक्षुस्तयताया बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते चक्षुस्तयतायां

वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे चक्षुस्तथतेति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अचक्षुस्तथतोवोधिमत्त्वदति ।
आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या ओचस्तथता सा
वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र ओचतथताया वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ओचतथतायां
वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते वोधिमत्त्वे ओचतथतेति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अओचतथतो वोधिमत्त्वदति ।
आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या घ्राणतथता सा
वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र घ्राणतथताया वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते घ्राणतथतायां
वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे घ्राणतथतेति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अघ्राणतथतोवोधिमत्त्वदति ।
आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या जिह्वातथता सा
वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं

मन्यसे सुभूते अन्यत्र जिज्ञातयतायावोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते जिज्ञातयतायां वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे जिज्ञातयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजिज्ञातयतो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या कायतयता सा वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र कायतयताया वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते कायतयतायां वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे कायतयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अकायतयतो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या मनस्तयता सा वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र मनस्तयताया वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते मनस्तयतायां वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिसत्त्वे मनस्तयता इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अमनस्तयतो वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या रूपतथता सा बोधि-
मत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभृते अन्यत्र रूपतथताया बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते रूपतथतायां बोधिमत्त्वइति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
बोधिमत्त्वे रूपतथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
किं मन्यसे सुभृते अरूपतथतो बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं
भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या शब्दतथता सा
बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
मन्यसे सुभृते अन्यत्र शब्दतथताया बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते शब्दतथतायां बोधि-
मत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभृते बोधिमत्त्वे शब्दतथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भग-
वानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अशब्दतथतो बोधिमत्त्वइति ।
आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या गन्धतथता सा बोधिमत्त्व-
इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
अन्यत्र गन्धतथताया बोधिमत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते गन्धतथतायां बोधिमत्त्वइति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
बोधिमत्त्वे गन्धतथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्

किं मन्यसे सुभृते अगन्वतयतो वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या रमतयता सा वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अन्यत्र रमतयताया वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते रमतयतायां वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते वोधिसत्त्वे रमतयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अरमतयतो वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते यास्पर्गतयतासा वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अन्यत्र स्पर्गतयताया वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते स्पर्गतयतायां वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते वोधिसत्त्वे स्पर्गतयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अस्पर्गतयतोवोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या धर्मतयता सा वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अन्यत्र धर्मतयताया वोधिमत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते धर्मतयतायां

मन्यसे सुभृते अन्यत्र चक्षुर्विज्ञानधातुतयताया बोधिसत्त्वदति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 चक्षुर्विज्ञानधातुतयतायां बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे चक्षुर्विज्ञानधातुतय-
 तेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 अचक्षुर्विज्ञानधातुतयतोबोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या श्रोत्रधातुतयता सा
 बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभृते अन्यत्र श्रोत्रधातुतयताया बोधिसत्त्वदति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते श्रोत्र-
 धातुतयतायां बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे श्रोत्रधातुतयतेति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अश्रोत्र-
 धातुतयतोबोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या शब्दधातुतयता सा
 बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभृते अन्यत्र शब्दधातुतयताया बोधिसत्त्वदति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते शब्दधातु-
 तयतायां बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे शब्दधातुतयतेति । आह नोहीदं
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अशब्दधातुतयतो-
 । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या ओचविज्ञानधातुतथता
 मा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते अन्यत्र ओचविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 ओचविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे ओचविज्ञानधातु-
 तथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते अओचविज्ञानतथतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या घ्राणधातुतथता मा
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते अन्यत्र घ्राणधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते घ्राणधातु-
 तथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे घ्राणधातुतथेति । आह नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अघ्राणधातुतथतो-
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या गन्धधातुतथता मा
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते अन्यत्र गन्धधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते गन्धधातु-
 तथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे गन्धधातुतथेति । आह नोहीदं

भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यते सुभूते अगन्धधातुतथतो-
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या घ्राणविज्ञानधातुतथता सा
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र घ्राणविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वइति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
घ्राणविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे घ्राणविज्ञानधातु-
तथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते अघ्राणविज्ञानधातुतथतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं
भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या जिह्वाधातुतथता सा
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र जिह्वाधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते जिह्वा-
धातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे जिह्वाधातुतथतेति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजिह्वा-
धातुतथतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या रसधातुतथता सा
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र रसधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । आह

३३०

३३१

३३२

३३३

३३४

३३५

३३६

३३७

३३८

३३९

३४०

३४१

३४२

३४३

३४४

नोहीदं भगवन् । भगवान्

तायां बोधिसत्त्वइति । आ

किं मन्यसे सुभूते बोधि

भगवन् । भगवानाह । तत्

बोधिसत्त्वइति । आह नो

भगवानाह । तत् किं

बोधिसत्त्वइति । आह न

मन्यसे सुभूते अन्यत्र जि

आह नोहीदं भगवन् ।

जिज्ञाविज्ञानधातुतयतायां

भगवानाह । तत् किं म

यतेति । आह नोहीदं

सुभूते अजिज्ञाविज्ञानधा

भगवन् ।

भगवानाह । तत् वि

बोधिसत्त्वइति । आह न

मन्यसे सुभूते अन्यत्र क

नोहीदं भगवन् । भगवान्

भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यते सुभूते अगन्धधातुतथतो-
बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या घ्राणविज्ञानधातुतथता सा
बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र घ्राणविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वदति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
घ्राणविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे घ्राणविज्ञानधातु-
तथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते अघ्राणविज्ञानधातुतथतोबोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं
भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या जिज्ञाधातुतथता सा
बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र जिज्ञाधातुतथताया बोधिसत्त्वदति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते जिज्ञा-
धातुतथतायां बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे जिज्ञाधातुतथतेति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अजिज्ञा-
धातुतथतोबोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या रसधातुतथता सा
बोधिसत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र रसधातुतथताया बोधिसत्त्वदति । आह

नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते रमधातु-
तायां बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
किं मन्यसे सुभूते बोधिमत्त्वे रमधातुतथतेति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अरमधातुतथतो-
बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या जिज्ञाधातुतथता सा
बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र जिज्ञाविज्ञानधातुतथताया बोधिमत्त्वदति ।
आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
जिज्ञाविज्ञानधातुतथतायां बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिमत्त्वे जिज्ञाविज्ञानत-
थतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते अजिज्ञाविज्ञानधातुतथतोबोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं
भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या कायधातुतथता सा
बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र कायधातुतथताया बोधिमत्त्वदति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते कायधातु-
तथतायां बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिमत्त्वे कायधातुतथतेति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अकायधातुतथतो-
बोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अमनोधातु-
तथतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या धर्मधातुतथता सा
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभृते अन्यत्र धर्मधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते धर्मधातु-
तथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे धर्मधातुतथतेति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अधर्मधातुतथतो-
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या मनोविज्ञानधातुतथता
सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभृते अन्यत्र मनोविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्व-
इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
मनोविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते बोधिसत्त्वे मनोविज्ञानधातु-
तथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
अमनोविज्ञानधातुतथतोबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या पृथिवीधातुतथता सा
बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभृते अन्यत्र पृथिवीधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते पृथिवी-

धातुतयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते तेषामन्वये वाच्यतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अर्थात्तेषां धातुतयतायांबोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या आत्तुतयता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अन्यथा आत्तुतयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते आत्तुतयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते आत्तुतयतो बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते आत्तुतयतो बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या तेषां धातुतयता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अन्यत्र तेषां धातुतयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते तेषां धातुतयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते तेषां धातुतयतो बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते अर्थात्तेषां धातुतयतो बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते या वायुधातुतयता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं

मन्यसे सुभूते अन्यत्र वायुधातुतथताया वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वायुधातु-
तथतायां वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिमत्त्वे वायुतथतेति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अवायुतथतोवोधि-
मत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या आकाशधातुतथता-
या वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र आकाशधातुतथताया वोधिमत्त्वदति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते आकाश-
धातुतथतायां वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिमत्त्वे आकाशधातुतथतेति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अनाकाश-
धातुतथतोवोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या विज्ञानधातुतथता या
वोधिदत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते अन्यत्र विज्ञानधातुतथताया वोधिमत्त्वदति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञान-
धातुतथतायां वोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते वोधिमत्त्वे विज्ञानधातुतथतेति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अविज्ञान-
धातुतथतोवोधिमत्त्वदति । आह नोहीदं भगवन् ।

वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे स्पर्गतयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अस्पर्गतयतोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या वेदनातयता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र वेदनातयताया बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनातयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे वेदनातयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अवेदनातयतोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या तृष्णातयता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र तृष्णातयताया बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते तृष्णातयतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे तृष्णातयतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अतृष्णातयतोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या उपादानतयता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं

वोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे स्पर्शतथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अस्पर्शतथतोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या वेदनातथता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र वेदनातथताया बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनातथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे वेदनातथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अवेदनातथतोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या दृष्णातथता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अन्यत्र दृष्णातथताया बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते दृष्णातथतायां बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते बोधिसत्त्वे दृष्णातथतेति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते अदृष्णातथतोवोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते या उपादानतथता सा बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं

न शब्दो बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र शब्दाद्बोधिसत्त्व इति । न शब्दो
 बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे शब्द इति । नाऽशब्दो बोधिसत्त्व इति ।
 न गन्धो बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र गन्धाद्बोधिसत्त्व इति । न गन्धो
 बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे गन्ध इति । नाऽगन्धो बोधिसत्त्व
 इति । न रसो बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र रसाद्बोधिसत्त्व इति ।
 न रसे बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे रस इति । नाऽरसो
 बोधिसत्त्व इति । न स्पर्शा बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र स्पर्शाद्बोधिसत्त्व
 इति । न स्पर्शे बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे स्पर्श इति । नाऽस्पर्शा
 बोधिसत्त्व इति । न धर्मो बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र धर्माद्बोधिसत्त्व
 बोधिसत्त्व इति । न धर्मेषु बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे धर्मो
 इति । नाऽधर्मो बोधिसत्त्व इति । न चक्षुर्धातुर्बोधिसत्त्व इति ।
 नाऽन्यत्र चक्षुर्धातोर्बोधिसत्त्व इति । न चक्षुर्धातोर्बोधिसत्त्व इति ।
 न बोधिसत्त्वे चक्षुर्धातुरिति । नाऽचक्षुर्धातुर्बोधिसत्त्व इति । न रूप
 धातुर्बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र रूपधातोर्बोधिसत्त्व इति । न रूपधातो
 बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे रूपधातुरिति । नाऽरूपधातु
 र्बोधिसत्त्व इति । न चक्षुर्विज्ञानधातुर्बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र चक्षु
 र्विज्ञानधातोर्बोधिसत्त्व इति । न चक्षुर्विज्ञानधातोर्बोधिसत्त्व इति ।
 न बोधिसत्त्वे चक्षुर्विज्ञानधातुरिति । नाऽचक्षुर्विज्ञानधातुर्बोधिसत्त्व
 इति । न श्रोत्रधातुर्बोधिसत्त्व इति । नाऽन्यत्र श्रोत्रधातोर्बोधिसत्त्व
 इति । न श्रोत्रधातोर्बोधिसत्त्व इति । न बोधिसत्त्वे श्रोत्रधातु
 रिति । नाऽश्रोत्रधातुर्बोधिसत्त्व इति । न शब्दधातुर्बोधिसत्त्व इति ।
 नाऽन्यत्र शब्दधातोर्बोधिसत्त्व इति । न शब्दधातोर्बोधिसत्त्व इति ।

न बोधिमत्त्वे शब्दधातुरिति । नाऽगन्धधातुर्बोधिमत्त्वदति । न
 श्रेयविज्ञानधातुर्बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र श्रेयविज्ञानधातोर्बोधि-
 मत्त्वदति । न श्रेयविज्ञानधातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे श्रेय-
 विज्ञानधातुरिति । नाऽश्रेयविज्ञानधातुर्बोधिमत्त्वदति । न घ्राण-
 धातुर्बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र घ्राणधातोर्बोधिमत्त्वदति । न घ्राण-
 धातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे घ्राणधातुरिति । नाऽघ्राण-
 धातुर्बोधिमत्त्वदति । न गन्धधातुर्बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र गन्ध-
 धातोर्बोधिमत्त्वदति । न गन्धधातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे
 गन्धधातुरिति । नाऽगन्धधातुर्बोधिमत्त्वदति । न घ्राणविज्ञानधातु-
 र्बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र घ्राणविज्ञानधातोर्बोधिमत्त्वदति । न घ्राण-
 विज्ञानधातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे घ्राणविज्ञानधातु-
 रिति । नाऽघ्राणविज्ञानधातुर्बोधिमत्त्वदति । न जिह्वाधातुर्बोधि-
 मत्त्वदति । नाऽन्यत्र जिह्वाधातोर्बोधिमत्त्वदति । न जिह्वाधातौ
 बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे जिह्वाधातुरिति । नाऽजिह्वाधातु-
 र्बोधिमत्त्वदति । न रसधातुर्बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र रसधातोर्बोधि-
 मत्त्वदति । न रसधातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे रसधातुरिति ।
 नाऽरसधातुर्बोधिमत्त्वदति । न जिह्वाविज्ञानधातुर्बोधिमत्त्वदति ।
 नाऽन्यत्र जिह्वाविज्ञानधातोर्बोधिमत्त्वदति । न जिह्वाविज्ञानधातौ-
 बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे जिह्वाविज्ञानधातुरिति । नाऽजिह्वा-
 विज्ञानधातुर्बोधिमत्त्वदति । न कायधातुर्बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र
 कायधातोर्बोधिमत्त्वदति । न कायधातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधि-
 मत्त्वे कायधातुरिति । नाऽकायधातुर्बोधिमत्त्वदति । न स्पृष्टव्यधातु-

र्व्वाधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र स्पृष्टव्यधातोर्व्वाधिमत्त्वदति । न स्पृष्ट-
 व्यधातौ बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे स्पृष्टव्यधातुरिति । नाऽ-
 स्पृष्टव्यधातु र्व्वाधिमत्त्वदति । न कायविज्ञानधातुर्व्वाधिमत्त्वदति ।
 नाऽन्यत्र कायविज्ञानधातोर्व्वाधिमत्त्वदति । न कायविज्ञानधातौ
 बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे कायविज्ञानधातुरिति । नाऽकाय-
 विज्ञानधातुर्व्वाधिमत्त्वदति । न मनोधातुर्व्वाधिमत्त्वदति । नाऽ-
 न्यत्रमनोधातोर्व्वाधिमत्त्वदति । न मनोधातौ बोधिमत्त्वदति । न
 बोधिसत्त्वे मनोधातुरिति । नाऽमनोधातुर्व्वाधिसत्त्वदति । न
 धर्मधातुर्व्वाधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र धर्मधातोर्व्वाधिसत्त्वदति । न
 धर्मधातौ बोधिसत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे धर्मधातुरिति । नाऽधर्म-
 धातुर्व्वाधिसत्त्वदति । न मनोविज्ञानधातुर्व्वाधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र
 मनोविज्ञानधातोर्व्वाधिसत्त्वदति । न मनोविज्ञानधातौ बोधिसत्त्व-
 दति । नाऽमनोविज्ञानधातुर्व्वाधिसत्त्वदति ।

न पृथिवीधातुर्व्वाधिसत्त्वेदति । नाऽन्यत्र पृथिवीधातोर्व्वाधि-
 सत्त्वदति । न पृथिवीधातौ बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे पृथिवी-
 धातुरिति । नाऽपृथिवीधातुर्व्वाधिसत्त्वदति । नाऽश्वातुर्व्वाधिसत्त्व-
 दति । नाऽन्यत्राऽश्वातोर्व्वाधिसत्त्वदति । नाऽश्वातौ बोधिसत्त्वदति ।
 न बोधिसत्त्वेऽश्वातुरिति । नाऽनश्वातुर्व्वाधिसत्त्वदति । न तेजोधातु-
 र्व्वाधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र तेजोधातोर्व्वाधिसत्त्वदति । न तेजोधातौ
 बोधिसत्त्वदति । न बोधिमत्त्वेतेजोधातुरिति । नाऽतेजोधातुर्व्वाधि-
 सत्त्वदति । न वायुधातुर्व्वाधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र वायुधातोर्व्वाधि-
 सत्त्वदति । न वायु धातौ बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे वायुधातु-

रिति । नाऽवायुधातुर्बोधिसत्त्वदति । नाऽऽकाशधातुर्बोधिसत्त्वदति ।
नाऽन्यत्रऽऽकाशधातोर्बोधिसत्त्वदति । नाऽऽकाशधातौ बोधिसत्त्वदति ।
नबोधिसत्त्वे आकाशधातुरिति । नाऽनाऽऽकाशधातुर्बोधिसत्त्वदति ।

न विज्ञानधातुर्बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र विज्ञानधातोर्बोधि-
सत्त्वदति । न विज्ञानधातौ बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे विज्ञान-
धातुरिति । नाऽविज्ञानधातुर्बोधिसत्त्वदति । नाऽविद्याबोधिसत्त्वदति ।
नाऽन्यत्राऽविद्याया बोधिसत्त्वदति । नाऽविद्यायां बोधिसत्त्वदति ।
न बोधिसत्त्वेऽविद्येति । नाऽनविद्योबोधिसत्त्वदति । न संस्काराबोधि-
सत्त्वदति । नाऽन्यत्र संस्कारेभ्यो बोधिसत्त्वदति । न संस्कारेषु बोधि-
सत्त्वदति । न बोधिसत्त्वेसंस्कारादति । नाऽसंस्कारोबोधिसत्त्वदति ।
न विज्ञानं बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्रविज्ञानाद्बोधिसत्त्वदति ।
न विज्ञाने बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वेविज्ञानमिति । नाऽविज्ञानो
बोधिसत्त्वदति । न नामरूपं बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र नामरूपा-
द्बोधिसत्त्वदति । न नामरूपे बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे नाम-
रूपमिति । नाऽनामरूपोबोधिसत्त्वदति । न पङ्कायतनं बोधिसत्त्व-
दति । नाऽन्यत्र पङ्कायतनाद्बोधिसत्त्वदति । न पङ्कायतनेबोधिसत्त्व-
दति । न बोधिसत्त्वे पङ्कायतनमिति । नाऽपङ्कायतनो बोधिसत्त्वदति ।
न स्पर्शबोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र स्पर्शाद्बोधिसत्त्वदति । न स्पर्श
बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे स्पर्शदति । नाऽस्पर्शाबोधिसत्त्वदति ।
न वेदनाबोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र वेदनाया बोधिसत्त्वदति । न वेद-
नायां बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वेवेदनेति । नाऽवेदनोबोधिसत्त्व-
दति । न तृष्णाबोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र तृष्णाया बोधिसत्त्वदति ।

व्वाधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र स्पृष्टव्यधातोव्वाधिसत्त्वइति । न स्पृष्ट-
व्यधातौ वोधिसत्त्वइति । न वोधिसत्त्वे स्पृष्टव्यधातुरिति । नाऽ-
स्पृष्टव्यधातु व्वाधिसत्त्वइति । न कायविज्ञानधातुव्वाधिसत्त्वइति ।
नाऽन्यत्र कायविज्ञानधातोव्वाधिसत्त्वइति । न कायविज्ञानधातौ
वोधिसत्त्वइति । न वोधिसत्त्वे कायविज्ञानधातुरिति । नाऽकाय-
विज्ञानधातुव्वाधिसत्त्वइति । न मनोधातुव्वाधिसत्त्वइति । नाऽ-
न्यत्रमनोधातोव्वाधिसत्त्वइति । न मनोधातौ वोधिसत्त्वइति । न
वोधिसत्त्वे मनोधातुरिति । नाऽमनोधातुव्वाधिसत्त्वइति । न
धर्मधातुव्वाधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र धर्मधातोव्वाधिसत्त्वइति । न
धर्मधातौ वोधिसत्त्वइति । न वोधिसत्त्वे धर्मधातुरिति । नाऽधर्म-
धातुव्वाधिसत्त्वइति । न मनोविज्ञानधातुव्वाधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र
मनोविज्ञानधातोव्वाधिसत्त्वइति । न मनोविज्ञानधातौ वोधिसत्त्व-
इति । नाऽमनोविज्ञानधातुव्वाधिसत्त्वइति ।

न पृथिवीधातुवोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र पृथिवीधातोवोधि-
मत्त्वइति । न पृथिवीधातौ वोधिसत्त्वइति । न वोधिसत्त्वे पृथिवी-
धातुरिति । नाऽपृथिवीधातुवोधिमत्त्वइति । नाऽध्यातुवोधिमत्त्व-
इति । नाऽन्यत्राऽध्यातोवोधिमत्त्वइति । नाऽध्यातौ वोधिसत्त्वइति ।
न वोधिसत्त्वेऽध्यातुरिति । नाऽनध्यातुवोधिमत्त्वइति । न तेजोधातु-
वोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र तेजोधातोवोधिमत्त्वइति । न तेजोधातौ
वोधिमत्त्वइति । न वोधिसत्त्वेतेजोधातुरिति । नाऽतेजोधातुवोधि-
मत्त्वइति । न वायुधातुवोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र वायुधातोवोधि-
मत्त्वइति । न वायु धातौ वोधिसत्त्वइति । न वोधिसत्त्वे वायुधातु-

सत्त्वदति । न विज्ञानतथतायां बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे विज्ञानतथतेति । नाऽविज्ञानतथतोबोधिसत्त्वदति ।

न चक्षुस्तथता बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र चक्षुस्तथतायाबोधि-
सत्त्वदति । न चक्षुस्तथतायां बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे चक्षु-
स्तथतेति । नाऽचक्षुस्तथतोबोधिसत्त्वदति । न श्रोत्रतथता बोधि-
सत्त्वदति । नाऽन्यत्र श्रोत्रतथतायाबोधिसत्त्वदति । न श्रोत्रतथतायां
बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे श्रोत्रतथतेति । नाऽश्रोत्रतथतो
बोधिसत्त्वदति । न घ्राणतथता बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्रघ्राणतथ-
ताया बोधिसत्त्वदति । न घ्राणतथतायां बोधिसत्त्वदति । न बोधि-
सत्त्वे घ्राणतथतेति । नाऽघ्राणतथतोबोधिसत्त्वदति । न जिह्वातथता
बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र जिह्वातथताया बोधिसत्त्वदति । न
जिह्वातथतायां बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे जिह्वातथतेति ।
नाऽजिह्वातथतोबोधिसत्त्वदति । न कायतथता बोधिसत्त्वदति ।
नाऽन्यत्र कायतथताया बोधिसत्त्वदति । न कायतथतायां बोधि-
सत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे कायतथतेति । नाऽकायतथतोबोधिसत्त्व-
दति । न मनस्तथता बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र मनस्तथताया
बोधिसत्त्वदति । न मनस्तथतायां बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे
मनस्तथतेति । नाऽमनस्तथतोबोधिसत्त्वदति ।

न रूपतथता बोधिसत्त्वदति । नाऽन्यत्र रूपतथताया बोधि-
सत्त्वदति । न रूपतथतायां बोधिसत्त्वदति । न बोधिसत्त्वे रूप-
तथतेति । नाऽरूपतथतोबोधिसत्त्वदति । न शब्दतथता बोधि-
सत्त्वदति । नाऽन्यत्र शब्दतथतायाबोधिसत्त्वदति । न शब्दतथ-

न दृश्यायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे दृश्याइति । नाऽदृश्याबोधि-
 सत्त्वइति । नोपादानं बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्रोपादानाद्बोधिसत्त्व-
 इति । नोपादाने बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे उपादानमिति ।
 नाऽनुपादानो बोधिसत्त्वइति । न भवोबोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र-
 भवाद्बोधिसत्त्वइति । न भवे बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे भव-
 इति । नाऽभवोबोधिसत्त्वइति । न जातिर्बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र
 जातेर्बोधिसत्त्वइति । न जातो बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे-
 जातिरिति । नाऽजातिर्बोधिसत्त्वइति । न जरामरणं बोधिसत्त्व-
 इति । नाऽन्यत्र जरामरणाद्बोधिसत्त्वइति । न जरामरणे बोधि-
 सत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे जरामरणमिति । नाऽजरामरणोबोधि-
 सत्त्वइति । न रूपतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र रूपतथताया-
 बोधिसत्त्वइति । न रूपतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधि-
 सत्त्वरूपतथतेति । नाऽरूपतथतोबोधिसत्त्वइति । न वेदनातथता
 बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र वेदनातथताया बोधिसत्त्वइति । न
 वेदनातथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे वेदनातथतेति ।
 नाऽवेदनातथतोबोधिसत्त्वइति । न संज्ञातथता बोधिसत्त्वइति ।
 नाऽन्यत्र संज्ञातथतायाः बोधिसत्त्वइति । न संज्ञातथतायां बोधि-
 सत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे संज्ञातथतेति । नाऽसंज्ञातथतोबोधि-
 सत्त्वइति । न संस्कारतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र संस्कार-
 तथतायाबोधिसत्त्वइति । न संस्कारतथतायां बोधिसत्त्वइति ।
 न बोधिसत्त्वे संस्कारतथतेति । नाऽसंस्कारतथतोबोधिसत्त्वइति ।
 न विज्ञानतथताबोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र विज्ञानतथतायाबोधि-

सत्त्वइति । न विज्ञानतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे विज्ञानतथतेति । नाऽविज्ञानतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न चक्षुस्तथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र चक्षुस्तथतायाबोधि-
सत्त्वइति । न चक्षुस्तथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे चक्षु-
स्तथतेति । नाऽचक्षुस्तथतोबोधिसत्त्वइति । न श्रोत्रतथता बोधि-
सत्त्वइति । नाऽन्यत्र श्रोत्रतथतायाबोधिसत्त्वइति । न श्रोत्रतथतायां
बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे श्रोत्रतथतेति । नाऽश्रोत्रतथतो
बोधिसत्त्वइति । न घ्राणतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्रघ्राणतथ-
ताया बोधिसत्त्वइति । न घ्राणतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधि-
सत्त्वे घ्राणतथतेति । नाऽघ्राणतथतोबोधिसत्त्वइति । न जिह्वातथता
बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र जिह्वातथताया बोधिसत्त्वइति । न
जिह्वातथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे जिह्वातथतेति ।
नाऽजिह्वातथतोबोधिसत्त्वइति । न कायतथता बोधिसत्त्वइति ।
नाऽन्यत्र कायतथताया बोधिसत्त्वइति । न कायतथतायां बोधि-
सत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे कायतथतेति । नाऽकायतथतोबोधिसत्त्व-
इति । न मनस्तथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र मनस्तथताया
बोधिसत्त्वइति । न मनस्तथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे
मनस्तथतेति । नाऽमनस्तथतोबोधिसत्त्वइति ।

न रूपतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र रूपतथताया बोधि-
सत्त्वइति । न रूपतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे रूप-
तथतेति । नाऽरूपतथतोबोधिसत्त्वइति । न शब्दतथता बोधि-
सत्त्वइति । नाऽन्यत्र शब्दतथतायाबोधिसत्त्वइति । न शब्दतथ-

तायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे शब्दतथतेति । नाऽशब्दतथतो-
 बोधिसत्त्वइति । न गन्धतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र गन्धतथ-
 तायांबोधिसत्त्वइति । न गन्धतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधि-
 सत्त्वे गन्धतथतेति । नाऽगन्धतथतोबोधिमत्त्वइति । न रसतथता
 बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र रसतथतायांबोधिसत्त्वइति । न रसतथ-
 तायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे रसतथतेति । नाऽरसतथतो-
 बोधिमत्त्वइति । न स्पर्शतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र स्पर्शतथ-
 ताया बोधिमत्त्वइति । न स्पर्शतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधि-
 सत्त्वे स्पर्शतथतेति । नाऽस्पर्शतथतोबोधिमत्त्वइति । न धर्मतथता
 बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र धर्मतथताया बोधिमत्त्वइति । न धर्म-
 तथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे धर्मतथतेति । नाऽधर्म-
 तथतोबोधिमत्त्वइति ।

न चक्षुर्धातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र चक्षुर्धातुतथताया-
 बोधिमत्त्वइति । न चक्षुर्धातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधि-
 सत्त्वे चक्षुर्धातुतथतेति । नाऽचक्षुर्धातुतथतोबोधिमत्त्वइति । न
 रूपधातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र रूपधातुतथतायांबोधि-
 मत्त्वइति । न रूपधातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे रूप
 धातुतथतेति । नाऽरूपधातुतथतोबोधिमत्त्वइति ।

न शृणुर्धातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र शृणु-
 र्धातुतथतायांबोधिमत्त्वइति । न शृणुर्धातुतथतायां बोधि-
 मत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे शृणुर्धातुतथतेति । नाऽशृणु-
 र्धातुतथतोबोधिमत्त्वइति । न श्रोत्रधातुतथता बोधिमत्त्व-

इति । नाऽन्यत्र श्रोत्रधातुतथतायाबोधिमत्त्वइति । न श्रोत्रधातु-
तथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिमत्त्वे श्रोत्रधातुतथतेति ।
नाऽश्रोत्रधातुतथतो बोधिमत्त्वइति । न शब्दधातुतथता बोधि-
मत्त्वइति । नाऽन्यत्र शब्दधातुतथतायाबोधिमत्त्वइति । न शब्द-
धातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिमत्त्वे शब्दधातुतथतेति ।
नाऽशब्दधातुतथतोबोधिमत्त्वइति । न श्रोत्रविज्ञानधातुतथता
बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र श्रोत्रविज्ञानधातुतथतायाबोधिमत्त्वइति ।
न श्रोत्रविज्ञानधातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिमत्त्वे श्रोत्र-
विज्ञानधातुतथतेति । नाऽश्रोत्रविज्ञानधातुतथतो बोधिमत्त्वइति ।
न घ्राणधातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्रघ्राणधातुतथताया
बोधिमत्त्वइति । न घ्राणधातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधि-
मत्त्वे घ्राणधातुतथतेति । नाऽघ्राणधातुतथतोबोधिमत्त्वइति । न
गन्धधातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्रगन्धधातुतथतायाबोधि-
मत्त्वइति । न गन्धधातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न बोधिमत्त्वे
गन्धधातुतथतेति । नाऽगन्धधातुतथतोबोधिमत्त्वइति ।

न घ्राणविज्ञानधातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्र घ्राण-
विज्ञानधातुतथतायाबोधिमत्त्वइति । न घ्राणविज्ञानधातुतथतायां
बोधिमत्त्वइति । न बोधिमत्त्वे घ्राणविज्ञानधातुतथतेति । नाऽघ्राण-
विज्ञानधातुतथतोबोधिमत्त्वइति ।

न जिज्ञाधातुतथता बोधिमत्त्वइति । नाऽन्यत्रजिज्ञाधातुतथ-
तायाबोधिमत्त्वइति । न जिज्ञाधातुतथतायां बोधिमत्त्वइति । न
बोधिमत्त्वे जिज्ञाधातुतथतेति । नाऽजिज्ञाधातुतथतोबोधिमत्त्वइति

न रसधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र रसधातुतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न रसधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे
रसधातुतथतेति । नाऽरसधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न जिज्ञाविज्ञानधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र जिज्ञा-
विज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वइति । न जिज्ञाविज्ञानधातुतथतायां
बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे जिज्ञाविज्ञानधातुतथतेति । ना-
ऽजिज्ञाविज्ञानधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न कायधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र कायधातुतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न कायधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे
कायधातुतथतेति । नाऽकायधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न स्पृष्टव्यधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र स्पृष्टव्यधातु-
तथताया बोधिसत्त्वइति । न स्पृष्टव्यधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति ।
न बोधिसत्त्वे स्पृष्टव्यधातुतथतेति । नाऽस्पृष्टव्यधातुतथतोबोधिसत्त्व-
इति ।

न कायविज्ञानधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र काय-
विज्ञानधातुतथतायाबोधिसत्त्वइति । न कायविज्ञानधातुतथतायां
बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे कायविज्ञानधातुतथतेति । नाऽकाय-
विज्ञानधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न मनोधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र मनोधातुतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न मनोधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधि-
सत्त्वे मनोधातुतथतेति । नाऽमनोधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न धर्मधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र धर्मधातुतथताया-

बोधिसत्त्वइति । न धर्मधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे धर्मधातुतथतेति । नाऽधर्मधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न मनोविज्ञानधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र मनो-
विज्ञानधातुतथतायाबोधिसत्त्वइति । न मनोविज्ञानधातुतथतायां
बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे मनोविज्ञानधातुतथतेति । नाऽमनो-
विज्ञानधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न पृथिवीधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र पृथिवीधातु-
तथतायाबोधिसत्त्वइति । न पृथिवीधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति ।
न बोधिसत्त्वे पृथिवीधातुतथतेति । नाऽपृथिवीधातुतथतोबोधि-
सत्त्वइति ।

नाऽब्धातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्राऽब्धातुतथतायाबोधि-
सत्त्वइति । नाऽब्धातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वेऽब्धातु-
तथतेति । नाऽनब्धातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न तेजोधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र तेजोधातुतथताया
बोधिसत्त्वइति । न तेजोधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधि-
सत्त्वे तेजोधातुतथतेति । नाऽतेजोधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न वायुधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र वायुधातुतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न वायुधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधि-
सत्त्वे वायुधातुतथतेति । नाऽवायुधातुतथतोबोधिसत्त्वइति ।

नाऽऽकाशधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्राऽऽकाशधातुतथ-
तायाबोधिसत्त्वइति । नाऽऽकाशधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति । न
बोधिसत्त्वे आकाशधातुतथतेति । नाऽनाऽऽकाशधातुतथतोबोधिसत्त्व-
इति ।

न विज्ञानधातुतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र विज्ञानधातु-
तथतायाबोधिसत्त्वइति । न विज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वइति ।
न बोधिसत्त्वे विज्ञानधातुतथेति । नाऽविज्ञानधातुतथतोबोधि-
सत्त्वइति ।

नाऽविद्यातथता बोधिसत्त्वइति । नान्यत्राऽविद्यातथतायाबोधि-
सत्त्वइति । नाऽविद्यातथातायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वेऽविद्या-
तथतेति । नाऽविद्यातथतोबोधिसत्त्वइति ।

न संस्कारतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र संस्कारतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न संस्कारतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे
संस्कारतथतेति । नाऽसंस्कारतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न विज्ञानतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र विज्ञानतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न विज्ञानतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे
विज्ञानतथतेति । नाऽविज्ञानतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न नामरूपतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र नामरूपतथताया-
बोधिसत्त्वइति । न नामरूपतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे
नामरूपतथतेति । नाऽनामरूपतथतो बोधिसत्त्वइति ।

न षडायतनतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र षडायतनतथ-
तायाबोधिसत्त्वइति । न षडायतनतथातायां बोधिसत्त्वइति । न
बोधिसत्त्वे षडायतनतथतेति । नाऽषडायतनतथतो बोधिसत्त्वइति ।

न स्पर्गतथता बोधिसत्त्वइति । नाऽन्यत्र स्पर्गतथतायाबोधि-
सत्त्वइति । न स्पर्गतथतायां बोधिसत्त्वइति । न बोधिसत्त्वे स्पर्गतथ-
तेति । नाऽस्पर्गतथतोबोधिसत्त्वइति ।

न वेदनातथता बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र वेदनातथताया-
बोधिमत्त्वदति । न वेदनातथतायां बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे
वेदनातथतेति । नाऽवेदनातथतोबोधिमत्त्वदति ।

न तृष्णातथता बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र तृष्णातथतायाबोधि-
मत्त्वदति । न तृष्णातथतायां बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे तृष्णा-
तथतेति । नाऽतृष्णातथतो बोधिमत्त्वदति ।

नोपादानतथता बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्रोपादानतथताया-
बोधिमत्त्वदति । नोपादानतथतायां बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे
उपादानतथतेति । नाऽनुपादानतथतोबोधिमत्त्वदति ।

न भवतथता बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र भवतथतायाबोधिमत्त्व-
दति । न भवतथतायां बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे भवतथतेति ।
नाऽभवतथतोबोधिमत्त्वदति ।

न जातितथता बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र जातितथतायाबोधि-
मत्त्वदति । न जातितथतायां बोधिमत्त्वदति । न बोधिमत्त्वे जाति-
तथतेति । नाऽजातितथतोबोधिमत्त्वदति ।

न जराभरणतथता बोधिमत्त्वदति । नाऽन्यत्र जराभरणतथता-
याबोधिमत्त्वदति । न जराभरणतथतायां बोधिमत्त्वदति । न
बोधिमत्त्वे जराभरणतथतेति । नाऽजराभरणतथतोबोधिमत्त्वदति ।

सुखतिराह । *अतस्तथा भगवन् बोधिमत्त्वोऽपि कथितः

* सुखतिर्बोधिमत्यस्य सुखस्यार्थत्वादिन न कथितं कथं तद्वत्त्वं न कथं
न कथं तदभावात्तस्मिन् सुखस्यार्थत्वं कथितं कथं तदभावादिना कथं न कथं
बोधिमत्त्वस्य विद्यमानत्वात् उपलब्धेः कथं तद्वत्त्वं कथं न कथं

नोपलभ्यते । तत् कुतोऽरूपाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र रूपाद्बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽरूपे बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिमत्त्वे रूपं भविष्यति । कुतोऽरूपो बोधिमत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो वेदनाऽधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र वेदनायां बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतो वेदनायां बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिमत्त्वे वेदना भविष्यति । कुतोऽवेदनो बोधिमत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः सजाऽधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र सजायां बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतः सजायां बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिमत्त्वे सजा भविष्यति । कुतोऽसजो बोधिमत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः संस्काराऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र संस्काराणां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः संस्काराणां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे संस्काराः भविष्यति । कुतोऽसंस्कारी बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो विज्ञानाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र विज्ञानाणां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो विज्ञानाणां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे विज्ञानाः भविष्यति । कुतोऽविज्ञानी बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो अज्ञानाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र अज्ञानाणां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो अज्ञानाणां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे अज्ञानाः भविष्यति । कुतोऽज्ञानी बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोऽन संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतश्चक्षुरधिवचनं बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽन्यत्र चक्षुषोबोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतश्चक्षुषि बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे चक्षुर्भविष्यति । कुतोऽचक्षुष्कोबोधिसत्त्वोऽभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोऽन संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः श्रोत्राऽधिवचनं बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽन्यत्र श्रोत्राद्बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतः श्रोत्रे बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे श्रोत्रं भविष्यति । कुतोऽश्रोत्रोबोधिसत्त्वोऽभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोऽन संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोऽप्राणाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽन्यत्र प्राणाद्बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽप्राणे बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे प्राणं भविष्यति । कुतोऽप्राणोबोधिसत्त्वोऽभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोऽन संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोऽजिह्वाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽन्यत्र जिह्वायांबोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽजिह्वायां बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे जिह्वा भविष्यति । कुतोऽजिह्वोबोधिसत्त्वोऽभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोऽन संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः कायाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽन्यत्र कायाद्बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतः काये बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे कायोऽभविष्यति । कुतोऽकायोबोधिसत्त्वोऽभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोऽन संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोऽमनोऽधिवचनं बोधिसत्त्वोऽभविष्यति । कुतोऽन्यत्र मनसोबोधि-

नोपलभ्यते । तत् कुतोरूपाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र रूपाद्बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोरूपे बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे रूपं भविष्यति । कुतोऽरूपोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोन् संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोवेदनाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र वेदनायाः बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो वेदनायां बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे वेदना भविष्यति । कुतोऽवेदनोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोन् संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः संज्ञाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र संज्ञायाः बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतः संज्ञायाम् बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे संज्ञा भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोन् संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः संस्काराऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र संस्कारेभ्यो बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे संस्काराः भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोन् संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोरसाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र रसाद्बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोरसे बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे रसाद्बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वोन् संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः स्पर्शाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्पर्शमत्त्वोभविष्यति । कुतः स्पर्शं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो स्पर्शाभविष्यति । कुतोऽस्पर्शाबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोऽजिज्ञाधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र जिज्ञाधातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे जिज्ञाधातुर्भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाधातुर्बोधि सत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो रसधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र रसधातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतो रसधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे रसधातुर्भविष्यति । कुतोऽरसधातुर्बोधि सत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो जिज्ञाविज्ञानधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र जिज्ञाविज्ञानधातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतो जिज्ञाविज्ञानधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे जिज्ञाविज्ञानधातुर्भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाविज्ञानधातुर्बोधि सत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः कायधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र कायधातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतः कायधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे कायधातुर्भविष्यति । कुतोऽकायधातुर्बोधि सत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः स्पृष्टव्यधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्पृष्टव्यधातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतः स्पृष्टव्यधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

कुतोवोधिसत्त्वे स्पृष्टव्यधातुर्भविष्यति । कुतोऽस्पृष्टव्यधातुर्बोधिसत्त्वो-
भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतः कायविज्ञानधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
कायविज्ञानधातोर्बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतः कायविज्ञानधातौ
बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे कायविज्ञानधातुर्भविष्यति ।
कुतोऽकायविज्ञानधातुर्भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतोमनोधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र मनोधातो-
र्बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोमनोधातौ बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोबो-
धिसत्त्वे मनोधातुर्भविष्यति । कुतोऽमनोधातुर्बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोधर्मधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र धर्मधातो-
र्बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोधर्मधातौ बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो-
बोधिसत्त्वे धर्मधातुर्भविष्यति । कुतोऽधर्मधातुर्बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोमनोविज्ञानधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
मनोविज्ञानधातोर्बोधिमत्तोभविष्यति । कुतोमनोविज्ञानधातौ
बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे मनोविज्ञानधातुर्भविष्यति ।
कुतोऽमनोविज्ञानधातुर्बोधिमत्तोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतः पृथिवीधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र पृथिवी-

धातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतः पृथिवीधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति ।
कुतो बोधिसत्त्वे पृथिवीधातुर्भविष्यति । कुतोऽपृथिवीधातुर्भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽध्यात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्राऽध्यातोर्बोधि-
सत्त्वो भविष्यति । कुतोऽध्यातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधि-
सत्त्वेऽध्यातुर्भविष्यति । कुतोऽनध्यातुर्बोधि सत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतस्तेजोधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र तेजो-
धातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतस्तेजोधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति ।
कुतो बोधिसत्त्वे तेजोधातुर्भविष्यति । कुतोऽस्तेजोधातुर्बोधि सत्त्वो-
भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतो वायुधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र वायु-
धातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतो वायुधातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति ।
कुतो बोधिसत्त्वे वायुधातुर्भविष्यति । कुतोऽवायुधातुर्बोधि सत्त्वो-
भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतश्चाकाशधात्वधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । तत् कुतोऽन्यत्रा-
काशधातोर्बोधि सत्त्वो भविष्यति । कुतश्चाकाशधातौ बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे आकाशधातुर्भविष्यति । कुतोऽनाकाश-
धातुर्बोधि सत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्

कुतो विज्ञानधातुधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र विज्ञान-
धातोर्बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो विज्ञान धातौ बोधिसत्त्वो
भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे विज्ञानधातुर्भविष्यति । कुतोऽविज्ञान
धातुर्बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽविद्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्राऽविद्याया
बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽविद्यायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो
बोधिसत्त्वेऽविद्या भविष्यति । कुतोऽनविद्यो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतः संस्काराऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र संस्कारेभ्यो-
बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः संस्कारेषु बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो
बोधिसत्त्वे संस्कारो भविष्यति । कुतोऽसंस्कारो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतो विज्ञानाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र विज्ञाना-
द्बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो विज्ञाने बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो-
बोधिसत्त्वे विज्ञानं भविष्यति । कुतोऽविज्ञानो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतो नामरूपाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र नामरूपा-
द्बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो नामरूपे बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो-
बोधिसत्त्वे नामरूपं भविष्यति । कुतोऽनामरूपो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतः षडायतनाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र षडाय-

कृतज्ञोऽधिवचनो भविष्यति । कुतः कृतज्ञतया बोधिमत्त्वो भविष्यति ।
 कुतोऽन्यत्र अधिवचनं भविष्यति । कुतोऽन्यत्र कृतज्ञतया बोधिमत्त्वो-
 भविष्यति ।

कृतज्ञतया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
 कुतोऽन्यत्र अधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्वर्गोऽधि-
 मत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽधि-
 मत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्वर्गोऽधि-
 मत्त्वो भविष्यति ।

कृतज्ञतया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते तत्
 कुतोऽन्यत्र अधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र वेदनाया-
 न् बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतो वेदनायां बोधिमत्त्वो भविष्यति ।
 कुतोऽन्यत्र वेदना भविष्यति । कुतोऽन्यत्र वेदोऽधि-
 मत्त्वो भविष्यति ।

कृतज्ञतया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
 कुतः कृतज्ञतया अधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र तृष्णायां बोधि-
 मत्त्वो भविष्यति । कुतः कृतज्ञतया बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽधि-
 मत्त्वो तृष्णा भविष्यति । कुतोऽन्यत्र तृष्णा बोधिमत्त्वो भविष्यति ।

कृतज्ञतया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
 कुतः कृतज्ञतया अधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र उपादाना-
 न् बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतः कृतज्ञतया बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतो-
 बोधिमत्त्वो उपादानं भविष्यति । कुतोऽनुपादानो बोधिमत्त्वो भविष्यति ।

कृतज्ञतया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते तत्
 कुतोऽन्यत्र अधिवचनं बोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र भवाद्बोधिमत्त्वो-

भविष्यति । कुतोभवे बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे भवो-
भविष्यति । कुतोऽभवे बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतो जात्यधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र जातेर्बोधि-
सत्त्वो भविष्यति । कुतो जातौ बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे
जातिर्भविष्यति । कुतोऽजातिर्बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते । नोपलभ्यते तत्
कुतो जरामरणाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र जरा-
मरणाद्बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो जरामरणे बोधिसत्त्वो भविष्यति ।
कुतो बोधिसत्त्वे जरामरणं भविष्यति । कुतोऽजरामरणो बोधिसत्त्वो-
भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते । नोपलभ्यते तत्
कुतोरूपतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र रूपतथ-
ताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोरूपतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति ।
कुतो बोधिसत्त्वे रूपतथता भविष्यति । कुतोऽरूपतथतो बोधिसत्त्वो-
भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतो वेदनातथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र वेदना-
तथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो वेदनातथतायां बोधि-
सत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे वेदनातथता भविष्यति । कुतोऽवे-
दनातथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्

कुतः संज्ञातयताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र संज्ञा-
तयताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः संज्ञातयतायां बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे संज्ञातयता भविष्यति । कुतोऽसंज्ञा-
तयतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतः संस्काराऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र संस्कारः
तयताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः संस्कारतयतायां बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । कुतः बोधिसत्त्वे संस्कारतयता भविष्यति । कुतो-
ऽसंस्कारतयतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतो विज्ञानतयताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र
विज्ञानतयताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो विज्ञानतयतायां बोधि-
सत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे विज्ञानतयता भविष्यति । कुतो-
ऽविज्ञानतयतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतश्चक्षुस्तयताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र चक्षु-
स्तयताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतश्चक्षुस्तयतायां बोधिसत्त्वो भवि-
ष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे चक्षुस्तयता भविष्यति । कुतोऽचक्षुस्तयो-
बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतः श्रोत्रतयताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र श्रोत्र-
तयताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः श्रोत्रतयतायां बोधिसत्त्वो-

भविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे श्रोत्रतथता भविष्यति । कुतोऽश्रोत्र-
तथतोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न भविष्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोघ्राणतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र घ्राण
तथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोघ्राणतथतायां बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे घ्राणतथता भविष्यति । कुतोऽघ्राण-
तथतोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न भविष्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोत्रिज्जातयताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र
त्रिज्जातयतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोत्रिज्जातयतायां बोधि-
सत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे त्रिज्जातयता भविष्यति । कुतो-
ऽत्रिज्जातयतोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न भविष्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽकाशतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र काश-
तथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽकाशतथतायां बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे काशतथता भविष्यति । कुतोऽकाशतथता
बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न भविष्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽस्पर्शतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्पर्श-
तथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽस्पर्शतथतायां बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे स्पर्शतथता भविष्यति । कुतोऽस्पर्शतथता
बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोरूपतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्ररूपतथतायावोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोरूपतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे रूपतथता भविष्यति । कुतोऽरूपतथतोवोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः शब्दतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र शब्दतथतायावोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः शब्दतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे शब्दतथता भविष्यति । कुतोऽशब्दतथतोवोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो गन्धतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र गन्धतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो गन्धतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे गन्धतथता भविष्यति । कुतोऽगन्धतथतोवोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोरसतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्ररसतथतायावोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोरसतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे रसतथता भविष्यति । कुतोऽरसतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः स्पर्शतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र

स्पर्गतयतायावोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोः स्पर्गतयतायां वोधिमत्त्वो-
भविष्यति । कुतोवोधिमत्त्वे स्पर्गतयता भविष्यति । कुतोऽस्पर्ग-
तयतोवोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽधर्मतयताऽधिवचनं वोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र धर्मतय-
तायावोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽधर्मतयतायां वोधिमत्त्वोभविष्यति ।
कुतो वोधिमत्त्वे धर्मतयता भविष्यति । कुतोऽधर्मतयतोवोधि-
मत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतश्चक्षुर्धातुतयताऽधिवचनं वोधिमत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र चक्षु-
र्धातुतयतायावोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र चक्षुर्धातुतयताया-
वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतश्चक्षुर्धातुतयतायां वोधिसत्त्वोभविष्यति ।
कुतोवोधिसत्त्वे चक्षुर्धातुतयता भविष्यति । कुतोऽचक्षुर्धातुतयतो-
वोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोरूपधातुतयताऽधिवचनं वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र रूप-
धातुतयतायावोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोरूपधातुतयतायां वोधि-
सत्त्वोभविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे रूपधातुतयताभविष्यति । कुतो-
ऽरूपधातुतयतोवोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतश्चक्षुर्विज्ञानधातुतयताऽधिवचनं वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
चक्षुर्विज्ञानधातुतयतायावोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतश्चक्षुर्विज्ञानधातु-

तपतायां बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे चक्षुर्विज्ञानधातु-
नपता भविष्यति । कुतोऽचक्षुर्विज्ञानधातुतपतो बोधिमत्त्वोभवि-
ष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतः श्रोत्रधातुतपताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
श्रोत्रधातु तपतायावोभिमत्त्वो भविष्यति । कुतः श्रोत्रधातुतपतायां
बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे श्रोत्रधातुतपता भविष्यति ।
कुतोऽश्रोत्रधातुतपतो बोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतः शब्दधातुतपताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
शब्दधातुतपतायावोभिमत्त्वो भविष्यति । कुतः शब्दधातुतपतायां
बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे शब्दधातुतपता भविष्यति ।
कुतोऽशब्दधातुतपतोबोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतः श्रोत्रविज्ञानधातुतपताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतो-
ऽन्यत्र श्रोत्रविज्ञानधातुतपतायावोभिमत्त्वोभविष्यति । कुतः श्रोत्र
विज्ञानधातुतपतायां बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे श्रोत्र-
विज्ञानधातुतपता भविष्यति । कुतोऽश्रोत्रविज्ञानधातुतपतोबोधि-
मत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत्
कुतोघ्राणधातुतपताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्रघ्राण-
धातुतपतायावोभिमत्त्वोभविष्यति । कुतोघ्राणधातुतपतायां बोधि-

मत्त्वोभविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे घ्राणधातुतयता भविष्यति । कुतो-
ऽघ्राणधातुतयतोवोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोगन्धधातुतयताऽधिवचनं वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्रगन्ध-
धातुतयतायावोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोगन्धधातुतयतायां वोधि-
सत्त्वोभविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे गन्धधातुतयता भविष्यति । कुतो-
ऽगन्धधातुतयतोवोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो
प्राणविज्ञानधातुतयताऽधिवचनं वोधिसत्त्वोभविष्यति ; कुतोऽन्यत्र-
प्राणविज्ञानधातुतयतायावोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोप्राणविज्ञान-
धातुतयतायां वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे प्राणविज्ञानधातु-
तयता भविष्यति । कुतोऽप्राणविज्ञानधातुतयतोवोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽजिज्ञाधातुतयताऽधिवचनं वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
जिज्ञाधातुतयताया वोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाधातुतय-
तायां वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो वोधिसत्त्वे जिज्ञाधातुतयता
भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाधातुतयतोवोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् वोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोऽरसधातु तयताऽधिवचनं वोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
रसधातुतयतायावोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽरसधातुतयतायां वोधि-
सत्त्वो भविष्यति । कुतोवोधिसत्त्वे रसधातुतयता भविष्यति ।
कुतोऽरसधातुतयतोवोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत् कुतोऽजिज्ञाविज्ञानधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र जिज्ञाविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे जिज्ञाविज्ञानधातुतथता भविष्यति । कुतोऽजिज्ञाविज्ञानधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत् कुतः कायधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र कायधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः कायधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे कायधातुतथता भविष्यति । कुतोऽकायधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत् कुतः स्पृष्टव्यधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्पृष्टव्यधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः स्पृष्टव्यधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे स्पृष्टव्य धातुतथता भविष्यति । कुतोऽस्पृष्टव्यधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नापलभ्यते । तत् कुतः कायविज्ञानधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र कायविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः कायविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे कायविज्ञानधातुतथता भविष्यति । कुतोऽकायविज्ञानधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो मनोधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र मनोधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो मनोधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे मनोधातुतथता भविष्यति । कुतोऽमनोधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो धर्मधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र धर्मधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो धर्मधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे धर्मधातुतथता भविष्यति । कुतोऽधर्मधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो मनोविज्ञानधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र मनोविज्ञानधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो मनोविज्ञानधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे मनोविज्ञानधातुतथता भविष्यति । कुतोऽमनोविज्ञानधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः प्रियव्रीधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र प्रियव्रीधातुतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः प्रियव्रीधातुतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे प्रियव्रीधातुतथता भविष्यति । कुतोऽप्रियव्रीधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्

कुतोऽभ्यातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्राभ्यातु-
तथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽभ्यातुतथतायां बोधिसत्त्वो
भविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वेऽभ्यातुतथताभविष्यति । कुतोऽनभ्यातु-
तथतोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतस्तेजोधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र
तेजोधातुतथताया बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतस्तेजोधातुतथतायां
बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे तेजोधातुतथताभविष्यति ।
कुतोऽतेजोधातुतथतो बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोवायुधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र-
वायुधातुतथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो वायुधातुतथतायां
बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे वायुधातुतथताभविष्यति ।
कुतोऽवायुधातुतथतोबोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुत आकाशधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतो-
ऽन्यत्राकाशधातुतथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतआकाशधातु-
तथतायां बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिसत्त्वे आकाशधातुतथता
भविष्यति । कुतोऽनाकाशधातुतथतो बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोविज्ञानधातुतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र-
विज्ञानधातुतथतायाबोधिसत्त्वोभविष्यति । कुतोविज्ञानधातुतथ-

तायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे विज्ञानधातुतथता भविष्यति । कुतोऽविज्ञानधातुतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतोऽविद्या* तथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्राविद्यातथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽविद्यातथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वेऽविद्यातथता भविष्यति । कुतोऽन्यत्राविद्यातथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतः संस्कार† तथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र संस्कारतथायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतः संस्कारतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे संस्कारतथता भविष्यति । कुतोऽसंस्कारतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो विज्ञान‡ तथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्र विज्ञानतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो विज्ञानतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे विज्ञानतथता भविष्यति । कुतोऽविज्ञानतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्

* अविद्या इति कुतोऽविद्या इति प्रश्नः ।

† संस्कार इति कुतोऽसंस्कार इति प्रश्नः ।

‡ विज्ञान इति कुतोऽविज्ञान इति प्रश्नः ।

कुतोऽनामस्वरूप*तथताऽधिवचनं बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र-
नामरूपतथताया बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतोऽनामरूपतथतायां
बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतो बोधिरुत्त्वे नामरूपतथताभविष्यति ।
कुतोऽनामरूपतथतोबोधिरुत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिरुत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतः† षडायतनतथताऽधिवचनं बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतो-
ऽन्यत्रषडायतनतथतायाबोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतः षडायतनतथ-
तायां बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिरुत्त्वे षडायतनतथताभवि-
ष्यति । कुतोऽषडायतनतथतोबोधिरुत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिरुत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतः‡ स्पर्शतथताऽधिवचनं बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र स्पर्श-
तथतायाबोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतः स्पर्शतथतायां बोधिरुत्त्वो-
भविष्यति । कुतोबोधिरुत्त्वे स्पर्शतथता भविष्यति । कुतोऽस्पर्शतथतो-
बोधिरुत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिरुत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत्
कुतोवेदनातथताऽधिवचनं बोधिरुत्त्वोभविष्यति । कुतोऽन्यत्र-

* एधिव्यादिचतुष्टयं नामाश्रयत्वान्नाम भवति । ततो रूपं सितासिता-
त्मकं शुक्रशोणितं निष्पद्यते । गर्भस्यकलल बुद्बुदावस्थानामरूपशब्दार्थ
इति निष्कर्ष इति वेदान्तभाष्य टीकाग्रन्थ प्रभा ।

† विज्ञानं एधिव्यादिचतुष्टयं रूपश्चेति षडायतनानि यस्येन्द्रियजातस्य
तत् षडायतनम् ।

‡ नामरूपेन्द्रियाणां मिथः संयोगः स्पर्शः ॥

§ सुखादिका वेदना ।

वेदनातयतायाबोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोवेदनातयतायां बोधि-
मत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे वेदनातयता भविष्यति । कुतो
ऽवेदनातयतोबोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । त-
कुतमृणा" तयताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽव्य-
हृणातयतायाबोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतमृणातयतायां बोधि-
मत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे हृणातयता भविष्यति । कुतो
ऽहृणातयतोबोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । त-
कुत उपदानतयताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽव्य-
पादानतयतायाबोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतउपादान तयतायां बोधि-
मत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे उपदानतयता भविष्यति । कुतो-
ऽनुपादानतयतोबोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिमत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । त-
कुतोभवतयताऽधिवचनं बोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽव्य-
भवतयतायाबोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोभवतयतायां बोधिमत्त्वो-
भविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे भवतयता भविष्यति । कुतो-
ऽदुःखतयतोबोधिमत्त्वोभविष्यति ।

१. "तयता" इति शब्दोपलक्षणं । कुतोऽव्य-
हृणातयतायाबोधिमत्त्वोभविष्यति । कुतोऽव्य-
हृणातयतायां बोधि-
मत्त्वोभविष्यति । कुतोबोधिमत्त्वे हृणातयता भविष्यति । कुतो-
ऽहृणातयतोबोधिमत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । तत् कुतो जातितथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति* । कुतोऽन्यत्र-जातितथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो जातितथतायां बोधि-सत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे जातितथता भविष्यति । कुतो-ऽजातितथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते तत् कुतो जरामरणतथताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतोऽन्यत्रां जरा-मरणतथताया बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो जरामरणतथतायां बोधिसत्त्वो भविष्यति । कुतो बोधिसत्त्वे जरामरणतथता भविष्यति । कुतोऽजरामरणतथतो बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

भगवानाह । साधु साधु सुभूते एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सत्त्वाऽनुपलब्धितायां प्रज्ञापारमिताऽनुपलब्धितायां शिचित्तव्यम् । यत्पुनः सुभूतिरेवमाह । कतमस्मैतद्दुर्मस्याऽधिवचनं यदुत बोधिसत्त्व इति । तत् किं मन्यसे सुभूते रूपस्यैतदधिवचनं बोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनाया एतदधिवचनं बोधिसत्त्व इति । आह

* जातिर्देहजन्य पञ्चस्कन्धसमुदाय इति यावत् ।

† “जातानां स्कन्धानां परिपाको जरास्कन्धः । नाशो मरणमिति रत्नप्रभा ।

‡ अधिवचनं वाचकं । बोधिसत्त्व इति पदं । रूपादि पदार्थानां तदीयनित्यताऽनित्यत्वादिधर्माणाञ्च वाचकत्वं बोधिसत्त्वशब्दस्य नास्तीति सुभूति नैव प्रकाशयितुं भगवान् पृच्छति तत् किं मन्यसे इत्यादि नारूपारोनां तद्दर्माणाञ्चासत्यतया तदाचकत्वं बोधिसत्त्व शब्दस्य नास्तीति भावः ।

भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते रूपदुःखतायाएतदधि-
वचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
मन्यसे सुभूते रूपदुःखतायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनादुःख-
तायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनादुःखताया एतदधिवचनं
बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
मन्यसे सुभूते संज्ञासुखतायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह
नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संज्ञादुःखताया
एतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह
तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कारसुखतायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्व-
दिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते
संस्कारदुःखताया एतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानसुखताया
एतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह
तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञान दुःखताया एतदधिवचनं बोधि-
मत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते रूपाऽऽत्मतायाएतदधिवचनं
बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे
सुभूते रूपाऽनात्मतायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं
भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनाऽऽत्मतायाएत-
दधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत्

किं मन्यसे सुभूते वेदनाऽनात्मताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संज्ञा-
 ऽऽत्मतायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संज्ञाऽनात्मतायाएतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे
 सुभूते संस्काराऽऽत्मतायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कारा-
 ऽनात्मतायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानाऽऽत्मतायाएतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे
 सुभूते विज्ञानाऽनात्मताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते रूपशान्ततायाएतदधि-
 वचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
 मन्यसे सुभूते रूपाऽशान्ततायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदना-
 शान्ततायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनाऽशान्ततायाएतदधि-
 वचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत्
 किं मन्यसे सुभूते संज्ञाशान्तताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संज्ञा-
 ऽशान्तताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कारशान्तताया एतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
 मन्यसे सुभूते संस्काराऽशान्ततायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति ।
 आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञान-
 शान्तताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञानाऽशान्तताया एतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते रूपशून्यतायाएतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
 मन्यसे सुभूते रूपाऽशून्यतायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदना-
 शून्यताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते वेदनाऽशून्यतायाएतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं
 मन्यसे सुभूते संज्ञाशून्यताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संज्ञा-
 शून्यतायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते संस्कार शून्यतायाएतदधिवचनं
 बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे
 सुभूते संस्काराऽशून्यताया एतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभूते विज्ञान-
 शून्यतायाएतदधिवचनं बोधिसत्त्वइति । आह नोहीदं भगवन् ।

वेदनाप्रणिहितताया एतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते वेदनाऽप्रणिहितताया-एतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते संज्ञाप्रणिहिततायाएतदधिवचनं बोधि-सत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते संज्ञाऽप्रणिहिततायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते संस्कारप्रणि-हिततायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते संस्काराऽप्रणिहिततायाएतद-धिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते विज्ञानप्रणिहिततायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्व-दिति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह तत् किं मन्यसे सुभृते विज्ञानाऽप्रणिहिततायाएतदधिवचनं बोधिमत्त्वदिति । आह नोहीदं भगवन् ।

(१) अत्यन्ततया भगवन् रूपं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो

(१) पूर्वं बोधिमत्त्वशब्दस्य रूपाद्यधिवचनत्वं निर्वाह्यत । सम्प्रति तत्र हेतुं प्रदर्शयति अत्यन्ततयेत्यादिना । यत्रोरूपादीनामत्यन्ततया विद्यमानत्वाभावः उपलब्धेरभावस्य कुतस्तेषामस्वीकाराणां शशविधारादिकल्पनां वाचकं बोधिमत्त्विति नाम भवेदिति सुभृतेषुभिप्रायः । न संविद्यते इत्यने-निवार्थमिदं नोपलभ्यते इत्यभिप्रायं व्यर्थमिति न वाच्यं उपलब्धेरभावेन विद्यमानत्वाभावः नाशितः । अभाव प्रत्यक्षे उपलब्धेरभावस्य हेतुत्वं न भाषापरिच्छेदे । “विशेषणतया तदवभावात् संशोभयत् ; दरिद्र्या दुष-

रूपाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदना न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संज्ञा न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्काराधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो विज्ञानाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् रूपनित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोरूपनित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् रूपाऽनित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोरूपाऽनित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदनानित्यतान संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनानित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदनाऽनित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनाऽनित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संज्ञानित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञानित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

लभ्येत एवं यत्र प्रसृज्यते” इति । अथनुपलब्धेः स्वतन्त्र प्रमाणात्वं मीमांसकैः स्वस्वीकृतम् ।

पूर्वं रूपनित्यता रूपसुखता इत्यादि धर्मपरनिर्देशेन निराकृतम् इहापिनित्यताऽनित्यताविवरणे धर्मपर एव निर्देशो दृश्यते । शुक्लदुःखादौ तु तद्वैषम्यं दृश्यते पूर्वानुसारेण सुखतादुःखता इत्यादि निर्देशोपपन्नः अतस्मात् ।

रूपाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदना न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संज्ञा न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्काराधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् बोधिसत्त्वो न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो विज्ञानाऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् रूपनित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो रूपनित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् रूपाऽनित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो रूपाऽनित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदनानित्यतानां संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनानित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदनाऽनित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनाऽनित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संज्ञानित्यता न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञानित्यताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति ।

कश्चेन एवं यत्र प्ररुज्यते” इति । अनुपलब्धे स्वतन्त्र प्रमाणत्वं सोमांभकेः चस्योक्तम् ।

पृथ्वीं रूपनित्यता रूपसुखता इत्यादि धर्मापरनिर्द्वेषेन निराहतम् इष्टानि नित्यताऽनित्यताविवरणे धर्मापर एव निर्द्वेषो दृश्यते । गुणदुःखादींस्तु तद्वैषम्यं दृश्यते पृथ्वीनुमादिणामुपलब्धत्वा इत्यादि निर्द्वेषोपमा

अत्यन्ततया भगवन् विज्ञानसुखं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो-
विज्ञानसुखाऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
विज्ञानदुःखं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोविज्ञानदुःखाऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् रूपात्मा न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो
रूपात्माऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् नैरात्म्यं
न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो रूपनैरात्म्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभवि-
ष्यति । अत्यन्ततया भगवन् वेदनाऽऽत्मा न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतो वेदनात्माऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
नैरात्म्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोवेदानैरात्म्याऽधिवचनं बोधि-
सत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संज्ञात्मा न संविद्यते नोप-
लभ्यते । कुतः संज्ञात्माऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया
भगवन् संज्ञानैरात्म्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञानैरात्म्या-
ऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संस्कारात्मा न
संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्कारात्माऽधिवचनं बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् संस्कारनैरात्म्यं न संविद्यते नोप-
लभ्यते । कुतः संस्कारनैरात्म्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।
अत्यन्ततया भगवन् विज्ञानात्मा न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो-

* पूर्व्यं रूपात्मता रूपानात्मता इत्यादिरूपेण निर्देशो दृश्यते इक्षु
केवलमात्मैति नैरात्म्येति पाठः सर्वत्र दृश्यते । पूर्व्यवदेव निर्देशो
त्रापि युक्तः ।

विज्ञानात्माऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
विज्ञाननैरात्म्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो विज्ञाननैरात्म्य-
वचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् शान्तं न विद्यते नोपलभ्यते । कुतो
शान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् शान्तं
न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो रूपाऽशान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् शान्तं न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतो वेदनाशान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया
भगवन् शान्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो वेदनाऽशान्ताऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् शान्तं न संविद्यते नो-
पलभ्यते । कुतः संज्ञाशान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् अशान्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो
संज्ञाऽशान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
शान्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्काराऽशान्ताऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् शान्तं न संविद्यते नो-
पलभ्यते । कुतः संस्काराऽशान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।
अत्यन्ततया भगवन् शान्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो
शान्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
अशान्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो अशान्ताऽधिवचनं बोधि-
सत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया भगवन् रूपशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोवेदनाशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् अशून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतोवेदनाऽशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया
भगवन् शून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञाशून्याऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् अशून्यं न संविद्यते
नोपलभ्यते । कुतो संज्ञाशून्याधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।
अत्यन्ततया भगवन् शून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्कार-
शून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् अशून्यं
न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्काराऽशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् शून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतोविज्ञानशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया
भगवन् अशून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोविज्ञानाशून्याऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोरूप-
निमित्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्-
निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोरूपाऽनिमित्ताऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् निमित्तं न संविद्यते
नोपलभ्यते । कुतोवेदनानिमित्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।
अत्यन्ततया भगवन् निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोवेदना
ऽनिमित्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञानिमित्ताऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् निमित्तं न संविद्यते

न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोवेदनाशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् अशून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतोवेदनाऽशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविष्यति । अत्यन्ततया
भगवन् शून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञाशून्याऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् अशून्यं न संविद्यते
नोपलभ्यते । कुतो संज्ञाऽशून्याधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।
अत्यन्ततया भगवन् शून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्कार-
शून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् अशून्यं
न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संस्काराऽशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वो-
भविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् शून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते ।
कुतोविज्ञानशून्याऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया
भगवन् अशून्यं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोविज्ञानाशून्याऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति ।

अत्यन्ततया निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोरूप-
निमित्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्-
निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोरूपाऽनिमित्ताऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् निमित्तं न संविद्यते
नोपलभ्यते । कुतोवेदनानिमित्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति ।
अत्यन्ततया भगवन् निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतोवेदना
ऽनिमित्ताऽधिवचनं बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन्
निमित्तं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतः संज्ञानिमित्ताऽधिवचनं
बोधिसत्त्वोभविष्यति । अत्यन्ततया भगवन् निमित्तं न संविद्यते

वचनं बोधिसत्त्वो भविव्यति । अत्यन्ततया भगवन् प्रणिहितं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो विज्ञानप्रणिहिताऽधिवचनं बोधिसत्त्वो भविव्यति । अत्यन्ततया भगवन् प्रणिहितं न संविद्यते नोपलभ्यते । कुतो विज्ञानप्रणिहिताधिवचनं बोधिसत्त्वो भविव्यति ।

भगवानाह । साधु साधु सुभूते एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वेन महात्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संज्ञाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संस्काराऽधिवचनमनुपलम्भमानेन विज्ञानाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन । रूपनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन रूपाऽऽनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानानित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानाऽनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संज्ञानित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संज्ञाऽनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संस्कारनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संस्काराऽनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन विज्ञाननित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन विज्ञानाऽनित्याऽधिवचनमनुपलम्भमानेन । रूपसुखाऽधिवचनाऽनुपलम्भमानेन रूपदुःखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानासुखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानादुःखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन । संज्ञासुखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संज्ञादुःखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संस्कारसुखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संस्कारदुःखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन विज्ञानसुखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन विज्ञानदुःखाऽधिवचनमनुपलम्भमानेन । रूपात्माऽधिवचनमनुपलम्भमानेन रूपानात्माऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानात्माऽधिवचनमनुपलम्भमानेन वेदानानात्माऽधिवचनमनुपलम्भमानेन संज्ञात्माऽधि-

संसृतं शक्यं प्रज्ञापयितुं । नाऽसंसृतस्यतिरेकेण संसृतधातुः शक्यः
 प्रज्ञापयितुं । एवं श्वलु सुभृते द्योपिमत्त्वोमत्त्वामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् न कश्चिद्गर्भं समनुपश्यति । असमनुपश्यन् नोत्तस्यति । न
 समनुपश्यति न मन्त्राममापद्यते । न वास्य कस्मिंश्चिद्गर्भेषु चित्तमवली-
 प्यते । न विप्रतिमारीभवति मानसं । तन् कस्य हेतोस्तथाहि सुभृते
 द्योपिमत्त्वोमत्त्वामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् न रूपं समनुपश्यति ।
 वेदनां न समनुपश्यति । मंत्रां न समनुपश्यति । संस्कारान्न समनु-
 पश्यति । विज्ञानं न समनुपश्यति । चतुर्न समनुपश्यति । श्रोत्रं न
 समनुपश्यति । घ्राणं न समनुपश्यति । जिह्वां न समनुपश्यति । कायं
 न समनुपश्यति । मनो न समनुपश्यति । रूपं न समनुपश्यति ।
 शब्दं न समनुपश्यति । गन्धं न समनुपश्यति । रसं न समनु-
 पश्यति । स्पर्शं न समनुपश्यति । धर्मं न समनुपश्यति । पृथिवी-
 धातुं न समनुपश्यति । अब्धातुं न समनुपश्यति । तेजोधातुं न
 समनुपश्यति । वायुधातुं न समनुपश्यति । आकाशधातुं न समनु-
 पश्यति । विज्ञानधातुं न समनुपश्यति । अविद्यां न समनुपश्यति ।
 संस्कारान्न समनुपश्यति । विज्ञानं न समनुपश्यति । नामरूपं न
 समनुपश्यति । षडायतनं न समनुपश्यति । स्पर्शं न समनुपश्यति ।
 वेदनां न समनुपश्यति । तृष्णां न समनुपश्यति । उपादानं न
 समनुपश्यति । भवं न समनुपश्यति । जातिं न समनुपश्यति ।
 जरामरणं न समनुपश्यति । रागं न समनुपश्यति । द्वेषं न
 समनुपश्यति । मोहं न समनुपश्यति । आत्मानं न समनुपश्यति ।
 मत्वं न समनुपश्यति । जीवं न समनुपश्यति । जन्तुं न समनु-

पश्यति । पोषं न समनुपश्यति । पुरुषं न समनुपश्यति । मन
समनुपश्यति । मानवं न समनुपश्यति । कारकं न समनुपश्यति ।
कारापकं न समनुपश्यति । वेदकं न समनुपश्यति । वेदयित्वा
समनुपश्यति । जानकं न समनुपश्यति । पश्यकं न समनुपश्यति ।
कामधातुं न समनुपश्यति । रूपधातुं न समनुपश्यति । आरूप
न समनुपश्यति । आवकचित्तं न समनुपश्यति । प्रत्येकबुद्धचित्तं
समनुपश्यति । बोधिचित्तं न समनुपश्यति । आवकधर्मान् न सम
पश्यति । प्रत्येकबुद्धं न समनुपश्यति । प्रत्येकबुद्धधर्मान् न सम
पश्यति । बोधिसत्त्वं न समनुपश्यति । बोधिसत्त्वधर्मान् न सम
पश्यति । बुद्धं न समनुपश्यति । बुद्धधर्मान् समनुपश्यति । च
न समनुपश्यति । यावत् सर्वधर्मान् लौकिकलोकोत्तरान् न सम
पश्यति । स सर्वधर्मान् समनुपश्यति । न मन्त्रस्यति । न म
समापद्यते ।

आह केन कारणेन भगवन् बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्र
पारमितायां चरतः सर्वधर्मेषु चित्तं नाऽवल्लीयते । न संलीयं
भगवानाह । तथाहि सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वश्चित्तचैतमि
धर्मान् नोपलभते न समनुपश्यति । अनेन कारणेन सुभूते बो
मत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतः सर्वेषु धर्मेषु चि
नाऽवल्लीयते । न संलीयते । आह । कथं भगवन् बोधिसत्त्व
महामत्त्वस्य मनो न मन्त्राममापद्यते* । भगवानाह । तथाहि सु

* चैतमिच्छाश्चित्तसम्बन्धिनः आह उकारगगद्देयादयः तान् धर्मा
नोपलभते अयः काग्गाद्बोधिसत्त्वस्य चित्तं । कुत्रापि भाग्योयते

बोधिसत्त्वो महासत्त्वो मनस्य मनोधातुञ्च नोपलभते । न समनुपश्यति ।
 एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य मनोन सन्नासमापद्यते ।
 एवं हि सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरितव्यं ।
 स चेत् पुनः सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरं
 स्तां प्रज्ञापारमितां नोपलभतेतच्च बोधिसत्त्वं नोपलभते । तच्च
 बोधिसत्त्वनाम नोपलभते । एवमेव बोधिसत्त्वस्याऽववादः ।
 एषैवाऽनुशासनी ।

शतसाहस्र्याः प्राज्ञापारमिताया द्वितीयः परिवर्तः ॥

तदाकारां वृत्तिं भजते । इत्यर्थः । तथा च भाव्यगियस्यरूपशब्दा
 सन्नासपदार्थस्यादृष्टकाराभावेनाऽसम्भवः न ह्युदासीनस्य दुःखसम्भाव-
 नायां कश्चित् प्रयसि किन्तु स्वस्य स्वकीयस्य वा । तत्र ममेत्यदृष्टार
 एव हेतुः । उदासीने अदृष्टकाराभावात् न प्रासोदयः । एवमत्राऽपि
 बोधिसत्त्वस्य रूपादिस्कन्धे अदमित्यभिमानाभावाच्चतुरादौ च ममे-
 त्यभिमानाभावात् तेषामगियसम्भावना बोधिसत्त्वस्य न प्रासङ्गमय-
 तोति भगवतोऽभिप्रायः । एतदभिप्रायकमेवोदाहृतत्वेन वचनं
 यथा । “प्रागे गते यथा देहः सुखदुःखे न विन्दति । तथा चेत्
 प्राण्युक्तोऽपि सकैवल्यस्यमेवसेदि”ति । तज्ज. संस्कारोऽन्य संस्कार-
 प्रतिबन्धी । १ । ५१ । “तस्यापि निरोधे सर्वनिरोधान्निर्वीजः
 समाधिरिति”ति । १ । ५२ । पातञ्जलदर्शनसमाधिपादसूत्राभ्यामीदृश
 एवार्थः प्रकटितः ।

अथ तृतीयपरिवर्तः ।

अथायुष्मान् सुभृतिर्भगवन्त मेतद्वोचत् । रूपं भगवन् परिज्ञा-
तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां गिञ्चितव्यम् ।
वेदानां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
मितायां गिञ्चितव्यम् । संज्ञां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन
महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां गिञ्चितव्यम् । संस्कारान् भगवन्
परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां गिञ्चि-
तव्यम् । विज्ञानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां गिञ्चितव्यम् । चक्षुर्भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधि-

* अत्रायमभिप्रायः । सर्वो हि व्यवस्थावशेन रूपादीनां पारमार्थिक-
मत्त्वं प्रतिसम्भाय तत्राऽभिनिविशते सति च सूक्ष्मेऽभिनिवेशेन युग-
सङ्घर्षेणापि तेषामनुपशब्दाः शक्याः सम्भावयितुं । ततश्च पूर्वपरिज्ञात-
कृतोपदेशोविफल एव भवति । अतस्त्वनुपपादनाय रूपादीनां स्वल्प-
परिज्ञानसर्वोपरिज्ञानि । वस्तुतस्तु पर्यालोचनेकृतेरूपादीनामसर्वोप-
रिज्ञानेन । तथा च सति न कश्चित् तत्राऽभिनिविशेत । ननुदक-
धन्वन्मृगश्चेत् कश्चित् प्रेक्षावात् प्रवर्तते । तद्वदविवक्षाप्रतिभावात्
कश्चि रूपादयो न नत्वज्ञानं सर्वोपरिज्ञानवित् सार्थम् । अतस्त्वनुप-
रिज्ञानसर्वोपरिज्ञानेन रूपादीनां परिज्ञानसर्वोपरिज्ञानेन तस्य भावना प्रति-
ज्ञातुकामेनेत्यादिना ।

सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । श्रोत्रं भगवन्
परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
तव्यम् । घ्राणं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
पारमितायां शिचितव्यम् । जिह्वां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । कायं भगवन्
परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
तव्यम् । मनोभगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
पारमितायां शिचितव्यम् । रूपं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । शब्दं भगवन्
परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
तव्यम् । गन्धं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । रसं भगवन् परिज्ञातुकामेन
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । स्पर्शं
भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
शिचितव्यम् । धर्मान् भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् ।

चक्षुर्विज्ञानं* भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । श्रोत्रविज्ञानं भगवन् परिज्ञातुकामेन
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यम् । घ्राण
विज्ञानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-

* अविद्यादयः पूर्वं व्याख्याताः अविद्यामारभ्य दौर्मनस्य पर्यन्तं क्रमिक-
कार्यप्रवाहः ।

अथ तृतीयपरिवर्तः ।

अथायुष्मान् सुभृतिर्भगवन्त मेतद्वोचत् । रूपं भगवन् परिज्ञा-
तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यम् ।
वेदानां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
मितायां शिञ्चितव्यम् । संज्ञां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन
महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यम् । संस्कारान् भगवन्
परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चि-
तव्यम् । विज्ञानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यम् । चक्षुर्भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधि-

* अत्रायमभिप्रायः । सर्वे हि अविद्यावशेन रूपादीनां पारमार्थिक-
सत्त्वं प्रतिसन्धाय तत्राऽभिनिविशते सति च सुदृढे ऽभिनिवेशेन युग-
सहस्रेणापि तेषामनुपश्रम्भः शक्यः सम्भावयितुं । ततश्च पूर्वपरिवर्त-
कृतोपदेशोविफल एव भवति । अतस्तदुपपादनाय रूपादीनां स्वरूप-
परिज्ञानमत्रोपदिशति । वस्तुतत्त्व पर्यालोचनेकृतेरूपादीनामसत्यत्व-
परिशिष्येत । तथा च सति न कश्चित् तत्राऽभिनिविशेत । ननुदक-
चन्द्रमाहर्तुं कश्चित् प्रेक्षावान् प्रवर्त्तते । तद्वदविद्ययाप्रतिभासमाना
अपि रूपादयो न तत्त्वज्ञानां मनांस्यभिभवितुं मर्हन्ति । अतस्तृतीय
परिवर्त्तस्यादौ रूपादीनां परिज्ञानमेवोपदिशति रूपं भगवन् परि-
ज्ञातुकामेनेत्यादिना ।

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

वेदनां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्व्यं । *अविद्यां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । संस्कारान् भगवन् परि-
 ज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 विज्ञानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्व्यं । नामरूपं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । षडायतनं भगवन् परि-
 ज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 स्यञ्जे भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचित्व्यं । वेदनां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । तृष्णां भगवन् परिज्ञातु-
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 उपादानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्व्यं । भवं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । जातिं भगवन् परिज्ञातु-
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
 *जरामरणशोकपरिदेव दुःखदौर्गमनस्योपायासान् भगवन् परिज्ञातु-
 कामेनबोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।

• विज्ञानपदं चक्षुरादौन्द्रियत्रयज्ञानपरम् ।

† जातानां क्लान्तानां परिपाको जरास्तम्भः । नाशोमरणं, त्रियमाणस्य
 पुत्रादेःखेडादन्तर्दाहः शोकः, तेन एव पुत्रेत्यादि प्रजापः परिदेवना'
 अनिष्टाऽनुभवोदुःखं तेन दुर्मनस्ता मानसोव्यथा इति रत्नप्रभा ।

वेदनां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्वं । *अविद्यां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । संस्कारान् भगवन् परि-
 ज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 विज्ञानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्वं । नामरूपं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । षडायतनं भगवन् परि-
 ज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 स्पृशं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचित्वं । वेदनां भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । तृष्णां भगवन् परिज्ञातु-
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 उपादानं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्वं । भवं भगवन् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । जातिं भगवन् परिज्ञातु-
 कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 *जरामरणशोकपरिदेव दुःखदौर्मनस्योपायामान् भगवन् परिज्ञातु-
 कामेनबोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।

• विज्ञानपदं चक्षुरादीन्द्रियजप्यज्ञानपरम् ।

† जातानां स्कन्धानां परिपाको जरास्कन्धः । नाशोमरणं, म्रियमानस्य
 पुत्रादेःस्नेहादन्तर्दाहः शोकः, तेन सा पुत्रेत्यादि प्रणापः परिदेवना'
 चनिष्ठाऽनुभवोदुःखं तेन दुर्मनस्ता मानसोव्यथा इति रत्नप्रभा ।

रागं प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्वं । द्वेषं प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्वं । मोहं प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । मत्कायदृष्टिं प्रहातुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । विचिकित्सां
 प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 शीलव्रतपरामर्षं प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्वं । कामरागव्यापादं प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । कामरागं प्रहातुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । अरूपरागं
 प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 संयोजनानि प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिचित्वं । अनुशयान् प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । पर्युत्थानानि प्रहातुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । चतुर आहारान्
 परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 त्वं । चतुरोयोगान् परिज्ञातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । चतुरश्रोघान् प्रहातुकामेन बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । चतुरोगन्यान्
 प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं ।
 स्वार्थुपादानानि प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचित्वं । चतुरोविप्रथामान् प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन

महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । दशकुशलान् कर्मपथान्
प्रहातुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।

दशकुशलान् कर्मपथान् परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । चत्वारिध्यानानि परिपूर-
यितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।

चत्वार्यप्रमाणानि परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । चतस्रः आरूप्यरुमापत्तीः परिपूर-
यितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।

पञ्चाऽभिज्ञाः परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
मितायां शिचित्व्यं । दानपारमिता परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । शीलपारमितां परिपूर-

यितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
ज्ञानिपारमितां परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
पारमितायां शिचित्व्यं । वीर्यपारमितां परिपूरयितुकामेन बोधि-

सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । ध्यानपारमितां
परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
शिचित्व्यं । प्रज्ञापारमितां परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-

सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । अध्यात्मशून्यतां परिपूरयितु-
कामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं ।
वहिर्द्वांशून्यतां परिपूरयितुकामेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-

पारमितायां शिचित्व्यं । अध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतां परिपूरयितुकामेन
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्व्यं । शून्यताशून्यतां

Padma-sahasī, Fasc. 1-4 @ 2/	...	...	...	Re. 8	0
Pañcīkita Parvan, (Text) Fasc. 1-5 @ 16/ each	...	...	...	1	14
Pañcīkita-Pārajñāna, Fasc. 1-7 @ 16/ each	...	...	...	2	10
Pañcīkīyā Kosa, (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ 16/ each	...	...	...	1	14
Ditto (English) Part II, Fasc. 1	...	...	...	0	12
Prākīta Lakṣaṇam, (Text) Fasc. 1	...	...	...	1	8
Prāśastya Smṛti, (Text) Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ 16/ each	...	...	...	7	8
Prāśastya, Institutes of (English)	...	...	...	0	12
Prabandhacintāmani (English) Fasc. 1-3 @ 12/ each	...	...	...	2	4
*Śāma Vēda Saṁhitā, (Text) Vols. I, Fasc. 6-10; II, 1-6; III, 1-7; IV, 1-6; V, 1-8, @ 16/ each Fasc.	...	...	...	12	6
Sākhya Sūtra Vṛtti, (Text) Fasc. 1-4 @ 16/ each	...	...	...	1	5
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ 12/ each	...	...	...	2	4
Sucruta Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ 12/	...	...	...	0	12
*Taittirīya Saṁhitā, (Text) Fasc. 14-46 @ 16/ each	...	...	...	12	0
Tāndya Brāhmaṇa, (Text) Fasc. 1-19 @ 16/ each	...	...	...	7	2
Tattva Cintāmani, (Text) Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-10, Vol. III, Fasc. 1-2, Vol. IV, Fasc. 1, Vol. V, Fasc. 1-5, Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ 16/ each	...	...	...	14	10
Trikānda-Māndanāyama, (Text) Fasc. 1-2 @ 16/	...	...	...	0	12
Tulsi Saṁskṛta, (Text) Fasc. 1-5 @ 16/ each	...	...	...	1	14
Upaniṣad-bhava-prapāñca-kathā (Text) Fasc. 1-5 @ 16/ each	...	...	...	1	14
Uṣānandashloka, (Text and English) Fasc. 1-6 @ 12/	...	...	...	4	8
Varāha Purāna, (Text) Fasc. 1-14 @ 16/ each	...	...	...	5	4
Vāraha Kṛya Kaumudī, Fasc. 1-6 @ 16/	...	...	...	2	4
*Vāya Purāna, (Text) Vol. I, Fasc. 2-6; Vol. II, Fasc. 1-7, @ 16/ each	...	...	...	4	8
Vāyana Parigata Fasc 1	...	...	...	0	6
Vijñāna Smṛti, (Text) Fasc. 1-2 @ 16/ each	...	...	...	0	12
Vivādaratnākara, (Text) Fasc. 1-7 @ 16/ each	...	...	...	2	10
Vṛhantārāṇīya Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ 16/	...	...	...	2	4
Vṛhat Saṁyambhū Purāna, Fasc. 1-6	...	...	...	2	4

Tibetan Series.

Paṅ-Sam Thi S'ih, Fasc. 1-4 @ 1/ each	...	...	...	4	0
Shor-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/ each	...	...	...	13	0
Rtogs brjed dpag khri S'ih (Tib. & Sans.) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	...	...	10	0

Arabic and Persian Series.

'Alamgir-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-13 @ 16/ each	...	...	...	4	14
Al-Muqaddasi (English) Vol. I, Fasc. 1-3 @ 12/	...	...	...	2	4
Āin-i-Akbarī, (Text) Fasc. 1-22 @ 1/ each	...	...	...	22	0
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/12/ each	...	...	...	29	12
Akbarnāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ 1/ each	...	...	...	37	0
Ditto English Fasc. 1-8 @ 1/ each	...	...	...	8	0
Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger	...	...	...	0	6
Bādāhūnāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-19 @ 16/ each	...	...	...	7	2
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts	...	...	...	1	2
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal Fasc. 1-3 @ 1/ each	...	...	...	3	0
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc. 1-21 @ 1/ each	...	...	...	21	0
Farhang-i-Rashidī, (Text) Fasc. 1-14 @ 1/ each	...	...	...	14	0
Fihrist-i-Tūsī, or, Tūsī's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc. 1-4 @ 12/ each	...	...	...	3	0
Futūh-nah-Shām of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-9 @ 16/ each	...	...	...	3	6
Ditto of Azādi, (Text) Fasc. 1-4 @ 16/ each	...	...	...	1	8
Haft Āsmān, History of the Persian Masnawī, (Text) Fasc. 1	...	...	...	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ 12/ each	...	...	...	4	8
Iqbāl-nāmah-i-Jahāngiri, (Text) Fasc. 1-3 @ 16/ each	...	...	...	1	2
Irābah, with Supplement, (Text) 51 Fasc. @ 12/ each	...	...	...	38	4
Mānsir-ul-Umarā, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1-10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. III, Fasc. 11-12; Index to Vol. II, Fasc. 10-12 @ 16/ each	...	...	...	18	2
Maghāzi of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-5 @ 16/ each	...	...	...	1	

* The other Fasciculi of these works are out of stock, and complete copies supplied.

Muntakhabat-t-Tawārikh, (Text) Fasc. 1-16 @ 1/6 each	...
Muntakhabat-t-Tawārikh, (English) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-6 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 1 to 113 each	...
Muntakhabat-t-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ 1/6 each	...
Ma'āsiri-i-'Ālamgiri, (Text), Fasc. 1-6 @ 1/6 each	...
Nakhbatat-t-Fikr, (Text) Fasc. 1	...
Nihāmi's Khirād-nāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc. 1-2 @ 1/2 each	...
Riyāz-u-Salātin, (Text) Fasc. 1-5 @ 1/6 each	...
Ditto (English) Fasc. 1-3	...
Tabaqāt-i-Nādiri, (Text) Fasc. 1-5 @ 1/6 each	...
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ 1/2 each	...
Ditto Index	...
Tārikh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu-d-dīn Barni (Text) Fasc. 1-7 @ 1/6 each	...
Tārikh-i-Firūzshāhi, of Shāma-i-Sirāj Aif, (Text) Fasc. 1-6 @ 1/6 each	...
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8 each	...
Wisā' ilāmin, (Text) Fasc. 1-5 @ 1/6 each	...
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ 1/6 each	...
Tuzuk-i-Jahāngiri, (Eng.) Fasc. 1	...

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES, Vol. VII, Vols. XI and XVII, and Vols. XII and XX @ 10/ each
  2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (incl.) @ 1/6 per No.; and from 1870 to date @ 1/8 per No.
  3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846 (5), 1847 (12), 1848 (12), 1866 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (8), 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (8), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (8), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7) & 1901 (7), @ 1/8 per No. to Members and @ 2/ per No. to Non-Members.
- N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Vol.*
4. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883 ...
A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan, by R. B. Shaw (Extra No., J.A.S.B., 1878) ...
Theobald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., J.A.S.B., 1868) ...
Catalogue of Mammals and Birds of Burmah, by E. Blyth (Extra No., J.A.S.B., 1875) ...
Introduction to the Maithili Language of North Bihār, by G. A. Grierson, Part II, Chrestomathy and Vocabulary (Extra No., J.A.S.B., 1882) ...
  5. Anis-ul-Musharrāfin ...
  6. Catalogue of Fossil Vertebrata ...
  7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, by W. A. Bion ...
  8. Ināyah, a Commentary on the Hidāyah, Vols. II and IV, @ 16/ each ...
  9. Jāwāmlu-l-'ilm ir-riyāzi, 168 pages with 17 plates, 4to. Part I ...
  10. Khizānatu-l-'ilm ...
  11. Mahābhārata, Vols. III and IV, @ 20/ each ...
  12. Moore and Howison's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to. @ 6/ each ...
  13. Sharaya-ool-Islām ...
  14. Tibetan Dictionary, by Csoma de Kőrös ...
  15. Ditto Grammar ...
  16. Kaqmīraqabdāmṛta, Parts I & II @ 1/8/ ...
  17. A descriptive catalogue of the paintings, statues, &c., in the rooms of the Asiatic Society of Bengal by C. R. Wilson ...
  18. Memoir on maps illustrating the Ancient Geography of Kāsmir by M. A. Stein, Ph.D., Jl. Extra No. 2 of 1899 ...

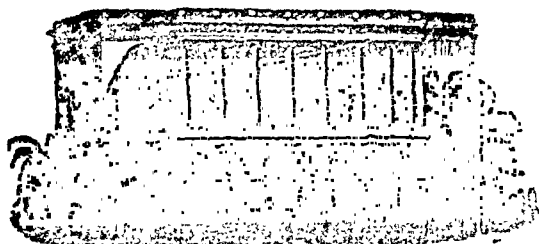
Notices of Sanskrit Manuscripts, Fasc. 1-29 @ 1/ each ... 29
 Nepalese Buddhist Sanskrit Literature, by Dr. R. L. Mitra ... 6
N.B.—All Cheques, Money Orders, &c., must be made payable to the "Asiatic Society," only.

Books are supplied by V.-P.P.

12-2-03.

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES, No. 1068.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ÇATASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PARAMITĀ

A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 6.

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 57, PALE STREET,
1904.

शिक्षितव्यं । चत्वारिमस्यक् प्रहाणानि परिपूरयितुकामेन बोधि-
 मत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । चतुरश्रद्विपादान्
 परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिक्षितव्यं । पञ्चेन्द्रियाणि परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महा-
 मत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । पञ्च बलानि परिपूरयितुकामेन
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । सप्तबोधङ्गानि
 परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिक्षितव्यं । आर्याऽष्टाऽङ्गं मार्गं परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन
 महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । चत्वार्यार्यसत्यानि परि-
 पूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं ।
 अष्टौविमोचान् परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिक्षितव्यं । दशतथागत बलानि परिपूरयितुकामेन
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । चत्वारिवै-
 शारधानि परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिक्षितव्यं । चतस्रः प्रतिसम्बिद्ः परिपूरयितुकामेन
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । महामैत्रीं
 परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिक्षितव्यम् । महाकरुणं परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महा-
 मत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यं । अष्टादशाऽऽवेणिकान् बुद्ध-
 धर्मान् परिपूरयितुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिक्षितव्यं । बोध्यङ्गवतिं समाधिं समापन्तुकामेन बोधिमत्त्वेन
 महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिक्षितव्यम् ।

यत्र प्रथमध्याननिरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय द्वितीयं ध्यानं समापद्यते । द्वितीयात् ध्यानाद्भुत्यायनिरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय तृतीयं ध्यानं समापद्यते । तृतीयात् ध्यानाद्भुत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय चतुर्थं ध्यानं समापद्यते । चतुर्थात् ध्यानाद्भुत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय मैत्रीः समाधिं समापद्यते । मैत्र्याः समाधेर्युत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय करुणाममाधिं समापद्यते । करुणाममाधेर्युत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय मुदिताममाधिं समापद्यते । मुदिताममाधेर्युत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्यायोपेक्षा-समाधिं समापद्यते । उपेक्षाममाधेर्युत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्यायाऽऽकाशाऽऽनन्त्याऽऽयतनं समापद्यते । आकाशा-

* निरुध्यते प्रज्ञाऽनेनेतिनिरोधः परं वैराग्यमिति पातञ्जलभाष्ये वाच-
स्पतिमिश्रकृतटीका ।

† समाधिप्रज्ञाप्रभवः संस्कारोद्युत्यानसंस्कारशेषं वाधते । व्युत्यान-
संस्काराऽभिभवात् तत् प्रभवाः प्रत्यया न भवन्तीति पातञ्जलदर्शनीय-
व्यासभाष्यम् तज्जः संस्कारोऽन्यसंस्कारप्रतिवन्धी । पातञ्जलदर्शनसमा-
धिपाद ५१ सूत्रम् ।

‡ मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षानां सुखदुःखपुण्याऽपुण्यविषयाणां भावना-
तश्चित्तं प्रसादनं । पातञ्जलदर्शन समाधिपाद (३३) सूत्रम् ।
तत्र सर्वप्राणिषु सुखसन्भोगापन्नेषु मैत्रीं भावयेत् । दुःखितेषु
करुणां । पुण्यात्मकेषु—मुदितां । अपुण्यशीलेषु पेक्षाम् । एवमस्य-
भावयतः शुक्लोधर्म उपजायते । ततश्चित्तं प्रसौदति । प्रसन्नमेकारां
स्थितिपदं लभते ॥ पातञ्जलदर्शनसमाधिपाद (३३) सूत्रभाष्यम् ।

ऽऽनन्त्याऽऽयतनाद्भुत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय
 आकिञ्चन्याऽऽयतनं समापद्यते । आकिञ्चन्यायतनाद्भुत्याय निरोधः
 समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय विज्ञानानन्त्याऽऽयतनं समापद्यते ।
 विज्ञानाऽऽनन्त्याऽऽयनाद्भुत्याय निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय
 नैव संज्ञानाऽसंज्ञाऽऽयतनं समापद्यते । नैवसंज्ञानामंज्ञाऽऽयननाद्भुत्याय
 निरोधः समापद्यते । निरोधाद्भुत्याय सिंहविक्रमिभितं समाधिं
 समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचि-
 तव्यं । सिंहविक्रीडितं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महा-
 मत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । सर्वधारणीमुखसमाधिमुखानि
 प्रतिलब्धुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 शूरङ्गमं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचितव्यं । रत्नसुद्रं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन
 महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । चन्द्रप्रभं समाधिं समा-
 पत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं ।
 चन्द्रध्वजकेतुं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिचितव्यं । सर्वधर्ममुद्रागतं समाधिं समापत्तुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । अवलोकित-
 सुद्रं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचितव्यं । धर्मधातुनियतं समाधिं समापत्तुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचितव्यं । नियतध्वज-
 केतुं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां शिचितव्यं । वज्रोपमं समाधिं समापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन

महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । सर्वधर्मप्रवेशमुक्तं
 ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चि-
 त्यं । समाधिगज समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । राजमुद्रां समाधिं ममापत्तुकामेन
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । वज्र-
 समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चित्यं । समुद्रतं समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महाम-
 त्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । सर्वधर्मनिरुक्तिं नियतप्रवे-
 समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चित्यं । सर्वधर्मज्ञानाऽधिवासनप्रवेशं समाधिं ममापत्तुकामेन
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । द्वादिग-
 व्यवलोकितं समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिञ्चित्यं । सर्वधारणीमुखमुद्रां समाधिं ममापत्तु-
 कामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं ।
 सर्वधर्माऽसम्प्रगेषं समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । सर्वधर्मसमवशरणाकारमुद्रां समाधिं
 ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चि-
 त्यं । आकाशस्थानस्थितं समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन
 महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । त्रिमण्डलपरिशुद्धं
 समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चित्यं । अच्युताऽभिजां समाधिं ममापत्तुकामेन बोधिमत्त्वेन
 महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चित्यं । पात्रगतं समाधिं समा-

पत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।
 भ्रजाचक्रैयूरं ममाधिं ममापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां शिञ्चितव्यं । सर्वमैगनिर्दण्डं ममाधिं ममापत्तुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । चतुर्मार-
 दलनिराकरणं ममाधिं ममापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । आकाशाऽमङ्गविमुक्तिनिरूपलेपं
 ममाधिं ममापत्तुकामेन बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चितव्यं । इति क्षैतान्यन्यानि च ममाधिमुखानि प्रतिलक्षुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।

पुनरपरं भगवन् सर्वसत्त्वानामभिप्रायान् परिपूरयितुकामेन
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं । पुनरपरं
 भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन कुशलमूलानिपरिपूरयितुकामेन चैः
 कुशलमूलैः परिपूर्णं नाऽपायेषु पतति । न हीनकृतेषूपपद्यते । न
 श्रावकभृशौ न प्रत्येकबुद्धभृशौ तिष्ठति । न च बोधिसत्त्वो महा-
 सत्त्वो मूर्धामं* पततीति । प्रज्ञापारमितायां शिञ्चितव्यं ।

अथायुष्माञ्कारद्वतीपुत्र आयुष्मन्तं सुभृतिमेतद्वोचत् । कथ-
 मायुष्मन् सुभृते बोधिसत्त्वो महामत्त्वो मूर्धानं पतति । एव मुक्ते
 आयुष्मान् सुभृतिरायुष्मन्तं शारद्वतीपुत्रमेतद्वोचत् । यदायुष्मन्

* मूर्धानं इति पुस्तकपञ्चके पाठः मुधाशब्दो व्यर्थार्थः यामोधर्मा-
 ट्पणा ततश्च व्यर्थधर्माभिलाष इति तदर्थः । मुधाशब्दो ह्यस्वादिः
 प्रतिभाति ।

तायां चरन् रूपमप्रणिहितमित्यभिनिविशतेऽधितिष्ठति संजानाति ।
वेदनामप्रणिहितेत्यभिनिविशतेऽधितिष्ठति संजानाति । संज्ञामप्र-
णिहितेत्यभिनिविशतेऽधितिष्ठति संजानाति । संस्कारानप्रणिहित-
मित्यभिनिविशतेऽधितिष्ठति संजानाति । विज्ञानमप्रणिहितमित्य-
भिनिविशतेऽधितिष्ठति संजानाति । इयमुच्यते आयुष्मन् शारदती-
पुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽऽनुलोमिकीधर्मवत्पणा आमः ।

इदं रूपं प्रहातव्यमनेनरूपं प्रहातव्यं । इयं वेदनाप्रहातव्या
अनेन वेदनाप्रहातव्या । इयं संज्ञाप्रहातव्या अनेन संज्ञाप्रहातव्या ।
इमे संस्काराः प्रहातव्याः । अनेन संस्काराः प्रहातव्याः । इदं
विज्ञानं प्रहातव्यम् । अनेन विज्ञानं प्रहातव्यमिति । इदं दुःखं
परिज्ञेयं । अनेन दुःखं परिज्ञेय मिति । अयं समुदयः प्रहातव्यः ।
अनेन समुदयः प्रहातव्यः इति । अयं निरोधः साक्षात् कर्त्तव्यः ।
अनेन निरोधः साक्षात् कर्त्तव्यः । अयं मार्गोभावयितव्यः । अनेन
मार्गोभावयितव्यः इति । अयं संक्लेशः । इदं व्यवदानमिति । इमे
धर्माः सेवितव्याः । इमे धर्मा न सेवितव्याः । इह बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन चरितव्यमिह न चरितव्यमिति । अयं बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य मार्गोऽयं न मार्ग इति । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
शिक्षेयं न शिक्षेति । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानपारमितेयं
न दानपारमिता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितेयं
न शीलपारमितेति । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपारमि-
तेयं न चान्तिपारमिता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य वीर्यपार-
मितेयं न वीर्यपारमिता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपार-

मितेयं न ध्यानपारमिता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितेयं न प्रज्ञापारमिता । इदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्योपाय कौश-
लमिदमनुपायकौशलमिति । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य न्यामः ।

सचेदायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन्निमान् धर्मानैवमभिनिविशतेऽधितिष्ठति संजानाति । अयं
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽऽनुलोमिकीधर्मतृष्णा आमः । आह ।
कतम आयुष्मन् सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य न्यामः । सुभूति-
राह । द्वायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमि-
तायां चरन्नाध्यात्मशून्यतायामध्यात्मवद्दिद्धाशून्यतां समनुपश्यति ।
न वद्दिद्धाशून्यतायां अध्यात्मशून्यतां समनुपश्यति । न वद्दिद्धा-
शून्यतायामध्यात्मवद्दिद्धाशून्यतां समनुपश्यति । नाऽध्यात्मशून्यतायां
वद्दिद्धाशून्यतां समनुपश्यति । नाऽध्यात्मवद्दिद्धाशून्यतायां शून्यता-
शून्यतां समनुपश्यति । न शून्यताशून्यतायामध्यात्मवद्दिद्धाशून्यतां
समनुपश्यति । न शून्यताशून्यतायां महाशून्यतां समनुपश्यति ।
न महाशून्यतायां परमाऽर्थशून्यतां समनुपश्यति । न परमाऽर्थ-
शून्यतायां महाशून्यतां समनुपश्यति । न परमाऽर्थशून्यतायां
संस्कृतशून्यतां समनुपश्यति । न संस्कृतशून्यतायां परमाऽर्थशून्यतां
समनुपश्यति । न संस्कृतशून्यतायामसंस्कृतशून्यतां समनुपश्यति ।
नाऽसंस्कृतशून्यतायां संस्कृतशून्यतां समनुपश्यति । नाऽसंस्कृतशून्य-
तायामनवराऽद्यशून्यतां समनुपश्यति । नाऽनवराऽद्यशून्यतायाम-
संस्कृतशून्यतां समनुपश्यति । नाऽनवराऽद्यशून्यतायामनवकारशून्यतां
समनुपश्यति । नाऽनवकारशून्यतायामनवराऽद्यशून्यतां समनुपश्य-

ति । नाऽनवकारशून्यतायामत्यन्तशून्यतां समनुपश्यति । नाऽत्यन्तशून्यतायां प्रकृतिशून्यतां समनुपश्यति । न प्रकृतिशून्यतायामत्यन्तशून्यतां समनुपश्यति । न प्रकृतिशून्यतायां सर्वधर्मशून्यतां समनुपश्यति । न सर्वधर्मशून्यतायां प्रकृतिशून्यतां समनुपश्यति । न सर्वधर्मशून्यतायां खलक्षणशून्यतां समनुपश्यति । न खलक्षणशून्यतायां सर्वधर्मशून्यतां समनुपश्यति । न खलक्षणशून्यतायामनुपलम्भशून्यतां समनुपश्यति । नाऽनुपलम्भशून्यतायां खलक्षणशून्यतां समनुपश्यति । नाऽनुपलम्भशून्यतायामभावशून्यतां समनुपश्यति । नाऽभावशून्यतायामनुपलम्भशून्यतां समनुपश्यति । नाऽभावशून्यतायामखलक्षणशून्यतां समनुपश्यति । न खलक्षणशून्यतायामभावशून्यतां समनुपश्यति । न खलक्षणशून्यतायामखलक्षणशून्यतां समनुपश्यति । न खलक्षणशून्यतायामखलक्षणशून्यतां समनुपश्यति । नाऽखलक्षणशून्यतायां सर्वधर्मशून्यतां समनुपश्यति ।

एवं खल्वायुष्मञ्कारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् बोधिसत्त्वस्यामभवक्रामति । पुनरपरमायुष्मञ्कारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरतैवं शिचित्तव्यमयया शिचित्तमाणेन रूपं ज्ञातव्यं तेन च न मन्तव्यं* । वेदनाज्ञातव्यं

* अत्रार्थं भावः । लौकिकानामिव प्रज्ञापारमितायां चरतां बोधिसत्त्वानामपि ज्ञानजनकेन्द्रियादिनामयोमत्वात् रूपादिज्ञानमवगम्यन्ति । मति च रूपादीनां ज्ञाने तत्र रागदेषादयोऽप्यवगम्यन्ति । अतस्तेषु ज्ञातेष्वपि रूपादियु श्चिन्तनं न कर्तव्यमित्युपदिश्यते । रूपं ज्ञातव्यमित्यादिना । तथाच परकीयघनपञ्चादीं मूर्तेषु च यथा तत्र-इतिमानाऽभावाद्गन्तादयोनापन्ते एवं रागदेषादयोऽपि रूपादि-

तथा च वेदनया न मन्तव्यं । संज्ञा ज्ञातव्या तथा च संज्ञया न मन्तव्यं । संस्काराज्ञातव्याः तैश्च संस्कारैर्न मन्तव्यं । विज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च विज्ञानेन न मन्तव्यं । चक्षुर्ज्ञातव्यं तेन च चक्षुषा न मन्तव्यं । श्रोत्रं ज्ञातव्यं तेन च श्रोत्रेण न मन्तव्यं । घ्राणं ज्ञातव्यं तेन च घ्राणेन न मन्तव्यं । जिह्वा ज्ञातव्या तथा च जिह्वया न ज्ञातव्यं । कायं ज्ञातव्यं तेन च कायेन न मन्तव्यं । मनोज्ञातव्यं तेन च नदसा न मन्तव्यं । रूपं ज्ञातव्यं तेन च रूपेण न मन्तव्यं । शब्दोज्ञातव्यस्तेन च शब्देन न मन्तव्यं । गन्धोज्ञातव्यस्तेन च गन्धेन न मन्तव्यं । रसोज्ञातव्यस्तेन च रसेन न मन्तव्यं । स्पर्शोज्ञातव्यस्तेन च स्पर्शेन न मन्तव्यं । धर्माज्ञातव्यास्तैश्च धर्मैर्न मन्तव्यं । चक्षुर्विज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च चक्षुर्विज्ञानेन न मन्तव्यं । श्रोत्रविज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च श्रोत्रविज्ञानेन न मन्तव्यं । घ्राणविज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च घ्राणविज्ञानेन न मन्तव्यं । जिह्वाविज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च जिह्वाविज्ञानेन न मन्तव्यं । कायविज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च कायविज्ञानेन न मन्तव्यं । मनोविज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च मनोविज्ञानेन न मन्तव्यम् ।

चक्षुः संस्पर्शोज्ञातव्यस्तेन च चक्षुः संस्पर्शेन न मन्तव्यं । श्रोत्रसंस्पर्शोज्ञातव्यस्तेन च श्रोत्रसंस्पर्शेन न मन्तव्यं । घ्राणसंस्पर्शोज्ञातव्यस्तेन च घ्राणसंस्पर्शेन न मन्तव्यं । जिह्वासंस्पर्शोज्ञातव्यस्तेन च जि-

ह्वमिमाणाभावाद्भ्रामादयः सम्भवन्ति । एतदत्र चक्षुर्विज्ञाने "असक्तः सुखमन्वभू"दित्युक्तं । भगवद्गीतायामपि युर्थादिपांस्तथास्तस्ति-
कौर्षु लोकासंश्रयमित्युक्तम् ।

ज्ञासंस्पर्शेन न मन्तव्यं । कायसंस्पर्शो ज्ञातव्यस्तेन च कायसंस्पर्शेन न मन्तव्यं । मनः संस्पर्शो ज्ञातव्यस्तेन च मनः संस्पर्शेन न मन्तव्यं ।

चक्षुः संस्पर्शप्रत्यया वेदना ज्ञातव्या । तथा च चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या तथा च श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या तथा च घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या । तथा च जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या तथा च कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या । तथा च मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यम् ।

पृथिवीधातुर्ज्ञातव्यस्तेन च पृथिवीधातुना न मन्तव्यं । अग्निधातुर्ज्ञातव्यस्तेन चाग्निधातुना न मन्तव्यं । तेजोधातुर्ज्ञातव्यस्तेन चातेजोधातुना न मन्तव्यं । वायुधातुर्ज्ञातव्यस्तेन च वायुधातुना न मन्तव्यं । आकाशधातुर्ज्ञातव्यस्तेन चाकाशधातुना न मन्तव्यं । विज्ञानधातुर्ज्ञातव्यस्तेन च विज्ञानधातुना न मन्तव्यं । अविज्ञानधातुर्ज्ञातव्या तथा चाऽविद्यया न मन्तव्यं । संस्काराज्ञातव्यास्तैश्च संस्काराणां न मन्तव्यं । विज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च विज्ञानेन न मन्तव्यं । नान्यथा रूपं ज्ञातव्यं तेन च नामरूपेण न मन्तव्यं । पड़ायतनं ज्ञातव्यं तेन च पड़ायतनेन न मन्तव्यं । स्पर्शो ज्ञातव्यस्तेन च स्पर्शेन न मन्तव्यं । वेदना ज्ञातव्या तथा च वेदनया न मन्तव्यं । दृष्टिर्ज्ञातव्या तथा च दृष्ट्या न मन्तव्यं । उपादानं ज्ञातव्यं तेन च उपादानेन न मन्तव्यं । भवो ज्ञातव्यस्तेन च भवेन न मन्तव्यं । आधिपत्यं ज्ञातव्यं तेन च आधिपत्येन न मन्तव्यं ।

ज्ञासंस्पर्शिन न मन्तव्यं । कायसंस्पर्शो ज्ञातव्यस्तेन च कायसंस्पर्शिनं न मन्तव्यं । मनः संस्पर्शो ज्ञातव्यस्तेन च मनः संस्पर्शिनं न मन्तव्यं ।

चक्षुः संस्पर्शप्रत्यया वेदना ज्ञातव्या । तथा च चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या तथा श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या तथा च घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या । तथा च जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या तथा च कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यं । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना ज्ञातव्या । तथा मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया न मन्तव्यम् ।

पृथिवीधातुर्ज्ञातव्यस्तेन च पृथिवीधातुना न मन्तव्यं । अग्निधातुर्ज्ञातव्यस्तेन चाऽग्निधातुना न मन्तव्यं । तेजोधातुर्ज्ञातव्यस्तेन तेजोधातुना न मन्तव्यं । वायुधातुर्ज्ञातव्यस्तेन च वायुधातुना न मन्तव्यं । आकाशधातुर्ज्ञातव्यस्तेन चाकाशधातुना न मन्तव्यं । विज्ञानधातुर्ज्ञातव्यस्तेन च विज्ञानधातुना न मन्तव्यं । अविज्ञानधातुर्ज्ञातव्यस्तेन चाऽविद्यया न मन्तव्यं । मंस्काराज्ञातव्यास्तेन मंस्कारेण न मन्तव्यं । विज्ञानं ज्ञातव्यं तेन च विज्ञानेन न मन्तव्यं । अक्षरं ज्ञातव्यं तेन च नामरूपेण न मन्तव्यं । षडायतनं ज्ञातव्यं तेन च षडायतनेन न मन्तव्यं । स्पर्शो ज्ञातव्यस्तेन च स्पर्शेण न मन्तव्यं । वेदना ज्ञातव्या तथा च वेदनया न मन्तव्यं । दृश्या ज्ञातव्या तथा च दृश्यया न मन्तव्यं । उपादानं ज्ञातव्यं तेन च उपादानेन न मन्तव्यं । भवो ज्ञातव्यस्तेन च भवेन न मन्तव्यं । ज्ञा

ज्ञातव्या तथा च जात्या न मन्तव्यं । जरामरणं ज्ञातव्यं तेन च
जरामरणेन न मन्तव्यं ।

दानपारमिता ज्ञातव्या तथा च दानपारमितया न मन्तव्यं ।
शीलपारमिता ज्ञातव्या तथा च शीलपारमितया न मन्तव्यं ।
चान्तिपारमिता ज्ञातव्या तथा च चान्तिपारमितया न मन्तव्यं ।
वीर्यपारमिता ज्ञातव्या तथा च वीर्यपारमितया न मन्तव्यं ।
ध्यानपारमिता ज्ञातव्या तथा च ध्यानपारमितया न मन्तव्यं ।
प्रज्ञापारमिता ज्ञातव्या तथा च प्रज्ञापारमितया न मन्तव्यं ।

अधात्मशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽधात्मशून्यतया न मन्तव्यं ।
वह्निर्द्धाशून्यता ज्ञातव्या तथा च वह्निर्धाशून्यतया न मन्तव्यं ।
अधात्मवह्निर्द्धाशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽधात्मवह्निर्द्धाशून्यतया न
मन्तव्यं । शून्यताशून्यता ज्ञातव्या तथा च शून्यताशून्यतया न
मन्तव्यं । महाशून्यता ज्ञातव्या तथा च महाशून्यतया न मन्तव्यं ।
परमाऽर्थशून्यता ज्ञातव्या तथा च परमाऽर्थशून्यतया न मन्तव्यं ।
संस्कृतशून्यता ज्ञातव्या तथा च संस्कृतशून्यतया न मन्तव्यं ।
असंस्कृतशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽसंस्कृतशून्यतया न मन्तव्यं ।
अत्यन्तशून्यता ज्ञातव्या तथा च अत्यन्तशून्यतया न मन्तव्यं ।
अनवराऽग्रशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽनवराऽग्रशून्यतया न
मन्तव्यं । अनवकारशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽनवकारशून्यतया न
मन्तव्यं । अनुपलम्भशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽनुपलम्भशून्यतया
न मन्तव्यं । अभावशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽभावशून्यतया न
मन्तव्यं । स्वभावशून्यता ज्ञातव्या तथा च स्वभावशून्यतया न

मन्तव्यं । खलक्षणशून्यता ज्ञातव्या तथा च खलक्षणशून्यता
मन्तव्यं । अभावस्वभावशून्यता ज्ञातव्या तथा चाऽभावस्वभावशून्यता
तथा न मन्तव्यं ।

ध्यानानि ज्ञातव्यानि तैश्च ध्यानैर्न मन्तव्यं । अप्रमाणानि ज्ञातव्यानि
तैश्चाऽप्रमाणैर्न मन्तव्यं । आरूप्यसमापत्तयो ज्ञातव्यास्ताभिश्चाऽऽरूप्यसमापत्तिभिर्न
मन्तव्यं । अभिज्ञाः ज्ञातव्यास्ताभिश्चाऽभिज्ञाभिर्न मन्तव्यं । पञ्चचक्षुषि
ज्ञातव्यानि तैश्च पञ्चचक्षुर्भिर्न मन्तव्यं । सृष्ट्युपस्थानानि ज्ञातव्यानि तैश्च
सृष्ट्युपस्थानैर्न मन्तव्यं । सम्यक् प्रहाणानि ज्ञातव्यानि तैश्च सम्यक्प्रहाणैर्न
मन्तव्यं । षड्विपादा ज्ञातव्यास्तैश्च षड्विपादैर्न मन्तव्यं । इन्द्रियाणि ज्ञातव्यानि
तैश्चेन्द्रियैर्न मन्तव्यं । बलानि ज्ञातव्यानि तैश्च बलैर्न मन्तव्यं । बोध्यज्ञानि
ज्ञातव्यानि तैश्च बोध्यज्ञैर्न मन्तव्यं । आर्याऽष्टाऽङ्गमार्गे ज्ञातव्यस्तेन चार्याऽष्टाऽङ्गमार्गेण
न मन्तव्यं । आर्यसत्यानि ज्ञातव्यानि तैश्चार्यसत्यैर्न मन्तव्यं । अष्टौ विमोक्षा ज्ञातव्यास्तैश्चाष्टौ
विमोक्षैर्न मन्तव्यं । नवाऽनुपूर्वविहारसम्पत्तयो ज्ञातव्यास्ताभिश्च नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तिभिर्न
मन्तव्यं । शून्यतानि मित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि ज्ञातव्यानि तैश्च शून्यतानि मित्ताऽप्रणिहितविमोच
मुखैर्न मन्तव्यं । समाधयो ज्ञातव्यास्तैश्च समाधिभिर्न मन्तव्यं । धारणीमुखानि ज्ञातव्यानि
तैश्च धारणीमुखैर्न मन्तव्यं । दशतथागतबलानि ज्ञातव्यानि तैश्च दशतथागतबलैर्न मन्तव्यं । चत्वारि
वैशारद्यानि ज्ञातव्यानि तैश्च वैशारद्यैर्न मन्तव्यं । चतस्रः प्रतिमम्बिदो ज्ञातव्याः ताभिश्च
प्रतिमम्बिद्भिर्न मन्तव्यं । महामैत्री ज्ञातव्या तथा च महामैत्र्या न मन्तव्यं । महाकरुणा
ज्ञातव्या तथा च महाकरुणया न

मन्तव्यं । अष्टादशाऽऽवेणिकबुद्धधर्माज्ञातव्यास्तैश्चाऽष्टादशाऽऽवेणिक-
बुद्धधर्मैर्न मन्तव्यं ।

एवं खलु आयुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रजा-
गारमितायां चरतातेनाऽपि बोधिचित्तेन न मन्तव्यं । असमसम-
चित्तेन न मन्तव्यं । उदारचित्तेन न मन्तव्यं । तत्कस्य हेतोस्त-
याहि तच्चित्तमचित्तं प्रकृतिश्चित्तस्य प्रभास्वरता । आह । कापुन-
रायुष्मन् सुभूते चित्तस्य प्रकृतिप्रभास्वरता । सुभूतिराह । यदा-
युष्मञ्कारद्वतीपुत्र चित्तं न रागेण संयुक्तं न विसंयुक्तं न संयोजनैः
संयुक्तं न विसंयुक्तं । न दृष्टिकृतैः संयुक्तं न विसंयुक्तं । न आवकचित्ते-
न संयुक्तं न विसंयुक्तं । न प्रत्येकबुद्धचित्तेन संयुक्तं न विसंयुक्तं । इदमा-
युष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चित्तस्य प्रकृतिप्रभास्व-
रता । आह । किं पुनरायुष्मन् सुभूते अस्ति तच्चित्तं यच्चित्तमचि-
त्तं । सुभूतिराह । किं पुनरायुष्मन् शारद्वतीपुत्र या अचित्तता
तत्राऽस्तिताया अस्तिता वा नाऽस्तितावा न संविद्यते नोपलभ्यते ।
आह नोहीदं आयुष्मन् सुभूते । सुभूतिराह । स चेदायुष्मञ्कार-
द्वतीपुत्र तत्राऽस्तिताया अस्तिता वानाऽस्तिता वानसंविद्यते नोपल-
भ्यते । अपि नु युक्तस्ते एषपर्यनुयोगोयदायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र एवमा-
हाऽस्ति तच्चित्तमचित्तमिति । आह । का पुनरायुष्मन् सुभूते
अचित्तता । सुभूतिराह । अविकारा अविद्वान्वा आयुष्मञ्कारद्वती-
पुत्राऽचित्ततायाः सर्वधर्माणां तथता । इयमुच्यते अचिन्त्या
अचित्तता । आह । किं पुनरायुष्मन् सुभूते यथैवचित्तमविकारम-
विकल्पं तथैवरूपमप्यविकारमविकल्पं तथैव वेदनाऽप्यविकारा अवि-

कल्पा । तथैव संज्ञाप्यविकारा अविकल्पा । तथैवसंस्कारा अप्यवि-
कारा अविकल्पाः । तथैवविज्ञानमप्यविकारमविकल्पम् ।

तथैवचित्तमविकारमविकल्पं तथैव चक्षुरप्यविकारमविकल्पं ।
तथैव श्रोत्रमप्यविकारमविकल्पं । तथैव घ्राणमप्यविकारमप्यविकल्पं ।
तथैव जिह्वाऽप्यविकारा अविकल्पा । तथैव कायोऽप्यविकारो-
ऽविकल्पः । तथैव मनोऽप्यविकारमविकल्पं । तथैव चित्तमविकारम-
विकल्पं । तथैव रूपमप्यविकारमविकल्पं । तथैव शब्दोऽप्यविकारो-
ऽविकल्पः । तथैव गन्धोऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव रसोऽप्यविकारो-
ऽविकल्पः । तथैव स्पर्शोऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव धर्मा अप्यवि-
कारा अविकल्पाः । तथैव चित्तमप्यविकारमविकल्पं । तथैव चक्षु-
र्धातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव रूपधातुरप्यविकारोऽविकल्पः ।
तथैव चक्षुर्विज्ञानधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैवश्रोत्रधातुरप्यवि-
कारोऽविकल्पः । तथैव शब्दधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव
श्रोत्रविज्ञानधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव घ्राणधातुरप्यवि-
कारोऽविकल्पः । तथैव गन्धधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव
घ्राणविज्ञानधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव जिह्वाधातुरप्यवि-
कारोऽविकल्पः । तथैव रसधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव जिह्वा-
विज्ञानधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव कायधातुरप्यविका-
रोऽविकल्पः । तथैव स्पृष्टव्यधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव काय-
विज्ञानधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव मनोधातुरप्यविकारोऽ-
विकल्पः । तथैव धर्मधातुरप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव मनोविज्ञान-
धातुरप्यविकारोऽविकल्पः ।

यथैव चित्तमविकारमविकल्पं । तथैवाऽविद्याऽप्यविकाराऽविकल्प्या ।
 तथैव संस्कारा अप्यविकारा अविकल्प्याः । तथैव विज्ञानमप्यविकार-
 मविकल्पं । तथैव नामरूपमप्यविकारमविकल्पं । तथैव षडायतन-
 मप्यविकारमविकल्पं । तथैव स्वर्गाऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव
 वेदनाऽप्यविकारा अविकल्प्याः । तथैव तृणाप्यविकारा अविकल्प्याः ।
 तथैवोपादानमप्यविकारमविकल्पं । तथैव भवोऽप्यविकारोऽविकल्पः ।
 तथैव जातिरप्यविकारा अविकल्प्या । तथैव जरामरणमप्यविकार-
 मविकल्पं ।

यथैव चित्तमविकारमविकल्पं । तथैव दानपारमिताऽप्यविकारा-
 ऽविकल्प्या । तथैव शौलपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव
 क्षान्तिपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव वीर्यपारमिताऽप्यवि-
 काराऽविकल्प्या । तथैव ध्यानपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव
 प्रज्ञापारमिताऽप्यविकाराऽविकल्प्या ।

यथैव चित्तमविकारमविकल्पं । तथैवाऽध्यात्मशून्यताऽप्यविकारा-
 ऽविकल्प्या । तथैव वहिर्द्वेषशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैवाऽध्यात्म-
 वहिर्द्वेषशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव शून्याशून्यताऽप्यविकारा-
 ऽविकल्प्या । तथैव महाशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव परामा-
 र्थशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव संकृतशून्यताऽप्यविकारा-
 ऽविकल्प्या । तथैवाऽत्यन्तशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैवाऽनदरा-
 ऽप्यशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैवाऽनवकारशून्यताऽप्यविकारा-
 ऽविकल्प्या । तथैव प्रकृतिशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव सर्वधर्म-
 शून्यताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव स्वलक्षणशून्यताऽप्यविकाराऽवि-

तथैवऽनागामिफलमप्यविकारमविकल्पं । तथैवाऽर्हत्वमप्यविकारम-
विकल्पं । तथैव प्रत्येकबोधिरप्यविकारार्थविकल्पा । तथैव मार्गाकार-
ज्ञताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव सर्वाकारज्ञताऽप्यविकाराऽवि-
कल्पा ।

सुभूतिराह । एवमेतदायुक्ञ्ज्वारद्वतीपुत्र यथैवचित्तमचित्त-
मविकारमविकल्पं । तथैव चक्षुरप्यविकारमविकल्पं । तथैव श्रोत्र-
मप्यविकारमविकल्पं । तथैव घ्राणमप्यविकारमविकल्पं । तथैव
जिह्वाऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव कायोऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव
मनोऽप्यविकारमविकल्पं ।

तथैव चित्तमचित्तमविकारमविकल्पं । तथैव रूपमप्यविकार-
मविकल्पं । तथैव शब्दोऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव गन्धोऽप्यवि-
कारोऽविकल्पः । तथैव रसोऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैव स्पर्शोऽप्य-
विकारोऽविकल्पः । तथैव धर्मा अप्यविकारा अविकल्पाः ।

* यथैव चित्तमचित्तमविकारमविकल्पं । तथैव चक्षुर्धातुरप्यवि-

* पूर्व्वं चित्तस्य प्रकृति प्रभास्वरताऽभिहित्वा साच प्रकृत्यास्वभावेन
प्रभास्वरता स्वप्रकाशरूपता । तथाच तस्य प्रकृति प्रभास्वरतया
तस्य ज्ञानस्वरूपप्रकाशने नान्यस्यचित्तस्यापेक्षाऽस्तीति चित्तमचित्तं
चित्तान्तर शून्यं चित्तस्य चित्तान्तरापेक्षाया मनवस्था प्रसङ्गात् एवं
बौद्धमते चित्तस्य क्षणिकतया न विकार विकल्पयोः सम्भवः । विका-
रोहि स्थिरस्य दुग्धादेर्दध्यादिरूपोदृष्टः एवं स्थिरस्य स्वर्णादेः कुण्डल-
वलयदिविधकल्पनारूपो विकल्पो दृश्यते । बौद्धमते तु स्वप्नपदा-
र्थानां क्षणिकतया न कुत्रापि पदार्थे विकारविकल्पयोः सम्भावेनेति
मनसिहाय सुभूतिः शारद्वतीपुत्रेण प्रथमुखेनाभिहितं सर्व्वमनूया-

कारोऽविकल्पः । तथैव रूपधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव चर्क-
 जानधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव श्रोत्रधातुरणविकारोऽविक-
 ल्पः । तथैव गल्धधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव श्रोत्रविज्ञानधातु-
 रणविकारोऽविकल्पः । तथैव घ्राणधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव-
 गन्धधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव घ्राणविज्ञानधातुरणविकारो-
 ऽविकल्पः । तथैव भ्रिक्काधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव रन्धधातु-
 ष्यविकारोऽविकल्पः । तथैव त्रिक्काविज्ञानधातुरणविकारोऽविकल्पः ।
 तथैव कायधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव स्पृष्ट्यधातुरणविकारो-
 ऽविकल्पः । तथैव कायविज्ञानधातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव मनो-
 धातुरणविकारोऽविकल्पः । तथैव धर्मधातुरणविकारोऽविकल्पः ।
 तथैव मनोविज्ञानधातुरणविकारोऽविकल्पः ।

तथैव चित्तमचित्तमविकारमविकल्पं । तथैवाऽविद्याऽप्यविकारा-
 ऽविकल्पा । तथैव संस्कारा अप्यविकारा अविकल्पाः । तथैव
 विज्ञानमप्यविकारमविकल्पं । तथैव नामरूपमप्यविकारमविकल्पं ।
 तथैव षडायतनमप्यविकारमविकल्पं । तथैव स्रष्टोऽप्यविकारो-
 ऽविकल्पः । तथैव वेदनाऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव दृष्ट्याऽप्यविका-
 राऽविकल्पा । तथैवोपादानमप्यविकारमविकल्पं । तथैव भवोऽप्यवि-
 कारोऽविकल्पः । तथैव जातिरण्यविकाराऽविकल्पा । तथैव जरामर-
 णमप्यविकारमविकल्पं । तथैव दानपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्पा ।
 तथैव शीलपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव चान्तिपारमिता-

ऽङ्गीकरोति यथैवेत्यादिना । चित्तदृष्टान्तेन चक्षुरादौ तदुपपादयति
 तथैवेत्यादिना । एतन्मते चित्तमनसोर्भेदात् न दृष्टान्ताऽनुपपत्तिः ।

ष्यविकाराऽविकल्पा । तथैव वीर्यपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्पा ।
तथैव ध्यानपारमिताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव प्रज्ञापारमिता-
प्यविकाराऽविकल्पा ।

यथैवचित्तमचित्तमविकारमविकल्पं । तथैवाऽधात्मशून्यताऽप्य-
विकाराऽविकल्पा । तथैव वहिर्द्धाशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथै-
वाऽधात्मवहिर्द्धाशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव शून्यताशून्यता-
प्यविकाराऽविकल्पा । तथैव महाशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा ।
तथैव परमाऽर्थशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव संस्कृतशून्यताऽप्य-
विकाराऽविकल्पा । तथैवाऽसंस्कृतशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथै-
वाऽत्यन्तशून्यशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैवाऽनवराऽग्रशून्यताऽप्य-
विकाराऽविकल्पा । तथैवाऽनवकारशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव
प्रकृतिशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैव सर्वधर्मशून्यताऽप्यविका-
राऽविकल्पा । तथैव स्वलक्षणशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैवा-
ऽनुपलम्भशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैवाऽभावशून्यताऽप्यवि-
काराऽविकल्पा । तथैव स्वभावशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा । तथैवा-
ऽभावस्वभावशून्यताऽप्यविकाराऽविकल्पा ।

यथैव चित्तमचित्तमविकारमविकल्पं । तथैव सृष्ट्युपस्थानान्य-
प्यविकाराण्यविकल्पानि । तथैव सम्यक् प्रहाणान्यप्यविकाराण्यविक-
ल्पानि । तथैवर्द्धिपादा अप्यविकारा अविकल्पाः । तथैवेन्द्रियाण्यप्य-
विकाराण्यविकल्पानि । तथैव बोध्यङ्गान्यप्यविकाराण्यविकल्पानि ।
तथैवार्याऽष्टाऽङ्गमार्गाऽप्यविकारोऽविकल्पः । तथैवार्यभत्यान्यविका-
राण्यविकल्पानि । तथैव ध्यानान्यप्यविकाराण्यविकल्पानि । तथैवा-

प्रमाणान्यथविकाराण्यविकल्पानि । तथैवाप्यनमापत्तयोर्जा
 कारा अविकल्प्याः । तथैवाऽष्टौ विमोक्षा अप्यविकारा अविक
 तथैवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽप्यविकाराः अविकल्प्याः । तथैव
 तानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखान्यथविकाराण्यविकल्पानि । त
 वाऽभिज्ञा अप्यविकारा अविकल्प्याः । तथैव समापत्तयोऽप्य
 अविकल्प्याः । तथैवधारणौमुखान्यथविकाराण्यविकल्पानि । त
 महामैत्र्यविकारा अविकल्प्या । तथैव महाकरणाऽप्यविकारा
 कल्प्या । तथैव दशतयागतवृत्तान्यथविकाराण्यविकल्पानि । त
 चत्वारिवैशारद्यान्यथविकाराण्यविकल्पानि । तथैवदत्तः प्रति
 दोऽप्यविकारा अविकल्प्याः । तथैवाऽष्टादशवेणिकदुष्टधर्मा इति
 कारा अविकल्प्याः ।

तथैव चित्तमचित्तमविकारमविकल्पं । तथैव श्रोत श्रवण
 लभयविकारमविकल्पं । तथैव महदागामिफलमयविकारमविक
 तथैवाऽनागामिफलमयविकारमविकल्पं । तथैवाऽर्धमयविकार
 विकल्पं । तथैव प्रत्येकबोधिरथविकाराऽविकल्प्या । तथैव
 कारजताऽप्यविकाराऽविकल्प्या । तथैव मर्जाकारजताऽप्यविकारा
 कल्प्याः । तथैव मर्जजनाऽप्यविकाराऽविकल्प्या ।

अथायुक्ताच्चारदतीपुत्रः आयुस्मते मुभृतये माधुकारम
 माधुमाधु आयुस्मन् मुभृते । यथाऽपि नाम तं भगवतः
 शौरसो मुसुतोऽनातोऽधर्मोऽधर्मनिर्मितोऽधर्मोऽयातोऽमाऽपराक
 प्रकल्पदुर्धर्मो काश्यादी । यथाऽपि तदवस्थादिवागिणी इति
 कल्पं यथाऽपि भगवतः निर्दिष्टत्वात्समुपदेयः । एवमायुः इति

वोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । अतो बोधि-
सत्त्वो महासत्त्वोऽवैवर्त्तिक उपपरीक्षितव्यः । अविरहितश्च बोधि-
सत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां वेदितव्यः । आवकभूमावपि
शिचितुकामेनायुष्मन् सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन इयमेव प्रज्ञा-
पारमिता प्रयत्नतः श्रोतव्या ग्रहीतव्या धारयितव्या वाचयितव्या पर्य-
वाप्तव्या योनिशश्च मनसिकर्त्तव्या । प्रत्येकबुद्धभूमावपि शिचितु-
कामेनायुष्मन् सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन इयमेव प्रज्ञापारमि-
ता श्रोतव्या ग्रहीतव्याधारयितव्या वाचयितव्या पर्यवाप्तव्या योनि-
शश्च मनसि कर्त्तव्या । बोधिसत्त्वभूमावपि शिचितुकामेनायुष्मन्
सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन इयमेव प्रज्ञापारमिता श्रोतव्या
ग्रहीतव्या धारयितव्या वाचयितव्या पर्यवाप्तव्या योनिशश्च मनसि
कर्त्तव्या । बुद्धभूमावपि शिचितुकामेनायुष्मन् सुभूते बोधिसत्त्वेन
महामत्त्वेन इयमेव प्रज्ञापारमिता श्रोतव्या ग्रहीतव्या धारयितव्या
वाचयितव्या पर्यवाप्तव्या योनिशश्च मनसि कर्त्तव्या । तत्कस्य हेतोः ।
अत्र हि प्रज्ञापारमितायां विस्तरेण त्रीणि यानान्युपदिश्यन्ते ॥३॥
बोधिसत्त्वैः आवकैः प्रत्येकबुद्धैश्च मततसमितं शिचित्वं ॥३॥

अतसाहस्रयां प्रज्ञापारमितायां द्वितीयः परिचयः ॥३॥

भगवन् रूपस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यं कस्य नाम धेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं नाऽधिस्थितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात् तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिस्थितं । वेदनाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभेन समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वेदनाया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । (वेदनाया) संज्ञाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् संज्ञाया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवन्स्तदपि संज्ञानामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । संस्कारानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । । सोऽहं भगवन् संस्कारानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवन्

धेयस्यकर्तव्यता, तदपि नामधेयं न स्थितं न स्थितिन्तु कस्यदिति-
यावत् । नविहितं न विद्वेद्येदस्थितं । न परमाद्यादिबहुप्रत्ययतोऽन-
भूवमादमपिभावात्तारदसिद्धत् । नाऽधिष्ठितं नाऽधिष्ठितकस्येन स
द्रूपेदाधिष्ठितं अवहन्मिदर्थः । एवं परमादिद्यात्वेण् ।

अथ चतुर्थपरिवर्तः ।

अथायुष्मान् सुभृतिर्भगवन्तमेतद्वोचत् । सोऽहं भगवन् वोधिसत्त्वं प्रज्ञापारमितां न विन्दामि नोपलभते । सोऽहं वोधिसत्त्वं महासत्त्वं प्रज्ञापारमिताञ्चाऽविन्दन्ननुपलभमानः कतमं वोधिसत्त्वं महासत्त्वं कतमस्यां प्रज्ञापारमितायामववद्विद्याम्यनुशासिष्यामि । एतदेव मे भगवन् कौकृत्यं स्याद्योऽहं सर्व्वधर्माणामायं व्ययञ्चानुपलभमानोनामधेयमात्रेणायव्ययं कुर्यात् । यदुत वोधिसत्त्वं इति प्रज्ञापारमितेति वा । अपि नु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिस्थितं । तत्कस्य हेतो रविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिस्थितम् ।

* रूपस्याहं भगवन्नयं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं

* पूर्वं सर्व्वधर्माणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमान इत्यादिना सर्व्वधर्माणामुत्पादविनाशयो रूपलभाभावमभिधाय तदेव प्रपञ्चयति रूपस्याहमित्यादिनारूपस्यरूपस्कन्धस्यायमुत्पाद व्ययं विनाशं नोपलभे न प्रत्यक्षेण प्रमाणे न जानामि । नच प्रत्यक्षेण समनुपश्यामि । दृष्टिरत्र प्रत्यक्षज्ञानमात्र परः नचाक्षुषज्ञानवचनः । कस्यनामधेयमिति । व्यस्यायमभिप्रायः । विद्यमानत्वेनोपलभ्यमानस्य हि वस्तुनोनामधेयकरणं सम्भवति नत्वसतः खपुष्पादि तुल्यत्वादिति । यस्य च नाम-

भगवन् रूपस्थायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यं कस्य नाम धेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं नाऽधिस्थितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात् तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिस्थितं । वेदनाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभेन समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वेदनाया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । (वेदनाया) संज्ञाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् संज्ञाया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवन्स्तदपि संज्ञानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । संस्कारानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । । सोऽहं भगवन् संस्कारानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भवन्

धेयस्य कर्तव्यता, तदापि नामधेयं न स्थितं न स्थितिमन् स्तदिति-
थावत् । न विष्टितं न विष्टेयेऽस्थितं । न परमाद्यादिवत्प्रत्यक्षतोऽन-
भूवमानमपिमानान्तादयमिदम् । नाऽधिष्ठितं शक्तिनापितत्त्वेन न
द्रूपेणाधिष्ठितं व्यवहृतमित्यर्थः । एवं परमादिसंश्लेषम् ।

धिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं नाम-
 धेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । जिज्ञाया अहं भगवन्नायं
 व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् जिज्ञाया आर्यं
 व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 मत्त इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न
 विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ।
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । कायस्याहं भगवन्
 नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् कायस्यायं
 व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 मत्त इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न
 विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ।
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । मनसोऽहं भग-
 वन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मनस आर्यं
 व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 मत्त इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न
 विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।

रूपस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् रूपस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् । तत्कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्त-
 दपि रूपनामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य
 हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न

विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । शब्दस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोहं भगवन् शब्दस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । गन्धस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोहं भगवन् गन्धस्यायं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि गन्धनामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । रसस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोहं भगवन् रसस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । स्पर्शस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् स्पर्शस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि स्पर्शनामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । धर्माणामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् धर्मा-

एनामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

चक्षुर्विज्ञानस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् चक्षुर्विज्ञानस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि चक्षुर्विज्ञान नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । श्रोत्रविज्ञानस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् श्रोत्रविज्ञानस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि श्रोत्रविज्ञान नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । घ्राणविज्ञानस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् घ्राणविज्ञानस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि घ्राणविज्ञाननामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । जिह्वाविज्ञानस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् जिह्वाविज्ञान-

स्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि जिज्ञाविज्ञान नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । कायविज्ञानस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् कायविज्ञानस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि कायविज्ञाननामधेयं न स्थितं नविष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं च स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । मनोविज्ञानस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मनोविज्ञानस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मनोविज्ञाननामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

चक्षुः संस्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् चक्षुः संस्पर्शस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि चक्षुः संस्पर्शनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । श्रोत्रसंस्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च

नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् श्रोत्रसंस्पर्शस्यायं व्य-
 क्षाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि श्रोत्रसंस्पर्शनामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 घ्राणसंस्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् घ्राणसंस्पर्शस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन्
 कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भ-
 गवंस्तदपि घ्राणसंस्पर्शनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । जिह्वासंस्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् जिह्वासंस्पर्शस्यायं व्यय-
 क्षाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि जिह्वासंस्पर्शनामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधे-
 यस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । कायसं-
 स्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
 भगवन् कायसंस्पर्शस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्त-
 दपि कायसंस्पर्शनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्
 कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । मनः संस्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नो-

पलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मनः संस्पर्शस्यायं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मनः संस्पर्शनामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

चक्षुः संस्पर्शजायावेदनायाऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवंश्चक्षुः संस्पर्शजावेदनाया आयं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि चक्षुः संस्पर्शजा वेदनानाम-
 धेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमान-
 त्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधि-
 ष्टितं । श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाया आयं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनानामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानता-
 न्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाधिष्टितं ।
 घ्राणसंस्पर्शजा वेदनाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् घ्राणसंस्पर्शजावेदनाया आयं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि घ्राणसंस्पर्शजा वेदनानामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य

नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । जिज्ञासंस्पर्शजावेदनायाश्च भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् जिज्ञासंस्पर्शजावेदनायाश्चायं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि जिज्ञासंस्पर्शजावेदनानामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । कायसंस्पर्शजाया वेदनायाश्च भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् कायसंस्पर्शजावेदनायाश्चायं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि कायसंस्पर्शजावेदनानामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । मनः संस्पर्शजावेदनायाश्च भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मनः संस्पर्शजावेदनायाश्चायं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मनः संस्पर्शजावेदनानामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।

पृथिवीधातोरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।

सोऽहं भगवन् पृथिवीधातोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन्
 कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुन-
 र्भगवंस्तदपि पृथिवीधातुनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अश्वातोर्हं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नाश्वातोरायं व्ययञ्चाऽनुप-
 लभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि अश्वातुनामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधे-
 यस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तेजो-
 धातोर्हं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
 भगवंस्तेजोधातोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं
 करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि तेजो-
 धातुनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोर-
 विद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाऽधिष्टितं । वायुधातोर्हं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् वायुधातोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसम-
 नुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 खलु पुनर्भगवंस्तदपि वायुधातुनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽ-
 धिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्ना-
 मधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । आकाशधातोर्हं भगव-
 न्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नाकाशधा-

तोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्याकाशधातुनामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।

विज्ञानधातोरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् विज्ञानधातोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि विज्ञानधातुनामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । अविद्याया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्विद्याया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यविद्यानामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । संस्काराणामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् संस्काराणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि संस्कारनामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।

विज्ञानस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।

सोऽहं भगवन् विज्ञानस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनु-
 कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 पुनर्भगवंस्तदपि विज्ञाननामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधि-
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधे-
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । नामरूपस्याहं भगवन्नायं व्य-
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् नामरूपस्यायं व्य-
 ऽनुपलभमानोऽममनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामरूपनामधेयं न वि-
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नाम-
 यस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । षड्
 तनस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सो-
 भगवन् षडायतनस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपश्यान् क-
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवं-
 दपि षडायतन नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । त-
 कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थि-
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । स्पर्शस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् स्पर्शस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽम-
 मनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 खलु पुनर्भगवंस्तदपि स्पर्शनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । वेदनायाऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वेदनाया आयं व्ययञ्चा-

ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन्
 इति । अपि तु खलु पुन
 विष्टितं नाऽधिष्टितं । त
 यस्य । एवं तन्नामधेयं न
 अहं भगवन्नायं व्ययञ्च न
 स्तृष्णायाश्चायं व्ययद्वाऽन
 करिष्यामि वोधिसत्त्वद
 दृष्णानामधेयं न स्त्रितं न
 विद्यमानत्वात्तस्य नामधेय
 नाऽधिष्टितं ।

उपादानस्याहं भगव
 सोऽहं भगवन्नुपादानम्या
 नामधेयं करिष्यामि वं
 स्तदपि उपादाननामधेयं
 कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं
 समनुपश्यामि न सोऽहं भ
 नुपश्यन् कस्य नामधेयं

रणस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपश्यन् कस्य नामधेयं करि-
ष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि जरामरण
नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्य-
मानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाऽधिष्टितं ।

अविद्यानिरोधस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न ममनु-
पश्यामि । सोऽहं भगवन्नविद्यानिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानो-
ऽममनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि
तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि अविद्यानिरोध नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधे-
यस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । संस्का-
रनिरोधस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न ममनुपश्यामि ।
सोऽहं भगवन् संस्कारनिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुप-
श्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु
पुनर्भगवंस्तदपि संस्कारनिरोधनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽ-
धिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । विज्ञाननिरोधस्याहं
भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न ममनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
विज्ञाननिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपश्यन् कस्य नाम-
धेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
विज्ञाननिरोधनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न

विहितं नाऽधिष्ठितं । नामरूपनिरोधस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च
नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् नामरूपनिरोधस्यायं
व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
सत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामरूपनिरोधनाम-
धेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमान-
त्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधि-
ष्ठितं । षडायतननिरोधस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न सम-
नुपश्यामि । सोऽहं भगवन् षडायतन निरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपल-
भमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि षडायतननिरोधनामधेयं न
स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं ।
स्पर्शननिरोधस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
सोऽहं भगवन् स्पर्शननिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन्
कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुन-
र्भगवंस्तदपि स्पर्शननिरोधनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । वेदनानिरोधस्याहं भगवन्नायं
व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वेदनानिरोधस्यायं
व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
सत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि वेदनानिरोधनामधेयं न
स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नाम-

धेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । त्वणा-
 निरोधस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
 भगवन् त्वणानिरोधस्यायं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्त-
 दपि त्वणानिरोधनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्
 कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । उपादाननिरोधस्याहं भगवन्नायं
 व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नुपादाननिरोध-
 स्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
 बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्युपादाननिरोधना-
 मधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमा-
 नत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽ-
 धिष्टितं । भवनिरोधस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् भवनिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलमानोऽसम-
 नुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 खलु पुनर्भगवंस्तदपि भवनिरोधनामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
 तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । जातिनिरोधस्याऽहं
 भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
 जातिनिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं
 करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
 जातिनिरोधनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य

हेतोरविद्यमानत्वात्तत्र नामधेयम् । एवं तद्व्यामथेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । ज्ञानाभरणनिरोधनाऽहं भगवत्प्रायं व्ययस्य नोपलभे न समनुपपत्तामि । सोऽहं भगवन् ज्ञानाभरणनिरोधनाऽहं व्ययस्यानुपलभमानोऽसमनुपपत्तम् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिषत्त्व इति । अपि तु ह्यस्य पुनर्भगवंस्यदपि ज्ञानाभरणनिरोधनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तत्र नामधेयम् । एवं तद्व्यामथेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं ।

ज्ञानाऽहं भगवत्प्रायं व्ययस्य नोपलभे न समनुपपत्तामि । सोऽहं भगवन् व्ययस्यानुपलभमानोऽसमनुपपत्तम् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिषत्त्व इति । अपि तु ह्यस्य पुनर्भगवंस्यदपि ज्ञानाभरणनिरोधनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तत्र नामधेयम् । एवं तद्व्यामथेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । हेतव्याऽहं भगवत्प्रायं व्ययस्य नोपलभे न समनुपपत्तामि । सोऽहं भगवन् हेतव्यायं व्ययस्यानुपलभमानोऽसमनुपपत्तम् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिषत्त्व इति । अपि तु ह्यस्य पुनर्भगवंस्यदपि हेतव्यामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तत्र नामधेयम् । एवं तद्व्यामथेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । मोहस्याहं भगवत्प्रायं व्ययस्य नोपलभे न समनुपपत्तामि । सोऽहं भगवन् मोहस्यायं व्ययस्यानुपलभमानोऽसमनुपपत्तम् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिषत्त्व इति । अपि तु ह्यस्य पुनर्भगवंस्यदपि मोहनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधि-

नित्यं तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं
न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

दृष्टिगतानामदे भगवन्नायं नोपलभे न समनुपश्यामि ।
सोऽहं भगवन् दृष्टिगतानामागं नोपलभे नोपलभमानोऽसमनुपश्यामि
कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भ-
गवंस्तदपि दृष्टिगतानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । आत्मनोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च
नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् आत्मन आयं व्ययञ्चाऽनु-
पलभमानोऽसमनुपश्यामि कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यात्मनामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । सत्त्वस्याऽहं भगव-
न्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् सत्त्वस्यायं
व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यामि कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
सत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि सत्त्वनामधेयं न स्थितं
न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नाम-
धेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । जीवस्या-
ऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
जीवस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यामि कस्य नामधेयं करिष्यामि
बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि जीवनामधेयं
न स्थितं न विष्टितं नाधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य

नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
जन्तोरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
भगवन् जन्तोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं
करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि जन्तु
नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्य-
मानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाऽधिष्टितं । पोषस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
पश्यामि । सोऽहं भगवन् पोषस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनु-
पश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु
पुनर्भगवंस्तदपि पोष नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । पुरुषस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च
नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् पुरुषस्यायं व्ययञ्चाऽनुप-
लभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति ।
अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि पुरुष नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । पुङ्गलस्याऽहं भग-
वन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् पुङ्गल-
स्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि
बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि पुङ्गल नामधेयं
न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

मनुजस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मनुजस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मनुज नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं ।

मानवस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मानवस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मानव नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । कारकस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् कारकस्यायं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु पुनर्भगवंस्तदपि कारक नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । वेदकस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वेदकस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि वेदक नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं ।

जानकस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि
 सोऽहं भगवन् जानकस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् क
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तद
 जानक नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेत
 रविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्
 नाधिष्ठितं । पश्यकस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न सम
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् पश्यकस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसम
 पश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु ख
 पुनर्भगवंस्तदपि पश्यक नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं
 स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।

दानपारमिताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न सम
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् दानपारमिताया आयं व्ययञ्चाऽनुपल
 मानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अ
 तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि दानपारमिता नामधेयं न स्थितं
 विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । शीलपारमिता
 अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भग
 शीलपारमिताया आयं व्यायञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् क
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तद
 शीलपारमिता नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्क
 हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थि

न विहितं न विहितं । आश्रित्याश्रित्याया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् आश्रित्याश्रित्याया
 आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
 बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि आश्रित्याश्रित्याया
 नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरविद्य-
 मानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं
 नाऽधिष्ठितं । वीर्य्यपारमिताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे
 न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वीर्य्यपारमिताया आयं व्यय-
 ञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 सत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि वीर्य्यपारमिता
 नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरवि-
 द्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं
 नाऽधिष्ठितं । ध्यानपारमिताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् ध्यानपारमिताया आयं व्ययञ्चाऽनुप-
 लभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि ध्यानपारमिता नामधेयं न स्थितं
 न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नाम-
 धेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । प्रज्ञा-
 पारमिताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुप-
 श्यामि । सोऽहं भगवन् प्रज्ञापारमिताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
 मानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनस्तदपि प्रज्ञापारमिता नामधेयं न स्थितं

न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नाम-
धेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।

अध्यात्मशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुप-
श्यामि । सोऽहं भगवन्नध्यात्मशूण्यताया आयं व्ययञ्च नोपलभे
न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नध्यात्मशूण्यताया आयं
व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यध्यात्मशूण्यताना-
मधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरविद्यमा-
नत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं
नाऽधिष्ठितं । वहिर्द्वाशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे
न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वहिर्द्वाशूण्यताया आयं व्यय-
ञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व
इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि वहिर्द्वाशूण्यता नामधेयं
न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं ।
अध्यात्मवह्निर्द्वाशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नध्यात्मवह्निर्द्वाशूण्यताया आयं
व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यध्यात्मवह्निर्द्वा-
शूण्यता नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं
न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । शूण्यताशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च

नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् शूण्यताशूण्यताया
 आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
 बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि शूण्यताशूण्यता
 नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरवि-
 द्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं
 नाऽधिष्ठितं । महाशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् महाशूण्यताया आयं व्ययञ्चाऽनु-
 पलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि महाशूण्यता नामधेयं न स्थितं न
 विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य ।
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । परमाऽर्थ-
 शूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् परमाऽर्थशूण्यताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽस-
 मनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 खलु पुनर्भगवंस्तदपिपरमाऽर्थशूण्यताया नामधेयं न स्थितं न
 विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधे-
 यस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं नाऽधिष्ठितं । संकृत
 शूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् संकृतशूण्यताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽस
 मनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 खलु पुनर्भगवंस्तदपि संकृतशूण्यता नामधेयं न स्थितं न विष्ठितं
 नाऽधिष्ठितं । तत् कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं

तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अत्यन्तशूण्यताया
 अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
 भगवन्नत्यन्त शूण्यताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भग-
 वंस्तदप्यत्यन्त शूण्यता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अनवराऽप्रशूण्यताया अहं
 भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्न-
 नवराऽप्रशूण्यताया आयं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व दति । अपि तु खलु पुनर्भगवं-
 स्तदप्यनवराऽप्रशूण्यता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अनवकारशूण्यताया अहं भगवन्नायं
 व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्ननवकार
 शूण्यताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं
 करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यनवकार
 शूण्यता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्य
 मानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाऽधिष्टितं । प्रकृतिशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे
 न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् प्रकृतिशूण्यताया आयं व्यय-
 ञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 दति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि प्रकृतिशूण्यता नामधेयं

न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 सर्वधर्मशून्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् सर्वधर्मशून्यताया आयं व्ययञ्चानुपलभ-
 मानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि सर्वधर्मशून्यता नामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ।
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । स्वलक्षणशून्यताया
 अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
 स्वलक्षणशून्यताया आयं व्ययञ्चानुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवं-
 स्तदपि स्वलक्षणशून्यता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधि-
 ष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्ना-
 मधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

अनुपलभशून्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नुपलभशून्यताया आयं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यनुपलभशून्यता नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत् कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य ।
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अभावशून्यताया
 अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्-
 भावशून्यताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नाम-

धेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्य-
 भावशूण्यता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य
 हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
 विष्टितं नाऽधिष्टितं । स्वभावशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् स्वभावशूण्यताया आयं
 व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 सत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि स्वभावशूण्यता नामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 अभावस्वभावशूण्यताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन्नभावस्वभावशूण्यताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
 मानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि
 तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यभावस्वभावशूण्यता नामधेयं न स्थितं न
 विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ।
 एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

सृष्ट्युपस्थानानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् सृष्ट्युपस्थानानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
 मानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि
 तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि सृष्ट्युपस्थान नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ; एवं
 तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । सम्यक् प्रहाणानामहं
 भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् सम्यक्

प्रहाणानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानो ऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि सम्यक् प्रहाणनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

ऋद्धिपादानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नृद्धिपादानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदृद्धिपादानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । इन्द्रियाणामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्निन्द्रियाणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपौन्द्रिय नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । वल्लानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् वल्लानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि वल्ल नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । बोधदानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् बोधदानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि बोधदानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि बोध्यङ्गनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिस्थितं । आर्याष्टाऽङ्गमार्गस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि सोऽहं भगवन्ना-
र्याष्टाङ्गमार्गस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यार्या-
ष्टाङ्गमार्गनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतो-
रविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । (१) शून्यताविमोक्षमुखस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् शून्यताविमोक्षमुखस्यायं व्ययञ्चा-
ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि शून्यताविमोक्षमुखनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं (२) ।
प्रणिहितविमोक्षमुखस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
पश्यामि । सोऽहं भगवन् प्रणिहितविमोक्षमुखस्यायं व्ययञ्चाऽनुप-
लभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।

(१) क ख ग घ पुस्तकेषु-शृण्व इति स्थाने स्थाने पाठः ।

(२) चानिमित्तविमोक्षमुखस्य निर्देशोऽत्र युक्तः सर्वत्र शून्यतानिमित्ता-
प्राणिहितविमोक्षमुखस्य सलङ्कारे निर्देशो दृश्यते । अत्र तु न
लिखितः । लेखकस्य अभिप्रेतित इत्यनुमोयते ॥

अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि प्रणिहितविमोचमुखनामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तं नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 चतुर्णामहं भगवन् ध्यानानामायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् चतुर्णां ध्यानानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनु-
 पश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु
 पुनर्भगवंस्तदपि ध्याननामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत् कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । मैत्र्या अहं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मैत्र्या आयं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मैत्रीनामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
 तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । करुणायामहं
 भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
 करुणायामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं
 करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
 करुणानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतो-
 रविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाधिष्टितं । सुदिताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् सुदिताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानो-
 ऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु

खलु पुनर्भगवंस्तदपि मुदितानामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । उपेक्षायाश्च
भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपगमामि । सोऽहं भगवन्नु-
पेक्षायाश्चायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपगमन् कस्य नामधेयं
करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्युपेक्षा
नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्य-
मानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाऽधिष्टितं । चतसृणामहं भगवन्नाहृष्यसमापत्तीनामायं व्ययञ्च
नोपलभे न समनुपगमामि । सोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
मानोऽसमनुपगमन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति ।
अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्याहृष्यसमापत्ति नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ।
एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । बुद्धाऽनुस्मृतेरहं
भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपगमामि । सोऽहं भगवन्
बुद्धाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपगमन् कस्य नामधेयं
करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि बुद्धा-
ऽनुस्मृतिनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्टितं । धर्माऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे
न समनुपगमामि । सोऽहं भगवन् धर्माऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुप-
लभमानोऽसमनुपगमन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति ।

अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि धर्माऽनुस्मृति नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । सङ्गऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् सङ्गाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि सङ्गाऽनुस्मृतिनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

श्रीलाऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् श्रीलाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि श्रीलाऽनुस्मृति नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । त्यागाऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् त्यागाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि त्यागाऽनुस्मृति नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति ।

पशन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि कायगताऽनुस्मृतिनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं ।

उद्देगाऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नुद्देगाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्युद्देगाऽनुस्मृतिनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । आलापाऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्नालापाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यालापाऽनुस्मृतिनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाधिष्ठितं । मरणाऽनुस्मृतेरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मरणाऽनुस्मृतेरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिमत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि मरणाऽनुस्मृतिनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । मांसचक्षुषोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्

मांमचक्षुषायां व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं
 करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
 मांमचक्षुर्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतो-
 रविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टि-
 नाऽधिष्टितं । दिव्यचक्षुषोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-
 पश्यामि । सोऽहं भगवन् दिव्यचक्षुषायां व्ययञ्चाऽनुपलभमानो
 ऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
 खलु पुनर्भगवंस्तदपि दिव्यचक्षुर्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधि-
 ष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेय-
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । प्रज्ञाचक्षुषोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् प्रज्ञाचक्षुषायां व्ययञ्चाऽनु-
 पलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
 बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि प्रज्ञाचक्षुर्नामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 धर्मचक्षुषोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
 भगवन् धर्मचक्षुषायां व्ययञ्चाऽनुपलमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवं-
 स्तदपि धर्मचक्षुर्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य
 हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
 विष्टितं नाऽधिष्टितं । बुद्धचक्षुषोऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न
 समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् बुद्धचक्षुषायां व्ययञ्चाऽनुपलभ-

मानोऽममनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि बुद्धचक्षुर्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

पणामभिज्ञानमहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् पणामभिज्ञानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि षडभिज्ञानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । दृशानां तथागतवल्लानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् दृशानां तथागतवल्लानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि दृशतथागतवल्लनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । चतुर्णां वैशारद्यानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् चतुर्णां वैशारद्यानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि वोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि वैशारद्यानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । चतसृणां प्रतिषम्विदामहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे

न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् चतसृणां प्रतिमन्विदामा-
 व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
 बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि प्रतिमन्विन्नामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 महाकरुणाया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् महाकरुणायाऽनायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनु-
 पश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु
 पुनर्भगवंस्तदपि महाकरुणानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधि-
 ष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं
 न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अष्टादशाऽवेणिकबुद्धधर्माणामहं
 भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्अष्टा-
 दशावेणिकबुद्धधर्माणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवं-
 स्तदष्टादशावेणिकबुद्धधर्माणामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

स्वप्नोपमानामहं भगवन् पश्यानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् स्वप्नोपमानां पश्याना-
 मुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्त-
 दष्टादशावेणिकबुद्धधर्माणामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य

हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । मायोपमानामहं भगवन् पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् मायोपमानां पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि उपादानस्कन्धानामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । प्रतिश्रुत्कोपमानानामहं भगवन् पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् प्रतिश्रुत्कोपमानानां पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्युपादानस्कन्धानामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । प्रतिभासोपमानाहं भगवन् पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् प्रतिभासोपमानां पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चानुपलभमानो न समनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्युपादानस्कन्धानामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिष्ठितं ।

प्रतिविम्बोपमानामहं भगवन् पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं

व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् प्रतिविम्बोपमाना-
 पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् क-
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवं-
 स्तदप्युपादानस्कन्धानामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । मरीच्युपमानामहं भगवन् पञ्चा-
 नामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं
 भगवन् मरीच्युपमानां पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चा-
 ऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व-
 इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्युपादानस्कन्धानामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधे-
 यस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । 'दक-
 चन्द्रोपमानामहं भगवन् पञ्चानामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्च
 नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् दकचन्द्रोपमानां पञ्चा-
 नामुपादानस्कन्धानामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्त-
 दप्युपादानस्कन्ध नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्-
 कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं
 न विष्टितं नाऽधिष्टितं । निमित्तकोपमानामहं पञ्चानामुपादान-
 स्कन्धानामायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्

निमित्तबोधोपमानां पदानामुपादानस्वन्वानामाद्यं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
मानोऽसमनुपगच्छन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
अपि तु खलु पुनर्भगवंन्नादप्युपादानस्वन्ध नामधेयं न स्थितं न
विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य ।
एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । विविक्तस्याऽहं
भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपगच्छामि । सोऽहं भगवन्
विविक्तस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपगच्छन् कस्य नामधेयं
करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनस्तदपि विविक्त-
नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरवि-
द्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं ।
नाऽधिहितं ।

शान्तस्याहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपगच्छामि ।
सोऽहं भगवन् शान्तस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपगच्छन् कस्य
नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवं
स्तदपि शान्तनामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
विहितं नाऽधिहितं । अनुत्पादस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे
न समनुपगच्छामि । सोऽहं भगवन्ननुत्पादस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानो-
ऽसमनुपगच्छन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु
खलु पुनर्भगवंन्नादप्यनुत्पाद् नामधेयं न स्थितं न विहितं
नाऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
तन्नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं ।

अनिरोधस्याऽहं भगवन्नायं व्ययत्र नोपलभे न समनुप
 मोऽहं भगवन्ननिरोधस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुप
 नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुन
 दप्यनिरोध नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न वि
 विष्टितं नाऽधिष्टितं । अप्रादुर्भावस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च न
 न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् अप्रादुर्भावस्यायं व्ययञ्चाऽनु
 मानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यप्रादुर्भावनामधेयं न स्थितं न वि
 नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य ।
 तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । अनभिसंस्कारस्य
 भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्न
 संस्कारस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं क
 य्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदप्यनभिसंस्कार
 नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरवि
 मानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टि
 नाऽधिष्टितं । असंक्लेशस्याऽहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु
 पश्यामि । सोऽहं भगवन्नसंक्लेशस्यायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनु
 पश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वइति । अपि तु खलु
 पुनर्भगवंस्तदप्यसंक्लेशनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । व्यवदानस्याऽहं भगवन्नायं

यच्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् व्यवदानस्यायं
 यश्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि
 बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि व्यवदान नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

धर्मधातोरहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि ।
 सोऽहं भगवन् धर्मधातोरायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन्
 कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति । अपि तु खलु पुन-
 र्भगवंस्तदपि धर्मधातुनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तथागतस्याऽहंभगवन्नायं व्ययञ्च

नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् तथागतस्यायं व्ययञ्चा-
 नुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्व इति ।
 अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि तथागतनामधेयं न स्थितं न विष्टितं
 नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं
 तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । भूतकोटेरहं भगवन्नायं

व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् भूतकोटेरायं
 व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधि-
 सत्त्व इति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि भूतकोटिनामधेयं न
 स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
 नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं ।

धर्मस्थितिताया अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनु-

पश्यामि । सोऽहं भगवन् धर्मस्थितिताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
मानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि
तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि धर्मस्थिति नामधेयं न स्थितं न विष्टि-
नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । ए-
तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । धर्मनियामताया
अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
धर्मनियामताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य
नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
धर्मनियामता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्ठितं । कुशलाऽकुशलानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च
नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् कुशलाऽकुशलानां
धर्माणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नामधेयं
करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
कुशलाऽकुशलनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्ठितं । लौकिकलोकोत्तराणामहं भगवन् धर्माणामायं
व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् लौकिकलोको-
त्तराणां धर्माणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यान् कस्य नाम-
धेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
लौकिकलोकोत्तरनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न

कारयामि बोधिमत्त्वदिति । अपि तु खलु पुन-
संज्ञताऽसंज्ञत नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधि-
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं
द्वैतं नाऽधिहितं ।

भगवन् धर्माणामायं व्यञ्ज नोपलभे न
बोऽहं भगवन् मात्रवाणां धर्माणामायं व्यञ्जा-
पयन् कस्य नामधेयं करियामि बोधिमत्त्व-
खलु पुनर्भगवंस्तदपि मात्रवधर्म्म नामधेयं न
ऽधिहितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य
नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं ।
ब्रह्महं धर्माणामायं व्यञ्जनोपलभे न
भगवन्नतीताऽनागतप्रत्युत्पन्नानां धर्माणामायं
पयन् कस्य नामधेयं करियामि
पुनर्भगवंस्तदप्यतीताऽनागतप्रत्युत्पन्नानां
नामधेयं न स्थितं न विहितं नाऽधिहितं । तत्कस्य
नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न

पयन्
व्यते ।
नोपलभे

पश्यामि । सोऽहं भगवन् धर्मास्थितिताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभ-
मानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि
तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि धर्मास्थिति नामधेयं न स्थितं न विष्टितं
नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं
तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । धर्मानियामताया
अहं भगवन्नायं व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन्
धर्मानियामताया आयं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य
नामधेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
धर्मानियामता नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्ठितं । कुशलाऽकुशलानामहं भगवन्नायं व्ययञ्च
नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् कुशलाऽकुशलानां
धर्माणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नामधेयं
करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
कुशलाऽकुशलनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न
विष्टितं नाऽधिष्ठितं । लौकिकलोकोत्तराणामहं भगवन् धर्माणामायं
व्ययञ्च नोपलभे न समनुपश्यामि । सोऽहं भगवन् लौकिकलोको-
त्तराणां धर्माणामायं व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽसमनुपश्यन् कस्य नाम-
धेयं करिष्यामि बोधिसत्त्वदति । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि
लौकिकलोकोत्तरनामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्ठितं ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वान्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न

ऽष्टाऽङ्गमार्गेण वा आर्य्यसत्यैर्वा ध्यानैर्वा अप्रमाणैर्वा आरूप्यममा-
पत्तिभिर्वा शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविशेषैर्वा तथागतवस्त्रैर्वा वैशा-
रक्ष्यैर्वा प्रतिसम्बिद्धिर्वा महामैत्र्या वा महाकरुणया वा आवेणिक-
बुद्धधर्मैर्वा यावदेवधर्मप्रज्ञप्तिः । तथापि नाम भगवन् स्वप्न इति
नाम केनचिद्वचनीयं । मायेति वा नाम केनचिद्वचणीयं प्रति-
श्रुक्तेति नाम प्रतिभास इति नाम केनचिद्वचनीयं । मरौचिकेति
नाम केनचिद्वचनीयत । दकचन्द्र इति केनचिद्वचनीयं । तथागत
इति केनचिद्वचनीयं । तद्यथापि नाम भगवन् आकाशमिति नाम
केनचिद्वचनीयं । पृथिवीति नाम केनचिद्वचनीयं । आप इति नाम
केनचिद्वचनीयं । तेज इति नाम केनचिद्वचनीयं । वायुरिति नाम
केनचिद्वचनीयं । तथतेति नाम केनचिद्वचनीयं । अवितथतेति नाम
केनचिद्वचनीयं ।

अनन्यतथतेति नाम न केनचिद्वचनीयं । धर्मतथतेति नाम न
केनचिद्वचनीयं । धर्मधातुरिति न केनचिद्वचनीयं । धर्मस्थितितेति
न केनचिद्वचनीयं । भृतकोटिरिति नाम न केनचिद्वचनीयं । दान-
पारमितेति नाम न केनचिद्वचनीयं । शीलपारमितेति नाम न
केनचिद्वचनीयं । छान्तिपारमितेति नाम न केनचिद्वचनीयं ।
वीर्य्यपारमितेति नाम न केनचिद्वचनीयं । ध्यानपारमितेति नाम
न केनचिद्वचनीयं । प्रज्ञापारमितेति नाम न केनचिद्वचनीयं ।

शीलमिति नाम न केनचिद्वचनीयं । समाधिरिति नाम न
केनचिद्वचनीयं । प्रज्ञेति नाम न केनचिद्वचनीयं । विमुक्तिरिति
नाम न केनचिद्वचनीयं । विमुक्तिज्ञानदर्शनमिति नाम न केन-

चिद्वचनीयं । श्रोत आपन्न इति नाम न केनचिद्वचनीयं । श्रोत आपन्नः न केनचिद्वचनीयः । श्रोत आपन्नधर्मा इति नाम न केनचिद्वचनीयः । सकृदागामीति नाम न केनचिद्वचनीयं । सकृदागामिधर्मा इति नाम न केनचिद्वचनीयं । अनागामीति नाम न केनचिद्वचनीयं । अनागामिधर्मा इति नाम न केनचिद्वचनीयं । अर्हन्मिति नाम न केनचिद्वचनीयं । अर्हद्गुण्णा इति नाम न केनचिद्वचनीयं । प्रत्येकबुद्ध इति नाम न केनचिद्वचनीयं । प्रत्येकबुद्धधर्मा इति न केनचिद्वचनीयं । बोधिसत्त्व इति नाम न केनचिद्वचनीयं । बोधिसत्त्व धर्मा इति नाम न केनचिद्वचनीयं । सम्यक्सम्बुद्ध इति नाम न केनचिद्वचनीयं ।

कुशल्लेन वा सुकुशल्लेन वा मारद्येन वा अनवद्येन वा नित्येन वा अनित्येन वा सुखेन वा दुःखेन वा आत्मना वा अनात्मना वा शान्तेन वा अशान्तेन वा विविक्तेन वा अविविक्तेन वा भावेन वा अभावेन वा । इममप्यहं भगवन्नर्यवशं प्रतीत्यैवं वदाम्हेतदेव मे कौशल्यं स्यात् योऽहं सर्वधर्माणामायञ्च व्ययञ्चाऽनुपलभमानोऽममनुपगमन् कस्य नामधेयं कुथ्यां यदुत बोधिसत्त्व इति प्रज्ञापारमितेति वा । अपि तु खलु पुनर्भगवंस्तदपि नामधेयं नैवग्यितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य नामधेयस्य । एवं तन्नामधेयं न स्थितं न विष्टितं नाऽधिष्टितं । सचेद्बोधिसत्त्वस्य मन्नामत्त्वस्यैवं प्रज्ञापारमितायां भाव्यमाणायामेभिराकारैरेभिर्लिङ्गैरेभिर्भिमिक्तैरेषुपदिश्यामानायां चित्तं नाऽवलीयते न मंलीयते । न विप्रतिपारी भवति मानसं नोत्पस्यति न भवस्यति न मन्नापमा-

अविद्यार्थां तेन न स्यातव्यं । संस्कारेषु तेन न स्यातव्यं । विज्ञाने
तेन न स्यातव्यं । नामरूपे तेन न स्यातव्यं । षडायतने तेन न
स्यातव्यं । सर्गं तेन न स्यातव्यं । वेदनायां तेन न स्यातव्यं ।
दृष्ट्यायां तेन न स्यातव्यं । उपादाने तेन न स्यातव्यं । जातौ तेन
न स्यातव्यं । जरामरणे तेन न स्यातव्यं ।

तत्कस्य हेतो स्थाहि भगवन् रूपं रूपेण शून्यं । या च
रूपशून्यता न तद्रूपं न चाऽन्यत्ररूपाच्छून्यता । रूपमेव शून्यता
शून्यतैवरूपं । वेदना वेदनया शून्या । या च वेदना शून्यता न सा
वेदना । न चाऽन्यत्र वेदनायाः शून्यता । वेदनैव शून्यता । शून्यतैव
वेदना । संज्ञा संज्ञया शून्यता । या च संज्ञायाः शून्यता न सा
संज्ञा । न चाऽन्यत्रसंज्ञायाः शून्यता संज्ञैव शून्यता शून्यतैव संज्ञा ।
संस्काराः संस्कारैः शून्याः । या च संस्कारशून्यता न ते संस्काराः न
चाऽन्यत्र संस्कारेभ्यः शून्यतासंस्कारा एव शून्यता शून्यतैव संस्काराः ।
विज्ञानं विज्ञानेन शून्यं । या च विज्ञानशून्यता तद्विज्ञानं । न
चाऽन्यत्र विज्ञानाच्छून्यता विज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानं ।
अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितार्थां
चरता रूपे तेन न स्यातव्यं । वेदनायां तेन न स्यातव्यं । संज्ञायां तेन
न स्यातव्यं । संस्कारेषु तेन न स्यातव्यं । विज्ञाने तेन न स्यातव्यं ।

तथाहि भगवन् चक्षुश्चक्षुषा शून्यं । या च चक्षुः शून्यता न तश्चक्षुः
न चाऽन्यत्र चक्षुषः शून्यता । चक्षुरेव शून्यता शून्यतैव चक्षुः । श्रोत्रं
श्रोत्रेण शून्यं । या च श्रोत्रशून्यता न तत् श्रोत्रं । न चाऽन्यत्र श्रोत्रा-
च्छून्यता श्रोत्रमेव शून्यता शून्यतैव श्रोत्रं । घ्राणं घ्राणेन शून्यं । या च

घ्राणशून्यता न तद्घ्राणं । न चाऽन्यत्र घ्राणाच्छून्यता । घ्राणं
 शून्यता शून्यतैव घ्राणं । जिह्वा जिह्वया शून्या । या च जिह्वाशून्य-
 ता न सा जिह्वा न चाऽन्यत्र जिह्वायाः शून्यता जिह्वैव शून्य-
 शून्यतैव जिह्वा । कायः कायेन शून्यः । या च काय शून्यता न
 कायः न चाऽन्यत्रकायाच्छून्यता । काय एव शून्यता शून्यतैव काय
 मनो मनमा शून्यं । या च मनः शून्यता न तन्मनः । न चाऽन्यत्र मन
 शून्यता मन एव शून्यता शून्यतैव मनः । रूपं रूपेण शून्यं । या
 रूपशून्यता न तद्रूपं । न चाऽन्यत्र रूपाच्छून्यता रूपमेव शून्य-
 शून्यतैवरूपं । शब्दः शब्देन शून्यः । या च शब्दशून्यता न स शब्द-
 न चाऽन्यत्र शब्दाच्छून्यता । शब्द एव शून्यता शून्यतैव शब्द
 गन्धोगन्धेन शून्यः । या च गन्धशून्यता न स गन्धः । न चाऽन्य-
 गन्धाच्छून्यता गन्ध एव शून्यता शून्यतैव गन्धः । रसो रसेन शून्य-
 या च रस शून्यता न रसः । न चाऽन्यत्र रसाच्छून्यता । रस
 शून्यता शून्यतैव रसः । स्पर्शः स्पर्शेन शून्यः । या च स्पर्शशून्यता
 स स्पर्शः । न चाऽन्यत्र स्पर्शाच्छून्यता स्पर्श एव शून्यता शून्यतैव स्पर्श
 धर्माधर्मैः शून्याः । या च धर्मशून्यता न ते धर्माः । न चाऽन्य-
 धर्मैः शून्यता धर्मा एव शून्यता शून्यतैव धर्माः ।

चतुर्विज्ञानं चतुर्विज्ञानेन शून्यं । या च चतुर्विज्ञानशून्य-
 न तच्चतुर्विज्ञानं । न चाऽन्यत्र चतुर्विज्ञानाच्छून्यता । चतुर्विज्ञ-
 मेव शून्यता शून्यतैव चतुर्विज्ञानं । श्रोत्रविज्ञानं श्रोत्रविज्ञाने-
 शून्यं । या च श्रोत्रविज्ञान शून्यता न तत् श्रोत्रविज्ञानं । न चाऽन्य-
 श्रोत्रविज्ञानाच्छून्यता । श्रोत्रविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव श्रोत्र

विज्ञानं । धाणविज्ञानं धाणविज्ञानेन शून्यं । या च धाणविज्ञान
 शून्यता न तद्धाणविज्ञानं न चाऽन्यत्र धाणविज्ञानाच्छून्यता ।
 धाणविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव धाणविज्ञानं । जिज्ञाविज्ञानं
 जिज्ञाविज्ञानेन शून्यं । या च जिज्ञाविज्ञान शून्यता न तजिज्ञावि-
 ज्ञानं । न चाऽन्यत्र जिज्ञाविज्ञानाच्छून्यता जिज्ञाविज्ञानमेव शून्यता
 शून्यतैव जिज्ञाविज्ञानं । कायविज्ञानं कायविज्ञानेन शून्यं । या
 च कायविज्ञानशून्यता न तत्कायविज्ञानं । न चाऽन्यत्र कायविज्ञान-
 नाच्छून्यता शून्यतैव कायविज्ञानं । मनोविज्ञानं मनोविज्ञानेन
 शून्यं । या च मनोविज्ञानशून्यता न तन्मनोविज्ञानं । न चाऽन्यत्र
 मनोविज्ञानाच्छून्यता । मनोविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव मनो-
 विज्ञानं ।

चक्षुः संस्पर्शः चक्षुः संस्पर्शेन शून्यः । या च चक्षुःसंस्पर्शशून्यता न
 स चक्षुः संस्पर्शः । न चाऽन्यत्र चक्षुःसंस्पर्शाच्छून्यता । चक्षुः संस्पर्श
 एव शून्यता शून्यतैव चक्षुःसंस्पर्शः । श्रोत्रसंस्पर्शः श्रोत्रसंस्पर्शेन शून्यः ।
 या च श्रोत्रसंस्पर्श शून्यता न स श्रोत्रसंस्पर्शः । न चाऽन्यत्र श्रोत्र-
 संस्पर्शाच्छून्यता । श्रोत्रसंस्पर्श एव शून्यता शून्यतैव श्रोत्रसंस्पर्शायां
 घ्राणसंस्पर्शी घ्राणसंस्पर्शेन शून्यः । या च घ्राणसंस्पर्श शून्यता तेन
 घ्राणसंस्पर्शः । न चाऽन्यत्र घ्राणसंस्पर्शाच्छून्यता । घ्राणसंस्पर्श
 शून्यता शून्यतैव घ्राणसंस्पर्शः । जिह्वासंस्पर्शी जिह्वासंस्पर्शेन शून्यः ।
 या च जिह्वासंस्पर्शशून्यता न स जिह्वासंस्पर्शः । न चाऽन्यत्र
 जिह्वासंस्पर्शाच्छून्यता । जिह्वासंस्पर्श एव शून्यता शून्यतैव जिह्वा-
 संस्पर्शः । कायसंस्पर्शः कायसंस्पर्शेन शून्यः । या च कायसंस्पर्शशून्यता

न स कायसंस्पर्शः । न चाऽन्यत्र कायसंस्पर्शाच्छून्यता । कायसंस्पर्शः
एव शून्यता शून्यतैव कायसंस्पर्शः । मनः संस्पर्शो मनःसंस्पर्शेन शून्यता
या च मनःसंस्पर्शः शून्यता न स मनः संस्पर्शः । न चाऽन्यत्र मनः
संस्पर्शाच्छून्यता । मनः संस्पर्श एव शून्यता शून्यतैव मनः संस्पर्शः ।

चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदना चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या । य
चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्यता न सा चक्षुःसंस्पर्शप्रत्यय वेदना
चाऽन्यत्र चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया शून्यता । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना
शून्यता शून्यतैव चक्षुःसंस्पर्शप्रत्यय वेदना । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना
श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्यय वेदनया शून्या । न चाऽन्यत्र श्रोत्र संस्पर्शप्रत्ययवेदना
वेदनायाः शून्यता । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्यय वेदनैव शून्यता शून्यतैव
श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना । घ्राणसंस्पर्श प्रत्ययवेदना घ्राणसंस्पर्शप्रत्यय
वेदनया शून्य । या च घ्राणसंस्पर्श प्रत्ययवेदना शून्यता न
घ्राणसंस्पर्शप्रत्यय वेदना न चाऽन्यत्र घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना
शून्यता । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनैव शून्यता शून्यतैव घ्राणसंस्पर्शप्रत्यय
वेदना । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्यता
य च जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्यता न सा जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना
जिह्वावेदना । न चाऽन्यत्र जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः शून्यता । जिह्वा
संस्पर्शप्रत्ययवेदनैव शून्यता । शून्यतैव जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना
कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या । या
कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्यता न सा कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना
चाऽन्यत्र कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया शून्यता । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना
शून्यता । शून्यतैव कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना

मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या । या च मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदन
 शून्यता न सा मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना । न चाऽन्यत्र मनः संस्पर्शप्रत्यय
 वेदनयाः शून्यता । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनैव शून्यता । शून्यतै
 मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना ।

पृथिवी धातुः पृथिवी धातुना शून्यः । या च पृथिवी धातु
 शून्यता न स पृथिवी धातुः । न चान्यत्र पृथिवी धातोः शून्यता
 पृथिवी धातुरेव शून्यता शून्यतैव पृथिवी धातुः । अर्थात्तुरर्थात्तुन
 शून्यः या चाऽर्थात्तु शून्यता न सोऽर्थात्तुः । न चाऽन्यत्रार्थात्तो
 शून्यता । अर्थात्तुरेव शून्यता शून्यतैवाऽर्थात्तुः । तेजोधातुस्तेजधा
 तुना शून्यः । या च तेजोधातु शून्यता न स तेजोधातुः । न
 चाऽन्यत्र तेजोधातोः शून्यता । तेजोधातुरेव शून्यता शून्यतैव
 तेजोधातुः । वायुधातुर्वायुधातुना शून्यः । या च वायुधातु शून्यता
 न स वायुधातुः । न चाऽन्यत्र वायुधातोः शून्यता । वायुधातुरेव
 शून्यता शून्यतैव वायुधातुः । आकाशधातुराकाशधातुना शून्यः ।
 या चाऽकाशधातु शून्यता न स आकाशधातुः । न चाऽन्यत्राकाश-
 धातोः शून्यता । आकाशधातुरेव शून्यता । शून्यतैवाकाशधातुः ।
 विज्ञानधातुर्विज्ञानधातुना शून्यः । या च विज्ञानधातु शून्यता
 न स विज्ञानधातुः । न चाऽन्यत्र विज्ञानधातोः शून्यता । विज्ञान-
 धातुरेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानधातुः । अविद्याभगवन्नविद्यया
 शून्या । या चाऽविद्याशून्यता न साऽविद्या । न चाऽन्यत्राऽविद्यायाः
 शून्यता । अविद्यैव शून्यता शून्यतैवाऽविद्या । संस्काराः संस्कारैः
 शून्याः । या च संस्कार शून्यता न ते संस्काराः । न चाऽन्यत्र

संस्कारेभ्यः शून्यता । संस्कारा एव शून्यता । शून्यतैव संस्कारा ।
विज्ञानं विज्ञानेन शून्यं । या च विज्ञान शून्यता न तद्विज्ञानं । न
चाऽन्यत्र विज्ञानाच्छून्यता । विज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानं ।

नामरूपं नामरूपेण शून्यं । या च नामरूप शून्यता न
तन्नामरूपं । न चाऽन्यत्र नामरूपाच्छून्यता । नामरूपमेव शून्यता
शून्यतैव नामरूपं । षडायतनं षडायतनेन शून्यं । या च षडाय-
तन शून्यता न तत् षडायतनं । न चाऽन्यत्र षडायतनाच्छून्यता ।
षडायतनमेव शून्यता शून्यतैव षडायतनं । स्पर्शः स्पर्शेन शून्यः । या
च स्पर्शशून्यता न स स्पर्शः । न चाऽन्यत्र स्पर्शाच्छून्यता । स्पर्श
एव शून्यता शून्यतैव स्पर्शः । वेदना वेदनया शून्या । या च वेदना
शून्यता न सा वेदना । न चाऽन्यत्र वेदना शून्यता । वेदमेव
शून्यता शून्यतैव वेदना । तृष्णा तृष्णाया शून्या । या च तृष्णा
शून्या न सा तृष्णा । न चाऽन्यत्र तृष्णायाः शून्यता । तृष्णैव
शून्यता शून्यतैव तृष्णा । उपादानमुपादानेन शून्यं या उपादान
शून्यता न तदुपादानं । न चाऽन्यत्रोपादानाच्छून्यता । उपादान-
मेव शून्यता शून्यतैवोपादानं । भवोभवे न शून्यः । या च भव
शून्यता न स भवः । न चाऽन्यत्र भवाच्छून्यता । भव एव शून्यता
शून्यतैव भवः । जातिर्जात्या शून्या । या च जाति शून्यता न सा
जातिः । न चाऽन्यत्र जातेः शून्यता । जातिरेव शून्यता शून्यतैव
जातिः । जरामरणं जरामरणेन शून्यं । या च जरामरण शून्यता
न तत् जरामरणं । न चाऽन्यत्र जरामरणाच्छून्यता । जरामरण
मेव शून्यता शून्यतैव जरामरणं ।

अनेन भगवन् प्रमायेण बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता अविज्ञायां न स्यातव्यं । मन्त्रकारेषु न स्यातव्यं । विज्ञाने न स्यातव्यं । नामरूपे न स्यातव्यं । दृश्याद्यने न स्यातव्यं । स्पर्शा न स्यातव्यं । नेदनायां न स्यातव्यं । श्रवणायां न स्यातव्यं । उपादाने न स्यातव्यं । जरामरणे न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता दानपारमितायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि दानपारमिता दानपारमितया शून्या । या च दानपारमिताशून्यता न सा दानपारमिता । न चाऽन्यत्र दानपारमितायाः शून्यता । दानपारमितैव शून्याता शून्यतैव दानपारमिता । पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता शीलपारमितायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । शीलपारमिता शीलपारमितया शून्या । या च शीलपारमिताशून्यता न सा शीलपारमिता । न चाऽन्यत्र शीलपारमितायाः शून्यता । शीलपारमितैव शून्यता शून्यतैव शीलपारमिता । पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता चान्तिपारमितायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । चान्तिपारमिता चान्तिपारमितया शून्या । या च चान्तिपारमिता शून्यता न सा चान्तिपारमिता । न चाऽन्यत्र चान्तिपारमितायाः शून्यता । चान्तिपारमितैव शून्यता शून्यतैव चान्तिपारमिता । पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वीर्यपारमितायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । वीर्यपारमिता वीर्यपारमितया शून्या । या च

वीर्यपारमिता शून्यता न सा वीर्यपारमिता । न चाऽन्यत्र वीर्यपारमिताया शून्यता । वीर्यपारमितैव शून्यता शून्यतैव वीर्यपारमिता । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-पारमितायां चरता ध्यानपारमितायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । ध्यानपारमिता ध्यानपारमितया शून्या । या च ध्यानपारमिता शून्यता न सा ध्यानपारमिता । न चाऽन्यत्र ध्यानपारमितायाः शून्यता । ध्यानपारमितैव शून्यता शून्यतैव ध्यानपारमिता । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-पारमितायां चरता प्रज्ञापारमितायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतो-स्तथा हि । प्रज्ञापारमिता प्रज्ञापारमितया शून्या । या च प्रज्ञापारमिताशून्यता न सा प्रज्ञापारमिता । न चाऽन्यत्र प्रज्ञा-पारमितायाः शून्यता । प्रज्ञापारमितैव शून्यता शून्यतैव प्रज्ञा-पारमिता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-पारमितायां चरता षट्पुपारमितासु न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । भगवन् स्मृत्युपस्थानानि स्मृत्युपस्थानैः शून्यानि । या च भगवन् स्मृत्युपस्थान शून्यता न तानि स्मृत्युपस्थानानि । न चाऽन्यत्र स्मृत्यु-पस्थानेभ्यः शून्यता । स्मृत्युपस्थानान्येव शून्यता शून्यतैव स्मृत्युपस्था-नानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-तायां चरता स्मृत्युपस्थानेषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधि-सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता मन्यक्प्रहाणेषु न-

बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता ध्यानेषु न स्यातव्यं ।
 पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता
 चतुर्ध्वप्रमाणेषु न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । भगवन्नप्रमा-
 णानि प्रमाणेः शून्यानि या च भगवन्नप्रमाणशून्यता न तान्य
 प्रमाणानि । न चाऽन्यत्राऽप्रमाणेभ्यः शून्यता अप्रमाणान्येव शून्यता
 शून्यतेवाऽप्रमाणानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
 प्रज्ञापारमितायां चरता अप्रमाणेषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन्
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता चतुर्ध्वारूपप्रमा-
 णेषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथा हि । भगवन्नाकारणममापत्तय
 आकारणममापत्तिभिः शून्याः । या च भगवन्नाकारणममापत्तिशून्यता
 शून्यता आकारणममापत्तयः । न चाऽन्यत्राकारणममापत्तिभ्यः शून्यता
 आकारणममापत्तयः शून्यता शून्यते आकारणममापत्तयः । अनेन भगवन्
 प्रज्ञापारमितायां चरता बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता आकारण-
 ममापत्तिषु न स्यातव्यं ।

विहारसमापत्तयो ऽनुपूर्वविहारसमापत्तिभिः शून्याः । या च भगवन्ननुपूर्वविहारसमापत्तिशून्यता नता अनुपूर्वविहारसमापत्तयः । न चाऽन्यत्राऽनुपूर्वविहारसमापत्तिभ्यः शून्यता अनुपूर्वविहारसमापत्तयएव शून्यता शून्यतैवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता अनुपूर्वविहारसमापत्तिषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितेषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखैस्यः शून्यानि । या च भगवन् शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यता न तानि शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि । नचाऽन्यत्रशून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेभ्यः शून्यता शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखान्येव शून्यता शून्यतैवशून्यतानिमित्ताऽप्राणिहितविमोचमुखानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता दशतथागतवलेषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवंस्तथागतवस्त्वानि तथागतवसैः शून्यानि । या च भगवंस्तथागतवल्शून्यता न तानि तथागतवस्त्वानि । न चाऽन्यत्र तथागतवलेभ्यः शून्यता । तथागतवस्त्वान्येव शून्यता शून्यतैव तथागतवस्त्वानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता तथागतवलेषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन

विहारसमापत्तयो ऽनुपूर्वविहारसमापत्तिभिः शून्याः । या च भगवन्ननुपूर्वविहारसमापत्तिशून्यता नता अनुपूर्वविहारसमापत्तयः । न चाऽन्यत्राऽनुपूर्वविहारसमापत्तिभ्यः शून्यता अनुपूर्वविहारसमापत्तयएव शून्यता शून्यतैवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता अनुपूर्वविहारसमापत्तिषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितेषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखैस्यः शून्यानि । या च भगवन् शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यता न तानि शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि । नचाऽन्यत्रशून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेभ्यः शून्यता शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखान्येव शून्यता शून्यतैवशून्यतानिमित्ताऽप्राणिहितविमोचमुखानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता दशतथागतवलेषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवंस्तथागतवस्त्वानि तथागतवस्त्रैः शून्यानि । या च भगवंस्तथागतवस्त्रशून्यता न तानि तथागतवस्त्वानि । न चाऽन्यत्र तथागतवस्त्रेभ्यः शून्यता । तथागतवस्त्रान्येव शून्यता शून्यतैव तथागतवस्त्वानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता तथागतवस्त्रेषु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन

प्रज्ञापारमितायां चरता चतुर्षु वैगारद्येषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तायहि । भगवन् वैगारद्यानि वैगारद्यैः शून्यानि । या च भगवन् वैगारद्यशून्यता न तानि वैगारद्यानि । नचान्यत्र वैगारद्येभ्यः शून्यता । वैगारद्यान्वेव शून्यता शून्यतैव वैगारद्यानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वैगारद्येषु न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता चतसृषु प्रतिसम्बित्सु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तायहि । भगवन् प्रतिसम्बिदः प्रतिसम्बिद्धिः शून्याः । या च प्रतिसम्बि-
 च्छून्यता नताः प्रतिसम्बिदः । न चान्यत्र प्रतिसम्बिद्धः शून्यता प्रतिसम्बिदएव शून्यता । शून्यतैव प्रतिसम्बिदः । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता प्रति-
 सम्बित्सु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता महाकरुणायां न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तायहि । भगवन् महाकरुणा महाकरुणयाशून्या । या च महाकरुणाशून्यता न सा महाकरुणा । न चाऽन्यत्र महाकरुणायाः शून्यता । महाकरुणैव शून्यता, शून्यतैव महाकरुणा । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता महा-
 करुणायां न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता अष्टादशावेणिकबुद्धधर्मे न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तायहि । भगवन् आवेणिकबुद्धधर्माः आवेणिकबुद्ध-
 धर्माः शून्याः । या च भगवन् आवेणिकबुद्धधर्मशून्यता न ते आवेणिक-

बुद्धधर्माः । न चाऽन्यथावेत्तिकबुद्धधर्माभ्यः शून्यता । आर्षेणिकबुद्ध-
धर्मा एव शून्यता शून्यतैवावेत्तिकबुद्धधर्माः । अनेन भगवन् पर्यायेण
बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता आर्षेणिकबुद्धधर्मेषु
न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
चरताऽऽचरेषु न स्यातव्यं । एतौदाचारेषु न स्यातव्यं । पृथग्-
शुद्धाचारे न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्ताथादि । भगवत्परान्यचरेः
शून्यता चाऽऽचरशून्यता न तान्यचाराणि । न चाऽन्यथाचरेभ्यः
शून्यता अचरान्नेवशून्यता । शून्यतैवाचराणि । अनेन भगवन्
पर्यायेण बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता अचरेषु
न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमि-
तायां चरता अभिज्ञासु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्ताथादि ।
भगवत्प्रभिज्ञा अभिज्ञाभिः शून्या । या चाभिज्ञाशून्यता न
ताअभिज्ञाः । न चाऽन्यथाऽभिज्ञाभ्यः शून्यता अभिज्ञा एव शून्यता
शून्यतैवाभिज्ञाः । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां चरता अभिज्ञासु न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन्
बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता सर्व्वसमाधिमुखेषु
न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्ताथादि । भगवन् सर्व्वसमाधिमुखानि
सर्व्वसमाधिमुखैः शून्यानि । याच समाधिमुखशून्यता न तानि
समाधिमुखानि । नचाऽन्यत्र समाधिमुखेभ्यः शून्यता । समाधि-
मुखान्येव शून्यता शून्यतैव समाधिमुखानि । अनेन भगवन् पर्यायेण
बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता सर्व्वसमाधिमुखेषु

न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता मर्त्यधारणीमुखेषु न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् धारणीमुखानि धारणीमुखैः शून्यान् । या च धारणीमुखशून्यता न तानि धारणीमुखानि । न चाऽन्यत्र धारणीमुखेभ्यः शून्यता । धारणीमुखान्येव शून्यता शून्यतैव धारणीमुखानि । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धारणीमुखेषु न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपमनित्यमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् रूपाऽनित्यता रूपाऽनित्यतया शून्या । या च रूपाऽनित्यताशून्यता न सारूपाऽनित्यता । न चाऽन्यत्र रूपाऽनित्यायाः शून्यता । रूपाऽनित्यतैव शून्यता । शून्यतैव रूपाऽनित्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपाऽनित्यतायां न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाऽनित्येति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् वेदनाऽनित्यता वेदनाऽनित्यतया शून्या । या च वेदनाऽनित्यता न सा वेदनाऽनित्यता । न चाऽन्यत्र वेदनाऽनित्यतायाः शून्यता । वेदनाऽनित्यतैव शून्यता शून्यतैव वेदनाऽनित्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाऽनित्यतायां न स्यातव्यं । *तेन प्रज्ञापारमितायां

* आदर्शपुस्तके पुनरपर मित्यादि पाठो न दृश्यते । अत्राऽपि स पाठः स्यातुमुचितः । एवं परत्रापि ।

चरता संज्ञाऽनित्येति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन्
 संज्ञाऽनित्यता संज्ञाऽनित्यतया शून्या । या च संज्ञाऽनित्यता शून्यता
 न सा संज्ञाऽनित्यता । न चाऽन्यत्र संज्ञानित्यतायाः शून्यता ।
 संज्ञाऽनित्यतैव शून्यता शून्यतैव संज्ञाऽनित्यता । अनेन भगवन्
 पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञा-
 ऽनित्येति न स्यातव्यं । तेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारा
 अनित्यादिति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन्
 संस्काराऽनित्यता संस्काराऽनित्यतया शून्या । या च संस्कारा-
 ऽनित्यताशून्यता न सा संस्काराऽनित्यता । संस्काराऽनित्यतैव
 शून्यता शून्यतैवसंस्काराऽनित्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कार अनित्या
 दिति न स्यातव्यं । तेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानमनित्यमिति
 न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् विज्ञानाऽनित्यता
 विज्ञानाऽनित्यतया शून्या । या च भगवन् विज्ञानाऽनित्यता-
 शून्यता न सा विज्ञानाऽनित्यता । न चाऽन्यत्र विज्ञानाऽनित्यतायाः
 शून्यता । विज्ञानाऽनित्यतैव शून्यता शून्यतैव विज्ञानाऽनित्यता ।
 अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 चरता विज्ञानमनित्यमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 चरता रूपं दुःखमिति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि
 रूपदुःखता रूपदुःखतया शून्या । या च रूपदुःखताशून्यता न सा
 रूपदुःखता । न चाऽन्यत्र रूपदुःखतायाः शून्यता । रूपदुःखतैव

शून्यता शून्यतैव रूपदुःखता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधि-
 सत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपदुःखतायां न
 स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 चरता वेदना दुःखेति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भग-
 वन् वेदनादुःखता वेदनादुःखतया शून्या । या च वेदनादुःखता-
 शून्यता न सा वेदनादुःखता । न चाऽन्यत्र वेदनादुःखतायाः
 शून्यता । वेदना दुःखतैव शून्यता शून्यतैव वेदनादुःखता । अनेन
 भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता
 वेदनादुःखतायां न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन
 महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञा दुःखेति न स्यातव्यं ।
 तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् संज्ञादुःखता संज्ञादुःखतया शून्या ।
 या च संज्ञादुःखता शून्यता न सा संज्ञादुःखता । न चाऽन्यत्र
 संज्ञा दुःखतायाः शून्यता । संज्ञादुःखतेव शून्यता शून्यतैव संज्ञा-
 दुःखता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
 पारमितायां चरता संज्ञादुःखतायां न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन्
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारा दुःखा
 इति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् संस्कारदुःखता
 संस्कारदुःखतया शून्या । या च संस्कारदुःखताशून्यता न सा
 संस्कारदुःखता । न चाऽन्यत्र संस्कारदुःखतायाः शून्यता । संस्कार-
 दुःखतैव शून्यता शून्यतैव संस्कारदुःखता । अनेन भगवन् पर्यायेण
 बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारदुःखतायां
 न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमि-

तायां चरता विज्ञानं दुःखमिति न स्यात्तथं । तत् कस्य हेतो-
स्तथाहि । भगवन् विज्ञानदुःखता विज्ञानदुःखतया शून्या । या च
विज्ञानदुःखताशून्यता न सा विज्ञानदुःखता । न चाऽन्यत्र विज्ञान-
दुःखतायाः शून्यता । विज्ञानदुःखतैव शून्यता शून्यतैव विज्ञान-
दुःखता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञा-
पारमितायां चरता विज्ञानदुःखतायां न स्यात्तथं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
चरता रूपमनात्मेति न स्यात्तथं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन्
रूपाऽनात्मता रूपाऽनात्मतया शून्या । या च रूपाऽनात्मताशून्यता
न सा रूपाऽनात्मता । न चाऽन्यत्र रूपाऽनात्मतायाः शून्यता ।
रूपाऽनात्मतैव शून्यता शून्यतैव रूपाऽनात्मता । अनेन भगवन्
पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूप-
मनात्मेति न स्यात्तथं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाऽनात्मेति न स्यात्तथं । तत् कस्य
हेतोस्तथाहि । भगवन् वेदनाऽनात्मता वेदनाऽनात्मतया शून्या याच
वेदनाऽनात्मताशून्यता न सा वेदनाऽनात्मता न चाऽन्यत्र वेदना-
ऽनात्मतायाः शून्यता । वेदनाऽनात्मतैव शून्यता शून्यतैव वेदना-
ऽनात्मता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाऽनात्मेति न स्यात्तथं । पुनरपरं
भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाऽना-
त्मेति न स्यात्तथं । तत् कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् संज्ञाऽनात्मता
संज्ञाऽनात्मतया शून्या । या च संज्ञाऽनात्मताशून्यता न सा

मंजाऽनात्मता । न चाऽन्यत्र मंजाऽनात्मतायाः शून्यता । मंजाऽना-
 त्मतैव शून्यता शून्यतैव मंजाऽनात्मता । अनेन भगवन् पर्यायेण
 बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता मंजाऽनात्मेति
 न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरता संस्कारा अनात्मान इति न स्यातव्यं । तत् कस्य
 हेतोस्तथाहि भगवन् संस्काराऽनात्मता संस्काराऽनात्मतया शून्या ।
 या च संस्काराऽनात्मता शून्यता न सा संस्काराऽनात्मता ।
 न चाऽन्यत्र संस्काराऽनात्मतायाः शून्यता । संस्काराऽनात्मतैव
 शून्यता शून्यतैव संस्काराऽनात्मता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधि-
 सत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारा अनात्मान इति
 न स्यातव्यं । पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरता विज्ञानमनात्मेति न स्यातव्यं । तत् कस्य हेतोस्त-
 थाहि । भगवन् विज्ञानाऽनात्मता विज्ञानाऽनात्मतया शून्या । या च
 विज्ञानाऽनात्मता शून्यता न सा विज्ञानाऽनात्मता । न चाऽन्यत्र
 विज्ञानाऽनात्मतायाः शून्यता । विज्ञानाऽनात्मतैव शून्यता । शून्य-
 तैव विज्ञानाऽनात्मता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानमनात्मेति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां
 चरता रूपं शान्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्
 रूपशान्तता रूपशान्ततया शून्या । या च रूपशान्तता शून्यता
 न सा रूपशान्तता । न चाऽन्यत्र रूपशान्ततायाः शून्यता । रूप-
 शान्ततैव शून्यता । शून्यतैव रूपशान्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण

बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपं शान्तमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाशान्तेति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् वेदनाशान्तता वेदनाशान्ततया शून्या । या च वेदनाशान्तता शून्यता न सा वेदनाशान्तता । न चाऽन्यत्र वेदनाशान्ततायाः शून्यता । वेदनाशान्ततैव शून्यता । शून्यतैव वेदनाशान्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाशान्तेति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाशान्तेति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संज्ञाशान्तता संज्ञाशान्ततया शून्या । या च संज्ञाशान्तता शून्यता न सा संज्ञाशान्तता । न चाऽन्यत्र संज्ञाशान्ततायाः शून्यता । संज्ञाशान्त-
तैव शून्यता शून्यतैव संज्ञाशान्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधि-
सत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाशान्तेति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्काराःशान्त इति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संस्कारशान्तता संस्कारशान्ततया शून्या । या च संस्कार-
शान्तता शून्यता न सा संस्कारशान्तता । न चाऽन्यत्र संस्कार-
शान्ततायाः शून्यता । संस्कारशान्ततैव शून्यता । शून्यतैव संस्कार-
शान्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञा-
पारमितायां चरता संस्काराः शान्त इति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता । विज्ञानं शान्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् विज्ञानशान्तता विज्ञानशान्ततया शून्या । या च विज्ञान-शान्तता शून्यता न सा विज्ञानशान्तता । न चाऽन्यत्र विज्ञान-शान्ततायाः शून्यता । विज्ञानशान्ततैव शून्यता । शून्यतैव विज्ञान शान्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानं शान्तमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपं शून्यमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् रूपशून्यता रूपशून्यतया शून्या । या च रूपशून्यता न सा रूपशून्यता । न चाऽन्यत्र रूपशून्यतायाः शून्यता । रूपशून्यतैव शून्यता शून्यतैव रूपशून्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपं शून्यमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाशून्येति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् वेदनाशून्यता वेदनाशून्यतया शून्या । या च वेदनाशून्यता न सा वेदनाशून्यता । न चाऽन्यत्र वेदनाशून्यतायाः शून्यता । वेदनाशून्यतैव शून्यता शून्यतैव वेदनाशून्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाशून्येति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाशून्येति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संज्ञाशून्यता संज्ञाशून्यतया शून्या । या च संज्ञाशून्यता न सा

संज्ञाशून्यता । न चाऽन्यत्र संज्ञाःशून्यतायाः शून्यता । संज्ञाशून्यतैव शून्यता शून्यतैव संज्ञाशून्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाशून्येति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्काराः शून्या इति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संस्कारशून्यता संस्कारशून्यतया शून्या । या च संस्कार-शून्यता न सा संस्कारशून्यता । न चाऽन्यत्र संस्कारशून्यतायाः शून्यता संस्कारशून्यतैव शून्यता । शून्यतैव संस्कारशून्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्काराः शून्य इति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानशून्यमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् विज्ञानशून्यता विज्ञानशून्यतया शून्या । या च विज्ञानशून्यता शून्यता न सा विज्ञानशून्यता । न चाऽन्यत्र विज्ञानशून्यतायाः शून्यता । विज्ञानशून्यतैव शून्यता शून्यतैव विज्ञानशून्यता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानं शून्यमिति न स्यादव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपमानिमित्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् रूपानिमित्तता रूपानिमित्ततया शून्या । या च रूपानिमित्तता शून्यता न सा रूपानिमित्तता । न चाऽन्यत्र रूपानिमित्ततायाः शून्यता । रूपानिमित्ततैव शून्यता । शून्यतैव रूपानिमित्तता ।

अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपमनिमित्तमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनानिमित्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् वेदनानिमित्तता वेदनानिमित्ततया शून्या । या च वेदनानिमित्तता शून्यता न सा वेदनानिमित्तता । न चाऽन्यत्र वेदनानिमित्ततायाः शून्यता । वेदनानिमित्ततैव शून्यता । शून्यतैव वेदनानिमित्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनानिमित्तमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञानिमित्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संज्ञानिमित्तता संज्ञानिमित्ततया शून्या । या च संज्ञानिमित्तता शून्यता न सा संज्ञानिमित्तता । न चाऽन्यत्र संज्ञानिमित्ततायाः शून्यता । संज्ञानिमित्ततैव शून्यता शून्यतैव संज्ञानिमित्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञानिमित्तमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारा अनिमित्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि संस्कारानिमित्तता संस्कारानिमित्ततया शून्या । या च संस्कारानिमित्तता शून्यता न सा संस्कारानिमित्तता । न चाऽन्यत्र संस्कारानिमित्ततायाः शून्यता । संस्कारानिमित्ततैव शून्यता । शून्यतैव संस्कारानिमित्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन

LIST OF BOOKS FOR SALE

AS THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

NO. 62, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MESSRS. LEZAC & CO.,

12, GREAT RUSSELL STREET, LONDON, W. C., AND MR. OTTO

HAGRAWITZ, BOOKSELLER, LEIPZIG, GERMANY.

*Complete sets of these books marked with an asterisk * must be supplied—more
of the French being at a sale*

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaita Brahma Siddha, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	Ba. 1	8
Advaitachinta Kaustubha, Fasc. 1	...	...	0
* Agni Purāna, (Text) Fasc. 1-14 @ /6/ each	...	...	4
Aitarēya Brāhmana, Vol. I, Fasc. 1-5 and Vol. II, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1-5, Vol. IV, Fasc. 1-5 @ /6/	...	...	7
Ann Bhāṣyam, (Text) Fasc. 2-5 @ /6/ each	...	...	1
Aphorisms of Sāṅdilya, (English) Fasc. 1	...	...	0
Astasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2
Aṣṭavaidyaka, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1
Avadāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	...	10
Bāla Bhāṭṭi, Vol. I, Fasc. 1	...	...	0
Baudhayana Sranta Sutra, Fasc. 1-2 @ /6/ each	...	...	0
* Bhāmatī, (Text) Fasc. 4-8 @ /6/ each	...	...	1
Bhāṭṭa Dipikā Vol. I, Fasc. 1-4	...	...	1
Bṛhaddēvatā (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1
Bṛhaddharma Purāna, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2
Bodhicaryavatara of Candidevi, Fasc. 1-2	...	...	0
Catadusani, Fasc. 1	...	...	0
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-4 @ 2/ each	...	...	8
Ātapatha Brāhmana, Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-2	...	...	3
Ātasaahasrika-prajnaparamita (Text) Part I, Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2
* Caturvarga Chintāmani (Text) Vols. II, 1-25; III, Part I, Fasc. 1-18. Part II, Fasc. 1-10 @ /6/ each	...	...	19
Ālokavartika, (English) Fasc. 1-4	...	...	3
* Ārauta Sūtra of Āpastamba, (Text) Fasc. 4-17 @ /6/ each	...	...	5
Ditto Ānkhāyana, (Text) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4; Vol. III, Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	5
Āri Bhāṣyam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1
Dan Kriya Kaumudi, Fasc. 1-2	...	...	0
Gadadhara Paddhati Kālasāra, Vol I, Fasc. 1-6,...	...	...	2
Kāla Mūdhava, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	1
Kāla Viveka, Fasc. 1-6	...	...	2
Kātantra, (Text) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	4
Kathā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	...	10
Karma Purāna, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	...	3
Lalita-Vistara, (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	...	2
Madana Pārijāta, (Text) Fasc. 1-11 @ /6/ each...	...	...	4
Mahā-bhāṣya-pradīpodyōta, (Text) Fasc. 1-9 & Vol. II, Fasc. 1-11 @ /6/ each	...	...	7
Manūtikā Saṅgraha, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	1
Mārkaṇḍeya Purāna, (English) Fasc. 1-8 @ /12/ each	...	...	6
* Mīmāṃsā Darṣana, (Text) Fasc. 7-19 @ /6/ each	...	...	4
Nyāyavārtika, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/	...	...	2
* Nirukta, (Text) Vol. IX, Fasc. 1-6; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	...	5
Nityacarapaddhati Fasc. 1-7 (Text) @ /6/	...	...	2
Nityacarapradīph Fasc. 1-4	...	...	1
Nyayabindutikā, (Text)	...	...	0
Nyāya Kusumājali Prakāraṇa (Text) Vol. I, Fasc. 1-6 Vol. II, Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	3

महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारा आनिमित्तमिति न स्यात्तव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञान आनिमित्तमिति न स्यात्तव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् विज्ञानानिमित्तता विज्ञानानिमित्ततया शून्या । या च विज्ञानानिमित्तता शून्यता न सा विज्ञानानिमित्तता । न चाऽन्यत्र विज्ञानानिमित्ततायाः शून्यता । विज्ञानानिमित्ततैव शून्यता शून्यतैव विज्ञानानिमित्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानानिमित्तमिति न स्यात्तव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपमप्रणिहितमिति न स्यात्तव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् रूपाऽप्रणिहितता रूपाऽप्रणिहिततया शून्या । या च रूपाऽप्रणिहितता शून्यता न सा रूपाऽप्रणिहितता । न चाऽन्यत्र रूपाऽप्रणिहिततायाः शून्यता । रूपाऽप्रणिहिततैव शून्यता । शून्यतैव रूपाऽप्रणिहितता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपमप्रणिहितमिति न स्यात्तव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरताऽप्रणिहितेति न स्यात्तव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् वेदनाऽप्रणिहितता वेदनाऽप्रणिहिततया शून्या । या च वेदनाऽप्रणिहितता शून्यता न सा वेदनाऽप्रणिहितता । न चाऽन्यत्र वेदनाऽप्रणिहिततायाः शून्यता । वेदनाऽप्रणिहिततैव शून्यता । शून्यतैव

वेदनाऽप्रणिहितता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाऽप्रणिहितेति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाऽप्रणिहितेति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संज्ञाऽप्रणिहिता संज्ञाऽप्रणिहिततया शून्या । या च संज्ञाऽप्रणिहितता शून्यता न सा संज्ञाऽप्रणिहितता । न चाऽन्यत्र संज्ञाऽप्रणिहिततायाः शून्यता । संज्ञाऽप्रणिततैव शून्यता । शून्यतैव संज्ञाऽप्रणिहितता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाऽप्रणिहितेति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्काराः अप्रणिहिता इति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संस्काराऽप्रणिहितता संस्काराऽप्रणिहिततया शून्या । या च संस्काराऽप्रणिहितता शून्यता न सा संस्काराऽप्रणिहितता । न चाऽन्यत्र संस्काराऽप्रणिहिततायाः शून्यता । संस्काराऽप्रणिहिततैव शून्यता । शून्यतैव संस्काराऽप्रणिहितता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्कारा अप्रणिहिता इति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानमप्रणिहितमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् विज्ञानाऽप्रणिहितता विज्ञानाऽप्रणिहिततया शून्या । या च विज्ञानाऽप्रणिहितता शून्यता । न सा विज्ञानाऽप्रणिहितता । न चाऽन्यत्र विज्ञानाऽप्रणिहिततायाः शून्यता । विज्ञानाऽप्रणिहिततैव

शून्यता । शून्यतैव विज्ञानाऽप्रणिहितता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानमप्रणिहितमिति न स्यात्तयं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपं विविक्तमिति न स्यात्तयं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् रूपविविक्तता रूपविविक्ततया शून्या । या च रूपविविक्तता शून्यता न सा रूपविविक्तता । न चाऽन्यत्र रूपविविक्ततायाः शून्यता । रूपविविक्ततैव शून्यता शून्यतैव रूपविविक्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता रूपं विविक्तमिति न स्यात्तयं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाविविक्तेति न स्यात्तयं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् वेदनाविविक्तता वेदनाविविक्ततया शून्या । या च वेदनाविविक्तता शून्यता न सा वेदनाविविक्तता । न चाऽन्यत्र वेदनाविविक्ततायाः शून्यता । वेदनाविविक्ततैव शून्यता शून्यतैव वेदनाविविक्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता वेदनाविविक्तेति न स्यात्तयं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाविविक्तेति न स्यात्तयं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् संज्ञाविविक्तता संज्ञाविविक्ततया शून्या । या च संज्ञाविविक्तता शून्यता न सा संज्ञाविविक्तता । न चाऽन्यत्र संज्ञाविविक्ततायाः शून्यता । संज्ञाविविक्ततैव शून्यता शून्यतैव संज्ञाविविक्तता । अनेन

भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संज्ञाविविक्तेति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्काराः विविक्तता इति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । भगवन् संस्कारविविक्तता संस्कारविविक्ततया शून्या । या च संस्कारविविक्तता शून्यता न सा संस्कारविविक्तता । न चाऽन्यत्र संस्कारविविक्ततायाः शून्यता । संस्कारविविक्ततैव शून्यता । शून्यतैव संस्कारविविक्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता संस्काराविविक्ता इति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानं विविक्तमिति न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् विज्ञानविविक्तता विज्ञानविविक्ततया शून्या । या च विज्ञानविविक्तता शून्यता न सा विज्ञानविविक्तता । न चाऽन्यत्र विज्ञानविविक्ततायाः शून्यता । विज्ञानविविक्ततैव शून्यता । शून्यतैव विज्ञानविविक्तता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता विज्ञानं विविक्तमिति न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता तथतायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् तथता तथतया शून्या । या च तथता शून्यता न सा तथता । न चाऽन्यत्र तथतायाः शून्यता । तथतैव शून्यता । शून्यतैव तथता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता तथतायां न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्मतायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् धर्मता धर्मतया शून्या । या च धर्मता शून्यता । न सा धर्मता । न चाऽन्यत्र धर्मतायाः शून्यता । शून्यतैव धर्मता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्मतायां न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्मधातौ न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् धर्मधातु धर्मधातुना शून्या । या च धर्मधातु शून्यता न स धर्मधातुः । न चाऽन्यत्र धर्मधातोः शून्यता । धर्मधातुरेव शून्यता । शून्यतैव धर्मधातुः । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्मधातौ न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्मनियामतायां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् धर्मनियामता धर्मनियामतया शून्या । या च धर्मनियामता शून्यता न सा धर्मनियामता । न चाऽन्यत्र धर्मनियामतायाः शून्यता । धर्मनियामतैव शून्यता । शून्यतैव धर्मनियामता । अनेन भगवन् पर्यायेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता धर्मनियामतायां न स्यातव्यं ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां चरता भूतकोट्यां न स्यातव्यं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् भूतकोटिर्भूतकोट्या शून्या । या च भूतकोटि शून्यता न सा

षोऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कार-
 ममकारगतेन मानसेन श्रोत्रे तिष्ठति । श्रोत्रस्थाऽभिसंस्कारे चरति
 न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन
 घ्राणे तिष्ठति । घ्राणस्थाभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापार-
 मितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन जिह्वायां
 तिष्ठति । स जिह्वाया अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञा-
 पारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन काये तिष्ठति ।
 स कायस्थाभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन मनसि तिष्ठति । स मनसो-
 ऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य
 हेतोर्नह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां
 परिगृह्णाति न प्रज्ञापारमितायोगमापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञा-
 पारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
 पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन रूपे तिष्ठति । स
 रूपस्थाऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-

कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन शब्दे तिष्ठति । स शब्द-
 स्याऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कार-
 ममकारगतेन मानसेन गन्धे तिष्ठति । स गन्धस्याऽभिसंस्कारे
 चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकार-
 गतेन मानसेन रसे तिष्ठति । स रसस्याऽभिसंस्कारे चरति न
 चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन
 स्पर्शे तिष्ठति । स स्पर्शस्याऽभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञा-
 पारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मेषु तिष्ठति ।
 स धर्माणामभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि । अभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योगमापद्यते ।
 अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति मर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
 पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन चक्षुर्विज्ञाने तिष्ठति ।
 स चक्षुर्विज्ञानस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन श्रोत्रविज्ञाने तिष्ठति । स
 श्रोत्रविज्ञानस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स

चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशले-
नाहङ्कारममकारगतेन मानसेन प्राणविज्ञाने तिष्ठति । न घ्राण-
विज्ञानस्याऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । न
चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशले-
नाहङ्कारममकारगतेन मानसेन जिह्वाविज्ञाने तिष्ठति । न
जिह्वाविज्ञानस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
न चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-
कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन कायविज्ञाने तिष्ठति । न
कायविज्ञानस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । न
चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-
कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन विज्ञाने तिष्ठति । न
मनोविज्ञानस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कथं हेतोःतथाहि अभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योगसापत्तेः ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति भर्त्साकारज्ञतायां ।

न चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन चक्षुः संस्पर्शे तिष्ठति ।
न चक्षुः संस्पर्शस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
न चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-
कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन श्रोत्रसंस्पर्शे तिष्ठति । न
श्रोत्रसंस्पर्शस्याभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
न चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपाय-

कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन कायसंस्पर्गं तिष्ठति ।
 कायसंस्पर्गस्याऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रजापारमितायां । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रजापारमितायां चरन्ननुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन कायसंस्पर्गं तिष्ठति ।
 कायसंस्पर्गस्याऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रजापारमितायां । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रजापारमितायां चरन्ननुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन कायसंस्पर्गं तिष्ठति । स
 कायसंस्पर्गस्याऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रजापारमितायां । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रजापारमितायां चरन्ननुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन मनःसंस्पर्गं तिष्ठति । स
 मनःसंस्पर्गस्याऽभिसंस्कारे चरति न चरति प्रजापारमितायां ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि अभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः
 प्रजापारमितां परिगृह्णाति । न प्रजापारमिता चोगमापद्यते ।
 अपरिपूरयन् प्रजापारमितां न निर्याति सर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रजापारमितायां चरन्ननुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन चक्षुःसंस्पर्गजायां वेदनायां
 तिष्ठति । स चक्षुःसंस्पर्गजाया वेदनाया अभिसंस्कारे चरति
 न चरति प्रजापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः
 प्रजापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन
 श्रोत्रसंस्पर्गजायां वेदनायां तिष्ठति । स श्रोत्रसंस्पर्गजाया वेदनाया
 अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रजापारमितायां । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रजापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कार-

ममकारगतेन मानसेन घ्राणसंस्पर्शजायां वेदनायां तिष्ठति । स घ्राणसंस्पर्शजाया वेदनाया अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन जिह्वासंस्पर्शजायां वेदनायां तिष्ठति । स जिह्वासंस्पर्शजाया वेदनाया अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन कायसंस्पर्शजायां वेदनायां तिष्ठति । स कायसंस्पर्शजाया वेदनाया अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन मनःसंस्पर्शजायां वेदनायां तिष्ठति । स मनःसंस्पर्शजाया वेदनाया अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्नह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति न प्रज्ञापारमिता योगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन पृथिवीधातौ तिष्ठति । स पृथिवीधातोरभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाब्धातौ तिष्ठति । सोऽब्धातोरभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्

बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाह
ममकारगतेन मानसेन तेजोधातौ तिष्ठति । स तेजोधातौ
संस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चे
बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाह
ममकारगतेन मानसेन वायुधातौ तिष्ठति । स वायुधातौ
संस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चे
बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाह
ममकारगतेन मानसेनाकाशधातौ तिष्ठति । स आकाशधा
रभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चे
बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाह
ममकारगतेन मानसेन विज्ञानधातौ तिष्ठति । स विज्ञानधा
रभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कर्म
र्नह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
गृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योगमापद्यते । अपरिपूरयन् प्र
पारमिता न नियन्ति सर्वकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
नुपायकौशलेनाहकारममकारगतेन मानसेन विद्यायां तिष्ठति
बोद्धविद्याया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां
स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नु
यकीर्षणेनाहकारममकारगतेन संस्कारेषु तिष्ठति । स संस्कार
राशेरभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चे
भगवन् बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकौशले

षड्कारममकारगतेन मानसेन नामरूपे तिष्ठति । स नामरूपस्थाभि-
 मंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाष्टद्वार-
 रममकारगतेन मानसेन पदायतने तिष्ठति । स पदायतनस्था-
 भिमंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाष्टद्वार-
 रममकारगतेन मानसेन स्पर्शेतिष्ठति । स स्पर्शस्थाभिमंस्कारे चरति ।
 न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाष्टद्वाररममकारगतेन मान-
 सेन वेदनायां तिष्ठति । स वेदनाया अभिमंस्कारे चरति । न चरति
 प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां चरन्ननुपायकौशलेनाष्टद्वाररममकारगतेन मानसेन तृष्णाया
 तिष्ठति । स तृष्णायां अभिमंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापार-
 मितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन्ननुपायकौशलेनाष्टद्वाररममकारगतेन मानसेनोपादाने तिष्ठति ।
 स उपादानस्थाभिमंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमि-
 तायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
 नुपायकौशलेनाष्टद्वाररममकारगतेन मानसेन भवे तिष्ठति । स
 भवस्थाभिमंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौश-
 लेनाष्टद्वाररममकारगतेन मानसेन जातौ तिष्ठति । स जातेरभि-
 मंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्

संस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कार-
रममकारगतेन मानसेन प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । स
प्रज्ञापारमितायां अभिसंस्कारेचरति । न चरति प्रज्ञापार-
मितायां । तत्कस्य हेतोर्नह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योगमापद्यते ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्काररममकारगतेन मानसेनाध्यात्मशून्यतायां ति-
ष्ठति । सोऽध्यात्मशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्काररममकारगतेन मानसेन वद्दि-
र्द्धाशून्यतायां तिष्ठति । स वद्दिर्द्धाशून्यताया अभिसंस्कारे
चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्काररममका-
रगतेन मानसेनाध्यात्मवद्दिर्द्धाशून्यतायां तिष्ठति । सोऽध्या-
त्मवद्दिर्द्धाशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापार-
मितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्काररममगतेन मानसेन शून्यताशून्यतायां
तिष्ठति । स शून्यताशून्यतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्काररममकारगतेन मानसेन महा-

शून्यतायां तिष्ठति । स मानशून्यतायां अभिसंस्कारे चरति ।
 न चरति प्रजापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 प्रजापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारमकारगतेन मान-
 सेन परमाणुशून्यतायां तिष्ठति । स परमाणुशून्यतायां अभि-
 संस्कारे चरति । न चरति प्रजापारमितायां । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्का-
 रमकारगतेन मानसेन संसृजतशून्यतायां तिष्ठति । स संसृ-
 तशून्यतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रजापारमि-
 तायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां
 चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारमकारगतेन मानसेनात्यन्तशून्यतायां
 तिष्ठति । सोऽत्यन्तशून्यतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति
 प्रजापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापार-
 मितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारमकारगतेन मानसेनान
 वराग्रशून्यतायां तिष्ठति । सोऽनवराग्रशून्यतायां अभिसंस्कारे-
 चरति । न चरति प्रजापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारमन-
 कारगतेन मानसेन प्रकृतिशून्यतायां तिष्ठति । स प्रकृतिशू-
 न्यतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रजापारमितायां ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन्नुपाय-
 कौशलेनाहङ्कारमकारगतेन मानसेन सर्व्वधर्मशून्यतायां तिष्ठति ।
 स सर्व्वधर्मशून्यतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रजापा-
 रमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां

चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन स्वलक्षणशून्यतायां तिष्ठति । स स्वलक्षणशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽनुपलम्भशून्यतायां तिष्ठति । सोऽनुपलम्भशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽभावशून्यतायां तिष्ठति । सोऽभावशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन स्वभावशून्यतायां तिष्ठति । स स्वभावशून्यताया अभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽभावस्वभावशून्यतायां तिष्ठति । सोऽभावस्वभावशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगमापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिमर्घ्याकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन स्रष्टुपस्थानेषु तिष्ठति । स स्रष्टुपस्थानानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।

तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन सम्यक्प्रहाणेषु तिष्ठति । स सम्यक्प्रहाणानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन ऋद्धिपादेषु तिष्ठति । स ऋद्धिपादानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनेन्द्रियेषु तिष्ठति । स इन्द्रियाणामभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन वस्त्रेषु तिष्ठति ।
स बलानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरि-
पूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनार्याष्टाङ्गमार्गे तिष्ठति ।
स आर्याष्टाङ्गमार्गस्याभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमि-
तायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनार्य्यसत्येषु तिष्ठति ।
स आर्य्यसत्यानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां
परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन्
प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन ध्यानेषु तिष्ठति ।
स ध्यानानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां

परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । ३१५

प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां च
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽप्रमाणेषु तिष्ठ
सोऽप्रमाणानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमिता
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञा
मितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अ
परिप्रयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां च
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽप्यममापत्तिपु
ष्टति । स आरूप्यममापत्तीनामभिसंस्कारे चरति । न च
प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधि
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता
समापद्यते । अपरिप्रयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकार
ज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां च
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽप्यविमोक्षेषु
ष्टति । स त्रिसोडशानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञा
पारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महा
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समाप
अपरिप्रयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां च

नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन नवानुपूर्वविहार
समापत्तिषु तिष्ठति । स नवानुपूर्वविहार समापत्तीनामभिसंस्कारे
चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णक्षभिसं-
स्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न
प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां
न निर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन शून्यतानिमित्ताप्र-
णिहितविमोक्षमुखेषु तिष्ठति । स शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमो-
क्षमुखानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णक्षभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापा-
रमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अप-
रिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाभिज्ञासु तिष्ठति ।
सोऽभिज्ञानामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णक्षभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापा-
रमितायां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन समाधिषु तिष्ठति ।
स समाधीनामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमि-

तायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्त्वो ह
 प्रज्ञापारमितायां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समा-
 पद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकार-
 जतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धारणीमुखे
 तिष्ठति । म धारणीमुखानामभिसंस्कारे चरति । न चरति
 प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधि-
 मत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापार-
 मितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्या-
 ति सर्व्वकारजतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन दृग्द्यु तथागतवत्त्वेपु
 तिष्ठति । म तथागतवत्त्वानामभिसंस्कारे चरति । न चरति
 प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधि-
 मत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमि-
 तायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति
 सर्व्वकारजतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धारणीमुखे
 तिष्ठति । म धारणीमुखानामभिसंस्कारे चरति । न चरति
 प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधि-

सत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति-
मर्वाकारज्ञतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नु-
पायकौशलेनाद्भ्यारमकारगतेन मानसेन चतसृषु प्रतिमांभ्यस्तु
तिष्ठति । म प्रतिमस्विदामभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञा-
पारमितायां । तत्कथं हेतोर्णंछामभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो-
महामत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं
समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति मर्वा-
कारज्ञतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाद्भ्यारमकारगतेन मानसेन महाकरणायां
तिष्ठति । म महाकरणायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । तत्कथं हेतोर्णंछामभिसंस्कारे चरन् बोधि-
सत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता-
योगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति म-
र्वाकारज्ञतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाद्भ्यारमकारगतेन मानसेनाष्टादशधैरिषु-
दुहर्षेषु तिष्ठति । सोहाष्टादशधैरिषु दुहर्षानामभिसंस्कारे
चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कथं हेतोर्णंछामभिसं-
स्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति ।

न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापरमि-
ननिर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चर-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन श्रोतव्यं तिष्ठति ।
स श्रोतव्यपत्तिफलस्याभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधि-
सत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमि-
तायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति-
सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन सकृदागामिफले
तिष्ठति । स सकृदागामिफलस्याभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता-
योगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति-
सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपाय-
कौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽनागामिफले तिष्ठति ।
सोऽनागामिफलस्याभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापार-
मितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनार्हत्वे तिष्ठति । सोर्हत्वस्याभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन प्रत्येकबोधौ तिष्ठति । स प्रत्येकबोधोरभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन मार्गाकारज्ञतायां तिष्ठति । स मार्गाकारज्ञताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगमापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । स सर्वाकारज्ञताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति

प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां न परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं
समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकार-
रज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन तथतायां तिष्ठति ।
स तथताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापा-
रमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरि-
पूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनावितथतायां तिष्ठति ।
सोऽवितथतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापार-
मितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽनन्यतथतायां तिष्ठति ।
ऽनन्यतथतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापार-
मितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते ।
अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मतायां तिष्ठति ।
स धर्मताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरि-
पूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारघ्नतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मधातौ तिष्ठति ।
स धर्मधातोरभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अप-
रिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारघ्नतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मस्थितितायां
तिष्ठति । स धर्मस्थितितायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योग-
मापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाका-
रघ्नतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मनिदानतायां
तिष्ठति । स धर्मनिदानतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति

प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां न परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति स्र्व्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन तथतायां तिष्ठति । स तथताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति स्र्व्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनावितथतायां तिष्ठति । सोऽवितथतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति स्र्व्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनाऽनन्यतथतायां तिष्ठति । ऽनन्यतथतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति स्र्व्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मतायां तिष्ठति ।
स धर्मताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णक्षभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरि-
पूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मधातौ तिष्ठति ।
स धर्मधातोरभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णक्षभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अप-
रिपूरयन् प्रज्ञापारमितां ननिर्यातिसर्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मस्थितितायां
तिष्ठति । स धर्मस्थितितायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णक्षभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योग-
मापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाका-
रज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मविद्यामतायां
तिष्ठति । स धर्मविद्यामताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति

प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्तो महासत्तः प्राज्ञापारमितां न परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायो ममापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति मर्त्त्वाकारज्ञतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्तो महासत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् नृपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन तथतायां तिष्ठति । न तथताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्तो महासत्तः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं ममापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति मर्त्त्वाकारज्ञतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्तो महासत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् नृपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनापितथतायां तिष्ठति । न तथतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्तो महासत्तः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं ममापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति मर्त्त्वाकारज्ञतायां ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्तो महासत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् नृपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेनापितथतायां तिष्ठति । न तथतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिमत्तो महासत्तः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं ममापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति मर्त्त्वाकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मतायां तिष्ठति ।
स धर्मताया अभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरि-
पूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मधातौ तिष्ठति ।
स धर्मधातोरभिसंस्कारे चरति । न चरति प्रज्ञापारमितायां ।
तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अप-
रिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वकारज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मस्थितायां
तिष्ठति । स धर्मस्थितायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति
प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमिता योग-
मापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्व्वका-
रज्ञतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननु-
पायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन धर्मविद्याज्ञतायां
तिष्ठति । स धर्मविद्याज्ञतायां अभिसंस्कारे चरति । न चरति

प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्यातिसर्वाकारजतायां ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकौशलेनाहङ्कारममकारगतेन मानसेन भूतकोटौ तिष्ठति । स भूतकोटेरभिसंस्कारे चरति न चरति प्रज्ञापारमितायां । तत्कस्य हेतोर्णह्यभिसंस्कारे चरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितां परिगृह्णाति । न प्रज्ञापारमितायोगं समापद्यते । अपरिपूरयन् प्रज्ञापारमितां न निर्याति सर्वाकारजतायां ।

तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् रूपमपरिगृहीतं यश्चरूपस्यापरिग्रहो न तद्रूपं प्रकृतिशून्यतानुपादाय । वेदनाऽपरिगृहीता यश्च वेदनाया अपरिग्रहो न सा वेदना प्रकृति शून्यतानुपादाय । संज्ञाऽपरिगृहीता यश्च संज्ञाया अपरिग्रहो न सा संज्ञा प्रकृति शून्यतानुपादाय । संस्कारा अपरिगृहीताः यश्च संस्काराणामपरिग्रहो न ते संस्काराः प्रकृति शून्यतानुपादाय । विज्ञानमपरिगृहीतं यश्च विज्ञानस्यापरिग्रहो न तद्विज्ञानं प्रकृति शून्यतानुपादाय । चक्षुरपरिगृहीतं यश्च चक्षुषोऽपरिग्रहः न तच्चक्षुः प्रकृति शून्यतानुपादाय । श्रोत्रमपरिगृहीतं यश्च श्रोत्रस्यापरिग्रहो न तत् श्रोत्रं प्रकृतिशून्यतानुपादाय । घ्राणमपरिगृहीतं यश्च घ्राणस्यापरिग्रहो न तद्घ्राणं प्रकृति शून्यतानुपादाय । जिह्वाऽपरिगृहीता यश्च जिह्वाया अपरिग्रहो न सा जिह्वा प्रकृति शून्यतानुपादाय ।

कायोऽपरिगृहीतः यश्च कायस्यापरिग्रहो न स कायः प्रकृति
शून्यतानुपादाय । मनोऽपरिगृहीतं । यश्च मनमोऽपरिग्रहो न
तन्मनः प्रकृति शून्यतानुपादाय ।

रूपमपरिगृहीतं यश्च रूपस्यापरिग्रहो न तद्रूपं प्रकृति शून्य-
तानुपादाय । शब्दोऽपरिगृहीतो यश्च शब्दस्यापरिग्रहो न स शब्दः
प्रकृति शून्यतानुपादाय । गन्धोऽपरिग्रहीतो यश्च गन्धस्यापरिग्रहो
न स गन्ध प्रकृति शून्यतानुपादाय । रसोऽपरिगृहीतो यश्च रसस्या-
परिग्रहो न स रसः प्रकृति शून्यतानुपादाय । स्पर्शोऽपरिगृहीतो
यश्च स्पर्शस्याऽपरिग्रहो न स स्पर्शः प्रकृति शून्यतानुपादाय । धर्मा
ऽपरिगृहीताः यश्च धर्माणामपरिग्रहो न ते धर्माः प्रकृति शून्यता-
नुपादाय । चतुर्विज्ञानमपरिगृहीतं यश्च चतुर्विज्ञानमपरिग्रहो
न तत् चतुः प्रकृति शून्यतानुपादाय । ज्ञानमपरिगृहीतं यश्च
ज्ञानस्यापरिग्रहो न स ज्ञानं प्रकृतिशून्यतानुपादाय । श्रोत्र-
विज्ञानमपरिगृहीतं यश्च श्रोत्रविज्ञानस्या परिग्रहो न तत् श्रोत्र-
विज्ञानं प्रकृति शून्यतानुपादाय । घ्राणविज्ञानमपरिगृहीतं यश्च
घ्राणविज्ञानस्या परिग्रहो न तत् घ्राणविज्ञानं प्रकृति शून्यतानु-
पादाय । जिह्वाविज्ञानमपरिगृहीतं यश्च -जिह्वाविज्ञानस्यापरिग्रहो
न तत् जिह्वाविज्ञानं प्रकृति शून्यतानुपादाय । कायविज्ञानम-
परिगृहीतं यश्च कायविज्ञानस्यापरिग्रहो न तत् कायविज्ञानं
प्रकृति शून्यतानुपादाय । मनोविज्ञानमपरिगृहीतं यश्च मनोवि-
ज्ञानस्यापरिग्रहो न तन्मनोविज्ञानं । प्रकृति शून्यतानुपादाय ।

चतुः संस्पर्शोऽपरिगृहीतो यश्च चतुः संस्पर्शस्यापरिग्रहो न स

त्तिफलं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सकृदागामिफलमपरिगृहीतं ।
 यश्च सकृदागामिफलस्यापरिग्रहो न तत् सकृदागामिफलं प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । अनागामिफलमपरिगृहीतं । यश्चानागामिफल-
 स्यापरिग्रहो न तदनागामिफलं प्रकृति शून्यतामुपादाय । अर्ह-
 त्तमपरिगृहीतं । यश्चार्हत्त्वस्यापरिग्रहो न तदर्हत्वं प्रकृतिशून्यतामु-
 पादाय । प्रत्येकबोधिरपरिगृहीता यश्च प्रत्येकबोधेरपरिग्रहो न
 सा प्रत्येकबोधिः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मार्गाकारज्ञताऽपरि-
 गृहीता । यश्च मार्गाकारज्ञतायाः अपरिग्रहो न सा मार्गाकारज्ञता
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वाकारज्ञताऽपरिगृहीता । यश्च सर्वा-
 कारज्ञताया अपरिग्रहो न सा सर्वाकारज्ञता प्रकृतिशून्यतामु-
 पादाय । तथताऽपरिगृहीता । यश्च तथताया अपरिग्रहो न सा
 तथता प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अवितथताऽपरिगृहीता । यश्चावि-
 तथताया अपरिग्रहो न सा अवितथता प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 अनन्यतथताऽपरिगृहीता । यश्चानन्यतथताया अपरिग्रहो न सा
 अनन्यतथता प्रकृतिशून्यतामुपादाय । धर्मताऽपरिगृहीता । यश्च
 धर्मताया अपरिग्रहो न सा धर्मता प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 धर्मधातुरपरिगृहीतो यश्च धर्मधातेरपरिग्रहो न स धर्मधातुः
 । धर्मस्थितिता अपरिगृहीता । यश्च धर्म-
 स्थितिताया अपरिग्रहो न सा धर्मस्थितिता प्रकृतिशून्यतामु-
 पादाय । धर्मनियामताऽपरिगृहीता । यश्च धर्मनियामताया अप-
 रिग्रहो न सा धर्मनियामता प्रकृतिशून्यतामुपादाय । भूतको-
 टिरपरिगृहीता । यश्च भूतकोटेरपरिग्रहो न सा भूतकोटिः प्रकृति-

शून्यतामुपादाय । सापि महापारमितापरिगृहीता इव महापा-
रमितायाः कर्षणियाः क वा महापारमिता प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय ।

एव एवम् असावन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महापारमितार्था
परता प्रकृतिशून्याः सर्वधर्मा व्युत्पत्तौचित्याः । तथापरोचित्या
एव महासत्त्वोऽपि समसोऽप्यवधारो भवेत् । इदं बोधिसत्त्वो
महासत्त्वो सर्वधर्मापरिगृहीतं नाम असाधिसत्त्वम् विपुलं
पुरस्कृतं सप्रमाणमित्यसंज्ञासंज्ञाधारणं सर्वव्यापकप्रतीकबुद्धैः ।
एव असाधिसत्त्वो विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वो निर्व्याप्यति
सर्वकारकतायाः । सापि सर्वकारकताऽपरिगृहीता अध्यात्म-
शून्यतामुपादाय । अदिह्यशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवदिह्य-
शून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय ।
परमार्थशून्यतामुपादाय । संसृतशून्यतामुपादाय । असंसृत-
शून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यता-
मुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
मर्षधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलगा-
शून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय स्वभावशून्यतामु-
पादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

तत्कस्य हेतोर्न हि सा निमित्ततोवक्रव्या । तथाहि निमित्तुः
केशतः । कतरन्निमित्तमिति । रूपं निमित्तं संज्ञानिमित्तं संस्कार-
निमित्तं विज्ञानं निमित्तं चक्षुर्निमित्तं श्रोत्रं निमित्तं घ्राणं निमित्तं
जिह्वानिमित्तं कायोनिमित्तं मनोनिमित्तं । रूपं निमित्तं

शब्दोनिमित्तं गन्धोनिमित्तं रसोनिमित्तं । स्पर्शोनिमित्तं । घर्षो-
 निमित्तं । चक्षुर्विज्ञानं निमित्तं श्रोत्रविज्ञानं निमित्तं । घ्राणवि-
 ज्ञानं निमित्तं जिह्वाविज्ञानं निमित्तं कायविज्ञानं निमित्तं
 मनोविज्ञानं निमित्तं । चक्षुःसंस्पर्शजावेदनानिमित्तं । श्रोत्रसंस्पर्श-
 जावेदनानिमित्तं । घ्राणसंस्पर्शजावेदनानिमित्तं । जिह्वासंस्पर्शजावेद-
 नानिमित्तं । कायसंस्पर्शजावेदनानिमित्तं । मनःसंस्पर्शजावेदना-
 निमित्तं । पृथिवीधातुर्निमित्तं । अध्यातुर्निमित्तं । तेजोधातु-
 र्निमित्तं । वायुधातुर्निमित्तं । आकाशधातुर्निमित्तं । विज्ञान-
 धातुर्निमित्तं । अविद्यानिमित्तं । संस्कारानिमित्तं । नामरूपं
 निमित्तं । षडायतनं निमित्तं । वेदनानिमित्तं । दृष्टानिमित्तं ।
 उपादानं निमित्तं । भवोनिमित्तं । जरामरणं निमित्तं ।
 दानपारमितानिमित्तं । शीलपारमितानिमित्तं । चान्तिपारमि-
 तानिमित्तं । वीर्यपारमितानिमित्तं । ध्यानपारमितानिमित्तं ।
 प्रज्ञापारमितानिमित्तं । अध्यात्मशून्यतानिमित्तं । वहिर्द्विशून्य-
 तानिमित्तं । अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतानिमित्तं । शून्यताशून्यतानि-
 मित्तं । महाशून्यतानिमित्तं । परमार्थशून्यतानिमित्तं । संसृत-
 शून्यतानिमित्तं । असंसृतशून्यतानिमित्तं । अत्यन्तशून्यतानिमित्तं ।
 अनवकारशून्यतानिमित्तं । प्रकृतिशून्य-
 तानिमित्तं । सर्वधर्मशून्यतानिमित्तं । स्वप्नरूपशून्यतानिमित्तं ।
 अनुपलम्भशून्यतानिमित्तं । अभावशून्यतानिमित्तं । स्वभावशून्य-
 तानिमित्तं । अभावस्वभावशून्यतानिमित्तं । आर्याष्टाङ्गमार्गोनि-
 मित्तं । आर्यष्टयानिनिमित्तं । ध्यानानिनिमित्तं । अप्रमाणानि-

निमित्तं । आरूप्यसमापत्तयोर्निमित्तं । अष्टौविमोचानिमित्तं ।
 तवानुपूर्वविहारसमापत्तयोर्निमित्तं । शून्यतानिमित्तं । प्रणिहित-
 निमित्तं । अभिज्ञानिमित्तं । समाधयोर्निमित्तं । धारणीमुखानि-
 निमित्तं । द्वायथागतवस्तानिमित्तं । चत्वारिवैशारद्यानिमित्तं ।
 चतस्रःप्रतिसम्बिदोर्निमित्तं । महाकरुणानिमित्तं । अष्टादशावेणि-
 काबुद्धधर्मानिमित्तं । अचराणिनिमित्तानि । एकोदाहरोर्निमित्तं ।
 युदाहरोर्निमित्तं । पृथगुदाहरोर्निमित्तं ।

अयमुच्यते क्लेशः मचेत् स निमित्ततउदयहीतयो भविष्यत्वे-
 ऽश्रेणिकः परिव्राजकः अद्भ्यं प्रतिलप्यते । नाऽत्र सर्वज्ञज्ञाने ।
 कतमाश्रद्धा यदुत प्रज्ञापारमितायाः अभिश्रद्धधानताऽवकल्पनता
 अधिमुच्यनता प्रत्ययनताचित्तता तुलनाव्युपपरीक्षणता । तच्च न
 निमित्तयोगेन । एव मानिमित्तानिमित्ताऽनुगृहीतव्या । श्रेणिकः
 पुनः परिव्राजकोऽवसर्वज्ञानेऽधिमुच्यश्रद्धानुसारीप्रादेशिकेन ज्ञाने-
 नावतीर्णः । सोऽवतीर्य न रूपं परिगृहीतवान् । न वेदनां परि-
 गृहीतवान् । न संज्ञां परिगृहीतवान् । न संस्कारान् परिगृहीत-
 वान् । नविज्ञानं परिगृहीतवान् । तथाहि स्वलक्षणशून्येषु सर्वधर्मेषु
 परिग्राहकं नोपलब्धा । तत्कस्य हेतोस्तथाहि नाऽधात्मं प्राप्यभि-
 समयतस्तत् ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्वां प्राप्यभिसमय-
 तस्तत् ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽधात्मवहिर्द्वांप्राप्यभिसमयतस्तत्-
 ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रप्राप्यभिसमयतस्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । तत्कस्य हेतोस्तथाहि स तद्दृशं न समनुपश्यतिस्म । येन
 प्रजानीयात् यो वा प्रजानीयात् । यदाप्रजानीयात् । नाऽधात्मरूपस्य

तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धीरुपस्य तत्ज्ञानं समनुपश्य-
 तिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धीरुपस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽप्य-
 न्यत्ररूपात्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाध्यात्मवेदनायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धीवेदनायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाऽध्यात्मवह्निर्द्धीवेदनायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽप्यन्यत्रवेद-
 नायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाध्यात्मसंज्ञायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । न वहिर्द्धीसंज्ञायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाध्यात्म-
 वह्निर्द्धीसंज्ञायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽप्यन्यत्रसंज्ञायास्तत्-
 ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मसंस्काराणां तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । न वहिर्द्धीसंस्काराणां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाध्यात्मवह्निर्द्धीसंस्काराणां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽप्यन्यत्र-
 संस्कारेभ्यः तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मविज्ञानस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धीविज्ञानस्य तत्ज्ञानं समनुपश्य-
 तिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धीविज्ञानस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाऽप्यन्यत्रविज्ञानस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । अध्यात्मवह्निर्द्धी-
 शून्यतामुपादाय ।

स नाऽध्यात्मचक्षुषस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धीचक्षु-
 षस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धीचक्षुषस्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाऽप्यन्यत्रचक्षुषस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाध्यात्मं
 श्रोत्रस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धीश्रोत्रस्य
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धीश्रोत्रस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रश्रोत्रात् तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।

नाधात्मं घ्राणस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धाघ्राणस्य
 तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्म वहिर्द्धाघ्राणस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्रघ्राणात् तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । स
 नाधात्मं जिज्ञायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धाजिज्ञा-
 यास्तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्मवहिर्द्धाजिज्ञायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्रजिज्ञायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म ।
 स नाधात्मं कायस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धाकायस्य
 तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्मवहिर्द्धाकायस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्र कायस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म ।
 स नाधात्मंमनसस्तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धामनसस्तत्-
 ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्म वहिर्द्धामनसस्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्र मनसस्तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । अध्यात्म
 हिर्द्धाशून्यतामुपादाय ।

नाऽधात्मंरूपस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धारूप-
 स्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्मवहिर्द्धा रूपस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्र रूपात्तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । स
 नाधात्मं शब्दस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धाशब्दस्य
 तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्मवहिर्द्धाशब्दस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्र शब्दस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म ।
 स नाधात्मं गन्धस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । न वहिर्द्धागन्धस्य
 तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म । नाधात्मवहिर्द्धागन्धस्य तत्ज्ञानं
 समनुपश्यति स्म । नाऽप्यन्यत्र गन्धस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यति स्म ।

स नाधात्म स्वलक्षणशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न
 वहिर्द्धास्वलक्षणशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाधात्म-
 वहिर्द्धास्वलक्षणशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र
 स्वलक्षणशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाधात्ममनुप-
 लम्भशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धाऽनुपलम्भ-
 शून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाधात्म वहिर्द्धाऽनुपलम्भ-
 शून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रानुपलम्भशून्यताया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाधात्म मभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धाऽभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाधात्मवहिर्द्धाऽभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्य-
 न्यत्राभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाधात्म स्वभाव-
 शून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धास्वभावशून्यताया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाधात्मवहिर्द्धास्वभावशून्यतायास्तत्-
 ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र स्वभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । स नाधात्ममभावस्वभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । न वहिर्द्धास्वभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाप्यन्यत्राभावस्वभावशून्यतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।

स नाधात्मं सृत्युपस्थानानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न
 वहिर्द्धासृत्युपस्थानानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाधात्म
 वहिर्द्धासृत्युपस्थानानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रसृत्युप
 स्थानानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाधात्मं सम्यक्प्रहाणां
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धां सम्यक्प्रहाणानां तत्ज्ञानं

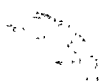
समनुपश्यतिस्म । नाध्यात्मवह्निर्द्धामस्यक्प्रहाणानां तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र मस्यक्प्रहाणानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 स नाध्यात्मवह्निर्द्धिपादानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्धा-
 ऋद्धिपादानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र वह्निर्द्धांश्चर्द्धि-
 पादानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाध्यात्म मिन्द्रियाणां
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्धा इन्द्रियाणां तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाध्यात्मवह्निर्द्धा इन्द्रियाणां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाप्यन्यत्रेन्द्रियाणां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाध्यात्मं वलानां
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्धावलानां तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाध्यात्मवह्निर्द्धावलानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाप्यन्यत्र वलानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाध्यात्मं बोध्य-
 ज्ञानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्धाबोध्यज्ञानां तत्-
 ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाध्यात्मवह्निर्द्धाबोध्यज्ञानां तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र बोध्यज्ञानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 स नाध्यात्ममार्याष्टाङ्गमार्गस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न
 वह्निर्द्धार्याष्टाङ्गमार्गस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाध्यात्म-
 वह्निर्द्धार्याष्टाङ्गमार्गस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रार्या-
 ष्टाङ्गमार्गस्य तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाध्यात्ममार्य्यसत्यानां
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्धार्य्यसत्यानां तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाध्यात्मवह्निर्द्धार्य्यसत्यानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाप्यन्यत्रार्य्यसत्येस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाध्यात्मं ध्यानानां
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्धाध्यानानां तत्ज्ञानं समनु-

ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्वाऽभिज्ञानां तत्ज्ञानं सम-
 पश्यतिस्म । नाप्यन्यत्राभिज्ञाभ्यस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाऽध्यात्मं समाधीनां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्म-
 वह्निर्द्वासमाधीनां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रसमाधि-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्मं धारणीमुखानां तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्वाधारणीमुखानां तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्वा धारणीमुखानां तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रधारणीमुखेभ्यस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 स नाऽध्यात्मं दशानां तथागतवल्लानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 न वह्निर्द्वादशानां तथागतवल्लानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाऽध्यात्मवह्निर्द्वादशानां तथागतवल्लानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाप्यन्यत्रदशतथागतवलेभ्यस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्म-
 वैशारद्यानां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्वावैशारद्यानां
 तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्वावैशारद्यानां तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रवैशारद्येभ्यस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 स नाऽध्यात्मं प्रतिमन्विदां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न
 वह्निर्द्वाप्रतिमन्विदां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्म-
 वह्निर्द्वाप्रतिमन्विदां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रप्रति-
 मन्विदां तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्मं महाकरुणाया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वह्निर्द्वामहाकरुणायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्वामहाकरुणायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रमहाकरुणायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।

न नाऽध्यात्मसाधेऽपि कुरुधर्माणां तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । न
 वरिद्धां आर्षेणिककुरुधर्माणां तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाऽध्यात्म-
 वरिद्धां आर्षेणिककुरुधर्माणां तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाप्य-
 न्यध्यामेऽपि कुरुधर्माणां तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । अध्यात्म-
 वरिद्धां न्यन्यनारासुपादाय ।

स नाऽध्यात्मं श्रोत आपत्तिफलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म ।
 न वरिद्धांश्रोत आपत्तिफलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाऽध्यात्म-
 वरिद्धांश्रोत आपत्तिफलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाप्यन्यत्र
 श्रोत आपत्तिफलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । स नाऽध्यात्मं सह-
 दागामिफलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । न वरिद्धांसहदागामि-
 फलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाऽध्यात्मवरिद्धांसहदागामि-
 फलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाप्यन्यत्र सहदागामिफलस्य
 तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । स नाऽध्यात्ममनागामिफलस्य तत्ज्ञानं
 समनुपपद्यति स्म । न वरिद्धांऽनागामिफलस्य तत्ज्ञानं समनु-
 पपद्यति स्म । नाऽध्यात्मवरिद्धांऽनागामिफलस्य तत्ज्ञानं समनु-
 पपद्यति स्म । नाप्यन्यत्रानागामिफलस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म ।
 स नाऽध्यात्ममर्हत्वस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । न वरिद्धां-
 ऽर्हत्वस्य तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाऽध्यात्मवरिद्धांऽर्हत्वस्य
 तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाप्यन्यत्रार्हत्वस्य तत्ज्ञानं समनु-
 पपद्यति स्म । स नाऽध्यात्मं प्रत्येकबोधेस्तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म ।
 न वरिद्धांप्रत्येकबोधेस्तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाऽध्यात्मवरिद्धां-
 प्रत्येकबोधेस्तत्ज्ञानं समनुपपद्यति स्म । नाप्यन्यत्र प्रत्येकबोधेस्तत्-

ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्मं मार्गाकारज्ञतायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धामार्गाकारज्ञतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धामार्गाकारज्ञतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रमार्गाकारज्ञतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स
 नाऽध्यात्मं सर्वाकारज्ञतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धा-
 सर्वाकारज्ञतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धा सर्वा-
 कारज्ञतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र सर्वाकारज्ञताया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । अध्यात्मवह्निर्द्धाशून्यतामुपादाय ।

स नाऽध्यात्मं तथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धा
 तथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धा तथताया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र तथतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । स नाऽध्यात्ममवितथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न
 वहिर्द्धाऽवितथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धा-
 ऽवितथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रावितथताया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्ममनन्यतथतायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धाऽनन्यतथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 नाऽध्यात्मवह्निर्द्धाऽनन्यतथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्य-
 न्यत्रानन्यतथतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्मं धर्म-
 तयास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धा धर्मतायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवह्निर्द्धा धर्मतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । नाप्यन्यत्रधर्मतायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स
 नाऽध्यात्मं धर्मधातोस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिर्द्धाधर्म-

धातोस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मधर्मधातोस्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र धर्मधातोस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म ।
 स नाऽध्यात्मं धर्मस्थितितायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिद्धी
 धर्मस्थितितायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवहिद्धी धर्म-
 स्थितितायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । साप्यन्यत्र धर्मस्थिति-
 तायास्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । स नाऽध्यात्मं धर्मनियामताया-
 स्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न वहिद्धाधर्मनियामतायास्तत्ज्ञानं
 समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवहिद्धी धर्मनियामतायास्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । स नाऽध्यात्मं भूतकोटेस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । न
 वहिद्धी भूतकोटेस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाऽध्यात्मवहिद्धीभूत-
 कोटेस्तत्ज्ञानं समनुपश्यतिस्म । नाप्यन्यत्र भूतकोटेस्तत्ज्ञानं समनु-
 पश्यतिस्म । अध्यात्मवहिद्धी शून्यतामुपादाय ।

अत्र पर्यायेणश्रेणिकः परिव्राजकोऽधिमुग्धोः सोऽत्रा धिमुच्य-
 अद्भानुसारी सर्वाकारज्ञताज्ञानेनावतीर्णधर्मतां प्रमाणीकृत्य
 सर्वधर्माऽनुपलब्धितामुपादाय । स एवमधिमुक्तस्तेन न कश्चिद्दुःखः
 परिगृहीतः । अनिमित्तमनसिकारतामुपादाय । नाप्यनेन कश्चि-
 द्धर्मउपलब्धोयं परिगृहीयादधिमुच्येदा सर्वधर्माऽपहानुत्सर्ग-
 तामुपादाय । स निर्वाण नापि न मन्यतेस्म सर्वधर्ममवगता*-
 मुपादाय । इयमपि भगवन् बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापार-
 मिता । अपारपारगमनतामुपादाय । यद्रूपं न परिगृह्णाति ।
 वेदनां न परिगृह्णाति । संज्ञां न परिगृह्णाति । संस्कारान

* सर्वधर्मावगता-इति ख, ग, घ पुस्तके पाठः ।

परिगृह्णाति । विज्ञानं न परिगृह्णाति । सर्वधर्माऽपरिगृहीत-
तामुपादाय । चक्षुःं परिगृह्णाति* । श्रोत्रं न परिगृह्णाति ।
घ्राणं न परिगृह्णाति । जिह्वां न परिगृह्णाति । कायं न
परिगृह्णाति । मनो न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा न परिगृ-
हीततामुपादाय । रूपं न परिगृह्णाति । शब्दं न परि-
गृह्णाति । गन्धं न परिगृह्णाति । रसं न परिगृह्णाति ।
स्पर्शं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मान् न परिगृह्णाति ।
धर्मान्न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा न परिगृहीतामुपादाय ।
चक्षुर्विज्ञानं न परिगृह्णाति । श्रोत्रविज्ञानं न परिगृह्णाति ।
घ्राण विज्ञानं न परिगृह्णाति । जिह्वा विज्ञानं न परिगृह्णाति ।
काय विज्ञानं न परिगृह्णाति । मनो विज्ञानं न परिगृह्णाति ।
सर्वधर्मा न परिगृहीततामुपादाय । चक्षुः संस्पर्शं न परिगृह्णाति ।
श्रोत्रसंस्पर्शं न परिगृह्णाति । घ्राण संस्पर्शं न परिगृह्णाति ।
जिह्वासंस्पर्शं न परिगृह्णाति । काय संस्पर्शं न परिगृह्णाति ।
मनः संस्पर्शं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा न परिगृहीततामु-
पादाय । चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । श्रोत्रसंस्पर्शप्र-
त्ययवेदनां न परिगृह्णाति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनां न परि-
गृह्णाति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । काय
संस्पर्शप्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनां न
परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय ।

दृश्यात्संस्पर्शं न परिगृह्णाति । श्रव्यात्संस्पर्शं न परिगृह्णाति ।

* चक्षुःसंस्पर्शं न परिगृह्णाति इति पुलस्तकस्यैव पाठः ।

जो धातुं न परिगृह्णाति । वायु धातुं न परिगृह्णाति ।
 आकाशधातुं न परिगृह्णाति* । विज्ञानधातुं न परिगृह्णाति ।
 सर्वधर्मापरिगृहीततामुपादाय । अविद्यां न परिगृह्णाति ।
 क्लारा न परिगृह्णाति । विज्ञानं न परिगृह्णाति । नामरूपं
 परिगृह्णाति । षडायतनं न परिगृह्णाति । स्वर्गं न परि-
 गृह्णाति । वेदानां न परिगृह्णाति । तृष्णां न परिगृह्णाति ।
 पादानं न परिगृह्णाति । भवं न परिगृह्णाति । जातिं न
 परिगृह्णाति । जरामरणं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परि-
 गृहीततामुपादाय । दानपारमितां न परिगृह्णाति । शीलपार-
 मितां न परिगृह्णाति । चान्तिपारमितां न परिगृह्णाति ।
 र्थपारमितां न परिगृह्णाति । ध्यानपारमितां न परि-
 गृह्णाति । प्रज्ञापारमितां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मापरिगृही-
 तामुपादाय । अध्यात्मशून्यतां न परिगृह्णाति । वहिर्द्वार-
 न्यतां न परिगृह्णाति । अध्यात्मवह्निर्द्वारशून्यतां न परिगृ-
 ह्णाति । शून्यताशून्यतां न परिगृह्णाति । महाशून्यतां न
 परिगृह्णाति । परमार्थशून्यतां न परिगृह्णाति । संस्कृतशून्यतां
 परिगृह्णाति । असंस्कृतशून्यतां न परिगृह्णाति । अत्यन्त-
 न्यतां न परिगृह्णाति । अनवराचशून्यतां न परिगृह्णाति ।
 नवकारशून्यतां न परिगृह्णाति । प्रकृतिशून्यतां न परि-
 गृह्णाति । सर्वधर्मशून्यतां न परिगृह्णाति । स्वप्नशून्यतां न

* स्थानान्तरे आकाशधातोः परं विज्ञानधातोर्निर्देशो दृश्यते । इह तु
 नास्ति । लेखकभ्रमात् पठितमिति प्रतिभाति ।

परिमृच्छति । अनुपलम्भशून्यतां न परिमृच्छति । अभावशून्यतां
 न परिमृच्छति । गभानशून्यतां न परिमृच्छति । अभावप्रभा-
 शून्यतां न परिमृच्छति । सर्वधर्मा परिमृच्छीततामुपादाय ।

सूक्ष्मपञ्चानानि न परिमृच्छति । सर्वधर्मा परिमृच्छीततामु-
 पादाय । मस्यकृपहाणानि न परिमृच्छति । सर्वधर्मा परि-
 मृच्छीततामुपादाय । कर्तृहृपादा न परिमृच्छति । सर्वधर्मा
 परिमृच्छीततामुपादाय । दक्षिणाणि न परिमृच्छति । सर्वध-
 र्मा परिमृच्छीततामुपादाय । ज्ञानानि न परिमृच्छति । सर्व-
 धर्मा परिमृच्छीततामुपादाय । बोधज्ञानानि न परिमृच्छति । सर्व-
 धर्मा परिमृच्छीततामुपादाय । आर्याशास्त्राणि न परिमृच्छति ।
 सर्वधर्मा परिमृच्छीततामुपादाय । आर्यधर्मानि न परिमृच्छे-

न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । चत्वारिवैशार-
 द्यानि न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । तिस्रः
 प्रतिमन्विदो न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय ।
 महाकक्षाणां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय ।
 आवेणिकबुद्धधर्मा न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपा-
 दाय । श्रोतश्रापत्तिफलं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीतता-
 मुपादाय । सङ्घटागामिफलं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय । अनागामिफलं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय । अर्हत्वं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीतता-
 मुपादाय । प्रत्येकबोधिं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मापरिगृहीतता-
 मुपादाय । मार्गाकारजतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय । सर्वाकारजतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परि-
 गृहीततामुपादाय । तथतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय । अवितथतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय । अनन्यतथतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय । धर्मतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीतता-
 मुपादाय । धर्मधातुं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीतता-
 मुपादाय । धर्मस्थितितां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीतता-
 मुपादाय । धर्मनियामतां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परि-
 गृहीततामुपादाय । भूतकोटिं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परि-
 गृहीततामुपादाय ।

परान्तरा परिनिर्वात्यपरिपूर्णैः प्रणिधानैरपरिपूर्णैश्चतुर्भिः

स्रत्युपस्थानैरपरिपूर्णेऽतुर्भिः सम्यक् प्रहाणैरपरिपूर्णेऽतुर्भिः ऋद्धि-
पादैरपरिपूर्णेः पञ्चभिरिन्द्रियैरपरिपूर्णेपञ्चभिर्वलैरपरिपूर्णेः सप्त-
भिर्विषयैरपरिपूर्णेर्नार्याष्टाङ्गमार्गेण । अपरिपूर्णेऽतुर्भिरार्यसत्यै-
रपरिपूर्णेऽतुर्भिधानैरपरिपूर्णेऽतुर्भिप्रमाणैरपरिपूर्णाभिश्चतसृभि-
रारूप्यसमापत्तिरपरिपूर्णेष्टाभिर्विमोचैरपरिपूर्णाभिर्नवानुपूर्व-
विहारसमापत्तिभिरपरिपूर्णेः शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोच-
मुखैरपरिपूर्णाभिरभिज्ञाभिरपरिपूर्णे समाधिभिरपरिपूर्णेधारणी-
मुखैरपरिपूर्णेर्दशभिस्तथागतवलैरपरिपूर्णेऽतुर्भिवैशारद्यैरपरिपूर्णा-
भिश्चतसृभिः प्रतिसंविद्धिरपरिपूर्णेष्टा महाकरणया । अपरिपूर्णे-
रष्टादशभिरावेणिक बुद्धधर्माः ।

तत्कस्य हेतोस्तथा हि तानि प्रणिधानान्यप्रणिधानानि । स्रत्यु-
पस्थानान्य स्रत्युपस्थानानि । सम्यक् प्रहाणान्य सम्यक् प्रहाणानि ।
ऋद्धिपादा अनृद्धिपादाः । इन्द्रियाण्यनिन्द्रियाणि । वलान्यवलानि ।
बोधज्ञान्यबोधज्ञानि । आर्याष्टाङ्गमार्गोऽनार्याष्टाङ्गमार्गः । आर्य-
सत्यान्यनार्यसत्यानि । ध्यानान्यधानानि । अप्रमाणान्यनप्रमाणानि ।
आरूप्यसमापत्तयोऽनारूप्यसमापत्तयः । अष्टोविमोचा अविमोचाः ।
नवानुपूर्वविहार समापत्तयोऽनवानुपूर्वविहार समापत्तयः । शून्य-
तानिमित्ता प्रणिहितविमोचमुखान्य शून्यतानिमित्ता प्रणिहित-
विमोचमुखानि । अभिज्ञाः अनभिज्ञाः । समाधयोऽसमाधयः ।
धारणीमुखान्य धारणीमुखानि । तथागतवलान्य तथागतवलानि ।
वैशारद्यान्य वैशारद्यानि । प्रतिसंविदोऽप्रतिसंविदः । महाक-
रणा अमहाकरणा । आवेणिकबुद्धधर्माः अनावेणिकबुद्धधर्माः ।

द्वयं भगवन् बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता । यद्रूपं न परिगृह्णाति । वेदनां न परिगृह्णाति । संज्ञां न परिगृह्णाति । संस्कारा न परिगृह्णाति । विज्ञानं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । चक्षु न परिगृह्णाति । श्रोत्रं न परिगृह्णाति । घ्राणं न परिगृह्णाति । जिह्वां न परिगृह्णाति । कायं न परिगृह्णाति । मनो न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । रूपं न परिगृह्णाति । शब्दं न परिगृह्णाति । गन्धं न परिगृह्णाति । रसं न परिगृह्णाति । स्पर्शं न परिगृह्णाति । धर्मा न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । चक्षुर्विज्ञानं न परिगृह्णाति । श्रोत्रविज्ञानं न परिगृह्णाति । घ्राणविज्ञानं न परिगृह्णाति । जिह्वाविज्ञानं न परिगृह्णाति । कायविज्ञानं न परिगृह्णाति । मनोविज्ञानं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । चक्षुः संस्पर्शं न परिगृह्णाति । श्रोत्रसंस्पर्शं न परिगृह्णाति । घ्राणसंस्पर्शं न परिगृह्णाति । जिह्वासंस्पर्शं न परिगृह्णाति । कायसंस्पर्शं न परिगृह्णाति । मनःसंस्पर्शं न परिगृह्णाति । सर्वधर्मापरिगृहीततामुपादाय । चक्षुःसंस्पर्शं प्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । श्रोत्रसंस्पर्शं प्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । घ्राणसंस्पर्शं प्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । जिह्वासंस्पर्शं प्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । कायसंस्पर्शं प्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । मनःसंस्पर्शं प्रत्ययवेदनां न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । पृथिवीधातुं न परिगृह्णाति । अग्निधातुं न परिगृह्णाति । तेजोधातुं न परिगृह्णाति । वायुधातुं न परिगृह्णाति । आकाशधातुं न परि-

गृह्णाति । विज्ञानधातुं न परिगृह्णाति । सर्व्वधर्मा परिगृहीतता-
मुपादाय । अविद्यां न परिगृह्णाति । संस्कारा न परिगृह्णाति ।
विज्ञानं न परिगृह्णाति । नामरूपं न परिगृह्णाति । घडाद्यतनं न
परिगृह्णाति । स्पर्शं न परिगृह्णाति । त्पणां न परिगृह्णाति ।
उपादानं न परिगृह्णाति । भवं न परिगृह्णाति । जातिं न परि-
गृह्णाति । जरामरणं न परिगृह्णाति । सर्व्वधर्मा न परिगृहीतता-
मुपादाय ।

दानपारमितां न परिगृह्णाति । शीलपारमितां न परि-
गृह्णाति । वीर्य्यपारमितां न परिगृह्णाति । ध्यानपारमितां न
परिगृह्णाति । प्रज्ञापारमितां न परिगृह्णाति । सर्व्वधर्मा परिगृ-
हीततामुपादाय ।

अध्यात्मशून्यतां न परिगृह्णाति । वहिर्द्वीशून्यतां न परि-
गृह्णाति । अध्यात्म वहिर्द्वीशून्यतां न परिगृह्णाति । शून्यताशून्यतां
न परिगृह्णाति । महाशून्यतां न परिगृह्णाति । परमार्थं शून्यतां न
परिगृह्णाति । संस्कृतशून्यतां न परिगृह्णाति । असंस्कृतशून्यतां न
परिगृह्णाति । अत्यन्तशून्यतां न परिगृह्णाति । अनवरागशून्यतां न
परिगृह्णाति । अनवकारशून्यतां न परिगृह्णाति । प्रकृति शून्यतां
न परिगृह्णाति । सर्व्वधर्माशून्यतां न परिगृह्णाति । स्वल्पशून्यतां
न परिगृह्णाति । अनुपलम्भशून्यतां न परिगृह्णाति । अभावशून्यतां
न परिगृह्णाति । स्वभावशून्यतां न परिगृह्णाति । अभावस्वभाव
शून्यतां न परिगृह्णाति । सर्व्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । क्लृप्त-
पक्षानानि न परिगृह्णाति । मय्यक् प्रक्षानानि न परिगृह्णाति ।

अद्विपादान् न परिगृह्णाति । इन्द्रियाणि न परिगृह्णाति ।
 वलानि न परिगृह्णाति । बोध्यङ्गानि न परिगृह्णाति । आर्याष्टा-
 ङ्गभागं न परिगृह्णाति । ध्यानानि न परिगृह्णाति । अप्रमाणानि
 न परिगृह्णाति । आरूप्यसमापत्तिर्न परिगृह्णाति । अष्टौ विमो-
 चान् न परिगृह्णाति । नवानुपूर्वविहार समापत्तिर्न परिगृ-
 ह्णाति । शून्यतानिमित्ता प्रणिहित विमोचमुखानि न परिगृ-
 ह्णाति । अभिज्ञा न परिगृह्णाति । समाधीन् न परिगृ-
 ह्णाति । धारणीमुखानि न परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीत-
 तामुपादाय ।

दशतथागतवलानि न परिगृह्णाति । चत्वारि वैशारद्यानि न
 परिगृह्णाति । चतस्रः प्रतिमम्बिदो न परिगृह्णाति । महाकरुणां
 न परिगृह्णाति । अष्टादशावेणिकान् बुद्धधर्मा न परिगृह्णाति ।
 सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । श्रोतत्रापत्तिफलं न परिगृ-
 ह्णाति । सकृदागामिफलं न परिगृह्णाति । अनागामिफलं न
 परिगृह्णाति । अर्हत्त्वं न परिगृह्णाति । प्रत्येकबोधिं न परिगृ-
 ह्णाति । मार्गाकारज्ञतां न परिगृह्णाति । रूर्वाकारज्ञतां न
 परिगृह्णाति । सर्वधर्मा परिगृहीततामुपादाय । तपतां न
 परिगृह्णाति । अवितथतां न परिगृह्णाति । अनन्यतथतां न परि-
 गृह्णाति । धर्मातां न परिगृह्णाति । धर्मस्थितितां न परिगृह्णाति ।
 धर्मनियामतां न परिगृह्णाति । भूतकोटिं न परिगृह्णाति । सर्व-
 धर्मा परिगृहीततामुपादाय ।

पुनरपरं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां

चरतैवं व्युपपरीक्षितव्यं । कतमैषा प्रज्ञापारमिता । कस्यैषा प्रज्ञा-
पारमिता । किमेता प्रज्ञापारमिता । केनैषा प्रज्ञापारमिता
इति । स चेत् पुनर्वैाधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चर-
न्नेवमुपनिध्याति । तत् किं यो धर्म्मो न संविद्यतेनोपलभ्यते सा
प्रज्ञापारमितेति स चरति प्रज्ञापारमितायां ।

अथ खल्वायुष्मन् शारदतीपुत्र आयुष्मन्तं सुभृतिमेतदवीक्षत् ।
कतमै आयुष्मन् सुभृते धर्म्मो न संविद्यतेनोपलभ्यते । सुभृतिराह ।
प्रज्ञापारमितायुष्मन्शारदतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । ध्यानपार-
मिता न संविद्यते नोपलभ्यते । वीर्यपारमिता न संविद्यते नोप-
लभ्यते । चान्तिपारमिता न संविद्यते नोपलभ्यते । शीलपारमिता
न संविद्यते नोपलभ्यते । दानपारमिता न संविद्यते नोपलभ्यते ।
अध्यात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्म वहि-
र्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपा-
दाय । परमार्थ शून्यतामुपादाय । संसृतशून्यतामुपादाय । अमंसू-
तशून्यतामुपादाय । अव्यक्त शून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यता-
मुपादाय । अनवकार शून्यतामुपादाय । प्रकृतशून्यतामुपादाय ।
सर्वधर्म शून्यतामुपादाय । स्वलयण शून्यतामुपादाय । अनुपपन्न-
शून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
असाव्यभावशून्यतामुपादाय । रूपमायुष्मन्शारदतीपुत्र न संवि-
द्यते नोपलभ्यते । संज्ञा न संविद्यते नोपलभ्यते । संस्कारा न संवि-
द्यन्ते नोपलभ्यन्ते । विज्ञानं न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्य-
तामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामु-

पादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृत शून्यतामुपादाय ।
अत्यन्त शून्यतामुपादाय । अनवराय शून्यतामुपादाय । अनव-
कार शून्यतामुपादाय । प्रकृति शून्यतामुपादाय । अनुपलभ
शून्यतामुपादाय । अभाव शून्यतामुपादाय । स्वभाव शून्यतामु-
पादाय । अभावस्वभाव शून्यतामुपादाय ।

चतुरायुष्मञ्कारद्वितीयपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । ओत्रं न
संविद्यते नोपलभ्यते । प्राणं न संविद्यते नोपलभ्यते । जिह्वा न
संविद्यते नोपलभ्यते । कायो न संविद्यते नोपलभ्यते । मनो न
संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्म शून्यतामुपादाय । वहिर्द्धा शून्य-
तामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्धा शून्यतामुपादाय । शून्यता शून्य-
तामुपादाय । महा शून्यतामुपादाय । परमार्थ शून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामु-
पादाय । अनवरायशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्य-
तामुपादाय । अनुपलभशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

रूपमायुष्मञ्कारद्वितीयपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । शब्दो न
संविद्यते नोपलभ्यते । गन्धो न संविद्यते नोपलभ्यते । रसो न
संविद्यते नोपलभ्यते । स्पर्शो न संविद्यते नोपलभ्यते । धर्मा न
संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्धाशून्यता
मुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपा-
दाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृत-

शून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चतुर्विज्ञानमायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । श्रोत्रविज्ञानं न संविद्यते नोपलभ्यते । घ्राणविज्ञानं न संविद्यते नोपलभ्यते । जिह्वाविज्ञानं न संविद्यते नोपलभ्यते । कायविज्ञानं न संविद्यते नोपलभ्यते । मनोविज्ञानं न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्वीशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वीशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चतुःसंस्पर्श आयुष्मञ्कारद्वतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । श्रोत्रसंस्पर्शो न संविद्यते नोपलभ्यते । घ्राणसंस्पर्शो न संविद्यते नोपलभ्यते । जिह्वासंस्पर्शो न संविद्यते नोपलभ्यते । कायसंस्पर्शो न संविद्यते नोपलभ्यते । मनः संस्पर्शो न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्वीशून्यतामुपादाय । अध्यात्म-

वह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यता-
मुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय ।
असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशू-
न्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपा-
दाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय ।
अनुपलम्बशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्य-
तामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र न संविद्यते नोपल-
भ्यते । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न संविद्यते नोपलभ्यते । घ्राणसंस्पर्-
शप्रत्ययवेदना न संविद्यते नोपलभ्यते । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना न
संविद्यते नोपलभ्यते । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न संविद्यते नोपलभ्यते ।
मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्य-
तामुपादाय । वह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामु-
पादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । पर-
मार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यता-
मुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय ।
अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्य-
तामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्बशून्यतामुपा-
दाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभाव-
स्वभावशून्यतामुपादाय ।

पृथिवीधातुरायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । अ-
ध्यातु न संविद्यते नोपलभ्यते । तेजोधातुर्न संविद्यते नोपलभ्यते ।

अनपलभ्यताशून्यतासुपादाय । अभावशून्यतासुपादाय । स्वभावशून्य-
तासुपादाय । अभावस्वभावशून्यतासुपादाय ।

दानपारमितासुखान्धारदतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । शीघ्र-
पारमितासुखान्धारदतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यते । दान्तिपारमि-
ता न संविद्यते नोपलभ्यते । वीर्यपारमिता न संविद्यते नोपलभ्यते ।
भानपारमिता न संविद्यते नोपलभ्यते । प्रज्ञापारमिता न संविद्यते
नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्यतासुपादाय । वचिर्द्वाशून्यतासुपादाय ।
अध्यात्मवचिर्द्वाशून्यतासुपादाय । शून्यताशून्यतासुपादाय । महाशू-
न्यतासुपादाय । परमार्थशून्यतासुपादाय । संकृतशून्यतासुपादाय ।
असंस्कृतशून्यतासुपादाय । अत्यन्तशून्यतासुपादाय । अगवराशून्य-
तासुपादाय । अनवकारशून्यतासुपादाय । प्रकृतिशून्यतासुपादाय ।
सर्वधर्मशून्यतासुपादाय । स्वल्पक्षणशून्यतासुपादाय । अनुपलभ्यशू-
न्यतासुपादाय । अभावशून्यतासुपादाय । स्वभावशून्यतासुपादाय ।
अभावस्वभावशून्यतासुपादाय ।

सृत्युपस्थानान्यादुपच्छारदतीपुत्र न संविद्यते नोपलभ्यन्ते । मन्वक्
प्रहाणानि न संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते । षड्विंशतिपादा न संविद्यन्ते
नोपलभ्यन्ते । इन्द्रियाणि न संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते । बलानि न
संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते । बोध्यङ्गानि न संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते ।
आर्याष्टाङ्गमार्गो न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्यतासुपा-
दाय । वचिर्द्वाशून्यतासुपादाय । अध्यात्मवचिर्द्वाशून्यतासुपादाय ।
शून्यताशून्यतासुपादाय । महाशून्यतासुपादाय । परमार्थशून्यता
सुपादाय । संकृतशून्यतासुपादाय । असंस्कृतशून्यतासुपादाय ।

प्रतिबन्धिदो न संविद्यन्ते नो
 संविद्यते नोपलभ्यते । अष्टादशावर्ष
 लभ्यन्ते । अध्यात्मशून्यतामुपादाय
 अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
 शून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामु
 असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तः
 शून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यता
 मुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय
 अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव
 तामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता
 श्रोत आपत्तिफलं न संविद्यते
 न संविद्यते नोपलभ्यते । अनागमि
 अर्हत्त्वं न संविद्यते नोपलभ्यते । प्रत्ये
 मार्गाकारजता न संविद्यते नोपलभ्य
 नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्यतामुपादा
 अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । शू
 शून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता
 दाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अ
 वगाशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्य

तयता आगुहञ्कारद्वितीयोप न संविद्यते नोपलभ्यते । अति-
 तयता न संविद्यते नोपलभ्यते । अनन्यतयता न संविद्यते नोपल-
 भ्यते । धर्मता न संविद्यते नोपलभ्यते । धर्माधातुर्न संविद्यते नोप-
 लभ्यते । धर्मस्थिता न संविद्यते नोपलभ्यते । धर्मनियामता न
 संविद्यते नोपलभ्यते । भूतकोटिर्न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्म-
 शून्यतामुपादाय । वहिर्द्धांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्धांशून्य-
 तामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय ।
 परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यता-
 मुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय ।
 अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्य-
 तामुपादाय । खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादा-
 य । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभाव-
 स्वभावशून्यतामुपादाय ।

श्रोत आपत्योषायुशञ्कारद्वितीयोप न संविद्यते नोपलभ्यते ।
 सहदागामिनो न संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते । अनागामिनो न संवि-
 द्यन्ते नोपलभ्यन्ते । अर्हन्तो न संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते । प्रत्येकबुद्धो
 न संविद्यते नोपलभ्यते । बोधिसत्त्वोपि न संविद्यते नोपलभ्यते ।
 बुद्धोषायुशञ्कारद्वितीयोप न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मशून्य-
 तामुपादाय । वहिर्द्धांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्धांशून्यतामु-
 पादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । पर-
 मार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामु-
 पादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।

रतिशून्यतासुपादाय । सर्वधर्मशून्यतासुपादाय । स्वभावशून्य-
तासुपादाय । अनुपलब्धशून्यतासुपादाय । स्वभावशून्यतासुपादाय ।
अभावशून्यतासुपादाय ।

अध्यात्मशून्यताऽध्यात्मव्यतिरिक्तशून्यतासुपादाय । न संविद्यते नोपलभ्यते ।
अध्यात्मशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । वरिद्धांशशून्यतापि न संवि-
द्यते नोपलभ्यते । वरिद्धांशशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । अध्यात्म-
वरिद्धांशशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते । अध्यात्मवरिद्धांशशून्यता-
नुपलब्धितासुपादाय । शून्यताशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते ।
शून्यताशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । मद्याशून्यतापि न संविद्यते
नोपलभ्यते । मद्याशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । परमार्थशून्यतापि
न संविद्यते नोपलभ्यते । परमार्थशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । संज्ञा-
शून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते । संज्ञाशून्यतानुपलब्धितासु-
पादाय । असंज्ञाशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते । असंज्ञाशून्य-
ताऽनुपलब्धितासुपादाय । अत्यन्तशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते ।
अत्यन्तशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । अनवरागशून्यतापि न संवि-
द्यते नोपलभ्यते । अनवरागशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । अनव-
कारशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते । अनवकारशून्यताऽनुपल-
ब्धितासुपादाय । प्रकृतिशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते । प्रकृ-
तिशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । सर्वधर्मशून्यतापि न संविद्यते
नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यताऽनुपलब्धितासुपादाय । स्वलक्षणशून्य-
तापि न संविद्यते नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतानुपलब्धितासुपा-
दाय । अनुपलब्धशून्यतापि न संविद्यते नोपलभ्यते । अनुपलब्धशू-

चक्षुरायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र विरहित चक्षुः स्वभावेन तद्वोधिमत्त्वो-
महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । श्रोत्रं
विरहितं श्रोत्रस्वभावेन तद्वोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति । घ्राणं विरहितं घ्राणस्वभावेन तद्वो-
धिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
जिज्ञासुविरहिता जिज्ञासुस्वभावेन तां बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । कायोविरहितः कायस्वभा-
वेन तं बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां यथाभूतं प्रजानाति ।
मनोविरहितं मनः स्वभावेन तद्वोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

रूपमायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र विरहितं रूपस्वभावेन तद्वोधिमत्त्वो-
महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । शब्दो-
विरहितः शब्दस्वभावेन तं बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति । गन्धोविरहितः गन्धस्वभावेन तं
बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
रसोविरहिता रसस्वभावेन तद्वोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति । स्पर्शोविरहितः स्पर्शस्वभावेन तद्वो-
धिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
धर्माविरहिता धर्मस्वभावेन तद्वोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमिता-
यां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

चतुर्विंशानमायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र विरहितं चतुर्विंशान स्वभा-
वेन तद्वोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजा-

जाति । श्रोत्रविज्ञानं विरहितं श्रोत्रविज्ञानस्वभावेन तद्वोधिसत्वो
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । आर्यावि-
ज्ञानं विरहितं प्राणविज्ञानस्वभावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञा-
पारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । जिह्वाविज्ञानं विरहितं
जिह्वाविज्ञानस्वभावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति । कायविज्ञानं विरहितं कायविज्ञान-
स्वभावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
प्रजानाति । मनोविज्ञानं विरहितं मनोविज्ञानस्वभावेन तद्वो-
धिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

चक्षुःसंस्पर्शं आयुष्मञ्छारद्वतीपुत्र विरहितश्चक्षुः संस्पर्शस्वभा-
वेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
प्रजानाति । श्रोत्रसंस्पर्शो विरहितः श्रोत्रसंस्पर्शस्वभावेन तद्वोधिसत्वो-
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । घ्राणसंस्-
र्शो विरहितो घ्राणसंस्पर्शस्वभावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । जिह्वासंस्पर्शो विरहितो जि-
ह्वासंस्पर्शस्वभावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
यथाभूतं प्रजानाति । कायसंस्पर्शो विरहितः कायसंस्पर्शस्वभावेन
तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
मनः संस्पर्शो विरहितो मनः संस्पर्शस्वभावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः
प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनास्व-
भावेन तद्वोधिसत्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं

प्रजानाति । ओ३संस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता ओ३संस्पर्शप्रत्ययवेदना
 स्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
 प्रजानाति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवे-
 दनास्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता जिह्वासं-
 स्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् यथाभूतं प्रजानाति । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता काय-
 संस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् यथाभूतं प्रजानाति । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना विरहिता
 मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

पृथिवीधातुरायुष्मङ्कारद्वतीपुत्र विरहितः पृथिवीधातुस्वभा-
 वेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजा-
 नाति । अग्नात्त्विर्वरहितोऽग्नात्स्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । तेजोधातुर्विरहि-
 तलोशोधातुस्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति । वायुधातुर्विरहितो वायुधातुस्वभावेन तद्दो-
 धिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 आकाशधातुर्विरहित आकाशधातुस्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । विज्ञानधातुर्विर-
 हितो विज्ञानधातुस्वभावेन तद्दोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमिता-
 यां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

अविज्ञा आयुष्मञ्कारद्वतीपुत्र विरहिताऽविज्ञास्वभावेन तद्वो-
 धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 संस्काराविरहिताः संस्कारस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापा-
 रमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । विज्ञानं विरहितं विज्ञा-
 नस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
 प्रजानाति । नामरूपं विरहितं नाम रूपस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वो-
 महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । षडायतनं
 विरहितं षडायतनस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् यथाभूतं प्रजानाति । तृष्णाविरहिता तृष्णास्वभावेन तद्वोद्धि-
 सत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 उपादानं विरहितमुपादानस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । भवोविरहितो भवस्वभा-
 वेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजा-
 नाति । जातिर्विरहिता जातिस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । जरामरणं विरहितं
 जरामरणस्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति ।

दानपारमितायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र विरहिता दानपारमितास्वभावेन
 तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 शीलपारमिता विरहिता शीलपारमितास्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोम-
 हामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । चान्ति-
 पारमिताविरहिता चान्तिपारमितास्वभावेन तद्वोद्धिसत्त्वोमहामत्त्वः

प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । वीर्यपारमिता
विरहिता वीर्यपारमितास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापा-
रमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । ध्यानपारमिता विरहिता
ध्यानपारमितास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति । प्रज्ञापारमिता विरहिता प्रज्ञापार-
मितास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
यथाभूतं प्रजानाति ।

अध्यात्मशून्यतायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र विरहिताऽध्यात्मशून्यतास्वभा-
वेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
प्रजानाति । वहिर्द्धाशून्यताविरहिता वहिर्द्धाशून्यतास्वभावेन तद्बो-
धिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यताविरहिता अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतास्वभावेन
तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
शून्यताशून्यताविरहिता शून्यताशून्यतास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । महाशून्यता-
विरहिता महाशून्यतास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । परमार्थशून्यताविरहिता
परमार्थशून्यतास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यथाभूतं प्रजानाति । संसृतशून्यताविरहिता संसृतशून्यता-
स्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
प्रजानाति । असंसृतशून्यताविरहिताऽसंसृतशून्यतास्वभावेन तद्बो-
धिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

विमोक्षमुद्यानि विरहितानि शृण्वन्तानिमित्ताप्रणिहितविमोक्ष-
 मुखस्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथा-
 भूतं प्रजानाति । अभिज्ञाविरहिता अभिज्ञास्वभावेन तद्बोधि-
 मत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 समाधयोविरहिताः समाधिस्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । धारणीमुखानि विर-
 हितानि धारणीमुखस्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

दशतथागतवत्तान्यायुष्मच्छारद्वतीपुत्र विरहितानि दशतथाग-
 तवत्स्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति । चत्वारि वैशारद्यानि विरहितानि वैशारद्य-
 स्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
 प्रजानाति । चतस्रः प्रतिमस्वदोविरहिताः प्रतिमस्वित्स्वभावेन तद्बो-
 धिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 महामैत्रीविरहिता महामैत्रीस्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । महाकरुणाविरहिता
 महाकरुणास्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति । अष्टादशावेणिकबुद्धधर्माविरहिता आवेणिक
 बुद्धधर्मस्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति ।

श्रोत आपत्तिफलमायुष्मच्छारद्वतीपुत्र विरहितं श्रोत आप-
 त्तिफलस्वभावेन तद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्

यथाभूतं प्रजानाति । मरुदागामिफलं विरहितं मरुदागामिफल-
 स्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
 प्रजानाति । अनागामिफलं विरहितमनागामिफलस्वभावेन तद्दो-
 धिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 अर्हत्त्वं विरहितमर्हत्त्वस्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । प्रत्येकबोधिविर्विरहिता प्रत्येक-
 बोधिस्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यथाभूतं प्रजानाति । मार्गाकारजताविरहिता मार्गाकारजता-
 स्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं
 प्रजानाति । सर्वकारजताविरहिता सर्वकारजतास्वभावेन तद्दो-
 धिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

तथता आयुष्मञ्छारद्वतौपुत्र विरहिता तथतास्वभावेन तद्दो-
 धिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।
 अवितथताविरहिता अवितथतास्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । अनन्यतथताविर-
 हिता अनन्यतथतास्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् यथाभूतं प्रजानाति । धर्मताविरहिता धर्मतास्वभावेन
 तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजा-
 नाति । धर्मधातुर्विरहितो धर्मधातुस्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । धर्मनियामता विर-
 हिता धर्मनियामतास्वभावेन तद्दोधिसत्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति । भूतकोटिविर्विरहिता भूतकोटि

स्वभावेन तद्वोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथाभूतं प्रजानाति ।

अनेनायुष्मच्छारदतीपुत्र कारणेनाविरहितो बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वः प्रज्ञापारमितायावेदितव्यः । आह । कथं पुनरायुष्मन् सुभूते
रूपस्य स्वभावः । कथं वेदनायाः स्वभावः । कथं संज्ञायाः स्वभावः ।
कथं संस्कारायां स्वभावः । कथं विज्ञानस्य स्वभावः । कथं चक्षुः
स्वभावः । कथं श्रोत्रस्य स्वभावः । कथं घ्राणस्य स्वभावः । कथं
जिह्वायाः स्वभावः । कथं कायस्य स्वभावः । कथं मनसः स्वभावः ।
कथं रूपस्य स्वभावः । कथं शब्दस्य स्वभावः । कथं गन्धस्य
स्वभावः । कथं रसस्य स्वभावः । कथं स्पर्शस्य स्वभावः । कथं
धर्माणां स्वभावः । कथं चक्षुर्विज्ञानस्य स्वभावः । कथं श्रोत्रविज्ञा-
नस्य स्वभावः । कथं घ्राणविज्ञानस्य स्वभावः । कथं जिह्वाविज्ञानस्य
स्वभावः । कथं कायविज्ञानस्य स्वभावः । कथं मनोविज्ञानस्य
स्वभावः । कथं चक्षुः संस्पर्शस्य स्वभावः । कथं श्रोत्रसंस्पर्शस्य
स्वभावः । कथं घ्राणसंस्पर्शस्य स्वभावः । कथं जिह्वासंस्पर्शस्य स्वभावः ।
कथं कायसंस्पर्शस्य स्वभावः । कथं मनः संस्पर्शस्य स्वभावः । कथं
चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः । कथं श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेद-
नायाः स्वभावः । कथं घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः । कथं
जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः । कथं कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः
स्वभावः । कथं मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः ।

कथं पृथिवीधातोः स्वभावः । कथं जलधातोः स्वभावः । कथं
तेजोधातोः स्वभावः । कथं वायुधातोः स्वभावः । कथं आकाशधातोः

स्वभावः । कथं विज्ञानघातोः स्वभावः । कथमविद्यायाः स्वभावः ।
 कथं संस्काराणां स्वभावः । कथं विज्ञानस्य स्वभावः । कथं नाम-
 रूपस्य स्वभावः । कथं षडायतनस्य स्वभावः । कथं सर्गस्य स्वभा-
 वः । कथं देवतायाः स्वभावः । कथं तृष्णायाः स्वभावः । कथमु-
 पादानस्य स्वभावः । कथं भवस्य स्वभावः । कथं जातेः स्वभावः ।
 कथं जरामरणस्य स्वभावः ।

कथं दानपारमितायाः स्वभावः । कथं शीलपारमितायाः
 स्वभावः । कथं चान्तिपारमितायाः स्वभावः । कथं वीर्यपारमि-
 तायाः स्वभावः । कथं ध्यानपारमितायाः स्वभावः । कथं प्रज्ञापार-
 मितायाः स्वभावः ।

कथमध्यात्मशून्यतायाः स्वभावः । कथं वहिर्दृशिशून्यतायाः
 स्वभावः । कथमध्यात्मवहिर्दृशिशून्यतायाः स्वभावः । कथं शून्यता-
 शून्यतायाः स्वभावः । कथं महाशून्यतायाः स्वभावः । कथं पर-
 मार्थशून्यतायाः स्वभावः । कथं संसृतशून्यतायाः स्वभावः । कथम-
 संसृतशून्यतायाः स्वभावः । कथमत्यन्तशून्यतायाः स्वभावः । कथ-
 मनवरागशून्यतायाः स्वभावः । कथमनवकारशून्यतायाः स्वभावः ।
 कथं प्रकृतिशून्यतायाः स्वभावः । कथं सर्वधर्मशून्यतायाः स्वभावः ।
 कथं स्वलक्षणशून्यतायाः स्वभावः । कथमनुपलभशून्यतायाः स्वभा-
 वः । कथमभावशून्यतायाः स्वभावः । कथं स्वभावशून्यतायाः
 स्वभावः । कथमभावस्वभाव शून्यतायाः स्वभावः । कथं कृत्युप-
 खानानां स्वभावः । कथं सम्यक्प्रमाणानां स्वभावः । कथमृद्धिपा-
 दानां स्वभावः । कथमिन्द्रियाणां स्वभावः । कथं वनानां स्वभावः ।

कथं बोध्यङ्गनां स्वभावः । कथमार्याष्टाङ्गमार्गस्य स्वभावः । कथ-
 मार्यसत्यानां स्वभावः । कथं ध्यानानां स्वभावः । कथमप्रमाणानां
 स्वभावः । कथमारूप्यममापत्तीनां स्वभावः । कथं विमोक्षाणां
 स्वभावः । कथं नवानुपूर्वविहारसमापत्तीनां स्वभावः । कथं
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षसुखानां स्वभावः । कथमभिज्ञानां
 स्वभावः । कथं सनाधीनां स्वभावः । कथं धारणीमुखानां स्वभावः ।
 कथं दृशतथागतवलानां स्वभावः । कथं वैशारद्यानां स्वभावः । कथं
 प्रतिमस्विदां स्वभावः । कथं महामैत्र्याः स्वभावः । कथं महाकरु-
 णायाः स्वभावः । कथमावेणिकबुद्धधर्माणां स्वभावः । कथं श्रौत
 आपत्तिफलस्य स्वभावः । कथं मरुद्रागामिफलस्य स्वभावः ।
 कथमनागामिफलस्य स्वभावः । कथमर्हत्त्वस्य स्वभावः । कथं
 प्रत्येकबोधेः स्वभावः । कथं मार्गाकारज्ञतायाः स्वभावः । कथं
 सर्वकारज्ञतायाः स्वभावः । कथं तथतायाः स्वभावः । कथमवि-
 तयतायाः स्वभावः । कथमनन्तयतायाः स्वभावः । कथं धर्मतायाः
 स्वभावः । कथं धर्मधातोः स्वभावः । कथं धर्मस्थितायाः स्वभावः ।
 कथं धर्मनियामतायाः स्वभावः । कथं भृतकोटेः स्वभावः ।

सुभृतिराह । अभाव आद्युपलक्षणद्वतीपुत्र रूपस्य स्वभावः ।
 अभावोविदनायाः स्वभावः । अभावः संज्ञायाः स्वभावः । अभावः
 संस्काराणां स्वभावः । अभावोविज्ञानस्य स्वभावः । अभावश्चक्षुष-
 स्वभावः । अभावः श्रोत्रस्य स्वभावः । अभावो घ्राणस्य स्वभावः ।
 अभावो जिह्वायाः स्वभावः । अभावः कायस्य स्वभावः । अभावो-
 रसस्य स्वभावः । अभावो रस्यस्य स्वभावः । अभावः शब्दस्य स्वभावः ।

अभावो गन्धस्य स्वभावः । अभावो रसस्य स्वभावः । अभावः स्पर्शस्य
 स्वभावः । अभावो धर्माणाम् स्वभावः । अभावश्चक्षुर्विज्ञानस्य स्वभावः ।
 अभावः श्रोत्रविज्ञानस्य स्वभावः । अभावो घ्राणविज्ञानस्य स्वभावः ।
 अभावो जिह्वाविज्ञानस्य स्वभावः । अभावः कायविज्ञानस्य स्वभावः ।
 अभावो मनोविज्ञानस्य स्वभावः । अभावश्चक्षुः संस्पर्शस्य स्वभावः ।
 अभावः श्रोत्रसंस्पर्शस्य स्वभावः । अभावो घ्राणसंस्पर्शस्य स्वभावः ।
 अभावो जिह्वासंस्पर्शस्य स्वभावः । अभावः कायसंस्पर्शस्य स्वभावः ।
 अभावो मनःसंस्पर्शस्य स्वभावः । अभावश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः
 स्वभावः । अभावः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः । अभावो-
 घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः । अभावो जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेद-
 नायाः स्वभावः । अभावः कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः ।
 अभावो मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स्वभावः । अभावः पृथिवीधातोः
 स्वभावः । अभावोऽग्नाधातोः स्वभावः । अभावस्तेजोधातोः स्वभावः ।
 अभावो वायुधातोः स्वभावः । अभाव आकाशधातोः स्वभावः ।
 अभावो विज्ञानधातोः स्वभावः । अभावोऽविद्यायाः स्वभावः । अभावः
 संस्काराणां स्वभावः । अभावो विज्ञानस्य स्वभावः । अभावो नामरू-
 पस्य स्वभावः । अभावः षडायतनस्य स्वभावः । अभावः स्पर्शस्य
 स्वभावः । अभावो वेदनायाः स्वभावः । अभावस्तृष्णायाः स्वभावः ।
 अभाव उपादानस्य स्वभावः । अभावो भवस्य स्वभावः । अभावो जातेः
 स्वभावः । अभावो जरामरणस्य स्वभावः ।

अभावोदानपारमितायाः स्वभावः । अभावः शीलपारमितायाः
 स्वभावः । अभावः चान्तिपारमितायाः स्वभावः । अभावो वीर्यपार-

अभावस्तथागतवलानां स्वभावः । अभावोवैशारद्यानां स्वभावः ।
 अभावः प्रतिसम्बिदां स्वभावः । अभावोमहामैत्र्याः स्वभावः ।
 अभावोमहाकरुणायाः स्वभावः । अभावोऽष्टादशावेणिकबुद्धधर्माणां
 स्वभावः । अभावः श्रोत आपत्तिफलस्य स्वभावः । अभावः सकदा-
 गामिफलस्य स्वभावः । अभावोऽनागामिफलस्य स्वभावः । अभावो-
 ऽर्हत्वस्य स्वभावः । अभावः प्रत्येकबोधेः स्वभावः ।

अभावोमार्गाकारज्ञतायाः स्वभावः । अभावः सर्वाकारज्ञतायाः
 स्वभावः । अभावस्तथतायाः स्वभावः । अभावोऽवितथतायाः स्वभावः ।
 अभावोऽनन्यतथतायाः स्वभावः । अभावोधर्मातायाः स्वभावः । अभा-
 वोधर्मधातोः स्वभावः । अभावोधर्मस्थितितायाः स्वभावः । अभा-
 वोधर्मनियामतायाः स्वभावः । अभावोभूतकोटेः स्वभावः ।

अनेनायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पर्यायेणैव वेदितव्यः । यथारूपं
 विरहितं रूपस्वभावेन । वेदनाविरहिता वेदनास्वभावेन । संज्ञा-
 विरहिता संज्ञास्वभावेन । संस्काराविरहिताः संस्कारस्वभावेन ।
 विज्ञानं विरहितं विज्ञानस्वभावेन । चक्षुर्विरहितं चक्षुःस्वभावेन ।
 श्रोत्रं विरहितं श्रोत्रस्वभावेन । घ्राणं विरहितं घ्राणस्वभावेन ।
 जिह्वाविरहितं जिह्वास्वभावेन । कायोविरहितः कायस्वभावेन ।
 मनोविरहितः मनःस्वभावेन । रूपं विरहितं रूपस्वभावेन । शब्दो-
 विरहितः शब्दस्वभावेन । गन्धोविरहितो गन्धस्वभावेन । रसोवि-
 रहितो रसस्वभावेन । स्पर्शोविरहितः स्पर्शस्वभावेन । धर्माविर-
 हिताः धर्मास्वभावेन । चक्षुर्विज्ञानं विरहितं चक्षुर्विज्ञानस्वभावेन ।
 श्रोत्रविज्ञानं विरहितं श्रोत्रविज्ञानस्वभावेन । घ्राणविज्ञानं विर-

हितं प्राणविज्ञानस्वभावेन । जिज्ञाविज्ञानं विरहितं जिज्ञाविज्ञानस्वभावेन । कायविज्ञानं विरहितं कायविज्ञानस्वभावेन । मनोविज्ञानं विरहितं मनोविज्ञानस्वभावेन । चक्षुःसंस्पर्शोविरहितश्चक्षुःसंस्पर्शस्वभावेन । श्रोत्रसंस्पर्शोविरहितः श्रोत्रसंस्पर्शस्वभावेन । घ्राणसंस्पर्शोविरहितो घ्राणसंस्पर्शस्वभावेन । जिज्ञासंस्पर्शोविरहितो जिज्ञासंस्पर्शस्वभावेन । कायसंस्पर्शोविरहितः कायसंस्पर्शस्वभावेन । मनः संस्पर्शोविरहितो मनः संस्पर्शस्वभावेन । चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन । जिज्ञासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता जिज्ञासंस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वभावेन । पृथिवीधातुर्विरहितः पृथिवीधातुस्वभावेन । अध्यातुर्विरहितोऽध्यातुस्वभावेन । तेजोधातुर्विरहितस्तेजोधातुस्वभावेन । वायुधातुर्विरहितो वायुधातुस्वभावेन । आकाशधातुर्विरहित आकाशधातुस्वभावेन । विज्ञानधातुर्विरहितो विज्ञानधातुस्वभावेन । अविद्याविरहिताऽविद्यास्वभावेन । संस्काराविरहिताः संस्कारस्वभावेन । विज्ञानं विरहितं विज्ञानस्वभावेन । नामरूपं विरहितं नामरूपस्वभावेन । षडायतनं विरहितं षडायतनस्वभावेन । स्पर्शोविरहितःस्पर्शस्वभावेन । वेदनाविरहिता वेदनास्वभावेन । दृष्ट्याविरहिता दृष्ट्यास्वभावेन । उपादानं विरहितमुदानस्वभावेन । भवोविरहितो भवस्व-

भावेन । जातिर्विरहिता जातिस्वभावेन । जरामरणं विरहितं
जरामरणस्वभावेन ।

दानपारमिताविरहिता दानपारमितास्वभावेन । शीलपारमि-
ताविरहिता शीलपारमितास्वभावेन । चान्तिपारमिताविरहिता
चान्तिपारमितास्वभावेन । वीर्यपारमिताविरहिता वीर्यपारमिता
स्वभावेन । ध्यानपारमिताविरहिता ध्यानपारमितास्वभावेन । प्रज्ञा-
पारमिताविरहिता प्रज्ञापारमितास्वभावेन ।

अध्यात्मशून्यताविरहिता अध्यात्मशून्यतास्वभावेन । वहिर्द्धा-
शून्यताविरहिता वहिर्द्धाशून्यतास्वभावेन । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यता-
विरहिता अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतास्वभावेन । शून्यताशून्यताविरहिता
शून्यताशून्यतास्वभावेन । महाशून्यताविरहिता महाशून्यतास्वभा-
वेन । परमार्थशून्यताविरहिता परमार्थशून्यतास्वभावेन । संस्कृत-
शून्यताविरहिता संस्कृतशून्यतास्वभावेन । असंस्कृतशून्यताविरहिता
असंस्कृतशून्यतास्वभावेन । अत्यन्तशून्यताविरहिता अत्यन्तशून्यता-
स्वभावेन । अनवरागशून्यताविरहिता अनवरागशून्यतास्वभावेन ।
अनवकारशून्यताविरहिता अनवकारशून्यतास्वभावेन । प्रकृतिशू-
न्यताविरहिता प्रकृतिशून्यतास्वभावेन । गर्वधर्मशून्यताविरहिता
गर्वधर्मशून्यतास्वभावेन । स्वल्पणशून्यताविरहिता स्वल्पणशून्यता-
स्वभावेन । अनुपलम्भशून्यताविरहिता अनुपलम्भशून्यतास्वभावेन ।
अभावशून्यताविरहिता अभावशून्यतास्वभावेन । स्वभावशून्यताविर-
हिता स्वभावशून्यतास्वभावेन । अभावस्वभावशून्यताविरहिता
अभावस्वभावशून्यतास्वभावेन ।

मृत्युपञ्चानानि विरहितानि मृत्युपञ्चानस्वभावेन । मृत्यु-
 प्रदाणानि विरहितानि मृत्युप्रदाणस्वभावेन । दर्शयिष्याद्विरहि-
 ताः चक्षुष्यादस्वभावेन । दर्शयिष्याण विरहितानि दर्शयिष्यस्वभा-
 वेन । बन्धानि विरहितानि बन्धस्वभावेन । बोध्यज्ञानि विरहि-
 तानि बोध्यज्ञानस्वभावेन । आर्याष्टाङ्गमार्गोविरहित आर्याष्टाङ्ग-
 मार्गस्वभावेन । आर्यमत्यानि विरहितान्यार्यमत्यस्वभावेन ।
 ध्यानानि विरहितानि ध्यानस्वभावेन । अप्रमाणानि विरहितान्य-
 प्रमाणस्वभावेन । आरूप्यनमापत्तयोविरहिता आरूप्यनमापत्ति-
 स्वभावेन । अष्टविमोचाविरहिता अष्टविमोचस्वभावेन । अनुपूर्व-
 विहारममापत्तयो विरहिता अनुपूर्वविहारममापत्तिस्वभावेन ।
 शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि विरहितानि शून्यता-
 मित्ताप्रणिहितविमोचमुखस्वभावेन । समाधयोविरहिताः समाधि-
 स्वभावेन । धारणीमुखानि विरहितानि धारणीमुखस्वभावेन ।
 तथागतवलानि विरहितानि तथागतवलस्वभावेन । वैशारद्यानि
 विरहितानि वैशारद्यस्वभावेन । प्रतिमम्बदोविरहिताः प्रतिमम्बित्
 स्वभावेन । महामैत्रीविरहिता महामैत्रीस्वभावेन । महाकरुणा-
 विरहिता महाकरुणास्वभावेन । आवेणिकबुद्धधर्माविरहिता
 आवेणिकबुद्धधर्मस्वभावेन । श्रोत आपत्तिफलं विरहितं श्रोत आप-
 त्तिफलस्वभावेन । सकृदागामिफलं विरहितं सकृदागामिफलस्वभा-
 वेन । अनागामिफलं विरहितमनागामि फलस्वभावेन । अर्हत्त्वं
 विरहितमर्हत्त्वस्वभावेन । प्रत्येकबोधिर्विरहिता प्रत्येकबोधस्वभावेन ।
 मार्गाकारज्ञताविरहिता मार्गाकारज्ञतास्वभावेन । सर्वाकारज्ञता-

विरहिता मर्वाकारज्ञतास्वभावेन । तथताविरहिता तथतास्वभावेन ।
 अविनयताविरहिता अविनयतास्वभावेन । अनन्यतथताविरहिता
 अनन्यतथतास्वभावेन । धर्माताविरहिता धर्मातास्वभावेन । धर्मधातु-
 विरहितो धर्मधातुस्वभावेन । धर्माभ्यन्तित्तविरहिता धर्माभ्यन्ति-
 तास्वभावेन । धर्मानिद्यामताविरहिता धर्मानिद्यामतास्वभावेन ।
 भूतकोटिविरहिता भूतकोटिस्वभावेन ।

पुनरपरमायुष्मन्कारदतीपुत्र रूपं विरहित रूपलक्षणम् । वेद-
 नाविरहिता वेदनानलक्षणम् । संज्ञाविरहिता संज्ञानलक्षणम् । संस्कारा-
 राविरहिताः संस्कारानलक्षणम् । विज्ञानं विरहितं विज्ञानानलक्षणम् ।
 चक्षुर्विरहितं चक्षुर्नलक्षणम् । श्रोत्रं विरहितं श्रोत्रनलक्षणम् । घ्राणं
 विरहितं घ्राणनलक्षणम् । जिज्ञाविरहिता जिज्ञानलक्षणम् । काथोवि-
 रहितः काथनलक्षणम् । मनोविरहितं मनोभलक्षणम् । रूपं विरहितं
 रूपनलक्षणम् । शब्दोविरहितः शब्दनलक्षणम् । मनोविरहितो मनो-
 नलक्षणम् । रसोविरहितो रसनलक्षणम् । स्पर्शोविरहितः स्पर्शनलक्षणम् ।
 धर्मोविरहिता धर्मनलक्षणम् । चक्षुर्विज्ञानं विरहितं चक्षुर्विज्ञान-
 नलक्षणम् । श्रोत्रविज्ञानं विरहितं श्रोत्रविज्ञाननलक्षणम् । घ्राणवि-
 ज्ञानं विरहितं घ्राणविज्ञाननलक्षणम् । जिज्ञाविज्ञानं विरहितं जिज्ञा-
 विज्ञाननलक्षणम् । काथविज्ञानं विरहितं काथविज्ञाननलक्षणम् ।
 मनोविज्ञानं विरहितं मनोविज्ञाननलक्षणम् । चक्षुर्विज्ञानं विरहितं चक्षु-
 र्विज्ञाननलक्षणम् । श्रोत्रविज्ञानं विरहितं श्रोत्रविज्ञाननलक्षणम् । घ्राण-
 विज्ञानं विरहितं घ्राणविज्ञाननलक्षणम् । जिज्ञाविज्ञानं विरहितं जिज्ञा-
 विज्ञाननलक्षणम् । काथविज्ञानं विरहितं काथविज्ञाननलक्षणम् । मनो-
 विज्ञानं विरहितं मनोविज्ञाननलक्षणम् । रसविज्ञानं विरहितं रसविज्ञान-
 नलक्षणम् । स्पर्शविज्ञानं विरहितं स्पर्शविज्ञाननलक्षणम् । धर्म-
 विज्ञानं विरहितं धर्मविज्ञाननलक्षणम् ।

संस्पर्शविरहितो मनःसंस्पर्शलक्षणेन । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहि-
ता चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनालक्षणेन । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता
श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनालक्षणेन । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता
घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनालक्षणेन । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता
जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनालक्षणेन । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता
कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनालक्षणेन । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविरहिता
मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनालक्षणेन ।

पृथिवीधातुर्विरहितः पृथिवीधातुलक्षणेन । अध्यातुर्विरहितो-
ऽध्यातुलक्षणेन । तेजोधातुर्विरहितस्तेजोधातुलक्षणेन । वायुधातुर्वि-
रहितो वायुधातुलक्षणेन । आकाशधातुर्विरहित आकाशधातुलक्ष-
णेन । विज्ञानधातुर्विरहितो विज्ञानधातुलक्षणेन । अविद्याविरहिता
अविद्यालक्षणेन । संस्काराविरहिताः संस्कारलक्षणेन । विज्ञानं
विरहितं विज्ञानलक्षणेन । नामरूपं विरहितं नामरूपलक्षणेन ।
पड़ायतनं विरहितं पड़ायतनलक्षणेन । स्पर्शोविरहितः स्पर्शलक्षणेन ।
वेदनाविरहिता वेदनालक्षणेन । तृष्णाविरहिता तृष्णालक्षणेन ।
उपादानं विरहितमुपादानलक्षणेन । भवोविरहितो भवलक्षणेन ।
जातिर्विरहिता जातिलक्षणेन । जरामरणं विरहितं जरामरणलक्षणेन ।

दानपारमिताविरहिता दानपारमितालक्षणेन । शौचपारमि-
ता शौचलक्षणेन । शान्तिपारमिताविरहिता
शान्तिलक्षणेन । वीर्यपारमिताविरहिता वीर्यपारमिता-
लक्षणेन । ध्यानपारमिताविरहिता ध्यानपारमितालक्षणेन । प्रज्ञा-
विरहिता प्रज्ञापारमितालक्षणेन ।

Pāṇḍinawati, Fasc. 1-4 @ 2/	Rs. 8
Pariṣiṣṭa Parāṇ, (Text) Fasc. 1-5 @ 1/6/ each	1
Prākṛita-Paiṅgalam, Fasc. 1-7 @ 1/6/ each	2
Prithivirāj Rāsa, (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ 1/6/ each	1
Ditto (English) Part II, Fasc. 1	0
Prākṛita Lakṣaṇam, (Text) Fasc. 1	1
Parācāra Smṛti, (Text) Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ 1/6/ each	7
Parācāra, Institutes of (English)	0
Prabandhacintāmaṇi (English) Fasc. 1-3 @ 1/12/ each	2
*Sāma Vēda Saṁhitā, (Text) Vols. I, Fasc. 5-10; II, 1-6; III, 1-7; IV, 1-6; V, 1-8, @ 1/6/ each Fasc.	12
Sāṅkhyā Sūtra Vṛtti, (Text) Fasc. 1-4 @ 1/6/ each	1
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ 1/12/ each	2
Sraddha Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-5	1
Sūcruta Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ 1/12	0
*Taittereya Saṁhitā, (Text) Fasc. 14-45 @ 1/6/ each	12
Tāṇḍya Brāhmaṇa, (Text) Fasc. 1-19 @ 1/6/ each	7
Trantra Vartika (English) Fasc. 1-2 @ 1/12/	1
Tattva Cintāmaṇi, (Text) Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 2-10, Vol. III, Fasc. 1-2, Vol. IV, Fasc. 1, Vol. V, Fasc. 1-6, Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ 1/6/ each	14
Tattvarthadhigama Sūtram, Fasc. 1	0
Trikūṇḍa-Māṇḍanam, (Text) Fasc. 1-3 @ 1/6/	1
Tulsi Sat'sai (Text) Fasc. 1-5 @ 1/6/ each	1
Upamita-bhava-prapūca-kathā (Text) Fasc. 1-6 @ 1/6/ each	2
Uvāsagadāsuo, (Text and English) Fasc. 1-6 @ 1/12/	4
Vallala Carita, Fasc. 1	0
Vārāha Purāna, (Text) Fasc. 1-14 @ 1/6/ each	7
Vāra Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-6 @ 1/6/	2
*Vāya Purāna, (Text) Vol. I, Fasc. 2-6; Vol. II, Fasc. 1-7, @ 1/6/ each	4
Vidhano Parigata Fasc. 1-4	1
Vieṇu Smṛti, Text Fasc. 1-2 @ 1/6/ each	0
Vivādaratnākara, Text Fasc. 1-7 @ 1/6/ each	2
Vṛhannandiya Purāna, (Text) Fasc. 2-6 @ 1/6/	1
Vṛhat Svayambhū Purāna, Fasc. 1-6	2

Tibetan Series.

Pag-Sam Thi S'ib, Fasc. 1-4 @ 1/ each	4
Shes-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol III, Fasc. 1-3 @ 1/ each	15
Rtogs brjed dpag khri S'ib (Tib. & Sans.) Vol I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	10

Arabic and Persian Series

'Alamgir-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-13 @ 1/6/ each	4
Al-Muquddarī (English) Vol I, Fasc. 1-3 @ 1/12	2
Ām-i-Albārī, (Text) Fasc. 1-22 @ 1/ each	22
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/12/ each	50
Akbar-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ 1/ each	37
Ditto (English) Fasc. 1-8 @ 1/ each	8
Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger	6
Bādshāh-nāmah, with Index (Text) Fasc. 1-19 @ 1/6/ each	7
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts	1
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal (Fasc. 1-2, 1/6/)	2
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc. 1-21 @ 1/ each	21
Fayhsūs-i-Bakhārī, (Text) Fasc. 1-14 @ 1/ each	14
Fihrist-i-Furū, or, Tazkirah of Shihāb R. (Text) Fasc. 1-4 @ 1/12/ each	2
Firdaus-i-Shām of Wazīrī, (Text) Fasc. 1-5 @ 1/6/ each	2
Ditto (English) (Text) Fasc. 1-4 @ 1/12/ each	1
Reft Armin, History of the Persian Monarchs, (Text) Fasc. 1-12 @ 1/6/ each	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-12 @ 1/12/ each	8
Jahān-nāmah-i-Sā'atī, (Text) Fasc. 1-7 @ 1/6/ each	1
Jahān-nāmah-i-Sā'atī, (Text) Fasc. 1-7 @ 1/12/ each	7
Maṣnū'at-nawā, Vol. I, Part I, Vol. II, Part I, Vol. III, Part I, Index to Vol. I, Fasc. 1-12, Index to Vol. II, Fasc. 1-5	10

Maghāzi of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Muntakhabu-t-Tawārikh, (Text) Fasc. 1-15 @ /6/ each	...	Rs.	5	10
Muntakhabu-t-Tawārikh, (English) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 1 @ /12/ each	...	...	12	0
Muntakhabu-l-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	...	...	7	3
Mo'ūsir-i-'Alamgiri, (Text), Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	3	4
Nukhbatu-l-Fikr, (Text) Fasc. 1	...	...	0	6
Nizāmi's Khiradnāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc. 1-2 @ /12/ each	...	...	1	5
Riyāzu-s-Salātin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	15
Ditto Ditto (English) Fasc. 1-4	...	...	9	0
Tabnqāt-i-Nāṣiri, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	...	10	8
Ditto Index	...	...	1	0
Tārīkh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu-d-dīn Barni (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each	...	...	2	10
Tārīkh-i-Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	2	4
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8/ each	...	...	3	0
Wā o Rōmin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	1	14
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	...	6	6
Tuzuk-i-Jahāngiri, (Eng.) Fasc. 1	...	...	0	12

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

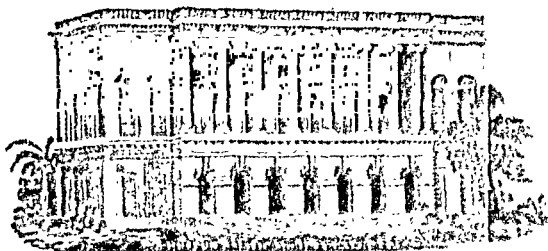
1. ASIATIC RESEARCHES. Vols. XIX and XX @ 10/ each	...	...	20	0
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (Incl.) @ /6/ per No.; and from 1870 to date @ /8/ per No.	...	...	...	...
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1813 (12), 1814 (12), 1815 (12), 1816 (15), 1817 (12), 1818 (12), 1819 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (9), 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (5), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (9), 1899 (8), 1900 (7) & 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), @ 1/8 per No. to Members and 2/2 per No. to Non-Members.	...	...	...	...
4. <i>Notes</i> —The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume.	...	...	...	...
5. Comparative Review of the Resources of the Panjāb from 1744-1843	...	...	3	0
A sketch of the Turki languages spoken in Eastern Turkistan, by H. B. Dowson (Extra No., I.A.S.B., 1874)	...	...	4	0
M. B. Khan's Catalogue of Books in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., I.A.S.B., 1878)	...	...	2	0
Catalogue of Manuscripts and Books of Persia, by E. Blyth (Extra No., I.A.S.B., 1877)	...	...	4	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society	...	...	3	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Bengal, by W. A. Blinn	...	...	3	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. II and IV, in 10/ each	...	...	22	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. III, in 10/ each	...	...	3	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. I, in 10/ each	...	...	4	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. V, in 10/ each	...	...	10	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. VI, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. VII, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. VIII, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. IX, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. X, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XI, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XII, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XIII, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XIV, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XV, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XVI, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XVII, in 10/ each	...	...	8	0
A Catalogue of the Manuscripts of the Asiatic Society, Vol. XVIII, in 10/ each	...	...	8	0

BIBLIOTHECA INDICA :

A

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL
NEW SERIES, No. 1092.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।

ŚATASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PARAMITA

A

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS)

EDITED BY

PRATAPACANDRA GHOṢĀ

PART I. PAGES 8

CALCUTTA :

PRINTED AT THE EASTERN PRESS,

AND REBINDER BY THE

ASIATIC SOCIETY, 27, BARK STREET

1901.

अधात्मशून्यताविरहिता अधात्मशून्यतालक्षणेन । वहिर्द्धाशू-
 ताविरहिता वहिर्द्धाशून्यतालक्षणेन । अधात्मवहिर्द्धाशून्यताविर-
 ता अधात्मवहिर्द्धाशून्यतालक्षणेन । शून्यताशून्यताविरहिता शून्य-
 ताशून्यतालक्षणेन । महाशून्यताविरहिता महाशून्यतालक्षणेन ।
 मार्थशून्यताविरहिता परमार्थशून्यतालक्षणेन । संकृतशून्यतावि-
 रहिता संकृतशून्यतालक्षणेन । असंकृतशून्यताविरहिता असंकृत-
 ताशून्यतालक्षणेन । अत्यन्तशून्यताविरहिता अत्यन्तशून्यतालक्षणेन ।
 अनवरागशून्यताविरहिता अनवरागशून्यतालक्षणेन । अनवकार-
 ताविरहिता अनवकारशून्यतालक्षणेन । प्रकृतिशून्यताविरहिता
 प्रकृतिशून्यतालक्षणेन । सर्वधर्मशून्यताविरहिता सर्वधर्मशून्यताल-
 क्षणेन । स्वलक्षणशून्यताविरहिता स्वलक्षणशून्यतास्वभावेन । अनु-
 पलम्भशून्यताविरहिता अनुपलम्भशून्यतालक्षणेन । अभावशून्यता-
 वरहिता अभावशून्यतालक्षणेन । स्वभावशून्यताविरहिता स्वभा-
 वशून्यतालक्षणेन । अभावस्वभावशून्यताविरहिता अभावस्वभावशू-
 न्यतालक्षणेन ।

सम्युपस्थानानि विरहितानि सम्युपस्थानलक्षणेन । सम्यक्-
 प्रहाणानि विरहितानि सम्यक् प्रहाणलक्षणेन । षड्विपादाविर-
 हिता षड्विपादलक्षणेन । इन्द्रियाणि विरहितानि इन्द्रियलक्षणेन ।
 ध्यानानि विरहितानि ध्यानलक्षणेन । बोध्यज्ञानि विरहितानि
 बोध्यज्ञानलक्षणेन । आर्याष्टाङ्गमार्गोविरहित आर्याष्टाङ्गमार्गलक्ष-
 णेन । आर्यसत्यानि विरहितान्यार्यसत्यलक्षणेन । ध्यानानि विर-
 हितानि ध्यानलक्षणेन । अप्रमाणानि विरहितानि अप्रमाणलक्ष-

णेन । आरूप्य समापत्तयोविरहिता आरूप्य समापत्तिलक्षणेन ।
 अष्टौ विमोचाविरहिता अष्टविमोचलक्षणेन । अनुपूर्वविहारसमा-
 पत्तयोविरहिता अनुपूर्वविहारसमापत्तिलक्षणेन । शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखानि विरहितानि शून्यतानिमित्ताप्रणिहि-
 तविमोचमुखलक्षणेन । अभिज्ञाविरहिता अभिज्ञालक्षणेन । समा-
 धयोविरहिताः समाधिलक्षणेन । धारणीमुखानि विरहितानि
 धारणीमुखलक्षणेन । तथागतवलानि विरहितानि तथागतवल-
 लक्षणेन । वैशारद्यानि विरहितानि वैशारदलक्षणेन । प्रतिसमि-
 द्योविरहिताः प्रतिसमिद्वलक्षणेन । महामैत्रीविरहिता महामैत्री-
 लक्षणेन । महाकरुणाविरहिता महाकरुणालक्षणेन । आवेणिक-
 बुद्धधर्माविरहिता आवेणिकबुद्धधर्मस्वभावेन । श्रोत आपत्तिफलं
 विरहितं श्रोत आपत्तिफललक्षणेन । सकृदागामिफलं विरहितं
 सकृदागामिफललक्षणेन । अनागामिफलं विरहितमनागामिलक्ष-
 णेन । अर्हत्त्वविरहितमर्हत्त्वलक्षणेन । प्रत्येकबोधिर्बिर्विरहिता प्रत्ये-
 कबोधिलक्षणेन । मार्गाकारज्जताविरहिता मार्गाकारज्जतालक्षणेन ।
 मर्वाकारज्जताविरहिता मर्वाकारज्जतालक्षणेन । तथताविरहिता
 तथतालक्षणेन । अवितथताविरहिता अवितथतालक्षणेन । अनन्य-
 तथताविरहिता अनन्यतथतालक्षणेन । धर्माताविरहिता धर्मातालक्ष-
 णेन । धर्मधातुर्बिर्विरहितो धर्मधातुलक्षणेन । धर्मस्थितिताविरहिता
 धर्मस्थितितालक्षणेन । धर्मनियामताविरहिता धर्मनियामतालक्ष-
 णेन । भूतकोटिर्बिर्विरहिता भूतकोटिलक्षणेन । लक्षणस्वभावेनापि
 लक्षणं विरहितं । स्वभावलक्षणेनापि लक्षणस्वभावोविरहितः ।

आह । य आयुष्मन् सुभृते बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽत्र शिक्षायां
 चिद्यते । मनिर्यास्यति सर्वकारज्ञतायां । सुभृतिराह । एव-
 तदायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र एव नेतत् । यो बोधिमत्त्वोमहामत्त्वो-
 शिक्षायां शिक्षिद्यते । मनिर्यास्यति सर्वकारज्ञतायां । तत्कस्य
 तोस्तथाह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्राजातानिर्याताः सर्वधर्माः । आह ।
 यम आयुष्मन् सुभृतेऽजातानिर्याताः सर्वधर्माः । सुभृतिराह ।
 यमायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र शून्यरूपेण । तस्य नैव जातिरूपलभ्यते ।
 निर्याणं । वेदनाशून्यावेदनया तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न
 र्याणं । मंज्ञाशून्यामंज्ञया । तस्यानैव जातिरूपलभ्यते । न निर्याणं ।
 काराः शून्याः । संस्कारैस्तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 ज्ञानं शून्यं विधानेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 दुरायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र शून्यं चक्षुषा तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न
 र्याणं । श्रोत्रं शून्यं श्रोत्रेण तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 णं शून्यं घ्राणेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । जिह्वाशून्या
 ङ्गया तस्या नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । काथः शून्यः काथेन
 स्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । मनः शून्यं मनसा तस्य नैव
 ातिरूपलभ्यते न निर्याणं । रूपमायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र शून्यं रूपेण
 स्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । शब्दः शून्यः शब्देन तस्य
 व जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । गन्धः शून्योगन्धेन तस्य नैव
 ातिरूपलभ्यते न निर्याणं । रसः शून्योरसेन तस्य नैव जातिरूप-
 भ्यते न निर्याणं । स्पर्शः शून्यः स्पर्शेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते
 निर्याणं । धर्माः शून्याधर्मैस्तेषां नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

चक्षुर्विज्ञानमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र शून्यं चक्षुर्विज्ञानेन तस्य
नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । श्रोत्रविज्ञानं शून्यं श्रोत्रविज्ञानेन
तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । घ्राणविज्ञानं शून्यं घ्राणवि-
ज्ञानेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । जिह्वाविज्ञानं शून्यं
जिह्वाविज्ञानेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । कायविज्ञानं
शून्यं कायविज्ञानेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । मनो-
विज्ञानं शून्यं मनोविज्ञानेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

चक्षुःसंस्पर्शं आयुष्मञ्छारद्वतीपुत्र शून्यश्चक्षुःसंस्पर्शेन तस्य नैव
जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । श्रोत्रसंस्पर्शः शून्यः श्रोत्रसंस्पर्शेन तस्य
नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । घ्राणसंस्पर्शः शून्यो घ्राणसंस्पर्शेन
तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । जिह्वासंस्पर्शः शून्यो जिह्वा-
संस्पर्शेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । कायसंस्पर्शः शून्यः
कायसंस्पर्शेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । मनः संस्पर्शः
शून्यो मनः संस्पर्शेन तस्य नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्या चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया तस्या नैव
जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्या
श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया तस्या नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्या घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया तस्या नैव
जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्या
जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनया तस्या नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्या कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया तस्या नैव
जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्या मनः-
संस्पर्शप्रत्ययवेदनया तस्या नैव जातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

पृथिवीधातुरायुष्मञ्छारदतीपुत्र शून्यः पृथिवीधातुना तस्य
 नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अथातुः शून्योऽथातुना तस्य
 नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । तेजोधातुः शून्यतेजोधातुना तस्य
 नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । वायुधातुः शून्यो वायुधातुना
 तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । आकाशधातुः शून्य आकाश-
 धातुना तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । विज्ञानधातुः शून्यो
 विज्ञानधातुना । तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

अविद्या आयुष्मञ्छारदतीपुत्र शून्याऽविद्यया तस्याभैवजाति-
 रूपलभ्यते न निर्याणं । भंक्वाराः शून्याः भंक्वारैः तेषां भैवजा-
 तिरूपलभ्यते न निर्याणं । विज्ञानं शून्यं विज्ञानेन तस्य नैवजाति-
 रूपलभ्यते न निर्याणं । नामरूपं शून्यं नामरूपेण तस्य नैवजाति-
 रूपलभ्यते न निर्याणं । पदाद्यतनं शून्यं पदाद्यतनेन तस्य नैव-
 जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । र्थः शून्यः र्थेन तस्य नैवजाति-
 रूपलभ्यते न निर्याणं । वेदसाधुन्यावेदमया तस्याभैवजातिरूपल-
 भ्यते न निर्याणं । लप्याद्यन्याहप्याया तस्याभैवजातिरूपलभ्यते न
 निर्याणं । लपादानं शून्यमुपादानेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न
 निर्याणं । भवः शून्योभवेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 जातिः शून्यो जात्या तस्याभैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अन्त-
 ररणं शून्यं अन्तररणेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न
 निर्याणं ।

राज्यपरिचयः आयुष्मञ्छारदतीपुत्र शून्याऽराज्यपरिचयया तस्य
 नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । ईश्वरपरिचयः शून्यो ईश्वरपरि-

मितया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । चान्तिपारमिता
 शून्या चान्तिपारमितया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 वीर्यपारमिता शून्या वीर्यपारमितया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते
 न निर्याणं । ध्यानपारमिता शून्या ध्यानपारमितया तस्यानैव-
 जातिरूपलभ्यते न निर्याणं । प्रज्ञापारमिता शून्या प्रज्ञापारमितया
 तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

अधात्मशून्यतायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र शून्याऽधात्मशून्यतया तस्या-
 नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । वहिर्द्धाशून्यताशून्या वहिर्द्धाशून्य-
 तया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अधात्मवहिर्द्धाशून्य-
 ताशून्याऽधात्मवहिर्द्धाशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 शून्यताशून्यता शून्या शून्यताशून्यतया तस्यानैवजातिरूपल-
 भ्यते न निर्याणं । महाशून्यताशून्या महाशून्यतया तस्यानैवजा-
 तिरूपलभ्यते न निर्याणं । परमार्थशून्यताशून्या परमार्थशून्यतया
 तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । संस्कृतशून्यताशून्या संस्कृत-
 शून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । असंस्कृतशून्यता-
 शून्या असंस्कृतशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 अत्यन्तशून्यताशून्या अत्यन्तशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न
 निर्याणं । अनवरागशून्यताशून्या अनवरागशून्यतया तस्यानैवजा-
 तिरूपलभ्यते न निर्याणं । अनवकारशून्यताशून्याऽनवकारशून्यतया
 तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । प्रकृतिशून्यताशून्या प्रकृति-
 शून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । मर्याधर्माशून्यता
 शून्या मर्याधर्माशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

स्वल्पशून्यताशून्या स्वल्पशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अनुपलभशून्यताशून्या अनुपलभशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अभावशून्यताशून्या अभावशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । स्वभावशून्यताशून्या स्वभावशून्यतया । तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अभावस्वभावशून्यताशून्याऽभावस्वभावशून्यतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

स्मृत्युपम्यानान्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र शून्यानि स्मृत्युपम्यानैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । सम्यक्प्रहाणानि शून्यानि सम्यक्प्रहाणैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । षड्विपादाः शून्याः षड्विपादैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । इन्द्रियाणि शून्यानीन्द्रियैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । वस्तानि शून्यानि वस्तैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । बोध्यङ्गानि शून्यानि बोध्यङ्गैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । आर्याष्टाङ्गमार्गः शून्य आर्याष्टाङ्गमार्गेण तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

आर्यमत्यान्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र शून्यान्यार्यमत्यैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । ध्यानानि शून्यानि ध्यानैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अप्रमाणानि शून्यान्प्रमाणैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । आर्यममापत्तयः शून्या आर्यममापत्तिभिः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अष्टौ विमोहाः शून्याविमोहैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न

निर्याणं । नत्ताऽनुपपत्तेर्वितारमगायत्तयाः शून्या नत्ताऽनुपपत्तेर्वितारम-
 गापत्तिभिः तासां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । शून्यानि-
 मिच्छापत्तिद्विर्ताऽगोपमृग्यानि शून्यानि शून्यानिमिच्छापत्तिद्वि-
 तिमोक्षेः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । अभिजाः
 शून्या अभिजाभिः तासां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 ममाधयः शून्याः ममाधिभिः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न नि-
 र्याणं । धारणीमुखानि शून्यानि धारणीमुखैः तेषां नैवजाति-
 रूपलभ्यते न निर्याणं । दृगतयागतवृत्तानि शून्यानि दृगतयाग-
 तवल्लैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । चत्वारिवैशारद्यानि
 शून्यानि वैशारद्यैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । चतस्रः
 प्रतिसम्बिद्ः शून्याः प्रतिसम्बिद्धिः तासां नैवजातिरूपलभ्यते न
 निर्याणं । महामैत्रीशून्या महामैत्र्या तस्यानैवजातिरूपलभ्यते
 न निर्याणं । महाकरुणाशून्या महाकरुणया तस्यानैवजातिरूप-
 लभ्यते न निर्याणं । अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माः शून्या आवेणिक
 बुद्धधर्मैः तेषां नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

श्रोत आपत्तिफलमायुष्मञ्छारद्वितीपुत्र शून्यं श्रोत आपत्तिफ-
 लेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । सहदागामिफलं
 शून्यं सहदागामिफलेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 अनागामिफलं शून्यमनागामिफलेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न
 निर्याणं । अर्हत्त्वं शून्यमर्हत्त्वेन तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न नि-
 र्याणं । प्रत्येकबोधिः शून्या प्रत्येकबोध्या । तस्यानैवजातिरूपलभ्यते
 न निर्याणं ।

तथतायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र शून्या तथतया । तस्यानैवजातिरूप-
 लभ्यते न निर्याणं । अवितथताशून्याऽवितथतया । तस्यानैवजाति-
 रूपलभ्यते न निर्याणं । अनन्यतथतायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र शून्याऽनन्य-
 तथतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । धर्मताशून्या
 धर्मतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । धर्मधातुः शून्यो
 धर्मधातुना तस्य नैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । धर्मस्थितिताशून्या
 धर्मस्थितितया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं । धर्मन्या-
 सताशून्या धर्मन्यासतया तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।
 भूतकोटिः शून्या भूतकोट्या तस्यानैवजातिरूपलभ्यते न निर्याणं ।

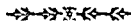
एवमायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितार्था
 चरन् सर्वकारज्ञताया अभ्यासी भवति । स यथा यथा सर्वकार-
 ज्ञताया अभ्यासी भवति स तथा तथा कावपरिशुद्धिं वाक्परिशुद्धिं
 चित्तपरिशुद्धिं लक्षणपरिशुद्धिञ्चाधिगच्छति । यथा यथा काव-
 परिशुद्धिं वाक्परिशुद्धिं चित्तपरिशुद्धिञ्चाधिगच्छति । स तथा-
 तथा बोधिसत्त्वोमहामत्त्वो रागमहगतं चित्तं नोत्पादयति । द्वेष
 महगतं मोहमहगतं मानमहगतं मायाशास्त्रमहगतं ईर्ष्याऽऽत्थर्व्य-
 महगतं लोभमहगतं दृष्टिमहगतं चित्तं नोत्पादयति । स रागचि-
 त्तमुत्पाद्य द्वेषमोहमायाशास्त्रोपा मात्थर्व्यलोभमहगतं चित्तमुत्पादयन्
 न(?) जातुनाडुः कुलादुपगच्छते । सततसन्नित्तुपपादुको भवति । न
 च कदापिदपायेदुपपद्यते । अन्यत्र मत्त्वपरिपाकः तोः सर्वदुःखे-
 षेण दुःखेण संज्ञामति । सत्यान् परिपादयन् स जातुनुर्भंगमद्वि-
 र्भिरिषो भवति । पावदनुभारां सम्यग्बोधिसत्त्वमुत्पाद ।

तस्मात्तर्ह्यायुष्मन् शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेनेमां गुणानुमं
 सां प्रतिलम्बुकामेनेवं प्रज्ञापारमितायामनिच्छिप्रधुरेण चरितव्यं
 एवं ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमिताय
 चरन् स्वभासीभवति सर्वाकारज्ञतायां ॥ ० ॥

शतसाहस्रिकाः प्रज्ञापारमितायाश्चतुर्थः परिवर्त्तः ।

अथ पञ्चमः परिवर्तः ।

अथायुष्मान् सुभृतिर्भगवन्तसेतदवोचत् । सचेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपायकौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपे चरति निमित्ते चरति । स चेद् वेदनायां चरति निमित्ते चरति । स चेत् संज्ञायां चरति निमित्ते चरति । स चेत् संस्कारेषु चरति निमित्ते चरति । स चेद्विज्ञाने चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपायकौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं नित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमनित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं सुखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं दुःखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमात्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपायकौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमनात्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं ग्रान्तमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहा-

प्रज्ञापारमितायां चरन् संज्ञा अनित्येति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमि-
 तायां चरन् संज्ञासुखेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 संज्ञादुःखेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् संज्ञा आत्मेति
 चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् संज्ञा अनात्मिकेति चरति
 निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौश-
 लेन प्रज्ञापारमितायां चरन् संज्ञाग्रान्तेति चरति निमित्ते चरति
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमि-
 तायां चरन् संज्ञाऽग्रान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 संज्ञाविक्रान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् संज्ञाऽविक्रि-
 क्तेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् संस्कारानित्या इति चरति निमित्ते चरति । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् संस्कारा अनित्या इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 संस्कारा सुखा इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधि-

रन् काथोऽनित्यमिति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन्
 बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 काथः सुखमिति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधि-
 मत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् काथो-
 ऽसुखमिति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो-
 महामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् काथ आत्मीनि-
 रति निमित्ते चरति । न चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनु-
 पाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् काथोऽनात्मीनि चरति
 निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् काथः शान्तामिति चरति
 निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् काथोऽशान्तामिति चरति
 निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौ-
 शलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् काथोऽविवेकमिति चरति निमित्ते
 चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् काथोऽविवेकमिति चरति निमित्ते
 चरति ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् शमोऽमितामिति चरति निमित्ते चरति । म
 चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् शमोऽमितामिति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन्
 बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्

मनःसुखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
महामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनोदुःख-
मिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहा-
मत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मन आत्मेति
चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनु-
पाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनोऽनात्मोति चरति
निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःशान्तमिति चरति निमित्ते
चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
प्रज्ञापारमितायां चरन् मनोऽशान्तमिति चरति निमित्ते चरति ।
स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमि-
तायां चरन् मनोविविक्तमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्-
भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
चरन् मनोऽविविक्तमिति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् रूपं नित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स
चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
चरन् रूपमनित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं
सुखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं दुःख-
मिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहास-

स्योऽभयाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमात्मैति चरति
 निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमनात्मैति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपं ज्ञानमिति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् रूपमज्ञानमिति चरति निमित्ते चरति । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमिता-
 यां चरन् रूपं विद्विषामिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भ-
 गवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् रूपमविद्विषामिति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् शब्दोऽनित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् शब्दोऽनित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 शब्दःसुखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधि-
 मत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शब्दोदुः-
 खमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहा-
 मत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शब्द आत्मैति
 चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनु-
 पाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शब्दोऽनात्मैति चरति

चरन् स्वर्गाद्विविक्तमिति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन्
बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
स्वर्गाद्विविक्तमिति चरति निमित्ते चरति ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापा-
रमितायां चरन् धर्मागित्या इति चरति निमित्ते चरति । म
चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
चरन् धर्मा अगित्या इति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भग-
वन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
धर्माःसुखा इति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधि-
मत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्मा-
दुःखा इति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो-
महामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्मा आत्मान
इति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वो-
ऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्मा अनात्मान इति
चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्माः शान्ता इति चरति
निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौश-
लेन प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्मा अशान्ता इति चरति निमित्ते
चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
पारमितायां चरन् धर्माविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति ।
म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमि-
तायां चरन् धर्मा अविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति । . .

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् मनःसंस्पर्शं नित्यमिति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् मनःसंस्पर्शमनित्यमिति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् मनःसंस्पर्शं सुखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 मनःसंस्पर्शं दुःखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 मनःसंस्पर्शमात्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनः-
 संस्पर्शमनात्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्शं
 शान्तमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्शम-
 शान्तमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्शं
 विविक्तमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनः-
 संस्पर्शमविविक्तमिति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् शून्यःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना नित्येति चरति निमित्ते

कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना सुखेति
 चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो
 ऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना
 दुःखेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो
 महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्श-
 प्रत्ययवेदना आत्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनात्मेति चरति निमित्ते चरति । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शान्तेति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविकेति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽविविकेति चरति
 निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् पृथिवी धातुर्नित्य इति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार
 मितायां चरन् पृथिवी धातुरनित्य इति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन

प्रज्ञापारमितायां चरन् पृथिवी धातु सुखः इति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् पृथिवी धातुर्दुःख इति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् पृथिवी धातुरात्मेति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् पृथिवी धातुरनात्मेति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् पृथिवी धातुःशान्त इति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् पृथिवी धातुरशान्त इति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् पृथिवी धातुर्विविक्त इति चरति निमित्ते
 चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायांचरन् पृथिवी धातुरत्रिविक्त इति चरति
 निमित्ते चरति* ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन्नभातुर्नित्य इति चरति निमित्ते चरति । स
 चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन्नभातुरनित्य इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्

* ख । घ । पुस्तक पृथिवी धातुमिति द्वितीयान्त पाठो दृश्यते । एक
 परत्रापिसर्वत्र द्वितीयान्तः पाठः ।

वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्-
 भ्यातुःसुख इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधि-
 मत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यातुर्दुःख
 इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वो
 महामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यारात्मेति
 चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहाम-
 त्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यातुरनात्मेति
 चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽ-
 नुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यातुःशान्त इति चरति
 निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यातुरशान्त इति चरति
 निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यातुर्विविक्त इति चरति
 निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्भ्यातुरविविक्त इति चरति
 निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् तेजोधातुर्नित्य इति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् तेजोधातुरनित्य इति चरति निमित्ते चरति ।
 स चेद्भगवन् वोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् तेजोधातुःसुख इति चरति निमित्ते चरति ।

- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् तेजोधातुर्दुःख इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् तेजोधातुरात्मेति चरति निमित्ते चरति । स
चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमि-
तायां चरन् तेजोधातुरनात्मेति चरति निमित्ते चरति । स
चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् तेजोधातुःश्रान्त इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापा-
रमितायां चरन् तेजोधातुरश्रान्त इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् तेजोधातुर्विदिक्त इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् तेजोधातुरविविक्त इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापा-
रमितायां चरन् वायुधातुर्नित्य इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् वायुधातुरनित्य इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापा-
रमितायां चरन् वायुधातुःसुख इति चरति निमित्ते चरति ।
- स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् वायुधातुर्दुःख इति चरति निमित्ते चरति ।

बोधिमत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 स्वर्गोऽप्यवतिष्ठति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधि-
 मत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्वर्गो-
 दुत्सृष्टमिति चरति निमित्तो चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो
 उत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्वर्गं प्राप्नोति
 चरति निमित्तो चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्वर्गोऽनात्मेति चरति निमित्ते
 चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन् स्वर्गः शाभा इति चरति निमित्तं चरति ।
 म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोत्सृष्टो प्रज्ञापारमितायां चरन् स्वर्गो-
 ऽज्ञान इति चरति निमित्तो चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो
 उत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्वर्गोऽविविक्त
 इति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोत्सृष्टो
 उत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्वर्गोऽविविक्त
 इति चरति निमित्ते चरति ।

म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् वेदना नित्येति चरति निमित्ते चरति । म
 चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
 चरन् वेदनाऽनित्येति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन्
 बोधिमत्त्वोत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
 वेदनासुखेति चरति निमित्ते चरति । म चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो
 उत्सृष्टोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् वेदना दुःखेति

चरन् तृष्णा अनात्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधि-
मत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् तृष्णा शान्तेति
चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् तृष्णा विविकेति चरति निमित्ते
चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
पारमितायां चरन् तृष्णाऽविविकेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार
मितायां चरन्नुपादानं नित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स
चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां
चरन्नुपादानमनित्यमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपा-
दानं सुखमिति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो
महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपादानं दुःख-
मिति चरति निमित्ते चरति । सचेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो-
ऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपादानमात्मेति चरति
निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपादानमनात्मेति चरति निमित्ते
चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञा-
पारमितायां चरन्नुपादानं शान्तमिति चरति निमित्ते चरति ।
स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन्नुपादानमशान्तमिति चरति निमित्ते चरति ।
स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् प्रज्ञापारमिताऽगन्तेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् प्रज्ञापारमिता विविकेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् प्रज्ञापारमिताऽविविकेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन्नध्यात्मशून्यता नित्येति* चानित्येति चरति निमित्ते

चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मशून्यता सुखेति च दुःखेति चरति

निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मशून्यता आत्मेति चाऽनात्मेति

चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मशून्यता ग्रान्तेति चाऽग्रान्तेति

चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मशून्यता विविकेति चाऽवि-

विकेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् वहिर्द्धाशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते

चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन

* पुस्तकपञ्चके अनित्यादि स्थले स चेद्भगवन्नित्यादि समस्त वाक्यं न
लिखितं एवं परत्र सर्वत्र ॥

प्रज्ञापारमितायां चरन् वदित्वांशून्यता सुखेति च दुःखेति चरति
निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् वदित्वांशून्यता आत्मेति चाऽशा-
न्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वो-
ऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् वदित्वांशून्यता गान्तेति
चाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो-
महामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् वदित्वांशून्यता
विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन्नध्यात्मवदित्वांशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति
निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मवदित्वांशून्यता सुखेति च दुःखेति
चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मवदित्वांशून्यता आत्मेति
चाऽनात्मेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहा-
मत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मवदित्वां-
शून्यता गान्तेति चाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्न-
ध्यात्मवदित्वांशून्यता विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते
चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् शून्यताशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते

चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शून्यताशून्यता सुखेति च दुःखेति च निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शून्यताशून्यता आत्मैति चाऽनात्मैति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शून्यताशून्यता शान्तेति चाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् शून्यताशून्यता विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् महाशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् महाशून्यता सुखेति च दुःखेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् महाशून्यता आत्मिकेति चाऽनात्मिकेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् महाशून्यता शान्तेति चाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् महाशून्यता विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते चरति ।

* आत्मिकेति चाऽनात्मिकेति पाठः स्त्रीनिष्कृतिदेशस्यैव व्यादर्शापुस्तक-
प्रायश्चो वृत्तते ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् परमार्थशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति
निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौश-
लेन प्रज्ञापारमितायां चरन् परमार्थशून्यता सुखेति च दुःखेति
चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् परमार्थशून्यता आत्मिकेति
चाऽनात्मिकेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् परमार्थशून्यता
शान्तेति चाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्
परमार्थशून्यता विविकेति चाऽविविकेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् संस्कृतशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते
चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
प्रज्ञापारमितायां चरन् संस्कृतशून्यता सुखेति च दुःखेति चरति
निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
प्रज्ञापारमितायां चरन् संस्कृतशून्यता आत्मिकेति चाऽनात्मिकेति
चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् संस्कृतशून्यता शान्तेति चाऽशान्तेति
चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय
कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् संस्कृतशून्यता विविकेति चाऽवि-
विकेति चरति निमित्ते चरति ।

४ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन् चरन्नुपलभ्यन्त्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते
 चरति । ५ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् चरन्नुपलभ्यन्त्यता सुखेति च दुःखेति चरति
 निमित्ते चरति । ६ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन् चरन्नुपलभ्यन्त्यता आत्मिकेति चाऽनात्मिकेति
 चरति निमित्ते चरति । ७ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् चरन्नुपलभ्यन्त्यता ज्ञानेति
 चाऽज्ञानेति चरति निमित्ते चरति । ८ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वो-
 महामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् चरन्नुपलभ्यन्त्यता
 विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते चरति ।

९ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
 मितायां चरन्नुपलभ्यन्त्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते
 चरति । १० चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपलभ्यन्त्यता सुखेति च दुःखेति चरति
 निमित्ते चरति । ११ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय कौशलेन
 प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपलभ्यन्त्यता आत्मिकेति चाऽनात्मिकेति
 चरति निमित्ते चरति । १२ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहामत्त्वोऽनुपाय
 कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपलभ्यन्त्यता ज्ञानेति चाऽज्ञा-
 नेति चरति निमित्ते चरति । १३ चेद्भगवन् बोधिमत्त्वोमहा-
 मत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपलभ्यन्त्यता
 विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नभावस्वभावशून्यता नित्येति चाऽनित्येति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नभावस्वभावशून्यता सुखेति च दुःखेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नभावस्वभावशून्यता आत्मिकेति चाऽनात्मिकेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नभावस्वभावशून्यता शान्तेति चाऽशान्तेति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नभावस्वभावशून्यता विविक्तेति चाऽविविक्तेति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्मृत्युपस्थानानि नित्यानीति चाऽनित्यानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्मृत्युपस्थानानि सुखानीति च दुःखानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्मृत्युपस्थानानि आत्मिकानीति चाऽनात्मिकानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् स्मृत्युपस्थानानि शान्तानीति चाऽशान्तानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां

चरन् ध्यानानि शान्तानीति चाऽशान्तानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन् ध्यानानि विविक्तानीति चाऽविविक्तानीति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नप्रमाणानि नित्यानीति चाऽनित्यानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नप्रमाणानि सुखानीति च दुःखानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नप्रमाणानि आत्मिकानीति चाऽनात्मिकानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नप्रमाणानि शान्तानीति चाऽशान्तानीति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नप्रमाणानि विविक्तानीति चाऽविविक्तानीति चरति निमित्ते चरति ।

*स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नारूपममापत्तौर्नित्या इति चाऽनित्या इति चरति सुखाइति दुःखा इति आत्मिका इति अनात्मिका इति शान्ता

* अत्रापि पूर्ववत् नित्यानित्यादि प्रत्येक विशेषणस्यैव स चेद्भगवन्नित्यादि वाक्यभागोक्तिमित्युच्यते । आदर्शपुस्तके तथा लिख्यमाभावात् तथा यथा दृष्टमेव लिख्यमिति ।

इति ज्ञानात् इति विविक्ता इति चाऽविविक्ता इति चरति
निमित्ते चरति ।

४ चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् विमोहा नित्या इति चानित्या इति सुखा इति
दुःखा इति आत्मान इति चाऽनात्मान इति ज्ञाना इति चाऽज्ञाना
इति विविक्ता इति चाऽविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति ।

५ चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् ममानुपूर्वनिवारणमापत्तौर्नित्या इति चाऽनित्य
इति सुखा इति दुःखा इति आत्मिका इति चाऽनात्मिका इति
ज्ञाना इति चाऽज्ञाना इति विविक्ता इति चाऽविविक्ता इति
चरति निमित्ते चरति ।

६ चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् मन्वसाधिमित्ताप्रणिहितविमोहमुषानि नित्या
मौति चाऽनित्यामौति सुखामौति च दुःखानीति आत्मिकानीति
चाऽनात्मिकानीति ज्ञान्तामीति चाऽज्ञान्तानीति विविक्तानीति
चाऽविविक्तानीति चरति निमित्ते चरति ।

७ चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् अभिज्ञा नित्या इति चानित्या इति सुखा इति
दुःखा इति आत्मान इति चाऽनात्मान इति ज्ञान्ता इति चाऽज्ञान्ता
इति विविक्ता इति चाऽविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति ।

८ चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् ममाधीर्नित्या इति चाऽनित्या इति सुखा इति दुःखा

इति आत्मिका इति अनात्मिका इति शान्ता इति चाऽशान्ता इति
विविक्ता इति चाऽविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् धारणीमुखानि नित्यानीति अनित्यानीति सुखा-
नीति दुःखानीति आत्मिकानीति अनात्मिकानीति शान्तानीति
अशान्तानीति विविक्तानीति अविविक्तानीति चरति निमित्ते
चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् दृशतथागतवल्लानि नित्यानीति अनित्यानीति
सुखानीति दुःखानीति आत्मिकानीति अनात्मिकानीति शान्ता-
नीति अशान्तानीति विविक्तानीति अविविक्तानीति चरति
निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् वैशारद्यानि नित्यानीति अनित्यानीति सुखानीति
दुःखानीति आत्मिकानीति अनात्मिकानीति शान्तानीति अशान्ता-
नीति विविक्तानीति अविविक्तानीति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-
मितायां चरन् प्रतिमन्विदो नित्या इति अनित्या इति सुखा
इति दुःखा इति आत्मिका इति अनात्मिका इति शान्ता इति
अशान्ता इति विविक्ता इति अविविक्ता इति चरति निमित्ते
चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापार-

मितार्थां चरन् महाकरुणानित्या इति अनित्या इति सुखा इति दुःखा इति आत्मिका इति अनात्मिका इति शान्ता इति अशान्ता इति विविक्ता इति अविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः नित्या इति अनित्या इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः सुखा इति दुःखा इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः आत्मिका इति अनात्मिका इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः शान्ता इति अशान्ता इति चरति निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः विविक्ता इति अविविक्ता इति चरति निमित्ते चरति ।

स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽनुपाय कौशलेन प्रज्ञापारमितायां चरत एवं भवत्यहं प्रज्ञापारमितायां चरामीत्युपलभे चरत्ययं बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो निमित्ते चरति । स चेद्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यैवं भवति । य एवं चरति स प्रज्ञापारमितायां चरति । स प्रज्ञापारमितायां भावयतीति निमित्त एवं चरतीदं न बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्योपाय कौशलं वेदितव्यं ।

आयुष्मञ्कारद्वतौपुत्र आयुष्मन्तं सुभृतिमेतद्वोचत् । कथमायु-

अन् सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्यानुपाय कौशलं वेदितव्यं ।
सुभृतिराह । तथा ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः
प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमधितिष्ठति । संजानाति । अधिमुच्यते ।
स रूपमधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो रूपस्याऽभिसंस्कारे
चरति । स न परिमुच्यते जातिजराभ्रमरणशोकव्याधिपरिदेवदुःख-
दौर्म्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।
स चेद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वेदनामधि-
तिष्ठति संजानात्यधिमुच्यते । स वेदनामधितिष्ठन् संजानन् अधि-
मुच्यमानो वेदनाया अभिसंस्कारे चरति । न परिमुच्यते जाति-
जराव्याधिभ्रमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्म्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
मुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स चेद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
प्रज्ञापारमितायां चरन् संज्ञामधितिष्ठति संजानात्यधिमुच्यते ।
स संज्ञामधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः संज्ञाया अभिसंस्कारे
चरति । न परिमुच्यते जातिजराव्याधिभ्रमरणशोकपरिदेवदुःख-
दौर्म्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स
चेद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् संस्कारानधितिष्ठति
संजानात्यधिमुच्यते । स संस्कारानधितिष्ठन् संजानन् अधिमुच्यमानः
संस्काराणामभिसंस्कारे चरति । न परिमुच्यते जातिजराव्याधि-
भ्रमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्म्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो
दुःखादिति वदामि । स चेद्बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् स विज्ञानमधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स विज्ञान-
मधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो विज्ञानस्याभिसंस्कारे चरति । न

Main body of handwritten text, consisting of approximately 20 lines of dense script.

म न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् मनोऽधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स मनोऽधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो मनोऽभिसंस्कारे चरति । म न परिमुच्यते जातिजराव्याधि-मरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् रूपमधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स रूपमधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो रूपस्याऽभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरण-शोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखा-दिति वदामि । स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् शब्दमधितिष्ठति । संजानाति अधिमुच्यते । स शब्दमधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः शब्दस्याभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-मुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् गन्धमधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स गन्धमधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो गन्धस्याभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मन-स्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स चोद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् रसमधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स रसमधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो

रथस्याभिमंस्कारे चरति । स न परिकुच्यते जाति-
जराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
कुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स चेहोधिस्तोमसामन्तः
प्रज्ञापारमितायां चरन् स्पर्शमधितिष्ठति । संज्ञानात्यधिमुच्यते ।
स स्पर्शमधितिष्ठन् संज्ञानवधिमुच्यमानः स्पर्शस्याभिमंस्कारे चरति ।
स न परिकुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मन-
स्योपायासेभ्यो, न परिकुच्यते महतो दुःखादिति वदामि । स
चेहोधिस्तोमसामन्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्मानधितिष्ठति ।
संज्ञानात्यधिमुच्यते । स धर्मानधितिष्ठन् संज्ञानवधिमुच्यमानो-
धर्मानामभिमंस्कारे चरति । स न परिकुच्यते जातिजराव्याधि-
मरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिकुच्यते महतो
दुःखादिति वदामि ।

स चेहोधिस्तोमसामन्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् चक्षुर्विज्ञान-
मधितिष्ठति । संज्ञानात्यधिमुच्यते । स चक्षुर्विज्ञानमधितिष्ठन्
संज्ञानवधिमुच्यमानश्चक्षुर्विज्ञानस्याभिमंस्कारे चरति । स न परि-
कुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो,
न परिकुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

*श्रोत्रविज्ञानं घ्राणविज्ञानं जिह्वाविज्ञानं कायविज्ञानं मनो-

* इतः परं प्रत्येक श्रोत्रविज्ञानादिपदार्थमुद्दिष्टं स चेहोधिस्तत्त्व
इत्यादि वाक्यभाग आदर्शग्रन्थे न लिखितो दृश्यते पूर्वलिखित-
प्रमादेतेष्वपि तल्लेख उचितः । नया तु आदर्शानुरूपमेव लिखित-
निति ।

नासरूपं षडायतनं स्पृशं वेदनां तृष्णां उपदानं भवं जातिं जरा-
मरणमधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स एतान्यधितिष्ठन् संजा-
नन्नाधिमुच्यमान एतेषामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते
जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
मुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् दानपार-
मितां शीलपारमितां चान्तिपारमितां वीर्यपारमितां ध्यानपार-
मितां प्रज्ञापारमितामधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स ताऽ-
धितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानस्तासामभिसंस्कारे चरति । स न
परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपाया-
सेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् नद्ध्यात्मशून्य-
तामधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते सोऽधितिष्ठन् संजानन्नधि-
मुच्यमानोऽध्यात्मशून्यताया अभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते
जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
मुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वहिर्द्वाशून्यता-
मध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतां शून्यताशून्यतां महाशून्यतां परमार्थशून्यतां
संस्कृतशून्यतामसंस्कृतशून्यतां अत्यन्तशून्यतां अनवरायशून्यतां
अनवकारशून्यतां प्रकृतिशून्यतां सर्वधर्मशून्यतां स्वलक्षणशून्यतां
अनुपलम्भशून्यतां अभावशून्यतां स्वभावशून्यतां अभावस्वभावशून्य-
तामधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । सोऽधितिष्ठन् संजानन्नधि-

मुक्तमानोऽभिमंस्कारे चरति । न मपरिमुच्यते जातिजरा-
व्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते
महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् चत्वारि-
सत्युपम्यानान्धितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स चत्वारि मृत्युप-
म्यानान्धितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः चतुर्णां मृत्युपम्यानानाम-
भिमंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोक-
परिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति
वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् चत्वारि
सम्यक् प्रहाणान्यधिधिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । सोऽधिधिष्ठन्
संजानन्नधिमुच्यमानः चतुर्णां सम्यक्प्रहाणानामभिमंस्कारे चरति ।
स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मन-
स्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् ऋद्धिपा-
दानधिधिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स ऋद्धिपादानधिधिष्ठन्
संजानन्नधिमुच्यमानः ऋद्धिपादानामभिमंस्कारे चरति । स न
परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपाया-
सेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् पञ्चेन्द्रिया-
ण्यधिधिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स पञ्चेन्द्रियाण्यधिधिष्ठन्
संजानात्यधिमुच्यमानः इन्द्रियाणामभिमंस्कारे चरति । स न

परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् पञ्चवलान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स पञ्चवलान्यधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः पञ्चवलानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सप्तबोधज्ञान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स बोध्यज्ञान्यधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः बोध्यज्ञानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नाय्याष्टाङ्गमार्गमधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स आर्याष्टाङ्गमार्गमधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः आर्याष्टाङ्गमार्गस्याभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतोदुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नाय्यसत्यान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स आर्यसत्यान्यधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः आर्यसत्यानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो द्रुःखादिति वदामि ।

स चेद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंश्चत्वारिध्या-
नान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स ध्यानान्यधितिष्ठन् संजान-
न्नधिमुच्यमानो ध्यानानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते
जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
मुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंश्चत्वार्यप्रमाणा-
न्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स चत्वार्यप्रमाणान्यधितिष्ठन्
संजानन्नधिमुच्यमानोऽप्रमाणानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते
जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
मुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंश्चतस्र आरूप्य-
समापत्तीरधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स आरूप्यसमापत्ती-
रधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः आरूप्यसमापत्तीनामभिसंस्कारे
चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःख-
दौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टौ विमोचान-
धितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स विमोचधर्मेष्वधितिष्ठन्
संजानन्नधिमुच्यमानो विमोचधर्मानामभिसंस्कारे चरति । स
न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्यो-
पायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् शून्यता-
निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते ।

सतान्यधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानस्तेषामभिसंस्कारे चरति ।
स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्यो-
पायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्वोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् पद्भिज्ञा
अधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । सोऽभिज्ञा अधितिष्ठन् संजान-
न्नधिमुच्यमानोऽभिज्ञानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते
जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परि-
मुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्वोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् पञ्चचक्षु-
रधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स पञ्चचक्षुरधितिष्ठन् संजानन्नधि-
मुच्यमानः पञ्चचक्षुषामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जाति-
जराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते
महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्वोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् धारणी-
मुखान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स धारणीमुखान्यधि-
तिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो धारणीमुखानामभिसंस्कारे चरति ।
स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्यो-
पायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्वोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां चरन् दशतदा-
गतबलान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स दशतदागतबला-
न्यधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानो दशतदागतबलानामभिसंस्कारे
चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःख-

दौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंश्चत्वारिवैशारद्यान्यधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स वैशारद्यान्यधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानोवैशारद्यानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो; न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंश्चतस्रः प्रतिसम्बिदोऽधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । स प्रतिसम्बिदोऽधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानः प्रतिसम्बिदामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेव दुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेद्धोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नष्टादशावेणिकान् बुद्धधर्मानधितिष्ठति । संजानात्यधिमुच्यते । सोऽधितिष्ठन् संजानन्नधिमुच्यमानोऽष्टादशावेणिकबुद्धधर्मानामभिसंस्कारे चरति । स न परिमुच्यते जातिजराव्याधिमरणशोकपरिदेवदुःखदौर्मनस्योपायासेभ्यो, न परिमुच्यते महतो दुःखादिति वदामि ।

स चेत् खलु पुनरायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽभयः श्रावकभूमिं वा प्रत्येकबुद्धभूमिं साक्षात् कर्तुं कः पुनर्वादोऽनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिममोत्स्यते इति नेदं स्थानं विद्यते । एवं खल्वायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकुशलो वेदितव्यः । शारद्वतीपुत्र आह । कथमायुष्मन् सुभते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकुशलो वेदितव्यः ।

संभूतिराए । यदायुष्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायां चरन्ननु रूपे चरति । न रूपस्य निमित्ते चरति ।
 न रूपं नित्यमिति चरति । न रूपमनित्यमिति चरति । न रूपं
 सुखमिति चरति । न रूपं दुःखमिति चरति । न रूपमात्मेति
 चरति । न रूपमनात्मेति चरति । न रूपं शान्तमिति चरति ।
 न रूपमशान्तमिति चरति । न रूपं शून्यमिति चरति । न रूप-
 मशून्यमिति चरति । न रूपं निमित्तमिति चरति । न रूप-
 मनिमित्तमिति चरति । न रूपं प्रणिहितमिति चरति । न रूप-
 मप्रणिहितमिति चरति । न रूपं विविक्कमिति चरति । न रूप-
 मविविक्कमिति चरति ।

स वेदनायां चरति । न वेदनायानिमित्ते चरति । न वेदना
 नित्येति चरति । न वेदना ऽनित्येति चरति । न वेदना सुखेति
 चरति । न वेदना दुःखेति चरति । न वेदना आत्मेति चरति ।
 न वेदना ऽनात्मेति चरति । न वेदना शान्तेति चरति । न वेदना
 अशान्तेति चरति । न वेदना शून्येति चरति । न वेदना ऽशून्येति
 चरति । न वेदना निमित्तेति चरति । न वेदना ऽनिमित्तेति
 चरति । न वेदना प्रणिहितेति चरति । न वेदना ऽप्रणिहितेति
 चरति । न वेदना विविक्केति चरति । न वेदना ऽविविक्केति
 चरति ।

न संज्ञायां चरति । न संज्ञाया निमित्ते चरति । न संज्ञा
 नित्येति चरति । न संज्ञा ऽनित्येति चरति । न संज्ञा सुखेति
 चरति । न संज्ञा दुःखेति चरति । न संज्ञा आत्मेति चरति ।

न मञ्जा ऽनात्मति चरति । न मञ्जा गान्तेति चरति । न मञ्जा
 ऽगान्तेति चरति । न मञ्जा शून्येति चरति । न मञ्जा ऽशून्ये
 चरति । न मञ्जा निमित्तेति चरति । न मञ्जा अनिमित्ते
 चरति । न मञ्जा प्रणिहितेति चरति । न मञ्जा ऽप्रणिहितेति
 चरति । न मञ्जा विविक्रेति चरति । न मञ्जा ऽविविक्रेति चरति ।

न संस्कारेषु चरति । न संस्काराणां निमित्ते चरति ।
 संस्कारा नित्या इति चरति । न संस्कारा अनित्या इति चरति ।
 न संस्कारा सुखा इति चरति । न संस्कारा दुःखा इति चरति ।
 न संस्कारा आत्मान इति चरति । न संस्कारा अनात्मान इति
 चरति । न संस्कारा शान्ता इति चरति । न संस्कारा अशान्त
 इति चरति । न संस्कारा शून्या इति चरति । न संस्कार
 अशून्या इति चरति । न संस्कारा निमित्ता इति चरति । न
 संस्कारा अनिमित्ता इति चरति । न संस्कारा प्रणिहिता इति
 चरति । न संस्कारा अप्रणिहिता इति चरति । न संस्कारा
 विविक्ता इति चरति । न संस्कारा अविविक्ता इति चरति ।

न विज्ञाने चरति । न विज्ञानस्य निमित्ते चरति । न
 विज्ञानं नित्यमिति चरति । न विज्ञानमनित्यमिति चरति ।
 न विज्ञानं सुखमिति चरति । न विज्ञानं दुःखमिति चरति ।
 न विज्ञानमात्मेति चरति । न विज्ञानमनात्मेति चरति । न
 विज्ञानं शान्तमिति चरति । न विज्ञानमशान्तमिति चरति ।
 न विज्ञानं शून्यमिति चरति । न विज्ञानमशून्यमिति चरति ।
 न विज्ञानं निमित्तमिति चरति । न विज्ञानमनिमित्तमिति

चरति । न विज्ञानं प्रणिहितमिति चरति । न विज्ञानमप्रि
हितमिति चरति । न विज्ञानं विविक्तमिति चरति । न विज्ञान
मविविक्तमिति चरति ।

न चक्षुषि चरति । न चक्षुषो निमित्ते चरति । न चक्षुर्नि
मित्ति चरति । न चक्षुरनित्यमिति चरति । न चक्षुः सुखमि
ति चरति । न चक्षुर्दुःखमिति चरति । न चक्षुरात्मेति चरति ।
चक्षुरनात्मेति चरति । न चक्षुः शान्तमिति चरति । न च
क्षुरशान्तमिति चरति । न चक्षुः शून्यमिति चरति । न चक्षुरशू
न्यमिति चरति । न चक्षुर्निमित्तमिति चरति । न चक्षुरनिमि
त्तमिति चरति । न चक्षुः प्रणिहितमिति चरति । न चक्षुरप्रि
हितमिति चरति । न चक्षुर्बि्विक्तमिति चरति । न चक्षु
र्विविक्तमिति चरति ।

न श्रोत्रे चरति । न श्रोत्रस्य निमित्ते चरति । न श्रो
त्रनित्यमिति चरति । न श्रोत्रमनित्यमिति चरति । न श्रोत्रं सु
खमिति चरति । न श्रोत्रं दुःखमिति चरति । न श्रोत्रमात्मे
ति चरति । न श्रोत्रमनात्मेति चरति । न श्रोत्रं शान्तमिति चरति ।
न श्रोत्रमशान्तमिति चरति । न श्रोत्रं शून्यमिति चरति ।
न श्रोत्रमशून्यमिति चरति । न श्रोत्रं निमित्तमिति चरति ।
न श्रोत्रमनिमित्तमिति चरति । न श्रोत्रं प्रणिहितमिति चरति ।
न श्रोत्रमप्रिहितमिति चरति । न श्रोत्रं विविक्तमिति चरति ।
न श्रोत्रमविविक्तमिति चरति ।

न घ्राणे चरति । न घ्राणस्य निमित्ते चरति । न घ्रा

नित्यमिति चरति । न घ्राणमनित्यमिति चरति । न घ्राणं सुख-
मिति चरति । न घ्राणं दुःखमिति चरति । न घ्राणमात्मेति
चरति । न घ्राणमनात्मेति चरति । न घ्राणं शान्तमिति चरति ।
न घ्राणमशान्तमिति चरति । न घ्राणं शून्यमिति चरति । न
घ्राणमशून्यमिति चरति । न घ्राणं निमित्तमिति चरति । न
घ्राणमनिमित्तमिति चरति । न घ्राणं प्रणिहितमिति चरति । न
घ्राणमप्रणिहितमिति चरति । न घ्राणं विविक्तमिति चरति । न
घ्राणमविविक्तमिति चरति ।

न जिज्ञासां चरति । न जिज्ञासानिमित्ते चरति । न जिज्ञा
नित्येति चरति । न जिज्ञाऽनित्येति चरति । न जिज्ञा सुखेति
चरति । न जिज्ञा दुःखेति चरति । न जिज्ञा आत्मेति चरति ।
न जिज्ञा अनात्मेति चरति । न जिज्ञा शान्तेति चरति । न
जिज्ञाऽशान्तेति चरति । न जिज्ञा शून्यमिति चरति । न जिज्ञा
ऽशून्यमिति चरति । न जिज्ञा निमित्ते चरति । न जिज्ञाऽनिमित्ते
चरति । न जिज्ञा प्रणिहितेति चरति । न जिज्ञा ऽप्रणिहितेति
चरति । न जिज्ञा विविक्तेति चरति । न जिज्ञाऽविविक्तेति
चरति ।

न काये चरति । न कायमनिमित्ते चरति । न कायं नित्य-
मिति चरति । न कायमनित्यमिति चरति । न कायं सुखमिति
चरति । न कायं दुःखमिति चरति । न कायमात्मेति चरति ।
न कायमनात्मेति चरति । न कायं शान्तमिति चरति । न काय-
मशान्तमिति चरति । न कायं शून्यमिति चरति । न काय-

Padumawanti, Fasc. 1-4 @ 2/	...	...	Rs. 8
Parīṣṭa Parvan, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	...
Prākṛīta-Pāṅgalam, Fasc. 1-7 @ /6/ each	...	...	...
Prithivīrāj Rāsa, (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	...	...
Ditto (English) Part II, Fasc. 1	...	...	...
Prākṛīta Lakṣaṇam, (Text) Fasc. 1	...	...	...
Parāṣara Smṛti, (Text) Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	...
Parāṣara, Institutes of (English)	...	...	...
Prabandhācintāmaṇi (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	...	...
*Sāma Vēda Saṁhitā, (Text) Vols. I, Fasc. 5-10; II, 1-6; III, 1-7; IV, 1-6; V, 1-8, @ /6/ each Fasc.	...	...	...
Sāṅkhya Sūtra Vṛtti, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	...
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each	...	...	...
Sraddha Kriya Kaumudi, Fasc. 1-5	...	...	...
Suṅṛta Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ /12/	...	...	...
*Taittereya Saṁhitā, (Text) Fasc. 14-45 @ /6/ each	...	...	...
Tāṇḍya Brāhmaṇa, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	...	...	...
Trantra Vartika (English) Fasc. 1-2 @ /12/	...	...	...
Tattva Cintāmaṇi, (Text) Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 2-10, Vol. III, Fasc. 1-2, Vol. IV, Fasc. 1, Vol. V, Fasc. 1-5, Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ /6/ each	...	...	...
Tattvarthadhigama Sutrom, Fasc. 1-2	...	...	...
Trikāṇḍa-Māṇḍanam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/	...	...	...
Upamīta-bhava-prapañca-kathā (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	...	...
Uvāṅgasāso, (Text and English) Fasc. 1-6 @ /12/	...	...	...
Vallala Carita, Fasc. 1	...	...	...
Varāha Purāṇa, (Text) Fasc. 1-14 @ /6/ each	...	...	...
Varāha Kṛya Kaumudi, Fasc. 1-6 @ /6/	...	...	...
*Vāyu Purāṇa, (Text) Vol. I, Fasc. 2-6; Vol. II, Fasc. 1-7, @ /6/ each	...	...	...
Vāyana Parigata, Fasc. 1-5	...	...	...
Viṣṇu Smṛti, (Text) Fasc. 1-2 @ /6/ each	...	...	...
Vivādaratnākara, (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each	...	...	...
Vṛhannārādiya Purāṇa, (Text) Fasc. 2-6 @ /6/	...	...	...
Vṛhat Svayambhū Purāṇa, Fasc. 1-6	...	...	...

Tibetan Series.

Pag-Sam Thi S'itā, Fasc. 1-4 @ 1/ each	...	...	...
Sher-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	...	...
Rtogs brjod dpag kkhri S'itā (Tib. & Sans.) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	...	...

Arabic and Persian Series.

*Alamgir-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-13 @ /6/ each...	...	...	...
Al-Muqaddasi (English) Vol. I, Fasc. 1-3 @ /12/	...	...	...
Ain-i-Akbari, (Text) Fasc. 1-22 @ 1/ each	...	...	...
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/12/ each	...	...	...
Akbarnāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ 1/ each	...	...	...
Ditto English Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1 @ 1/ each	...	...	...
Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger	...	...	...
Bādshāhnāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	...	...	...
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2	...	...	...
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1-3 @ 1/ each	...	...	...
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc. 1-21 @ 1/ each	...	...	...
Farhang-i-Rashīdi, (Text) Fasc. 1-14 @ 1/ each	...	...	...
Fibrist-i-Tūsī, or, Tūsy's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc. 1-4 @ /12/ each	...	...	...
Futūh-nah-Shām of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	...	...
Ditto of Azīdi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	...
Haft Āsmān, History of the Persian Masnawi, (Text) Fasc. 1	...	...	...
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	...	...
Iqbāl-nāmah-i-Jahāngiri, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	...	...
Isābah, with Supplement, (Text) 51 Fasc. @ /12/ each	...	...	...
Maāṣir-ul-Umarā, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1-10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. II, Fasc. 10-12	...	...	...
Maḥāsi of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	...	...

Muntakhabat-Tawārikh, (Text) Fasc. 1-16 @ /6 each ...	Rs. 5	10
Muntakhabat-Tawārikh, (English) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. I @ /12 each ...	12	0
Muntakhabat-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ /6 each ...	7	2
Ma'āsir-i-'Ālamgiri, (Text), Fasc. 1-6 @ /6 each ...	3	4
Nukhbata-l-Fikr, (Text) Fasc. 1 ...	0	6
Nizām's Khiradnāmah-i-Ikandari, (Text) Fasc. 1-2 @ /12 each ...	1	8
Riyāz-us-Salātīn, (Text) Fasc. 1-5 @ /6 each ...	1	14
Ditto Ditto (English) Fasc. 1-5 ...	3	12
Tabnqāt-i-Nā'iri, (Text) Fasc. 1-5 @ /6 each ...	1	14
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ /12 each ...	10	8
Ditto Index ...	1	0
Tārīkh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu-d-din Barni Text; Fasc. 1-7 @ /6 each ...	2	10
Tārīkh-i-Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, Text; Fasc. 1-6 @ /6 each ...	2	4
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8 each ...	3	0
Wis o Rāmin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6 each ...	1	14
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /6 each ...	5	6
Tuzuk-i-Jahāngiri (Eng.) Fasc. 1 ...	0	12

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vols. XIX and XX @ 10/ each ...	20	0
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 incl.) @ /6/ per No.; and from 1870 to date @ /8/ per No.		
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846 (6), 1847 (12), 1848 (12), 1866 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (8), 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7) & 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), @ 1.8 per No. to Members and @ 2/ per No. to Non-Members.		
<i>N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume.</i>		
4. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883 ...	3	0
A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan, by R. B. Shaw (Extra No., J.A.S.B., 1878) ...	4	0
Theobald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., J.A.S.B., 1868) ...	2	0
Catalogue of Mammals and Birds of Burmah, by E. Blyth (Extra No., J.A.S.B., 1875) ...	4	0
5. Anis-ul-Musharrāhīn ...	3	0
6. Catalogue of Fossil Vertebrata ...	3	0
7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal ...	3	5
8. Ināyah, a Commentary on the Hidāyah, Vols. II and IV, @ 16/ each ...	32	0
9. Jawāmlu-l-'ilm ir-riyāzī, 168 pages with 17 plates, 4to. Part I ...	2	0
10. Khizānatu-l-'ilm ...	4	0
11. Mahābhārata, Vols. III and IV, @ 20/ each ...	40	0
12. Parts and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to. @ 6/ each ...	18	0
13. Sharaya-ool-Islām ...	4	0
14. Tibetan Dictionary, by Csoma de Kőrös ...	10	0
15. Ditto Grammar ...	8	0
16. Kaçmiraçabdāmṛta, Parts I and II @ 1/8/ ...	3	0
17. A descriptive catalogue of the paintings, statues, &c., in the rooms of the Asiatic Society of Bengal, by C. R. Wilson ...	1	0
18. Memoir on maps illustrating the Ancient Geography of Kāsmir, by M. A. Stein, Ph.D., Jl. Extra No. 2 of 1899 ...	4	0

Notices of Sanskrit Manuscripts, Fasc. 1-29 @ 1/ each ... 29 0
 Nepalesa Buddhist Sanskrit Literature, by Dr. R. L. Mitra ... 6 0

N.B.—All Cheques, Money Orders, &c., must be made payable to the "Treasurer Asiatic Society," only.

Books are supplied by V.-P.P.

14-9-01.

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES, No. 1103.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ÇATASAHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PARAMITĀ
A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).
EDITED BY
PRATĀPACANDRA GHOṢĀ.

PART I. FAS. 9.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 27, PARK STREET,
1905.

मशून्यमिति चरति । न कायं निमित्तमिति चरति । न काय-
मनिमित्तमिति चरति । न कायं प्रणिहितमिति चरति । न
कायमप्रणिहितमिति चरति । न कायं विविक्तमिति चरति । न
कायमविविक्तमिति चरति ।

न मनसि चरति । न मनसो निमित्ते चरति । न मनोनित्य-
मिति चरति । न मनोऽनित्यमिति चरति । न मनः सुखमिति
चरति । न मनो दुःखमिति चरति । न मनः आत्मेति चरति ।
न मनोऽनात्मेति चरति । न मनः शान्तमिति चरति । न मनो-
ऽशान्तमिति चरति । न मनः शून्यमिति चरति । न मनोऽशून्य-
मिति चरति । न मनःनिमित्तमिति चरति । न मनोऽनिमित्त-
मिति चरति । न मनः प्रणिहितमिति चरति । न मनोऽप्रणिहित-
मिति चरति । न मनोविविक्तमिति चरति । न मनोऽविविक्त-
मिति चरति ।

न रूपे चरति । न रूपस्य निमित्ते चरति । न रूपं नित्य-
मिति चरति । न रूपमनित्यमिति चरति । न रूपं सुखमिति
चरति । न रूपं दुःखमिति चरति । न रूपमात्मेति चरति ।
न रूपमनात्मेति चरति । न रूपं शान्तमिति चरति । न रूप-
मशान्तमिति चरति । न रूपं शून्यमिति चरति । न रूपमशून्य-
मिति चरति । न रूपं निमित्तमिति चरति । न रूपमनिमित्त-
मिति चरति । न रूपं प्रणिहितमिति चरति । न रूपमप्रणि-
हितमिति चरति । न रूपं विविक्तमिति चरति । न रूप-
मविविक्तमिति चरति ।

न शब्दे चरति । न शब्दस्य निमित्ते चरति । न शब्दोनित्य इति चरति । न शब्दोऽनित्य इति चरति । न शब्दः सुख इति चरति । न शब्दः दुःख इति चरति । न शब्द आत्मेति चरति । न शब्दोऽनात्मेति चरति । न शब्दः शान्त इति चरति । न शब्दोऽशान्त इति चरति । न शब्दः शून्य इति चरति । न शब्दोऽशून्य इति चरति । न शब्दो निमित्त इति चरति । न शब्दोऽनिमित्त इति चरति । न शब्दः प्रणिहित इति चरति । न शब्दोऽप्रणिहित इति चरति । न शब्दो विविक्त इति चरति । न शब्दोऽविविक्त इति चरति ।

न गन्धे चरति । न गन्धस्य निमित्ते चरति । न गन्धो नित्य इति चरति । न गन्धोऽनित्य इति चरति । न गन्धः सुख इति चरति । न गन्धो दुःख इति चरति । न गन्ध आत्मेति चरति । न गन्धोऽनात्मेति चरति । न गन्धः शान्त इति चरति । न गन्धोऽशान्त इति चरति । न गन्धः शून्य इति चरति । न गन्धोऽशून्य इति चरति । न गन्धो निमित्तमिति चरति । न गन्धोऽनिमित्त इति चरति । न गन्धः प्रणिहित इति चरति । न गन्धोऽप्रणिहित इति चरति । न गन्धो विविक्त इति चरति । न गन्धोऽविविक्त इति चरति ।

न रसे चरति । न रसस्य निमित्ते चरति । न रसो नित्य इति चरति । न रसोऽनित्य इति चरति । न रसः सुख इति चरति । न रसो दुःख इति चरति । न रस आत्मेति चरति । न रसोऽनात्मेति चरति । न रसः शान्त इति चरति । न रसोऽशान्त इति चरति । न रसो-

ऽशान्त इति चरति । न रमः शून्य इति चरति । न रमोऽशून्य इति चरति । न रमो निमित्त इति चरति । न रमोऽनिमित्त इति चरति । न रमः प्रणिहित इति चरति । न रमोऽप्रणिहित इति चरति । न रमो विविक्त इति चरति । न रमोऽविविक्त इति चरति ।

न स्पर्शं चरति । न स्पर्शस्य निमित्तं चरति । न स्पर्शो नित्य इति चरति । न स्पर्शोऽनित्य इति चरति । न स्पर्शः सुख इति चरति । न स्पर्शो दुःख इति चरति । न स्पर्शं आत्मेति चरति । न स्पर्शोऽनात्मेति चरति । न स्पर्शः शान्त इति चरति । न स्पर्शोऽशान्त इति चरति । न स्पर्शः शून्य इति चरति । न स्पर्शोऽशून्य इति चरति । न स्पर्शो निमित्त इति चरति । न स्पर्शोऽनिमित्त इति चरति । न स्पर्शः प्रणिहित इति चरति । न स्पर्शोऽप्रणिहित चरति । न स्पर्शो विविक्त इति चरति । न स्पर्शोऽविविक्त इति चरति ।

न धर्मेषु चरति । न धर्माणां निमित्ते चरति । न धर्माः नित्या इति चरति । न धर्माः अनित्या इति चरति । न धर्माः सुखा इति चरति । न धर्माः दुःखा इति चरति । न धर्माः आत्मान इति चरति । न धर्माः अनात्मान इति चरति । न धर्माः शान्त इति चरति । न धर्माः अशान्त इति चरति । न धर्माः शून्या इति चरति । न धर्माः अशून्या इति चरति । न धर्माः निमित्ता इति चरति । न धर्माः अनिमित्ता इति चरति । न धर्माः प्रणिहिता इति चरति । न धर्माः अप्रणिहिता इति

चरति । न धर्माः विविक्ता इति चरति । न धर्माः अविविक्ता इति चरति ।

न चक्षुर्धातौ चरति । न चक्षुर्धातोर्निमित्ते चरति । न चक्षुर्धातुर्नित्य इति चरति । न चक्षुर्धातुरनित्य इति चरति । न चक्षुर्धातुः सुख इति चरति । न चक्षुर्धातुर्दुःख इति चरति । न चक्षुर्धातुरात्मेति चरति । न चक्षुर्धातुरनात्मेति चरति । न चक्षुर्धातुरग्रान्त इति चरति । न चक्षुर्धातुरग्रान्त इति चरति । न चक्षुर्धातुः शून्य इति चरति । न चक्षुर्धातुरशून्य इति चरति । न चक्षुर्धातुर्निमित्त इति चरति । न चक्षुर्धातुरनिमित्त इति चरति । न चक्षुर्धातुः प्रणिहित इति चरति । न चक्षुर्धातुरप्रणिहित इति चरति । न चक्षुर्धातुर्बिभक्त इति चरति । न चक्षुर्धातुरबिभक्त इति चरति ।

न रूपधातौ चरति । न रूपधातोर्निमित्ते चरति । न रूपधातुर्नित्य इति चरति । न रूपधातुरनित्य इति चरति । न रूपधातुः सुख इति चरति । न रूपधातुर्दुःख इति चरति । न रूपधातुरात्मेति चरति । न रूपधातुरनात्मेति चरति । न रूपधातुरग्रान्त इति चरति । न रूपधातुरग्रान्त इति चरति । न रूपधातुः शून्य इति चरति । न रूपधातुरशून्य इति चरति । न रूपधातुर्निमित्त इति चरति । न रूपधातुरनिमित्त इति चरति । न रूपधातुः प्रणिहित इति चरति । न रूपधातुरप्रणिहित इति चरति । न रूपधातुर्बिभक्त इति चरति । न रूपधातुरबिभक्त इति चरति ।

न शब्दधातौ चरति । न शब्दधातोर्निमित्ते चरति । न शब्द-
धातुर्नित्य इति चरति । न शब्दधातुरनित्य इति चरति । न
शब्दधातुः सुख इति चरति । न शब्दधातुर्दुःख इति चरति । न
शब्दधातुरात्मेति चरति । न शब्दधातुरनात्मेति चरति । न
शब्दधातुः शान्त इति चरति । न शब्दधातुरशान्त इति चरति ।
न शब्दधातुः शून्य इति चरति । न शब्दधातुरशून्य इति चरति ।
न शब्दधातुः प्रणिहित इति चरति । न शब्दधातुरप्रणिहित
इति चरति । न शब्दधातुर्विविक्त इति चरति । न शब्दधातु-
रविविक्त इति चरति ।

न श्रोत्रविज्ञानधातौ चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातोर्निमित्ते
चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुर्नित्य इति चरति । न श्रोत्रविज्ञान-
धातुरनित्य इति चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुः सुख इति चरति ।
न श्रोत्रविज्ञानधातुर्दुःख इति चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुरात्मेति
चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुरनात्मेति चरति । न श्रोत्रविज्ञान-
धातुः शान्त इति चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुरशान्त इति
चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुः शून्य इति चरति । न श्रोत्रविज्ञान-
धातुरशून्य इति चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुर्निमित्त इति चरति ।
न श्रोत्रविज्ञानधातुरनिमित्त इति चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुः
प्रणिहित इति चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुरप्रणिहित इति
चरति । न श्रोत्रविज्ञानधातुर्विविक्त इति चरति । न श्रोत्र-
विज्ञानधातुरविविक्त इति चरति ।

न घ्राणधातौ चरति । न घ्राणधातोर्निमित्ते इति चरति ।

न प्राणधातुर्नित्य इति चरति । न प्राणधातुरनित्य इति चरति ।
 न प्राणधातुः सुख इति चरति । न प्राणधातुर्दुःख इति चरति ।
 न प्राणधातुरात्मेति चरति । न प्राणधातुरनात्मेति चरति ।
 न प्राणधातुः शान्त इति चरति । न प्राणधातुरशान्त इति चरति ।
 न प्राणधातुः शून्य इति चरति । न प्राणधातुरशून्य इति चरति ।
 न प्राणधातुर्निमित्त इति चरति । न प्राणधातुरनिमित्त इति
 चरति । न प्राणधातुः प्रणिहित इति चरति । न प्राणधातु-
 रप्रणिहित इति चरति । न प्राणधातुर्बिभक्त इति चरति । न
 प्राणधातुरविविक्त इति चरति ।

न गन्धधातौ चरति । न गन्धधातोर्निमित्ते चरति । न गन्ध-
 धातुर्नित्य इति चरति । न गन्धधातुरनित्य इति चरति । न
 गन्धधातुः सुख इति चरति । न गन्धधातुर्दुःख इति चरति ।
 न गन्धधातुरात्मेति चरति । न गन्धधातुरनात्मेति चरति । न
 गन्धधातुः शान्त इति चरति । न गन्धधातुरशान्त इति चरति ।
 न गन्धधातुः शून्य इति चरति । न गन्धधातुरशून्य इति चरति ।
 न गन्धधातुर्निमित्त इति चरति । न गन्धधातुरनिमित्त इति
 चरति । न गन्धधातुः प्रणिहित इति चरति । न गन्धधातु-
 रप्रणिहित इति चरति । न गन्धधातुर्बिभक्त इति चरति । न
 गन्धधातुरविविक्त इति चरति ।

न प्राणविज्ञानधातौ चरति । न प्राणविज्ञानधातोर्निमित्ते
 इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्नित्य इति चरति । न प्राण-
 विज्ञानधातुरनित्य इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुः सुख इति

चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्दुःख इति चरति । न प्राणविज्ञान-
 धातुर्नास्ति चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्नास्ति चरति । न
 प्राणविज्ञानधातुः शान्त इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्शान्त-
 इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुः शून्य इति चरति । न प्राण-
 विज्ञानधातुश्शून्य इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्निमित्त
 इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्निमित्त इति चरति । न
 प्राणविज्ञानधातुः प्रणिहित इति चरति । न प्राणविज्ञानधातु-
 र्प्रणिहित इति चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्विचिक्र इति
 चरति । न प्राणविज्ञानधातुर्विचिक्र इति चरति ।

न जिज्ञाधातौ चरति । न जिज्ञाधातोर्निमित्ते चरति । न
 जिज्ञाधातुर्नित्य इति चरति । न जिज्ञाधातुरनित्य इति चरति ।
 न जिज्ञाधातुः सुख इति चरति । न जिज्ञाधातुर्दुःख इति चरति
 न जिज्ञाधातुरात्मेति चरति । न जिज्ञाधातुरनात्मेति चरति ।
 न जिज्ञाधातुः शान्त इति चरति । न जिज्ञाधातुरशान्त इति
 चरति । न जिज्ञाधातुः शून्य इति चरति ; न जिज्ञाधातुरशून्य
 इति चरति । न जिज्ञाधातुर्निमित्त इति चरति । न जिज्ञा-
 धातुरनिमित्त इति चरति । न जिज्ञाधातुः प्रणिहित इति
 चरति । न जिज्ञाधातुरप्रणिहित इति चरति । न जिज्ञाधातु-
 र्विचिक्र इति चरति । न जिज्ञाधातुरविचिक्र इति चरति ।

न रसधातौ चरति । न रसधातोर्निमित्ते चरति । न रस-
 धातुर्नित्य इति चरति । न रसधातुरनित्य इति चरति । न
 रसधातुः सुख इति चरति । न रसधातुर्दुःख इति चरति । न

रसधातुरात्मेति चरति । न रसधातुरनात्मेति चरति । न रस-
धातुः शान्त इति चरति । न रसधातुरशान्त इति चरति । न
रसधातुः शून्य इति चरति । न रसधातुरशून्य इति चरति । न
रसधातुर्निमित्त इति चरति । न रसधातुरनिमित्त इति चरति ।
न रसधातुः प्रणिहित इति चरति । न रसधातुरप्रणिहित इति
चरति । न रसधातुर्विविक्त इति चरति । न रसधातुरविविक्त
इति चरति ।

न जिज्ञाविज्ञानधातौ चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातोर्निमित्ते
चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुर्मित्य इति चरति । न जिज्ञा-
विज्ञानधातुरनित्य इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुः सुख
इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुर्दुःख इति चरति । न जिज्ञा-
विज्ञानधातुरात्मेति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुरनात्मेति
चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुः शान्त इति चरति । न जिज्ञा-
विज्ञानधातुरशान्त इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुः शून्य
इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुरशून्य इति चरति । न जिज्ञा-
विज्ञानधातुर्निमित्त इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुरनिमित्त
इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुः प्रणिहित इति चरति । न
जिज्ञाविज्ञानधातुरप्रणिहित इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातु-
र्विविक्त इति चरति । न जिज्ञाविज्ञानधातुरविविक्त इति चरति ।

न कायधातौ चरति । न कायधातोर्निमित्ते चरति । न
कायधातुर्मित्य इति चरति । न कायधातुरनित्य इति चरति ।
न कायधातुः सुख इति चरति । न कायधातुर्दुःख इति चरति ।

न कायधातुरात्मेति चरति । न कायधातुरनात्मेति चरति । न कायधातुः शान्त इति चरति । न कायधातुरशान्त इति चरति । न कायधातुः शून्य इति चरति । न कायधातुरशून्य इति चरति । न कायधातुर्निमित्त इति चरति । न कायधातुरनिमित्त इति चरति । न कायधातुः प्रणिहित इति चरति । न कायधातुरप्रणिहित इति चरति । न कायधातुर्बिबिक्त इति चरति । न कायधातुरबिबिक्त इति चरति ।

न स्पृष्टव्यधातौ चरति । न स्पृष्टव्यधातोर्निमित्ते चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्नित्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरनित्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः सुख इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्दुःख इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरात्मेति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरनात्मेति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः शान्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरशान्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः शून्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरशून्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्निमित्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरनिमित्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः प्रणिहित इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरप्रणिहित इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्बिबिक्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरबिबिक्त इति चरति ।

न कायविज्ञानधातौ चरति । न कायविज्ञानधातोर्निमित्ते चरति । न कायविज्ञानधातुर्नित्य इति चरति । न कायविज्ञानधातुरनित्य इति चरति । न कायविज्ञानधातुः सुख इति चरति । न कायविज्ञानधातुर्दुःख इति चरति । न कायविज्ञानधातुरात्मेति चरति । न कायविज्ञानधातुरनात्मेति चरति ।

न कायविज्ञानधातुः शान्त इति चरति ।
 शान्त इति चरति । न कायविज्ञानधातुः
 कायविज्ञानधातुरशून्य इति चरति ।
 इति चरति । न कायविज्ञान धातुः
 न कायविज्ञानधातुः प्रणिहित इति
 धातुरप्रणिहित इति चरति । न
 इति चरति । न कायविज्ञानधातुरविहित

न मनोधातौ चरति । न मनो
 मनोधातुर्नित्य इति चरति । न मनो
 न मनोधातुः सुख इति चरति ।
 चरति । न मनोधातुरात्मेति चरति
 चरति । न मनोधातुः शान्त इति च
 इति चरति । न मनोधातुः शून्य
 धातुरशून्य इति चरति । न मनोधातुः
 मनोधातुरनिमित्त इति चरति । न
 चरति । न मनोधातुरप्रणिहित इति
 चरति । न मनोधातुरविहित इति चरति । न मनोधातुरविहित

न धर्मधातौ चरति । न धर्म
 धर्मधातुर्नित्य इति चरति । न धर्म
 न धर्मधातुः सुख इति चरति । न

इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।

इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।
 इति चरति ।

धातुर्नित्य
 कायविज्ञान

न कायधातुरात्मेति चरति । न कायधातुरनात्मेति चरति । न कायधातुः शान्त इति चरति । न कायधातुरशान्त इति चरति । न कायधातुः शून्य इति चरति । न कायधातुरशून्य इति चरति । न कायधातुर्निमित्त इति चरति । न कायधातुरनिमित्त इति चरति । न कायधातुः प्रणिहित इति चरति । न कायधातुरप्रणिहित इति चरति । न कायधातुर्बिभक्त इति चरति । न कायधातुरविभक्त इति चरति ।

न स्पृष्टव्यधातौ चरति । न स्पृष्टव्यधातोर्निमित्ते चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्नित्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरनित्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः सुख इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्दुःख इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरात्मति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरनात्मेति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः शान्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरशान्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः शून्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरशून्य इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्निमित्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरनिमित्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुः प्रणिहित इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरप्रणिहित इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुर्बिभक्त इति चरति । न स्पृष्टव्यधातुरविभक्त इति चरति ।

न कायविज्ञानधातौ चरति । न कायविज्ञानधातोर्निमित्ते चरति । न कायविज्ञानधातुर्नित्य इति चरति । न कायविज्ञानधातुरनित्य इति चरति । न कायविज्ञानधातुः सुख इति चरति । न कायविज्ञानधातुर्दुःख इति चरति । न कायविज्ञानधातुरात्मेति चरति । न कायविज्ञानधातुरनात्मेति चरति ।

नाऽन्यत्र कायाच्छून्यता । शून्यतैव कायः । काय एव शून्यता ।

या मनसः शून्यता न तन्मनः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः मनः ।

नाऽन्यत्र मनसः शून्यता । शून्यतैव मनः । मन एव शून्यता ।

या रूपस्य शून्यता न तद्रूपं । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः रूपं ।

नाऽन्यत्र रूपाच्छून्यता । शून्यतैव रूपं । रूपमेव शून्यता । या शब्दस्य

शून्यता न स शब्दः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः शब्दः । नाऽन्यत्र

शब्दाच्छून्यता । शून्यतैव शब्दः । शब्द एव शून्यता । या गन्धस्य

शून्यता न स गन्धः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः गन्धः । नाऽन्यत्र

गन्धाच्छून्यता । शून्यतैव गन्धो गन्ध एव शून्यता । या रसस्य

शून्यता न स रसः । न चाऽन्यत्र शून्यताया रसोनाऽन्यत्र

रसाच्छून्यता । शून्यतैव रसोरस एव शून्यता । या स्पर्शस्य शून्यता

न स स्पर्शः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः स्पर्शो नाऽन्यत्र स्पर्शाच्छून्यता ।

शून्यतैव स्पर्शः । स्पर्श एव शून्यता । या धर्माणां शून्यता न ते

धर्माः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः धर्माः । नाऽन्यत्र धर्मैभ्यः

शून्यता । शून्यतैव धर्माः । धर्मा एव शून्यता ।

या चक्षुर्धातुशून्यता न स चक्षुर्धातुः । न चाऽन्यत्र शून्यताया-

श्चक्षुर्धातुर्नाऽन्यत्र चक्षुर्धातोः शून्यता । शून्यतैव चक्षुर्धातुश्चक्षुर्धातुरेव

शून्यता । या रूपधातु शून्यता न स रूपधातुः । न चाऽन्यत्र

शून्यतायाः रूपधातुः । नाऽन्यत्र रूपधातोः शून्यता । शून्यतैव

रूपधातुः । रूपधातुरेव शून्यता । या चक्षुर्विज्ञानधातु शून्यता

न स चक्षुर्विज्ञानधातुः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाश्चक्षुर्विज्ञानधातुः ।

नाऽन्यत्र चक्षुर्विज्ञानधातोः शून्यता । शून्यतैव चक्षुर्विज्ञानधातुः ।

नाष्टादशावेणिकबुद्धधर्मान् विविक्ता इति चरति । नाष्टादशा-
वेणिकबुद्धधर्मानविविक्ता इति चरति ।

तत्कस्य हेतोस्तथाह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या रूपस्य शून्यता न
तद्रूपं । न चाऽन्यत्र शून्यतायारूपं नाऽन्यत्र रूपाच्छून्यता । शून्यतैव
रूपं । रूपमेव शून्यता । या वेदनायाः शून्यता न सा वेदना न
चाऽन्यत्र शून्यताया वेदना नाऽन्यत्र वेदनायाः शून्यता । शून्यतैव
वेदना । वेदनैव शून्यता । या संज्ञायाः शून्यता न सा शून्यता ।
न चाऽन्यत्र शून्यतायाः संज्ञा । नाऽन्यत्र संज्ञायाः शून्यता ।
शून्यतैव संज्ञा । संज्ञैव शून्यता । या संस्काराणां शून्यता न ते
संस्काराः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः संस्काराः । नाऽन्यत्र संस्कारेभ्यः
शून्यता । शून्यतैव संस्काराः । संस्कारा एव शून्यता । या विज्ञानस्य
शून्यता न तद्विज्ञानं । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः विज्ञानं । नाऽन्यत्र
विज्ञानाच्छून्यता । शून्यतैव विज्ञानं । विज्ञानमेव शून्यता ।

या चक्षुषः शून्यता न तच्चक्षुः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाश्चक्षुः ।
नाऽन्यत्र चक्षुषः शून्यता । शून्यतैव चक्षुः । चक्षुरेव शून्यता ।
या श्रोत्रस्य शून्यता न तत् श्रोत्रं । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः श्रोत्रं ।
नाऽन्यत्र श्रोत्राच्छून्यता । शून्यतैव श्रोत्रं । श्रोत्रमेव शून्यता ।
या घ्राणस्य शून्यता न तद्घ्राणं । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः घ्राणं ।
नाऽन्यत्र घ्राणाच्छून्यता । शून्यतैव घ्राणं । घ्राणमेव शून्यता । या
जिह्वायाः शून्यता न सा जिह्वा । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः जिह्वा ।
नाऽन्यत्र जिह्वायाः शून्यता । शून्यतैव जिह्वा । जिह्वैव शून्यता ।
या कायस्य शून्यता न स कायः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः कायः ।

नाऽन्यत्र कायाच्छून्यता । शून्यतैव कायः । काय एव शून्यता ।
 या मनसः शून्यता न तन्मनः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः मनः ।
 नाऽन्यत्र मनसः शून्यता । शून्यतैव मनः । मन एव शून्यता ।

या रूपस्य शून्यता न रुरूपं । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः रूपं ।
 नाऽन्यत्र रूपाच्छून्यता । शून्यतैव रूपं । रूपमेव शून्यता । या शब्दस्य
 शून्यता न स शब्दः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः शब्दः । नाऽन्यत्र
 शब्दाच्छून्यता । शून्यतैव शब्दः । शब्द एव शून्यता । या गन्धस्य
 शून्यता न स गन्धः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः गन्धः । नाऽन्यत्र
 गन्धाच्छून्यता । शून्यतैव गन्धो गन्ध एव शून्यता । या रसस्य
 शून्यता न स रसः । न चाऽन्यत्र शून्यताया रसोनाऽन्यत्र
 रसाच्छून्यता । शून्यतैव रसोरस एव शून्यता । या स्पर्शस्य शून्यता
 न स स्पर्शः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः स्पर्शो नाऽन्यत्र स्पर्शाच्छून्यता ।
 शून्यतैव स्पर्शः । स्पर्श एव शून्यता । या धर्माणां शून्यता न ते
 धर्माः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः धर्माः । नाऽन्यत्र धर्मिभ्यः
 शून्यता । शून्यतैव धर्माः । धर्मा एव शून्यता ।

या चक्षुर्धातुशून्यता न स चक्षुर्धातुः । न चाऽन्यत्र शून्यताया-
 श्चक्षुर्धातुर्नाऽन्यत्र चक्षुर्धातोः शून्यता । शून्यतैव चक्षुर्धातुश्चक्षुर्धातुरेव
 शून्यता । या रूपधातु शून्यता न स रूपधातुः । न चाऽन्यत्र
 शून्यतायाः रूपधातुः । नाऽन्यत्र रूपधातोः शून्यता । शून्यतैव
 रूपधातुः । रूपधातुरेव शून्यता । या चक्षुर्विज्ञानधातु शून्यता
 न स चक्षुर्विज्ञानधातुः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाश्चक्षुर्विज्ञानधातुः ।
 नाऽन्यत्र चक्षुर्विज्ञानधातोः शून्यता । शून्यतैव चक्षुर्विज्ञानधातुः ।

स्पर्शः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः स्पर्शः । नाऽन्यत्र स्पर्शाच्छून्यता ।
 शून्यतैव स्पर्शः । स्पर्श एव शून्यता । 'या वेदना शून्यता न सा
 वेदना । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः वेदना । नाऽन्यत्र वेदनायाः
 शून्यता । शून्यतैव वेदना । वेदनैव शून्यता । या तृष्णा शून्यता
 न सा तृष्णा । न चाऽन्यत्र शून्यतायास्तृष्णा । नाऽन्यत्र तृष्णायाः
 शून्यता । शून्यतैव तृष्णा । तृष्णैव शून्यता । या उपादानशून्यता
 न तदुपादानं । न चाऽन्यत्र शून्यताया उपादानं । नाऽन्यत्रो-
 पादानाच्छून्यता । शून्यतैवोपादानं । उपादानमेव शून्यता ।
 या भवशून्यता न स भवः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः भवः ।
 नाऽन्यत्र भवाच्छून्यता । शून्यतैव भवः । भव एव शून्यता । या
 जाति शून्यता न सा जातिः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः जातिः ।
 नाऽन्यत्र जातेः शून्यता । शून्यतैव जातिः । जातिरेव शून्यता ।
 या जरामरणशून्यता न तज्जरामरणं । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः
 जरामरणं । नाऽन्यत्र जरामरणाच्छून्यता । शून्यतैव जरामरणं ।
 जरामरणमेव शून्यता ।

या दानपारमिता शून्यता न सा दानपारमिता । न चाऽन्यत्र
 शून्यतायाः दानपारमिता । नाऽन्यत्र दानपारमितायाः शून्यता ।
 शून्यतैव दानपारमिता । दानपारमितैव शून्यता । या शीलपार-
 मितायाः शून्यता न सा शीलपारमिता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः
 शीलपारमिता । नाऽन्यत्र शीलपारमितायाः शून्यता । शून्यतैव

शीतलपारमिताः । शीतलपारमितैव शून्यता । सा शून्यतायाः
 शून्यता न सा शान्तिपारमिता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः शान्ति
 पारमिता । नाऽन्यत्र शान्तिपारमितायाः शून्यता । शान्ति
 पारमितायाः शान्तिपारमितैव शून्यता । सा शिष्यपारमिता
 शून्यता न सा वीर्यपारमिता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः वीर्यपार
 मिता । नाऽन्यत्र वीर्यपारमितायाः शून्यता । शून्यतेव वीर्यपार
 मिता । वीर्यपारमितैव शून्यता । सा ध्यानपारमिता शून्य
 न सा ध्यानपारमिता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः ध्यानपारमितैव
 नाऽन्यत्र ध्यानपारमितायाः शून्यता । शून्यतेव ध्यानपारमिता
 ध्यानपारमितैव शून्यता । सा प्रज्ञापारमिता शून्यता न सा
 प्रज्ञापारमिता . न चाऽन्यत्र शून्यतायाः प्रज्ञापारमिता । नाऽन्यत्र
 प्रज्ञापारमितायाः शून्यता । शून्यतेव प्रज्ञापारमिता । प्रज्ञापार
 मितैव शून्यता ।

या अध्यात्मशून्यतायाः शून्यता न सा अध्यात्मशून्यता । न
 चाऽन्यत्र शून्यताया अध्यात्मशून्यता । नाऽन्यत्र अध्यात्मशून्यतायाः
 शून्यता । शून्यतेवाऽध्यात्मशून्यता । अध्यात्मशून्यतेव शून्यता । सा
 वहिर्द्वाशून्यतायाः शून्यता न सा वहिर्द्वाशून्यता । न चाऽन्यत्र
 शून्यतायाः वहिर्द्वाशून्यता । नाऽन्यत्र वहिर्द्वाशून्यतायाः शून्यता ।
 शून्यतेव वहिर्द्वाशून्यता । वहिर्द्वाशून्यतेव शून्यता । सा अध्यात्म
 वहिर्द्वाशून्यतायाः शून्यता न सा अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यता । न
 चाऽन्यत्र शून्यताया अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यता । नाऽन्यत्र अध्यात्म
 वहिर्द्वाशून्यतायाः शून्यता । शून्यतेवाऽध्यात्मवहिर्द्वाशून्यता ।

अध्यात्मवद्द्विर्द्वाशून्यतैव शून्यता । या शून्यताशून्यतायाः शून्यता
न सा शून्यताशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः शून्यताशून्यता ।
नाऽन्यत्र शून्यता शून्यतायाः शून्यता । शून्यतैव शून्यताशून्यता ।
शून्यताशून्यतैव शून्यता । या महाशून्यतायाः शून्यता न सा
महाशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः महाशून्यता । नाऽन्यत्र
महाशून्यतायाः शून्यता । शून्यतैव महाशून्यता । महाशून्यतैव
शून्यता । या परमार्थशून्यतायाः शून्यता न सा परमार्थशून्यता । न
चाऽन्यत्र शून्यतायाः परमार्थशून्यता । नाऽन्यत्र परमार्थशून्यतायाः
शून्यता । शून्यतैव परमार्थशून्यता । परमार्थशून्यतैव शून्यता ।
या संस्कृतशून्यतायाः शून्यता । न सा संस्कृतशून्यता । न चाऽन्यत्र
शून्यतायाः संस्कृतशून्यता । नाऽन्यत्र संस्कृतशून्यतायाः शून्यता ।
शून्यतैव संस्कृतशून्यता । संस्कृतशून्यतैव शून्यता । या असंस्कृत-
शून्यतायाः शून्यता न सा असंस्कृतशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यताया
असंस्कृतशून्यता । नाऽन्यत्राऽसंस्कृतशून्यतायाः शून्यता । शून्यतैवा-
ऽसंस्कृतशून्यता । असंस्कृतशून्यतैव शून्यता । या अत्यन्तशून्यतायाः
शून्यता । न सा अत्यन्तशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः अत्यन्त-
शून्यता । नाऽन्यत्राऽत्यन्तशून्यतायाः शून्यता । शून्यतैवाऽत्यन्तशून्यता ।
अत्यन्तशून्यतैव शून्यता । याऽनवराशून्यतायाः शून्यता । न
साऽनवराशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यताया अनवराशून्यता ।
नाऽन्यत्राऽनवराशून्यतायाः शून्यता । शून्यतैवाऽनवराशून्यता ।
या ऽनवकारशून्यतायाः शून्यता । न सा ऽनवकार शून्यता । न
चाऽन्यत्र शून्यताया अनवकार शून्यता । नाऽन्यत्राऽनवकार-

शून्यतायाः शून्यता । शून्यतेवाऽन्यथा शून्यता । चक्षुःशून्यते
 शून्यता । सा प्रकृतिशून्यतायाः शून्यता । न सा प्रकृतिशून्यता ।
 न चाऽन्यत्र शून्यतायाः प्रकृतिशून्यता । नाऽन्यत्र प्रकृतिशून्यतायाः
 शून्यता । शून्यतेव प्रकृतिशून्यता । प्रकृतिशून्यतेव शून्यता । या
 मर्त्यधर्मशून्यतायाः शून्यता न सा मर्त्यधर्मशून्यता । न चाऽन्यत्र
 शून्यतायाः मर्त्यधर्मशून्यता । नाऽन्यत्र मर्त्यधर्मशून्यतायाः शून्यता ।
 शून्यतेव मर्त्यधर्मशून्यता । मर्त्यधर्मशून्यतेव शून्यता । या स्वलक्षण-
 शून्यतायाः शून्यता न सा स्वलक्षणशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः
 स्वलक्षणशून्यता । नाऽन्यत्र स्वलक्षणशून्यतायाः शून्यता । शून्यतेव
 स्वलक्षणशून्यता । स्वलक्षणशून्यतेव शून्यता । या ऽनुपलम्भशून्यतायाः
 शून्यता न सा अनुपलम्भ शून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः
 अनुपलम्भशून्यता । नाऽन्यत्राऽनुपलम्भशून्यतायाः शून्यता । शून्य-
 तैवानुपलम्भशून्यता । अनुपलम्भशून्यतेव शून्यता । या ऽभावशून्य-
 तायाः शून्यता न सा ऽभावशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः
 अभावशून्यता । नाऽन्यत्राऽभावशून्यतायाः शून्यता । शून्यतेवाऽभाव-
 शून्यता । अभावशून्यतेव शून्यता । या स्वभावशून्यतायाः शून्यता
 न सा स्वभावशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः स्वभावशून्यता ।
 नाऽन्यत्र स्वभावशून्यतायाः शून्यता । शून्यतेव स्वभावशून्यता ।
 स्वभावशून्यतेव शून्यता । या ऽभावस्वभावशून्यता न सा ऽभाव-
 स्वभावशून्यता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः अभावस्वभावशून्यता ।
 नाऽन्यत्राऽभावस्वभावशून्यतायाः शून्यता । शून्यतेवाऽभावस्वभाव-
 शून्यता । अभावस्वभावशून्यतेव शून्यता ।

शून्यता न तानि ध्यानानि । न चाऽन्यत्र ध्यानेभ्यः शून्यता ।
 नाऽन्यत्र ध्यानेभ्यः शून्यता । शून्यतैव ध्यानानि । ध्यानान्येव
 शून्यता । या चतुर्णामप्रमाणानां शून्यता न तान्यप्रमाणानि ।
 न चाऽन्यत्र शून्यताया अप्रमाणानि । नाऽन्यत्राऽप्रमाणेभ्यः शून्यता ।
 शून्यतैवाऽप्रमाणानि । अप्रमाणान्येव शून्यता । या चतसृणामारूप-
 समापत्तीनां शून्यता न ता आरूप्यसमापत्तयः । न चाऽन्यत्र
 शून्यताया आरूप्यसमापत्तयः । नाऽन्यत्राऽरूप्यसमापत्तिभ्यः शून्यता ।
 शून्यतैवाऽरूप्यसमापत्तयः । आरूप्यसमापत्तय एव शून्यता । या
 अष्टानां विमोक्षाणां शून्यता । न ते विमोक्षाः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः
 विमोक्षाः । नाऽन्यत्र विमोक्षेभ्यः शून्यता । शून्यतैव विमोक्षाः ।
 विमोक्षाएव शून्यता । या न वानुपूर्वविहारसमापत्तीनां शून्यता न ता
 अनुपूर्वविहारसमापत्तयः । न चाऽन्यत्र शून्यताया अनुपूर्वविहार-
 समापत्तयः । नाऽन्यत्रानुपूर्वविहारसमापत्तिभ्यः शून्यता । शून्यतै-
 वाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः । आनुपूर्वविहारसमापत्तय एव शून्यता ।
 या शून्यता निमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानां शून्यता । न
 तानि शून्यता निमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि । न चाऽन्यत्र
 शून्यतायाः शून्यता निमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि । नाऽन्यत्र
 शून्यता निर्मित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेभ्यः शून्यता । शून्यतैव शून्यता
 निमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि । शून्यता निमित्ताप्रणिहित-
 विमोक्षमुखान्येव शून्यता । या पञ्चानामभिज्ञानां शून्यता न ता
 अभिज्ञाः । न चाऽन्यत्र शून्यताया अभिज्ञाः । नाऽन्यत्राभिज्ञाभ्यः
 शून्यता । शून्यतैवाऽभिज्ञाः । अभिज्ञा एव शून्यता । या समाधीनां

न न भसाधयः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः भसाधयः ।
 भसाधयः शून्यता । शून्यतैव भसाधयः । भसाधय एव
 या धारणीमुख्यानां शून्यता न तानि धारणीमुख्यानि ।
 च शून्यतायाः धारणीमुख्यानि । नाऽन्यत्र धारणीमुख्येभ्यः
 शून्यतैव धारणीमुख्यानि । धारणीमुख्यान्तैव शून्यता ।
 न तथागतवल्लानां शून्यता न तानि तथागतवल्लानि ।
 च शून्यतायाः तथागतवल्लानि । नाऽन्यत्र तथागतवल्लेभ्यः
 शून्यतैव तथागतवल्लानि । तथागतवल्लान्तैव शून्यता । या
 वैशारद्यानां शून्यता न तानि वैशारद्यानि । न चाऽन्यत्र
 वैशारद्यानि । नाऽन्यत्र वैशारद्येभ्यः शून्यता । शून्यतैव
 वैशारद्यान्तैव शून्यता । या चतसृणां प्रतिमन्विदां
 च तैः प्रतिमन्विदः । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः प्रतिमन्विदः ।
 प्रतिमन्विदः शून्यता । शून्यतैव प्रतिमन्विदः । प्रतिमन्विद
 शून्यता । या महामैत्र्याः शून्यता न सा महामैत्री । न
 शून्यतायाः महामैत्री । नाऽन्यत्र महामैत्र्याः शून्यता ।
 महामैत्री । महामैत्र्यैव शून्यता । या महाकरुणायाः
 न सा महाकरुणा । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः महाकरुणा ।
 महाकरुणायाः शून्यता । शून्यतैव महाकरुणा । महाकरुणैव
 शून्यता । या ष्टाद्गानामावेणिकबुद्धधर्माणां शून्यता । न ते
 बुद्धधर्माः । न चाऽन्यत्र शून्यताया आवेणिकबुद्धधर्माः ।
 आवेणिकबुद्धधर्मैः शून्यता । शून्यतैवावेणिकबुद्धधर्माः ।
 बुद्धधर्मा एव शून्यता ।

या सर्वज्ञतायाः शून्यता न सा सर्वज्ञता । न चाऽन्यत्र
 शून्यतायाः सर्वज्ञता । नाऽन्यत्र सर्वज्ञतायाः शून्यता । शून्यतैव
 सर्वज्ञता । सर्वज्ञतेन शून्यता । या मार्गाकारज्ञतायाः शून्यता
 न सा मार्गाकारज्ञता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः मार्गाकारज्ञता ।
 नाऽन्यत्र मार्गाकारज्ञतायाः शून्यता । शून्यतैव मार्गाकारज्ञता ।
 मार्गाकारज्ञतेन शून्यता । या सर्वकारज्ञतायाः शून्यता । न सा
 सर्वकारज्ञता । न चाऽन्यत्र शून्यतायाः सर्वकारज्ञता । नाऽन्यत्र
 सर्वकारज्ञतायाः शून्यता । शून्यतैव सर्वकारज्ञता । सर्वकार-
 ज्ञतैव शून्यता ।

एवं ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
 मितायां चरन्नुपायकौशलो वेदितव्यः । एवं खल्वायुष्मञ्छारदतीपुत्र
 बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् भव्योऽनुत्तरां सम्यक्-
 सम्वोधिमभिमम्बोद्धुं । स खलु पुनर्व्वोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
 मितायां चरामीति नोपैति । न चरामीति नोपैति । चरामीति
 न चरामीति नोपैति । नैव चरामि च न चरामीति नोपैति ।
 शारदतीपुत्र आह । केन कारणेनायुष्मन् सुभूते बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरंश्चरामीति नोपैति न चरामीति नोपैति ।
 चरामि च न चरामीति नोपैति । नैव चरामि च न चरामीत्येव-
 मपि नोपैति । सुभूतिराह । तथाह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र प्रज्ञापार-
 मितायां स्वभावो नोपलभ्यते । तत्कस्यहेतोस्तथाह्यभावस्वभावाप्रज्ञा-
 पारमिता । अनेनायुष्मञ्छारदतीपुत्र पर्यायेण बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां चरामीति नोपैति । न चरामीति नोपैति ।

चरामि च न चरामीति नोपैति । नैव चरामि च न चरामीत्येव-
मपि नोपैति । तत्कथं ऐतोलथादि तेन सर्वधर्मा अभावस्वभावा
इत्यनुगता अनुपात्ताः । स वेदेवं प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चित्तं नावलीयते । न संलीयते नोत्स्यति
न संदस्यति । न संज्ञासमापद्यते । वेदितव्यमायुष्कारद्वतीपुत्रा-
सन्नीभवत्ययं बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वाकारज्ञताया इति ।

सापि खलु सर्वाकारज्ञता अद्वया अद्वैधीकारा सर्वधर्माभाव-
स्वभावतासुपादाय । अयं सर्वधर्मानुत्पादोनाम समाधिर्वोधि-
सत्त्वानां महासत्त्वानां दिपुत्राःपुरस्कृतोऽप्रमाणनियतः असंघार्यः
सर्वश्रावकप्रत्येकदुःखैः । अनेन समाधिनाविहरन् बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बोध्यते ।

आह । किं पुनरायुषन् सुभृते अनेनैव समाधिना विहरन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अथान्यैरपि समाधिभिः । सुभृतिराह अन्यैरप्यायुष्कारद्वतीपुत्र
समाधिभिर्विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । आह कतमैः पुनरायुषन् सुभृतेऽन्यैः
समाधिभिर्विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । सुभृतिराह । अस्ति शूरङ्गमोनाम समाधि-
र्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सिंहविक्रीडितोनाम समाधिर्येन
समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधि-
मभिसम्बुध्यते । अस्ति सुचन्द्रोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्

प्रवेशोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्वधिवचन संप्रवेशो-
 नास समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनु-
 त्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति दिग्विलोकितोनाम समा-
 धिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
 सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्वाधारमुद्रोनाम समाधिर्येन समाधिना
 विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बु-
 ध्यते । अस्त्वसंप्रसोषोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
 सर्वधर्मसमवसरणमुद्रोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्वा-
 काशस्फुरणोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति वज्रमण्डलोनाम
 समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
 सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति ध्वजायकेयूरोनाम समाधिर्येन
 समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
 सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्तीन्द्रकोतुनां समाधिर्येन समाधिना
 विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
 सम्बुध्यते । अस्ति श्रोतोऽनुगतोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
 अस्ति *सिंहविप्रीडितोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-

* क, ख, ग, घ पुस्तकेषु पाठः ।

मत्तोमहामत्तः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिमभिमनुष्यते । अ
 न्यत्तोनाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिमत्तोमहाम
 क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिमभिमनुष्यते । अस्ति वैरोदतो
 समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिमत्तोमहामत्तः क्षिप्रमनुत्त
 सम्यक्मन्वोधिमभिमनुष्यते । अस्यनेपोनाम समाधिर्धेन समाधि
 विहरन् बोधिमत्तोमहामत्तः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिम
 नुष्यते । अस्यनिकेतन्दितोनाम समाधिर्धेन समाधिना विह
 बोधिमत्तोमहामत्तः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिमभिमनुष्यते
 अस्ति निद्विन्तोनाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिम
 महामत्तः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिमभिमनुष्यते । अस्ति विप
 प्रोदोनाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिमत्तोमहाम
 क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्मन्वोधिमभिमनुष्यते । अस्ति विप

बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति ज्ञानकेतुर्नाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो
महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्ति वज्रोपमोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
सत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
चित्तस्थितिर्नाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति समन्तालोकोनाम
समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सुप्रतिष्ठितोनाम समाधिर्येन
समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति रत्नकोटिर्नाम समाधिर्येन समा-
धिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधि-
मभिसम्बुध्यते ।

अस्ति वरधर्मसुद्रोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति मन्वंधर्मममतानाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति रतिजहोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो
महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
धर्मोद्गतोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति विकिरणोनाम
समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां

बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति ज्ञानकेतुर्नाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्ति वज्रोपमोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
चित्तस्थितिर्नाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति समन्तालोकोनाम
समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सुप्रतिष्ठितोनाम समाधिर्येन
समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक-
सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति रत्नकोटिर्नाम समाधिर्येन समा-
धिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधि-
मभिसम्बुध्यते ।

अस्ति वरधर्मसुद्रोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति मन्त्रधर्मममतानाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति रतिप्रदोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
धर्मोद्गतोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति विकिरणोनाम
समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां

सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सर्वधर्मपदप्रभेदीनाम समाधि-
 धिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
 सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति समाचारावकारोनाम समाधि-
 धिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
 सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्यचारागतोनाम समाधिधिर्येन समाधिना
 विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
 सम्बुध्यते ।

अस्यावरणक्षेदोनाम समाधिधिर्येन समाधिना विहरन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
 अस्यविकारोनाम समाधिधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहा-
 सत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्यप्रकारोनाम
 समाधिधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
 सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति नामनियतप्रवेशोनाम समाधि-
 धिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
 सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्यनिकेतचारौनाम समाधिधिर्येन समा-
 धिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
 सम्बुध्यते । अस्ति तिमिरापगतोनाम समाधिधिर्येन समाधिना विहरन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
 अस्ति चारित्रवतीनाम समाधिधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्यसलो-
 नां समाधिधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनु-
 त्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति दिष्यतीर्णोनाम समा-

न समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
 सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सर्वगुणसङ्घयो नाम समाधिर्धेन
 समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधि-
 मभिसम्बुध्यते ।

अस्ति स्थितनिश्चितो नाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन्
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्ति शुभपुष्पितशुद्धिर्नाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधि-
 महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
 ज्ज्वलीनाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते । अत्यन्तप्रभो नाम

समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
 सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते । अत्यससमो नाम समाधिर्धेन समा-

धिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधि-
 मभिसम्बुध्यते । अस्ति सर्वधर्मातिक्रमणो नाम समाधिर्धेन समाधिना

विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बु-
 ध्यते । अस्ति परिच्छेदकरो नाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन्

बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्ति विमतिविकरो नाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन्
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते ।

निरधिष्ठानो नाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधि-
 महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसम्बुध्यते । अत्येक-

नाम समाधिर्धेन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः

क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अत्याकारोऽभिनिर्हारो-
नानसमाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्र-
मनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अत्याकारोनाम समाधिर्येन
समाधिना विहरन् बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्-
सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अत्याकारानकारोनाम समाधिर्येन समा-
धिना विहरन् बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधि-
मभिसम्बुध्यते ।

अस्ति नैवेधिकसर्वभवतलापगतोनाम समाधिर्येन समाधिना
विहरन् बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
सम्बुध्यते । अस्ति सर्वसङ्केतव्रुतप्रवेशोनाम समाधिर्येन समाधिना
विहरन् बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
सम्बुध्यते । अस्ति गिरिघोषाक्षरविमुक्तोनाम समाधिर्येन समाधिना
विहरन् बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
सम्बुध्यते । अस्ति ज्वललोत्क्रोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति लक्षणपरिशोधनोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।

अत्यनाविलचान्तिर्नाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति सर्वाकारवरोपेतनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
बोधिसत्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
अस्ति सर्वसुखदुःखनिरभिनन्दीनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्

वोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
 अस्यचयकरण्डोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
 धारणीमतिर्नाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सम्यक्-
 त्वमित्यात्वसर्वसंग्रहणोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्ति सर्वरोधनिरोधसंप्रशसनोनाम समाधिर्येन समाधिना
 विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभि-
 सम्बुध्यते । अस्यनुरोधाप्रतिरोधोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन्
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।
 अस्ति विमलप्रभासोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्ति शारवतीनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
 परिपूर्णचन्द्रविमलोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधि-
 सत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति
 विद्युत्प्रभोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
 क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति महाब्यूहोनाम
 समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां
 सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति सर्वलोकप्रभाकरोनाम समाधि-
 र्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां

सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति समाधिसमतानाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते ।

अस्त्वरजोविरजोर्नययुक्तोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्वरणसमवसरणोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्वरणसरणसर्व्वसमवसरणोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्यनिलम्भनिकेतनिरतोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति तथता स्थितनिश्चितोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति कायकलिसंप्रमथनोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति वारकलिविध्वंसनगगणकल्पोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्त्वाकाशाऽमङ्गविमुक्तिनिरूपधिशेषोनाम समाधिर्येन समाधिना विहरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यते । अस्ति दमे आयुष्ञ्कारद्वतीपुत्रसमाधयो बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां येः समाधिभिर्विहरन्तो बोधिसत्त्वामहासत्त्वाः क्षिप्रमनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

अथ बुद्धानुभावेनायुष्मान् सुभूतिः पुनरप्येवमाह । व्याकृतो-
 वतारमायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वस्यैः पौर्व्वकैरुथागतै-
 रर्हद्भिः सम्यक्सम्बुद्धैरनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ । येऽपि तत्र तर्हि
 दशपु दिक्षु गङ्गानदीवालुकोपसेषु लोकधातुषु तथागताः सम्यक्-
 सम्बुद्धास्तिष्ठन्ति धियन्ते यापयन्ति । तेऽपि तथागताः सम्यक्सम्बु-
 द्धास्तं बोधिसत्त्वं व्याकुर्व्वन्ति य एभिः समाधिभिर्व्विहरति । समाधि-
 मपि न समनुपश्यति । नापि तेन समाधिनामप्यते । अहं समा-
 हित इति अहं समापस्य इत्यहं समापद्य इत्यहं समापन्नवानिति ।
 सर्व्वत्र ते तस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य विकल्पा न संविद्यन्ते न
 प्रवर्त्तन्ते ।

आह । किं पुनरायुष्मन् सुभूतेऽत्र ममाधिषु स्थितौ
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो व्याक्रियते तथागतैरर्हद्भिः सम्यक्सम्बुद्धैः ।
 सुभूतिराह । नोहीदमायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र, तत्कस्य हेतोर्नष्टायु-
 ष्माञ्छारद्वतीपुत्राऽन्याप्रज्ञापारमिताऽन्यः समाधिरन्यो बोधिसत्त्वः ।
 प्रज्ञापारमितैव ममाधिममाधिरेव बोधिसत्त्वः, बोधिसत्त्व एव
 ममाधिः । आह आयुष्मन् सुभूते नान्यः समाधिरन्यो बोधिसत्त्वो
 नान्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः ममाधिः । ममाधिरेव बोधिसत्त्वो बोधिसत्त्व
 एव ममाधिः सर्व्वधर्ममगतामुपादाय । तत् किं पुनः शक्यं ममाधि
 दर्शयितुं । सुभूतिराह । नोहीदमायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र । आह किं
 पुनरायुष्मन् सुभूते सम्यक्सम्बुद्धस्य ममाधिं संज्ञामाति । सुभूतिराह ।
 न संज्ञारम्यायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र । आह । तत्कस्य न संज्ञामाति ।
 सुभूतिराह । सम्यक्सम्बुद्धस्य ममाधिं संज्ञामाति । आह । संज्ञामातिमुष्मन् सुभूते

न विजानाति न संजानाति । सुभृतिराह । अविद्यमानत्वान्तस्य समाधेस्तस्य बोधिसत्त्वस्य । न विजानाति न संजानाति ।

अथ भगवानायुष्मते सुभृतये साधुकारमदात् । साधु साधु सुभृते । सुभाषितैषा वाक् । यथापि ते मया विहारिणां श्रावकानामश्रुतायां निर्दिष्टस्यायमुपदेशः । एवञ्च बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन प्रज्ञापारमितायां शिचित्वं । ध्यानपारमितायां शिचित्वं । वीर्यपारमितायां शिचित्वं । चान्तिपारमितायां शिचित्वं । शीलपारमितायां शिचित्वं । दानपारमितायां शिचित्वं । सृत्युपस्थानेषु शिचित्वं । सम्यक्प्रहाणेषु शिचित्वं । ऋद्धिपादेषु शिचित्वं । इन्द्रियेषु शिचित्वं । बलेषु शिचित्वं । बोध्यङ्गेषु शिचित्वं । आर्याष्टाङ्गमार्गं शिचित्वं । आर्यसत्येषु शिचित्वं । ध्यानेषु शिचित्वं । अप्रमाणेषु शिचित्वं । आरूप्यसमापन्तिषु शिचित्वं । विमोक्षेषु शिचित्वं । अनुपूर्वविहारसमापन्तिषु शिचित्वं । शून्यता निमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखेषु शिचित्वं । अभिज्ञासु शिचित्वं । समाधिषु शिचित्वं । धारणीमुखेषु शिचित्वं । तथागतपत्रेषु शिचित्वं । वैशारद्येषु शिचित्वं । प्रतिभम्बित्सु शिचित्वं । महामैत्र्यां शिचित्वं । महाकृपायां शिचित्वं । आवेणिकबुद्धधर्मेषु शिचित्वं ।

अथायुष्माञ्चारदतीपुत्रो भगवन्तमेतदवोचत् । एवं शिचिज्ञानो भगवन् बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचित्तेऽनुपलभ्ययोगेन । ध्यानपारमितायां शिचित्तेऽनुपलभ्ययोगेन । वीर्यपारमितायां शिचित्तेऽनुपलभ्ययोगेन । चान्तिपारमितायां शिचित्तेऽनुप-

लभयोगेन । ग्रीलपारमितायां शिचतेऽनुपलभयोगेन । दानपार-
 मितायां शिचतेऽनुपलभयोगेन । मृत्युपस्थानेषु शिचतेऽनुपलभ-
 योगेन । मम्यकप्रहाणेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । च्छद्विपादेषु
 शिचतेऽनुपलभयोगेन । इन्द्रियेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । वलेषु
 शिचतेऽनुपलभयोगेन । बोध्यज्ञेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । आर्य-
 यज्ञमार्गं शिचतेऽनुपलभयोगेन । आर्यमत्येषु शिचतेऽनुपलभ-
 योगेन । धानेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । अप्रमाणेषु शिचतेऽनु-
 लभयोगेन । आरूप्यसमापत्तिषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । अनुप-
 विहारसमापत्तिषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । शून्यतानिमित्ताप्र-
 हितविमोक्षमुखेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । अभिज्ञासु शिचतेऽनु-
 लभयोगेन । धारणीमुखेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । तथागतवलेषु
 शिचतेऽनुपलभयोगेन । वैशारद्येषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । प्रति-
 समित्सु शिचतेऽनुपलभयोगेन । महामैत्र्यां शिचतेऽनुपलभयोगेन ।
 महाकरुणायां शिचतेऽनुपलभयोगेन । आवेणिकबुद्धधर्मेषु शिचते-
 ऽनुपलभयोगेन ।

भगवानाह । एवं शिचमाणः शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महामत्त-
 प्रज्ञापारमितायां शिचतेऽनुपलभयोगेन । वीर्यपारमितायां शिच-
 तेऽनुपलभयोगेन । चान्तिपारमितायां शिचतेऽनुपलभयोगेन ।
 ग्रीलपारमितायां शिचतेऽनुपलभयोगेन । दानपारमितायां
 शिचतेऽनुपलभयोगेन । मृत्युपस्थानेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन ।
 मम्यकप्रहाणेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । च्छद्विपादेषु शिचतेऽनु-
 लभयोगेन । इन्द्रियेषु शिचतेऽनुपलभयोगेन । वलेषु शिचतेऽनु-

लक्ष्मयोगेन । बोध्यङ्गेषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । आर्याष्टाङ्गमार्गे
शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । आर्यसत्येषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन ।
धानेषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । अप्रमाणेषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन ।
आरूप्यसमापत्तिषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । विमोक्षेषु शिचतेऽनुप-
लक्ष्मयोगेन । अनुपूर्वविहारसमापत्तिषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन ।
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन ।
अभिज्ञासु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । समाधिषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन ।
धारणीमुखेषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । तथागतवस्त्रेषु शिचतेऽनुप-
लक्ष्मयोगेन । वैशारद्येषु शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । प्रतिमन्वित्सु
शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । महामैत्र्यां शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । महा-
करुणायां शिचतेऽनुपलक्ष्मयोगेन । आवेणिकबुद्धधर्मेषु शिचतेऽनुप-
लक्ष्मयोगेन ।

शारदतीपुत्र आह । किमिति भगवन्नोपलभते । भगवानाह ।
आत्मानं शारदतीपुत्र नोपलभते । जीवं नोपलभते । जन्तुं नोप-
लभते । पोषं नोपलभते । पुरुषं नोपलभते । पुङ्गलं नोपलभते ।
मनुजं नोपलभते । मानवं नोपलभते । कारकं नोपलभते । जानकं
नोपलभते । पशुकं नोपलभते । अत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

रूपं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । वेदनां नोपलभते-
ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । संज्ञां नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
दाय । संस्कारान्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । विज्ञानं
नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । एतुर्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धि-
तामुपादाय । शोधं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । घ्राणं

नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । जिह्वां नोपलभतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । कायं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 नो नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । रूपं नोपलभतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । शब्दं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 रसं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । रसं नोपलभतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । स्पर्शं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 र्मान्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

चक्षुर्धातुं रूपधातुं चक्षुर्विज्ञानधातुं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । श्रोत्रधातुं शब्दधातुं श्रोत्रविज्ञानधातुं नोपलभतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । घ्राणधातुं गन्धधातुं घ्राणविज्ञानधातुं
 नोपलभते । जिह्वाधातुं रसधातुं जिह्वाविज्ञानधातुं नोपलभते-
 त्यन्तविशुद्धितामुपादाय । कायधातुं स्पर्शधातुं कायविज्ञानधातुं
 नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । मनोधातुं धर्मधातुं मनो-
 विज्ञानधातुं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । पृथिवीधातुं
 स्रग्धातुं तेजोधातुं वायुधातुमाकाशधातुं विज्ञानधातुं नोपलभते-
 त्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

अविद्यां नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । संस्कारानोप-
 लभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । विज्ञानं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धि-
 तामुपादाय । नामरूपं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 शब्दाद्यतनं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । स्पर्शं नोपलभते-
 त्यन्तविशुद्धितामुपादाय । वेदनां नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । तृष्णां नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । उपादानं

नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । भवं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । जातिः नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । जरामरणं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । दुःखं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

समुदयं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । निरोधं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । मार्गं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । कायधातुं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । रूपधातुमाख्यधातुं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । दानपारमितां शीलपारमितां चान्तिपारमितां वीर्यपारमितां ध्यानपारमितां प्रज्ञापारमितां नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

स्मृत्युपभ्रानानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सम्यक्प्रहाणानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । षड्विपादान्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । इन्द्रियाणि वलानि दोधङ्गानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आर्याष्टाङ्गमार्गं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आर्यैरुत्थानिनोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । ध्यानानि चाप्रमाणानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आरूप्यसमापत्तीर्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । विमोचान्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनुपूर्वविचारममापत्तीर्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अभिष्टानोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । समाधौन्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । धारणैर्मुखानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धिता-

मुपादाय । तथागतबलानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 शारद्यानि नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । प्रतिषन्दिदा
 नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । महामैत्रीं नोपलभतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । महाकरुणां नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । आवेणिकबुद्धधर्मान्नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सोत्त-
 ापत्तिफलं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सद्गदागामिफलं
 नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनागामिफलं नोपलभते-
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अर्हत्त्वं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । प्रत्येकबुद्धत्वं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । बोधिपद-
 नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । बोधिं नोपलभतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । बुद्धं नोपलभतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 आह । किमिति भगवन् विशुद्धिता । भगवानाह । अ-
 नादः । अनिरोधः । असंक्षेपः । अव्यवदानमप्रादुर्भावोऽनुपपन्नो-
 त्तमिभसंस्कारः सर्वधर्माणामेषामाविशुद्धिरित्युच्यते । एवं वि-
 शुद्धितोऽपि शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो न कश्चिद्दुर्मां शिञ्चते । तत्र
 तेषां शारदतीपुत्रधर्मास्तयामंविद्यन्ते यथा बालपुत्रजा अवि-
 शुद्धिः ।

आह । कथं भगवन्नेते धर्माः संनिश्चन्ते । भगवानाह । यथा
 विशुद्धिं तथा विदन्ते । एव सर्वविद्यमाना तेनोच्यते अविद्येति ।
 आह । कथं न संनिश्चन्तेऽप्यन्तःशुद्धितामुपादाय । भगवानाह ।
 अन्तःशुद्धितामुपादाय । अन्तःशुद्धितामुपादाय । अन्तःशुद्धितामुपादाय ।

दाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृत-
शून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवराशशून्यतामुपा-
दाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्व-
धर्मशून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यता-
मुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

वेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते । अध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
बहिर्द्धाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्धाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
मुपादाय । अनवराशशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्यता-
मुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

संज्ञा शारदतीपुत्र न संविद्यतेऽध्यात्मशून्यतामुपादाय । बहिर्द्धा-
शून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्धाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यता-
मुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृत-
शून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपा-
दाय । अनवराशशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्य-
तामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

दाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 शून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवराशून्य
 दाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय
 धर्मशून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भ
 मुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपा
 अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

वेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते । अध्यात्मशून्यतामुपा
 वहिर्द्वांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतामुपादाय ।
 शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपा
 संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्त
 मुपादाय । अनवराशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपा
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । खलक्षण
 मुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपा
 स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

संज्ञा शारदतीपुत्र न संविद्यतेऽध्यात्मशून्यतामुपादाय । व
 शून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतामुपादाय । शून्यता
 मुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 शून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यत
 दाय । अनवराशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपा
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । खलका
 तामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपा
 स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

संज्ञायाः शारदतीपुत्र न संविद्यते अध्यात्मशून्यतामुपादाय
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता
 शून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संसृतशून्यतामु
 दाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय ।
 नाशशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्य
 तामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वल्पशून्यतामुपादाय
 अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्य
 तामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

विज्ञानं शारदतीपुत्र न संविद्यते अध्यात्मशून्यतामुपादाय
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता
 शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 संसृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता
 मुपादाय । अनवरायशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वल्पशून्य
 तामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
 स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चक्षुः शारदतीपुत्र न संविद्यते अध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 *एवं श्रोत्रं घ्राणं जिह्वा काय मनो न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यता-
 मुपादाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपा-

* आदर्शपुस्तके यथा दृष्टं तथा लिखितं । वस्तुतः श्रोत्रघ्राणादीन्
 प्रत्येकमध्यात्मशून्यतामुपादायेत्यादि लिखितमुचितं प्रतिभाति पूर्वा-
 परयोस्तथैव लिखनादिति ।

दाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थ-
 शून्यतामुपादाय । संसृतशून्यतामुपादाय । असंसृतशून्यतामुपादाय ।
 अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
 शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
 स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
 शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
 मुपादाय ।

रूपं शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय । एवं
 शब्दोगन्धोरसः स्पर्शाधर्मा न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
 शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 संसृतशून्यतामुपादाय । असंसृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
 मुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यता-
 मुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
 स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चतुर्विज्ञानं शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 एवं त्रैलोक्यविज्ञानं प्राणविज्ञानं जिज्ञासुविज्ञानं कायविज्ञानं मनो-
 विज्ञानं न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
 अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महा-
 शून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संसृतशून्यतामुपादाय ।
 असंसृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यता-

संस्काराः शारदतीपुत्र न संविद्यन्तेऽध्यात्मशून्यतामुपादाय
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता
 शून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपा
 दाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अम
 रागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यता
 मुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय
 अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्य
 तामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

विज्ञानं शारदतीपुत्र न संविद्यते अध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता
 शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता
 मुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्य
 तामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
 स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चक्षुः शारदतीपुत्र न संविद्यते अध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 श्रवणं श्रोत्रं ध्यानं त्रिज्ञा काय मनो न संविद्यते अध्यात्मशून्यता
 मुपादाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपा

* शारदतीपुत्रेण यथा दृष्टं तथा लिखितं । यस्मिन् शीवशब्दात्
 धर्मशून्यतामुपादायै शब्दं लिखितं तस्मिन् धर्मशून्यतामुपादायै
 शब्दं लिखितं ।

दाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थ-
शून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वप्नक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

रूपं शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय । एवं
शब्दोगन्धोरमः स्पर्शाधर्मो न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
वह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
मुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वप्नक्षणशून्यता-
मुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चक्षुर्विज्ञानं शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
एवं श्रौचविज्ञानं घ्राणविज्ञानं जिह्वाविज्ञानं कायविज्ञानं मनो-
विज्ञानं न संविद्यते ऽध्याशून्यतामुपादाय । वह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महा-
शून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय ।
असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यता-

मुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भ-
शून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

चक्षुः संस्पर्शः शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । वहिर्द्धाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

एवं शारदतीपुत्र ओत्रसंस्पर्शात्राणसंस्पर्शाजिज्ञासंस्पर्शः काय-
संस्पर्शः मनः संस्पर्शा न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्धा-
शून्यतामुपादायः । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यता-
मुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
सर्वधर्मशून्यतामुपादायः । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भ-
शून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

प्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्म-
 शून्यतामुपादाय । वचिर्द्वांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवचिर्द्वांशून्यता-
 मुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थ-
 शून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
 अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
 शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
 खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलभशून्यतामुपादाय । अभावशून्यता-
 मुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

श्रीसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यता-
 मुपादाय । वचिर्द्वांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवचिर्द्वांशून्यतामुपा-
 दाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थ-
 शून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
 अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
 शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
 खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलभशून्यतामुपादाय । अभाव-
 शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
 मुपादाय ।

प्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यता-
 मुपादाय । वचिर्द्वांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवचिर्द्वांशून्यतामुपा-
 दाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थ-
 शून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
 अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृति-

शून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यता-
मुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययवेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽधात्म-
शून्यतामुपादाय । बहिर्द्वीशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्वी-
शून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपा-
दाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संकृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृत-
शून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यता-
मुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽधात्मशून्यता-
मुपादाय । बहिर्द्वीशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्वीशून्यतामुपा-
दाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थ-
शून्यतामुपादाय । संकृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपा-
दाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षण-
शून्यतामुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपा-
दाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदना शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽधात्म-
शून्यतामुपादाय । बहिर्द्वीशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्वी-

मुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

शीलपारमिता शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । बहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संकृतशून्यतामुपादाय । असंकृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वल्पलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

चान्तिपारमिता शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । बहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संकृतशून्यतामुपादाय । असंकृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वल्पलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

वीर्यपारमिता शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । बहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यतामुपादाय ।

शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

ध्यानपारमिता शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

प्रज्ञापारमिता शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।

अभावशून्यतामुपादाय । अनूपनगशून्यतामुपादाय । अभाव-
शून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता-
मुपादाय ।

स्वल्पप्रमाणानि शारदतौपुत्र न संविद्यन्ते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । वद्विर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवद्विर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । मरुशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संसृतशून्यतामुपादाय । असंसृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपा-
दाय । स्वल्पप्रमाणशून्यतामुपादाय । अनुपलभशून्यतामुपादाय ।
अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभाव-
शून्यतामुपादाय ।

स्वल्पप्रमाणानि शारदतौपुत्र न संविद्यन्ते ऽध्यात्मशून्यतामुपा-
दाय । वद्विर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवद्विर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
शून्यताशून्यतामुपादाय । मरुशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यता-
मुपादाय । संसृतशून्यतामुपादाय । असंसृतशून्यतामुपादाय ।
अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकार-
शून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय ।
स्वल्पप्रमाणशून्यतामुपादाय । अनुपलभशून्यतामुपादाय । अभावशून्यता-
मुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

वद्विर्द्वापादाः शारदतौपुत्र न संविद्यन्ते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
वद्विर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवद्विर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता-

दाय । अन्वयशून्यतामुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय ।
 अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

अथै विमोक्षाः शारदतीपुत्र न मंविद्यन्ते इत्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अथात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
 शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय ।
 अनवकारशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मर्त्यधर्मशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय ।
 स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

नवानुपूर्वविहारसमापत्तयः शारदतीपुत्र न मंविद्यन्ते इत्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 वहिर्द्वाशून्यतामुपादायः । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय ।
 शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय ।
 परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय ।
 अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
 अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मर्त्यधर्मशून्यतामुपादाय ।
 प्रकृतिशून्यतामुपादायः । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय ।
 अनुपलक्षणशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
 अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

शून्यतानिभित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि शारदतीपुत्र न

घन्ते ऽधात्मशून्यतामुपादाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्म-
वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यता-
मुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय ।
असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवराग-
शून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपा-
दाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुप-
लभशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपा-
दाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

अभिज्ञाः शारदतीपुत्र न संविद्यन्ते ऽधात्मशून्यतामुपादाय ।
वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
मुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यता-
मुपादाय । अनुपलभशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
स्वभावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

समाधयः शारदतीपुत्र न संविद्यन्ते ऽधात्मशून्यतामुपादाय ।
वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
मुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यता-

सुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । पर-
मार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यता-
मुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय ।
अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्म-
शून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यता-
मुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

एतसः प्रतिषन्विदः शारदतीपुत्र न संविद्यन्ते ऽध्यात्मशून्यता-
मुपादाय । वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यता-
मुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । पर-
मार्थशून्यतामुपादाय । संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यता-
मुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय ।
अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्म-
शून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यता-
मुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

महामैत्री शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
वहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपादाय । शून्यता-
शून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
संस्कृतशून्यतामुपादाय । असंस्कृतशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
मुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । खलक्षणशून्यता-

आदाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
 भावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।
 महाकरुणा शारदतीपुत्र न संविद्यते ऽध्यात्मशून्यतामुपादाय ।
 हृद्वांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यतामुपादाय । शून्यता-
 न्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय । परमार्थशून्यतामुपादाय ।
 कृतशून्यतामुपादाय । अमञ्जितशून्यतामुपादाय । अत्यन्तशून्यता-
 पादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय । अनवकारशून्यतामुपादाय ।
 कृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्मशून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यता-
 पादाय । अनुपलम्भशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय ।
 भावशून्यतामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतामुपादाय ।
 अष्टादशावेणिकावुद्धधर्माः शारदतीपुत्र न संविद्यन्ते ऽध्यात्म-
 शून्यतामुपादाय । वह्निर्द्वांशून्यतामुपादाय । अध्यात्मवह्निर्द्वां-
 शून्यतामुपादाय । शून्यताशून्यतामुपादाय । महाशून्यतामुपादाय ।
 रमार्थशून्यतामुपादाय । संकृतशून्यतामुपादाय । असंकृतशून्यता-
 मुपादाय । अत्यन्तशून्यतामुपादाय । अनवरागशून्यतामुपादाय ।
 अनवकारशून्यतामुपादाय । प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वधर्म-
 शून्यतामुपादाय । स्वलक्षणशून्यतामुपादाय । अनुपलम्भशून्यता-
 मुपादाय । अभावशून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतामुपादाय ।
 भावस्वभावशून्यतामुपादाय ।

तत्र बालप्रयत्नना अभिनिवेशेन तृष्णामभिनिविष्टाः । ते-
 वचाकलिः । अविद्याऽभिनिविशोभयोर्दत्तरयोः सक्ताः । यदुतो-
 च्छेद्ग्रा तयोस्तेन जानन्ति न पश्यन्ति । ये धर्मा न संविद्यन्ते

Ujjayinī Ratn. (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	1	14
Ujjayinī (English) Part II, Fasc. 1	...	0	12
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	1	8
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	7	8
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	0	12
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	2	4
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	12	6
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	1	8
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	3	4
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	1	14
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	0	12
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	12	0
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	7	2
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	1	8
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	14	4
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	0	12
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	1	2
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	2	4
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	4	8
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	0	6
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	6	4
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	2	4
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	4	8
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	1	14
Ujjayinī, Institutes of (English)	...	2	4

Tibetan Series.

ag-Sam Thi S'ā. Fasc. 1-4 @ 1/ each	...	4	0
her-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	18	0
topi bryed dpaq khri S'ā (Tib. & Sans.) Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5 @ 1/ each	...	10	0

Arabic and Persian Series.

Alamgir-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-13 @ /6/ each	...	4	14
Al-Muqaddasī (English) Vol. I, Fasc. 1-3 @ /12/	...	2	4
Am-i-Akbari, (Text) Fasc. 1-22 @ 1/ each	...	22	0
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-6, Vol. III, Fasc. 1-5, @ 1/2 each	...	29	13
Alkurnāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ 1/ each	...	37	0
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1 @ 1/ each	...	9	0
Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger	...	0	6
Bāshāh-nāmah, with Index, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	...	7	2
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2	...	2	0
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1-3 @ 1/ each	...	3	0
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc. 1-21 @ 1/ each	...	21	0
Farhang-i-Rashīdī, (Text) Fasc. 1-14 @ 1/ each	...	14	0
Fibrist-i-Tūāi, or, Fūsy's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc. 1-4 @ /12/ each	...	3	0
Futūh-ugh-Shām of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each	...	3	6
Ditto of Azādi, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each	...	1	8
Haft Āsmān, History of the Persian Masnawi, (Text) Fasc. 1	...	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
Iqbal-nāmah-i-Jahāngiri, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each	...	1	2
Itābah, with Supplement, (Text) 51 Fasc. @ /12/ each	...	35	4
Muājir-ul-Umarā, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1-10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. II, Fasc. 10-12; Index to Vol. III, Fasc. 11-12 @ /6/ each	...	13	2
Mughzi of Wāqidi, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	1	1

The other fasciculi of these works are out of stock, and complete copies supplied.

1-6 and 3 Indexes, Vol. III, Fasc. 1 @ /12/ each	...	11
Muntakhabu-l-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	...	1
Ma'āşir-i-'Alamgīrī, (Text), Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	0
Nukhbata-l-Fikr, (Text) Fasc. 1	...	1
Nizāmi's Khiradnāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc. 1-2 @ /12/ each	...	1
Riyāzu-s-Salātin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	3
Ditto Ditto (English) Fasc. 1-5	...	1
Tabaqāt-i-Nāşirī, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	12
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	...	1
Ditto Index	...	2
Tārīkh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu-d-dīn Barnī (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each	...	2
Tārīkh-i-Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	...	2
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8/ each	...	1
Wis o Rāmin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	...	6
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /6/ each	...	6
Zunuk-i-Jahāngīrī (Eng.) Fasc. 1	...	...

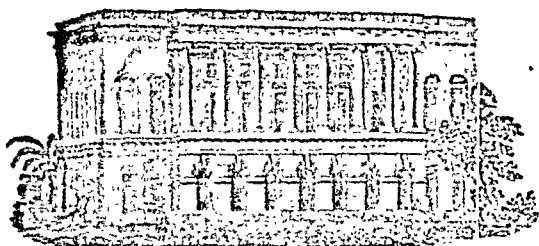
ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vols. XIX and XX @ 10/ each	...	20
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (incl.) @ /6/ per No.; and from 1870 to date @ /8/ per No.	...	...
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846 (5), 1847 (12), 1848 (12), 1866 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (8), 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882, (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7) & 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), @ 1/8 per No. to Members and @ 2/per No. to Non-Members.	...	...
4. N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883 ... A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Türkistan, by R. B. Shaw (Extra No., J.A.S.B., 1878) ... Theobald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., J.A.S.B., 1868) ... Catalogue of Mammals and Birds of Burmah, by E. Blyth (Extra No., J.A.S.B., 1875) ...	...	...
5. Anis-ul-Musharrahin	...	...
6. Catalogue of Fossil Vertebrata	...	...
7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal	...	...
8. Ināyah, a Commentary on the Hidāyah, Vols. II and IV, @ 16/ each	...	...
9. Jawāmlu-l-'ilm ir-riyāzī, 168 pages with 17 plates, 4to. Part I	...	...
10. Khizānatu-l-'ilm	...	...
11. Mahābhārata, Vols. III and IV, @ 20/ each	...	...
12. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to. @ 6/ each	...	...
13. Eharayā-col-islām	...	...
14. Tibetan Dictionary, by Csoma de Körös	...	...
15. Ditto Grammar	...	...
16. Kaşmīraqābdāmrta, Parts I and II @ 1/8/	...	...
17. A descriptive catalogue of the paintings, statues, &c., in the rooms of the Asiatic Society of Bengal, by C. R. Wilson...	...	...
18. Memoir on maps illustrating the Ancient Geography of Kashmir, by M. A. Stein, Part I, Extra No. 2 of 1893	...	...

Notice of Honorary Memberships, Fasc. 1-29 @ 1/ each ...
 Notices of Honorary Memberships, Fasc. 1-29 @ 1/ each ...
 N.B.—All Orders, Money Orders, &c., must be made payable to the "Trustees of the Asiatic Society."

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES, No. 1120.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ŚATASĀHASRIKĀ-PRAJÑA-PARAMITĀ

A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOṢA.

PART I. FAS. 10.

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET,
.1905.

निविष्टाः । वैशारद्येष्वभिनिविष्टाः । प्रतिसम्बित्तुष्वभिनिविष्टाः ।
महामैत्र्यामभिनिविष्टाः । महाकरुणायामभिनिविष्टाः । श्रावेषिक-
बुद्धधर्मेष्वभिनिविष्टाः ।

तेऽभिनिविष्टा एवं सन्तः अविद्यमानान् धर्मान् कल्पयन्ति ।
ते न जानन्ति न पश्यन्ति । किं न जानन्ति न पश्यन्ति ।

रूपं न जानन्ति न पश्यन्ति । वेदानां न जानन्ति न पश्यन्ति ।
संज्ञां न जानन्ति न पश्यन्ति । संस्कारान्नजानन्ति न पश्यन्ति ।
विज्ञानं न जानन्ति न पश्यन्ति । चतुर्नजानन्ति न पश्यन्ति ।
श्रोत्रं न जानन्ति न पश्यन्ति । घ्राणं न जानन्ति न पश्यन्ति ।
जिह्वां न जानन्ति न पश्यन्ति । कायं न जानन्ति न पश्यन्ति ।
मनो न जानन्ति न पश्यन्ति ।

रूपं न जानन्ति न पश्यन्ति । शब्दं न जानन्ति न पश्यन्ति ।
गन्धं न जानन्ति न पश्यन्ति । रसं न जानन्ति न पश्यन्ति ।
स्पर्शं न जानन्ति न पश्यन्ति । धर्मान्नजानन्ति न पश्यन्ति ।

चतुर्बिज्ञानं न जानन्ति न पश्यन्ति । श्रोत्रविज्ञानं न जानन्ति
न पश्यन्ति । घ्राणविज्ञानं न जानन्ति न पश्यन्ति । जिह्वाविज्ञानं
न जानन्ति न पश्यन्ति । कायविज्ञानं न जानन्ति न पश्यन्ति ।
मनोविज्ञानं न जानन्ति न पश्यन्ति ।

चतुःसंस्पर्शं न जानन्ति न पश्यन्ति । श्रोत्रसंस्पर्शं न जानन्ति
न पश्यन्ति । घ्राणसंस्पर्शं न जानन्ति न पश्यन्ति । जिह्वासंस्पर्शं न
जानन्ति न पश्यन्ति । कायसंस्पर्शं न जानन्ति न पश्यन्ति ।
मनःसंस्पर्शं न जानन्ति न पश्यन्ति ।

चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनां न जानन्ति न पश्यन्ति । श्रोत्रसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदनां न जानन्ति न पश्यन्ति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनां न
जानन्ति न पश्यन्ति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनां न जानन्ति न
पश्यन्ति । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनां न जानन्ति न पश्यन्ति । मनः-
संस्पर्शप्रत्ययवेदनां न जानन्ति न पश्यन्ति ।

दानपारमितां न जानन्ति न पश्यन्ति । शीघ्रपारमितां न
जानन्ति न पश्यन्ति । क्षान्तिपारमितां न जानन्ति न पश्यन्ति ।
वीर्यपारमितां न जानन्ति न पश्यन्ति । ध्यानपारमितां न
जानन्ति न पश्यन्ति । प्रज्ञापारमितां न जानन्ति न पश्यन्ति ।

अध्यात्मशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । वरिष्ठाशून्यतां न
जानन्ति न पश्यन्ति । अध्यात्मावरिष्ठाशून्यतां न जानन्ति न
पश्यन्ति । शून्यताशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । शशाशून्यतां
न जानन्ति न पश्यन्ति । परशार्थशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति ।
संस्तुतशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । अस्तुतशून्यतां न
जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति ।
अमनराशशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । अमनवारशून्यतां न
जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति ।
अन्यैशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न
जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति ।
अत्यन्तशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न
जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति ।

अत्यन्तशून्यतां न जानन्ति न पश्यन्ति । अत्यन्तशून्यतां न

जानन्ति न पश्यन्ति । ऋद्धिपादान् न जानन्ति न पश्यन्ति । पञ्चेन्द्रियाणि न जानन्ति न पश्यन्ति । पञ्चवल्लानि न जानन्ति न पश्यन्ति । सप्तबोधङ्गानि न जानन्ति न पश्यन्ति । आर्याष्टमार्गं न जानन्ति न पश्यन्ति । आर्य्यसत्यानि न जानन्ति न पश्यन्ति । ध्यानानि न जानन्ति न पश्यन्ति । अप्रमाणाणि न जानन्ति न पश्यन्ति । आरूढ्यसमापत्तीर्न जानन्ति न पश्यन्ति । अष्टौविमोचान्न जानन्ति न पश्यन्ति । नवानुपूर्वविहारसमापत्तीर्न जानन्ति न पश्यन्ति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि न जानन्ति न पश्यन्ति । अभिज्ञानानि न जानन्ति न पश्यन्ति । सधौन्न जानन्ति न पश्यन्ति । धारणीमुखानि न जानन्ति न पश्यन्ति । तथागतवल्लानि न जानन्ति न पश्यन्ति । चत्वारिवैशारद्यानि न जानन्ति न पश्यन्ति । चतस्रः प्रतिमम्बिदो न जानन्ति न पश्यन्ति । महामैत्री न जानन्ति न पश्यन्ति । महाकरुणां न जानन्ति न पश्यन्ति । अष्टाद्गावेणिकान् बुद्धधर्मान्न जानन्ति न पश्यन्ति ।

ते बाला इति संख्यां गच्छन्ति । ते न निर्यान्ति । कुतो निर्यान्ति । कामधातोर्न निर्यान्ति । रूपधातोर्न निर्यान्ति । आरूपधातोर्न निर्यान्ति । यावकधातोर्न निर्यान्ति । प्रत्येकबुद्धभूमे निर्यान्ति ।

ते न अद्दधति । किमिति न अद्दधति । रूपं रूपेण शून्यमिति न अद्दधति । वेदनावेदनया शून्येति न अद्दधति । संज्ञासंज्ञया शून्येति न अद्दधति । संस्काराः संस्कारैः शून्या इति न अद्दधति । विज्ञानं विज्ञानेन शून्यमिति न अद्दधति ।

चक्षुश्चक्षुषा शून्यमिति न अद्धति । एवं श्रोत्रेण शून्यमिति न अद्धति । घ्राणं घ्राणेन शून्यमिति न अद्धति । जिज्ञा-
जिज्ञया शून्येति न अद्धति । कायः कायेन शून्य इति न
अद्धति । मनो मनसा शून्यमिति न अद्धति । रूपं रूपेण
शून्यमिति न अद्धति । शब्दः शब्देन शून्य इति न अद्धति ।
गन्धो गन्धेन शून्य इति न अद्धति । रसो रसेन शून्य इति न
अद्धति । स्पर्शः स्पर्शेन शून्य इति न अद्धति । धर्माः धर्मैः
शून्या इति न अद्धति । चक्षुर्विज्ञानं चक्षुर्विज्ञानेन शून्यमिति
न अद्धति । श्रोत्रविज्ञानं श्रोत्रविज्ञानेन शून्यमिति न अद्धति ।
घ्राणविज्ञानं घ्राणविज्ञानेन शून्यमिति न अद्धति । जिज्ञाविज्ञानं
जिज्ञाविज्ञानेन शून्यमिति न अद्धति । कायविज्ञानं काय-
विज्ञानेन शून्यमिति न अद्धति । मनोविज्ञानं मनोविज्ञानेन
शून्यमिति न अद्धति ।

चक्षुःसंस्पर्शश्चक्षुःसंस्पर्शेन शून्य इति न अद्धति । श्रोत्रसंस्पर्शः
श्रोत्रसंस्पर्शेन शून्य इति न अद्धति । घ्राणसंस्पर्शो घ्राणसंस्पर्शेन
शून्य इति न अद्धति । जिज्ञासंस्पर्शो जिज्ञासंस्पर्शेन शून्य इति
न अद्धति । कायसंस्पर्शः कायसंस्पर्शेन शून्य इति न अद्धति ।
मनःसंस्पर्शो मनःसंस्पर्शेन शून्य इति न अद्धति ।

चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या इति न
अद्धति । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्येति
न अद्धति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया
शून्येति न अद्धति । जिज्ञासंस्पर्शप्रत्ययवेदना जिज्ञासंस्पर्शप्रत्यय-

वेदनया शून्येति न अद्धति । कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदना कायसंस्पर्ग
प्रत्ययवेदनया शून्येति न अद्धति । मनःसंस्पर्गप्रत्ययवेदना मनः
संस्पर्गप्रत्ययवेदनया शून्येति न अद्धति ।

दानपारमिता दानपारमिताया शून्येति न अद्धति । ग्रीह
पारमिता ग्रीहपारमिताया शून्येति न अद्धति । चान्तिपार
मिता चान्तिपारमिताया शून्येति न अद्धति । वीर्यपारमिता
वीर्यपारमिताया शून्येति न अद्धति । ध्यानपारमिता ध्यान
पारमिताया शून्या इति न अद्धति । प्रज्ञापारमिता प्रज्ञा
पारमिताया शून्येति न अद्धति ।

अध्यात्मशून्यता अध्यात्मशून्यतया शून्येति न अद्धति । वहिर्द्धा
शून्यता वहिर्द्धाशून्यतया शून्येति न अद्धति । अध्यात्मवहिर्द्धा
शून्यता अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतया शून्येति न अद्धति । शून्यता
शून्यता शून्यताशून्यतया शून्येति न अद्धति । महाशून्यता महा
शून्यतया शून्येति न अद्धति । परमार्थशून्यता परमार्थशून्यतया
शून्येति न अद्धति । मंस्कृतशून्यता मंस्कृतशून्यतया शून्येति न
अद्धति । अमंस्कृतशून्यताऽमंस्कृतशून्यतया शून्येति न अद्धति ।
अत्यन्तशून्यता अत्यन्तशून्यतया शून्येति न अद्धति । अनवराध
शून्यता अनवराधशून्यतया शून्येति न अद्धति । अनवकारशून्यता
अनवकारशून्यतया शून्येति न अद्धति । प्रकृतिशून्यता प्रकृति
शून्यतया शून्येति न अद्धति । मध्यधर्मशून्यता मध्यधर्मशून्यतया
शून्येति न अद्धति । अज्ञानशून्यता अज्ञानशून्यतया शून्येति न
अद्धति । अनपलक्ष्यशून्यता अनपलक्ष्यशून्यतया शून्येति न

अद्धति । अभावशून्यता अभावशून्यतया शून्येति न अद्धति ।
स्वभावशून्यता स्वभावशून्यतया शून्येति न अद्धति । अभाव-
स्वभावशून्यता अभावस्वभावशून्यतया शून्येति न अद्धति ।

चत्वारि कृत्युपस्थानानि कृत्युपस्थानैः शून्यानीति न
अद्धति । चत्वारि सम्यक्प्रहाणानि सम्यक्प्रहाणैः शून्यानीति
न अद्धति । षड्विपादाः षड्विपादैः शून्या इति न अद्धति ।
दन्द्रियाणीन्द्रियैः शून्यानीति न अद्धति । वल्लानिवल्लैः
शून्यानीति न अद्धति । बोध्यङ्गानि बोध्यङ्गैः शून्यानीति
न अद्धति । आर्याष्टाङ्गमार्गं आर्याष्टाङ्गमार्गेण शून्य इति
न अद्धति । आर्यसत्यान्यार्यसत्यैः शून्यानीति न अद्धति ।
धानानि ध्यानैः शून्यानीति न अद्धति । अप्रमाणान्यप्रमाणै
शून्यानीति न अद्धति । आरूप्यसमापत्तय आरूप्यसमा-
पत्तिभिः शून्या इति न अद्धति । अष्टौ विमोचाः विमोचैः
शून्या इति न अद्धति । नवानुपूर्वविहारसमापत्तयो नवानु-
पूर्वविहारसमापत्तिभिः शून्या इति न अद्धति । शून्यता-
निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोच-
मुखैः शून्यानीति न अद्धति । अभिज्ञा अभिज्ञाभिः शून्या इति
न अद्धति । समाधयः समाधिभिः शून्या इति न अद्धति ।
धारणीमुखानि धारणीमुखैः शून्यानीति न अद्धति । तथागत-
वल्लानि तथागतवल्लैः शून्यानीति न अद्धति । वैशारद्यानि
वैशारद्यैः शून्यानीति न अद्धति । प्रतिमन्विदः प्रतिमन्विद्भिः
शून्या इति न अद्धति । महामैत्री महामैत्र्या शून्येति न

अद्धति । महाकरुणा महाकरुणया शून्येति न अद्धति ।
 आवेणिकबुद्धधर्माः आवेणिकबुद्धधर्मैः शून्या इति न अद्धति ।

श्रोत आपत्तिफलं श्रोत आपत्तिफलेन शून्यमिति न अद्धति ।
 सकृदागामिफलं सकृदागामिफलेन शून्यमिति न अद्धति ।
 अनागामिकफलमनागामिकफलेन शून्यमिति न अद्धति ।
 अर्हत्त्वमर्हत्त्वेन शून्यमिति न अद्धति । प्रत्येकबोधिः प्रत्येकबोधा
 शून्येति न अद्धति । मार्गाकारज्ञता मार्गाकारज्ञतया शून्येति न
 अद्धति । सर्वाकारज्ञता सर्वाकारज्ञतया शून्येति न अद्धति ।

ते न प्रतितिष्ठन्ति । कमिति न प्रतितिष्ठन्ति । दानपार-
 मितायां न प्रतितिष्ठन्ति । शौलपारमितायां न प्रतितिष्ठन्ति ।
 चान्तिपारमितायां न प्रतितिष्ठन्ति । वीर्यपारमितायां न प्रति-
 तिष्ठन्ति । ध्यानपारमितायां न प्रतितिष्ठन्ति । प्रज्ञापारमितायां
 न प्रतितिष्ठन्ति ।

अध्यात्मशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । बहिर्द्वंशून्यतायां न
 प्रतितिष्ठन्ति । अध्यात्मबहिर्द्वंशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति ।
 शून्यताशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । महाशून्यतायां न प्रति-
 तिष्ठन्ति । परमार्थशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । संसृतशून्यतायां
 न प्रतितिष्ठन्ति । असंसृतशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । अत्यन्त-
 शून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । अनवगायशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति ।
 अनवकारशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । प्रवृत्तिशून्यतायां न प्रति-
 तिष्ठन्ति । सर्वधर्माशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । समस्तशून्य-
 तायां न प्रतितिष्ठन्ति । अनुपपन्नशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति ।

अभावशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । स्वभावशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति । अभावस्वभावशून्यतायां न प्रतितिष्ठन्ति ।

आवैवर्त्तिकभूमौ न प्रतितिष्ठन्ति । स्मृत्युपस्थानेषु न प्रतितिष्ठन्ति । सम्यक्प्रहाणेषु न प्रतितिष्ठन्ति । ऋद्धिपादेषु न प्रतितिष्ठन्ति । इन्द्रियेषु न प्रतितिष्ठन्ति । बलेषु न प्रतितिष्ठन्ति । बोध्यङ्गेषु न प्रतितिष्ठन्ति । आर्याष्टाङ्गमार्गं न प्रतितिष्ठन्ति । आर्य्यसत्येषु न प्रतितिष्ठन्ति । ध्यानेषु न प्रतितिष्ठन्ति । अप्रमाणेषु न प्रतितिष्ठन्ति । आरूप्यसमापत्तिषु न प्रतितिष्ठन्ति । अष्टासु विमोक्षेषु न प्रतितिष्ठन्ति । नवाऽनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु न प्रतितिष्ठन्ति । अभिज्ञासु न प्रतितिष्ठन्ति । समाधिषु न प्रतितिष्ठन्ति । धारणीमुखेषु न प्रतितिष्ठन्ति । तथागतबलेषु न प्रतितिष्ठन्ति । वैशारद्येषु न प्रतितिष्ठन्ति । प्रतिभग्विदुषु न प्रतितिष्ठन्ति । महाभैश्यां न प्रतितिष्ठन्ति । महाकरुणायां न प्रतितिष्ठन्ति । अष्टादशावेणिकदुद्धर्माणेषु न प्रतितिष्ठन्ति ।

तेऽभिनिविष्टाः । किमित्यभिनिविष्टाः । रूपेऽभिनिविष्टाः । वेदनायामभिनिविष्टाः । संज्ञायामभिनिविष्टाः । संस्कारेष्वभिनिविष्टाः । विज्ञानेऽभिनिविष्टाः । चतुःश्वभिनिविष्टाः । श्रोत्रेष्वभिनिविष्टाः । प्राणेष्वभिनिविष्टाः । जिह्वायामभिनिविष्टाः । काथेऽभिनिविष्टाः । मनस्यभिनिविष्टाः । रूपेऽभिनिविष्टाः । शब्देऽभिनिविष्टाः । गन्धेऽभिनिविष्टाः । रसेऽभिनिविष्टाः । स्पर्शेऽभिनिविष्टाः । धर्मेष्वभिनिविष्टाः । चतुर्धातावभिनिविष्टाः । श्लोचधातावभिनिविष्टाः । प्राणधातावभिनिविष्टाः । जिह्वाधातावभिनिविष्टाः । काथधातावभिनिविष्टाः । मनोधधातावभिनिविष्टाः ।

चतुर्विज्ञानधातावभिनिविष्टाः । ओत्रविज्ञानधातावभिनिविष्टाः ।
 प्राणविज्ञानधातावभिनिविष्टाः । जिह्वाविज्ञानधातावभिनिविष्टाः ।
 कायविज्ञानधातावभिनिविष्टाः । मनोविज्ञानधातावभिनिविष्टाः ।
 धर्मधातुस्वभिनिविष्टाः । विज्ञानेऽभिनिविष्टाः । रागेऽभिनिविष्टाः ।
 द्वेषेऽभिनिविष्टाः । मोहेऽभिनिविष्टाः । दृष्टिकृतेऽभिनिविष्टाः ।
 अविद्यायामभिनिविष्टाः । संस्कारेष्वभिनिविष्टाः । विज्ञानेऽभि-
 निविष्टाः । नामरूपेऽभिनिविष्टाः । षडायतनेऽभिनिविष्टाः । स्थि-
 ऽभिनिविष्टाः । वेदनायामभिनिविष्टाः । तृणायामभिनिविष्टाः ।
 उपादानेऽभिनिविष्टाः । भावेऽभिनिविष्टाः । जातावभिनिविष्टाः ।
 जरामरणेष्वभिनिविष्टाः ।

दानपारमितायामभिनिविष्टाः । शीलपारमितायामभि-
 निविष्टाः । शान्तिपारमितायामभिनिविष्टाः । वीर्यपारमिताया-
 मभिनिविष्टाः । ध्यानपारमितायामभिनिविष्टाः । प्रज्ञापार-
 मितायामभिनिविष्टाः ।

अध्यात्मशून्यतायामभिनिविष्टाः । वद्विद्धाशून्यतायामभि-
 निविष्टाः । अध्यात्मावद्विद्धाशून्यतायामभिनिविष्टाः । शून्यता-
 शून्यतायामभिनिविष्टाः । अज्ञाशून्यतायामभिनिविष्टाः । परमात्म-
 शून्यतायामभिनिविष्टाः । संकृतशून्यतायामभिनिविष्टाः । अर्थात्म-
 शून्यतायामभिनिविष्टाः । अर्थशून्यतायामभिनिविष्टाः । अना-
 दशून्यतायामभिनिविष्टाः । अतदकारशून्यतायामभिनिविष्टाः ।
 प्रकृतिशून्यतायामभिनिविष्टाः । सर्वार्थशून्यतायामभिनिविष्टाः ।
 क्लेशशून्यतायामभिनिविष्टाः । अनुपपन्नशून्यतायामभिनिविष्टाः ।

अभावशून्यतायामभिनिविष्टाः । स्वभावशून्यतायामभिनिविष्टाः ।
अभावस्वभावशून्यतायामभिनिविष्टाः ।

स्मृत्युपख्यानेष्वभिनिविष्टाः । सम्यक्प्रहाणेष्वभिनिविष्टाः । षड्वि-
पादेष्वभिनिविष्टाः । इन्द्रियेष्वभिनिविष्टाः । बलेष्वभिनिविष्टाः ।
बोधज्ञेष्वभिनिविष्टाः । आर्याष्टाङ्गमार्गेष्वभिनिविष्टाः । आर्यसत्ये-
ष्वभिनिविष्टाः । ध्यानेष्वभिनिविष्टाः । अप्रमाणेष्वभिनिविष्टाः ।
आरूप्यसमापत्तिष्वभिनिविष्टाः । अष्टासु विमोक्षेष्वभिनिविष्टाः ।
नवानुपूर्वविहारसमापत्तिष्वभिनिविष्टाः । शून्यतानिमित्ताप्रणि-
हितविमोक्षामुखेष्वभिनिविष्टाः । अभिज्ञास्वभिनिविष्टाः । समाधि-
ष्वभिनिविष्टाः । तथागतबलेष्वभिनिविष्टाः । वैशारद्येष्वभि-
निविष्टाः । प्रतिमन्वित्स्वभिनिविष्टाः । अहासैश्यामभिनिविष्टाः ।
महाकल्पणायामभिनिविष्टाः । आवेष्टिकबुद्धधर्मेष्वभिनिविष्टाः ।
श्रोत आपत्तिपालेष्वभिनिविष्टाः । ब्रह्मदागामिफलेष्वभिनिविष्टाः ।
अनागामिफलेष्वभिनिविष्टाः । अर्हत्तेष्वभिनिविष्टाः । प्रत्येकबोधा-
वभिनिविष्टाः । मार्गाकारज्ञतायामभिनिविष्टाः । अनुत्तरायां
सम्यक्सम्बोधावभिनिविष्टाः ।

तेन कारणेन दाला द्रत्युच्यन्ते । आह । एवं शिखमाणो
भगवन् बोधिसत्त्वोमहामत्तः प्रज्ञापारमितायां शिखते । सर्व-
कारज्ञतायां निर्याति । भगवानाह । दृष्ट शारदतीपुत्र बोधि-
सत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपायकौशलेन प्रज्ञापारमितां कल्पयित्वाऽभि-
निविशते । ध्यानपारमितां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । वीर्यपार-
मितां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । चान्तिपारमितां कल्पयित्वा-

ऽभिनिविशते । शीलपारमितां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । दाम्प-
 पारमितां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अध्यात्मशून्यतां कल्पयित्वा-
 ऽभिनिविशते । वहिर्द्धाशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अध्यात्म-
 वहिर्द्धाशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । शून्यताशून्यतां कल्प-
 यित्वाऽभिनिविशते । महाशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । पर-
 मार्थशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । संस्कृतशून्यतां कल्पयित्वा-
 ऽभिनिविशते । असंस्कृतशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अत्यन्त-
 शून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अनवरागशून्यतां कल्पयित्वा-
 ऽभिनिविशते । अनवकारशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । प्रकृति-
 शून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । सर्वधर्मशून्यतां कल्पयित्वाऽभि-
 निविशते । खलक्षणशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अनुपलभ-
 शून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अभावशून्यतां कल्पयित्वाऽभि-
 निविशते । स्वभावशून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अभावस्वभाव-
 शून्यतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते ।

मृत्युपस्यानानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । मग्नकूपहाणानि
 कल्पयित्वाऽभिनिविशते । ऋद्धिपादान् कल्पयित्वाऽभिनिविशते ।
 इन्द्रियाणि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । बलानि कल्पयित्वाऽभि-
 निविशते । बोध्यज्ञानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । आर्यांशास्त्रभाषां
 कल्पयित्वाऽभिनिविशते । आर्यसत्यानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते ।
 धर्मानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अप्रमाणानि कल्पयित्वाऽभि-
 निविशते । आर्यसमापत्तां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । शून्यता-
 निविशते । आर्यसमापत्तां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । शून्यता-

कल्पयित्वाऽभिनिविशते । समाधीन् कल्पयित्वाऽभिनिविशते । धारणीसुखानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । तथागतवलानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । वैशारद्यानि कल्पयित्वाऽभिनिविशते । प्रति-
सन्विदः कल्पयित्वाऽभिनिविशते । सद्दामैत्र्यौ कल्पयित्वाऽभिनिवि-
शते । सद्दकारुणां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । अष्टादशावेणिकबुद्ध-
धर्मान् कल्पयित्वाऽभिनिविशते । सर्वज्ञतां कल्पयित्वाऽभिनिवि-
शते । मार्गाकारज्ञतां कल्पयित्वाऽभिनिविशते । सर्वाकारज्ञतां
कल्पयित्वाऽभिनिविशते ।

अनेन शारदतीपुत्र पर्यायेण बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां न शिञ्चते । सर्वाकारज्ञतायां न निर्याति । आह । कथं
पुनर्भगवन् बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चते । यथा-
शिञ्चमाणः प्रज्ञापारमितायां निर्याति । भगवानाह । यदा शार-
दतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंस्तं प्रज्ञापार-
मितां नोपलभते । न समनुपश्यत्येव खलु शारदतीपुत्र बोधि-
सत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चमाणः सर्वाकारज्ञतायां
निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः
ध्यानपारमितायां चरंस्तं ध्यानपारमितां नोपलभते न समनु-
पश्यत्येवं खलु शिञ्चमाणः शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञा-
पारमितायां शिञ्चमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।
यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो वीर्यपारमितायां चरंस्तं
वीर्यपारमितां नोपलभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चमाणः सर्वाकारज्ञतायां

निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वः चान्तिपारमितायां चरंस्तां चान्तिपारमितां नोपलभते न
समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।
यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः शीलपारमितायां चरंस्तां
शीलपारमितां नोपलभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां
निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वो दानपारमितायां चरंस्तां दानपारमिता नोपलभते न
समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।

यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽध्यात्मशून्यतायां चरं-
स्तामध्यात्मशून्यतां नोपलभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां
निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो
वहिर्द्वांशून्यतायां चरंस्तां वहिर्द्वांशून्यतां नोपलभते न समनु-
पश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा शार-
दतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतायां चरंस्ताम-
ध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतां नोपलभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां
निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहा-

पुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वलेषु चरंस्तानि वलानि नोपलभते न
 ममनुपगम्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो बोध्यङ्गेषु चरंस्तानि बोध्यङ्गानि
 नोपलभते न ममनुपगम्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभ-
 योगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्व आर्याष्टाङ्गमार्गं
 चरंस्तमार्याष्टाङ्गमार्गः नोपलभते न ममनुपगम्यत्येवं खलु शारदती-
 पुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकार-
 ज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो
 महासत्त्व आर्यमत्येषु चरंस्तान्यार्यमत्यानि नोपलभते न ममनुप-
 गम्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा शार-
 दतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ध्यानेषु चरंस्तानि ध्यानानि नोप-
 लभते न ममनुपगम्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभ-
 योगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽप्रमाणेषु चरं-
 स्तान्यप्रमाणानि नोपलभते न ममनुपगम्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां
 निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 अक्षयमहासत्त्वेषु चरंस्तान्यक्षयमहासत्त्वानि नोपलभते न ममनुप-
 गम्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां

श्लिष्टमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा शारदती-
 पुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो विमोक्षेषु चरंस्तानि विमोक्षाणि नोप-
 लभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञा
 पारमितायां श्लिष्टमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।
 यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽनुपूर्वविहारसमापत्तिपु
 चरंस्ता अनुपूर्वविहारसमापत्तीर्नापलभते न समनुपश्यत्येवं खलु
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां श्लिष्टमाणः
 सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु चरं-
 स्तानि शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि नोपलभते न सम-
 नुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां श्लिष्टमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा
 शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽभिज्ञासु चरंस्ता अभिज्ञानोपल-
 भते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायां श्लिष्टमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।
 यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः समाधिषु चरंस्तान् समा-
 धीन् नोपलभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो-
 महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां श्लिष्टमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्य-
 नुपलम्भयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोऽध्यानेषु
 चरंस्तानि ध्यानानि नोपलभते न समनुपश्यत्येवं खलु शारदतीपुत्र
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां श्लिष्टमाणः सर्वाकारज्ञ-
 तायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो-

महासत्त्वोऽप्रमाणेषु चरंस्तान्यप्रमाणानि नोपलभते न समनुपगम्यत्वेन
खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिच-
माणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन ।

यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वश्चतसृषु प्रतिस्त्रिंश-
चरंस्ताः प्रतिस्त्रिंशदो नोपलभते न समनुपगम्यत्वेन खलु शारदतीपुत्र
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां
निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो-
महामैत्र्यां चरंस्तां महामैत्रीं नोपलभते न समनुपगम्यत्वेन ख-
लु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः
सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा शारदतीपुत्र
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो महाकरुणायां चरंस्तां महाकरुणां नोपलभते
न समनुपगम्यत्वेन खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां शिचमाणः सर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन ।
यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो श्रावेणिकबुद्धधर्मेषु चर-
न्तानावेणिकबुद्धधर्मान्नोपलभते न समनुपगम्यत्वेन खलु शारदती-
पुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाका-
रज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन ।

यदा खलु शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वाकारज्ञतायां
चरंस्तां सर्वाकारज्ञतां नोपलभते न समनुपगम्यत्वेन खलु शारदती-
पुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः सर्वाकार-
ज्ञतायां निर्यात्यनुपलभयोगेन । यदा शारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वो मार्गाकारज्ञतायां चरंस्तां मार्गाकारज्ञतां नोपलभते न

ममनुष्यत्वेवं खलु गारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां शिचमाणः मर्वाकारज्ञतायां निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।
यदा गारदतीपुत्र बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरंस्तां
प्रज्ञापारमितां नोपलभते न ममनुष्यत्वेवं खलु गारदतीपुत्र
बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचमाणः मर्वाकारज्ञतायां
निर्यात्यनुपलम्भयोगेन ।

आह । कस्याऽनुपलम्भयोगेन । भगवानाह । अध्यात्मशून्य-
ताया अनुपलम्भयोगेन । वदित्वाशून्यताया अनुपलम्भयोगेन ।
अध्यात्मवदित्वाशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । शून्यताशून्यताया
अनुपलम्भयोगेन । महाशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । परमार्थशून्य-
ताया अनुपलम्भयोगेन । संसृतशून्यताया अनुपलम्भयोगेन ।
असंसृतशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । अत्यन्तशून्यताया अनुपलम्भ-
योगेन । अनवरागशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । अनवकारशून्य-
ताया अनुपलम्भयोगेन । प्रकृतिशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । मर्ध-
धर्मशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । स्वतन्त्रशून्यताया अनुपलम्भ-
योगेन । अनुपलम्भशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । अभावशून्यताया
अनुपलम्भयोगेन । अभावशून्यताया अनुपलम्भयोगेन । अभाव-
भावंशून्यताया अनुपलम्भयोगेन ।

ज्ञानमाहन्ताः प्रज्ञापारमितायाः पञ्चमः परिवर्तः ।

अथ षष्ठः परिवर्तः ।

अथायुमान् सुभृतिर्भगवन्तमेतद्वोचत् । यो भगवन्नेवं पृच्छेत्
 किमयं मायापुरुषः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 नियामति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः
 मतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः
 ध्यानपारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतां नियामति । सर्वाकार-
 रज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः मतः कथं निर्देष्टव्यं ।
 यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोवीर्यपारमितायां शिञ्चिन्वा
 सर्वाकारज्ञतायां नियामति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य
 भगवन्नेवं पृच्छतः मतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं
 मायापुरुषः चान्तिपारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां नियाम-
 मति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः मतः
 कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः शील-
 पारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां नियामति । सर्वाकार-
 रज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः मतः कथं निर्देष्टव्यं ।
 यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोदानपारमितायां शिञ्चिन्वा
 सर्वाकारज्ञतायां नियामति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य
 भगवन्नेवं पृच्छतः मतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् ।
 किमयं मायापुरुषोऽध्यात्मगन्तव्यतायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 नियामति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः

सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽन्य-
 राग्रशून्यतायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाका-
 रज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्दे-
 ष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽन्यकारशून्यतायां
 शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्य-
 तीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगव-
 न्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः प्रकृतिशून्यतायां शिञ्चिन्वा
 सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यतीति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति ।
 तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत्
 किमयं मायापुरुषः सर्वधर्मशून्यतायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः
 सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः
 स्वलक्षणशून्यतायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वा-
 कारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं
 निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽनुपलभशून्य-
 तायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञताम-
 नुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं ।
 यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽभावशून्यतायां शिञ्चिन्वा
 सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति ।
 तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं
 पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः स्वभावशून्यतायां शिञ्चिन्वा सर्वाकार-
 ज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भग-

येन पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं
मायापुरुषोऽभासभवावशून्यतायां शिञ्जिता सर्वाकारज्ञतायां
निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति ।

तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं
पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः स्मृत्युपस्थानेषु शिञ्जिता सर्वाकारज्ञ-
तायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं
पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं माया-
पुरुषः सम्यक् प्रदानेषु शिञ्जिता सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति ।
सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं
निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुष इन्द्रियेषु शिञ्जिता सर्वाकार-
ज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं
निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुष दन्द्रियेषु शिञ्जिता सर्वाकार-
ज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं
निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुष
आर्याष्टाङ्गमार्गे शिञ्जिता सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञ-
तामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं ।
यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुष आर्यसत्येषु शिञ्जिता
सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य

भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं
 मायापुरुषो ध्यानेषु शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वा-
 कारज्ञतामनुप्राप्त्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्दे-
 ष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽप्रमाणेषु शिञ्चिन्वा
 सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्त्यतीति ।
 तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत्
 किमयं मायापुरुष आरूप्य समापत्तिषु शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्त्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः
 सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषो-
 ऽष्टासु विमोक्षेषु शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वा-
 कारज्ञतामनुप्राप्त्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्दे-
 ष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषो नवस्वनुपूर्ववि-
 हारममापत्तिषु शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाका-
 रज्ञतामनुप्राप्त्यतीति ।

तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं
 पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः शून्यता निमित्ता प्रलिखितविमोक्षेषु
 शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्त्य-
 तीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भग-
 वन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽभिज्ञान शिञ्चिन्वा सर्वाकार-
 ज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्त्यतीति । तस्य भगव-
 न्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं
 मायापुरुषः समाधिषु शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति ।

सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषो धारणीसुखेषु शिञ्चित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः प्रतिमन्वित्सु शिञ्चित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषः महामैत्र्यां शिञ्चित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति । तस्य भगवन्नेवं पृच्छतः सतः कथं निर्देष्टव्यं । यो भगवन्नेवं पृच्छेत् किमयं मायापुरुषोऽष्टादशावेणिकबुद्धधर्मेषु शिञ्चित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यतीति ।

एवमुक्त्वा भगवानायुष्मन्तं सुभृतिमेतदवोचत् । तेन हि सुभृते त्वान्नेवात्र प्रतिप्रक्ष्यामि । यथा ते क्षमते तथाव्याकुरु ।

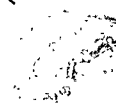
तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यद्रुपमन्यमाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यावेदनाऽन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यामंजाऽन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 ऽन्येसंस्काराः । अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यद्विज्ञानमन्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यच्चतुरष्टामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 ऽन्यच्छ्रोत्रमन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभूते ऽन्यद्वाणमन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्याजिज्ञाऽन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यःकायो-
 ऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते ऽन्यन्मनाऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यद्रुपमन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यः
 शब्दाऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते ऽन्योगन्धोऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्योरसोऽन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यःसर्षो-
 ऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते ऽन्येधर्मा अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।

संसर्गप्रत्ययवेदना इत्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते इत्याकाशधतुरण्यमाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते इत्यामनःसंसर्गप्रत्ययवेदना इत्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते इत्या प्रतिनीधातुरन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 इत्योऽथातुरन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभृते इत्यस्तेजोधातुरन्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते इत्योवायुधातुरन्या-
 माया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभृते इत्य आकाशधातुरण्यमाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते इत्योविज्ञानधातुरन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 इत्याऽविद्याऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभृते इत्येसंस्कारा अन्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते इत्यद्विज्ञानमन्या-
 माया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 इत्यन्नामरूपमन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते इत्यत् षडायतनजन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते इत्यःसर्ग-
 इत्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभृते इत्यावेदनाऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।

तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्यातृणाञ्ज्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्यात्पादानमन्या-
 माया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभृते ज्ञ्याभेदोञ्ज्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्याजातिरन्तामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्यात् शरामरणं
 ज्ञ्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभृते ज्ञ्यादानपारमिताञ्ज्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्याशील-
 पारमिताञ्ज्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्यादान्तिपारमिताञ्ज्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्यावीर्यपारमिता-
 ज्ञ्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभृते ज्ञ्याध्यानपारमिताञ्ज्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्याप्रज्ञापारमिताञ्ज्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्याऽध्यात्मशून्यता
 ज्ञ्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभृते ज्ञ्यावह्निर्द्वाशून्यता ज्ञ्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्याऽध्यात्मवह्निर्द्वा-
 शून्यता ज्ञ्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत्
 किं मन्यसे सुभृते ज्ञ्याशून्यताशून्यता ज्ञ्यामाया । आह । नोहीदं

भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यासशून्यता-
 ऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते ऽन्यापरमाशून्यताऽन्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यासंस्कृतशून्यता-
 ऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभूते ऽन्याऽसंस्कृतशून्यताऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्या अत्यन्तशून्यताऽन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 ऽन्याऽनवरायशून्यता अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्याऽनवकारशून्यताऽन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
 ऽन्याप्रकृतिशून्यताऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यासर्वधर्मशून्यताऽन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्या-
 खलक्षणशून्यताऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्याऽनुपलम्भशून्यताऽन्यामाया । आह ।
 नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्याऽभाव-
 शून्यताऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
 मन्यसे सुभूते ऽन्यास्वभावशून्यताऽन्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्याऽभावशून्यता-
 ऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यानि स्मृत्युपस्थानानि

अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते ऽन्यानि सम्यक्प्रहाणानि अन्यामाया । आह । नोहीदं
भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्ये षड्विपादाः
अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
सुभूते ऽन्यानीन्द्रियाणि अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यानि वक्तानि अन्यामाया ।
आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
ऽन्यानि बोधज्ञानि अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्योऽष्टाङ्गमार्गोऽन्यामाया ।
आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते
ऽन्यान्यार्यसत्यानि अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यानि धानानि अन्यामाया । आह ।
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यान्य-
प्रमाणानि अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्या आरूप्यममापत्तयोऽन्यामाया । आह ।
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यानि
शून्यतानिसिक्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि अन्यामाया । आह ।
नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्या
अभिज्ञा अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं
मन्यसे सुभूते ऽन्ये समाधयोऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते ऽन्यानि धारणीमुखानि
अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे

सुभृते ऽन्यानि तथागतवत्तानि अन्यामाया । आह । नोहीदं
 भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ऽन्यानि वैशारद्यानि
 अन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे
 सुभृते ऽन्या प्रतिमन्दिरोऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते ऽन्यामहामैत्री अन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 ऽन्यामहाकरुणाऽन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते ऽन्येऽष्टाद्गावेणिकवुद्धधर्माः अन्यामाया ।
 आह । नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते
 ऽन्यावोधिरन्यामाया । आह । नोहीदं भगवन् ।

न भगवन्नन्यद्रूपमन्यामाया । रूपमेव माया मायैव रूपं । न
 भगवन्नन्यावेदनाऽन्यामाया । वेदनैव माया मायैव वेदना । न
 भगवन्नन्यासंज्ञाऽन्यामाया । संज्ञैव माया मायैव संज्ञा । न
 भगवन्नन्येसंस्कारा अन्यामाया । संस्कारा एव माया मायैव
 संस्काराः । न भगवन्नन्यद्विज्ञानमन्यमाया । विज्ञानमेव माया
 मायैव विज्ञानं । न भगवन्नन्यच्चतुरन्यामाया । चतुरेव माया
 मायैव चतुः । न भगवन्नन्यच्छ्रोत्रमन्यामाया । श्रोत्रमेव माया
 मायैव श्रोत्रं । न भगवन्नन्यद्वाणमन्यामाया । प्राणमेव माया
 मायैव प्राणं । न भगवन्नन्याजिह्वाऽन्यामाया । जिह्वैव माया मायैव
 जिह्वा । न भगवन्नन्यः कायोऽन्यामाया । काय एव माया मायैव
 कायः । न भगवन्नन्यन्मनोऽन्यामाया । मन एव माया मायैव मनः ।

न भगवन्नन्यद्रूपमन्यामाया । रूपमेव माया मायैव रूपं ।

न भगवन्नन्यः शब्दोऽन्यासाया । शब्द एव साया सायेव शब्दः ।
 न भगवन्नन्योगन्धोऽन्यासाया । गन्ध एव साया सायेव गन्धः ।
 न भगवन्नन्योरसोऽन्यासाया । रस एव साया सायेव रसः ।
 न भगवन्नन्यः स्पर्शोऽन्यासाया । स्पर्श एव साया सायेव स्पर्शः ।
 न भगवन्नन्ये धर्मा अन्यासाया । धर्मा एव साया सायेव धर्माः ।
 न भगवन्नन्यचक्षुर्विज्ञानमन्या साया । चक्षुर्विज्ञानमेव साया
 सायेव चक्षुर्विज्ञानं । न भगवन्नन्यत् श्रोत्रविज्ञानमन्या साया ।
 श्रोत्रविज्ञानमेव साया सायेव श्रोत्रविज्ञानं । न भगवन्नन्यप्राण-
 विज्ञानमन्या साया । प्राणविज्ञानमेव साया सायेव प्राणविज्ञानं ।
 न भगवन्नन्यजिह्वाविज्ञानमन्या साया । जिह्वाविज्ञानमेव साया
 सायेव जिह्वाविज्ञानं । न भगवन्नन्यत् वायुविज्ञानमन्या साया ।
 वायुविज्ञानमेव साया सायेव वायुविज्ञानं । न भगवन्नन्यमनो-
 विज्ञानमन्या साया । मनोविज्ञानमेव साया सायेव मनोविज्ञानं ।
 न भगवन्नन्यक्षुःसंस्पर्शोऽन्या साया । क्षुःसंस्पर्श एव साया सायेव
 क्षुःसंस्पर्शः । न भगवन्नन्यः श्रोत्रसंस्पर्शोऽन्यासाया । श्रोत्रसंस्पर्श एव
 साया सायेव श्रोत्रसंस्पर्शः । न भगवन्नन्यो प्राणसंस्पर्शोऽन्या साया ।
 प्राणसंस्पर्श एव साया सायेव प्राणसंस्पर्शः । न भगवन्नन्यो जिह्वा-
 संस्पर्शोऽन्या साया । जिह्वासंस्पर्श एव साया सायेव जिह्वासंस्पर्शः ।
 न भगवन्नन्यः वायुसंस्पर्शोऽन्या साया । वायुसंस्पर्श एव साया सायेव
 वायुसंस्पर्शः । न भगवन्नन्यो मनोसंस्पर्शोऽन्या साया । मनोसंस्पर्श एव
 साया सायेव मनोसंस्पर्शः । न भगवन्नन्यो क्षुःसंस्पर्शोऽन्यासाया ।
 क्षुःसंस्पर्शोऽन्यासाया । क्षुःसंस्पर्शोऽन्यासाया । क्षुःसंस्पर्शोऽन्यासाया ।

प्रत्ययवेदना । न भगवन्नन्या श्रोत्रमंशुर्गप्रत्ययवेदना इत्याभावात् ।
 श्रोत्रमंशुर्गप्रत्ययवेदनेव माया मायैव श्रोत्रमंशुर्गप्रत्ययवेदना ।
 न भगवन्नन्यो घ्राणमंशुर्गप्रत्ययवेदना इत्याभावात् । घ्राणमंशुर्गप्रत्यय-
 वेदनेव माया मायैव घ्राणमंशुर्गप्रत्ययवेदना । न भगवन्नन्या
 जिह्वामंशुर्गप्रत्ययवेदना इत्याभावात् । जिह्वामंशुर्गप्रत्ययवेदनेव माया
 मायैव जिह्वामंशुर्गप्रत्ययवेदना । न भगवन्नन्याकायमंशुर्गप्रत्ययवेदना-
 इत्याभावात् । कायमंशुर्गप्रत्ययवेदनेव माया मायैव कायमंशुर्ग-
 प्रत्ययवेदना । न भगवन्नन्या मनःमंशुर्गप्रत्ययवेदना इत्याभावात् ।
 मनःमंशुर्गप्रत्ययवेदनेव माया मायैव मनःमंशुर्गप्रत्ययवेदना ।

न भगवन्नन्यः पृथिवीधातुरन्या माया । पृथिवीधातुरेव माया
 मायैव पृथिवीधातुः । न भगवन्नन्योऽश्वातुरन्या माया । अश्वातुरेव
 माया मायैवाश्वातुः । न भगवन्नन्यस्तेजोधातुरन्या माया । तेजो-
 धातुरेव माया मायैव तेजोधातुः । न भगवन्नन्योवायुधातुरन्या माया ।
 वायुधातुरेव माया मायैव वायुधातुः । न भगवन्नन्य आकाश-
 धातुरन्या माया । आकाशधातुरेव माया मायैवाकाशधातुः । न
 भगवन्नन्योविज्ञानधातुरन्या माया । विज्ञानधातुरेव माया मायैव
 विज्ञानधातुः । न भगवन्नन्याऽविद्याऽन्या माया । अविद्यैव माया
 मायैवाविद्या । न भगवन्नन्य संस्काराः अन्या माया । संस्कारा एव
 माया मायैव संस्काराः । न भगवन्नन्यद्विज्ञानमन्या माया ।
 विज्ञानमेव माया मायैव विज्ञानं । न भगवन्नन्यनानरूपमन्या
 माया । नामरूपमेव माया मायैव नामरूपं । न भगवन्नन्यत्
 षडायतनमन्या माया । षडायतनमेव माया मायैव षडायतनं ।

न भगवन्नन्यःस्पर्शाऽन्या माया । स्पर्श एव माया मायैव स्पर्शः ।
 न भगवन्नन्या वेदनाऽन्या माया । वेदनैव माया मायैव वेदना ।
 न भगवन्नन्या तृष्णाऽन्या माया । तृष्णैव माया मायैव तृष्णा ।
 न भगवन्नन्यदुपादानमन्या माया । उपादान एव माया मायैवो-
 पादानं । न भगवन्नन्योभवोऽन्या माया । भव एव माया मायैव
 भवः । न भगवन्नन्या जातिरन्या माया । जातिरेव माया मायैव
 जातिः । न भगवन्नन्यज्जरामरणमन्या माया । जरामरणमेव माया
 मायैव जरामरणं ।

न भगवन्नन्या दानपारमिताऽन्या माया । दानपारमितैव माया
 मायैव दानपारमिता । न भगवन्नन्याश्रीलपारमिताऽन्यामाया ।
 श्रीलपारमितैव माया मायैव श्रीलपारमिता । न भगवन्नन्या
 चान्तिपारमिताऽन्या माया । चान्तिपारमितैव माया मायैव
 चान्तिपारमिता । न भगवन्नन्या वीर्यपारमिताऽन्या माया ।
 वीर्यपारमितैव माया मायैव वीर्यपारमिता । न भगवन्नन्या
 ध्यानपारमिताऽन्या माया । ध्यानपारमितैव माया मायैव ध्यान-
 पारमिता । न भगवन्नन्या प्रज्ञापारमिताऽन्या माया । प्रज्ञा-
 पारमितैव माया मायैव प्रज्ञापारमिता ।

न भगवन्नन्याऽध्यात्मशून्यताऽन्या माया । अध्यात्मशून्यतैव माया
 मायैवाध्यात्मशून्यता । न भगवन्नन्याबहिर्द्वाशून्यताऽन्या माया ।
 बहिर्द्वाशून्यतैव माया मायैव बहिर्द्वाशून्यता । न भगवन्नन्या
 अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यताऽन्या माया । अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यतैव माया
 मायैवाध्यात्मबहिर्द्वाशून्यता । न भगवन्नन्याशून्यताऽन्यामाया ।

शून्यताशून्यतैव माया मायैव शून्यता शून्यता । न भगवन्नन्या
 महाशून्यताऽन्या माया । महाशून्यतैव माया मायैव महाशून्यता ।
 न भगवन्नन्या परमार्थशून्यताऽन्या माया । परमार्थशून्यतैव माया
 मायैव परमार्थशून्यता । न भगवन्नन्या संस्कृतशून्यताऽन्या माया ।
 संस्कृतशून्यतैव माया मायैव संस्कृतशून्यता । न भगवन्नन्याऽसंस्कृत-
 शून्यताऽन्या माया । असंस्कृतशून्यतैव माया मायैवासंस्कृतशून्यता ।
 न भगवन्नन्याऽत्यन्तशून्यताऽन्या माया । अत्यन्तशून्यतैव माया
 मायैवात्यन्तशून्यता । न भगवन्नन्यामवराग्रशून्यताऽन्यामाया ।
 अनवराग्रशून्यतैव माया मायैवाऽनवराग्रशून्यता । न भगवन्नन्या-
 नवकारशून्यताऽन्या माया । अनवकारशून्यतैव माया मायैवानव-
 कारशून्यता । न भगवन्नन्या प्रकृतिशून्यताऽन्या माया । प्रकृति-
 शून्यतैव माया मायैव प्रकृतिशून्यता । न भगवन्नन्या सर्वधर्मशून्यता-
 ऽन्या माया । सर्वधर्मशून्यतैव माया मायैव सर्वधर्मशून्यता । न
 भगवन्नन्याखलक्षणशून्यताऽन्या माया । खलक्षणशून्यतैव माया मायैव
 खलक्षणशून्यता । न भगवन्नन्याऽनुपलम्भशून्यताऽन्या माया । अनुप-
 लम्भशून्यतैव माया मायैवानुपलम्भशून्यता । न भगवन्नन्याऽभाव-
 शून्यताऽन्या माया । अभावशून्यतैव माया मायैवाभावशून्यता । न
 भगवन्नन्या स्वभावशून्यताऽन्या माया । स्वभावशून्यतैव माया मायैव
 स्वभावशून्यता । न भगवन्नन्याऽभावस्वभावशून्यताऽन्या माया ।
 अभावस्वभावशून्यतैव माया मायैवाभावस्वभावशून्यता ।

न भगवन्नन्दानि मृत्युपद्मानान्यन्यामाया । मृत्युपद्मानान्यैव
 माया मायैव मृत्युपद्मानानि । न भगवन्नन्यानि मय्यक्षणाणि

तथागतवज्रान्येव माया मायैव तथागतवज्रानि । न भगवन्नन्यानि
 वैशारद्यानि अन्यामाया । वैशारद्यान्येव माया मायैव वैशारद्यानि ।
 न भगवन्नन्याः प्रतिमन्विदोऽन्यामाया । प्रतिमन्विद् एव माया
 मायैव प्रतिमन्विद्ः । न भगवन्नन्यामहामैत्री अन्यामाया ।
 महामैत्र्येव माया मायैव महामैत्री । न भगवन्नन्या महाकरुणा-
 ऽन्यामाया । महाकरुणैव माया मायैव महाकरुणा । न भगवन्नन्या
 ऽष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः अन्यामाया । ऽष्टादशावेणिकबुद्धधर्मा
 एव माया मायैवाष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः । न भगवन्नन्यच्छ्रोत
 आपत्तिफलमन्यामाया । श्रोत आपत्तिफलमेव माया मायैव श्रोत
 आपत्तिफलं । न भगवन्नन्यत्सहस्रागामिफलमन्यामाया । सहस्रा-
 गामिफलमेव माया मायैव सहस्रागामिफलं । न भगवन्नन्यदना-
 गामिफलमन्यामाया । अनागामिफलमेव माया मायैवानागामि-
 फलं । न भगवन्नन्यदर्हत्वमन्यामाया । अर्हत्वमेव माया मायैवार्हत्वं ।
 न भगवन्नन्याप्रत्येकबोधिरन्यामाया । प्रत्येकबोधिरेव माया मायैव
 प्रत्येकबोधिः । न भगवन्नन्यामार्गाकारज्ञताऽन्यामाया । मार्गाकारज्ञ-
 तैव माया मायैव मार्गाकारज्ञता । न भगवन्नन्यासर्वाकारज्ञता-
 ऽन्यामाया । सर्वाकारज्ञतैव माया मायैव सर्वाकारज्ञता ।

तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि पुमायाया उत्पादो वा निरोधो
 वा । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि
 ऽनुमायायाः संक्लेशो वा व्यवदानं वा । आह नोहीदं भगवन् ।
 भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभूते यस्य नोत्पादो न निरोधो न
 व्यवदानमपि स न प्रज्ञापारमितायां शिचिष्यते । सर्वाकारज्ञतायां

निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्स्यतीति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽत्रैषा स संज्ञासमज्ञाप्रज्ञप्रिव्यवहारः । पञ्चसूपादानस्कन्धेषु यदुतबोधिसत्त्व इति । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते संज्ञासमज्ञाप्रज्ञप्रिव्यवहारमात्रेण पञ्चानामुपादानस्कन्धानामुत्पादो वा निरोधो वा संक्लेशोवाव्यवदानं वोपलभ्यते । आह नोहीदं भगवन् । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते यस्य न संज्ञा न समज्ञा न प्रज्ञप्रिर्न व्यवहारो न नाम न नामप्रज्ञप्रिर्न कायो न कायकर्म, न वाक् न वाक्कर्म, न मनो न मनःकर्मनोत्पादो न निरोधो न संक्लेशो न व्यवदानमपि तु स प्रज्ञापारमितायां शिचित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्स्यतीति । आह नोहीदं भगवन् ।

भगवानाह । एवं खलु सुभृते बोधिमत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां शिचित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यास्यति । सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्स्यत्यनुपलभ्ययोगेन । आह । यथाहं भगवन् भगवतोभाषितस्वार्थमाजानामि । प्रज्ञापारमितायां शिचमाणेन बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन मायापुरूपेणैव शिचितव्यं । भवत्यनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन् सर्व्व एते मायापुरुपावेदितव्याः । यदुतपञ्चस्कन्धाः ।

भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृतेऽपि त्विमे पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां शिचित्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यामि । आह । नोहीदं भगवन् । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्नभावस्वभावः पञ्चस्कन्धाः । स चाभावस्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते

स्वप्नोपमाः पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 निर्यान्ति । आह नोहीदं भगवन् । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्न-
 भावस्वभावः पञ्चस्कन्धाः । स चाभावस्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते मायोपमाः पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यान्ति । आह नोहीदं भगवन् ।
 तत्कस्यहेतोस्तथाहि भगवन्नभावस्वभावाः पञ्चस्कन्धाः स चाभाव-
 स्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते प्रतियुत्-
 कोपमाः पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 निर्यान्ति । आह नोहीदं भगवन् । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्न-
 भावस्वभावाः प्रतियुक्ताः स चाभावस्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते प्रतिभामोपमाः पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यान्ति । आह नोहीदं भगवन् ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्नभावस्वभावः प्रतिभामः स चाभाव-
 स्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते उदक-
 चन्द्रोपमाः पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां
 निर्यान्ति । आह नोहीदं भगवन् । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्न-
 भावस्वभाव उदकचन्द्रः स चाभावस्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह ।
 तत् किं मन्यसे सुभृते मरीच्युपमाः पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां
 शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यान्ति । आह नोहीदं भगवन् ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्नभावस्वभावो मरीचिः स चाभावस्वभावो-
 नोपलभ्यते । भगवानाह । तत् किं मन्यसे सुभृते निर्गमोपमाः
 पञ्चस्कन्धाः प्रज्ञापारमितायां शिञ्चिन्वा सर्वाकारज्ञतायां निर्यान्ति ।

आह नोहीदं भगवन् । तत्कस्य हेतोस्तथाहि भगवन्नभावस्वभावो-
निर्मितः । स चाभावस्वभावो नोपलभ्यते । भगवानाह । तत् वि-
मन्यसे सुभूते स्वप्नोपमं रूपं स्वप्नोपमा वेदना स्वप्नोपमा संज्ञ-
स्वप्नोपमाः संस्काराः स्वप्नोपमं विज्ञानं । तत् पण्डिन्द्रियं ते पञ्चो-
पादानस्कन्धाः । ते चाऽध्यात्मशून्यतया नोपलभ्यन्ते वहिर्द्वाशून्यतया
नोपलभ्यन्ते । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । शून्यताशून्यतया
नोपलभ्यन्ते । महाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । परमार्थशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । संस्कृतशून्यतया नोपलभ्यन्ते । असंस्कृतशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । अत्यन्तशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनवरागशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । अनवकारशून्यतया नोपलभ्यन्ते । प्रकृतिशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । सर्वधर्मशून्यतया नोपलभ्यन्ते । स्वलक्षणशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । अनुपलम्भशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अभावशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । स्वभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अभावस्वभावशून्यतया
नोपलभ्यन्ते ।

मायोपमं सुभूते रूपं मायोपमा वेदना मायोपमा संज्ञा
मायोपमाः संस्काराः मायोपमं विज्ञानं । यच्च विज्ञानं तत्
पण्डिन्द्रियं । तत् पञ्चोपादानस्कन्धाः । ते चाऽध्यात्मशून्यतया
नोपलभ्यन्ते । वहिर्द्वाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतया
नोपलभ्यन्ते । शून्यताशून्यतया नोपलभ्यन्ते । महाशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । परमार्थशून्यतया नोपलभ्यन्ते । संस्कृतशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । असंस्कृतशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अत्यन्तशून्यतया नोप-
लभ्यन्ते । अनवरागशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनवकारशून्यतया नोप-

लभ्यन्ते । प्रकृतिशून्यतया नोपलभ्यन्ते । सर्वधर्मशून्यतया
 लभ्यन्ते । खलक्षणशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनुपलम्भशून्य
 नोपलभ्यन्ते । अभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते । स्वभावशून्यतया
 लभ्यन्ते । अभावस्वभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते ।

प्रतिश्रुत्कोपमं सुभूते रूपं प्रतिश्रुत्कोपमा वेदना प्रतिश्रुत्को
 संज्ञा । प्रतिश्रुत्कोपमाः संस्काराः । प्रतिश्रुत्कोपमं विज्ञानं ।
 षडिन्द्रियं तत्पञ्चोपादानस्कन्धास्ते चाऽध्यात्मशून्यतया नोपलभ्य
 वहिर्द्धाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अध्यात्मवह्निर्द्धाशून्यतया नोपलभ्य
 शून्यताशून्यतया नोपलभ्यन्ते । महाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । परम
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । संस्कृतशून्यतया नोपलभ्यन्ते । असंस्कृत
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । अत्यन्तशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनवर
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनवकारशून्यतया नोपलभ्यन्ते । प्रकृति
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । सर्वधर्मशून्यतया नोपलभ्यन्ते । खलक
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनुपलम्भशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अभा
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । स्वभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अभावस्वभा
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते ।

प्रतिभासोपमं सुभूते रूपं प्रतिभासोपमा वेदना । प्रतिभास
 पमा संज्ञा । प्रतिभासोपमाः संस्काराः । प्रतिभासोपमं विज्ञान
 यच्च विज्ञानं तत् षडिन्द्रियं तत्पञ्चोपादानस्कन्धाः । ते चाऽध्यात
 शून्यतया नोपलभ्यन्ते । वहिर्द्धाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अध्यात
 वहिर्द्धाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । शून्यताशून्यतया नोपलभ्यन्ते
 महाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । परमार्थशून्यतया नोपलभ्यन्ते । संस्कृत

वहिर्द्धाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । शून्यताशून्यतया नोपलभ्यन्ते । महाशून्यतया नोपलभ्यन्ते । परमार्थशून्यतया नोपलभ्यन्ते । संस्कृतशून्यतया नोपलभ्यन्ते । असंस्कृतशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अत्यन्तशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनवरागशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनवकारशून्यतया नोपलभ्यन्ते । प्रकृतिशून्यतया नोपलभ्यन्ते । सर्वधर्मशून्यतया नोपलभ्यन्ते । स्वलक्षणशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अनुपलभशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते । स्वभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते । अभावस्वभावशून्यतया नोपलभ्यन्ते ।

आह । माहैव भगवन्नवयान संप्रस्थितो बोधिसत्त्वो महासत्त्व इमं निर्देशं श्रुत्वा उत्तस्येत्सन्त्वासमापद्येत । भगवानाह । स चेत् सुभूते नवयानसंप्रस्थितो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो न प्रज्ञापारमितायामुपायकौशल्यो भवेत् । नैव कल्याणमित्रहस्तगतो भवेत् । उत्तस्येत्सन्त्वासमापद्येत । आह । कतमद्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायामुपायकौशल्यं । यत्र चरन् बोधिसत्त्वो महासत्त्व इमं निर्देशं श्रुत्वा नोत्तस्यन्ति । न सन्त्वासमापद्येत ।

भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चरन् सर्वकारज्ञताप्रतिमंयुक्तेन चित्तेन रूपमनित्यमिति प्रत्यवेक्षते । तच्च नोपलभते । वेदनामनित्येति प्रत्यवेक्षते नोपलभते । संज्ञामनित्येति प्रत्यवेक्षते नोपलभते । संस्काराननित्या इति प्रत्यवेक्षते नोपलभते । विज्ञानमनित्यमिति प्रत्यवेक्षते नोपलभते । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरन् उपायकौशल्यं । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-

मितायां चरन् सर्वाकारज्ञताप्रतिमंयुक्तेन चित्तेन रूपं दुःखमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनादुःखेति* संज्ञादुःखेति संस्काराः दुःखा इति विज्ञानं दुःखमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं । पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञताप्रतिमंयुक्तेन चित्तेन रूपमनात्मेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदना अनात्मेति संज्ञा अनात्मेति संस्कारा अनात्मान इति विज्ञानमनात्मेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं । पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तेन चित्तेन रूपं शान्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते वेदना शान्तेति संज्ञा शान्तेति संस्काराः शान्ता इति विज्ञानं शान्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतमुपायकौशलं । पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञताप्रतिमंयुक्तेन चित्तेन रूपं शून्यमिति वेदनाशून्येति संज्ञाशून्येति संस्काराः शून्या इति विज्ञानं शून्यमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं । पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः

* ख । ग । घ । पुस्तके वेदना, संज्ञा, इत्यादिशब्दोत्तर दुःखादिशब्दात् परं प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते इति लिखितं । एवं परत्रापि सर्वत्र-वेदनादिशब्दोत्तरानात्मादिशब्दात् परमपि ।

प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपमानिमित्तमिति वेदना आनिमित्तेति मंजा आनिमित्तेति संस्काराः आनिमित्ता इति विज्ञानमानिमित्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपमप्रणिहितमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनाऽप्रणिहितेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । मंजाऽप्रणिहितेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्काराः अप्रणिहितेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । विज्ञानमप्रणिहितमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपमनभिसंस्कारमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनाऽनभिसंस्कारेति प्रत्यवेक्षते । तच्च नोपलभते । मंजाऽनभिसंस्कारेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्कारा अनभिसंस्कारा इति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । विज्ञानमनभिसंस्कारमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपं विविक्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनाविविक्तेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । मंजाविविक्तेति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्काराविविक्ता इति

प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानं त्रिविक्रमिति प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपि सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपमनित्याकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनामनित्याकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संज्ञामनित्याकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्काराननित्याकारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानमनित्याकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपं दुःखाकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनां दुःखाकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संज्ञां दुःखाकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्कारान् दुःखाकारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानं दुःखाकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन चित्तेन रूपमनात्माकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनामनात्माकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संज्ञामनात्माकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्काराननात्माकारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानमनात्माकारेण

प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः रूपं शान्ताकारेण प्रत्यवेक्षते
तच्च नोपलभते । वेदनां शान्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते ।
संज्ञां शान्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्कारान् शान्ता-
कारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानं शान्ताकारेण प्रत्य-
वेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः रूपं शून्याकारेण प्रत्यवेक्षते
तच्च नोपलभते । वेदनां शून्याकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते ।
संज्ञां शून्याकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्कारान् शून्या-
कारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानं शून्याकारेण प्रत्य-
वेक्षते तच्च नोपलभते । इदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमानिमित्तमिति प्रत्यवेक्षते
तच्च नोपलभते । वेदनामानिमित्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोप-
लभते । संज्ञामानिमित्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते ।
संस्कारानामानिमित्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञान-
मानिमित्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभृते बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमप्रणिहितमिति प्रत्यवेक्षते
तच्च नोपलभते । वेदनामप्रणिहिताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च
नोपलभते । संज्ञामप्रणिहिताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते ।
संस्कारानां प्रणिहिताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । विज्ञान-
मप्रणिहिताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभूते
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमनभिसंस्काराकारेण प्रत्य-
वेक्षते तच्च नोपलभते । वेदनामनभिसंस्काराकारेण प्रत्यवेक्षते
तच्च नोपलभते । संज्ञामनभिसंस्काराकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च
नोपलभते । संस्काराननभिसंस्काराकारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोप-
लभते । विज्ञानमनभिसंस्काराकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते ।
इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत
उपायकौशलं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपं विविक्ताकारेण प्रत्यवेक्षते
तच्च नोपलभते । वेदनां विविक्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते ।
संज्ञां विविक्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । संस्कारान्
विविक्ताकारेण प्रत्यवेक्षते तांश्च नोपलभते । विज्ञानं विविक्ताकारेण
प्रत्यवेक्षते तच्च नोपलभते । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलं ।

तस्मा पुनः सुभ्रूते बोधिभक्तस्य महासत्त्वस्य प्रत्यवेक्षमाणस्यैव
 भाव्यत्वं मर्त्यमत्तेभ्यो रूपमनिश्रयमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुप-
 लभयोगेन । रूपं दुःखमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयो-
 गेन । रूपमनात्मेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । रूपं
 शान्तमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । रूपं शून्य-
 मिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । रूपमानिमित्त-
 मिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । रूपमप्रणिहित-
 मिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । रूपमनभिसंस्कार-
 मिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । रूपं विविक्तमिति
 धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन ।

वेदनामनित्येति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
 वेदनां दुःखेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदना-
 मनात्मेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदनां
 शान्तेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदनां शून्येति
 धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदनामानिमित्तेति
 धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदनामप्रणिहितेति
 धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदनामनभिसंस्कारेति
 धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । वेदनां विविक्तेति धर्मं
 देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन ।

संज्ञामनित्येति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । संज्ञां
 दुःखेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । संज्ञामनात्मेति
 धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलभयोगेन । संज्ञां शान्तेति धर्मं देश-

यिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संज्ञां शून्येति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संज्ञासानिमित्तेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संज्ञामप्रणिहितेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संज्ञामनभिसंस्कारेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संज्ञां विविक्तेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

संस्काराननित्या इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारान् दुःखा इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारानात्मान इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारान् शान्ता इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारान् शून्या इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारानानिमित्ता इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारानप्रणिहिता इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्काराननभिसंस्कारा इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । संस्कारानविविक्ता इति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

विज्ञानमनित्यमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञानं दुःखमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञानमनात्मेति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञानं शान्तमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञानं शून्यमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञानमानिमित्तमिति धर्मं देशयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञानम-

प्रणिहितमिति धर्मां देगयिष्यामि । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । विज्ञान-
मनभिमंस्कारमिति धर्मां देगयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
विज्ञानं विविक्तमिति धर्मां देगयिष्यामि तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

इयं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य दानपारमिता । येन बोधि-
मत्त्वो महामत्त्वो नोत्तस्यति । न सन्तस्यति । न सन्त्वासमापद्यते ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमनित्याकारेण मन-
सिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मन-
सिकारैरूपमनित्याकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपं शान्ताकारेण मन-
सिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्म-
नसिकारैरूपं शून्याकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमानिमित्ताकारेण
मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रति-
संयुक्तैर्मनसिकारैरूपमप्रणिहिताकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमनभि-
संस्काराकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न आवक-
प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपं विविक्ताकारेण मनसिकरोति
तच्चानुपलम्भयोगेन ।

यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनामनित्याकारेण
मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तै-
र्मनसिकारैर्वेदनां दुःखाकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन ।

मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रति-
संयुक्तैर्मनसिकारैर्विज्ञानं गान्ताकारेण मनसिकरोति तच्चानुप-
लम्भयोगेन । यन्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्विज्ञानं शून्या-
कारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न श्रावकप्रत्येकबुद्ध-
प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्विज्ञानमनिमित्ताकारेण मनसिकरोति तच्चानु-
पलम्भयोगेन । यन्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्विज्ञानम-
प्रणिहिताकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न श्रावक-
प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्विज्ञानमभिसंस्काराकारेण मनसि-
करोति तच्चानुपलम्भयोगेन । यन्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मन-
सिकारैर्विज्ञानं विविक्ताकारेण मनसिकरोति तच्चानुपलम्भयोगेन ।

इयं सुभूते* बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यापरादृष्टाशीलपारमिता
येन बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो नोत्तस्यति न संचस्यति न सन्तासमापद्यते ।

पुनरपरं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरन्तो येषां
धर्माणामनित्याकारेण दुःखाकारेणानात्माकारेण शून्याकारेण-
निमित्ताकारेणप्रणिहिताकारेणभिसंस्काराकारेण विविक्ताकारेण
प्रत्यवेक्षतेचमनारोचनेयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपारमिता येन
बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो नोत्तस्यति न सन्तस्यति न सन्तासमापद्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमनित्यमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानु-
पलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपं दुःखमिति
प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारै-

* एषश्च पाठः ख, ग, घ, पुस्तकेऽपि दृश्यते । अर्थस्तु न सङ्गच्छते ।

रूपमनात्मेति प्रत्यवेचते तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रति-
 संयुक्तैर्मनसिकारैरूपं शान्तमिति प्रत्यवेचते तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपं शून्यमिति प्रत्यवेचते तच्चानु-
 पलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमानिमित्त-
 मिति प्रत्यवेचते तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तै-
 र्मनसिकारैरूपमप्रणिहितमिति प्रत्यवेचते तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमनभिसंस्कारमिति प्रत्यवेचते
 तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपं विविक्त-
 मिति प्रत्यवेचते तच्चानुपलम्भयोगेन ।

सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनाऽनित्येति वेदनादुःखेति*
 वेदनाऽनात्मेति वेदनाशान्तेति वेदनाशून्येति वेदना आनिमित्तेति
 वेदनाऽप्रणिहितेति वेदनाऽनभिसंस्कारेति वेदनाविविक्तेति प्रत्य-
 वेचते तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः
 संज्ञाऽनित्येति संज्ञादुःखेति संज्ञा अनात्मेति संज्ञाशान्तेति संज्ञा-
 शून्येति संज्ञा आनिमित्तेति संज्ञाऽप्रणिहितेति संज्ञाऽनभिसंस्कारेति
 संज्ञाविविक्तेति प्रत्यवेचते तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वाकारज्ञता-
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा अनित्या इति संस्कारादुःखा इति
 संस्कारा अनात्मान इति संस्काराः शान्ता इति संस्काराः शून्या
 इति संस्काराः आनिमित्ता इति संस्कारा अप्रणिहिता इति
 संस्कारा अनभिसंस्कारा इति संस्काराः विविक्ता इति प्रत्यवेचते

* वेदनादिष्वपि सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैरित्यादिपदानां निर्देशोऽस्ति-
 रूपवदिति यत्रस्य रीत्याण्यते ध्यादर्शपुस्तके तु तथानिर्देशो नास्ति ।

तद्यानुपलभयोगेन । सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनधिकारैर्विज्ञानम-
नित्यमिति विज्ञानं दुःखमिति विज्ञानमनात्मेति विज्ञानं शान्त-
मिति विज्ञानं शून्यमिति विज्ञानमानिमित्तमिति विज्ञानमप्रणि-
हितमिति विज्ञानमनभिसंस्कारमिति विज्ञानं विविक्तमिति प्रत्य-
वेचते तद्यानुपलभयोगेन । तस्यै* तेषां सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तानां
मनसिकाराणां मनुत्सर्जनता अनिच्छिप्रधुरता इयं बोधिमत्त्वस्य
महामत्त्वस्य वीर्यपारमिता येन बोधिसत्त्वो महासत्त्वो नोत्सस्यति न
सन्त्वस्यति न सन्ताममापद्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनधिकारैरूपमनित्यमिति प्रत्यवेचते तद्या-
नुपलभयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणा-
मवकाशं ददाति । तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधिः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनधिकारैरूपं दुःखमिति प्रत्यवेचते तद्यानुपलभ-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणा-
मवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधिः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनधिकारैः रूपमनात्मेति प्रत्यवेचते तद्यानुपलभ-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणा-
मवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधिः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः रूपमभिहितमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलभ्य-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारणामवकाश-
ं ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः रूपमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलभ्य-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारणामवकाश-
ं ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः रूपमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलभ्य-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारणामवकाश-
ं ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमभिहितमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलभ्य-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारणामवकाश-
ं ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरूपमनभिसंस्कारमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलभ्य-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारणामवकाश-
ं ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

णामवकाशं ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरुष्पं विविक्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनामनित्येति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनां दुःखेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनामनात्मेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनां शान्तेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्वेषाच्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनमिकारैरूपं शान्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलक्ष-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनमिकाराणामव-
काशं ददाति न च तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधे
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनमिकारैरूपं शून्यमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलक्ष-
योगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनमिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वा-
कारजताप्रतिसंयुक्तैर्मनमिकारैः रूपमिति प्रत्यवेक्षते
तच्चानुपलक्षयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनमि-
काराणामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये
बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनमिकारैरूपमप्रणिहितमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानु-
पलक्षयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनमि-
काराणामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिमत्त्वोमहामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनमिकारैरूपमनिर्दिष्टमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानु-
पलक्षयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनमि-
काराणामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरुप विविक्तमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनामनित्येति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनां दुःखेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनामनात्वेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्वेदनां शान्तेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाऽनित्येति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाश-
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञा दुःखेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाश-
ददाति न च तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाऽजात्मेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाश-
ददाति न च तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाशान्तेति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाश-
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रजापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाशून्येति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भ-
योगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाश-
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञा अनिमित्तेति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाऽप्रणिहितेति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाऽनभिदंस्कारेति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संज्ञाविविक्तेति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकार-
ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा अनित्या इति प्रत्यवेक्षते तच्चा-

नुपलम्भयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारादुःखा इति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा अनात्मान इति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धानां मनसिकाराणामवकाशं
ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलधर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संस्काराः शान्ता इति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
जताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः संस्काराः शान्ता इति प्रत्यवेक्षते तच्चा-
नुपलम्भयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
ज्ञताप्रतिभयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा अनिमिता इति प्रत्यवेक्षते
तच्चानुपलभयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिभयुक्तानां मन-
सिकाराणामवकाशं ददाति तदन्वेषाश्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये
बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
ज्ञताप्रतिभयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा अप्रणिहिता इति प्रत्यवेक्षते
तच्चानुपलभयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिभयुक्तानां मन-
सिकाराणामवकाशं ददाति तदन्वेषाश्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये
बोधेः परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
ज्ञताप्रतिभयुक्तैर्मनसिकारैः अनभिभवंस्कारा इति प्रत्यवेक्षते तच्चानुप-
लभयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिभयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्वेषाश्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
ज्ञताप्रतिभयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा निविता इति प्रत्यवेक्षते तच्चानुप-
लभयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिभयुक्तानां मनसिकारा-
णामवकाशं ददाति तदन्वेषाश्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः
परिपन्थकराः ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वकार-
ज्ञताप्रतिभयुक्तैर्मनसिकारैः संस्कारा निविता इति प्रत्यवेक्षते तच्चानुप-

नुपलम्भयोगेन । न च आववप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः ।

आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्विज्ञानं दुःखमिति प्रत्यवेक्षते तच्चानुपलम्भयोगेन । न च आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशं ददाति तदन्येषाञ्चाकुशलमूलानां धर्माणां ये बोधेः परिपन्थकराः । इयं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपारमिता । येन बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो नोत्तस्यति न संवस्यति न संत्रासमापद्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरेवं प्रत्यवेक्षते । न रूपशून्यतया रूपं शून्यं रूपमेव शून्यता शून्यतैव रूपं । न वेदना शून्यतया वेदनाशून्या वेदनैव शून्यता शून्यतैव वेदना । न संज्ञाशून्यतया संज्ञाशून्यासंज्ञैव शून्यता शून्यतैव संज्ञा । न संस्कारशून्यतया संस्काराः शून्याः संस्कारा एव शून्यता शून्यतैव संस्काराः । न विज्ञानशून्यतया विज्ञानं शून्यं । विज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानं ।

न चक्षुः शून्यतया चक्षुः शून्यं चक्षुरेव शून्यता शून्यतैव चक्षुः । न श्रोत्रं शून्यतया श्रोत्रं शून्यं श्रोत्रमेव शून्यता शून्यतैव श्रोत्रं । न घ्राणशून्यतया घ्राणं शून्यं घ्राणमेव शून्यता शून्यतैव घ्राणं । न जिह्वाशून्यतया जिह्वाशून्या जिह्वैव शून्यता शून्यतैव जिह्वा । न कायशून्यतया कायः शून्यः कायएव शून्यता शून्यतैव कायः । न मनः शून्यतया मनः शून्यं मनएव शून्यता शून्यतैव मनः ।

न रूपशून्यतयारूपं शून्यं रूपमेव शून्यता शून्यतैव रूपं । न शब्दशून्यतया शब्दः शून्यः शब्दएव शून्यता शून्यतैव शब्दः । न गन्धशून्यतया गन्धः शून्यः गन्धएव शून्यता शून्यतैव गन्धः । न रसशून्यतया रसः शून्यः रसएव शून्यता शून्यतैव रसः । न स्पर्शशून्यतया स्पर्शः शून्यः स्पर्शएव शून्यता शून्यतैव स्पर्शः । न धर्मशून्यतया धर्माः शून्याः धर्माएव शून्यता शून्यतैव धर्माः ।

न चक्षुर्विज्ञानशून्यतया चक्षुर्विज्ञानं शून्यं चक्षुर्विज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव चक्षुर्विज्ञानं । न श्रोत्रविज्ञानशून्यतया श्रोत्रविज्ञानं शून्यं श्रोत्रविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव श्रोत्रविज्ञानं । न घ्राणविज्ञानशून्यतया घ्राणविज्ञानं शून्यं घ्राणविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव घ्राणविज्ञानं । न जिह्वाविज्ञानशून्यतया जिह्वाविज्ञानं शून्यं जिह्वाविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव जिह्वाविज्ञानं । न कायविज्ञानशून्यतया कायविज्ञानं शून्यं कायविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव कायविज्ञानं । न मनोविज्ञानशून्यतया मनोविज्ञानं शून्यं मनोविज्ञानमेव शून्यता शून्यतैव मनोविज्ञानं ।

न चक्षुः संस्पर्शशून्यतया चक्षुः संस्पर्शः शून्यः चक्षुः संस्पर्शएव शून्यता शून्यतैव चक्षुः संस्पर्शः । न श्रोत्रसंस्पर्शशून्यतया श्रोत्रसंस्पर्शः शून्यः श्रोत्रसंस्पर्शएव शून्यता शून्यतैव श्रोत्रसंस्पर्शः । न घ्राणसंस्पर्शशून्यतया घ्राणसंस्पर्शः शून्यः घ्राणसंस्पर्शएव शून्यता शून्यतैव घ्राणसंस्पर्शः । न जिह्वासंस्पर्शशून्यतया जिह्वासंस्पर्शः शून्यः जिह्वासंस्पर्शएव शून्यता शून्यतैव जिह्वासंस्पर्शः । न कायसंस्पर्शशून्यतया कायसंस्पर्शः शून्यः कायसंस्पर्शएव शून्यता शून्यतैव कायसंस्पर्शः ।

न मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया मनः संस्पर्गः शून्यः मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतैव मनः संस्पर्गः ।

न अक्षुः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया अक्षुः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यः अक्षुः संस्पर्गप्रत्ययवेदनेव शून्यता शून्यतैव अक्षुः संस्पर्गप्रत्ययवेदना । न श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यः श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययवेदनेव शून्यता शून्यतैव श्रोत्रसंस्पर्गप्रत्ययवेदना । न घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यः घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययवेदनेव शून्यता शून्यतैव घ्राणसंस्पर्गप्रत्ययवेदना । न जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यः जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययवेदनेव शून्यता शून्यतैव जिह्वासंस्पर्गप्रत्ययवेदना । न कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यः कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदनेव शून्यता शून्यतैव कायसंस्पर्गप्रत्ययवेदना । न मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यः मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनेव शून्यता शून्यतैव मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदना ।

न पृथिवीधातुशून्यतया पृथिवीधातुः शून्यः पृथिवीधातुरेव शून्यता शून्यतैव पृथिवीधातुः । नाऽऽत्थातुशून्यतयाऽऽत्थातुः शून्यः अऽऽत्थातुरेव शून्यता शून्यतैवाऽऽत्थातुः । न तेजोधातुशून्यतया तेजोधातुः शून्यः तेजोधातुरेव शून्यता शून्यतैव तेजोधातुः । न वायुधातुशून्यतया वायुधातुः शून्यः वायुधातुरेव शून्यता शून्यतैव वायुधातुः । नाकाशधातुशून्यतया आकाशधातुः शून्यः आकाशधातुरेव शून्यता शून्यतैवाकाशधातुः । न विज्ञानधातुशून्यतया विज्ञानधातुः शून्यः विज्ञानधातुरेव शून्यता शून्यतैव विज्ञानधातुः ।

नाऽविद्याशून्यतयाऽविद्याशून्याऽविद्यैव शून्यता शून्यतेवाविद्या ।
 न संस्कारशून्यतया संस्काराः शून्याः संस्काराएव शून्यता शून्यतेव
 संस्काराः । न विज्ञानशून्यतया विज्ञानं शून्यं विज्ञानमेव शून्यता
 शून्यतेव विज्ञानं । न नामरूपशून्यतया नामरूपं शून्यं नामरूपमेव
 शून्यता शून्यतेव नामरूपं । न पदायतनशून्यतया पदायतनं शून्यं
 पदायतनमेव शून्यता शून्यतेव पदायतनं । न स्पर्शशून्यतया स्पर्शः
 शून्यं स्पर्श एव शून्यता शून्यतेवस्पर्शः । न तृष्णाशून्यतया तृष्णाशून्या
 तृष्णैव शून्यता शून्यतेव तृष्णा । नोपादानशून्यतया उपादानं शून्यं
 उपादानमेव शून्यता शून्यतेवोपादानं । न वेदनाशून्यतया वेदना-
 शून्यावेदनेव शून्यता शून्यतेव वेदना । न भवशून्यतया भवः शून्यः
 भवएव शून्यता शून्यतेव भवः । न जातिशून्यतया जातिः शून्या
 जातिरेव शून्यता शून्यतेव जातिः । न जरामरणशून्यतया जरा-
 मरणं शून्यं जरामरणमेव शून्यता शून्यतेव जरामरणं ।

न दानपारमिताशून्यतया दानपारमिताशून्या दानपारमितैव
 शून्यता शून्यतेव दानपारमिता । न शीलपारमिता शून्यतया शील-
 पारमिताशून्या शीलपारमितैव शून्यता शून्यतेव शीलपारमिता ।
 न चान्तिपारमिताशून्यतया चान्तिपारमिताशून्या चान्तिपारमितैव
 शून्यता शून्यतेव चान्तिपारमिता । न वीर्यपारमिताशून्यतया
 वीर्यपारमिताशून्या वीर्यपारमितैव शून्यता शून्यतेव वीर्यपारमिता ।
 न ध्यानपारमिताशून्यतया ध्यानपारमिताशून्या ध्यानपारमितैव
 शून्यता शून्यतेव ध्यानपारमिता । न प्रज्ञापारमिताशून्यतया प्रज्ञा-
 पारमिताशून्या प्रज्ञापारमितैव शून्यता शून्यतेव प्रज्ञापारमिता ।

नाध्यात्मशून्यताशून्यतया अध्यात्मशून्यताशून्या अध्यात्मशून्यतैव
 शून्यता शून्यतैवाध्यात्मशून्यता । न वहिर्द्वाशून्यताशून्यतया वहिर्द्वा-
 शून्यताशून्या वहिर्द्वाशून्यतैव शून्यता शून्यतैव वहिर्द्वाशून्यता ।
 नाध्यात्म वहिर्द्वाशून्यताशून्यतया ऽध्यात्म वहिर्द्वाशून्यताशून्या
 ऽध्यात्म वहिर्द्वाशून्यतैव शून्यता शून्यतैवाध्यात्म वहिर्द्वाशून्यता । न
 शून्यताशून्यताशून्यतया शून्यताशून्यताशून्या शून्यता शून्यतैव शून्यता
 शून्यतैव शून्यताशून्यता । न महाशून्यताशून्यतया महाशून्यताशून्या
 महाशून्यतैव शून्यता शून्यतैव महाशून्यता । न परमार्थशून्यता-
 शून्यतया परमार्थशून्यताशून्या परमार्थशून्यतैव शून्यता शून्यतैव
 परमार्थशून्यता । न संस्कृतशून्यताशून्यतया संस्कृतशून्यताशून्या
 संस्कृतशून्यतैव शून्यता शून्यतैव संस्कृतशून्यता । नाऽसंस्कृतशून्यता-
 शून्यतया ऽसंस्कृतशून्यताशून्या असंस्कृतशून्यतैव शून्यता शून्यतैवा-
 संस्कृतशून्यता । नाऽत्यन्तशून्यताशून्यतया ऽत्यन्तशून्यताशून्या अत्यन्त-
 शून्यतैव शून्यता शून्यतैवात्यन्तशून्यता । नानवराग्रशून्यताशून्यतया
 ऽनवराग्रशून्यताशून्या ऽनवराग्रशून्यतैव शून्यता शून्यतैवानवराग्रशू-
 न्यता । नाऽनवकारशून्यताशून्यतया ऽनवकारशून्यताशून्या अनव-
 कारशून्यतैव शून्यता शून्यतैवानवकारशून्यता । न प्रकृतिशून्यताशू-
 न्यतया प्रकृतिशून्यताशून्या प्रकृतिशून्यतैव शून्यता शून्यतैव प्रकृति-
 शून्यता । न सर्वधर्मशून्यताशून्यतया सर्वधर्मशून्यताशून्या सर्व-
 धर्मशून्यतैव शून्यता शून्यतैव सर्वधर्मशून्यता । न स्वप्नचणशून्यता-
 शून्यतया स्वप्नचणशून्यताशून्या स्वप्नचणशून्यतैव शून्यता शून्यतैव
 स्वप्नचणशून्यता । नाऽनुपलम्भशून्यताशून्यतया ऽनुपलम्भशून्यताशून्या

अनुपलभाशून्यतैव शून्यता शून्यतैवानुपलभाशून्यता । नाऽभावशून्यताशून्यतया ऽभावशून्यताशून्या अभावशून्यतैव शून्यता शून्यतैवाभावशून्यता । न स्वभावशून्यताशून्यतया स्वभावशून्यताशून्या स्वभावशून्यतैव शून्यता शून्यतैव स्वभावशून्यता । नाभावस्वभावशून्यताशून्यतया ऽभावस्वभावशून्यताशून्या अभावस्वभावशून्यतैव शून्यताशून्यतैवाभावस्वभावशून्यता ।

न स्रत्युपस्थानानिशून्यतया स्रत्युपस्थानानि शून्यानि कृत्युपस्थानान्येव शून्यता शून्यतैव कृत्युपस्थानानि । न सम्यक्प्रहाणानिशून्यतया सम्यक्प्रहाणानि शून्यानि सम्यक्प्रहाणान्येव शून्यता शून्यतैव सम्यक्प्रहाणानि । नर्द्धिपादाशून्यतया ऋद्धिपादाः शून्याः ऋद्धिपादाएव शून्यता शून्यतैवर्द्धिपादाः । नेन्द्रियशून्यतया इन्द्रियाणिशून्यानि इन्द्रियाण्येव शून्यता शून्यतैवेन्द्रियाणि । न वल्लानिशून्यतया वल्लानि शून्यानि वल्लान्येव शून्यता शून्यतैव वल्लानि । न बोध्यङ्गानिशून्यतया बोध्यङ्गानि शून्यानि बोध्यङ्गान्येव शून्यताशून्यतैव बोध्यङ्गानि । नार्याष्टाङ्गमार्गाशून्यतया आर्याष्टाङ्गमार्गशून्यः आर्याष्टाङ्गमार्ग एव शून्यता शून्यतैवार्याष्टाङ्गमार्गः । नार्यसत्यानि शून्यतया आर्यसत्यानि शून्यानि आर्यसत्यान्येव शून्यताशून्यतैवार्यसत्यानि । न ध्यानशून्यतया ध्यानानि शून्यानि ध्यानान्येव शून्यता शून्यतैव ध्यानानि । नाऽप्रमाणशून्यतया ऽप्रमाणानि शून्यानि अप्रमाणान्येव शून्यता शून्यतैवाप्रमाणानि । नारूप्यसमापत्तिशून्यतया आरूप्यसमापत्तयः शून्याः आरूप्यसमापत्तय एव शून्यता शून्यतैवारूप्यसमापत्तयः । न विमोचशून्यतया विमोचाः शून्याः विमोच

एव शून्यता शून्यतैव विमोक्षाः । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तिशून्यतया
 ऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः शून्याः अनुपूर्वविहारसमापत्तय एव
 शून्यता शून्यतैवानुपूर्वविहारसमापत्तयः । न शून्यतानिमित्ताऽप्रणि-
 हितविमोचमुखशून्यतया शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि
 शून्यानि शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्येव शून्यताशून्य-
 तैव शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि । नाऽभिज्ञाशून्यतया
 ऽभिज्ञाः शून्याः अभिज्ञाएव शून्यताशून्यतैवाभिज्ञाः । न समा-
 धिशून्यतया समाधयः शून्याः समाधयएव शून्यताशून्यतैव समा-
 धयः । न धारणीमुखशून्यतया धारणीमुखानि शून्यानि धारणी-
 मुखान्येव शून्यता शून्यतैव धारणीमुखानि । न तथागतवल्लशून्यतया
 तथागतवल्लानि शून्यानि तथागतवल्लान्येव शून्यता शून्यतैव तथा-
 गतवल्लानि । न वैशारद्यशून्यतया वैशारद्यानि शून्यानि वैशारद्या-
 न्येव शून्यता शून्यतैव वैशारद्यानि । न प्रतिमम्बिच्छून्यतया प्रति-
 मम्बिदः शून्याः प्रतिमम्बिदएव शून्यता शून्यतैव प्रतिमम्बिदः । न
 महाभैत्रीशून्यतया महाभैत्रीशून्या महाभैत्र्यैव शून्यता शून्यतैव
 महाभैत्री । न महाकरुणाशून्यतया महाकरुणाशून्या महाकरुण्यैव
 शून्यता शून्यतैव महाकरुणा । नावेणिकबुद्धधर्माशून्यतया आवेणिक
 बुद्धधर्माः शून्याः आवेणिकबुद्धधर्माएव शून्यता शून्यतैवावेणिक
 बुद्धधर्माः । इयं मुञ्चते बोधिमन्त्रस्य महामन्त्रस्य प्रज्ञापारमिता ।

इदं मुञ्चते बोधिमन्त्रस्य महामन्त्रस्य प्रज्ञापारमितार्था परम्
 उपायकौशलं । येनोपायकौशलेन समन्नागतो बोधिमन्त्रो महात्म
 इयं निर्देशं शून्या बोधिमन्त्रस्य न संभवति न संज्ञासमापद्यते ।

सुभृतिराए । कतमानि भगवन् बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य
 कल्याणमित्राणि । यैः कल्याणमित्रैः परिगृहीतो बोधिसत्त्वो महा-
 मत्त्वः इमं प्रज्ञापारमितानिर्देशं श्रुत्वा नोत्तस्यति न संवस्यति
 न संवाममापद्यते । भगवानाह । इदं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महा-
 मत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मैरूपमनित्यमिति धर्मं देशयति तच्चानु-
 पलम्बयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्ध-
 भूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । *योऽस्मैवेदनाऽनि-
 त्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्बयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च
 न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाका-
 रज्ञतायाः । योऽस्मैसंज्ञाऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्ब-
 योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मैसंस्कारा अनित्या
 इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्बयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न
 आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकार-
 ज्ञतायाः । योऽस्मै विज्ञानमनित्यमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्ब-
 योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

'पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै

* पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं । इति
 वाक्यभागः अत्रास्ति एवं परत्रापि योऽस्मै इत्यस्मात् प्रागस्तीति ग्रन्थस्य
 रचनायाः रीत्या अनुमीयते । आदर्शपुस्तके तु नास्ति ।

रूपं दुःखमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशल-
मूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र
सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै वेदनादुःखेति धर्मं देशयति तच्चानुप-
लम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै मञ्जादुःखेति धर्मं
देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै
संस्काराः दुःखा इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै विज्ञानं दुःखमिति धर्मं
देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
रूपमनात्मेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि
च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र
सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै वेदनाऽनात्मेति धर्मं देशयति तच्चानु-
पलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबु-
द्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै मञ्जा-
ऽनात्मेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि
च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकार-
ज्ञतायाः । योऽस्मै संस्कारा अनात्मान इति धर्मं देशयति तच्चानु-
पलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येक-

बहुभ्रमौ वा परिणामयत्तान्यत्र सर्व्वकारजतायाः । योऽग्रे विद्वान्
 कृत्यान्विति धर्मं देशयति तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशला
 य एव श्रावकभ्रमौ वा प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामयत्तान्यत्र सर्व्व
 कार्यकारितायाः ।

पुनरप्यत्र श्रुतेः बोधिमन्त्रस्य मशामन्त्रस्य कल्याणमित्रं योऽ
 रथं श्रान्यमिति धर्मं देशयति तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशला
 भ्रमौ य एव श्रावकभ्रमौ वा प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामयत्त
 तान्यत्र सर्व्वकारजतायाः । योऽग्रे वेदनाश्रान्येति धर्मं देशयति
 तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशलाभ्रमौ य एव श्रावकभ्रमौ वा
 प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामयत्तान्यत्र सर्व्वकारजतायाः । योऽग्रे
 संज्ञाश्रान्येति धर्मं देशयति तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशला
 भ्रमौ य एव श्रावकभ्रमौ वा प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामयत्तान्यत्र
 सर्व्वकारजतायाः । योऽग्रे वेदनाश्रान्येति धर्मं देशयति
 तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशलाभ्रमौ य एव श्रावकभ्रमौ वा
 प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामयत्तान्यत्र सर्व्वकारजतायाः । योऽग्रे
 विद्वान् श्रान्यमिति धर्मं देशयति तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशला
 भ्रमौ य एव श्रावकभ्रमौ वा प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामय
 त्तान्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरप्यत्र श्रुतेः बोधिमन्त्रस्य मशामन्त्रस्य कल्याणमित्रं योऽग्रे
 रथं श्रान्यमिति धर्मं देशयति तद्वानुपपन्नमायोगेन । सर्व्वकुशला
 भ्रमौ य एव श्रावकभ्रमौ वा प्रत्येकबहुभ्रमौ वा परिणामय
 त्तान्यत्र सर्व्वकारजतायाः । योऽग्रे वेदनाश्रान्येति धर्मं देशयति

तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै संज्ञाशून्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै संस्काराः शून्या इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै विज्ञानं शून्यमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै ह्यपमानिमित्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै वेदना आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै संज्ञा आनिमित्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै संस्काराः आनिमित्ता इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै विज्ञानमपमानिमित्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुप-

लक्ष्मयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्ध-
भूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
रूपमप्रणिहितमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशल-
मूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामय-
त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै वेदनाऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति
तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै
संज्ञाऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशल-
मूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामय-
त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै संस्कारा अप्रणिहिता इति
धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आव-
कभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।
योऽस्मै विज्ञानमप्रणिहितमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
रूपमनभिसंस्कारमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽस्मै वेदनाऽनभिसंस्कारेति धर्मं
देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

योऽसौ संज्ञाऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र
 सर्वाकारज्ञतायाः । योऽसौ संस्काराः अनभिसंस्काराः
 इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
 वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽसौ विज्ञानमनभिसंस्कारमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
 रूपं विविक्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । योऽसौ वेदनाविविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ वेदनाविविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः । इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं वेदितव्यं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ चक्षुरनित्यमिति श्रोत्रमनित्यमिति घ्राणमनित्यमिति जिह्वाऽनित्येति कायोऽनित्य इति मनोऽनित्यमिति धर्मं देशयति तच्चानु-

नुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येक-
बुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुर्दुःखमिति श्रोत्रं दुःखमिति घ्राणं दुःखमिति जिह्वादुःखेति
कायोदुःख इति मनोदुःखमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुरनात्मेति श्रोत्रमनात्मेति घ्राणमनात्मेति जिह्वाऽनात्मेति
कायोऽनात्मेति मनोऽनात्मेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुः शान्तमिति श्रोत्रं शान्तमिति घ्राणं शान्तमिति जिह्वा-
शान्तेति कायः शान्त इति मनः शान्तमिति धर्मं देशयति
तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुः शून्यमिति श्रोत्रं शून्यमिति घ्राणं शून्यमिति जिह्वाशून्येति
कायः शून्य इति मनः शून्यमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं य
 चचुरानिमित्तमिति श्रोत्रमानिमित्तमिति घ्राणमानिमित्तमिति
 जिह्वा आनिमित्तमिति काय आनिमित्त इति मन आनिमित्तमिति
 धर्मो देगयति तच्चानुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च
 श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकार
 ज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 चचुरप्रणिहितमिति श्रोत्रमप्रणिहितमिति घ्राणमप्रणिहितमिति
 जिह्वाऽप्रणिहितमिति कायोऽप्रणिहित इति मनोऽप्रणिहितमिति
 देगयति तच्चानुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभ
 वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 चचुरनभिसंस्कारमिति श्रोत्रमनभिसंस्कारमिति घ्राणमनभिसंस्कार
 मिति जिह्वाऽनभिसंस्कारमिति कायोऽनभिसंस्कार इति मनो
 नभिसंस्कारमिति धर्मो देगयति तच्चानुपलभयोगेन । सर्वकु
 लमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामय
 त्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 चचुरनिर्दिष्टमिति श्रोत्रनिर्दिष्टमिति घ्राणनिर्दिष्टमिति जिह्वा
 निर्दिष्टमिति कायोऽनिर्दिष्टमिति मनोनिर्दिष्टमिति धर्मो देगयति
 तच्चानुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा
 प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते वोधिमत्त्वस्य मद्यामत्त्वस्य कान्याणमित्रं योऽस्मै
रूपमनित्यमिति शब्दोऽनित्य इति गन्धोऽनित्य इति रसोऽनित्य
इति स्पर्शाऽनित्य इति धर्म्मं देशयति तच्चानुपपन्नयोगेन ।
सर्व्वकुशलगुलानि च न आवकभृमौ वा प्रत्येकबुद्भृमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते वोधिगत्त्वस्य मद्यामत्त्वस्य कान्याणमित्रं योऽस्मै
रूपं दुःखमिति शब्दोदुःख इति गन्धोदुःख इति रसोदुःख इति
स्पर्शोदुःख इति धर्म्माःदुःखा इति धर्म्मं देशयति तच्चानुपपन्न-
योगेन । सर्व्वकुशलगुलानि च न आवकभृमौ वा प्रत्येकबुद्भृमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते वोधिगत्त्वस्य मद्यामत्त्वस्य कान्याणमित्रं योऽस्मै
रूपमनात्मेति शब्दोऽनात्मेति गन्धोऽनात्मेति रसोऽनात्मेति स्पर्शा-
ऽनात्मेति धर्म्मा अनात्मान इति धर्म्मं देशयति तच्चानुपपन्न-
योगेन । सर्व्वकुशलगुलानि च न आवकभृमौ वा प्रत्येकबुद्भृमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते वोधिमत्त्वस्य मद्यामत्त्वस्य कान्याणमित्रं योऽस्मै
रूपं ज्ञानमिति शब्दः ज्ञान इति गन्धः ज्ञान इति रसः ज्ञान
इति स्पर्शाः ज्ञान इति धर्म्माः ज्ञाना इति धर्म्मं देशयति
तच्चानुपपन्नयोगेन । सर्व्वकुशलगुलानि च न आवकभृमौ वा
प्रत्येकबुद्भृमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते वोधिगत्त्वस्य मद्यामत्त्वस्य कान्याणमित्रं योऽस्मै
रूपं ज्ञानमिति शब्दः ज्ञान इति गन्धः ज्ञान इति रसः ज्ञान

इति स्वर्गः शून्य इति धर्माः शून्या इति धर्मं देशयति तच्चानुपलभ्ययोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै रूपमानिमित्तमिति शब्द आनिमित्त इति गन्ध आनिमित्त इति रस आनिमित्त इति स्वर्ग आनिमित्त इति धर्मा आनिमित्ता इति धर्मं देशयति तच्चानुपलभ्ययोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै रूपमप्रणिहितमिति शब्दोऽप्रणिहित इति गन्धोऽप्रणिहित इति रसोऽप्रणिहित इति स्वर्गोऽप्रणिहित इति धर्मा अप्रणिहिता इति धर्मं देशयति तच्चानुपलभ्ययोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै रूपमनभिसंस्कारमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलभ्ययोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै रूपं विविक्तमिति शब्दोविविक्त इति गन्धोविविक्त इति रसोविविक्त इति स्वर्गोविविक्त इति धर्माविविक्ता इति धर्मं देशयति ।

तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा
प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुर्विज्ञानमनित्यमिति श्रोत्रविज्ञानमनित्यमिति घ्राणविज्ञानम-
नित्यमिति कायविज्ञानमनित्यमिति मनोविज्ञानमनित्यमिति
धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न
श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञ-
तायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुर्विज्ञानं दुःखमिति श्रोत्रविज्ञानं दुःखमिति घ्राणविज्ञानं
दुःखमिति जिह्वाविज्ञानं दुःखमिति कायविज्ञानं दुःखमिति
मनोविज्ञानं दुःखमिति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुर्विज्ञानमनात्मेति श्रोत्रविज्ञानमनात्मेति घ्राणविज्ञानमनात्मेति
जिह्वाविज्ञानमनात्मेति कायविज्ञानमनात्मेति मनोविज्ञानमना-
त्मेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न
श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकार-
ज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुर्विज्ञानं शान्तमिति श्रोत्रविज्ञानं शान्तमिति घ्राणविज्ञानं

शान्तमिति जिज्ञाविज्ञानं शान्तमिति कायविज्ञानं शान्तमि-
मनोविज्ञानं शान्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ-
चतुर्विज्ञानं शून्यमिति श्रोत्रविज्ञानं शून्यमिति घ्राणविज्ञा-
शून्यमिति जिज्ञाविज्ञानं शून्यमिति कायविज्ञानं शून्यमिति
मनोविज्ञानं शून्यमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽर्था-
चतुर्विज्ञानमानिमित्तमिति श्रोत्रविज्ञानमानिमित्तमिति घ्राणवि-
ज्ञानमानिमित्तमिति जिज्ञाविज्ञानमानिमित्तमिति कायविज्ञा-
नमानिमित्तमिति मनोविज्ञानमानिमित्तमिति धर्मं देशयति
तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽर्था-
चतुर्विज्ञानमप्रणिहितमिति श्रोत्रविज्ञानमप्रणिहितमिति घ्राण-
विज्ञानमप्रणिहितमिति जिज्ञाविज्ञानमप्रणिहितमिति कायवि-
ज्ञानमप्रणिहितमिति मनोविज्ञानमप्रणिहितमिति धर्मं देशयति
तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चतुर्विंशानमनभिसंस्कारमिति श्रोत्रविज्ञानमनभिसंस्कारमिति
घ्राणविज्ञानमनभिसंस्कारमिति जिह्वाविज्ञानमनभिसंस्कारमिति
कायविज्ञानमनभिसंस्कारमिति मनोविज्ञानमनभिसंस्कारमिति धर्मं
देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
वा प्रत्येकवुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चतुर्विंशानं विविक्तमिति श्रोत्रविज्ञानं विविक्तमिति घ्राणवेज्ञानं
विविक्तमिति जिह्वाविज्ञानं विविक्तमिति कायविज्ञानं विविक्त-
मिति मनोविज्ञानं विविक्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकवुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चतुःसंस्पर्शमनित्यमिति श्रोत्रसंस्पर्शमनित्यमिति घ्राणसंस्पर्शमनित्य-
मिति जिह्वासंस्पर्शमनित्यमिति कायसंस्पर्शमनित्यमिति मनः
संस्पर्शमनित्यमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकवुद्धभूमौ वा परिणा-
मयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चतुः संस्पर्शं दुःखमिति श्रोत्रसंस्पर्शं दुःखमिति घ्राणसंस्पर्शं दुःखमिति
जिह्वासंस्पर्शं दुःखमिति कायसंस्पर्शं दुःखमिति मनः संस्पर्शं दुःख
मिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च

न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै चक्षुः संस्पर्गमनात्मेति श्रोत्रसंस्पर्गमनात्मेति घ्राणसंस्पर्गमनात्मेति जिह्वासंस्पर्गमनात्मेति कायसंस्पर्गमनात्मेति मनः संस्पर्गमनात्मेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै चक्षुः संस्पर्गं शान्तमिति श्रोत्रसंस्पर्गं शान्तमिति घ्राणसंस्पर्गं शान्तमिति जिह्वासंस्पर्गं शान्तमिति कायसंस्पर्गं शान्तमिति मनः संस्पर्गं शान्तमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै चक्षुः संस्पर्गं शून्यमिति श्रोत्रसंस्पर्गं शून्यमिति घ्राणसंस्पर्गं शून्यमिति जिह्वासंस्पर्गं शून्यमिति कायसंस्पर्गं शून्यमिति मनः संस्पर्गं शून्यमिति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै चक्षुः संस्पर्गमानिमित्तमिति श्रोत्रसंस्पर्गमानिमित्तमिति घ्राणसंस्पर्ग-

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 चक्षुः संस्पर्शजावेदनाऽनित्येति श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाऽनित्येति घ्राण-
 संस्पर्शजावेदनाऽनित्येति जिह्वासंस्पर्शजावेदनाऽनित्येति कायसंस्पर्श-
 जावेदनाऽनित्येति मनः संस्पर्शजावेदनाऽनित्येति धर्मं देशयति
 तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
 प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामवत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 चक्षुः संस्पर्शजावेदनादुःखेति श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनादुःखेति घ्राणसंस्पर्श-
 जावेदनादुःखेति जिह्वासंस्पर्शजावेदनादुःखेति कायसंस्पर्शजावेद-
 नादुःखेति मनः संस्पर्शजावेदनादुःखेति धर्मं देशयति तच्चा-
 नुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येक-
 बुद्धभूमौ वा परिणामवत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 चक्षुः संस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति घ्राणसं-
 स्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति जिह्वासंस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति कायसंस्पर्श-
 जावेदनाऽनात्म्येति मनः संस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति धर्मं देशयति
 तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
 प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामवत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 चक्षुः संस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति घ्राणसंस्पर्श-
 जावेदनाऽनात्म्येति जिह्वासंस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति कायसंस्पर्शजावेदना-
 नात्म्येति मनः संस्पर्शजावेदनाऽनात्म्येति धर्मं देशयति । तच्चानुप-

लम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येक-
बुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

*पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुःसंस्पर्शजावेदना शून्येति धर्मं देशयति । तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
श्रोत्रसंस्पर्शजावेदना शून्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
घ्राणसंस्पर्शजावेदना शून्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
जिह्वासंस्पर्शजावेदना शून्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

* पूर्वत्र सर्वत्र चक्षुःश्रोत्रादिपदार्थे प्रत्येकमेव, पुनरपरमित्यादि-
वाच्यमावर्तणीयमित्येतत् लिपिदृष्ट्याऽनुमीयते । आदर्शपुस्तके तयो
लेखो न दृश्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
कायसंस्पर्शजावेदना शून्येति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
मनः संस्पर्शजां वेदनां शून्येति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चक्षुः संस्पर्शजावेदना आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
श्रोत्रसंस्पर्शजावेदना आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
घ्राणसंस्पर्शजावेदना आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
जिह्वासंस्पर्शजावेदना आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-

योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्ने
कायसंस्पर्शजावेदना आमिमित्तेति धर्म्मं देशयति यत्तानुपपन्न-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्ने
मनः संस्पर्शजावेदना आमिमित्तेति धर्म्मं देशयति तत्तानुपपन्ना-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्ने
चक्षुःसंस्पर्शजावेदनाऽप्रणिहितेति धर्म्मं देशयति तत्तानुपपन्ना-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्ने
श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाऽप्रणिहितेति धर्म्मं देशयति तत्तानुपपन्ना-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्ने
शानसंस्पर्शजावेदनाऽप्रणिहितेति धर्म्मं देशयति तत्तानुपपन्ना-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मि
जिज्ञासंस्पर्शजावेदनाऽप्रणिहितेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्भूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मि
कायसंस्पर्शजावेदनाऽप्रणिहितेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्भूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मि
मनः संस्पर्शजावेदनाऽप्रणिहितेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्भूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मि
चक्षुः संस्पर्शजावेदनाऽनभिमंस्कारेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्भूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मि
श्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाऽनभिमंस्कारेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्भूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मि
उपलम्भजावेदनाऽनभिमंस्कारेति धर्म्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-

योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै जिज्ञासंस्पर्शजावेदनाऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै कायसंस्पर्शजावेदनाऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै मनः संस्पर्शजावेदनाऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै चक्षुः संस्पर्शजावेदना विविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै श्रोत्रसंस्पर्शजावेदना विविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 घ्राणसंस्पर्शजावेदना विविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 जिह्वासंस्पर्शजावेदना विविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 कायसंस्पर्शजावेदनाविविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 मनःसंस्पर्शजावेदनाविविक्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रतीत्यसमुत्पादाऽनित्य इति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रतीत्यसमुत्पादो दुःख इति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।

षष्ठपरिवर्तः ।

सर्व्वकुशान्मृत्नानि च न आवकभृमौ वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्प
प्रतीत्यममुत्पादोऽनात्मिति धर्मा देशयति तच्चा
सर्व्वकुशान्मृत्नानि च न आवकभृमौ वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्प
प्रतीत्यममुत्पादः शान्त इति धर्मा देशयति तच्चा
सर्व्वकुशान्मृत्नानि च न आवकभृमौ वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्प
प्रतीत्यममुत्पादः शून्य इति धर्मा देशयति तच्चा
सर्व्वकुशान्मृत्नानि च न आवकभृमौ वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्प
प्रतीत्यममुत्पादः आनिमित्त इति धर्मा देशयति तच्चा
योगेन । सर्व्वकुशान्मृत्नानि च न आवकभृमौ वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्प
प्रतीत्यममुत्पादोऽप्रतिज्ञ इति धर्मा देशयति तच्चा
योगेन । सर्व्वकुशान्मृत्नानि च न आवकभृमौ वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारज्ञतायाः ।

वर्णनं
पुनरपरं
सुभृते
बोधिमत्त्वस्य
महासत्त्वस्य
कल्प
प्रतीत्यममुत्पादः
शान्त इति
धर्मा देशयति
तच्चा
सर्व्वकुशान्मृत्नानि
च न आवकभृमौ
वा प्रत्ये
परिणामयत्यन्यत्र
सर्व्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रतीत्यसमुत्पादोऽनभिसंस्कार इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भ-
योगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रतीत्यसमुत्पादोविविक्त इति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
दानपारमिताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
शीलपारमिताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चान्तिपारमिताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वीर्य्यपारमिताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।

- Padmawanti, Fasc. 1-4 @ 2/ ... ..
- Parīcīṭa Parān, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each ... ..
- Prākṛīta-Paiṅgalam; Fasc. 1-7 @ /6/ each ... ..
- Prīthivīrāj Rāsa, (Text) Part II, Fasc. 1-5 @ /6/ each ... ..
- Ditto (English) Part II, Fasc. 1 ... ..
- Prākṛīta Lakṣaṇam, (Text) Fasc. 1 ... ..
- Parācāra Smṛti, (Text) Vol. I, Fasc. 1-8 Vol. II, Fasc. 1 ... ..
- Fasc. 1-6 @ /6/ each ... ..
- Parācāra. Institutes of (English) ... ..
- Prabandhacintāmaṇi (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each ... ..
- *Sāma Vēda Saṁhitā, (Text) Vols. I, Fasc. 5-10; II, 1- ... ..
- IV, 1-6; V, 1-8, @ /6/ each Fasc. ... ..
- Sāṅkhya Sūtra Vṛtti, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ... ..
- Ditto (English) Fasc. 1-3 @ /12/ each ... ..
- Sraddha Kriya Kaumudī, Fasc. 1-6 ... ..
- Suśrūta Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ /12/ ... ..
- *Taittirīya Saṁhitā, (Text) Fasc. 14-45 @ /6/ each ... ..
- Tāṇḍya Brāhmaṇa, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each ... ..
- Trantra Vartika (English) Fasc. 1-3 @ /12/ ... ..
- Tattva Cintāmaṇi, (Text) Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, ...
- Vol. III, Fasc. 1-2, Vol. IV, Fasc. 1, Vol. V, Fasc. 1-5, Part ... ..
- Fasc. 1-12 @ /6/ each ... ..
- Tattvarīhadhigama Sūtram, Fasc. 1-2 ... ..
- Trikāṇḍa-Manḍanam, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ ... ..
- Upamāna-bhava-prapañca-kathā (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each ... ..
- Uvāśagadāsā, (Text and English) Fasc. 1-6 @ /12/ ... ..
- Vallala Carita, Fasc. 1 ... ..
- Varāha Purāna, (Text) Fasc. 1-14 @ /6/ each ... ..
- Varsa Kṛya Kaumudī, Fasc. 1-6 @ /6/ ... ..
- *Vāyu Purāna, (Text) Vol. I, Fasc. 2-6; Vol. II, Fasc. 1-7 ... ..
- Vidhano Parigata, Fasc. 1-6 ... ..
- Viṣṇu Smṛti, (Text) Fasc. 1-2 @ /6/ each ... ..
- Vivādarainākara, (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each ... ..
- Vṛhamāradīya Purāna, (Text) Fasc. 2-6 @ /6/ ... ..
- Vṛhat Svayambhū Purāna, Fasc. 1-6 ... ..

Tibetan Series.

- Pag-Sam T̄hi S'ih, Fasc. 1-4 @ 1/ each ... ..
- Sher-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III ... ..
- @ 1/ each ... ..
- Rtogs brjod dpag khri S'ih (Tib. & Sans.) Vol. I, Fasc. 1 ... ..
- Fasc. 1-5 @ 1/ each ... ..

Arabic and Persian Series.

- *Alamgir-nāmāh, with Index, (Text) Fasc. 1-13 @ /6/ each ... ..
- Al-Muqaddasi (English) Vol. I, Fasc. 1-3 @ /12/ ... ..
- Āin-i-Akbarī, (Text) Fasc. 1-22 @ 1/ each ... ..
- Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1- ... ..
- Fasc. 1-5, @ 1/12/ each ... ..
- Akbarnāmāh, with Index, (Text) Fasc. 1-37 @ 1/ each ... ..
- Ditto English Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1 @ ... ..
- Arabic Bibliography, by Dr. A. Sprenger ... ..
- Bādehshāh-nāmāh, with Index, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each ... ..
- Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 ... ..
- Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Libr ... ..
- Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1-3 @ 1/ each ... ..
- Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fa ... ..
- 1/ each ... ..
- Farhang-i-Rashidī, (Text) Fasc. 1-14 @ 1/ each ... ..
- Fihrist-i-Tūsī, or, Tūsy's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc. ... ..
- each ... ..
- Fatūh-ush-Shām of Wāqidī, (Text) Fasc. 1-9 @ /6/ each ... ..
- Ditto of Azādī, (Text) Fasc. 1-4 @ /6/ each ... ..
- Haft Asmān. History of the Persian Maenawi, (Text) Fasc. 1 ... ..
- History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ /12/ each ... ..
- Ishlūnāmāh-i-Jahāngīrī, (Text) Fasc. 1-3 @ /6/ each ... ..
- Ishlūn. with Supplement, (Text) Fasc. 1-12 @ /12/ each ... ..

Muntakhabu-t-Tawārikh, (Text) Fasc. 1-15 @ /6 each	Rs. 5
Muntakhabu-t-Tawārikh, (English) Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 1 @ /12/ each	12
Muntakhabu-l-Lubāb, (Text) Fasc. 1-19 @ /6/ each	7
Ma'āsir-i-'Alamgiri, (Text), Fasc. 1-6 @ /6/ each	2
Nukhbatu-l-Fikr, (Text) Fasc. 1	0
Nizāmi's Khiradnāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc. 1-2 @ /12/ each	1
Riyāzu-s-Salātin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Ditto Ditto (English) Fasc. 1-5	3
Tabaqāt-i-Nāsirī, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Ditto (English) Fasc. 1-14 @ /12/ each	10
Ditto Index	1
Tārīkh-i-Firūz Shāhi of Ziyān-d-dīn Barni (Text) Fasc. 1-7 @ /6/ each	2
Tārīkh-i-Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, (Text) Fasc. 1-6 @ /6/ each	2
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8/ each	3
Wis o Rāmin, (Text) Fasc. 1-5 @ /6/ each	1
Zafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /6/ each	6
Tuzuk-i-Jahāngirī (Eng.) Fasc. 1	0

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vols. XIX and XX @ 10/ each	20
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (incl.) @ /6/ per No.; and from 1870 to date @ /8/ per No.	
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846 (6), 1847 (12), 1848 (12), 1866 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (8), 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882, (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7) & 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), @ 1/8 per No. to Members and @ 2/ per No. to Non-Members.	
<i>N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume</i>	
4. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883	3
A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan, by R. B. Shaw (Extra No., J.A.S.B., 1878)	4
Theobald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society (Extra No., J.A.S.B., 1865)	2
Catalogue of Mammals and Birds of Barmah, by R. Blyth (Extra No., J.A.S.B., 1875)	4
5. Anis-ul-Mucharrabin	3
6. Catalogue of Fossil Vertebrata	3
7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal	3
8. Inshāh, a Commentary on the Hidāyah, Vols. II and IV, @ 10/ each	22
9. Jawāmih-i-'Ilm-i-risā'isi, 165 pages with 17 plates, &c. Part I	2
10. Khizānatu-l-'Ilm	4
11. Mahābhārata, Vols. III and IV, @ 20/ each	40
12. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera. Part I-III, with 6 coloured Plates, &c. @ 6/ each	18
13. Sharaya-ool-Jahem	4
14. Persian Dictionary, by Chama de Kaira	10
15. Ditto Grammar	5
16. Kāshf-ul-Mahjūb, Parts I and II @ 1/8	3
17. A descriptive catalogue of the paintings, studies, &c. in the collection of the Asiatic Society of Bengal, by G. K. Wilson	1
18. Memoirs of the life of Sir John Malcolm, Bart., &c. by G. K. Wilson, Esq., 2 vols. 8vo, 1818	2

A list of the books published by the Asiatic Society, Bengal, is printed at the end of the Proceedings of the Society, and may be obtained on application to the Secretary, Asiatic Society, Calcutta.

12-12-04.

Books are supplied by U. P. P.

चरति । न धर्मधातुः शून्य इति चरति । न धर्मधातुरशून्य इति चरति । न धर्मधातुर्निमित्त इति चरति । न धर्मधातुरनिमित्त इति चरति । न धर्मधातुः प्रणिहित इति चरति । न धर्मधातुरप्रणिहित इति चरति । न धर्मधातुर्विविक्त इति चरति । न धर्मधातुरविविक्त इति चरति ।

न मनोविज्ञानधातौ चरति । न मनोविज्ञानधातोर्निमित्ते चरति । न मनोविज्ञानधातुर्नित्य इति चरति । न मनोविज्ञानधातुरनित्य इति चरति । न मनोविज्ञानधातुः सुख इति चरति । न मनोविज्ञानधातुर्दुःख इति चरति । न मनोविज्ञानधातुरात्मेति चरति । न मनोविज्ञानधातुरनात्मेति चरति । न मनोविज्ञानधातुः शान्त इति चरति । न मनोविज्ञानधातुरशान्त इति चरति । न मनोविज्ञानधातुः शून्य इति चरति । न मनोविज्ञानधातुरशून्य इति चरति । न मनोविज्ञानधातुः प्रणिहित इति चरति । न मनोविज्ञानधातुरप्रणिहित इति चरति । न मनोविज्ञानधातुर्विविक्त इति चरति । न मनोविज्ञानधातुरविविक्त इति चरति ।

न पृथिवीधातौ चरति । न पृथिवीधातोर्निमित्ते चरति । न पृथिवीधातुर्नित्य इति चरति । न पृथिवीधातुरनित्य इति चरति । न पृथिवीधातुः सुख इति चरति । न पृथिवीधातुर्दुःख इति चरति । न पृथिवीधातुरात्मेति चरति । न पृथिवीधातुरनात्मेति चरति । न पृथिवीधातुः शान्त इति चरति । न पृथिवीधातुरशान्त इति चरति । न पृथिवीधातुः शून्य इति चरति ।

चरति । न पृथिवीधातुरश्रम्य इति चरति । न पृथिवीधातुर्निमित्त इति चरति । न पृथिवीधातुरनिमित्त इति चरति । न पृथिवीधातुः प्रणिहित इति चरति । न पृथिवीधातुरप्रणिहित इति चरति । न पृथिवीधातुर्विहित इति चरति । न पृथिवीधातुरविविक्त इति चरति ।

नाऽव्यातो चरति । नाऽव्यातोर्निमित्तं चरति । नाऽव्यातुर्नित्य इति चरति । नाऽव्यातुः शान्त इति चरति । नाऽव्यातुर्दुःख इति चरति । नाऽव्यातुर्गार्होति चरति । नाऽव्यातुरगार्होति चरति । नाऽव्यातुः शान्त इति चरति । नाऽव्यातुरशान्त इति चरति । नाऽव्यातुः श्रम्य इति चरति । नाऽव्यातुरश्रम्य इति चरति । नाऽव्यातुः प्रणिहित इति चरति । नाऽव्यातुरप्रणिहित इति चरति । नाऽव्यातुर्विहित इति चरति । नाऽव्यातुरविविक्त इति चरति ।

न तेजोधातो चरति । न तेजोधातोर्निमित्तं चरति । न तेजोधातुर्नित्य इति चरति । न तेजोधातुः शान्त इति चरति । न तेजोधातुर्दुःख इति चरति । न तेजोधातुर्गार्होति चरति । न तेजोधातुरगार्होति चरति । न तेजोधातुः शान्त इति चरति । न तेजोधातुरशान्त इति चरति । न तेजोधातुः श्रम्य इति चरति । न तेजोधातुरश्रम्य इति चरति । न तेजोधातुर्विहित इति चरति । न तेजोधातुर्विहित इति चरति । न तेजोधातुः प्रणिहित इति चरति । न तेजोधातुः प्रणिहित इति चरति । न तेजोधातुर्विहित इति चरति । न तेजोधातुर्विहित इति चरति ।

न वायुधातौ चरति । न वायुधातोर्निमित्ते चरति । न वायुधातुर्नित्य इति चरति । न वायुधातुरनित्य इति चरति । न वायुधातुः सुख इति चरति । न वायुधातुर्दुःख इति चरति । न वायुधातुरात्मेति चरति । न वायुधातुरनात्मेति चरति । न वायुधातुः शान्त इति चरति । न वायुधातुरशान्त इति चरति । न वायुधातुः शून्य इति चरति । न वायुधातुरशून्य इति चरति । न वायुधातुर्निमित्त इति चरति । न वायुधातुरनिमित्त इति चरति । न वायुधातुः प्रणिहित इति चरति । न वायुधातुरप्रणिहित इति चरति । न वायुधातुर्विविक्त इति चरति । न वायुधातुरविविक्त इति चरति ।

नाकाशधातौ चरति । नाकाशधातोर्निमित्ते चरति । नाकाशधातुर्नित्य इति चरति । नाकाशधातुरनित्य इति चरति । नाकाशधातुः सुख इति चरति । नाकाशधातुर्दुःख इति चरति । नाकाशधातुरात्मेति चरति । नाकाशधातुरनात्मेति चरति । नाकाशधातुः शून्य इति चरति । नाकाशधातुरशून्य इति चरति । नाकाशधातुर्निमित्त इति चरति । नाकाशधातुरनिमित्त इति चरति । नाकाशधातुः प्रणिहित इति चरति । नाकाशधातुरप्रणिहित इति चरति । नाकाशधातुर्विविक्त इति चरति । नाकाशधातुरविविक्त इति चरति ।

न विज्ञानधातौ चरति । न विज्ञानधातोर्निमित्ते चरति । न विज्ञानधातुर्नित्य इति चरति । न विज्ञानधातुरनित्य इति चरति । न विज्ञानधातुः सुख इति चरति । न विज्ञानधातुर्दुःख इति चरति ।

इति चरति । न विज्ञानधातुरात्मेति चरति । न विज्ञानधातु-
रनात्मेति चरति । न विज्ञानधातुः शान्त इति चरति । न विज्ञान-
धातुरशान्त इति चरति । न विज्ञानधातुः शून्य इति चरति ।
न विज्ञानधातुरशून्य इति चरति । न विज्ञानधातुर्निमित्त इति
चरति । न विज्ञानधातुरनिमित्त इति चरति । न विज्ञानधातुः
प्रणिहित इति चरति । न विज्ञानधातुरप्रणिहित इति चरति ।
न विज्ञानधातुर्विविक्त इति चरति । न विज्ञानधातुरविविक्त
इति चरति ।

नाऽविद्यायां चरति । नाऽविद्यायाःनिमित्ते चरति । नाऽविद्या-
नित्येति चरति । नाऽविद्याऽनित्येति चरति । नाऽविद्या सुखेति
चरति । नाऽविद्यादुःखेति चरति । नाऽविद्या आत्मेति चरति ।
नाऽविद्याऽनात्मेति चरति । नाऽविद्याशान्तेति चरति । नाऽविद्या-
ऽशान्तेति चरति । नाऽविद्याशून्येति चरति । नाऽविद्याऽशून्येति
चरति । नाऽविद्यानिमित्तेति चरति । नाऽविद्याऽनिमित्तेति चरति ।
नाऽविद्याप्रणिहितेति चरति । नाऽविद्याऽप्रणिहितेति चरति ।
नाऽविद्याविविक्तेति चरति । नाऽविद्याऽविविक्तेति चरति ।

न संस्कारेषु चरति । न संस्कारायां निमित्ते चरति । न
संस्काराः नित्या इति चरति । न संस्कारा अनित्या इति चरति ।
न संस्काराः सुखा इति चरति । न संस्काराः दुःखा इति चरति ।
न संस्कारा आत्मा इति चरति । न संस्कारा अनात्मा इति
चरति । न संस्काराः शान्ता इति चरति । न संस्कारा अशान्ता
इति चरति । न संस्काराः शून्या इति चरति । न संस्कारा

अशून्या इति चरति । न संस्काराः निमित्ता इति चरति । न संस्कारा अनिमित्ता इति चरति । न संस्काराः प्रणिहिता इति चरति । न संस्कारा अप्रणिहिता इति चरति । न संस्काराः विविक्ता इति चरति । न संस्कारा अविविक्ता इति चरति ।

न विज्ञाने चरति । न विज्ञानस्य निमित्ते चरति । न विज्ञानं नित्यमिति चरति । न विज्ञानमनित्यमिति चरति । न विज्ञानं सुखमिति चरति । न विज्ञानं दुःखमिति चरति । न विज्ञानमात्मेति चरति । न विज्ञानमनात्मेति चरति । न विज्ञानं शान्तमिति चरति । न विज्ञानमशान्तमिति चरति । न विज्ञानं शून्यमिति चरति । न विज्ञानमशून्यमिति चरति । न विज्ञानं निमित्तमिति चरति । न विज्ञानमनिमित्तमिति चरति । न विज्ञानं प्रणिहितमिति चरति । न विज्ञानमप्रणिहितमिति चरति । न विज्ञानं विविक्तमिति चरति । न विज्ञानमविविक्तमिति चरति ।

न नामरूपे चरति । न नामरूपस्य निमित्ते चरति । न नामरूपं नित्यमिति चरति । न नामरूपमनित्यमिति चरति । न नामरूपं सुखमिति चरति । न नामरूपं दुःखमिति चरति । न नामरूपमात्मेति चरति । न नामरूपमनात्मेति चरति । न नामरूपं शान्तमिति चरति । न नामरूपमशान्तमिति चरति । न नामरूपं शून्यमिति चरति । न नामरूपमशून्यमिति चरति । न नामरूपं निमित्तमिति चरति । न नामरूपमनिमित्तमिति चरति । न नामरूपं प्रणिहितमिति चरति । न नामरूपमप्रणि-

हितमिति चरति । न नामरूपं विविक्तमिति चरति । न नाम-
रूपमविविक्तमिति चरति ।

न षडायतने चरति । न षडायतनस्य निमित्ते चरति । न
षडायतनं नित्यमिति चरति । न षडायतनमनित्यमिति चरति ।
न षडायतनं सुखमिति चरति । न षडायतनं दुःखमिति चरति ।
न षडायतनमात्मेति चरति । न षडायतनमनात्मेति चरति ।
न षडायतनं शान्तमिति चरति । न षडायतनमशान्तमिति चरति ।
न षडायतनं शून्यमिति चरति । न षडायतनमशून्यमिति चरति ।
न षडायतनं निमित्तमिति चरति । न षडायतनमनिमित्तमिति
चरति । न षडायतनं प्रणिहितमिति चरति । न षडायतनमप्रणि-
हितमिति चरति । न षडायतनं विविक्तमिति चरति । षडाय-
तनमविविक्तमिति चरति ।

न स्पर्शं चरति । न स्पर्शस्य निमित्ते चरति । न स्पर्शोऽनित्य
इति चरति । न स्पर्शोऽनित्य इति चरति । न स्पर्शः सुख इति
चरति । न स्पर्शोऽदुःख इति चरति । न स्पर्शः आत्मेति चरति ।
न स्पर्शः अनात्मेति चरति । न स्पर्शः शान्त इति चरति । न
स्पर्शोऽशान्त इति चरति । न स्पर्शः शून्य इति चरति । न
स्पर्शोऽशून्य इति चरति । न स्पर्शः निमित्त इति चरति । न
स्पर्शोऽनिमित्त इति चरति । न स्पर्शः प्रणिहित इति चरति । न
स्पर्शोऽप्रणिहित इति चरति । न स्पर्शं विविक्त इति चरति । न
स्पर्शोऽविविक्त इति चरति ।

न वेदनाद्यां चरति । न वेदनायाः निमित्ते चरति । न

वेदना नित्येति चरति । न वेदनाऽनित्येति चरति । न वेदना
सुखेति चरति । न वेदना दुःखेति चरति । न वेदना आत्मेति
चरति । न वेदना अनात्मेति चरति । न वेदना शान्तेति चरति ।
न वेदना अशान्तेति चरति । न वेदना शून्येति चरति । न
वेदनाऽशून्येति चरति । न वेदना निमित्तेति चरति । न वेदना-
ऽनिमित्तेति चरति । न वेदना प्रणिहितेति चरति । न वेदना-
ऽप्रणिहितेति चरति । न वेदना विविकेति चरति । न वेदना-
ऽविविकेति चरति ।

न तृष्णायां चरति । न तृष्णायाः निमित्ते चरति । न
तृष्णा नित्येति चरति । न तृष्णा अनित्येति चरति । न तृष्णा
सुखेति चरति । न तृष्णा दुःखेति चरति । न तृष्णा आत्मेति
चरति । न तृष्णा अनात्मेति चरति । न तृष्णा शान्तेति चरति ।
न तृष्णा अशान्तेति चरति । न तृष्णा शून्येति चरति । न तृष्णा-
ऽशून्येति चरति । न तृष्णा निमित्तेति चरति । न तृष्णाऽनिमि-
त्तेति चरति । न तृष्णा प्रणिहितेति चरति । न तृष्णाऽप्रणिहि-
तेति चरति । न तृष्णा विविकेति चरति । न तृष्णाऽविविकेति
चरति ।

नोपादाने चरति । नोपादानस्य निमित्ते चरति । नोपादानं
नित्यमिति चरति । नोपादानमनित्यमिति चरति । नोपादानं
सुखमिति चरति । नोपादानं दुःखमिति चरति । नोपादान-
मात्मेति चरति । नोपादानमनात्मेति चरति । नोपादानं शान्त-
मिति चरति । नोपादानमशान्तमिति चरति । नोपादानं शून्य-

मिति चरति । नोपादानमशून्यमिति चरति । नोपादानं निमित्त-
मिति चरति । नोपादानमनिमित्तमिति चरति । नोपादानं
प्रणिहितमिति चरति । नोपादानमप्रणिहितमिति चरति ।
नोपादानं विविक्तमिति चरति । नोपादानमविविक्तमिति चरति ।

न भवे चरति । न भवस्य निमित्ते चरति । न भवोनित्य
इति चरति । न भवोऽनित्य इति चरति । न भवः सुख इति
चरति । न भवोदुःख इति चरति । न भवः आत्मेति चरति । न
भवोऽजात्मेति चरति । न भवः शान्त इति चरति । न भवो-
ऽशान्त इति चरति । न भवः शून्य इति चरति । न भवोऽशून्य
इति चरति । न भवोनिमित्त इति चरति । न भवोऽनिमित्त
इति चरति । न भवः प्रणिहित इति चरति । न भवोऽप्रणिहित
इति चरति । न भवोविविक्त इति चरति । न भवोऽविविक्त
इति चरति ।

न जातौ चरति । न जातेर्निमित्ते चरति । न जातिर्नित्येति
चरति । न जातिरनित्येति चरति । न जातिः सुखेति चरति । न
जातिर्दुःखेति चरति । न जातिरात्मेति चरति । न जातिरना-
त्मेति चरति । न जातिः शान्तेति चरति । न जातिरशान्तेति
चरति । न जातिः शून्येति चरति । न जातिरशून्येति चरति ।
न जातिर्निमित्तेति चरति । न जातिरनिमित्तेति चरति । न
जातिः प्रणिहितेति चरति । न जातिरप्रणिहितेति चरति । न
जातिर्बिबिक्तेति चरति । न जातिरविविक्तेति चरति ।

न जरामरणे चरति । न जरामरणस्य निमित्ते चरति । न

जरामरणं नित्यमिति चरति । न जरामरणमनित्यमिति चरति ।
 न जरामरणं सुखमिति चरति । न जरामरणं दुःखमिति चरति ।
 न जरामरणमात्मेति चरति । न जरामरणमनात्मेति चरति ।
 न जरामरणं ग्रान्तमिति चरति । न जरामरणमग्रान्तमिति चरति ।
 न जरामरणं शून्यमिति चरति । न जरामरणमशून्यमिति चरति ।
 न जरामरणं निमित्तमिति चरति । न जरामरणमनिमित्तमिति
 चरति । न जरामरणं प्रणिहितमिति चरति । न जरामरण-
 मप्रणिहितमिति चरति । न जरामरणं विविक्तमिति चरति ।
 न जरामरणमविविक्तमिति चरति ।

न दानपारमितायां चरति । न दानपारमितायाः निमित्ते
 चरति । न दानपारमिता नित्येति चरति । न दानपारमिता-
 ऽनित्येति चरति । न दानपारमिता सुखेति चरति । न दान-
 पारमिता दुःखेति चरति । न दानपारमिता आत्मेति चरति ।
 न दानपारमिताऽनात्मेति चरति । न दानपारमिता ग्रान्तेति
 चरति । न दानपारमिताऽग्रान्तेति चरति । न दानपारमिता
 शून्येति चरति । न दानपारमिताऽशून्येति चरति । न दानपार-
 मिता निमित्तेति चरति । न दानपारमिताऽनिमित्तेति चरति ।
 न दानपारमिता प्रणिहितेति चरति । न दानपारमिताऽप्रणि-
 हितेति चरति । न दानपारमिता विविक्तेति चरति । न दान-
 पारमिताऽविविक्तेति चरति ।

न शीलपारमितायां चरति । न शीलपारमितायाः निमित्ते
 चरति । न शीलपारमिता नित्येति चरति । न शीलपारमिता-

ऽनित्येति चरति । न शीलपारमिता सुखेति चरति । न शील-
पारमिता दुःखेति चरति । न शीलपारमिता आत्मेति चरति ।
न शीलपारमिताऽनात्मेति चरति । न शीलपारमिता शान्तेति
चरति । न शीलपारमिताऽशान्तेति चरति । न शीलपारमिता
शून्येति चरति । न शीलपारमिताऽशून्येति चरति । न शीलपार-
मिता निमित्तेति चरति । न शीलपारमिताऽनिमित्तेति चरति ।
न शीलपारमिता प्रणिहितेति चरति । न शीलपारमिताऽप्रणि-
हितेति चरति । न शीलपारमिता विविक्तेति चरति । न शील-
पारमिताऽविविक्तेति चरति ।

न चान्तिपारमितायां चरति । न चान्तिपारमितायाः निमित्ते
चरति । न चान्तिपारमिता नित्येति चरति । न चान्तिपारमिता-
ऽनित्येति चरति । न चान्तिपारमिता सुखेति चरति । न चान्ति-
पारमिता दुःखेति चरति । न चान्तिपारमिता आत्मेति चरति ।
न चान्तिपारमिताऽनात्मेति चरति । न चान्तिपारमिता शान्तेति
चरति । न चान्तिपारमिताऽशान्तेति चरति । न चान्तिपारमिता
शून्येति चरति । न चान्तिपारमिताऽशून्येति चरति । न चान्ति-
पारमिता निमित्तेति चरति । न चान्तिपारमिताऽनिमित्तेति
चरति । न चान्तिपारमिता प्रणिहितेति चरति । न चान्तिपार-
मिताऽप्रणिहितेति चरति । न चान्तिपारमिता विविक्तेति
चरति । न चान्तिपारमिताऽविविक्तेति चरति ।

न वीर्यपारमितायां चरति । न वीर्यपारमितायाः निमित्ते
चरति । न वीर्यपारमिता नित्येति चरति । न वीर्यपारमिता-

ऽनित्येति चरति । न वीर्यपारमिता सुखेति चरति । न वीर्य-
 पारमिता दुःखेति चरति । न वीर्यपारमिता आत्मेति चरति ।
 न वीर्यपारमिता अनात्मेति चरति । न वीर्यपारमिता ज्ञान्तेति
 चरति । न वीर्यपारमिताऽज्ञान्तेति चरति । न वीर्यपारमिता
 शून्येति चरति । न वीर्यपारमिताऽशून्येति चरति । न वीर्य-
 पारमिता निमित्तेति चरति । न वीर्यपारमिताऽनिमित्तेति
 चरति । न वीर्यपारमिता प्रणिहितेति चरति । न वीर्यपार-
 मिताऽप्रणिहितेति चरति । न वीर्यपारमिता विविकेति चरति ।
 न वीर्यपारमिताऽविविकेति चरति ।

न ध्यानपारमितायां चरति । न ध्यानपारमितायाः निमित्ते
 चरति । न ध्यानपारमिता नित्येति चरति । न ध्यानपारमिता-
 ऽनित्येति चरति । न ध्यानपारमिता सुखेति चरति । न ध्यान-
 पारमिता दुःखेति चरति । न ध्यानपारमिता आत्मेति चरति ।
 न ध्यानपारमिता अनात्मेति चरति । न ध्यानपारमिता ज्ञान्तेति
 चरति । न ध्यानपारमिताऽज्ञान्तेति चरति । न ध्यानपारमिता
 शून्येति चरति । न ध्यानपारमिताऽशून्येति चरति । न ध्यान-
 पारमिता निमित्तेति चरति । न ध्यानपारमिताऽनिमित्तेति
 चरति । न ध्यानपारमिता प्रणिहितेति चरति । न ध्यानपार-
 मिताऽप्रणिहितेति चरति । न ध्यानपारमिता विविकेति चरति ।
 न ध्यानपारमिताऽविविकेति चरति ।

न प्रज्ञापारमितायां चरति । न प्रज्ञापारमितायाः निमित्ते
 चरति । न प्रज्ञापारमिता नित्येति चरति । न प्रज्ञापारमिता-

ऽनित्येति चरति । न प्रज्ञापारमिता सुखेति चरति । न प्रज्ञापारमिता दुःखेति चरति । न प्रज्ञापारमिता आत्मेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽनात्मेति चरति । न प्रज्ञापारमिता शान्तेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽशान्तेति चरति । न प्रज्ञापारमिता शून्येति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽशून्येति चरति । न प्रज्ञापारमिता निमित्ते चरति । न प्रज्ञापारमिताऽनिमित्ते चरति । न प्रज्ञापारमिता प्रणिहितेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽप्रणिहितेति चरति । न प्रज्ञापारमिता विविक्तेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽध्यात्मशून्यतायां चरति । नाऽध्यात्मशून्यतायाः निमित्ते चरति । नाऽध्यात्मशून्यता नित्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽनित्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता सुखेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता दुःखेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता आत्मेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽनात्मेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता शान्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽशान्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता शून्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता निमित्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽनिमित्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न वहिर्द्धांशून्यतायां चरति । न वहिर्द्धांशून्यतायाः निमित्ते चरति । न वहिर्द्धांशून्यता नित्येति चरति । न वहिर्द्धांशून्यता-

ऽनित्येति चरति । न वीर्यपारमिता सुखेति चरति । न वीर्य-
 पारमिता दुःखेति चरति । न वीर्यपारमिता आत्मेति चरति ।
 न वीर्यपारमिता अनात्मेति चरति । न वीर्यपारमिता ज्ञानेति
 चरति । न वीर्यपारमिताऽज्ञानेति चरति । न वीर्यपारमिता
 शून्येति चरति । न वीर्यपारमिताऽशून्येति चरति । न वीर्य-
 पारमिता निमित्तेति चरति । न वीर्यपारमिताऽनिमित्तेति
 चरति । न वीर्यपारमिता प्रणिहितेति चरति । न वीर्यपार-
 मिताऽप्रणिहितेति चरति । न वीर्यपारमिता विविक्तेति चरति ।
 न वीर्यपारमिताऽविविक्तेति चरति ।

न ध्यानपारमितायां चरति । न ध्यानपारमितायाः निमित्ते
 चरति । न ध्यानपारमिता नित्येति चरति । न ध्यानपारमिता-
 ऽनित्येति चरति । न ध्यानपारमिता सुखेति चरति । न ध्यान-
 पारमिता दुःखेति चरति । न ध्यानपारमिता आत्मेति चरति ।
 न ध्यानपारमिता अनात्मेति चरति । न ध्यानपारमिता ज्ञानेति
 चरति । न ध्यानपारमिताऽज्ञानेति चरति । न ध्यानपारमिता
 शून्येति चरति । न ध्यानपारमिताऽशून्येति चरति । न ध्यान-
 पारमिता निमित्तेति चरति । न ध्यानपारमिताऽनिमित्तेति
 चरति । न ध्यानपारमिता प्रणिहितेति चरति । न ध्यानपार-
 मिताऽप्रणिहितेति चरति । न ध्यानपारमिता विविक्तेति चरति ।
 न ध्यानपारमिताऽविविक्तेति चरति ।

न प्रज्ञापारमितायां चरति । न प्रज्ञापारमितायाः निमित्ते
 चरति । न प्रज्ञापारमिता नित्येति चरति । न प्रज्ञापारमिता

ऽनित्येति चरति । न प्रज्ञापारमिता सुखेति चरति । न प्रज्ञापारमिता दुःखेति चरति । न प्रज्ञापारमिता आत्मेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽनात्मेति चरति । न प्रज्ञापारमिता शान्तेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽशान्तेति चरति । न प्रज्ञापारमिता शून्येति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽशून्येति चरति । न प्रज्ञापारमिता निमित्ते चरति । न प्रज्ञापारमिताऽनिमित्ते चरति । न प्रज्ञापारमिता प्रणिहितेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽप्रणिहितेति चरति । न प्रज्ञापारमिता विविक्तेति चरति । न प्रज्ञापारमिताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽध्यात्मशून्यतायां चरति । नाऽध्यात्मशून्यतायाः निमित्ते चरति । नाऽध्यात्मशून्यता नित्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽनित्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता सुखेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता दुःखेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता आत्मेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽनात्मेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता शान्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽशान्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता शून्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता निमित्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽनिमित्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽध्यात्मशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न वरिह्यशून्यतायां चरति । न वरिह्यशून्यतायाः निमित्ते चरति । न वरिह्यशून्यता मिहेति चरति । न वरिह्यशून्यता-

न शून्यताशून्यतायां चरति । न शून्यताशून्यतायाः निमित्ते चरति । न शून्यताशून्यता नित्येति चरति । न शून्यताशून्यताऽनित्येति चरति । न शून्यताशून्यता सुखेति चरति । न शून्यताशून्यता दुःखेति चरति । न शून्यताशून्यता आत्मेति चरति । न शून्यताशून्यताऽनात्मेति चरति । न शून्यताशून्यता शान्तेति चरति । न शून्यताशून्यताऽशान्तेति चरति । न शून्यताशून्यता शून्येति चरति । न शून्यताशून्यताऽशून्येति चरति । न शून्यताशून्यता निमित्तेति चरति । न शून्यताशून्यताऽनिमित्तेति चरति । न शून्यताशून्यता प्रणिहितेति चरति । न शून्यताशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । न शून्यताशून्यता विविक्तेति चरति । न शून्यताशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न महाशून्यतायां चरति । न महाशून्यतायाः निमित्ते चरति । न महाशून्यता नित्येति चरति । न महाशून्यताऽनित्येति चरति । न महाशून्यता सुखेति चरति । न महाशून्यता दुःखेति चरति । न महाशून्यता आत्मेति चरति । न महाशून्यताऽनात्मेति चरति । न महाशून्यता शान्तेति चरति । न महाशून्यताऽशान्तेति चरति । न महाशून्यता शून्येति चरति । न महाशून्यताऽशून्येति चरति । न महाशून्यता निमित्तेति चरति । न महाशून्यताऽनिमित्तेति चरति । न महाशून्यता प्रणिहितेति चरति । न महाशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । न महाशून्यता विविक्तेति चरति । न महाशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न परमार्थशून्यतायां चरति । न परमार्थशून्यतायाः निमित्ते

ऽनित्येति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यता सुखेति चरति । नाऽसंस्कृत-
 शून्यता दुःखेति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यता आत्मेति चरति ।
 नाऽसंस्कृतशून्यता अनात्मेति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यतां शान्तेति
 चरति । नाऽसंस्कृतशून्यताऽशान्तेति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यता
 शून्येति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽसंस्कृत-
 शून्यता निमित्तेति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यताऽनिमित्तेति चरति ।
 नाऽसंस्कृतशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यताऽप्रणि-
 हितेति चरति । नाऽसंस्कृतशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽसंस्कृत-
 शून्यताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽत्यन्तशून्यतायां चरति । नाऽत्यन्तशून्यतायाः निमित्ते चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यता नित्येति चरति । नाऽत्यन्तशून्यताऽनित्येति चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यता सुखेति चरति । नाऽत्यन्तशून्यता दुःखेति चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यता आत्मेति चरति । नाऽत्यन्तशून्यता अनात्मेति चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यता शान्तेति चरति । नाऽत्यन्तशून्यताऽशान्तेति चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यता शून्येति चरति । नाऽत्यन्तशून्यताऽशून्येति चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यता निमित्तेति चरति । नाऽत्यन्तशून्यताऽनिमित्तेति
 चरति । नाऽत्यन्तशून्यताप्रणिहितेति चरति । नाऽत्यन्तशून्यता-
 ऽप्रणिहितेति चरति । नाऽत्यन्तशून्यता विविक्तेति चरति ।
 नाऽत्यन्तशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽनवरागशून्यतायां चरति । नाऽनवरागशून्यतायाः निमित्ते
 चरति । नाऽनवरागशून्यता नित्येति चरति । नाऽनवरागशून्यता-
 ऽनित्येति चरति । नाऽनवरागशून्यता सुखेति चरति । नाऽनवराग-

शून्यता दुःखेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽआत्मेति चरति ।
 नाऽनवकारशून्यताऽश्रान्तेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽश्रान्तेति
 चरति । नाऽनवकारशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । नाऽनवकारशून्यता
 श्रान्तेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽदुःखेति चरति । नाऽनवकार
 शून्यता निमित्तेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽनिमित्तेति चरति ।
 नाऽनवकारशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽप्रणि-
 हितेति चरति । नाऽनवकारशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽन-
 वकारशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽनवकारशून्यतायाः चरति । नाऽनवकारशून्यतायाः भिमित्ते
 चरति । नाऽनवकारशून्यता नित्येति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽ
 नित्येति चरति । नाऽनवकारशून्यता सुखेति चरति । नाऽनव-
 कारशून्यता दुःखेति चरति । नाऽनवकारशून्यता आत्मेति चरति ।
 नाऽनवकारशून्यता श्रान्तेति चरति । नाऽनवकारशून्यता गान्तेति
 चरति । नाऽनवकारशून्यताऽगान्तेति चरति । नाऽनवकारशून्यता
 शून्येति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽनवकार-
 शून्यता निमित्तेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽनिमित्तेति चरति ।
 नाऽनवकारशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽनवकारशून्यताऽप्रणि-
 हितेति चरति । नाऽनवकारशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽनव-
 कारशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न प्रकृतिशून्यतायां चरति । न प्रकृतिशून्यतायाः निमित्ते
 चरति । न प्रकृतिशून्यता नित्येति चरति । न प्रकृतिशून्यता-
 नित्येति चरति । न प्रकृतिशून्यता सुखेति चरति । न प्रकृति-

दुःखेति चरति । न प्रकृतिशून्यता आत्मेति चरति ।
प्रकृतिशून्यता अनात्मेति चरति । न प्रकृतिशून्यता ग्रान्तेति
। न प्रकृतिशून्यताऽग्रान्तेति चरति । न प्रकृतिशून्यता
ने चरति । न प्रकृतिशून्यताऽशून्येति चरति । न प्रकृतिशून्यता
त्तेति चरति । न प्रकृतिशून्यताऽनिमित्तेति चरति । न
शून्यता प्रणिहितेति चरति । न प्रकृतिशून्यताऽप्रणिहितेति
। न प्रकृतिशून्यता विविकेति चरति । न प्रकृतिशून्यता-
क्तेति चरति ।

सर्वधर्मशून्यतायां चरति । न सर्वधर्मशून्यतायाः निमित्ते
। न सर्वधर्मशून्यता नित्येति चरति । न सर्वधर्मशून्यता-
ति चरति । न सर्वधर्मशून्यता सुखेति चरति । न सर्व-
शून्यता दुःखेति चरति । न सर्वधर्मशून्यता आत्मेति चरति ।
सर्वधर्मशून्यता अनात्मेति चरति । न सर्वधर्मशून्यता ग्रान्तेति
। न सर्वधर्मशून्यताऽग्रान्तेति चरति । न सर्वधर्मशून्यता
ति चरति । न सर्वधर्मशून्यताऽशून्येति चरति । न सर्वधर्म-
ता निमित्तेति चरति । न सर्वधर्मशून्यताऽनिमित्तेति चरति ।
सर्वधर्मशून्यता प्रणिहितेति चरति । न सर्वधर्मशून्यताऽप्रणि-
ति चरति । न सर्वधर्मशून्यता विविकेति चरति । न सर्व-
शून्यताऽविविकेति चरति ।

न खलक्षणशून्यतायां चरति । न खलक्षणशून्यतायाः निमित्ते
ते । न खलक्षणशून्यता नित्येति चरति । न खलक्षणशून्यता
त्येति चरति । न खलक्षणशून्यता सुखेति चरति । न

स्वल्पक्षयशून्यता दुःखेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता आत्मेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता अनात्मेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता शान्तेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यताऽशान्तेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता शून्येति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यताऽशून्येति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता निमित्तेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यताऽनिमित्तेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता प्रणिहितेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यता विविक्तेति चरति । न स्वल्पक्षयशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽनुपलम्भशून्यतायां चरति । नाऽनुपलम्भशून्यतायाः निमित्ते चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता नित्येति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यताऽनित्येति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता सुखेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता आत्मेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता अनात्मेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता शान्तेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यताऽशान्तेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता शून्येति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता निमित्तेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यताऽनिमित्तेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽनुपलम्भशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽभावशून्यतायां चरति । नाऽभावशून्यतायाः निमित्ते चरति । नाऽभावशून्यता नित्येति चरति । नाऽभावशून्यताऽनित्येति चरति । नाऽभावशून्यता सुखेति चरति । नाऽभावशून्यता दुःखेति चरति ।

भावशून्यता आत्मेति चरति । नाऽभावशून्यता अनात्मेति चरति ।
 भावशून्यता शान्तेति चरति । नाऽभावशून्यताऽशान्तेति चरति ।
 भावशून्यता शून्येति चरति । नाऽभावशून्यताऽशून्येति चरति ।
 भावशून्यता निमित्तेति चरति । नाऽभावशून्यताऽनिमित्तेति
 चरति । नाऽभावशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽभावशून्यता-
 प्रणिहितेति चरति । नाऽभावशून्यता विविक्तेति चरति ।
 भावशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न स्वभावशून्यतायां चरति । न स्वभावशून्यतायाः निमित्ते
 चरति । न स्वभावशून्यता नित्येति चरति । न स्वभावशून्यता-
 नित्येति चरति । न स्वभावशून्यता सुखेति चरति । न स्वभाव-
 शून्यता दुःखेति चरति । न स्वभावशून्यता आत्मेति चरति । न
 स्वभावशून्यता अनात्मेति चरति । न स्वभावशून्यता शान्तेति चरति ।
 न स्वभावशून्यताऽशान्तेति चरति । न स्वभावशून्यता शून्येति
 चरति । न स्वभावशून्यताऽशून्येति चरति । न स्वभावशून्यता
 निमित्तेति चरति । न स्वभावशून्यताऽनिमित्तेति चरति ।
 न स्वभावशून्यता प्रणिहितेति चरति । न स्वभावशून्यताऽप्रणि-
 त्तेति चरति । न स्वभावशून्यता विविक्तेति चरति । न स्वभाव-
 शून्यताऽविविक्तेति चरति ।

नाऽभावस्वभावशून्यतायां चरति । नाऽभावस्वभावशून्यतायाः
 निमित्ते चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता नित्येति चरति ।
 नाऽभावस्वभावशून्यताऽनित्येति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता
 सुखेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता दुःखेति चरति । नाऽभाव-

स्वभावशून्यता आत्मेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता अनात्मेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता ग्रान्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यताऽग्रान्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता शून्येति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता निमित्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यताऽनिमित्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यताऽप्रणिहितेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता विविक्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यताऽविविक्तेति चरति ।

न स्मृत्युपस्थानेषु चरति । न स्मृत्युपस्थानानां निमित्ते चरति । न स्मृत्युपस्थानानि नित्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि अनित्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि सुखानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि दुःखानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि आत्मिकानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यनात्मिकानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि ग्रान्तानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यग्रान्तानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि शून्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यशून्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि निमित्तानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यनिमित्तानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि प्रणिहितानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यप्रणिहितानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि विविक्कानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यविविक्कानीति चरति ।

न मम्यक्प्रहाणेषु चरति । न मम्यक्प्रहाणानां निमित्ते चरति । न मम्यक्प्रहाणानि नित्यानीति चरति । न मम्यक्प्रहाणान्य-

नित्यानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि सुखानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणानि दुःखानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि
 आत्मिकानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्यनात्मिकानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणानि शान्तानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्य-
 शान्तानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि शून्यानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणान्यशून्यानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि
 निमित्तानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्यनिमित्तानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणानि प्रणिहितानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्य-
 प्रणिहितानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि विविक्तानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणान्यविविक्तानीति चरति ।

न षड्विपादेषु चरति । न षड्विपादानां निमित्ते चरति ।
 न षड्विपादाः नित्या इति चरति । न षड्विपादा अनित्या इति
 चरति । न षड्विपादाः सुखा इति चरति । न षड्विपादाः
 दुःखा इति चरति । न षड्विपादा आत्मान इति चरति ।
 न षड्विपादा अनात्मान इति चरति । न षड्विपादाः शान्ता
 इति चरति । न षड्विपादा अशान्ता इति चरति । न षड्वि-
 पादाः शून्या इति चरति । न षड्विपादा अशून्या इति चरति ।
 न षड्विपादाः निमित्ता इति चरति । न षड्विपादा अनिमित्ता
 इति चरति । न षड्विपादाः प्रणिहिता इति चरति । न षड्वि-
 पादा अप्रणिहिता इति चरति । न षड्विपादाः विविक्ता इति
 चरति । न षड्विपादा अविविक्ता इति चरति ।

नेष्ट्रियेषु चरति । नेष्ट्रियाणां निमित्ते चरति । नेष्ट्रियाणि

स्वभावशून्यता आत्मेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता अनात्मेति
 चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता शान्तेति चरति । नाऽभावस्वभाव-
 शून्यताऽशान्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता शून्येति चरति ।
 नाऽभावस्वभावशून्यताऽशून्येति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता
 निमित्तेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यताऽनिमित्तेति चरति ।
 नाऽभावस्वभावशून्यता प्रणिहितेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता-
 ऽप्रणिहितेति चरति । नाऽभावस्वभावशून्यता विविकेति चरति ।
 नाऽभावस्वभावशून्यताऽविविकेति चरति ।

न स्मृत्युपस्थानेषु चरति । न स्मृत्युपस्थानानां निमित्ते चरति ।
 न स्मृत्युपस्थानानि नित्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि
 अनित्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि सुखानीति चरति ।
 न स्मृत्युपस्थानानि दुःखानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि
 आत्मिकानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यनात्मिकानीति चरति ।
 न स्मृत्युपस्थानानि शान्तानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यशान्ता-
 नीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि शून्यानीति चरति । न स्मृत्युप-
 स्थानान्यशून्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि निमित्तानीति
 चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यनिमित्तानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि
 प्रणिहितानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्यप्रणिहितानीति चरति ।
 न स्मृत्युपस्थानानि विविकानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानान्य-
 विविकानीति चरति ।

न स्मृत्युपस्थानेषु चरति । न स्मृत्युपस्थानानां निमित्ते चरति ।
 न स्मृत्युपस्थानानि नित्यानीति चरति । न स्मृत्युपस्थानानि

नित्यानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि सुखानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणानि दुःखानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि
 आत्मिकानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्यनात्मिकानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणानि शान्तानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्य-
 शान्तानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि शून्यानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणान्यशून्यानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि
 निमित्तानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्यनिमित्तानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणानि प्रणिहितानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणान्य-
 प्रणिहितानीति चरति । न सम्यक्प्रहाणानि विविक्तानीति चरति ।
 न सम्यक्प्रहाणान्यविविक्तानीति चरति ।

न षड्विपादेषु चरति । न षड्विपादानां निमित्ते चरति ।
 न षड्विपादाः नित्या इति चरति । न षड्विपादा अनित्या इति
 चरति । न षड्विपादाः सुखा इति चरति । न षड्विपादाः
 दुःखा इति चरति । न षड्विपादा आत्मान इति चरति ।
 न षड्विपादा अनात्मान इति चरति । न षड्विपादाः शान्ता
 इति चरति । न षड्विपादा अशान्ता इति चरति । न षड्वि-
 पादाः शून्या इति चरति । न षड्विपादा अशून्या इति चरति ।
 न षड्विपादाः निमित्ता इति चरति । न षड्विपादा अनिमित्ता
 इति चरति । न षड्विपादाः प्रणिहिता इति चरति । न षड्वि-
 पादा अप्रणिहिता इति चरति । न षड्विपादाः विविक्ता इति
 चरति । न षड्विपादा अविविक्ता इति चरति ।

नेन्द्रियेषु चरति । नेन्द्रियाणां निमित्ते चरति । नेन्द्रियाणि

नित्यानीति चरति । नेन्द्रियाणि अनित्यानीति चरति । नेन्द्रियाणि
सुखानीति चरति । नेन्द्रियाणि दुःखानीति चरति । नेन्द्रिया-
ण्यात्मिकानीति चरति । नेन्द्रियाण्यनात्मिकानीति चरति ।
नेन्द्रियाणि शान्तानीति चरति । नेन्द्रियाण्यशान्तानीति चरति ।
नेन्द्रियाणि शून्यानीति चरति । नेन्द्रियाण्यशून्यानीति चरति ।
नेन्द्रियाणि निमित्तानीति चरति । नेन्द्रियाण्यनिमित्तानीति
चरति । नेन्द्रियाणि प्रणिहितानीति चरति । नेन्द्रियाण्यप्रणि-
हितानीति चरति । नेन्द्रियाणि विविक्तानीति चरति । नेन्द्रि-
याण्यविविक्तानीति चरति ।

न बलेषु चरति । न बलानां निमित्ते चरति । न बलानि
नित्यानीति चरति । न बलान्यनित्यानीति चरति । न बलानि
सुखानीति चरति । न बलानि दुःखानीति चरति । न बलानि
आत्मिकानीति चरति । न बलान्यनात्मिकानीति चरति । न बलानि
शान्तानीति चरति । न बलान्यशान्तानीति चरति । न बलानि
शून्यानीति चरति । न बलान्यशून्यानीति चरति । न बलानि
निमित्तानीति चरति । न बलान्यनिमित्तानीति चरति । न बलानि
प्रणिहितानीति चरति । न बलान्यप्रणिहितानीति चरति । न
बलानि विविक्तानीति चरति । न बलान्यविविक्तानीति चरति ।

न बोध्यङ्गेषु चरति । न बोध्यङ्गानां निमित्ते चरति । न
बोध्यङ्गानि नित्यानीति चरति । न बोध्यङ्गान्यनित्यानीति चरति ।
न बोध्यङ्गानि सुखानीति चरति । न बोध्यङ्गानि दुःखानीति
चरति । न बोध्यङ्गान्यात्मिकानीति चरति । न बोध्यङ्गान्यना-

त्त्रिकानीति चरति । न बोध्यङ्गानि श्रान्तानीति चरति । न
बोध्यङ्गान्यश्रान्तानीति चरति । न बोध्यङ्गानि शून्यानीति चरति ।
न बोध्यङ्गान्यशून्यानीति चरति । न बोध्यङ्गानि निमित्तानीति
चरति । न बोध्यङ्गान्यनिमित्तानीति चरति । न बोध्यङ्गानि
प्रणिहितानीति चरति । न बोध्यङ्गान्यप्रणिहितानीति चरति ।
न बोध्यङ्गानि विविक्तानीति चरति । न बोध्यङ्गान्यविविक्तानीति
चरति ।

नार्याष्टाङ्गमार्गं चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गस्य निमित्ते चरति ।
नार्याष्टाङ्गमार्गो नित्य इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गोऽनित्य इति
चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः सुख इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गो
दुःख इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः आत्मेति चरति । नार्या-
ष्टाङ्गमार्गः अनात्मेति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः श्रान्त इति
चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः अश्रान्त इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः
शून्य इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः अशून्य इति चरति ।
नार्याष्टाङ्गमार्गः निमित्त इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गोऽनिमित्त
इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गः प्रणिहित इति चरति । नार्या-
ष्टाङ्गमार्गोऽप्रणिहित इति चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गो विविक्त इति
चरति । नार्याष्टाङ्गमार्गोऽविविक्त इति चरति ।

नार्यसत्येषु चरति । नार्यसत्यानां निमित्ते चरति । नार्य-
सत्यानि नित्यानीति चरति । नार्यसत्यान्यनित्यानीति चरति ।
नार्यसत्यानि सुखानीति चरति । नार्यसत्यानि दुःखानीति चरति ।
नार्यसत्यानि आत्त्रिकानीति चरति । नार्यसत्यान्यनात्त्रिकानीति

चरति । नार्यसत्यानि शान्तानीति चरति । नार्यसत्यान्यशान्त
नीति चरति । नार्यसत्यानि शून्यानीति चरति । नार्यसत्यान
शून्यानीति चरति । नार्यसत्यानि निमित्तानीति चरति । नार्य
सत्यान्यनिमित्तानीति चरति । नार्यसत्यानि प्रणिहितानीति
चरति । नार्यसत्यान्यप्रणिहितानीति चरति । नार्यसत्यानि
विविक्तानीति चरति । नार्यसत्यान्यविविक्तानीति चरति ।

न ध्यानेषु चरति । न ध्यानानां निमित्ते चरति । न ध्यानानि
नित्यानीति चरति । न ध्यानान्यनित्यानीति चरति । न ध्यानानि
सुखानीति चरति । न ध्यानानि दुःखानीति चरति । न ध्यानानि
आत्मिकानीति चरति । न ध्यानान्यनात्मिकानीति चरति । न
ध्यानानि शान्तानीति चरति । न ध्यानान्यशान्तानीति चरति । न
ध्यानानि शून्यानीति चरति । न ध्यानान्यशून्यानीति चरति । न
ध्यानानि निमित्तानीति चरति । न ध्यानान्यनिमित्तानीति
चरति । न ध्यानानि प्रणिहितानीति चरति । न ध्यानान्यप्रणि-
हितानीति चरति । न ध्यानानि विविक्तानीति चरति । न
ध्यानान्यविविक्तानीति चरति ।

नाऽप्रमाणेषु चरति । नाऽप्रमाणानां निमित्ते चरति । नाऽप्र-
माणानि नित्यानीति चरति । नाऽप्रमाणान्यनित्यानीति चरति ।
नाऽप्रमाणानि सुखानीति चरति । नाऽप्रमाणानि दुःखानीति
चरति । नाऽप्रमाणानि आत्मिकानीति चरति । नाऽप्रमाणान्य-
नात्मिकानीति चरति । नाऽप्रमाणानि शान्तानीति चरति ।
नाऽप्रमाणान्यशान्तानीति चरति । नाऽप्रमाणानि शून्यानीति

चरति । नाऽप्रमाणान्यशून्यानीति चरति । नाऽप्रमाणानि निमित्तानीति चरति । नाऽप्रमाणान्यनिमित्तानीति चरति । नाऽप्रमाणानि प्रणिहितानीति चरति । नाऽप्रमाणान्यप्रणिहितानीति चरति । नाऽप्रमाणानि विविक्तानीति चरति । नाऽप्रमाणान्यविविक्तानीति चरति ।

नारूप्यसमापत्तिषु चरति । नारूप्यसमापत्तीनां निमित्ते चरति । नारूप्यसमापत्तीर्नित्या इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरनित्या इति चरति । नारूप्यसमापत्तीः सुखा इति चरति । नारूप्यसमापत्तीर्दुःखा इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरात्मान इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरनात्मान इति चरति । नारूप्यसमापत्तीः शान्ता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरशान्ता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीः शून्या इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरशून्या इति चरति । नारूप्यसमापत्तीर्निमित्ता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरनिमित्ता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीः प्रणिहिता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरप्रणिहिता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीर्विविक्ता इति चरति । नारूप्यसमापत्तीरविविक्ता इति चरति ।

* पूर्वैरूपादिषु क्वचित् द्वितीयान्तता क्वचित् प्रथमान्तता, आदर्श-
पुस्तके दृष्टा मया तु सर्वत्र प्रथमान्ततालिखिता । आरूप्यसमा-
पत्तीरारभ्य द्वितीयान्ततैरपश्चात् लिखितग्रन्थे दृश्यते । अतोमयापि
तथैव लिखितम् ।

न विमोक्षेषु चरति । न विमोक्षाणां निमित्ते* चरति ।
 न विमोक्षाः नित्या इति चरति । न विमोक्षान् अनित्या इति
 चरति । न विमोक्षान् सुखा इति चरति । न विमोक्षान् दुःखा
 इति चरति । न विमोक्षानात्मान इति चरति । न विमोक्षान-
 नात्मान इति चरति । न विमोक्षान् शान्ता इति चरति ।
 न विमोक्षानशान्ता इति चरति । न विमोक्षान् शून्या इति
 चरति । न विमोक्षानशून्या इति चरति । न विमोक्षान् निमित्ता
 इति चरति । न विमोक्षाननिमित्ता इति चरति । न विमोक्षान्
 प्रणिहिता इति चरति । न विमोक्षानप्रणिहितानिति चरति ।
 न विमोक्षान् विविक्ता इति चरति । न विमोक्षानविविक्ता इति
 चरति ।

नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तिषु चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमा-
 पत्तीनां निमित्ते चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीर्नित्या इति
 चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरनित्या इति चरति । नाऽनु-
 पूर्वविहारसमापत्तीः सुखा इति चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमा-
 पत्तीर्दुःखा इति चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरात्मान इति
 चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरनात्मान इति चरति ।
 नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीः शान्ता इति चरति । नाऽनुपूर्वविहार-
 समापत्तीरशान्ता इति चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीः शून्या
 इति चरति । नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरशून्या इति चरति ।
 नाऽनुपूर्वविहारसमापत्तीर्निमित्ता इति चरति । नाऽनुपूर्वविहार-

* क आदर्शपुस्तके धर्मे इति लिखितम् ।

नाऽभिज्ञासु चरति । नाऽभिज्ञानां निमित्ते चरति । नाऽभिज्ञाः
 नित्या इति चरति । नाऽभिज्ञाः अनित्या इति चरति । नाऽभिज्ञाः
 सुखा इति चरति । नाऽभिज्ञाः दुःखा इति चरति । नाऽभिज्ञाः
 आत्मान इति चरति । नाऽभिज्ञाः अनात्मान इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः शान्ता इति चरति । नाऽभिज्ञाः अशान्ता इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः शून्या इति चरति । नाऽभिज्ञाः अशून्या इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः निमित्ता इति चरति । नाऽभिज्ञाः अनिमित्ता इति
 चरति । नाऽभिज्ञाः प्रणिहिता इति चरति । नाऽभिज्ञाः
 अप्रणिहिता इति चरति । नाऽभिज्ञाः विविक्ता इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः अविविक्ता इति चरति ।

न समाधिषु चरति । न समाधिनां चरति । न समाधीन्चित्या
 इति चरति । न समाधीननित्या इति चरति । न समाधीन् सुखा
 इति चरति । न समाधीन् दुःखा इति चरति । न समाधीनात्मान
 इति चरति । न समाधीननात्मान इति चरति । न समाधीन्
 शान्ता इति चरति । न समाधीनशान्ता इति चरति । न समा-
 धीन् शून्या इति चरति । न समाधीनशून्या इति चरति । न
 समाधीन्निमित्ता इति चरति । न समाधीननिमित्ता इति
 चरति । न समाधीन् प्रणिहिता इति चरति । न समाधीन-
 प्रणिहिता इति चरति । न समाधीन् विविक्ता इति चरति ।
 न समाधीन्विविक्ता इति चरति ।

न धारणोपसङ्गु चरति । न धारणोपसङ्गाणां निमित्ते चरति ।

धारणोपसङ्गु चरति । न धारणोपसङ्गाणां चरति ।

सोति चरति । न धारणीसुखानि सुखानीति चरति । न धारणीसुखानि दुःखानीति चरति । न धारणीसुखान्यात्मिका-
 सोति चरति । न धारणीसुखान्यनात्मिकानीति चरति । न धारणीसुखानि ज्ञानानीति चरति । न धारणीसुखान्यज्ञानानीति
 चरति । न धारणीसुखानि शून्यानीति चरति । न धारणी-
 सुखान्यशून्यानीति चरति । न धारणीसुखानि निमित्तानीति
 चरति । न धारणीसुखान्यनिमित्तानीति चरति । न धारणी-
 सुखानि प्रणिहितानीति चरति । न धारणीसुखान्यप्रणिहितानीति
 चरति । न धारणीसुखानि विविक्तानीति चरति । न धारणी-
 सुखान्यविविक्तानीति चरति ।

न तथागतबलेषु चरति । न तथागतबलानां निमित्ते चरति ।
 न तथागतबलानि गिह्यानीति चरति । न तथागतबलान्यनित्या-
 नीति चरति । न तथागतबलानि सुखानीति चरति । न तथा-
 गतबलानि दुःखानीति चरति । न तथागतबलान्यात्मिकानीति
 चरति । न तथागतबलान्यनात्मिकानीति चरति । न तथागत-
 बलानि ज्ञानानीति चरति । न तथागतबलान्यज्ञानानीति
 चरति । न तथागतबलानि शून्यानीति चरति । न तथागतबलान्य-
 शून्यानीति चरति । न तथागतबलानि निमित्तानीति चरति ।
 न तथागतबलान्यनिमित्तानीति चरति । न तथागतबलानि
 प्रणिहितानीति चरति । न तथागतबलान्यप्रणिहितानीति चरति ।
 तथागतबलानि विविक्तानीति चरति । न तथागतबलान्यविविक्ता-
 नीति चरति ।

नाऽभिज्ञासु चरति । नाऽभिज्ञानां निमित्ते चरति । नाऽभिज्ञाः
 नित्या इति चरति । नाऽभिज्ञाः अनित्या इति चरति । नाऽभिज्ञाः
 सुखा इति चरति । नाऽभिज्ञाः दुःखा इति चरति । नाऽभिज्ञाः
 आत्मान इति चरति । नाऽभिज्ञाः अनात्मान इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः शान्ता इति चरति । नाऽभिज्ञाः अशान्ता इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः शून्या इति चरति । नाऽभिज्ञाः अशून्या इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः निमित्ता इति चरति । नाऽभिज्ञाः अनिमित्ता इति
 चरति । नाऽभिज्ञाः प्रणिहिता इति चरति । नाऽभिज्ञाः
 अप्रणिहिता इति चरति । नाऽभिज्ञाः विविक्ता इति चरति ।
 नाऽभिज्ञाः अविविक्ता इति चरति ।

न समाधिषु चरति । न समाधिनां चरति । न समाधीन्नित्या
 इति चरति । न समाधीननित्या इति चरति । न समाधीन् सुखा
 इति चरति । न समाधीन् दुःखा इति चरति । न समाधीनात्मान
 इति चरति । न समाधीननात्मान इति चरति । न समाधीन्
 शान्ता इति चरति । न समाधीनशान्ता इति चरति । न समा-
 धीन् शून्या इति चरति । न समाधीनशून्या इति चरति । न
 समाधीन्निमित्ता इति चरति । न समाधीननिमित्ता इति
 चरति । न समाधीन् प्रणिहिता इति चरति । न समाधीन-
 प्रणिहिता इति चरति । न समाधीन् विविक्ता इति चरति ।
 न समाधीनविविक्ता इति चरति ।

न धारणीमुखेषु चरति । न धारणीमुखानां निमित्ते चरति ।
 धारणीमुखानि नित्यानीति चरति । न धारणीमुखान्यनित्या-

नीति चरति । न धारणीमुखानि सुखानीति चरति । न धारणीमुखानि दुःखानीति चरति । न धारणीमुखान्यात्मिकानीति चरति । न धारणीमुखान्यनात्मिकानीति चरति । न धारणीमुखानि शान्तानीति चरति । न धारणीमुखान्यशान्तानीति चरति । न धारणीमुखानि शून्यानीति चरति । न धारणीमुखान्यशून्यानीति चरति । न धारणीमुखानि निमित्तानीति चरति । न धारणीमुखान्यनिमित्तानीति चरति । न धारणीमुखानि प्रणिहितानीति चरति । न धारणीमुखान्यप्रणिहितानीति चरति । न धारणीमुखानि विविक्तानीति चरति । न धारणीमुखान्यविविक्तानीति चरति ।

न तथागतवलेषु चरति । न तथागतवल्लानां निमित्ते चरति । न तथागतवल्लानि नित्यानीति चरति । न तथागतवल्लान्यनित्यानीति चरति । न तथागतवल्लानि सुखानीति चरति । न तथागतवल्लानि दुःखानीति चरति । न तथागतवल्लान्यात्मिकानीति चरति । न तथागतवल्लान्यनात्मिकानीति चरति । न तथागतवल्लानि शान्तानीति चरति । न तथागतवल्लान्यशान्तानीति चरति । न तथागतवल्लानि शून्यानीति चरति । न तथागतवल्लान्यशून्यानीति चरति । न तथागतवल्लानि निमित्तानीति चरति । न तथागतवल्लान्यनिमित्तानीति चरति । न तथागतवल्लानि प्रणिहितानीति चरति । न तथागतवल्लान्यप्रणिहितानीति चरति । तथागतवल्लानि विविक्तानीति चरति । न तथागतवल्लान्यविविक्तानीति चरति ।